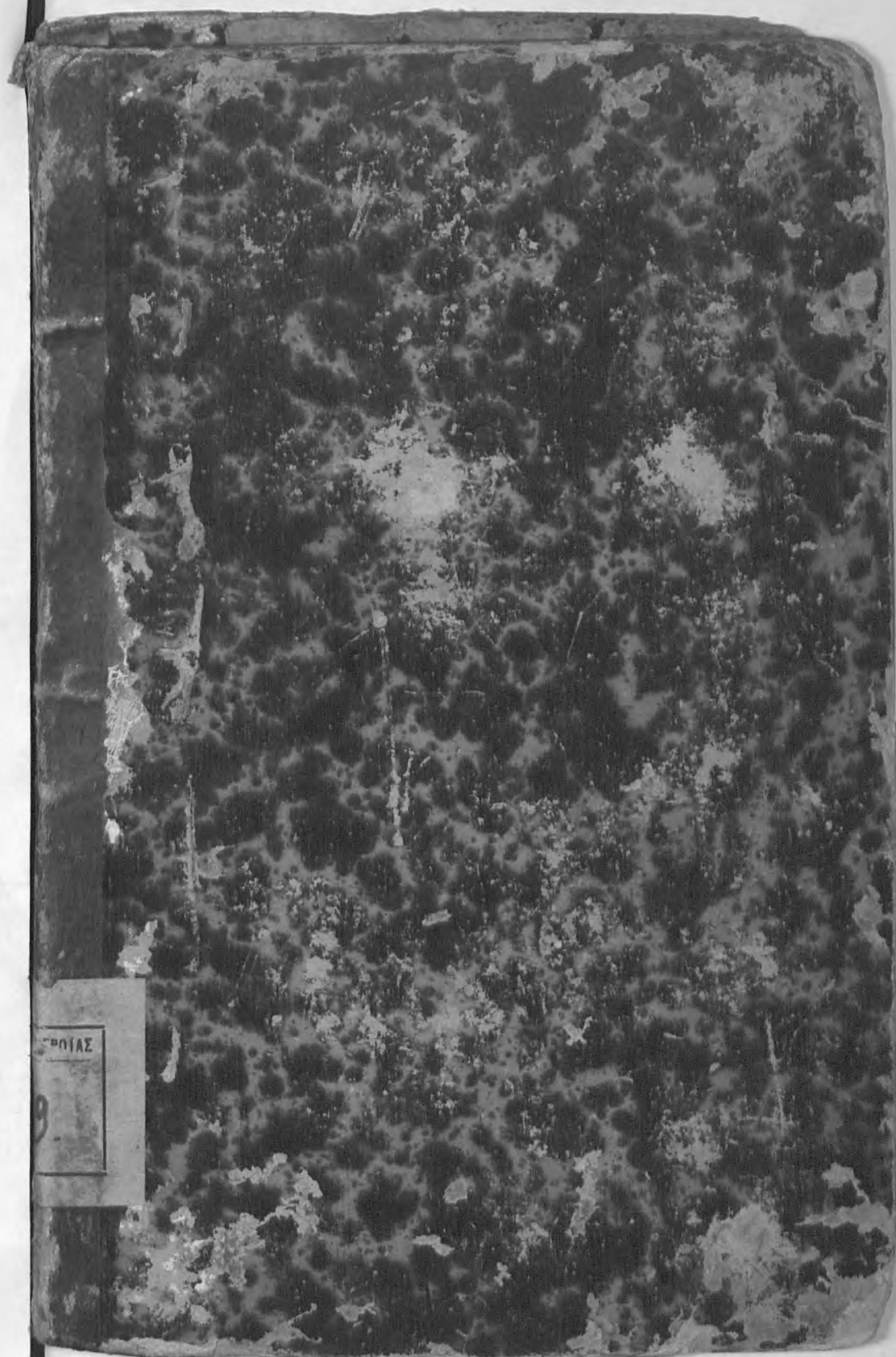

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

4450

Αριθ. τ.ο

3309/63

ΔΩΡΕΑ

Κονάιν
Βαρφίου

ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

JUN

Georgios L. Karaiskakis.

Monon

Monon

Monon

Monon

Monon

Monon

Monon

Monon

p

p

Monon

p

Monon

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΕΡΝ. Ν. ΟΥΛΕΡΙΧΟΥ Δ. Φ.

Εκτ' Εγκρίσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημόσιας Ἐκπαίδευσης Ἰπουργοῦ
καὶ τῆς ἐπὶ τῶν διδασκικῶν βιβλίων Ἐπιτροπῆς

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐπιξεργασθεῖσα καὶ αὐξηθεῖσα κατὰ τὸ ἤμισυ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1884

№ 3809

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ μεγάλη ἔλλειψις τῶν ἀνγκυαίων πρὸς μάθησιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης βοηθημάτων μὲ παρεκίνησε νὰ ἐκδώσω τὰ παρόντα στοιχειώδη μαθήματα, διὰ νὰ παρακολουθῶσι τὴν πρώτην μελέτην τῆς γραμματικῆς, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ εἰσάγῃται εἰς αὐτῶν τῶν Λατίνων συγγραφέων τὴν ἀνάγνωσιν ἀποχρώντως ἤδη γεγυμνασμένος εἰς τὴν τεχνολογίαν καὶ τῆς συντάξεως τοὺς κυριωτέρους κανόνας.

Ἡ μὲν ὕλη τοῦ κειμένου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὁ νέος ἐν ᾧ μανθάνει τὰς ἀρχὰς τῆς γλώσσης, νὰ ἐκτείνῃ συγχρόνως καὶ τὸν κύκλον τῶν περὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου γνώσεών του. Περί δὲ τῆς ἐκλογῆς καὶ διατάξεως τοῦ κειμένου, φαίνεται περιττὸν νὰ πολυλογήσω. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰακωβίου, ἐκ τῆς χρηστομαθείας τοῦ ὁποίου (*Lateiniches Elementarbueh von Fr. Jacobs und Fr. W. Düring, I. Bd. εἶτε Lateinisches Lesebuch für Anfänger*) ἔδανείσθην τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ κειμένου, ἀπέκτησε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀρκετὴν ὑπόληψιν, μάλιστα διὰ τῆς παρομοίας Ἑλληνικῆς χρηστομαθείας, συνταχθείσης παρὰ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως. Ἀντὶ τῆς πρώτης μόνον περικοπῆς μ' ἐφάνη ἀναγκαῖον νὰ τάζω ἄλλην, ἐφηρμοσμένην εἰς τὴν σειρὰν τῆς ἡδὴ ἐν χρήσει γραμματικῆς μου. Αἱ ἀπλᾶί δὲ προτάσεις, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ περικοπὴ αὕτη, ἐρανίσθησαν καὶ αὐταὶ ἐκ τῶν Λατίνων κλασσικῶν.

Ἐγείναν δὲ καὶ μεταβολαὶ τινες καὶ προσθήκαι εἰς τὰς ἐξηγητικὰς τοῦ κειμένου σημειώσεις, ὅχι ὅτι ἔκρινα ὡς ἔχον ἐπιδιορθώσεως χρεῖαν τοῦ ἐξόχου ἀνδρός τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία, ἀρχίζουσα τὴν σπουδὴν τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἔχει ἡδὴ διαφόρους γνώσεις, τῆς παλαιᾶς μάλιστα Ἑλληνικῆς, ἐν ᾧ εἰς τὰ γυμνάσια τῆς Γερμανίας καθὼς καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς Εὐρωπαίοις, ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ὡς πρώτη βάσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκπαίδευσως, προηγείται τῆς μαθήσεως ὧν τῶν ἄλλων ξένων γλωσσῶν. Ὅθεν εἰς τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τὰς γνώσεις ἐφήρμοσα τὸ κατ' ἐμὲ τὰς σημειώσεις ἐκεῖνας.

Προτρέπων τὴν νεολαίαν πρὸς σπουδὴν τῆς Λατινικῆς γλώσσης, δὲν νομίζω περιττὸν νὰ ἀναφέρω ἐκ τοῦ αὐτογράφου βίου τοῦ αἰοδύμου Κοραῆ τὴν βεβαίωσιν τοῦ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὰς εὐτυχεστέρας τῆς ζωῆς του εποχὰς ἔβλεπεν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐπέτυχε διδάσκαλον τῆς Λατινικῆς γλώσσης. Τόσον ἀναγκαίαν πρὸς ἀπόκτησιν ἐπιστημονικῶν γνώσεων ἔκρινε τὴν ἐμπειρίαν τῆς Λατινικῆς γλώσσης οὗτος ὁ κατὰ πάντα πεπαιδευμένος ἀνὴρ.

Ἐλπίζω δὲ, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ πόνημά μου θέλει εὐκολύνει τὴν μάθησιν αὐτῆς τῆς γλώσσης, ἄνευ τῆς ὁποίας ὅχι μόνον ἡ φιλολογία καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ σπουδὴ τῶν μεγάλων τῆς Ἑλλάδος προγόνων ἀδύνατον εἶναι νὰ προοδεύσῃ, ἀλλὰ καὶ οὐδεμία ἄλλη ἐπιστήμη δύναται βεσσίμως νὰ θεμελιωθῇ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Φεβρουαρίου 1836.

Α'. ΑΠΛΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. (*Κλῆσις*) Lingua latina est antiqua. — Verae amicitiae sem-
piternae sunt. — Natura artificiosa est. — Epaminondas Thebanus
Messenen condidit. — In Africa nec cervi, nec apri, nec ursi inveniun-
tur. — Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia. — Deus aedifi-
cavit mundum.

2. Homo nascitur nudus. — Honor est praemium virtutis. — Pietas
grata est deo. — Luna varias mutationes lucis habet. — Pauci veniunt
ad senectutem. — Omni aetati^α mors est communis. — Ira furor brevis
est. — Non omnes milites sunt fortes. — Elephanta odit murem et suem.

3. Cameli diu sitim tolerant. — Accipitres non edunt corda avium.
— Infinita est multitudo morborum. — Africa greges ferorum asinorum
alit. — Natura animalibus varia tegumenta tribuit: testas, coria, spinae,
villos, setas, pennas, squamam. — Gallinacei leonibus terrori sunt^β.

4. Litterarum usus est antiquissimus. — Omne animal sensus habet.
— Cervi cornua sua quotannis amittunt. — Antiquissimis hominibus
specus erant pro domibus. — Sunt quidam homines non re, sed nomi-
ne. — Cyrus omnium in exercitu suo militum nomina tenebat.

5. (*Ἀφαιρετική*) Animo constamus et corpore. — Terra vestita est
floribus, herbis, arboribus, frugibus. — Oleo insecta exanimantur. —
Ferae domantur fame atque verberibus. — Crocodilus pelle durissima
contra omnes ictus munitur. — In Africa elephanti capiuntur foveis. —
Populi quidam locustis vescuntur.

6. Libera te metu mortis. — Brutus arcebat reditu Tarquinius ty-
rannum. — Timoleon incredibili felicitate Dionysium tota Sicilia depu-
lit^γ. — Dentes usu atteruntur, non igne cremantur. — Leones facile per
triduum cibo carent. — Elephanti maxime annibus gaudent. — Virtus
neque naufragio, neque incendio amittitur.

7. Apes tinnitu aeris gaudent eoque convocantur. — Color luscima-
rum autumnō^δ mutatur. — Hicme ursi in antris dormiunt. — Nemo
mortalium omnibus horis sapit. — Antipater Sidonius, ποιῆτα, quotannis
die natali suo febre corripiebatur. — Reperiuntur interdum cervi can-
dido colore^ε.

8. Halcyon paulo amplior passere^ς, colore cyaneo, collo gracili et

^α) Εἶναι μετὰ δοτικῆς (est mihi aliquid) σημαίνει· ἐστὶ μοι τι, ἔχω τι. ^β) Εἶναι μετὰ δύο δοτικῶν σημαίνει· τὸ πρῶτον ἐστὶ μοι πρὸς τι, φέρει μοι τι, παρέχει μοι τι, μοῦ προφέρει τι. ^γ) depello. ^δ) Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ χρόνου τίθεται, δεῦν ἑρμηνεύει πότε· ^ε) Ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος ἢ ποιότητος. ^ς) τὸ ἀντικείμενον, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνονται· ἡ σύγκρισις, τίθεται καὶ εἰς ἀφαιρετικὴν ἀντὶ τοῦ quān μετ' ὀνομαστικῆς.

procero. Genus quoddam earum magnitudine distinguitur et cantu.—Carthāgo atque Corinthus, opulentissimae urbes, eodem anno a Romanis eversae sunt.—Quam brevi tempore populi Romani, omnium gentium victoris, libertas fracta est.

9. (*Ἐπιθετορ*) Culices acida petunt, ad dulcia non advolant.—Medicamentorum salutarium plenissimae sunt terrae.—Libidinosa et intemperans adolescentia effoetum corpus tradit senectuti.—Innumera-bilia sunt mortis signa, salutis paucissima. — Magna est linguarum inter homines varietas.—Leoni vis summa est in pectore.

10. Plurimae stellae sunt soles.—Plurimi pauperes opulentos et colunt et detestantur.—Velocissimum omnium animalium est delphinus.—Semper fragilitatis humanae sis memor.—Elephanti frigoris impatientes sunt.—Nullum malum est vehementius et importunius quam invidia.—Interdum ferarum animos mitiores invenimus, quam hominum.

11. Latro ferae⁴ est similior, quam homini.—Nihil est clementiā divinius.—Aurum gravius est argento.—Luna terrae propior est sole.—Nihil est virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius.—Adamas durior est ferro, ferrum durius caeteris metallis.—Vive cum hominibus bonis, amantibus tui⁵.—Quis famulus amantior domini, quam canis?

12. (*Ἀριθμητικά*) Isocrates orator unam orationem viginti talentis⁶ vendidit.—Luscinia candida sex sestertiis Romae venit⁷.—Mures alpini binis pedibus gradiuntur, prioribusque ut manibus utuntur⁸.—Primores dentes septimo mense gignuntur; septimo iidem decidunt anno.

13. Lanae nigrae nullum colorem hibunt.—Marathon abest Athenis circiter decem millia passuum.—Civitas Plataeensium mille milites Atheniensibus auxilio⁹ misit. — Ut ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest: sic sine doctrina animus. Ita est utraque res sine altera debilis.

14. (*Ἀνωρύπυλα*) Ea est jucundissima amicitia, quam similitudo morum conjugavit.—Nostri melior pars animus est.—Gracchus magnus desiderium sui reliquit apud populum Romanum.—Nemo nostrum idem est in senectute, qui fuit juvenis. — Beneficium reddit, qui ejus bene memor est.

15. Grues in itineribus ducem, quem⁷ sequantur, eligunt. — Quis

⁴) Similis μετὰ γενικῆς μὲν σημαίνει γενικὴν τινὰ ὁμοιότητα, μετὰ δοτικῆς δὲ μερικὴν ὁμοιότητα. ⁵) Μετὰ γενικῆς συντάσσεται ἢ εἰς ὅς μισογῆ, ὁσάκις ἔχει ἐπιθετὴν σημασίαν, ἴδε καὶ Γραμμ. ΜΕ'. 3. 5'. ⁶) Ἀπαιρητικὴ μὲν τίθεται ἐπὶ ὀρισμένης τιμῆς, γενικὴ δὲ ἐπὶ ἀόριστου. ⁷) τοῦ γενέσθαι, πωλεῖσθαι. ⁸) πῶς ἂν ἴσμεν το.

⁹) Πρὸς βοήθειαν. ⁷) Qui μεθ' ὑποτακτικῆς σημαίνει ἵνα τοῦ ὅστις νὰ, καὶ ἀναλύεται εἰς τὸ ut is.

numerare potest, quoties per totam vitam lacrymas fuderit?—Omne animal se ipsum diligit.—Sunt morosi et iracundi et difficiles senes. Sed haec morum vitia sunt, non senectutis.—Ubi sunt isti, qui iracundiam utilem dicunt?

16. Avari plus semper appetunt, nec eorum quisquam adhuc inventus est, cui, quod haberet, satis esset.—Suos quisque debet amare.—Oculi palpebris sunt muniti, ne quid² incidat.—Num quis irascitur pueris, quorum aetas nondum novit rerum discrimina?—Graecia parvum quendam locum Europae tenet.

17. (Ῥῆμα) Pelopidas omnibus periculis adfuit.—Aliis consilium, aliis animus, aliis occasio deest.—Ut magistratibus leges, ita populo praesunt magistratus.—Non omnibus idem prodest.—Imbecilli animi³ est superstitio.

18. (Πρώτη σύνυλη) Dei providentia mundum administrat.—Fortes laudabuntur, ignavi vituperabuntur.—Fortes fortuna adjuvat.—Exempla fortunae variantis sunt innumera.—Beneficium non in eo constat, quod datur, sed in ipso dantis natura.—Formicae etiam noctu operantur. Aquilae semper solae praedantur.—Psittaci humanas voces imitantur.

19. (Δευτέρα σύνυλη) Habet multum jucunditatis⁴ soli coelique mutatio.—Male se res habet⁵, cum, quod virtute effici debet, id tentatur pecunia.—Mater timidi flere non solet.—Laenae juba carent.—Verere deum.—Apri in morbis sibi medentur⁶ hedera.—Multi peccant, ut viri boni esse videantur.

20. (Τρίτη σύνυλη) Ceres frumentum invenit; Bacchus vinum; Mercurius litteras.—M. Antonius primus Romae⁷ leones ad currum junxit.—Hortensius orator primus pavonem cibi causa Romae occidit.—Pergami quotannis publicum spectaculum gallorum pugnantium edebatur.—Homo furiosus ne liberis quidem suis parcat⁸.

21. Psittacus, quem India mittit, reddit verba, quae acceperit.—Proprium est stultitiae, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum⁹.—Prima adolescentis commendatio proficiscitur a modestia.—Honor alit artes.—Stella Veneris Lucifer dicitur, cum antegreditur solem, eum subsequitur autem, Hesperus.—Ursi interdum bipedes ingrediuntur.

22. (Τετάρτη σύνυλη) Epaminondas sic eruditus erat, ut nemo

¹) Ἰδε Γραμμ. 16'. σημ. 6'. ²) Esse μετὰ γενικῆς σημαίνει εἶναι ὁλοκλήρῃ ἢ ὅλως τινός. ³) Τὰ εὐχέστερα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἐπιθέτων τινῶν λαμβάνουν τὸ εὐχαστικὸν κατὰ γενικὴν. multum jucunditatis ἀντὶ τοῦ multam εἶτε magnam jucunditatem.

⁴) Male se habere, κακῶς εἶναι, εἰς κακὴν κατάστασιν εἶναι. ⁵) Medeor alleui.

⁶) Ἢ ἐν πόλει ἢ μικρῇ νήσῳ στάσις ἐκφράζεται διὰ μὲν γενικῆς τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως, διὰ δὲ ἀφαιρετικῆς τῆς τρίτης κλίσεως καὶ πάντων τῶν πληθυντικών, ὅσους μεταχειρίζομεθα κύρια ὀνόματα. ⁷) Parco alleui. ⁸) Τὰ μνήματα ἢ ᾗθις σημασινικὰ ῥήματα συντάσσονται συνήθως μετὰ γενικῆς, σπανιώτερον δὲ μετ' αἰτιατικῆς.

Thebanus magis.—Achilles ad Hellespontum sepultus est.—Senes minime sentiunt morbos contagiosos.—In Syria nigri leones reperiuntur.—Etiam vultu mentiri possumus.—Voluptas sensibus^a blanditur, virtus animo.

23. (*Ἀρώματα ῥήματα*) Quis potest aut corporis firmitate, aut fortunae stabilitate confidere? — Esse^a oportet, ut vivas; non vivere, ut edas.—Ut agri non omnes frugiferi sunt, qui colantur, sic animi non omnes culti fructum ferunt. — Hadrianus finem imperii Romani esse voluit Euphrātem.

24. Quis felix esse non vult? — Valere malo, quam dives esse.—Elephantes amnem transitori minimos praemittunt. — Intueri solem adversum nequimus. — Homini plurima ex homine sunt mala. — C. Laelius, cum ei quidam malo genere natus diceret, indignum esse suis maioribus: « At hercule, inquit, tu tuis dignus^b » — Pisces, ut ajunt, ova cum genuerunt, relinquunt.

25. Canes soli dominos suos bene novēre; soli nomina sua cognoscunt.—Oderunt peccare boni, virtutis amore.—Myrmecides quidam quadrigam fecit ex ebore, quam musca alis inteebat. — Dimidium facti, qui coepit, habet. — Augustus primus Romae tigrin ostendit mansuefactam^c.

26. (*Ῥῆμα ἀπρόσωπον*) Inimico testi credi non oportet.—Nunquam primi consilii Deum poenitet^d. — Non me pudet fateri, nescire, quod nesciam. — Tua quod nihil refert^e, percunctari desinas.—Iudicem decet, non solum manus, sed etiam oculos abstinere habere. — Aliter cum tyranno, aliter cum amico vivitur^f. — Negat Epicurus jucunde posse vivi, nisi cum virtute vivatur.

27. (*Ἀπαρέμφορον*) Errare est humanum. — Dulce et decorum est pro patria mori. — Turpe est beneficium repetere. Beneficiis gratiam non referre etiam turpius est. — Equo vehi Bellerophon invenit; ex equo pugnare Thessali.—Praestat mori, quam servire. — Non omnes homines aequo amore complecti possumus.—Populi grati est, praemiis afficere bene meritos de republica cives.

28. (*Γερούδιον*) Plurimae sunt illecebrae peccandi.—Aqua nitrosa utilis est bibendo^g. — Breve tempus aetatis satis est longum ad bene honesteque vivendum.—Simiae catulos saepe complectendo necant.—Homines ad deos nulla re propius accedunt, quam salutem hominibus dando.

29. Artem scribendi Phoenices, artem acu pingendi Phryges invenerunt.—Amicus amicum semper aliqua re juvabit, aut re, aut

^a) Blandior alicui. ^b) Edere. ^c) Dignus aliquo. ^d) ἴπρον. es. ^e) ἵδε Γραμμ. ΚΖ'. facio. ^f) Me poenitet et alicujus rei. ^g) Refert mea, tua κτλ. ^h) Ἀλλέως ὥς τις, ἵδε Γραμμ. ΑΒ'. δ. ⁱ) Δοτικὴ τοῦ γερονδίου ἀντὶ τοῦ ad bibendum.

consilio, aut consolando certe. — Parsimonia est scientiar vitandi sumtus supervacuos et re familiari recte utendi. — Ut ad cursum iquus, ad arandum bos, ad indagandum canis: sic homo ad duas res, ad intelligendum et agendum natus est.

30. (*Σουπέρου*) Lacedaemonii Agesilaum bellatum miserunt in Asiam. — Philippus a Pausania, cum spectatum ludos iret, juxta theatrum occisus est. — Hannibal patriam defensum revocatus est Carthaginem. — Quid est tam jucundum cognitu atque auditu, quam sapientibus sententiis gravibusque verbis ornata oratio? — Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.

31. (*Μετοχή*) Mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus. — Galli diem venientem cantu nuntiant. — Cecrops urbem a se conditam appellabat Cecropiam. — Leones satiati innoxii sunt. — Iulius Caesar simul dictare et legentem audire solebat. — Temeritas est florentis aetatis, prudentia senescentis. — Multos morientes cura sepulturae angit.

32. Leo prostratis parit. — Alexander ad Jovem Hammonem pergit, consulturus et de eventu futurorum et de origine sua. — Beneficia non in vulgus effundenda sunt. — Semper pugnandum est contra cupiditates et lubricum. — Testudines, in mari degentes, conchyliis vivunt; in terram egressae, herbis. — Danaus, ex Aegypto in Graeciam advectus, rex Argivorum factus est.

33. Interdum delphini inspecti sunt, defunctum delphinum portantes et quasi funus agentes. — Homo quidam lapide ictus oblitus est litteras; alius ex praealto tecto lapsus matris et alfinium nomina dicere non potuit. — Conscientia bene actae vitae, multorumque bene factorum recordatio jucundissima est.

34. Multa, quae de infantibus ferarum lacte nutritis produntur, fabulosa videntur. — L. Siccius Dentatus, centies vices proelatus, quadraginta quinque cicatrices adverso corpore habebat, nullam in tergo. — Etiam post malam messem serendum est. — Omnibus aliquando moriendum est. — Sarmatae, longinqua itinera facturi, inedia pridie praeparant equos, potum exiguum impertientes; atque ita longissimam viam continuo cursu conficiunt.

35. (*Μετοχή ἀντι γερουδίου*) Multi propter gloriae cupiditatem cupidi sunt bellorum gerendorum. — Utilitatis magnitudo debet homines ad suscipiendum discendi laborem impellere. — Leones senes facti appetunt homines, quoniam ad persequendas feras vires non

¹⁾ Ἡ εἰς πόλιν κίνησις ἐκφράζεται δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς ἀνευ προθέσεως, ὥσπερ μεταχειρίζομεθα κύρια ὀνόματα. ²⁾ Prosterno. ³⁾ Labor. ⁴⁾ Ἡ τοῦ παθητικοῦ μέλλουτος μετοχῆ συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καθὼς καὶ εἰς τέλος ῥημάτων ἐκτετατον τῶν ἑλθόντων. ⁵⁾ Ἀντὶ τοῦ gerendi bella.

suppetunt — In voluptate spernenda^a virtus cernitur. — Omnis loquendi elegantia augetur legendis^a oratoribus et poetis. — Desiderium est libido ejus, qui nondum adsit, videndi.

36. (*Αφαιρετική απόλυτος*) Pythagoras, Tarquinio Superbo regnante, in Italiam venit — Artes innumerabiles inventae sunt, docente natura. — Nicomede rege interfecto, equus ejus vitam finivit inedia. — Geryone interemto^a, Hercules in Italiam venit. — Sabinis debellatis, Tarquinius triumphans Romam rediit. — Lacrymae cadunt, nolentibus nobis.

37. Quod deo teste^a promiseris, id tenendum est. — Parvis adhuc Romanis rebus^a magna tamen in re militari virtus erat. — Apes, aculeo amisso, statim emori existimantur. Eaedem, rege interfecto aut morbo consumto, fame luctuque moriuntur. — Regis Lysimachianis, domino accensae pyrae imposito, in flammis se conjecit. — Nihil potest evenire, nisi causa antecedente.

38. (*Απαρεμγατική σύνταξις*) Dicunt, Homerum caecum fuisse. — Observatum est, pestilentiam semper a meridianis partibus ad occidentem ire. — Virgilius per testamentum jusserat carmina sua cremari; id Augustus fieri vetuit. — Croesus hostium vim sese per-versurum^a putavit, pervertit autem suam. — Verum est, amicitiam, nisi inter bonos, esse non posse.

39. Illustre est inter philosophos nomen Anaxagorae, quem veteres numquam in vita risisse ferunt. — Temere credunt multi, eum, qui orationem honorum imitetur^a, facta quoque imitaturum. — Sertorius cervam alebat candidam, quam Hispaniae gentes fatidicam esse credebant.

40. (*Επίρρημα*) Recte praecipere videntur, qui monent, ut, quanto superiores simus, tanto nos geramus submissius. — Quod in operibus nostrarum artium manus efficit, id multo artificiosius natura efficit. — Ut quisque est vir optimus, ita difficillime^a esse alios improbos suspicatur. — Nemo non^a benignus est sui iudex.

41. Omnibus bonis certus est in coelo definitus locus, ubi beati aeo sempiterno fruuntur. — Ciconiae quopam e loco veniant, aut quo se conferant, incompertum adhuc est. — Augustus si quo^a pervenire

^a) Η μετοχή του παθητικού μέλλοντος δύνανται ενίοτε να μεταφρασθῇ δεξί βηματικῶν ἀνομάτων, ὡς· ἀναδοχή, καταδρομή, καταφρόνησις κτλ.

^b) Η μετοχή του παθητικού παρθετικού ἐμφράττει ἑλληνιστί δι' ἐνεργητικῆς μετοχῆς, ὅταν ἡ κυρία πρότασις ἔχῃ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ὡς· φονεύσας, κατανικήσας.

^c) Ἰσχυρίζεται ἡ ἄχρηστος μετοχή του εἶναι. Ἑλληνιστί προστίθεται τὸ ὄντος, ὅτι· αὐτὸν κτλ. ^d) Τὸ εἶναι παραλείπεται. ^e) Πρότασις, ἐξαιρουμένη ἀπὸ ἀπαρεμγατικῶν συντάξεων, ἀπατεῖ ὑποτακτικὴν. ^f) Ταῦτα σίμωσαν μετὰ τὸ quo quis est vir melior, eo difficillius κτλ. ^g) Δύο φωνητικὰ ἀποτελοῦν κατάφασιν ἱμνατικωτέραν, καθὼς τὸ οὐδὲς ὅστις αὐ. ^h) Ἰδὲ Γράμμα. 18^ο. σημ. ε'.

mari posset, potius navigabat.—Omnes tendunt ad gaudium, sed unde stabile magnumque consequantur, ignorant.

42. (*Προθέσεις*) Infra lunam nihil est, nisi mortale et caducum, praeter animos hominum.—Hippopotamus segetes circa Nilum depascitur.—Iustitia erga parentes pietas, vulgo autem bonitas dicitur.—Pietas vestes jam apud Homerum commemorantur.—Multa animalia congregantur et contra alia dimicant.

43. Sidera ab ortu ad occasum commeant.—Cantabit vacuus coram latrone viaor.—Saepe animus a se ipse dissidet et secum⁴ discordat.—De pietate adversus deos libros scripsit Epicurus.—Xerxes cum paucissimis militibus ex Graecia aufūgit.—Impudens est, qui pro beneficio non gratiam, verum mercedem postulat.—Alexander omnia oceano tenuis vicit.

44. Animi piorum cum e corporibus excesserint, in coelum, quasi in domicilium suum, perveniunt.—Etiam sub marmore atque auro servitus habitat.—Permultae res sub sensu cadere non possunt.—In senectute hebescent sensus.—L. Metellus primus elephantos ex primo Punico bello duxit in triumpho.

45. (*Σύρδεσμοι*) Quaedam terrae partes sunt incultae, quod aut frigore rigent, aut uruntur calore.—Quis neget, eximiam quoque gloriam saepius fortunae, quam virtutis esse beneficium? Si divitiae felicitatem praestant, avaritia prima virtus est.—Magna debemus suscipere, dum vires suppetunt.

46. Alexander edixit, ne quis ipsum praeter Apellem pingeret.—Tanta est in India ubertas soli, ut sub una ficu turmae equitum condantur.—Alexander, rex Macedonia, cum Thebas cepisset, Pindari vatis familiae pepercit.—Ursi per hiemem tam gravi somno premuntur, ut ne vulneribus quidam⁵ excitentur.

47. Nave primus in Graeciam Danaus advēnit, cum antea ratibus navigaretur.—Xerxes non dubitabat, quin copiis suis Graecos facile superaturus esset.—Fac, ut homines animum tuum pluris faciant, quam omnia, quae illis tribuere possis.—Antigonos, cum adversus Seleucum Lysimachumque dimicaret, in proelio occisus est.

48. Conon, cum patriam obsideri audisset, non quaesivit, ubi ipse tuto viveret, sed unde praesidio posset esse civibus suis.—Quanta est benignitas naturae, quod tam multa, tam varia tamque jucunda gignit! —Improbi aut afficiuntur⁶ poena, aut semper sunt in metu, ne afficiantur aliquando.

49. Cum solitudo et vita sine amicis insidiarum et metu plena

⁴) Ἡ cum πρόθεσις προστίθεται ἐγκλιτικῶς εἰς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας πάντα, εἰς δὲ τὰς ἀναφορικὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἶναι quocum, quibuscum.

⁵) Μετὰ τοῦ ne . . . quidem (οὐδέ) παρεντίθεται ἡ λέξις, ἥτις, ἔχει τὴν ἰσχυρὰν. ⁶) Πάσῃ ποινῇ, τιμωροῦμαι.

sit, ratio ipsa monet, amicitias comparare.—Lacedaemoniorum gens fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeabant.—Nihil fere tam reconditum est, quin quaerendo inveniri possit.—Adulatores si quem laudant, vereri se dicunt, ut⁴ illius facta verbis consequi possint.

50. (*Ερωτηματικά*) Num, quae tempestas impendat vates melius conjiciet, quam gubernator? Minime.—Dasne, deorum immortalium numine naturam omnem regi? Do sane.—Canis nonne similis lupo est?—Augustus cum amicis suis consultabat, utram imperium servaret, an deponeret.

Β'. ΑΙΣΩΠΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

1. ACCIPITER ET COLUMBAE.

Columbae milvii metu accipitrem rogaverunt, ut eas defenderet. —Ille annuit. At in columbare receptus, uno die majorem stragem edidit, quam milvius longo tempore potuisset edere.—Fabula docet, malorum patrocinium vitandum esse.

2. MUS ET MILVIUS.

Milvius laqueis irretitus musculum exoravit, ut eum corrosis plagis liberaret¹. Quo facto², milvius liberatus murem arripuit et devoravit.—Haec fabula ostendit, quam gratiam mali pro beneficiis reddere soleant.

3. HOEDUS ET LUPUS.

Hoedus stans in tecto domus lupo praetereunti³ maledixit. Cui lupo, « non tu, inquit, sed tectum mihi maledicis. » —Saepe et locus et tempus homines timidos audaces reddit.

4. GRUS ET PAVO.

Pavo coram grue pennas suas explicans, « quanta est, inquit, formositas mea et tua deformitas! » At grus evolans, « et quanta est, inquit, levitas mea et tua tarditas! » —Monet haec fabula, ne ob aliquod bonum, quod nobis natura tribuit, alios contemnuamus, quibus natura alia et fortasse majora dedit.

5. PAVO.

Pavo graviter conquerebatur apud Junonem, dominam suam⁴, quod

¹) Το ut μετά τὰ φόβου σημαντικά εἶναι ταύτοσημαντον μετ' ἐπὶ ne non κτλ.

²) Ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική corrosis plagis μεταβάλλεται ἐλληνιστὶ εἰς ἐνεργητικὴν μετοχὴν· καταφαγὼν τὰ δίκτυα. ³) Quod quum factum esset. ⁴) Maledico aliquid. ⁵) Ὁ τοῦτο εἶναι τὸ ἱερὸν τῆς Ἡρας ἱῶον, καθὼς ὁ ἀετὸς τοῦ Διὸς, ὁ λύκος τοῦ Ἀρεως, ἡ γλαῦξ τῆς Ἀθηνᾶς κτλ.

vocis suavitas sibi negata esset, dum luscinia, avis tam parum decorae, cantu excellat⁴. Cui Juno: « et merito, inquit; non enim omnia bona in unum conferri oportuit. »

6. ANSERES ET GRUES.

In eodem quondam prato pascebantur anseres et grues. Adveniente domino prati, grues facile avolabant; sed anseres, impediti corporis gravitate, deprehensi et mactati sunt. — Sic saepe pauperes, cum potentioribus in eodem crimine deprehensi, soli dant poenam, dum illi salvi evadunt.

7. CAPRA ET LUPUS.

Lupus capram in alta rupe stantem conspicatus: « cur non, inquit, relinquis nuda illa et sterilia loca et huc descendis in herbidos campos, qui tibi laetum pabulum offerunt? » Cui respondit capra: « mihi non est in animo, dulcia tuis⁵ praeponere. »

8. VENTER ET MEMBRA.

Membra quondam dicebant ventri: « nosne te semper ministerio nostro alemus, dum ipse summo otio fruieris? Non faciemus. » Dum igitur ventri cibum subducunt, corpus debilitatur, et membra sero invidiae suae poenitunt⁶.

9. CANIS ET BOVES.

Canis jacebat in praesepti, bovesque latrando a pabulo arcebat. Cui unus boum, « quanta ista, inquit, invidia est, quod non pateris, ut eo cibo vescamur, quem tu ipse capere nec velis nec possis! » — Haec fabula invidiae indolem declarat.

10. VULPES ET LEO.

Vulpes, quae nunquam leonem viderat, quum ei forte occurrisset, ita est perterrita, ut paene moreretur formidine. Eundem conspicata iterum, timuit quidem, sed nequaquam, ut antea. Tertio illi obviam facta, ausa est⁷ etiam propius accedere, eumque alloqui.

11. CANCRI.

Cancer dicebat filio: « mi fili, ne sic obliquis semper gressibus incede, sed recta via perge. » Cui ille, « mi pater, respondit, libenter tuis praeceptis obsequar, si te prius idem facientem⁸ videro » — Docet haec fabula, adolescentiam nulla re magis, quam exemplis, instrui.

⁴) Ὑποτακτικὴ τοῦ πλεῖστον λόγου. ⁵) Praeponi alicui aliquid. Ἡ δοτικὴ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν πρόθεσιν τοῦ ῥήματος. ⁶) Τὰ membra εἶναι αἰσθητικὰ· ποενίττει με αἰσθητικῶς τοῦ μεταμέλει μοι τινος. ⁷) Ἡ ἀντωνυμία qui, quae, quod, ἀπαιτεῖ ὁποτακτικὴν ἐγκλίσιν, δοτικὴν τὸ ἴσθ, εἶς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, σημαίνει τὸ talis, ut (ταῦτα) ταῦτα. ⁸) Audeo. ⁹) Τὰ video καὶ audio συντάσσονται ἢ μετὰ μετοχῆς, ἢ ἀπὸ ἀπαιτήσεως.

12. BOVES.

In eodem prato pascebantur tres boves in maxima concordia, et sic ab omni ferarum incursione tuti erant. Sed dissidio inter illos orto¹, singuli a feris petiti et laniati sunt.— Fabula docet, quantum boni sit² in concordia.

13. ASINUS.

Asinus pelle leonis indutus territabat homines et bestias, tanquam leo esset. Sed forte, dum se celerius movet, aures eminebant; unde agnitus³ in pistrinum abductus est, ubi poenas petulantiae dedit.— Haec fabula stolidos notat, qui immeritis honoribus superbiunt.

14. MULIER ET GALLINA.

Mulier quaedam habebat gallinam, quae ei quotidie ovum pariebat aureum. Hinc suspicari coepit, illam auri massam intus celare, et gallinam occidit. Sed nihil in ea reperit, nisi quod in aliis gallinis reperiri solet. Itaque dum majoribus divitiis inhiabat, etiam minores perdidit.

15. VIATORES ET ASINUS.

Duo, qui una iter faciebant, asinum oberrantem in solitudine conspicati, accurrunt laeti, et uterque eum sibi vindicare coepit, quod eum prior conspexisset⁴. Dum vero contendunt et rixantur, nec a verberibus abstinent, asinus aufugit et neuter eo potitur⁵.

16. CORVUS ET LUPI.

Corvus partem praedae petebat a lupis, quod eos totum diem comitatus esset. Cui illi, « non tu nos, inquit, sed praedam sectatus es, idque eo animo, ut ne nostris quidem corporibus parceres⁶, si exanimarentur. »

Merito in actionibus non spectatur, quid fiat, sed quo animo fiat.

17. PASTORES ET LUPUS.

Pastores caesa ove convivium celebrabant. Quod quum lupus cerneret, « ego, inquit, si agnum rapuissem⁷, quantus tumultus fieret! At isti impune ovem comedunt! » Tum unus illorum, « nos enim, inquit, nostra, non aliena ove epulamur. »

18. CARBONARIUS ET FULLO.

Carbonarius, qui spatiosam habebat domum, iuvitavit fullonem, ut

¹) Quum dissidium inter illos ortum esset. ²) Ἡ ἐξαρτωμένη ἐρώτησις ἀπαιτεῖ ὑποτακτικὴν. ³) Agnosco. ⁴) Quod & quia ἀπαιτοῦν ὑποτακτικὴν, ὅταν ὁ γράφων ἀναφέρῃ ὅχι τὴν ἰδικήν του, ἀλλὰ τὴν γνώμην ἄλλου τινός, καθὼς ἐδῶ ὡς πρότερος ἰδὼν αὐτόν. ⁵) Possit aliqua re. ⁶) Parcere aliūτι. ⁷) Τὰ μὴ γεγονότα, μὴ γινόμενα ἢ μὴ ἐνδεχόμενα ἐκφράζονται Αὐτινιστὶ διὰ παρατατικοῦ καὶ ὑπερσυντακτικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς.

ad se commigraret. Ille respondit: « quatenam inter nos esse possi societas? quum tu vestes, quas ego nitidas reddidissem, fuligi et maculis inquinaturus esses. » — Haec fabula docet, dissimilia non debere conjugi.

19. TUBICEN.

Tubicen ab hostibus captus, « ne me, inquit, interficite; nam inermis sum, neque quidquam habeo praeter hanc tubam. » At hostes. « propter hoc ipsum, inquit, te interimemus, quod, quum ipsi pugnandi sis imperitus, alios ad pugnam incitare soles. » — Fabula docet, non solum maleficos esse puniendos, sed etiam eos, qui alio ad male faciendum irritent *).

20. ACCIPITRES ET COLUMBAE.

Accipitres quondam acerrime inter se belligerabantur. Hos columbae in gratiam reducere conatae, effecerunt, ut illi pacem inter se facerent. Qua firmata, accipitres vim suam in ipsas columbas converterunt. — Haec fabula docet, potentiorum discordias imbecillioribus saepe prodesse².

21. MULIER ET GALLINA.

Mulier vidua gallinam habebat, quae ei quotidie unum ovum pariebat. Illa existimabat, si gallinam diligentius saginaret, fore, ut illa bina aut terna ova quotidie pareret. Quum autem cibo superfluo gallina pinguis esset facta, plane ova parere desiit. — Haec fabula docet, avaritiam saepe damnosam esse.

22. VULPES ET UVA.

Vulpes, uvam in vite conspicata, ad illam subsiliit omnium virium suarum contentione, si eam forte attingere posset. Tandem defatigata inani labore, discedens dixit: « at nunc etiam acerbae sunt, nec eas in via repertas³ tollerem⁴. » — Haec fabula docet, multos ea contemnere, quae se assequi posse desperent.

23. VULPES ET LEAENA.

Vulpes leaenae⁵ exprobrabat, quod nonnisi unum catulum pareret. Huic dicitur respondisse: « unum, sed leonem. » — Haec fabula, non copiam, sed bonitatem rerum aestimandam esse, docet.

24. MURES.

Mures aliquando habuerunt consilium, quomodo sibi a sele cave-

*) Οι παλαιοί έφάρουσαν επί το πλέον λευκά μάλλινα φορέματα, τα όποια έλευκαίνοντο από τους κνοφείς. *) Ότι έξαρτάται από άπαρεμμετικήν σύστασιν, τίθεται εις ύποτακτικήν. *) Prosum alicui. *) Desino. *) Άντι του si eas reperissem in via. *) Ιδε μὲν. 17. σημ. 7. *) Exprobro alicui aliquid.

rent. Multis aliis propositis⁴, omnibus placuit, ut ei tintinnabulum annexeretur; sic enim ipsos, sonitu admonitos, eam fugere posse. Sed quum jam inter mures quaereretur, qui feli tintinnabulum annexeretur, nemo repertus est.—Fabula docet, in suadendo plurimos esse audaces, sed in ipso periculo timidos.

25. CANIS MORDAX.

Canis mordaci⁵ paterfamilias jussit tintinnabulum ex aere appendi, ut omnes eum cavere possent. Ille vero aeris tinnitu gaudebat, et quasi virtutis suae praemium esset, alios canes prae se contemnere coepit. Cui unus senior, «ο te stolidum, inquit, qui ignorare videris, isto tinnitu pravitatem morum tuorum indicari!» — Haec fabula scripta est in eos, qui sibi insignibus flagitiorum suorum placent.

26. CANIS ET LUPUS.

Lupus canem videns bene saginatum, «quanta est, inquit, felicitas tua! Tu, ut videtur, laute vivis, at ego fame enecor.» Tum canis, «licet, inquit, mecum in urbem venias⁶ et eadem felicitate fruaris.» Lupus conditionem accepit. Dum una eunt, animadvertit lupus in collo canis attritos pilos. «Quit hoc est? inquit. Num jugum sustines? cervix enim tua tota est glabra.» «Nihil est, canis respondit. Sed interdum me alligant, ut noctu sim vigilantior; atque haec sunt vestigia collaris, quod cervici circumdari solet.» Tum lupus, «vale, inquit, amice! nihil moror felicitatem servitute emtam!» — Haec fabula docet, liberis nullum commodum tanti⁷ esse, quod⁸ servitutis calamitatem compensare possit.

27. LUPUS ET GRUS.

In faucibus lupi os inhaeserat. Mercede igitur conducit gruem, qui illud extrahat. Hoc grus longitudine colli facile effecit. Quum autem mercedem postularet, subridens lupus et dentibus infrendens, «num tibi, inquit, parva merces videtur, quod caput incolume ex lupi faucibus extraxisti?»

28. AGRICOLA ET ANGUIS.

Agricola anguem reperit, frigore paene extinctum. Misericordia motus⁹ eum fovit sinu et subter alas recondidit. Mox anguis recreatus vires recepit, et agricolae pro beneficio letale vulnus inflixit.—Haec fabula docet, qualem mercedem mali pro beneficiis reddere soleant.

⁴) Quum multa alia proposita essent. ⁵) Ἡ δοτικὴ αὐτῇ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἀpendi, τὸ δὲ jubeo ἔχει ἀπαραιρέτως συνταξίν· paterfamilias jussit, tintinnabulum ex aere appendi canis mordaci. ⁶) Μετὰ τὸ licet παραλείπεται τὸ ut.

⁷) Γενικὴ τῆς δορίστου τιμῆς, τὸ σελ. 2 σημ. 3. ⁸) Ut id. ⁹) Moveo.

29. ASINUS ET EQUUS.

Asinus equum beatum praedicabat, qui tam copiose pascere-
 quum sibi post molestissimos labores ne paleae quidem salis prae-
 berentur. Forte autem bello exorto, equus in proelium agitur, et
 circumventus ab hostibus, post incredibiles labores tandem, multis
 vulneribus confossus, collabitur. Haec omnia asinus conspicatus,
 «ο me stolidum, inquit, qui beatitudinem ex praesentis temporis
 fortuna aestimaverim!»

30. AGRICOLA ET FILII.

Agricola, senex quum mortem sibi appropinquare sentiret, filios
 convocavit, quos, ut fieri solet, interdum discordare noverat, et fas-
 cem virgularum afferri jubet. Quibus allatis, filios hortatur, ut hunc
 fascem frangerent. Quod quum facere non possent, distribuit sin-
 gulis singulas virgas, iisque celeriter fractis, docuit illos, quam
 firma res esset concordia, quamque imbecillis discordia.

31. EQUUS ET ASINUS.

Asinus, onustus sarcinis, equum rogavit, ut aliqua parte oneris
 se lavaret, si se vivum videre vellet. Sed ille asini preces repu-
 diavit. Paulo post igitur asinus labore consumtus in via corruit et
 efflavit animam. Tum agitator omnes sarcinas, quas asinus porta-
 verat, atque insuper etiam pellem asino detractam, in equum impo-
 suit. Ibi ille sero priorem superbiam deplorans, «ο me miserum,
 inquit, qui parvulum onus in me recipere noluerim, quum nunc
 cogar, tantas sarcinas ferre una cum pelle comitis mei, cujus preces
 tam superbe contemseram.»

32. MULIER ET ANCILLAE.

Mulier vidua, quae texendo vitam sustentabat, solebat ancillas suas
 de nocte excitare ad opus, quum primum galli cantum audivisset.
 At illae diuturno labore fatigatae, statuerunt gallum interficere. Quo
 facto, deteriore conditione quam prius esse coeperunt. Nam domina,
 de horā noctis incertā, nunc famulas saepe jam prima nocte excitabat.

33. TESTUDO ET AQUILA.

Testudo aquilam magnopere orabat, ut sēse volare doceret. Aquila
 ei ostendebat quidem, eam rem petere naturae suae contrariam,
 sed illa nihilo minus instabat, et obsecrabat aquilam, ut se volucrem
 facere vellet. Itaque unguis arreptam aquila sustulit in sublime, et

α) Τὸ qui ἀναλύνεται εἰς τὸ quod ille. Παρὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἴδε μῦθ. 18. σημ. 4.

β) Qui ἀναλύνεται εἰς τὸ quod ego. γ) Τὰ sui, sibi, se ἀναφέρονται εἰς τὸν ὁμι-
 λούντα. δ) ἴδ. μῦθ. 29. σημ. 3. ε) De nocte, ἀπὸ νυκτός, πρὶν ἡμερεύσῃ.

ς) ἴδ. μῦθ. 31. σημ. 3. ζ) Ἡ μετασχὴ τοῦ κοθητικοῦ παρακειμένου μεταβάλλεται
 ἀλλοτρίως εἰς ἐνεργητικὴν ἀρπάξας αὐτήν.

demisit illam, ut per aërem ferretur. Tum in saxa incidens comminuta interiit. — Haec fabula docet, multos cupiditatibus suis occaecatos, consilia prudentiorum respuere et in exilium ruere stultitia sua.

34. LUSCINIA ET ACCIPITER.

Accipiter esuriens rapuit lusciniā. Quae quum intelligeret, sibi mortem inpendere, ad preces conversa orat accipitrem, ne se perdat sine causa; se enim avidissimum ventrem illius non posse explere, et suadere adeo, ut grandiores aliquas volucres venetur. Cui accipiter, « insanirem⁴, inquit, si partam praedam amittere, et incerta pro certis sectari vellem. »

35. SENEX ET MORS.

Senex in silva ligna ceciderat, iisque sublati⁵ domum redire coepit. Quum aliquantum viae progressus esset, et onere et via defatigatus, fascem deposuit, et secum aetatis et inopiae mala contemplatus. Mortem clara voce invocavit, quae ab omnibus his malis liberaret. Tum Mors, senis precibus auditis, subito adstitit, et quid vellet, percunctatur. At Senex, quem jam votorum suorum poenitebat⁶, « nihil, inquit, sed requirō, qui onus paululum allevet, dum ego rursus subeo. »

36. INIMICI.

In eadem navi vehebantur duo, qui inter se capitalia odia exercebant. Unus eorum in prora, alter in puppi residebat. Orta tempestate ingenti, quum omnes de vita desperarent, interrogat is, qui in puppi sedebat, gubernatorem, utram partem navis prius submersum iri existimaret. Cui gubernator, « proram⁷ » respondit. Tum ille: « jam mors mihi non molesta est, quum inimici mei mortem adspecturus sim. »

37. HINNULEUS ET CERVUS.

Hinnuleus quondam patrem suum his verbis interrogasse dicitur « Mi pater, quum multo sis major canibus et tam ardua cornua habeas, quibus a te vim propulsare possis, qui⁸ sit, ut canes tantopere metuas? » Ibi cervus ridens, « mi nate, inquit, vera memoras; mihi tamen, nescio quo pacto, semper accidit, ut, audita canum voce, in fugam statim convertar. » — Haec fabula docet, natura formidolosos nullis rationibus fortes reddi posse.

38. HOEDUS ET LUPUS.

Quum hoedus evasisset lupum et confugisset in caulam ovium, « quid tu, stulte, inquit ille, hic te salvum futurum speras, ubi quotidie pecudes rapi et diis mactari videas? » « Non curo, inquit

¹) [δ. μῦθ. 31. σημ. 3. ²) Σηκώσας, φορτωδης; αὐτά. ³) Me poenitet alicujus rei. ⁴) Ἵπνοειται; τὸ prius submersum iri existimo. ⁵) Quomodo.

hoedus, nam si moriendum sit, quanto praeclarius mihi erit, meo cruore aspergi aras deorum immortalium, quam irrigari siccas lupi fauces.» — Haec fabula docet, bonos mortem, quae omnibus imminet⁴, non timere, si cum honestate et laude conjuncta sit.

39. CORVUS ET VULPES.

Corvus alicunde caseum rapuerat, et cum illa in altam arborem subvolaret. Vulpecula, illum caseum appetens, corvum blandis verbis adoritur, quumque primum formam ejus pennarumque nitorem laudasset, « pol, inquit, te avium regem esse dicerem, si cantus pulchritudini tuae responderet.» Tum ille, laudibus vulpis inflatus, etiam cantu se valere demonstrare voluit. Ita vero e rostro aperto caseus delapsus est, quem vulpes arreptum devoravit. — Haec fabula docet, vitandas esse adulatorum voces, qui blanditiis suis nobis insidiantur.

40. LEO.

Societatem junxerant Leo, Juvenca, Capra, Ovis. Praeda autem, quam ceperant, in quatuor partes aequales divisa, leo, « prima, ait, mea est; debetur enim haec praestantiae meae. Tollam at secundam, quam meretur robur meum. Tertiam vindicat sibi egregius labor meus. Quartam qui sibi arrogare voluerit, is sciat, se habiturum me inimicum sibi.» Quid facerent⁵ imbecillae bestiae, aut quae sibi leonem infestum habere vellet?

41. MUS ET RUSTICUS.

Mus a rustico in caricarum acervo deprehensus tam acri morsu ejus digitos vulneravit, ut ille eum dimitteret, dicens: « Nihil me hercule, tam pusillum est, quod de salute desperare debeat, modo⁶ se defendere et vim depulsare velit.»

42. VULTUR ET AVICULAE.

Vultur aliquando aviculas invitavit ad convivium, quod illis daturus esset⁷ die natali suo. Quae quum ad tempus adessent, eas carpere et occidere, epulasque sibi de invitatis iustruere coepit.

43. RANAE.

Ranae laetabantur, quum nuntiatum esset, Solem uxorem duxisse. Sed una, caeteris⁸ prudentior, « o vos stolidos, inquit, nonne meministis, quantopere nos saepe unius solis aestus excruciet? Quid igitur fiet, quum liberos etiam procreaverit?»

44. RANAE ET JUPITER.

Ranae aliquando regem sibi a Jove petivisse dicuntur. Quarum

⁴) Imminet alicui. ²) Ἡθελον κάμει. ³) Modo velit, φθάσει, νὰ θελήσῃ.

⁴) Καθὼς ἔλεγεν αὐτὸς ἑῷ, μὲν. 16. σημ. 4. ⁵) Quam caeterae.

ille precibus exoratus trabem ingentem in lacum dejecit. Ranae sonitu perterritae primum refugere⁴, deinde vero, trabem in aqua natantem conspicati, magno cum contemptu in ea consederunt, aliumque sibi novis clamoribus regem expetiverunt. Tum Jupiter, earum stultitiam puniturus, hydrum illis misit, a quo quum plurimae captae perirent, sero eas stolidarum precum poenituit.

45. LUPI ET PASTORES.

Quum Philippus, rex Macedoniae, cum Atheniensibus foedus initurus esset ea conditione, ut oratores suos ipsi traderent, Demosthenes populo narravit fabulam, qua iis callidum regis consilium ante oculos poneret. Dixit enim, lupos quondam cum pastoribus pactos⁵ esse, se nunquam in posterum greges esse impugnaturos, si canes ipsis dederentur⁶. Placuisse stultis pastoribus conditionem; sed quum lupi caulas excubiis nudatas vidissent, eos, impetu facto, omnem gregem dilaniasse.

46. PUER MENDAX.

Puer oves pascens crebro per lusum magnis clamoribus opem rusticorum imploraverat, lupos gregem suum aggressos esse fingens. Saepè autem frustratus eos, qui auxilium laturo advenerant, tandem lupo revera irruente, multis cum lacrymis vicinos orare coepit, ut sibi⁷ et gregi subvenirent. At illi eum pariter ut antea ludere existimantes, preces ejus et lacrymas neglexerunt, ita ut lupus libere in oves grassaretur plurimasque earum dilaniaret.

47. CORVUS.

Corvus, qui caseum forte repererat, gaudium alta voce significavit. Quo sono allecti *) plures corvi famelici advolaverunt, impetuque in illum facto, opimam ei dapem eripuerunt.

48. CORNIX ET COLUMBA.

Cornix columbae gratulabatur foecunditatem, quod singulis mensibus pullos excluderet. At illa, « ne mei, inquit, doloris causam commemores. Nam quos pullos educo, eos dominus raptos aut ipse comedit, aut aliis comedendos⁸ vendit. Ita mihi mea foecunditas novum semper luctum parit. »

49. LEO, ASINUS ET VULPES.

Vulpes, asinus et leo venatum iverant. Ampla praeda facta, leo asinum illam partiri jubet. Qui quum singulis singulas partes poneret

⁴) Το λεγόμενον Ιστορικὸν ἀπαρίμωτον τίθεται ἀντὶ παρατακτοῦ καὶ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς χωρὶς μεταβολῆν τῆς τῶν ἄλλων λέξεων συντάξεως. ⁵) *Pactis* cor.

⁶) Ἐὰν παραδοῦσιν. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἀπαρμωστικῆς σύνταξης.

⁷) *Id.* μὲθ. 31. σὺμ. 3. ⁸) *Allicio*. ⁹) *Ut eos comedant.*

aequales, leo eum correptum⁴ dilaniavit et vulpeculae partiendi negotium tribuit. Illa astutior leoni partem maximam apposuit, sibi vix minimam reservans particulam. Tum leo subridens ejus prudentiam laudare et, unde hoc didicerit, interrogare coepit. Et vulpes, «hujus⁵ me, inquit, calamitas docuit, quid minores potentioribus debeant.»

50. MUSCAE.

Effusa mellis copia est: muscae advolant: Pascuntur. At mox, impeditis cruribus, Revolare nequeunt. Heu miseram, inquit, vicem! Cibus iste blandus, qui pellexit suaviter, Nunc fraudulentus quam crudeliter necat! Perfida voluptas fabula hac depingitur.

51. CANCER.

Mare cancer olim deseruit, in litore Pascendi cupidus. Vulpes hunc simul⁶ adspicit Jejuna, simul⁷ accurrit, et praedam capit. «Nae, dixit ille, jure plector, qui salo⁸ Quum fuerim natus, voluerim solo⁹ ingredil!» Suus unicuique praefinitus est locus, Quem praeterire sine periculo non licet.

52. CULEX ET TAURUS.

In cornu tauri parvulus quondam culex Consedit; seque dixit¹⁰, mole si sua Eum gravaret, avolaturum illico. At ille «nec te considerentem senseram.»

Γ'. ΕΚ ΤΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΙΝΑ.

1. Cadmus, Antenor's filius, quod draconem, Martis filium, fontis ejusdam in Boeotia custodem¹, occiderat, omnem suam prolem interemtam vidit, et ipse cum Harmonia, uxore sua, in Illyriam fugit, ubi ambo in dracones conversi sunt.

2. Amycus, Neptuni filius, rex Bebryciae², omnes, qui in ejus regna venissent, cogebat caestibus secum contendere, et victos occidebat.

¹) Τουτέστι κορρίπτει et dilaniavit, συλλαβὼν αὐτὸν διεσπάρaxεν. ²) hujus λέγει ἡ ἀλώπηξ δεκνύουσα τὸν ὄνον. ³) Ἡ ἐκπανάληψις τοῦ simul ἑμφανίζει τὴν ταχέαν τῶν δύο πράξεων ἀκαλουθίαν· μόλις τὸν βλέπει καὶ εὐθὺς τρέχει, ἅμα βλέπει τι καὶ τρέχει. ⁴) Παρατήρησε τὸ παίγνιον εἰς τὴν παρονομασίαν τῶν λίξεων salo καὶ solo.

⁵) Et dixit, se avolaturum esse.

⁶) Ἡ μυθολογία ἀναφέρει συγγένειαν δράκοντος διὰ τὴν δευδέρκειαν αὐτῶν ὡς φύλακες ἑρῶν πηγῶν, τόπων καὶ ἡθυσμῶν. ⁷) Ἡ Βεβρυκία, χώρα τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔκειτο παρὰ τὸν Εὐφρατινον ποταμὸν καὶ τὴν Προποντίδα.

Hic quum Argonautas¹ ad certamen provocasset, Pollux² cum eo contendit et eum interfecit.

3. Otos et Ephialtes, Aloëi filii, mira magnitudine fuisse dicuntur. Nam singulis mensibus novem digitis crescebant. Itaque quum essent annorum novem, in coelum ascendere sunt conati. Huc sibi aditum sic faciebant, ut montem Ossam super Pelion³ ponerent, aliosque praeterea montes exstruerent. Sed Apollinis sagittis interemti sunt.

4. Daedalus, Euphemi filius, artifex peritissimus, ob caedem Athenis commissam in Cretam abiit ad regem Minoem. Ibi Labyrinthum exstruxit. A Minoë aliquando in custodiam conjectus, sibi et Icaro filio alas cera aptavit, et cum eo avolavit. Dum Icarus altius evolabat, cera solis calore calefacta, in mare decidit, quod ex eo Icarium pelagus⁴ est appellatum. Daedalus autem in Siciliam pervenit.

5. Aesculapius⁵, Apollinis filius, medicum praestantissimus, Hippolyto, Thesei filio, vitam reddidisse dicitur. Ob id facinus Jupiter eum fulmine percussit. Tum Apollo, quod filii mortem in Jove ulisei non poterat, Cyclopes, qui fulmina fecerant, interemit. Ob hoc factum Apollinem Jupiter Admeto, regi Thessaliae, in servitutum dedit.

6. Alcestim, Peliae filiam, quum multi in matrimonium peterent, Pelias promisit, se filiam ei esse daturum, qui seras curruj junxisset. Admetus, qui eam perditae amabat, Apollinem rogavit, ut se in hoc negotio adjuvaret. Is quum ab Admeto, dum ei serviebat, liberaliter esset tractatus, aprum ei et leonem curruj iunxit, quibus ille Alcestim avexit. Idem gravi morbo implicitus munus ab Apolline accepit, ut praesens periculum effugeret, si quis sponte pro eo moreretur. Jam quum neque pater, neque mater Admeti pro eo mori voluissent, uxor se Alcestis morti obtulit, quam Hercules⁶, forte adveniens, Orco⁷ manibus eripuit et Admeto reddidit.

7. Cassiope⁸ filiae suae Andromedae formam Nereidum⁹ formae anteposuit. Ob hoc crimen illae a Neptuneo postulaverunt, ut Andromeda ceto immani, quod oras populabatur, objiceretur. Quae quum ad saxum alligata esset, Perseus¹⁰ ex Libya, ubi Medusam¹¹ occiderat, advolavit, et bellua devicta et interemta, Andromedam liberavit.

8. Quam quum abducere vellet victor, Agenor, cui antea desponsata fuerat, Perseo insidias struxit, ut eum interliceret, sponsamque eriperet. Ille, re cognita, caput Medusae insidiantibus ostendit, quo

¹) Οι Αργοναυται έπλεον τότε μετά του Ιάσονος επί της Αργαυς εις την Κολχίδα διά να άρπάξωσι τή χρυσόμαλλον έβρα. ²) Ο Πολυεύκην. ³) Η Όσσα και τή Πήλιον, τώρα ή Κίσαθος και τά βουνά της Χαγοράς λεγόμενα. ⁴) Τή Ικάρειο πέλαγος είναι τή μέρος του Αιγαίου τή περί την νήσον Ικαρίαν μεταξύ Νάξου και μικράς Ασίας.

⁵) Ο Ασκληπιός. ⁶) Ο ήρώς του Αλκήτου. ⁷) Ο Άδης. ⁸) Κασσιόπη, σύζυγος του Εφραίμ, του βασιλέως της Αλβανίας. ⁹) Αί Νηρηίδες, θυγατέρες του βασιλέως του Νηρείου. ¹⁰) Ο του Διός και της Δανάης υιός ής Αργαυς. ¹¹) Μία των Γοργόνων με άφριδοπλοκαμον κεφαλήν. Ο βλέπων αυτήν απελθούτο.

viso, omnes in saxa mutati sunt. Perseus autem cum Andromeda in patriam¹ rediit.

9. Ceyx², Hesperii filius, quum in naufragio perisset, Alcýōne, conjugis morte audita, se in mare praecipitavit. Tum deorum misericordia ambo in aves sunt mutati, quae Alcyones appellantur. Hae aves pariunt hiberno tempore. Per illos dies mare tranquillum esse dicitur; unde nautae tranquilles et serenos dies Alcyonios appellare solent.

10. Tantalus³, Jovis filius, tam carus fuit Diis, ut Jupiter ei consilia sua concrederet, eumque ad epulas Deorum admitteret. At ille, quae apud Jovem audiverat, cum mortalibus communicabat. Ob id crimen dicitur apud inferos in aqua collocatus esse, semperque sitire. Nam quoties haustum aquae sumptus est, aqua recedit. Tum etiam poma ei super caput pendent; sed quoties ea decerpere conatur, rami vento moti recedunt. Alii saxum ejus capiti impendere dicunt, cujus ruinam timens perpetuo metu crucietur.

11. In nuptiis Pelei et Thetidis omnes Dii invitati erant praeter Discordiam. Haec ira commota malum misit⁴ in medium, cui inscripta erant verba: « Pulcherrima me habeto⁵. » Tum Juno, Venus et Minerva illud simul appetebant, magnaque inter eas discordia exorta, Jupiter Mercurio imperat, ut Deas ad Paridem, Priami filium, duceret, qui in monte Ida⁶ greges pascebat; hunc earum litem diremturum esse⁷. Huic Juno, si se pulcherrimam judicasset, omnium terrarum regnum est pollicita; Minerva ei splendidam inter homines famam promisit; Venus autem Helenam, Ladae et Jovis, filiam, se ei in conjugium dare spopondit. Paris, hoc dono prioribus anteposito, Venerem pulcherrimam esse judicavit. Postea, Veneris hortatu, Lacedaemonem profectus Helenam conjugii suo Menelao eripuit. Hinc bellum Trojanum originem cepit, ad quod tota fere Graecia, duce Agamemnone, Menelai fratre, profecta est.

12. Thetis⁸, Pelei conjux, quum sciret, Achillem filium suum cito periturum esse, si Graecorum exercitum ad Trojam sequeretur, eum misit in insulam Seyron regique Lycomedi commendavit. Ille eum muliebri habitu inter filias suas servabat. Graeci autem quum audivissent, eum ibi occultari, unus eorum Ulysses⁹ in regio vestibulo munera feminea in calathiscis ponebat, simulque clypeum et hastam, mulieresque advocari iussit. Quae dum omnia contemplantur, su-

¹) Εἰς τὸ Ἄργος. ²) Ὁ Κήξ. ³) Τάνταλος, ὁ τῆς Σκύλλης βασιλεὺς, ἦταν πρῶτος πατριάρχης τῆς παροικίας τῶν Τανταλῶν τάλαντα. ⁴) Τοῦτο ἐστὶν ἡ ἰσοτία. ⁵) Ἡ καλὴ ἡ λαοδίττω, ἡ καλὴ καὶ ἡ καλὴ. ⁶) Ἡ Ἰδα, ὄρος τῆς Μυσίας, κατεῖχον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τροίας. ⁷) Ἡ ἀπαρμηνευτικὴ ἀνταγὰς ἐξαρτάται ἀπὸ τοῦ δίκαιου, τὸ ὅποιον ὑπονοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου imperat. ⁸) Ἡ Θέτις, μία τῶν Νηρηίδων. ⁹) Ὁ Ὀδυσσεύς.

bito tubicen cecinit; quo sono audito, Achilles arma arripuit. Unde eum virum esse intellectum est¹⁾.

13. Quum totus Graecorum exercitus Aulide²⁾ convenisset, adversa tempestas eos ob iram Dianae retinebat. Agamemnon³⁾ enim, dux illius expeditionis, cervam Deae sacram vulneraverat, superbiusque⁴⁾ in Dianam loquutus erat. Is quum haruspices convocasset, responderunt, iram Deae expiari non posse, nisi filiam suam Iphigeniam ei immolasset. Hanc ob causam Ulysses Argos profectus, mentitur, Agamemnonem filiam Achilli in matrimonium promisisse. Sic eam Aulidem abduxit. Ubi quum pater eam immolare vellet, Diana virginem miserata cervam ei supposuit. Iphigeniam ipsam per nubes in terram Tauricam⁵⁾ detulit, ibique templi sui sacerdotem fecit.

14. Troja eversa, quum Graeci domum redire vellent, ex Achillis tumulto vox dicitur fuisse audita quae Graecos monebat, ne fortissimum virum sine honore relinquerant. Quare Graeci Polyxenam, Priami filiam, quae virgo fuit formosissima, ad sepulcrum ejus immolaverunt.

15. Prometheus, Iapeti filius, primus homines ex luto finxit, risque ignem e coelo in ferula attulit, monstravitque, quomodo cinere obrutum servarent. Ob hanc rem Vulcanus eum in monte Caucaso Jovis jussu clavis ferreis alligavit ad saxum, et aquilam ei apposuit, quae cor exederet. Quantum vero interdiu exederat, tantum nocto crescebat. Hanc aquilam insequenti tempore Hercules⁶⁾ transfixit sagittis, Prometheumque liberavit.

16. Pluto, inferorum Deus, a Jove fratre⁷⁾ petebat, ut sibi Proserpinam⁸⁾, Jovis et Cereris filiam, in matrimonium daret. Jupiter autem negavit, Cererem passuram esse, ut filia in tenebris Tartari moraretur; sed fratri permisit, ut eam, si posset, raperet. Quare Proserpinam, in nemore Ennae in Sicilia flores legentem, Pluto quadrigis ex terrae hiatus proveniens rapuit.

17. Ceres quum nesciret, ubi filia esset, eam per totum orbem terrarum quaesivit. In quo itinere ad Celeum⁹⁾ venit, regem Eleusini-
norum, cujus uxor Metanira¹⁰⁾ puerum Triptolemum pepererat, rogavitque, ut se tanquam nutricem in domum reciperent. Quo facto, quum Ceres alumnum suum immortalem reddere vellet, eum interdiu lacte divino alebat, noctu clam igne obruebat¹¹⁾. Itaque mirum in modum crescebat. Quod quum mirarentur parentes, eam observaverunt. Qui

¹⁾ Cano. ²⁾ Άνελ του intellexerunt. ³⁾ Η Άλλης, πόλις της Βοιωτίας, ξεκινάει από τον Εύριπον σχεδόν άντικρύ της Χαλκίδος, όπου είναι το σημερινόν Βαθύ. ⁴⁾ Ο βασιλεύς των Μυκηνηών. ⁵⁾ Καυχώμενος δηλαδή, ότι η Άρτεμις δεν τοξούει άπεναντίό του ατόυ. ⁶⁾ Η Τουρκική χερσόνησος εις τον Εύξεινον. ⁷⁾ Ο Ηρακλής. ⁸⁾ Ο Ζεύς, ο Ποσειδών και ο Πλούτων ήσαν υιοί του Κρόνου. ⁹⁾ Περσεφόνη. ¹⁰⁾ Κλεός. ¹¹⁾ Μετά νεκρά. ¹²⁾ Διά τή άποκαθάρσιον ατόν διά του πυρός άφ' όσα είχαν εις το σώμα του θνητά και άπίστευτα.

quam viderent, Cererem puerum in ignem mittere, pater exclamavit. Tum Dea Caelem exanimavit; Triptolemo autem currum draconibus junctum tribuit, frugesque mandavit, quas per orbem terrarum vectus disseminaret.

18. Althaea, Thestii filia, ex Oeneo¹ peperit Meleagrum. Ei Patres ardentem titiōnem dederunt, praesentes, Meleagrum tam diu victurum, quam diu is titio foret incolumis. Hunc itaque Althaea diligenter in arca clausum servavit. Interim Diana, Oeneo irata, quia ei sacra annua non fecerat, aprum mira magnitudine misit, qui agrum Calydonium vastaret. Quem Meleager cum juvenibus ex omni Graecia delectis interfecit, pellemque ejus Atalantae donavit. Cui quum Althaeae fratres eam eripere vellent, illa Meleagri auxilium imploravit, qui avunculos occidit. Tum Althaea, gravi ira in filium commota, titiōnem illum fatalem in ignem conjecit. Sic Meleager periit, at sorores ejus, dum fratrem insolabiliter lugent², in aves mutatae sunt.

19. Europam, Agenoris filiam, Sidoniam³, Jupiter in taurum mutatus Sidone Cretam transvexit, et ex ea procreavit Minoem, Sarpedonem et Rhadamanthum. Hanc ut reducerent, Agenor filios suos misit, conditione addita, ut nec ipsi redirent, nisi sororem invenissent. Horum unus, Cadmus nomine, quam erraret, Delphos⁴ venit, ibique responsum accepit, bovem praecedentem sequeretur; ubi ille decubisset, ibi urbem conderet. Quod quum faceret, in Boeotiam venit. Ibi aquam quaerens ad fontem draconem invenit, Maris filium, qui aquam custodiebat. Hunc Cadmus interfecit, dentesque ejus sparsit et aravit. Unde Sparti⁵ enati sunt. Pugna inter illos exorta, quinque superfuere, ex quibus quinque nobiles Thebanorum stirpes originem duxerunt.

20. Quum Bacchus, Jovis ex Semele filius, exercitum in Indiam duceret, Silenus⁶ ab agmine aberravit. Quem Midas, rex Mygdoniae⁷, hospitio liberaliter accepit, eique ducem dedit, qui eum ad Bacchum reduceret. Ob hoc beneficium Bacchus Midas optionem dedit, ut, quidquid vellet, a se peteret. Ille petiit, ut quidquid tetigisset, aurum fieret. Quod quum impetrasset, quidquid tetigerat, aurum fiebat. Primo gavisus est hac virtute sua; mox intellexit, nihil ipsi hoc munere⁸ perniciosius esse. Nam etiam cibus et potio in aurum mutabatur. Quum jam fame cruciaretur, petit a Baccho, ut donum suum revocaret. Quem Bacchus jussit in flumine Pactolo⁹ se abluere, quumque aquam tetigisset, facta est colore aureo.

21. Schoeneus Atalantam filiam formosissimam dicitur habuisse,

¹) Ο Οίνειος ἦτον βασιλεὺς τῆς Καλυδῶνος εἰς τὴν Αἰτωλίαν. ²) Τὸ δάμ, ἐν ᾧ, συντάσσεται καὶ εἰς ἱστορικῇ διήγησιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἐννοσιώσεως τῆς ὁριστικῆς ἐντὶ παρατακτοῦ. ³) Ἡ Σιδὼν ἦτον παραθαλάσσιος πόλις τῆς Φοινίκης. ⁴) Ἐρωτησὼν τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. ⁵) Οἱ Σπάρτοι. ⁶) Ὁ Σειληνίης, ὁ παιδαγωγὸς καὶ ὁπαδὸς τοῦ Διονύσου. ⁷) Ἡ Μυγδονία, μέρος τῆς Φρυγίας εἰς τὴν Ἀσίαν. ⁸) Quam hoc munus. ⁹) Ὁ Πακτωλὺς, ποταμὸς τῆς Αὐλίας, ὅστις κατ'ἐξίτητον χρυσοῖν δέμειν.

quae cursu viros superabat. Huc quum a pluribus in conjugium peteretur, pater ejus conditionem proposuit, ut, qui eam ducere vellet, prius cursu eum ea contenderet; si victus esset, occideretur. Multos quum superasset et interfecisset, tandem ab Hippomene victa est. Hic enim a Venere tria mala aurea acceperat. Jam dum currebant, horum unum post alterum projecit, iisque Atalantae cursum tardavit. Nam dum mala colligit, Hippomenes ad metam pervenit. Huic itaque Schoeneus filiam uxorem dedit. Quam quum in patriam duceret, oblitus Veneris beneficio se vicisse, grates ei non egit. Hanc ob causam Hippomenes mutatus est in leonem, Atalanta in leonem.

22. Nisus, rex Megarensium, in capite crinem purpureum habuisse dicitur, eique praedictum fuit, tam diu eum regnaturum, quam diu eum crinem custodisset. Hunc Minos, rex Cretensium, bello aggressus est. Qui quum urbem Megaram^a oppugnaret, Scylla, Nisi filia, amore ejus correpta est, et, ut ei victoriam pararet, patri dormienti fatalem crinem praecidit. Ita Nisus a Minoë victus et occisus est. Quum autem Minos in Cretam rediret, Scylla eum rogavit, ut eam secum aveheret. Sed ille negavit, Cretam tantum scelus^b esse recepturam. Tum illa se in mare praecipitavit, navemque persequitur. Nisus in aquilam marinam conversus est, Scylla in piscem, quem Cirim^c vocant. Hodieque si quando illa avis hunc piscem conspexerit, mittit se in aquam raptumque unguibus dilaniat.

23. Amphion, Jovis et Antiopes filius, qui Thebas muris cinxit^d, Nioben, Tantali filiam, in matrimonium duxit. Ex qua procreavit filios septem totidemque filias. Quem partum Niobe Latonae^e liberis anteposuit, superbiusque loquuta est in Apollinem et Dianam. Ob id Apollo filios ejus venantes sagittis interfecit, Diana autem filias. Niobe liberis orbata, in saxum mutata esse dicitur, ejusque lacrymae hodieque manare narrantur. Amphion autem quum templum Apollinis expugnare vellet, ab Apolline sagittis est interfectus.

24. Phineus, Agenoris filius, ab Apolline futurarum rerum scientiam acceperat. Quum vero hominibus deorum consilia enuntiaret, Jupiter eum excoecavit, et immisit ei Harpyias^f, quae Jovis canes esse dicuntur, ut cibum ab ore ei auferrent. Ad quem quum Argonautae venissent, ut eum iter rogarent, dixit, se illis iter demonstraturum esse, si eum poena liberarent. Tum Zetes et Calais^g, Aquilonis filii, qui pennas in capite et in pedibus habuisse dicuntur, Harpyias fugaverunt in insulas Strophadas^h, et Phineum poena liberarunt.

^a) Ἰππομένης τὴν γυναῖκα. ^b) Διόγεται Λατινιστὴ δὲ Megara, ἢ, καὶ Megara, ὀρου.

^c) Πύγμα ἀντὶ προσωποῦ tantum scelus ἀντὶ τοῦ mutierem tam scelestam.

^d) Κεῖρε ^e) Κωδὴς ἔλαγον, διὰ τῆς μελωδίας τῆς λύρας τοῦ. ^f) Ἡ Λητώ.

^g) Τὰς Ἀρπυίας ἐφαντάζοντο. οἱ παλαιοὶ ὡς πτερωτὰ ἀρπακτικὰ ζῶα μὴ ἀνθρώπων ποσὶ λήν. ^h) Ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλως ἦσαν υἱοὶ τοῦ Βορέου. ⁱ) Στροφάδες ἐλέγοντο δύο νησιδοὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους πλησίον τῆς Ζακύνθου.

Δ. ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙΦΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

1. Thales interrogatus, an facta hominum deos laterent, respondit
« ne cogitata quidem. »

2. Solon, qui Atheniensibus leges scripsit, dicebat, neminem,
dum viveret, beatum haberi posse quod omnes ad ultimum usque
diem ancipiti fortunae obnoxii essent.

3. Pythagorae philosophi tanta fuit apud discipulos suos aucto-
ritas, ut, quae ab eo audivissent, ea in dubitationem adducere non
auderent. Rogati autem, ut causam redderent eorum, quae dixissent,
respondebant, Ipsum dixisse. Ipse autem erat Pythagoras.

4. Bias, unus ex septem Sapientibus quum patriam Prienen^a ab
hostibus expugnatam et eversam videret, interrogatus, cur nihil ex
bonis suis secum ferret, « ego vero, respondit, bona mea mecum
porto omnia. »

5. Democritus^b, cui pater ingentes divitias reliquerat, omne fere
patrimonium suum civibus donavit, ne domesticarum rerum cura a
philosophiae studio avocaretur.

6. Etiam Crates Thebanus bona sua inter Thebanos divisit, nihil
sibi servans praeter peram et baculum. Haec enim Cynicorum^c ins-
trumenta erant. A quo consilio quum amici et propinqui eum avocare
studerent, eos correato baculo^d fugavit, nihil pulchrius esse arbitra-
tus, quam ab omnibus curis vacuum uni philosophiae operam dare.

7. Anaxagoras^e quum a longinqua peregrinatione, scientiae augen-
dae causa suscepta, in patriam rediisset, agrosque suos neglectos et
desertos videret, « non essem, inquit, salvus, nisi ista periissent. »

8. Carceades usque ad extremam senectam nunquam cessavit a
philosophiae studio. Saepe ei accidit, ut, quum cibi capiendi causa
accubuisset, cogitationibus inhaerens, manum ad cibos appositor
porrigere oblivisceretur.

^a Πύσα ἐξαρτωμένη πρότασις τοῦ πλάσιου λόγου τίθεται εἰς ὑποτακτικὴν. Ὁ ἀπὸς
λόγος εἶναι· nemo, dum vivit, beatus haberi potest, quod omnes obnoxii sunt.

^b Αὐτὸς ἔφα. ^c Ἰωνικὴ πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

^d Δημόκριτος, ὁ ἑλπίστως λεγόμενος, ἦτορ ἡδονῆς. ^e Οἱ Κυνικοὶ ἐξέχουν τὴν
ἀκραν ἐλευθερίαν δι' ἀποβολῆς πάντος περιττοῦ, συγγαροῦντες εἰς αὐτοὺς μόνον, διὰ
τὴ φύσιν ἀπαρτίζονται ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον. Ὡσὺν ὁδοιπόροι ἐπὶ τῆς γῆς ἐπεριπατοῦν
βαστάζοντες πῆραν καὶ βακτηρίαν, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡρακλέους πολεμοῦντος κατὰ
τῆς κακίας καὶ τῶν κακοῦργων. ^f Ἰδε μῦθ. 4. σημ. 4. ^g Ὁ Ἀναξαγόρας, ἐκ ἐλα-
ζομενῶν πηλῶν τῆς Σμύρνης, ἦτο διδάσκαλος τοῦ Σωκράτους καὶ Περικλέους.

^h Οἱ παλαιοὶ κατακλίνοντο εἰς τὸ δεῖπνον.

9. Idem adversus Zenonem scripturus, caput helleboro purgabat, ne corrupti humores sollertiam et acumen mentis impedirent.

10. Anaxagoras philosophus, morte filii audita, vultu nihil immutato dixit: « Sciebam, me mortalem genuisse. »

11. Archylus Tarentinus*, quum ab itinere reversus agros suos villici socordia neglectos videret, « graviter te castigarem, inquit, nisi iratus essem. »

12. Plato quoque quum in servum vehementius exarsisset, veritus ne vindictae modum excederet, Speusippo adstanti mandavit, ut de illius poena statueret.

13. Idem discendi cupiditate ductus, Aegyptum peragravit, et a sacerdotibus illius regionis geometriam et astronomiam didicit. Idem in Italiam trajecit, ut ibi Pythagorae² philosophiam et instituta disceret.

14. Protagoram philosophum, qui ausus fuerat scribere, se ignorare, an dii essent, Athenienses ex urbe pepulerunt.

15. Xanthippe, Socratis uxor, morosa admodum fuisse fertur. Quam ejus indolem quum perspexisset Alcibiades, Socratem interrogavit, quid esset, quod³ mulierem tam acerbam et jurgiosam non exigeret domo. Tum ille, « quoniam, inquit, dum illam domi perpetior, insuesco, ut ceterorum quoque foris petulantiam et injurias facilius feram. »

16. Xenocrates philosophus quum maledicorum quorundam sermoni interesset⁴ neque quidquam ipse loqueretur, interrogatus, sur solus taceret, respondit: « quia dixisse me aliquando poenituit, tacuisse nunquam. »

17. Hegesias philosophus in disputationibus suis mala et cruciatus vitae tam vividis coloribus repraesentabat, ut multi, qui eum audiverant, sponte se occiderent. Quare a Ptolemaeo rege⁵ ulterius his de rebus disserere est prohibitus.

18. Gorgiae Leontino⁶, qui eloquentia et eruditione omnes suae aetatis homines superare existimabatur, universa Graecia in temple Apollinis Delphici statuam auream collocavit.

Idem quum annum centesimum septimum ageret, interrogatus, quapropter tam diu velle in vita remanere, respondit: « quia nihil habeo, quod senectutem meam accusem. »

20. Illustrissimi saepe viri humili loco nati fuerunt. Socrates, quem oraculum Apollinis sapientissimum omnium hominum judi-

* Ἡ Τάρας ἦτο ἀποικία τῶν Παρθενῶν τῆς Ἀσωνικῆς, κατέβη εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν ἐντὶ μεγάλην Ἑλλάδα, ὅπου τὸ νῦν Ταράντο. ² Κατὰ τὸν ἔκτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἰθὺς ἐκίωσεν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν μεγάλην Ἑλλάδα τὴν σχολὴν τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, ἥτις πολλὸν χρόνον ἤμωσεν ἐκεῖ. ³ Quid est, quod, si εἶναι τὸ αἶπιν, ὅτι. ⁴ Intersum alicui rei. ⁵ Εἰς ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, εἰς τῆς ὁποίας τὴν πρωτεύουσάν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰδίδασκεν ὁ Ἡγησίας. ⁶ Ἐκ Αἰοντίων τῆς Σικελίας.

cavit, obstetricis filius fuit. Euripides, poeta tragicus, matrem habuit, quae olera venditabat; et Demosthenis, oratoris eloquentissimi, patrem cultellos vendidisse narrant.

21. Homerus, princeps poetarum Graecorum, dolore absument esse creditur, quod quaestionem a piscatoribus ipsi propositam solvere non posset.

22. Simonides, poeta praestantissimus, gloriatur in quodam poemate, se octoginta annos natum^a in certamen musicum descendisse, et victoriam inde retulisse. Idem aliquamdiu, vixit apud Hipparchum, Pisistrati filium, Athenarum tyrannum. Inde Syracusas se contulit ad Hieronem regem, cum quo familiariter vixisse dicitur. Primus carmina statuto pretio scripsit; quare eum Musam venalem reddidisse dicunt.

23. Quum Aeschylus Atheniensis, qui parens tragoediae dicitur, in Sicilia versaretur, ibique in loco aprico sederet, aquila testudinem glabro ejus capiti immisit, quod pro saxo habuit. Quo ictu ille extinctus est.

24. Euripides, qui et ipse^a magnum inter poetas tragicos nomen habet, a coena domum rediens a canibus laceratus est.

25. Athenienses quondam ab Euripide postulabant, ut ex tragoedia sententiam quandam tolleret. Ille autem in scenam progressus dixit, se fabulos componere solere, ut populum doceret, non ut a populo disceret.

26. Philippides, comoediarum scriptor, quum in poetarum certamine praeter spem vicisset, et illa victoria impense gauderet, eo ipso gaudio repente extinctus est.

27. Pindarus, poeta Thebanus, Apollini gratissimus fuisse dicitur. Quare saepe a sacerdotibus in templum Delphicum ad coenam vocabatur, parsque ei tribuebatur donorum, quae sacrificantes deo obtulerant. Ferunt etiam Pana^a Pindari hymnis tantopere fuisse laetatum, ut eos in montibus et silvis caneret. Quum Alexander, rex Macedoniae, Thebas diriperet, unius Pindari domo et familiae pepercit.

28. Diogenes Cynicus Myndum^a profectus, quum videret magnificas portas et urbem exiguam, Myndios monuit, ut portas clauderent, ne urbs egrederetur.

29. Demosthenes, Atheniensis, incredibili studio et labore eo pervenit, ut, quum^a multi eum ingenio parum valere existimarent, omnes aetatis suae oratores superaret eloquentia. Nunquam tamen ex tem-

^a) Ἰδ. μὴδ 15. σημ. 4. ^a) Ὁ δὲ δὴκοντα ἔτη γεγονώς, ὀδονδοντούτης. ^b) Ἐπὶ μεγάλῃς ἑορταῖς ἀμιλλῶντο διὰ βραβεῖον καὶ ποιηταί, ὡς ἀρχηγὸι χορῶν. ^c) Ὡς ὁ Διογένης καὶ ὁ Σοφοκλῆς. ^d) Τὴν Πάνα ἐλάττειον μάλιστα οἱ Ἀρκάδες ὡς θεὸν τῶν ἀγῶν, δασύων καὶ ποιμνίων. ^e) Ἡ Μύνδος, μικρὰ Ἀσιακὴ πόλις τῆς Κυρίας.

^f) Ἄν καὶ. μελονότα

pore dicebat, neque in concione volebat assurgere, nisi rem de qua ageretur, accurate ante meditatus esset. Unde plerique eum timidum esse existimabant. Sed in hac re Periclis consuetudinem imitabatur, qui non facile de quaque re dicere, nec existimationem suam fortunae committere solebat.

30. Pericles in concionem iturus, quum animo perpenderet, quantum periculi¹⁾ inconsiderate dicta hominibus afferrent, solebat precari a diis, ne quod²⁾ ipsi verbum imprudenti excideret, quod reipublicae officere posset.

31. Minos, Cretensium rex, saepe se in speluncam quandam conferebat, ibique se cum Jove colloqui legesque ab eo accipere dicebat. Etiam Lycurgus Lacedaemonius³⁾ persuasit, se leges suas ab Apolline didicisse.

32. Quum Lycurgus, Lacedaemoniorum legislator, Delphis in templum Apollinis intrasset, ut a Deo oraculum peteret, Pythia⁴⁾ eum his verbis allocuta est: « nescio, utrum Deus an homo appellandus sis; sed deus potius videris esse. »

33. Leonidas, rex Lacedaemoniorum, quum Persae dicerentur sagittarum multitudine solem obscuraturi, respondisse fertur: « melius itaque in umbra pugnabimus. »

34. Cyrus omnium suorum militum nomina memoria teuebat. Mithridates autem, rex Ponti⁵⁾, duarum et viginti gentium, quae sub regno ejus erant, linguas ita didicerat, ut cum omnibus, quibus imperabat, sine interprete loqui posset.

35. Themistocles interroganti, utrum Achilles esse mallet, an Homerus, respondit: « Tu vero mallesne te in Olympico certamine victorem renunciari, an praeco esse, qui victorum nomina proclamat? »

36. Epaminondas, Thebanorum imperator, in bello adversus Lacedaemonios, animos suorum religione excitandos ratus⁶⁾, arma in templi affixa⁷⁾ nocte detraxit, persuasitque militibus, quum illa abesse viderent, deos iter suum sequi, ut ipsis praehiantibus adessent.

37. Idem in pugna ad Mantineam⁸⁾ graviter vulneratus est. Quum animam recepisset, interrogavit circumstantes amicos, an clypeus salvus esset⁹⁾? deinde, an hostes fusi essent? Illi utrumque affirmaverunt. Tum demum hastam e corpore educi jussit. Quo facto, statim expiravit.

¹⁾ Τὰ οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων συντάσσονται ἐνίοτε μετὰ γενικῆς· quantum periculi ἀντὶ τοῦ quantum periculum. ²⁾ Ἀντὶ τοῦ aliquod. ³⁾ Persuadeo aliquid aliquid.

⁴⁾ Πυθία ἐλέγετο ἡ ἱέρεια τοῦ Δελφικοῦ Ἀπόλλωνος, ἥτις ἐγγρηγοῦσθε καθήμενη τῇ τοῦ τρίποδος. ⁵⁾ Ὁ Πόντος ἦτον βασιλεῖον τῆς μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὰ νοτιανατολικά παράλια τοῦ Εὐξεινίου πόντου. ⁶⁾ reor. ⁷⁾ Οἱ παλαιοὶ ἐκρέμων εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν τὰς τῶν ἐχθρῶν ἀσπίδας καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ πολέμου λάφυρα. ⁸⁾ ἐνίοτε σφίγγοντες καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀσπίδας, τελειώσαντες ἐνδόξως τὸ πολεμικὸν στάδιον. ⁹⁾ Τὰ ἐπίπνυς τῆς Μαντινείας καὶντοὶ πρὸς βορρᾶν τῆς νῦν Τριπόλεως. ¹⁰⁾ Μάλιστα αἰσχος ἐνόμισεν οἱ παλαιοὶ τὸ νὰ ἀπερρίψῃ τις ψευγῶν τὴν ἀσπίδα τοῦ.

38. Epaminondas tanta fuit abstinencia et integritate¹, ut post plurima bella, quibus Thebanorum potentiam incredibiliter auxerat, nihil in suppellectili haberet præter alienum et verum.

39. Lysander, dux Lacedæmoniorum, militem quandam, via egressum, castigabat. Cui dicenti, ad nullius rei rapinam se ab agmine recessisse, respondit: « ne speciem quidem rapturi præbeas, volo². »

40. Iphicrates, dux Atheniensium, quum præsidio teneret Corinthum, et sub adventum hostium ipse vigilas circumiret, vigilem, quem dormientem invenerat, hasta transfixit. Quod factum quibusdam ei ut sævum exprobrantibus, « qualem inveni, inquit, talem reliqui. »

41. Quum quidam Thrasybulo, qui civitatem Atheniensium a tyrannorum dominatione liberavit, dixisset: « quantas tibi gratias Athenæ debent! » ille respondit: « Dii faciant, ut quantas ipse patriæ debeo gratias, tantas ei videar retulisse. »

42. Philippus, rex Macedonum, monentibus eum quibusdam, ut Pythiam quandam caveret, fortem militem, sed ipsi alienatum, quod tres filias ægre aleret, nec a rege adjuvaretur, dixisse fertur: « Quid? si partem corporis haberem ægram, abscinderem potius an curarem? » Deinde Pythiam ad se vocatum, accepta³ difficultate rei domesticæ, pecunia instruxit. Quo facto nullum rex militem Pythiam⁴ fidiorem habuit.

43. Mulier quædam ab eodem Philippo, quum a convivio temulentus recederet, damnata, a Philippo, inquit, temulento ad Philippum sobrium provo. »

44. Philippus, rex Macedonæ, prædicare solebat, se oratoribus Atheniensium maximam gratiam habere. « Nam conviciis suis, inquit, efficiant, ut quotidie melior evadam, dum eos dictis factisque mendacii arguere conor. »

45. Ejusdem regis epistola fertur scripta ad Aristotelem philosophum, qua filium⁵ sibi natum esse nuntiavit. Erat illa epistola verbis concepta fere his: « Filium mihi genitum esse scito. Quod equidem diis habeo gratiam: non tam quod natus est, quam quod ei contigit nasci temporibus vitæ tuæ. Spero enim fore, ut⁶ a te educatus et eruditus, dignus evadat et nobis et rebus, quas ipsi relicturi sumus. »

46. Alexander, Macedo, Philippi filius, quum puer a præceptore suo audivisset, innumerabiles mundos esse, a heu me miserum, inquit, qui ne uno quidem adhuc potitus sum. »

47. Quum Alexander quondam Macedonum quorundam benevolentiam largitionibus sibi conciliare conatus esset, Philippus eum his ver-

¹) Ἀσκητική τῆς δεινότητος καὶ ποιότητος. ²) volo ut præbeas. ³) Τούτῳτι αὐδῖτα. ⁴) quam Pythiam. ⁵) Τὸν Ἀλέξανδρον. ⁶) fore, ut evadat ἀπὸ τοῦ εὐμῖν evasurum esse. Ἡ περίφρασις αὕτη τοῦ μέλλοντος τῆς ἀπαρμάρτου εἶναι εὐχρηστικῆς.

his increpuit: «Sperasne, eos tibi fideles esse futuros, quos pecunia tibi conciliaveris? Scito amorem non auro emi, sed virtutibus.»

48. Alexandro Macedoni, Asia debellata, Corinthii per legatos gratulati sunt, regemque civitate sua¹ donaverunt. Quod officii genus quum Alexander risisset, unus ex legatis, «nulli unquam, inquit, civitatem dedimus alii, quam tibi et Herculi.» Quo audito², Alexander honorem sibi delatum lubentissime accepit.

49. Quum Alexander Græciæ populis imperasset, ut divos ipsi honores decernerent, Lacedæmonii his verbis utebantur: «quoniam Alexander deus esse voluit, esto deus;» «Laconica brevitate» regis notantes recordiam.

50. Lysimachus, rex Thraciæ, Theodorum Cyrenæum, virum libertatis amantissimum et regiæ dominationi infestum, cruci affigi iussit. Cui ille «hujus modi minis, inquit, purpuratos tuos terreas. Mea quidem nihil interest³, humine⁴ an sublime putrescam.

51. Mausolus, rex Cariæ, Artemisiam habuit conjugem. Hæc, Mausolo defuncto, ossa cineremque mariti contusa et odoribus mixta cum aqua potabat. Extruxit quoque, ad conservandam ejus memoriam, sepulcrum illud nobilissimum ab ejus nomine appellatum⁵, quod inter septem orbis terrarum miracula numeratur. Quod quum Mausoli Manibus⁶ dicaret, certamen instituit, præmiis amplissimis ei propositis, qui defunctum regem optime laudasset.

52. Diónysius, qui a patre Syracusarum et pæne totius Siciliæ tyrannidem acceperat, senex, patria pulsus, Corinthi pueros litteras docuit.

53. Mithridates, rex Ponti, sæpe venenum hauserat, ut sibi a claudestinis caveret insidiis⁷. Hinc factum est ut, quum a Pompejo superatus mortem sibi consciscere vellet, ne velocissima quidem venena ei nocerent.

54. Quum Gyges, rex Lydiæ ditissimus, oraculum Appollinis interrogaret, an quisquam mortalium se⁸ esset felicior, Deus Aglaum quendam Psophidium⁹ feliciorē prædicavit. Is autem erat Arcadam pauperrimus, parvuli agelli possessor, cujus terminos, quamvis senex, nunquam excesserat, fructibus et voluptatibus, angusti ruris contentus.

55. Pyrrhus, rex Epiri, quum in Italia esset, audivit, Tarentinos quosdam juvenes in convivio parum honorifice de se loquutos esse. Eos igitur ad se accessitos percunctatus est, an dixissent ea, quæ

¹) Με πολυποράφην. ²) Ἀκούσας τοῦτο. ³) Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπροσπάθουν νὰ εἰπωσι πολλὰ μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ἑλίγως λέξεις. "Ὅτιν ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ἐκφράσεως λέγεται Λακωνισμός. ⁴) Αἰγουν mea, tua, sua, nostra, vestra, interest. Ἀλλῶς συντάσσεται τὸ ἰνтерesse μετὰ γενικῆς. ⁵) utrum humi. ⁶) τὸ Μανωαῖλειον.

⁷) manes, ium. ⁸) Με τὸ νὰ συνειθίσῃ κατ' ὀλίγον τὸν στομαχὸν εἰς τὰ φάρμακα. ⁹) 18. μεθ. 31. σημ. 3. ¹⁰) Ἡ Ὑψίς, πόλις τῆς Ἀρκαδίας, ἔκειτο παρὰ τὸν Ἑρμῆον ποταμὸν, ὅπου τῶρα τὸ Τριπόδιον.

ad aures suas pervenissent. Tum unus ex his, « nisi, inquit, vinum nobis defecisset, multo etiam plura et graviora in te loquuturi eramus. » Haec criminis excusatio iram regis in risum convertit.

56. Marsyas, frater Antigoni, regis Macedoniæ, quum causam haberet cum privato quodam, fratrem rogavit, ut de ea domi cognosceret. At ille, « in foro¹ potius, inquit. Nam si culpa vacas, innocentia tua ibi melius elucescet; sin dampnandus es, nostra justitia. »

57. Clara sunt apud Catanenses² nomina fratrum Ανάπi et Αμφινομί, qui patrem et matrem humeris permedios ignes Aetææ portarunt, eosque cum vitæ suæ periculo a flammis eripuerunt.

58. Spartanus quidam quum rideretur, quod claudus in pugnam iret, « at mihi, inquit, pugnare, non fugere est propositum. »

59. Spartanus quidam in magistratus petitione ab æmulis victus, maximæ sibi lætitiæ³ esse, dixit, quod patria sua se⁴ meliores cives haberet.

60. Quum homo quidam, qui diu in uno pede stare didicerat, Lacedæmonio cuidam dixisset, se non arbitrari, Lacedæmoniorum quemquam tamdiu idem facere posse, ille respondit: « at anseres te diutius⁵. »

61. Diagoras Rhodius, quum tres ejus filii in ludis Olympicis victores renuntiati essent, tanto affectus est gaudio, ut in ipso stadio⁶, inspectante populo, in filiorum manibus animam redderet.

62. Scipio Africanus⁷ nunquam ad negotia publica accedebat, antequam in templo Jovis precatus esset.

63. Scipio dicere solebat, hosti non solum dandam esse viam fugiendi, sed etiam muniendam. Similiter Pyrrhus, rex Epiri, fugienti hosti pertinaciter instandum esse negabat: non solum, ne fortius ex necessitate resisteret, sed ut postea quoque facilius acie cederet, ratus, victores fugientibus non usque ad perniciem instaturos esse.

64. Metellus Pius in Hispania bellum gerens, interrogatus, quid postero die facturus esset? tunicam meam, inquit, si id eloqui posset, comburerem. »

65. L. Mummius, qui, Corintho capta, totam Italiam tabulis stautisque exornavit, ex tantis manubiis nihil in suum convertit, ita ut, eo defuncto, non esset, unde ejus filia dotem acciperet. Quare Senatus ei ex publico dotem decrevit.

66. Scipio Africanus major⁸ Ennii poetæ imaginem in sepulcro

¹) Τὰ δικαστήρια ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀγορὰν. ²) Ἡ Κατάνη κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἀττικῆς. ³) Ἀστικῇ. ⁴) Ἀπαιρητικῇ τῆς συγκρίσεως. ⁵) Ἰδὲμ facere possunt. ⁶) Ὃπου ἐγίνοντο οἱ ἀγῶνες. ⁷) Ὁ Σκηπίων ἐλέγετο Ἀφρικανὸς διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἀννίβα νίκην, ἥτις ἐγένετο πλησίον τῆς Ζάμης εἰς τὴν Ἀφρικὴν. ⁸) Ὁ νικητὴς τοῦ Ἀννίβα λέγεται ὁ πρεσβύτερος Ἀφρικανὸς πρὸς διακρίσιν τοῦ νεωτέρου Ἀφρικανοῦ, ὅστις κατέσκαψε τὴν Κορχηδῶνα.

gentis Corneliae¹ collocari jussit, quod Scipionum res gestas carminibus suis illustraverat.

67. M. Cato, Catonis Censorii filius, in acie, cadente equo prolapsus, quum se recolligisset, animadvertissetque, gladium excidisse vagina rediit in hostem, acceptisque aliquot vulneribus, recuperato demum gladio ad suos reversus est.

68. Q. Metellus Macedonicus in Hispania quinque cohortes, quæ hostibus cesserant, testamentum facere jussas, ad locum recuperandum misit, minatus, eos nonnisi post victoriam receptum iri.

69. Publius Decius consul, quum in bello contra Latinos Romanorum aciem cedentem videret, capite pro reipublicæ salute devoto, in medium hostium agmen irruit, et magna strage edita, plurimis telis obrutus cecidit. Hæc ejus mors Romanorum aciem restituit iisque victoriam paravit.

70. Junius Brutus, qui Romam a regibus liberavit, filios suos, qui Tarquinium regem expulsum restituere conati erant, ipse capitis² damnavit, eosque virgis cæsos³ securi percuti jussit.

71. Q. Marcius Rex, consul, quum filium unicum, juvenem summæ pietatis et magnæ spei, morte amisisset, dolorem suum ita coercuit, ut a rogo adolescentis protenus curiam peteret, ibique muneris sui negotia strenue obiret.

72. In bello Romanorum cum Perseo, ultimo Macedoniæ rege, accidit, ut serena nocte subito luna deficeret. Hæc res ingentem apud milites terrorem excitavit, qui existimabant, hoc omine futuram cladem portendi. Tum vero Sulpicius Gallus, qui erat in eo exercitu, in concione militum causam hujus rei tam diserte exposuit, ut postero die omnes intrepido animo pugnam committerent.

73. L. Sicius Dentatus ob insignem fortitudinem appellatus est Achilles Romanus. Pugnasse is dicitur centum et viginti præliis; cicatricem aversam⁴ nullam, adversas quinque et quadraginta tulisse; coronis⁵ esse donatus aureis duodeviginti, obsidionali una, muralibus tribus, civicis quatuordecim, torquibus tribus et octoginta, armillis plus⁶ centum sexaginta, hastis duodeviginti Phaleris idem donatus est quinquies viciesque. Triumphavit cum imperatoribus suis triumphos novem.

¹) Η οικογένεια των Σκηπίωνων ήτον κλάδος του Κορυηλίου γένους. Τὸ ὄνομα τοῦ Σκηπίωνος αὐτοῦ ἦτον P. Cornelius Scipio Africanus major. ²) Τὰ ῥήματα ἐγκαλῶ, καταδικάζω κατὰ συνέστασιν μετὰ γενικῆς τοῦ ἐκκληµατος καὶ τῆς ποιότης.

³) Πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων καταδικασθέντες εἰς θάνατον ἐβραπίζοντο πρὸ τῆς θανατώσεως.

⁴) In parte corporis hosti aversa, in tergo. ⁵) Στεφάνους ἐλάμβανον παρὰ τῆς πατρίδος ὡς σπουδῆς τῆς ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας. Οἱ στέφανοι οὗτοι διέφερον κατὰ τὰς περιστάσεις. Obsidionalis ἐλέγτο ὁ στέφανος, ὁ πολεῖς διὰ διὰ λύσιν πολιτείας, muralis, ὁ εἰς ἀνάσσειν ἐχθροῦ τείλους· civicus δὲ διὰ διάσωσιν συμπολίτου τινός. Ὁμοίως εἰδόντο τιμῆς χάριν καὶ ἄλλα ὅσρα.

⁶) Τὸ quum παραλείπεται συγχώνις πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν.

74. Hannibalem in Italiam proficiscentem tria millia Carpetanorum¹ reliquerunt. Quorum exemplum ne caeteri quoque barbari sequerentur, edixit, eos a se esse dimissos, et insuper in fidem ejus rei² alios etiam, quorum fides ipsi suspecta erat, domum remisit.

75. Hannibal quum elephantos compellere non posset, ut præaltum, flumen transirent, neque rates haberet, quibus eos trajiceret³, jussit ferocissimum elephantorum sub aure vulnerari, et eum, qui vulnerasset, se in flumen conijcere illudque tranare. Tum elephanti, exasperatus ad persequendum doloris sui auctorem, transivit amnem, et reliqui quoque eum secuti sunt.

Ε'. ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ

Τ Π Σ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

¹ Από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι της αυτοκρατορίας του Αδριανού.

LIBER PRIMUS.

1. Saturnus in Italiam venisse dicitur. Ibi haud procul a Janiculo⁴ arcem condidit, eamque Saturniam appellavit. Hic Italos primus agriculturam docuit.

2. Postea Latinus in illis regionibus imperavit. Sub hoc rege Troja in Asia eversa est. Hinc Aeneas, Anchisæ filius, cum multis Trojanis, quibus ferrum Græcorum pepercerat, aulogit et in Italiam pervenit. Ibi Latinus rex ei, benigne recepto, filiam Laviniam in matrimonium dedit. Aeneas urbem condidit, quam in honorem conjugis Lavinium appellavit.

3. Post Aeneæ mortem, Ascanius, Aeneæ filius, regnum accepit. Hic sedem regni in alium locum transtulit, urbemque condidit in monte Albano, eamque Albam longam⁵ nuncupavit. Eum secutus est Silvius, qui post Aeneæ mortem a Lavinia genitus erat. Ejus posteriores usque ad Romam conditam⁶ Albae regnaverunt.

4. Unus horum regum, Romulus Silvius, se Jove majorem esse dicebat, et, quum tonaret, militibus imperavit, ut clypeos hastis per-

¹ Οι Καρχητανοί, Ισπανικόν ἔθνος, τὸ ὅποσον ἠκολούθει τὸν Ἀννίβαν εἰς τὸν δευτέρου Καρχηδονιακὸν πόλεμον. ² Ὅπως διαβεβαίωσιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ. ³ quibus ἀντὶ τοῦ ut his, μὴ τὰ ὅποια νῆα.

⁴ Janικουλον ἐλέγχετο ὁ λόφος ὃ κείμενος πέραν τοῦ Τιβέριος ἀντικρὺ τῆς Ῥώμης. Ὁ λόφος οὗτος περιεκλείετο μετὰ ταῦτα εἰς τὰ τελεῖα τῆς πόλεως. ⁵ Διότι ἐστειναιτο ἐπὶ μακρᾷ ὁδῷ. ⁶ Μέχρι τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης. Οι Λατίνες μεταχειρίζονται συχνάκις ἐπιγεγομένων πράξεων τὴν τοῦ παρακείμενου μετοχὴν ἀντὶ βηματικῆς ὁσμῆτος.

cuterent, dicebatque hunc sonum multo clariorem esse, quam Fulminē ictus et in Albanum lacum praecipitatus est.

5. Silvius Procas, rex Albanorum, duos filios reliquit, Numitorem et Amulium. Horum minor natus, Amulius, fratri optionem dedit, utrum regnum habere vellet, an bona, quae pater reliquisset. Numitor oaterna bona praetulit; Amulius regnum obtinuit.

6. Amulius, ut regnum firmissime possideret, Numitoris filium per insidias interemit, et filiam fratris, Rheam Silviam, Vestalem virginem^a fecit. Nam his Vestae sacerdotibus non licet viro nubere. Sed haec a Marte geminos filios, Romulum et Remum peperit. Hoc quum Amulius comperisset, matrem in vincula conjecit, pueros in Tiberim abjici jussit.

7. Forte Tiberis aqua ultra ripam se effuderat^b, et quum pueri in vado essent positi, aqua refluens eos in sicco reliquit. Ad eorum vagitum lupa accurrit, eosque uberibus suis aluit. Quod videns Faustulus quidam, pastor illius regionis, pueros sustulit et uxori Accae Larentiae nutriendos dedit.

8. Sic Romulus et Remus pueritiam inter pastores transegerunt. Quum adolevisset, et forte comperissent, quis ipsorum avus, quae mater fuisset, Amulium interfecerunt, et Numitori avo regnum restituerunt. Tum urbem condiderunt in monte Aventino^c, quam Romulus a suo nomine Romam vocavit (754 π. X.). Haec quum mœnibus circumdaretur, Remus occisus est, dum fratrem irridens mœnia transiliebat.

9. Romulus, ut civium numerum augeret, asylum patefecit, ad quod multi ex civitatibus suis pulsī accurrerunt. Sed novae urbis civibus conjugēs deerant. Festum itaque Neptuni et ludos instituit. Ad hos quum multi ex finitimis populis^d cum mulieribus et liberis venissent, Romani inter ipsos ludos spectantes virgines rapuerunt.

10. Populi illi, quorum virgines raptae erant, bellum adversus raptōres susceperunt. Quum Romae appropinquarent, forte in Tarpejam virginem inciderunt, quae in arce^e sacra procurabat. Hanc rogabant, ut viam in arcem monstraret, eique permiserunt, ut munus sibi posceret. Illa petiit, ut sibi darent, quod in sinistris manibus gererent, annulos aureos et armillas significans. At hostes, in arcem ab ea perducti, scutis Tarpejam obruerunt, nam et ea in sinistris manibus gerebant.

^a) Αἱ ἱερίδες, ἱέραις τῆς ἑστίας, διεφύλαττον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς θεᾶς πατρὸς τῶ ἀνθρώπου κτλ. ^b) Τὸ μέσον ῥῆμα ἐκφράζουν οἱ λατίνοι διὰ ἐνεργητικοῦ, προστιθέντες τὸ me, te, se, nos, vos. ^c) Εἰς τῶν ἐπτὰ λόφων τῆς μετέπειτα πόλεως. ^d) Καὶ μάλιστα οἱ Σαβίνοι. ^e) Ἡ ἀκρόπολις τῆς Ῥώμης ἦτον ἐπὶ τοῦ καπιτωλίου λόφου. Τὸ ἀποτομώτερον μέρος τοῦτου, ἀπὸ τοῦ ὅποιον ἔρριπτοντο οἱ ἐπικινδυνοὶ πολιτικοὶ ἐγχαρματίαι, ὠνομάζετο μετὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο, ἡ Ταρπηία πέτρα.

11. Tum Romulus cum hoste, qui montem Tarpejum tenebat, pugnam conseruit in eo loco, ubi nunc forum Romanum est. In media rade raptæ processerunt, et hinc patres hinc conjuges et soceros complectebantur et rogabant, ut caedis finem facerent. Utrique his precibus commoti sunt, Romulus foedus icit, et Sabinos in urbem recepit^a.

12. Postea civitatem descripsit. Centum Senatores legit, eosque cum ob aetatem, tum ob reverentiam, iis debitam, Patres appellavit. Plebem in triginta curias distribuit, easque raptarum nominibus nuncupavit. Anno regni vicesimo septimo, quum exercitum lastraret^b, inter tempestatem ortam, repente oculis hominum subductus est. Hinc alii eum a Senatoribus interfectum, alii ad Deos sublaturum esse existimaverunt.

13. Post Romuli mortem unius anni interregnum fuit. Quo elapso, Numa Pompilius, Curibus^c, urbe in agro Sabinorum, natus, rex creatus est. Hic vir bellum quidem nullum gessit; nec minus tamen civitati profuit. Nam et leges dedit, et sacra plurima instituit, ut populi barbari et bellicosi mores molliret. Omnia autem, quæ faciebat, se nymphæ Egeriæ^d, conjugis suæ, jussu facere dicebat. Morbo decessit, quadragésimo tertio imperii anno.

14. Numæ successit Tullus Hostilius, cujus avus se in bello adversus Sabinos fortem et strenuum virum præstiterat. Rex creatus bellum Albanis indixit, idque trigeminorum Horatiorum et Curiatorum^e certamine finivit, Albam propter perfidiam Metii Fuscentis^f diruit. Quum triginta duobus annis regnasset, fulmine ictus cum domo sua arsit.

15. Post hunc Ancus Marcius, Numæ ex filia nepos, suscepit imperium. Hic vir aequitate et religione avo similis, Latinos bello domuit, urbem ampliavit, et nova ei mœnia circumdedit. Carcerem primus aedificavit. Ad Tiberis ostia urbem condidit, Ostiamque vocavit. Vicesimo quarto anno imperii morbo obiit.

16. Deinde regnum Lucius Tarquinius Priscus accepit, Damarati filius, qui tyrannos patriæ Corinthi fugiens in Etruriam^g venerat. Ipse Tarquinius, qui nomen ab urbe Tarquinii accepit, aliquando Romam profectus erat. Advenienti aquila pileum abstulit, et postquam alte evolaverat, reposuit. Hinc Tanaquil conjux, mulier auguriorum perita, regnum ei portendi intellexit.

17. Quum Romæ commoraretur, Ancus regis familiaritatem consequutus est, qui eum filiorum suorum tutorem reliquit. Sed is pu-

^a) ὡς τε μετέλκε τῆς βασιλείας ὁ τῶν Σαβίνων βασιλεὺς Τάτιος. ^b) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο κατὰ καιρὸς ἀπλοσχοπία τῶν στρατευμάτων καὶ ἐνταῦτι καθαριστικαὶ θυσίαι. ^c) Αἱ Κύριες. ^d) Ἥγερια. ^e) Ἐξ ὧν οἱ μὲν Ὅρατιοι ἦσαν Ῥωμαῖοι, οἱ δὲ Κουριάτιοι Ἀλβανοί. ^f) Ὁ Μέρτιος ἀγκυτέλειψε μετὰ ταῦτα τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν κατὰ τῶν Οὐλήων μάχην. ^g) Etruria αἰτε Tuscia, ἡ Τυρρήνια, τὰρὰ Τουσκάναν, μέρος τῆς μέσης Ἰταλίας.

pillis regnum intercepit. Senatoribus, quos Romulus creaverat, centum alios addidit, qui minorum gentium¹ sunt appellati. Plura bella feliciter gessit, nec parum agrorum, hostibus ademptorum, urbis territorio adjunxit. Primus triumphans urbem intravit. Cloacas fecit: Capitolium² inchoavit. Tricesimo octavo imperii anno per Anci filios, quibus regnum eripuerat, occisus est.

18. Post hunc Servius Tullius suscepit imperium, genitus ex nobili femina, captiva tamen et famula. Quom in domo Tarquinii Prisci educaretur, flamma in ejus capite visa est. Hoc prodigio Tanaquil ei summam dignitatem portendi intellexit, et conjugii persuasit, ut eum sicuti liberos suos educaret. Quom adolevisset, rex ei filiam in matrimonium dedit.

19. Quom Priscus Tarquinius occisus esset, Tanaquil de superiore parte domus populum allocuta est, dicens: regem grave quidem, sed non letale vulnus accepisse; eum petere, ut populus, dum convalesceret, Servio Tullio obediret. Sic Servius regnare cepit, sed bene imperium administravit. Montes tres urbi adjunxit. Primus omnium censum³ ordinavit. Sub eo Roma habuit capitum octoginta tria milia civium Romanorum cum his, qui in agris erant.

20. Hic rex interfectus est scelere filiae Tulliae, et Tarquinii Superbi, filii ejus regis, cui Servius successerat. Nam ab ipso Tarquinio de gradibus Curiae dejectus, cum domum fugeret, interfectus est. Tullia in forum properavit et prima conjugem regem salutavit. Quom domum rediret, aurigam super patris corpus, in via jacens, carpentum⁴ agere jussit.

21. Tarquinius Superbus cognomen moribus meruit. Bello tamen strenuus plures finitimorum populorum vicit. Templum Jovis in Capitolio aedificavit. Postea, dum Ardeam oppugnabat, urbem Etruriae, imperium perdidit. Nam quom filius ejus Lucretiae, nobilissimae feminae, conjugii Tarquinii Collatini, vim fecisset, haec se ipsa occidit in conspectu mariti, patris et amicorum, postquam eos obtestata fuerat, ut hanc injuriam ulciscerentur.

22. Hanc ob causam L. Brutus Collatinus alique nonnulli in exitium regis conjurarunt, populoque persuaserunt, ut ei portas Urbis⁵ clauderet. Exercitus quoque, qui civitatem Ardeam cum rege oppugnabat, eum reliquit. Fugit itaque cum uxore et liberis suis. Ita Romae regnatum est⁶ per septem reges, annos ducentos quadraginta quinque (509 π. X.)

¹ Minorum gentium, τῶν νεωτέρων οἰκογενειῶν. Οἱ ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν βουλεωτῶν λέγοντο majorum gentium. ² Τὸ ἔχουρὸν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίνου λόφου προύριον μετὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ ἄλλων θεῶν. ³ Ὁ Κῆνος ἦταν ἡ ἐκτεμῆσις τῆς κατὰ μέρος ἐκδόσεως πολίτου, κατὰ τὴν ὁποίαν διηροῦντο εἰς 28 τάξεις. ⁴ Ὅχημα μετὰ ὄνου, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζοντο ἐντὸς τῆς πόλεως αἱ γυναῖκες τῶν πρωτεύοντων. ⁵ Ρώμαιον. ⁶ Urbs λέγεται κατ' ἐξοχὴν ἡ Ῥώμη. ⁷ Ἐκτελείτο βασιλικὴ ἐξουσία.

23. Hinc consules cœpere pro uno rege duo creari, ut, si unus malus esset, alter eum coërceret. Annum iis imperium tributum est, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur. Fuerunt igitur anno primo, expulsis regibus, consules L. Junius Brutus, acerimus libertatis vindex, et Tarquinius Collatinus, maritus Lucretiæ. Sed Collatinus paulo post dignitas sublata est. Placuerat enim, ne quis ex Tarquiniorum familia Romæ maneret. Ergo cum omni patrimonio suo ex urbe migravit, et in ejus locum Valerius Publicola consul factus est.

24. Commovit tamen bellum urbi rex Tarquinius. In prima pugna Brutus, Consul, et Aruns, Tarquiniæ filius, sese invicem occiderunt. Romani tamen ex ea pugna victores recesserunt. Brutum Romanæ matronæ quasi communem patrem per annum luxerunt*). Valerius Publicola Sp. Lucretium, Lucretiæ patrem, collegam sibi fecit; qui quum morbo extinctus esset, Horatium Pulvillum sibi collegam sumxit. Ita primus annus quinque consules habuit.

25. Secundo quoque anno iterum Tarquinius bellum Romanis intulit, Porsena, rege Etruscorum†, auxilium ei ferente. In illo bello Horatius Cocles solus pontem ligneum‡ defendit et hostes cohibuit, donec pons a tergo ruptus esset. Tum se cum armis in Tiberim conjecit et ad suos transnavit.

26. Dum Porsena urbem obsidebat, Q. Mucius Scævola, juvenis fortis animi, in castra hostis se contulit, eo consilio, ut regem occideret. At ibi scribam regis pro ipso rege interfecit. Tum a regiis satellitibus comprehensus et ad regem deductus, quum Porsena eum ignibus allatis§ terrorer, dextram aræ accensæ imposuit, donec flammis consumpta esset. Hoc facinus rex miratus juvenem dimisit incolorem. Tum hic, quasi beneficium referens, ait, trecentos alios juvenes in eum conjurasse. Hac re territus Porsena pacem cum Romanis fecit, Tarquinius autem Tusculum¶ se contulit, ibique privatus cum uxore consenuit.

27. Sexto decimo anno post reges exactos¶ populus Romæ seditionem fecit, questus, quod tributis et militia a senatu exhaureretur. Magna pars plebis urbem reliquit et in montem trans Anienem¶ amnem recessit. Tum patres turbati Menenium Agrippam miserunt ad plebem, qui eam senatui conciliaret. Ille iis inter alia fabulam narravit de ventre et membris humani corporis; qua populus commotus

* Luceo. † Etrusci, οἱ Τυρρῆνοί. ‡ Ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως γέφυρα ἦτον ξυλίνη. Ἡ μὲν Ῥώμη ἔκατο εἰς τὴν ἀριστερὰν, ἡ δὲ Τυρρηνία εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τούτου. § Ἐπαπειλὴν ἐηλασθῆ, νὰ τὸν βασανίσῃ μὲ τὸ πῦρ.

¶ Τὸ Τούσκουλον, μικρὰ πόλις τοῦ Λατίου, τὸ νῦν Φρασκάτο. § Μετὰ τοῦ βασιλέως ἐκπεσόντας, πούτεστι μετὰ τὴν ἀπελασίαν τοῦ Σουπέρβου καὶ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας. ¶ Ὁ Ἀνίον, ὁ νῦν Τιβερόν, εἰσεβάλετο πλησίον τῆς Ῥώμης εἰς τὸν Τίβεριν.

‡) Ἰδὲ μῦθ. 8.

est, ut in Urbem rediret. Tum primum Tribuni plebis^a creati sunt, qui plebem adversum nobilitatis superbiam defenderent.

28. Octavo decimo anno post exactos reges Qu. Marcius Coriolanus dictus ab urbe Volscorum^b Corioli, quam bello ceperat, plebi invisus fieri coepit. Quare urbe expulsus ad Volscos, acerrimos Romanorum hostes, contendit, et ab iis dux exercitus factus Romanos saepe vicit. Jam usque ad quintum miliarium^c Urbis accesserat, nec ullis civium suorum legationibus flecti poterat, ut patriae parceret. Denique Veturia mater et Volumnia uxor ex Urbe ad eum venerunt; quarum a flectu et precibus commotus est, ut exercitum removeret. Quo facto a Volscis ut proditor occisus esse dicitur.

29. Romani quum adversum Veientes^d bellum gererent, familia Fabiorum sola hoc bellum suscepit. Profecti sunt trecenti sex nobilissimi homines, duce Fabio Consule. Quum saepe hostes vicissent, apud Cremeram fluvium castra posuerunt. Ibi Veientes dolo usi, eos in insidias pellexerunt. In proelio ibi exorto omnes perierunt. Unus superfuit ex tanta familia, qui propter aetatem puerilem duci non potuerat ad pugnam. Hic genus propagavit ad Qu. Fabium Maximum, illum, qui Hannibalem prudenti cunctatione debilitavit^e.

30. Anno trecentesimo et altero ab Urbe condita Decemviri^f creati sunt, qui civitati leges scriberent. Hi primo anno bene egerunt; secundo autem dominationem exercere coeperunt. Sed quum unus eorum, Appius Claudius, virginem ingenuam, Virginiam, Virginii Centurionis filiam, corrumpere vellet, pater eam occidit. Tum ad milites profugit eosque ad seditionem commovit. Sublata est decemviris potestas, ipsique omnes aut morte aut exilio puniti sunt.

31. In bello contra Veientanos Furius Camillus urbem Falerios^g obsidebat. In qua obsidione quum ludi literarii magister principum filios ex urbe in castra hostium duxisset, Camillus hoc donum non accepit, sed scelestum hominem, manibus post tergum vinclis, pueris Falerios reducendum tradidit, virgasque iis dedit, quibus proditorem in urbem agerent.

32. Hac tanta animi nobilitate commoti Falisci^h urbem Romanis tradiderunt. Camillo autem apud Romanos crimini datum est, quod albis equis triumphassetⁱ, et praedam inique divisisset; damnatusque ob eam causam et civitate expulsus est. Paulo post Galli Senones^j ad

^a) Κατ' ἀρχάς δύο, κατ' ὀλίγον δὲ πλεονέχθη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς δέκα. ^b) Οἱ Οὐόλοσκοι κατ' ὀλίγον τὸ νῦντιον τοῦ Δαείου μέρος. ^c) Παρὰ τὰς Λεωφόρους ὁδοὺς τῶν Ῥωμαίων ἦσαν τεθεωμένα τὰ λεγόμενα μιλάρια, λήθιναι στήλαι, ἀπέχουσαι ἀλλήλων ἐν Ῥωμαϊκῷ μίλιον, τὸ δὲ Ῥωμαϊκὸν μίλιον συνίσταται ἀπὸ 1000 Ῥωμαϊκὰ βήματα, εἶπε 5000 πόδας. ^d) Οἱ κάτοικοι τῶν Οὐζήτων, Τυρρηνικῆς πόλεως. ^e) Εἰς τὸν δεύτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. ^f) Σύλλογος δέκα ἀνδρῶν. ^g) Τὸ Φαλέριον, Τυρρηνικὴ πόλις. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐλέγοντο Φαλίσκοι. ^h) Τὸ ὄχημα ἱερῶν λευκοὶ ἵπποι. ⁱ) Οἱ Σένωνες κατ' ὀλίγον τὸ πάλας παρὰ τὰς ὄχλας τοῦ Σακουάνα (Soino) καὶ Μαρρόνα (Marno).

Urbem venerunt, Romanos apud flumen Alliam¹ vicerunt, et Urbem etiam occuparunt. Jam nihil praeter Capitolium defendi potuit. Sed jam praesidium fame laborabat, et in eo erant, ut pacem a Gallis auremerent, quum Camillus cum manu militum superveniens hostes magno proelio superaret, (389. π. X.)

LIBER SECUNDUS.

1. Anno trecentesimo nonagesimo quarto post Urbem conditam Galli iterum ad Urbem accesserant, et quarto milliario trans Anienem fluvium con siderant. Contra eos missus est T. Quinctius. Ibi Gallus quidam, eximia corporis magnitudine, fortissimum Romanorum ad certamen singulare provocavit. T. Manlius, nobilissimus juvenis, provocationem accepit, Gallum occidit, eumque torque aureo spoliavit, quo ornatus erat. Hinc et ipse et posteri ejus Torquati appellati sunt. Galli fugam capessiverunt.

2. Novo bello cum Gallis exorto, anno Urbis² quadringentesimo sexto, iterum Gallus processit, magnitudine atque armis insignis, et provocat unum ex Romanis, ut secum armis decerneret. Tum se M. Valerius, tribunus militum, obtulit; et quum processisset armatus, corvus ei supra dextrum brachium sedit. Mox, commissa pugna, hic corvus alis et unguibus Galli oculos verberavit. Ita factum est, ut facili negotio a Valerio interficeretur, qui hinc Corvini nomen accepit.

3. Postea Romani bellum gesserunt cum Samnitibus³, ad quod L. Papirius Cursor cum honore dictatoris⁴ profectus est. Qui quum negotii cujusdam causa Romam ivisset, praecepit Q. Fabio Rulliano, magistro equitum, quem apud exercitum reliquit, ne pugnam cum hoste committeret. Sed ille occasionem nactus, felicissime dimicavit et Samnites delevit. Ob hanc rem a dictatore capitis damnatus est. At ille in Urbem confugit, et ingenti favore militum et populi liberatus est; in Papirium autem tanta exorta est seditio, ut pacem ipse interficeretur.

4. Duobus annis post T. Veturius et Spurius Postumius Cogsules bellum adversum Samnites gerebant. Hi a Pontio Thelesino, duce hostium, in insidias inducuntur. Nam eos ad Furculas Caudinas⁵ pellexit in angustias, unde sese expedire non poterant. Ibi Pontius patrem suum Herennium rogavit, quid faciendum putaret. Ille ait, aut

¹ Ὑγουμεῖνου τοῦ Βράννου μετενδύστευσαν εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς πρόποδας τῶν Ἀλπίων.

² Πιτάμιον τῆς Σαβίνης, ἐκβάλλον εἰς τὸν Τίβεριν. ³ Τοῦτέστι post urbem conditam. ⁴ Οἱ Σαμνῖται, μέγα καὶ δυνατόν ἔθνος τῆς μέσης Ἰταλίας. ⁵ Ὁ δικτάτωρ ἦτον ἀνώτερος τῶν ὑπᾶτων καὶ ἐκλέγετο μόνον εἰς θανάτου περιστάσεις, διεκινδύνευεν ἡ πολιτεία. Ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἦτον ἀπεριόριστος, διήρκει ἑμῶς μόνον ὅτι μήνας. Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ δικτάτωρος ἦτον ὁ ἑπικυρχος, (magister equitum, ἐκλεγόμενος παρὰ τοῦ δικτάτωρος αὐτοῦ. ⁶ Οὕτως ἐλέγοντο τὰ στενά πλησίον τοῦ Καυδίου τῆς Σαμνιτιδος διὰ τὸ ὅμοιον μὲ ἀγγέλμα δικράνου.

ant omnes occidendos esse, ut Romanorum vires frangerentur, aut omnes dimittendos, ut beneficio obligarentur. Pontius utrumque consilium improbavit, omnesque sub jugum misit. (321 π. x.) Samnites denique post bellum undequinquaginta annorum superati sunt.

5. Devictis Samnitibus Tarentinis bellum indictum est, quia legatis Romanorum injuriam fecissent. Hi Pyrrhum, Epiri regem, contra Romanos auxilio poposcerunt. Is mox in Italiam venit, tumque primum Romani cum transmarino hoste pugnaverunt. Missus est contra eum consul P. Valerius Laevinus, hic quum exploratores Pyrrhi cepisset, jussit eos per castra duci, ostendi omnem exercitum, tumque dimitti, ut renuntiarent Pyrrho, quaecunque a Romanis agerentur.

6. Pugna commissa, Pyrrhus auxilio elephantorum* vicit. Nox praelio finem dedit. Laevinus tamen per noctem fugit. Pyrrhus Romanos mille octingentos cepit, eosque summo honore tractavit. Quum eos, qui in praelio interfecti fuerant, omnes adversis vulneribus et truci vultu etiam mortuos jacere videret, tulisse ad caelum manus dicitur, cum hac voce: « Ego talibus viris brevi orbem terrarum subigerem ».

7. Postea Pyrrhus Romam perrexit, omnia ferro igneque vastavit; Campaniam* depopulatus est, atque ad Praeneste* venit, milliario ab Urbe octavo decimo. Mox terrore exercitus, qui cum consule sequebatur, in Campaniam se recepit. Legati ad Pyrrhum de captivis redimendis missi honorifice ab eo suscepti sunt; captivos sine pretio reddidit. Unum ex legatis, Fabricium, sic admiratus est, ut ei quartam partem regni sui promitteret, si ad se transiret; sed a Fabricio contentus est.

Quum jam Pyrrhus ingenti Romanorum admirationum teneretur, legatum misit Cineam, praestantissimum virum, qui pacem peteret ea conditione, ut Pyrrhus eam partem Italiae, quam armis occupaverat, obtineret. Romani responderunt, eum cum Romanis pacem habere non posse, nisi ex Italia recessisset. Cineas quum rediisset, Pyrrho eum interroganti, qualis ipsi Roma visa esset, respondit, se regem patriam vidisse.

9. In altero* praelio cum rege Epiri comisso, Pyrrhus vulneratus est, elephantum interfecti, viginti millia hostium caesa sunt. Pyrrhus Tarentum fugit. Interjecto anno Fabricius contra eum missus est. Ad hunc medicus Pyrrhi nocte venit, promittens, se Pyrrhum veneno occisurum si munus sibi daretur. Hunc Fabricius vinctum reduci jussit ad dominum. Tunc rex, admiratus illum, dixisse fertur; « Ille est

*) Εστίνον εις την γην διο λογχοι και ιπάνια τούτων έθρον τρίτη. Οι σφαλάτοι ήναγκάζοντα να διαβώσι ν ύποκάτω του λογομένου ζυγου τούτου. *) οι πρώτοι έλεφαντες, οτινες έφάνησαν εις την Ιταλίαν. *) η Καμπανία καίτοι: παρά τδ Τυβήρικόν πέλαγος προς νότον του Δα: ήου. *) η Πραίνεστος, πόλις του Δατίου. η νύν Βαλατινέια. *) Secundo.

Fabritius, qui difficiliter ab honestate, quam sol a cursu suo averſi potest. Paulo post Pyrrhus, tertio etiam praelio fusus, a Tarento recessit, et apud Argos¹⁾ Graeciae urbem, interfectus est. (272 π. X.)

10. Anno quadringentesimo nonagesimo post Urbem conditam Romanorum exercitus primum in Siciliam trajecerunt, regemque Syracusarum Hieronem Pœnosque, qui multas civitates in ea insula occupaverant, superaverunt. Quinto anno hujus belli, quod contra Pœnos gerebatur primum Romani, C. Duillio et Cn. Cornelio Asina Coss.²⁾ in mari dimicaverunt. Duillius Carthaginienses vicit, triginta naves occupavit, quatuordecim mersit, septem milia occidit. Nulla victoria Romanis gratior fuit. Duillio concessum est, ut, quum a cœna rediret, pueri funalia gestantes et tibicen eum comitarentur³⁾.

11. Paucis annis interjectis bellum in Africam translatum est. Hamilcar, Carthaginiensium dux, pugna navali superatur; nam perditis sexaginta quatuor navibus, se recepit; Romani viginti duas amiserunt. Quum in Africam venissent, Pœnos in pluribus praeliis vicerunt, magnam vim hominum ceperunt, septuaginta quatuor civitates in fidem acceperunt. Tum victi Carthaginienses pacem a Romanis petiverunt. Quum quum M. Atilius Regulus, Romanorum imperator, dare nollet nisi durissimis conditionibus. Carthaginienses auxilium petiverunt a Lacedaemoniis. Hi Xanthippum miserunt, qui Romanum exercitum magno praelio vicit. Regulus ipse captus et in vincula conjectus est.

12. Non tamen ubique fortuna Carthaginiensibus favit. Quum aliquot praeliis victi essent, Regulum rogaverunt, ut Romam proficisceretur, et pacem captivorumque permutationem a Romanis obtineret. Ille quum Romam venisset, inductus in senatum, dixit, se desiisse Romanum esse ex illa die, qua in potestatem Pœnorum venisset⁴⁾. Tum Romanis suavit, ne pacem cum Carthaginiensibus facerent: illos enim tot casibus fractos, spem nullam nisi in pace habere: tanti non esse, ut tot millia captivorum propter se unum et paucos, qui ex Romanis capti essent, redderentur. Haec sententia obtinuit. Regressus igitur in Africam crudelissimis suppliciis extinctus est.

13. Tandem C. Lutatius Catulus, A. Postumio Coss., anno belli Punici vicesimo tertio, magnum praelium navale commissum est contra Lilybaeum⁵⁾, promontorium Siciliae. In eo praelio septuaginta tres Carthaginiensium naves captae, centum viginti quinque demersae, triginta duo millia hostium capta, tredecim millia occisa sunt. Statim Carthaginienses pacem petierunt, eisque pax tributa est. Captivi

¹⁾ Argi, orum, τὸ Ἄργος. ²⁾ Ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος, ὄντων ὑπάρτων. Coss. σημαίνει consulis. ³⁾ ἡ ποταμὴ τιμὴ εὐαγγερίῳ ἄλλοτε εἰς μόνους τοὺς θριαμβεύσαντας στρατηγούς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θριάμβου. ⁴⁾ Ὅθεν καὶ ἐν ἡθιῶσιν ὡς μέλος τῆς βουλῆς νὰ δώσῃ γνώμην εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν αἰμαμάτων. ⁵⁾ τὸ Λιλυθαίον, ἡ δυτικὴ τῆς Σικελίας ἄκρη μὲ ὁμώνυμον πόλιν.

Romanorum, qui tenebantur a Carthaginiensibus, redditi sunt. Poeni Sicilia, Sardinia et ceteris insulis, quae intra Italiam Africamque praesent, decesserunt, omnemque Hispaniam, quae citra Iberum¹ est, Romanis permiserunt. (242 π. X.)

LIBER TERTIUS.

1. Anno quingentesimo undetricesimo ingentes Gallorum copiae Alpes transierunt. Sed pro Romanis tota Italia consensit: traditumque est, octingenta millia hominum ad id bellum parata fuisse. Res prospere gesta est apud Clusium²: quadraginta millia hominum interfecta sunt. Aliquot annis post pugnatum est contra Gallos in agro Insubrum³), finitumque est bellum M. Claudio Marcello, Cn. Cornelio Scipione Coss. Tum Marcellus regem Gallorum Viridomarum manu sua occidit, et triumphans spolia Galli⁴), stipiti imposita, humeris suis vexit.

2. Paulo post Punicum bellum renovatum est per Hannibalem, Carthaginiensium ducem, quem pater Hamilcar, novem annos natum, aris admoverat, ut odium perenne in Romanos juraret. Hic annum agens vicesimum aetatis, Saguntum⁵), Hispaniae civitatem, Romanis amicam, oppugnare aggressus est. Huic Romani per legatos denuntiaverunt, ut bello abstineret. Qui quum legatos admittere nollet, Romani Carthaginem miserunt, ut mandaretur Hannibali, ne bellum contra socios populi Romani gereret. Dura responsa a Carthaginiensibus reddita. Saguntinis interea fame victis, Romani Carthaginiensibus bellum indixerunt.

3. Hannibal, fratre Hasdrubale in Hispania relicto, Pyrenaeum et Alpes transit. Traditur in Italiam octoginta millia peditum, et viginti millia equitum, septem et triginta elephantos adduxisse. Interea multi Ligures⁶ et Galli Hannibali se conjunxerunt. Primus ei occurrit P. Cornelius Scipio, qui proelio ad Ticinum⁷ commisso, superatus est, et vulnere accepto, in castra rediit. Tum Sempronius Gracchus conflictavit ad Trebiam⁸ annum. Is quoque vincitur. Multi populi se Hannibali dederunt. Inde in Tusciam⁹ progressus Flaminium Cos¹⁰, ad Trasimenum lacum superat. Ipse Flaminius interemptus, Romanorum viginti quinque millia caesa sunt.

4. Quingentesimo et quadragesimo anno post Urbem conditam L. Aemilius Paullus et P. Terentius Varro contra Hannibalem mittuntur.

¹) Ο Ιβήρος (νῦν Ebro) διαρρέει τὴν βόρειον Ἰσπανίαν σχεδὸν παράλληλος τῶν Πυρηναίων ἀπὸ τοῦ βορειοανατολικῶν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Τὰ πρὸς ὅσον τοῦ ποταμοῦ τούτου ἔμειναν τῶν Καρχηδονίων. ²) Πόλις τῆς Τυρρήνιας. ³) Οἱ Ἰνσούβροι, δυνατὴ Κελτικὴ φυλὴ περὶ τὸ Μεδιόλανον τῆς ἡνῶ Ἰταλίας. ⁴) Τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς ἐξέδωκε τὸν τοῦ ἔχθρου στρατηγόν, ἐλέγοντο spolia opima. Ὁ Μάρκελος ἦτον ὁ τελευταῖος, ὅστις ἀφίερων τοιαῦτα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς. ⁵) Τὸ Σάγουντον εἴτα ἡ Ζάκονθα ἔκειτο παρὰ τὴν μεσόγειον θάλασσαν. ⁶) Οἱ Λίγυες, ἔθνος τῆς ἡνῶ Ἰταλίας παρὰ τὸν Αἰγυπτικὸν κόλπον, τὸν νῦν κόλπον τῆς Γενούας λεγόμενον. ⁷) Ὁ Τικίνος καὶ ὁ Τρεβίος εἰσβάλλουσι εἰς τὸν Πάδον. ⁸) Ἰδ. Ῥωμ. ἱστορ. I. 46. 7. ⁹) consulens.

Quamquam intellectum erat, Hannibalem non aliter vinci posse quam mora¹⁾; Varro tamen, morae impatiens, apud vicum, qui Cannae appellatur in Apulia pugnavit; ambo consules victi, Paullus interemptus est. (216 π. X.) In ea pugna consulares aut praetori viginti, senatores triginta capti aut occisi; militum quadraginta millia, equitum tria millia et quingenti perierunt. In his tantis malis nemo tamen pacis mentionem facere dignatus est. Servi, quod nunquam ante factum, manumissi et milites facti sunt.

5. Post eam pugnam multae Italiae civitates, quae Romanis paruerant, se ad Hannibalem transtulerunt. Hannibal Romanis obtulit, ut captivos redimerent; responsumque est a Senatu, eos cives non esse necessarios, qui armati²⁾ capi potuissent. Hos omnes postea variis suppliciis interfecit, et tres modios aureorum annulorum Carthaginem misit, quos manibus equitum Romanorum, senatorum et militum detraxerat. Interea in Hispania, ubi frater Hannibalis Hasdrubal remanserat cum magno exercitu, a duobus Scipionibus vincitur, perditque in pugna triginta quinque millia hominum.

6. Anno quarto postquam Hannibal in Italiam venerat, M. Claudius Marcellus Cos. apud Nola, civitatem Campaniae, contra Hannibalem bene³⁾ pugnavit. Illo tempore Philippus, Demetrii filius, rex Macedoniae, ad Hannibalem legatos mittit, eique auxilia contra Romanos pollicetur. Qui legati quum a Romanis capti essent, M. Valerius Laevinus cum navibus missus est, qui regem impediret, quommas copias in Italiam trajiceret. Idem in Macedoniam penetrans regem Philippum vicit.

7. In Sicilia quoque res⁴⁾ prospere gesta est. Marcellus magnam huius insulae partem cepit, quam Pœni occupaverant. Syracusas, nobilissimam urbem, expugnavit, et ingentem inde praedam Romam misit. Laevinus in Macedonia cum Philippo et multis Graeciae populis amicitiam fecit; et in Siciliam profectus, Hannonem, Pœnorum ducem apud Agrigentum⁵⁾ cepit; quadraginta civitates in deditronem accepit, viginti sex expugnavit. Ita omni Sicilia recepta, cum ingenti gloria Romam regressus est.

8. Interea in Hispaniam, ubi duo Scipiones ab Hasdrubale interfecti erant, missus est P. Cornelius Scipio, vir Romanorum omnium fere primus. Hic puer duodeviginti annorum in pugna ad Ticinum patrem singulari virtute servavit. Deinde post cladem Cannensem multos nobilissimorum juvenum, Italiam deserere cupientium⁶⁾ auctoritate

¹⁾ Τοῦτο εἶχεν ἀποδείξει ὁ Φάβιος, ὅστις ἔδωκε τὸν ἰσχυρὸν ἐκκλίων τὴν μάχην. Ὅθεν καὶ παρωνομασθὲν Cunctator, ὁ μελλήτης. ²⁾ Μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας.

³⁾ Τοῦτόστιι prospere. ⁴⁾ Ὁ πόλεμος. ⁵⁾ Agrigentum, ὁ Ἀκράγας, τὸ νῦν Γεργίνι, κείται εἰς τὸν νότιον αἰχμαλὸν τῆς Σικελίας. ⁶⁾ Ἐπειδὴ ἀπελήπισθαι περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος.

sua ab hoc consilio deterruit. Viginti quatuor annorum juvenis in Hispaniam missus, die, qua venit Carthaginem novam⁴ cepit, in qua omne aurum et argentum et belli apparatus Pœni habebant, nobilissimos quoque obsides, quos ab Hispanis acceperant. Hos obsides parentibus suis reddidit. Quare omnes fere Hispaniæ civitates ad eum uno animo transierunt.

9 Ab eo iode tempore res Romanorum in dies lætiores factæ sunt. Hasdrubal a fratre ex Hispania in Italiam evocatus, apud Senam, Piceni⁵ civitatem, in insidias incidit, et strenue pugnans occisus est. Plurimæ autem civitates, quæ in Bruttis⁶ ab Hannibale tenebantur, Romanis se tradiderunt.

10 Anno decimo quarto postquam in Italiam Hannibal venerat, Scipio consul creatus et in Africam missus est. Ibi contra Hannonem, ducem Carthageniensium, prospere pugnat totumque ejus exercitum delet. Secundo prælio undecim millia hominum occidit, et castra cepit cum quatuor millibus et quingentis militibus. Syphacem, Numidiæ⁷ regem, qui se cum Pœnis conjunxerat, cepit, eumque cum nobilissimis Numidis et infinitis spoliis Romam misit. Qua re audito, omnis fere Italia Hannibalem deserit. Ipse a Carthaginiensibus in Africam redire jubetur. Ita anno decimo septimo Italia ab Hannibale liberata est.

11. Post plures pugnas et pacem plus semel frustra tentatam, pugna ad Zamam⁸ committitur, in qua peritissimi duces copias suas ad bellum educebant. Scipio victor recedit. Hannibal cum paucis equitibus evadit. (202 π. X.) Post hoc prælium pax cum Carthaginiensibus facta est. Scipio quum Romam redisset, ingenti gloria triumphavit, atque Africanus appellatus est. Sic finem accepit secundum Punicum bellum post annum undevicesimum, quam cœperat.

LIBER QUARTUS.

1. Finito Punico bello, secutum est Macedonicum contra Philip-pum⁹ regem. Superatus est rex a T. Quintio Flaminio apud Cynoscephalas¹⁰, paxque ei data est his legibus: ne Græciæ civitatibus, quas Romani contra eum defenderant, bellum inferret; ut captivos et transfugas redderet; quinquaginta solum naves haberet; reliquas Romanis daret, mille talenta præstaret, et obsidem daret filium Deme-

⁴) Ἡ νέα Καρχηδὼν ἦτον ἀποικία τῶν Καρχηδονίων. ⁵) Picenum, ἡ Πικαννίνη, ἦτον μέρος τῆς μέσης Ἰταλίας παρὰ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον. ⁶) Bruttii, οἱ Βρέντιοι, κατοικοῦν τὴν νοτιωτάτην ἄκρην τῆς Ἰταλίας. ⁷) Ἡ Νομαδικὴ ἦτον ὑπεταγμένη βασιλείαν, κείμενον παρὰ τὸν βορεῖον αἰγιαλὸν τῆς Ἀφρικῆς πρὸς δυσμὰς τῆς Καρχηδόνος. Οἱ κάτοικοι ὠνομάζοντο Νομάδες, Numidæ. ⁸) Ἡ Ζάμα ἦκετο ὄχι μακρὰν τῆς Καρχηδόνος. ⁹) Τὸν υἱὸν τοῦ Δημητρίου καὶ σύμμαχον τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας. ¹⁰) Κυνὸς κεφαλὰι, χωρίον τῆς Πελαγονίδος εἰς τὴν Θεσσαλίαν.

trium. T. Quinctius etiam Lacedemoniis intulit bellum, et ducem eorum Nabidem vicit.

2. Tum secutum est bellum Syriacum contra Antiochum regem, cum quo Hannibal se junxerat. Missus est contra eum L. Cornelius Scipio Cos., cui frater ejus, Scipio Africanus, legatus¹ est additus. Hannibal navali proelio vincitur; Antiochus autem ad Magnesiam, Asiæ civitatem, a Cornelio Scipione Cos. ingenti proelio fusus est. Tum rex Antiochus pacem petit. Data est ei hæc lege: ut ex Europa et Asia² recederet, atque intra Taurum³ se contineret, decem millia talentorum et viginti obsides præberet, Hannibalem, concitorem belli, dederet. Scipio Romam rediit et ingenti gloria triumphavit. Nomen et ipse ad imitationem fratris Asiatici accepit.

3. Philippo, rege Macedoniæ, mortuo, filius ejus Perseus rebellavit, ingentibus copiis paratis. Dux Romanorum, P. Licinius Cos., contra eum missus, gravi proelio rege victus est. Rex tamen pacem petebat. Cui Romani eam præstare noluerunt, nisi his conditionibus, ut se et suos Romanis dederet. Mox Aemilius Paullus Cos. regem ad Pydnam⁴ superavit, et viginti millia peditum ejus occidit. Equitatus cum rege fugit. Urbes Macedoniæ omnes, quas rex tenuerat, Romanis se dediderunt. Ipse Perseus ab amicis desertus in Paulli potestatem venit. Hic, multis etiam aliis rebus gestis, cum ingenti pompa Romam rediit in nave Persei inusitatae magnitudinis, nam sedecim remorum ordines⁵ habuisse dicitur. Triumphavit magnificentissime in curru aureo, duobus filiis utroque latere adstantibus. Ante currum inter captivos duo regis filii et ipse Perseus ducti sunt.

4. Tertium deinde bellum contra Carthaginem susceptum est, sexcentesimo et altero anno ab urbe condita, anno quinquagesimo primo, postquam secundum bellum Punicum transactum est. L. Manlius Censorinus et M. Manilius Coss. in Africam traiecerunt et oppugnaverunt Carthaginem. Multa ibi præclare gesta sunt per Scipionem, Scipionis Africani nepotem, qui tribunus⁶ in Africa militabat. Hujus apud omnes ingens metus et reverentia erat, neque quidquam magis Cartaginiensium duces vitabant, quam contra eum proelium committere.

5. Quum jam magnum esset Scipionis nomen, tertio anno, postquam Romani in Africam traiecerant, consul est creatus et contra Carthaginem missus. Is hanc urbem, a civibus acerrime defensam, ce-

¹) Legati, προσερχομαι, ἐλέγοντο οἱ συνέργοι καὶ σύμβουλοι τῶν στρατηγῶν ὁπάρτων καὶ ἀνθυπάρχων. ²) Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἐξωρίζεν ἡ βουλὴ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔκλεινο, τοὺς ὁποίους ἐπέλεον νὰ συνοδεύσωσιν. ³) Δηλαδὴ ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν μεσογείον θάλασσαν κείμενα μέρη τῆς Ἀσίας. ⁴) Ὁ Ταῦρος, ὡς ἡλὸν ὄρος τῆς Ἀσίας, πρὸς βορρᾶν τῆς Συρίας. ⁵) Πόλις τῆς μεταμεδονικῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Θερμαῖον κόλπον εἴτε τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης. ⁶) Τὰ πολεμικὰ κλοῦα εἶχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τρεῖς αἰσιν κωπίων, τὴν μίαν ἐπάνω τῆς ἄλλης. ⁷) Γεννοῦνται militaris.

pit ac diruit. Ingens ibi praeda facta, plurimaeque inventa sunt, quae multarum civitatum excidiis Carthago collegerat. Haec omnia Scipio civitatibus Italiae, Siciliae, Africae reddidit, quae sua recognoscebant. Quia Carthago, septingentesimo anno, postquam condita erat, deleta est. (146. π. X.) Scipio nomen Africani junioris accepit.

6. Interim in Macedonia quidam Pseudophilippus⁴ arma movit et P. Juvencium, Romanorum ducem, ad internecionem vicit. Post eum Q. Caecilius Metellus⁵ dux a Romanis contra Pseudophilippum missus est, et viginti quinque millibus ex militibus ejus occisis, Macedoniam recepit; ipsum etiam Pseudophilippum in potestatem suam redegit. Corinthiis quoque bellum indictum est, nobilissimae Graeciae civitati, propter injuriam Romanis legatis⁶ illatam. Hanc Mummius consul cepit ac diruit. Tres igitur Romae simul celeberrimi triumphi fuerunt Scipionis ex Africa, ante cujus currum ductus est Hasdrubal; Metelli, ex Macedonia, cujus currum praecessit Andriscus, qui et Pseudophilippus dicitur; Mummi ex Corintho, ante quem signa aenea et pictae tabulae et alia urbis clarissimae ornamenta praelata sunt.

7. Anno sexcentesimo decimo post Urbem conditam Viriathus in Lusitania⁷ bellum contra Romanos excitavit. Pastor primo fuit, mox latronum dux; postremo tantos ad bellum populos concitavit, ut vindex libertatis Hispaniae existimaretur. Denique a suis⁸ interfectus est. Quum interfectores ejus praemium a Caepione Cos. peterent, responsum est, nunquam Romanis placuisse, imperatorem a militibus suis interfici.

8. Deinde bellum exortum est cum Numantinis⁹, civitate Hispaniae. Victus ab his Qu. Pompejus, et post eum C. Hostilius Mancinus Cos., qui pacem cum iis fecit infamem, quam populus et senatus jussit infringi, atque ipsum Mancinum hostibus tradi¹⁰. Tum P. Scipio Africanus in Hispaniam missus est. Is primum militem¹¹ ignavam et corruptum correxuit; tum multas Hispaniae civitates partim bello cepit, partim in deditionem accepit. Postremo ipsam Numantiam fame ad deditionem coegit, urbemque evertit; reliquam in fidem accepit. (133. π. X.)

9. P. Scipione Nasica et L. Calpurnio Bestia Coss.¹² Jugurthae, Numidarum regi, bellum illatum est, quod Adherbalem et Hiempsalem, Micipsae¹³ filios, patruelles suos, interemisset. Missus adversus

⁴ Ανδρίσκος τις ἐφεύδατο, οὗτις εἶναι υἱὸς τοῦ Περσέως, καὶ ἐπέτυχε τόσον, ὥστε συνήγαγε μεγάλην στρατιωτικὴν δύναμιν. ⁵ Οἱ πρόεδροι τῶν Ῥωμαίων εἶχαν ὑδρισθῆ εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ συνέλευσιν ἐξ αἰτίας τῶν ὑπερβολικῶν ἀπειτήσεων τῆς Ῥώμης. ⁶ Ἡ νῦν Πορτογαλία. ⁷ Λέγεται, οὗτις πρωταίτιος τοῦ φόνου ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοί. ⁸ Ἡ Νουμαντία, ὁχυρὰ πόλις ἐς τὴν Ταρρακωνήσιαν τῆς Ἰσπανίας κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ Δουρίου ποταμοῦ. ⁹ Οἱ δὲ Νουμαντίνοι, μὴ ἐγχερίνοντες τὴν τοιαύτην ἄδικον παράδοσιν τῆς συνθήκης, δὲν ἐπέβαλον τὰς χεῖρας εἰς τὸν Μαρκίον. ¹⁰ Τὸν στρατιώτην ἀντὶ τοῦδε στρατιώτας. ¹¹ Consulibus, ἐπὶ ὑπατείας. ¹² Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Μασινισᾶ, ὁστις κατὰ τὸν δεύτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον ἐκείδων τὴν ἐνδοκίαν τῶν Ῥωμαίων.

eum Cos. Calpurnius Bestia, corruptus regis pecunia, pacem cum eo flagitiosissimam fecit, quae a senatu improbata est. Denique Qu. Caecilius Metellus Cos. Jugurtham variis proeliis vicit, elephantos ejus occidit, vel cepit, multas civitates ejus in deditiōnem accepit. Ei successit C. Marius, qui bello terminum posuit, ipsamque Jugurtham cepit. Ante currum triumphantis Marii Jugurtha cum duobus filiis ductus est victus, et mox jussu consulis in carcere strangulatus.

LIBER QUINTUS.

1. Dum bellum in Numidia contra Jugurtham geritur, Cimbri et Teutones^a aliaeque Germanorum et Gallorum gentes Italiae minabantur, pluresque Romanorum exercitus fuderunt. Ingens fuit Romae timor, ne iterum^b Galli Urbem occuparent. Ergo Marius consul creatus eique bellum contra Cimbros et Teutones decretum est; belloque protracto, tertius ei et quartus consulatus delatus est. In duobus proeliis cum Cimbris ducenta millia hostium cecidit, octoginta millia cepit eorumque regem Theutobochum; propter quod meritum absens quinto consul creatus est. Interea Cimbri et Teutones, quorum copia adhuc infinita erat, in Italiam transierunt. Iterum a C. Mario et Qu. Catulo contra eos dimicatum est ad Veronam^c. Centum et quadraginta millia aut in pugna aut in fuga caesa sunt; sexaginta millia capta. Tria et triginta Cimbris signa sublata sunt. (101. π. X.)

2. Sexcentesimo quinquagesimo nono anno ab Urbe condita in Italia gravissimum bellum^d exarsit. Nam Picentes, Marsi Pelignique, qui multos annos populo Romano obedierant, aequa cum illis jura sibi dari postulabant. Perniciosum admodum hoc bellum fuit. P. Rutilius Cos. in eo occisus est, plures exercitus fusi fugatique. Tandem L. Cornelius Sulla cum alia egregie gessit, tum Cluentium, hostium duce, cum magnis copiis fudit. Per quadriennium cum gravi utriusque partis calamitate hoc bellum tractum est. Quinto demum anno L. Cornelius Sulla ei imposuit finem. Romani tamen, id quod prius negaverant, jus civitatis, bello finito, sociis tribuerunt.

3 Anno Urbis conditae sexcentesimo sexagesimo sexto primum Romae bellum civile exortum est; eodem anno etiam Mithridaticum. Causam bello civili C. Marius detit. Nam quum Sullae bellum adversus Mithridatem, regem Ponti^e, decretum esset, Marius ei hunc honorem eripere conatus est. Sed Sulla, qui adhuc cum legionibus suis

^a) Οι Κίμβροι και Τεύτονες είχαν φήσαι: κἀς παλαιὰς αὐτῶν κατοικίας εἰς τῆς βορείου Γερμανίας ὅς ἐξήλθον ἄλλας εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἐν ᾧ δὲ διεπορεύοντα τὴν Γαλλίαν, ἠνώθησαν μετ' αὐτῶν και διάφορα Γαλλικὰ ἔθνη. ^b) Καθὼς ἐπὶ πρὶναις κατὰ τὸ 390 ἔτος π. X. ^c) Ἡ Οὐηρόν, πόλις τῆς πέραν τοῦ Πάδου Καλιτικῆς εἰς τὴν ἀνω Ἰταλίαν.

^d) Ὁ συμμαχικὸς πόλεμος λέγεται και ὁ Μαρσικός, ἐπειδὴ οἱ Μάρσοι, ἴθνος τῆς μέσης Ἰταλίας, ἦσαν ἐν πρωταίτοις αὐτοῦ, και ὁ Ἰταλικός, ἐπειδὴ τὰ πλείοντα μικρὰ ἔθνη τῆς Ἰταλίας ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. ^e) Ἰδ. διηγῆμα. 34. σημ. ^h.

in Italia morabatur, cum exercitu Romam venit, et adversarios cum interfecit, tum fugavit Tum rebus Romae utcumque compositis, in Asiam profectus est pluribusque praeliis Mithridatem coëgit, ut pacem a Romanis peteret, et Asia, quam invaserat, relicta, regni sui finibus contentus esset. (84. π. X.)

4. Sed dum Sulla in Graecia et Asia Mithridatem vincit¹, Marius, qui fugatus fuerat², et Cornelius Cina, unus ex consulis, bellum in Italia repararunt; et ingressi Romam, nobilissimos ex senatu et consulares viros interfecerunt; multos proscripserunt³; ipsius Sullae domo eversa, filios et uxorem ad fugam compulerunt. Unversus reliquus senatus, ex Urbe fugiens, ad Sullam in Graeciam venit, orans, ut patriae subveniret, Sulla in Italiam trajecit, hostium exercitus vicit; mox etiam Urbem ingressus est, quam caede et sanguine civium replevit. Quatuor millia inermium, qui se dediderant, interfici jussit; duo millia equitum et senatorum proscripsit. Tum de Mithridate triumphavit. Duo haec bella funestissima, Italicum, quod et Sociale dictum est, et Civile, consumserunt ultra centum et quinquaginta millia hominum, viros consulares viginti quatuor, praetorios septem; aedilitios sexaginta, senatores fere ducentos.

LIBER SEXTUS.

1. Anno Urbis conditae sexcentesimo septuagesimo sexto, L. Lucio Lucullo at M. Aurelio Cotta Coss., mortuus est Nicomedes, rex Bithyniae⁴, et testamento populum Romanum fecit heredem. Mithridates, pace rupta, Asiam rursus voluit invadere. Adversus eum ambo consules missi variam habuere fortunam. Cotta apud Chalcedonem⁵ victus proelio, a rege etiam intra oppidum obsessus est. Sed quum se inde Mithridates Cyzicum⁶ transtulisset, ut hac urbe capta totam Asiam invaderet, Lucullus ei alter consul occurrit, ac dum Mithridates in obsidione Cyzici commoratur, ipse cum a tergo obsedit, fameque consumptum multis proeliis vicit; postremo Byzantium fugavit, navali quoque proelio ejus duces oppressit. Ita una hieme et aestate⁷ a Lucullo centum fere millia militum regis extincta sunt.

2. Anno Urbis sexcentesimo septuagesimo octavo novum in Italia bellum⁸ commotum est. Septuaginta enim quatuor gladiatores ducibus

¹) Τὸ dum, ἐν ᾧ, συνετέλεται καὶ εἰς ἱστορικὴν διήγησιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἐνεστώτος. ²) Εἶχε καταφύγει καὶ κρυφθῆ εἰς τὴν Νομαδικήν. ³) Tabulae proscriptionum, πίνακες τῶν προγραπτῶν, ἐλέγοντο εἰς τοὺς ἐμφυλίου πολέμους τὰ ὀνοματωμένα λόγια ἐκείνων, ὧν τὰ κτήματα ἰδημεύοντο καὶ ἰδιώματα ὡς βραβεῖον εἰς τοὺς φονεῖς τῶν προγραφέντων. ⁴) Ἡ Βιθυνία εἶναι χώρα τῆς μικρᾶς Ἀσίας μετὰ τῆς Προποντιδος καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. ⁵) Ἡ Χαλκηδὼν, πόλις τῆς Βιθυνίας, ἔκειτο παρὰ τὸν Ὀρεγκινὸν κόλπον ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντίου. ⁶) Ἡ Κόζικος κεῖται ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου εἰς τὴν Προποντίδα. ⁷) Ἡ ἀραιρετικὴ σημαίνει ἐντοτε τὸ ἐντός, εἴτε διὰ τινος χρόνου. ⁸) Ὁ πόλεμος οὗτος λέγεται ὁ κατὰ τῶν δούλων πόλεμος, διότι πολλοὶ δούλοι, τῶν ὁποίων πλήρης ἦτον ἡ τότε Ἰταλία, ἐδραπέτευσαν πρὸς τοὺς μονομάχους. Ἦσαν δὲ καὶ

Σπάρτακο, Κρίξο et Ονομάο, e ludo gladiatorio, qui Capuae erat, elugerunt, et per Italiam vagantes paene non levius bellum, quam Hannibal, moverunt. Nam contraxerunt exercitum fere sexaginta millium armatorum, multosque duces et duos Romanos consules vicerunt. Ipsi victi sunt in Apulia a M. Licinio Crasso proconsule, et post multas calamitates Italiae tertio anno huic bello finis est impositus.

3. Interim L. Lucullus bellum Mithridaticum persequutus, regnum Mithridatis invasit, ipsumque regem apud Cabira^a civitatem, quo ingentes copias ex omni regno adduxerat Mithridates, ingenti proelio fugavit, et castra ejus diripuit. Armenia quoque minor^a, quam tenebat, eidem erepta est. Susceptus est Mithridates a Tigrane, Armeniae rege, qui tum ingenti gloria imperabat; sed hujus quoque regnum Lucullus est ingressus; Tigranocerta, nobilissimam Armeniae civitatem, cepit; ipsum regem, cum magno exercitu venientem, ita vicit, ut robur militum Armeniorum deleteret. Sed quum Lucullus finem bello imponere pararet, successor^a ei missus est.

4. Per illa tempora piratae^a omnia maria infestabant ita, ut Romanis, toto orbe terrarum victoribus, sola navigatio tuta non esset. Quare id bellum Cn. Pompejo decretum est, quod intra paucos menses incredibili felicitate et celeritate confecit. Mox ei delatum bellum contra regem, Mithridatem et Tigranem. Quo suscepto, Mithridatem in Armenia minore nocturno proelio vicit, castra diripuit, et quadraginta millibus ejus occisis, viginti tantum de exercitu suo perdidit et duos centuriones. Mithridates fugit cum uxore et duobus comitibus, neque multo post, Pharnacis filii sui seditione coactus, venenum hausit^a. Hunc vitae finem habuit Mithridates, vir ingentis industriae atque consilii. Regnavit annis sexaginta, vixit septuaginta duobus, contra Romanos bellum habuit annis quadraginta.

5. Tigrani deinde Pompejus bellum intulit. Ille se ei dedit et in castra Pompeji venit, ac diadema suum in ejus manibus collocavit, quod ei Pompejus reposuit. Parte regni eum multavit et grandi pecunia. Tum alios etiam reges et populos superavit. Armeniam minorem Deiotaro, Galatiae^a regi, donavit, quia socius contra Mithridatem fuerat. Seleuciam, vicinam Antiochia^a civitatem, libertate donavit, quod

οὗτοι οἱ μονομάχοι δοῦλοι, τρεφόμενοι καὶ γυμναζόμενοι ἐπιτήδεε, διὰ τὰ μονομαχῆσαι ἐς τὰ ἀμφιθέατρα πρὸς τέρψιν τοῦ λαοῦ. ^a) Τὰ Κάβειρα, ἡ μετὰ ταῦτα Σεβαστή, πόλις τοῦ Πόντου, καί μιν παρὰ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἄλφειο ποταμοῦ. ^b) τὸ μικρότερον μέρος τῆς Ἀρμενίας, τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, ὠνομαζέτο ἡ μικρὰ Ἀρμενία, τὸ δὲ καί μινον πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Εὐφράτου ἡ ἰδίως εἶπε μαγάλῃ Ἀρμενία.

^c) Μάνιος Αἰλίκιος Γλαβριών, τὸν ὁποῖον μετ' αὐτὸν διεδέχθη Πομπήϊος ὁ Μέγας.

^d) Κόλικες μάλιστα καὶ ἄλλοι παραθαλάσσιοι τῆς μικρᾶς Ἀσίας. ^e) Ἄλλοι λέγουσι, ὅτι ὁ Μιθριδάτης, ἐπειδὴ τὸ ἐγγλετήριον δὲν ἐνέηργησεν εἰς τὸ σῶμα του, ἐκέλευσε πικρὸν εἶνα, τὰ τὸν φονεύσῃ. ^f) ἡ Γαλατία, χώρα τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου εἶχε μετοικησάσθαι μέρος τῶν Γάλλων, οὗτινες μεταναστεύσαντες ἐκ τῆς Γαλλίας, διεπορεύθησαν πόλεμον εἰς τὴν Εὐρώπην.

regem Tigranem non recepisset. Inde in Judaeam transgressus, Hierosolymam, caput gentis, tertio mense cepit, duodecim millibus Judaeorum occisis, ceteris in fidem receptis. His gestis finem antiquissimo bello imposuit. Ante triumphantis curram ducti sunt filii Mithridatis, filius Tigranis, et Aristobulus, rex Judaeorum. Praelata ingens pecunia, auri atque argenti infinitum*. Hoc tempore nullum per orbem terrarum grave bellum erat.

6. M. Tullio Cicerone oratore et C. Antonio Coss. anno ab Urbe condita sexcentesimo undenonagesimo L. Sergius Catilina, nobilissimi generis vir, sed ingenii pravissimi, ad delendam patriam* conjuravit cum quibusdam, claris quidem, sed audacibus viris. A Cicerone urbe expulsus est, socii ejus deprehensi et in carcere strangulati sunt (63 π. X.) Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse praelio victus est et interfectus.

7. Anno urbis conditae sexcentesimo nonagesimo tertio C. Julius Caesar cum L. Bibulo consul est factus. Quum ei Gallia decreta esset, semper vincendo usque ad Oceanum Britannicum processit. Domuit autem annis novem* fere omnem Galliam, quae inter Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum et Oceanum est. Britannis mox bellum intulit, quibus ante eum ne nomen quidem Romanorum cognitum erat; Germanos quoque trans Rhenum aggressus, ingentibus praeliis vicit.

8. Circa eadem tempora M. Licinius Crassus contra Parthos* missus est. Et quum circa Carras* contra omina et auspicia proelium commisisset, a Surena, Orodís regis duce, victus est cum filio, clarissimo et praestantissimo juvene. Reliquiae exercitus per C. Cassium questorem servatae sunt.

9. Hinc jam bellum civile successit, quo Romani nominis fortuna mutata est. Caesar enim victor e Gallia rediens, absens* coepit poscere alterum consulatum; quem quum aliqui sine dubitatione deferrent, contradictum est a Pompejo et aliis, jussusque est, dimissis exercitibus, in Urbem redire. Propter hanc injuriam ab Arimino*, ubi milites congregatos habebat, infesto exercitu Romam contendit. Consules cum Pompejo, senatusque omnis atque universa nobilitas ex urbe fugit et in Graeciam transiit; et dum senatus bellum contra Caesarem parabat, hic, vacuum urbem ingressus, dictatorem se fecit.

*) Τούτῳ ἐνισθῆναι τὸ πᾶν πᾶν, ἀπείρητον ἀντικείμενον. *) Ὁ σκοπὸς τοῦ Κατρίνου ἦν, νὰ διεγείρῃ στάσιν, νὰ ἀντιτίθῃ τὰ καθήκοντα τῆς πολιτείας, νὰ φανεύσῃ τὴν βουλὴν καὶ νὰ ἀπεκρίσῃ τὴν περιουσίαν τῶν πλουσίων. *) Ὡς ἀνωτέρω σημ. 7. *) Οἱ Πάρθοι, πολεμικὸν ἔθνος τῆς Ἀσίας, πρότερον μέρος τῆς Περσικῆς μοναρχίας, ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι διὰ Ἀρσάκου τοῦ πρώτου περὶ τὰ 250. π. X. καὶ ἐξελθόντες ἐκείτοι διὰ μεγάλων ἐλπίσεων. *) Αἱ Κάρραι, πόλις τῆς Μεσοποταμίας. *) Οἱ μεταρχόμενοι τὴν ὑπατείαν ἐπρεπε κατὰ τὸν νόμον, νὰ πορευομένην εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ δὲ Καίσαρ διέτριβε τότε παρὰ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ἀνω Ἰταλίαν. *) Πόλις τῆς Ὀμβρικής εἰς τὴν μέσην Ἰταλίαν. Ὁ Καίσαρ εἶπεν ἤδη διαβῆναι τὸν Ῥοῦδίκωνα ποταμόν. τὰ σύνορα τῆς ἑκταρίας καὶ στρατιωτικῆς ἐξουσίας τοῦ.

10. Inde Hispanias petit, ibique Pompeji legiones superavit: tum in Graecia adversum Pompejum ipsum dimicavit. Primo proelio victus est et fugatus; evasit tamen, qui a nocte interveniente Pompejus sequi noluit; dixitque Caesar, nec Pompejum scire vincere, et illo tantum die se potuisse superari. Deinde in Thessalia apud Pharsalum ingentibus utrinque copiis dimicaverunt. Nunquam adhuc Romanae copiae majores, neque melioribus ducibus convenerant. Pugnatum est ingenti contentione, victusque ad postremum Pompejus et castra ejus direpta sunt. Ipse fugatus Alexandriam petit, ut a rege Aegypti, cui tutor a senatu datus fuerat, peteret auxilia. At hic fortunam magis, quam amicitiam secutus, occidit Pompejum; caput ejus et anulum Caesari misit. Quo conspecto Caesar lacrimas fudisse dicitur, tanti viri intuens caput, et generi quondam sui¹.

11. Quum ad Alexandriam venisset Caesar, Ptolemaeus ei insidias parare voluit; qua de causa regi bellum illatum est. Rex victus in Nilo periit, inventumque est corpus ejus cum lorica aurea. Caesar Alexandria potitus, regnum Cleopatrae² dedit. Tum inde profectus Pompejanarum partium reliquias est persequutus; bellisque civilibus toto terrarum orbe compositis, Romam rediit. Ubi quum insolentius³ agere coepisset, conjuratum est⁴ in eum a sexaginta vel amplius senatoribus, equitibusque Romanis. Praecipui fuerunt inter conjuratos Bruti duo ex genere illius Bruti, qui, regibus expulsis, primus Romanae consul fuerat, C. Cassius et Servilius Casca. Ergo Caesar quum in curiam venisset, viginti tribus vulneribus confossus est (44 π. X.)

12. Interfecto Caesare anno Urbis septingentesimo nono, bella civilia reparata sunt. Senatus favebat Caesaris percussoribus. Antonius Cos. a Caesaris partibus stabat. Ergo turbata republica, Antonius, multis sceleribus commissis, a senatu hostis judicatus est. Fusus fugatusque Antonius⁵, amisso exercitu, confugit ad Lepidum⁶, qui Caesari magister equitum fuerat, et tum grandes copias militum habebat; a quo susceptus est. Mox Octavianus⁷ cum Antonio pacem fecit, et quasi vindicaturus patris sui mortem, a quo per testamentum fuerat adoptatus, Romam cum exercitu profectus extorsit, ut sibi juveni viginti annorum consulatus daretur. Tum junctus cum Antonio et Le-

¹ Ὁ Πομπήιος, ὅτε ἐσχημάτισεν μετὰ τοῦ Καίσαρος καὶ Κράσσου τὴν λεγομένην πρῶτην τριετήριον, ὑπανδρεύθη τὴν τοῦ Καίσαρος θυγατέρα Ἰουλίαν, ἥτις ὁμοίως μετ' αὐτὸν ἐκίθησαν. Ὁ θάνατος αὐτῆς διέλυσε τὸν τελευταῖον ἑσπέρων τῶν δύο ἀνδρῶν τοῦτων φιλίαν. ² Ἡ Κλεοπάτρα ἐπρεπε νὰ βασιλεύσῃ ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, τοῦ Πτολεμαίου. ³ Διότι κατώρθωσεν ἐναντίον τῶν νόμων τῆς δημοκρατίας νὰ διορισθῇ δικτάτωρ ἐπὶ ζωῆς καὶ ὑπατος διὰ δέκα ἔτη, καὶ ἔδωκεν αὐτῆς ἀρκετὰς, ὥστε νὰ ὑποπειθῶνται, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ κατασταθῇ βασιλεῦς. ⁴ Ἐγινε συννομία. ⁵ Εἰς τὸν περὶ τῆς Μουτινῆς, τὴν νῦν Μόδενα, πόλεμον. ⁶ Ὅστις εὐρίσκατο μετὰ στρατεύματος εἰς τὴν Γαλλίαν. ⁷ Ἦτον υἱὸς τοῦ Γαίου Ὀκταβίου καὶ ἑγγονος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Καίσαρος. Γιδομένης δὲ περὰ τοῦ Καίσαρος ἔλαβε τὸ ὄνομα Caesar Octavianus.

pido rempublicam armis tenere coepit, senatumque proscripsit⁴. Per hos etiam Cicero orator occisus est multique alii nobiles.

13. Interea Brutus et Cassius, interfectores Caesaris, ingens bellum moverunt. Profecti contra eos Caesar Octavianus, qui postea Augustus est appellatus, et M. Antonius, apud Philippos, Macedoniae urbem, contra eos pugnauerunt. Primo proelio victi sunt Antonius et Caesar; periit tamen dux nobilitatis Cassius⁵; secundo Brutum et infinitam nobilitatem, quae cum illis bellum susceperat, victam interfecerunt. Tum victores rempublicam ita inter se dividerunt, ut Octavianus Caesar Hispanias, Gallias, Italiam teneret, Antonius Orientem, Lepidus⁶ Africam acciperet.

14. Paulo post Antonius, repudiata sorore Caesaris Octaviani, Cleopatram, reginam Aegypti, uxorem duxit. Ab hac incitatus ingens bellum commovit, dum Cleopatra cupiditate muliebri optat Romae regnare. Victus est ab Augusto navali pugna clara et illustri apud Actium⁷, qui locus in Epiro est. (31 π. Χ') Hinc fugit in Aegyptum et desperatis rebus, quum omnes ad Augustum transirent, se ipse interemit. Cleopatra quoque aspidem sibi admisit et veneno ejus extincta est. Ita bellis toto orbe confectis, Octavianus Augustus Romam rediit anno duodecimo, quam consul fuerat. Ex eo inde tempore rempublicam⁸ per quadraginta et quatuor annos solus obtinuit; ante enim duodecim annis cum Antonio et Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus ejus usque ad finem⁹ quinquaginta sex anni fuere.

ΣΤ'. ΕΚ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΙΝΑ.

1. Universus terrarum orbis in tres partes dividitur: Europam, Asiam, Africam. Europa ab Africa sejungitur freto Gaditano¹, in cuius utraque parte montes sunt altissimi, Abyla in Africa, in Europa Calpe, qui montes Herculis columnae appellantur. Per idem fretum

¹) Έκομε προγραφήν μεγάλου μέρους της βουλής. ²) Ο Κάσιος, καθώς και Βατερρον ο Βρούτος, έγειναν αυτόχειρ. ³) Ο Λέπιδος, επειδή έκαμε μεγαλητέρας άποιήσεις, έστερήθη παρά του Οκταυιανού και της πρώτης μερίδος του, και έζησεν έκτοτε εις ιδιωσίαν. ⁴) Το Άκτιον είναι άκρωτήριον της Ακαρνανίας, κείμενον κατά την έν του Ιονίου πελάγους είσοδον εις τον Άμβριακόν κόλπον. Άντικρύ του Άκτιου έκτισεν ο Αύγουστος προς ανάμνησιν της νίκης ταύτης την Νικόπολιν, την νυν Πρέβεζαν.

⁵) Τούτέστι την διοίκησιν της πολιτείας. ⁶) Ο Αύγουστος απέθανεν έν έτει 14 μετά Χριστόν.

⁷) Ο Ήράκλειος πορθιάς, το νυν στενόν του Γιβραλτάρ. Έπί της Καλής κείται τώρα το φρούριον Γιβραλτάρ.

mare internum, quod litoribus Europae, Asiae et Africae includitur, jungitur cum Oceano;

2. Europa terminos habet ab oriente Tanaim¹ fluvium, Pontum Euxinum et paludem Maeotida; a meridie mare internum; ab occidente mare Atlanticum sive Oceanum; a septentrione mare Britannicum². Mare internum³ tres maximos sinus habet. Quorum is, qui Asiam a Graecia sejungit, Aegaeum mare vocatur; secundus, qui est inter Graeciam et Italiam, Ionium; tertius denique, qui occidentales Italiae oras alluit, a Romanis Tuscum, a Graecis Tyrrhenum mare appellatur.

3. In ea Europae parte, quae ad occasum vergit, prima terrarum est Hispania, quae a tribus lateribus mari circumdata, per Pyrenaeos montes cum Gallia cohaeret. Quum universa Hispania dives sit et fecunda, ea tamen regio, quae a flumine Baetide⁴ Baetica vocatur, caeteras fertilitate antecellit. Ita Gades sita, insula cum urbe a Tyris condita⁵, quae freto Gaditano nomen dedit. Tota illa regio viris, equis, ferro, plumbo, aere, argento auroque abundat, et ubi penuria aquarum minus est fertilis, linum tamen aut sportum alit. Marmoris quoque lapideinas habet. In Baetica minium reperitur.

4. Gallia posita est inter Pyrenaeos montes et Rhenum; orientalem oram Tuscum mare albit, occidentalem Oceanus. Ejus pars illa, quae Italiae est opposita et Narbonensis⁶ vocatur, omnium est laetissima. In ea ora sita est Massilia⁷, urbs a Phocaeis condita, qui, patria a Persis devicta, quum servitutem ferre non possent, Asiam relicta, novas in Europa sedes quaesiverant. Ibidem est campus lapideus, ubi Hercules dicitur contra Neptuni liberos dimicasse⁸. Quum tela defecissent, Jupiter filium imbre lapidum adjuvit. Credas pluuisse; adeo multi passim, jacent.

5. Rhodanus fluvius⁹, haud longe a Rheni fontibus ortus, lacu Lemano¹⁰ excipitur, servatque impetum, ita ut per medium lacum integer fluat, tantusque, quantus venit, egrediatur. Inde ad occasum versus, Gallias aliquandiu dirigit¹¹ donec, cursu in meridiem flexo, aliorum amicum accessu auctus in mare¹² effunditur.

¹) 'Ο νῦν Δών ποταμός. ²) Ἡ νῦν Γερμανικὴ θάλασσα. ³) Ἡ ἰνδὸς εἶτε καὶ ἡμῶς θάλασσα, ἥτις τὴν σήμερον ἡ μεσόγειος ὀνομάζεται. ⁴) Ὁ Βαίτις, νῦν Guadalquivir.

⁵) Τὰ Γάδειρα, τὸ νῦν Κάδιξ, ἦσαν ἀποικία τῆς Τύρου, Φοινικικῆς πόλεως, ἣ ἔκειντο ἐπὶ νησιῶν, ἠνωμένου δὲ χώματος μετὰ τὴν σπερεάν τῆς Ἰσπανίας. ⁶) Ἡ Ναρβωνίτις, οὕτως λεγομένη ἀπὸ τὴν πόλιν Ναρβώνη, τὸ νῦν Narbonne. Πρὸ τοῦ Αὐγουστοῦ ἐλέγχετο τὸ μέρος τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἰσπαρία, Provincia Romana, καὶ τὴν σήμερον εἰσὶν Provence. ⁷) Ἡ Μασσαλία, τὸ νῦν Marseille, πρὶν ἦν ἀποικία τῶν Φωκαίων. ⁸) Τὰ λιθώδεις πεδῖον εἶναι ἐπίπεδον ἐκτεταμένον μεταξὺ τῆς Μασσαλίας καὶ τοῦ Ῥοδανῶς ποταμοῦ, πλήρες στρογγύλων πετρῶν, καὶ λίγεται τὴν σήμερον la Crau.

⁹) Ὁ νῦν Rhone. ¹⁰) Ἡ νῦν λίμνη τῆς Γενέβης. ¹¹) Ὁ Ῥοδανὸς γὰρ τὴν Ναρβωνίτιδα καὶ Λουδουνησίαν. ¹²) Εἰς τὴν μεσόγειον θάλασσαν μεταξὺ Ναρβώνης καὶ Μασσαλίας.

6. Ea pars Galliae, quae ad Rhenum porrigitur, frumenti pabulique feracissima est; cœlum salubre; noxia animalium genera paucaliter. Incolae superbi et superstitiosi, ita ut Deos humanis victimis gaudere existiment. Magistri religionum et sapientiae sunt Druidae, quique se scire profitentur, in antris abditisque silvis docent. Animas aeternas esse credunt, vitamque alteram post mortem incipere. Hanc ob causam cum defunctis arna cremant aut defodiunt, eamque doctrinam homines ad bellum alacriores facere existimant.

7. Universa Gallia divisa est inter tres magnos populos, qui fluviiis terminatur. A Pyrenaeo monte usque ad Garumn^a Aquitani habitant; inde ad Sequanam^b Celtæ; Belgæ denique usque ad Rhenum pertinent.

8. Garumna amnis ex Pyrenaeo monte delapsus, diu vadosus est et vix navigabilis. Quanto magis procedit, tanto fit latior; ad postremum magni freti similis, non solum majora navigia tolerat, verum etiam more maris exsurgit, navigantesque atrociter jactat.

9. Sequana ex Alpibus ortus in septentrionem pergit. Postquam sehaud procul Luteciā^c cum Matrona^d conjunxit, Oceano infunditur. Haec flumina opportunissima sunt mercibus permutandis et ex mari interno in Oceanum transvehendis.

10. Rhenus itidem in Alpibus ortus, haud procul ab origine lacum efficit. Venetum, qui etiam Brigantiae appellatur^e. Deinde longo spatío per fines Helvetiorum, Mediomatricorum^f et Trevirorum^g continuo alveo fertur, aut modicas insulas circumfluens; in agro Batavo^h autem, ubi Oceano appropinquavit, in plures amnes dividitur.

11. Trans Rhenum Germani habitant usque ad Vistulam^{io}, quae finis est Germaniae ad orientem. Ad meridiem terminatur Alpibus; ad septentrionem mari Britannico et Baltico. Incolae corporum proceritate excellunt. Animos bellando, corpora laboribus exercent. Hanc ob causam crebro bella gerunt cum finitimis, non tam finium prolatandorum causa aut imperii cupiditate, sed ob belli amorem. Mites tamen sunt erga supplices et boni hospitibus. Urbes moenibus cinctas, aut fossis aggeribusque munitas non habent. Ipsas domos ad breve tempus struunt, non lapidibus aut lateribus coctis, sed lignis.

^a) Οἱ Δρυίδες ἦσαν ἡθικολογικοὶ φιλόσοφοι. Ἐκτὸς αὐτῶν ἀναφέρονται καὶ οἱ Οὐδέτες, φυσιολόγοι καὶ ἱερεῖς, καὶ οἱ Βάρδοι ποιηταί. ^b) Ὁ Γαρόννας, νῦν Γαρόννα· ἡ δὲ Ἀκουιτανία εἶναι ἡ νῦν Γασκόννη. ^c) Σηκουάνας, νῦν Seine. ^d) Ἐλέγετο καὶ Lutetia Parisiorum, ἡ Λουκοτακία τῶν Παρισίων, ἀπὸ τοῦ ἔθνους, τοῦ ἐποίου πρωτεύουσά ἦτον, καὶ τὴν σήμερον Παρίσι. ^e) Ὁ Ματρόνας, νῦν Μάρνη. ^f) Ὁ νῦν λεγόμενος Βοδενάις ἡ δὲ Βριγαντία νῦν Βρέγανς. ^g) Βελγικὸν ἔθνος παρὰ τὸν Μοσέλλαν ποταμὸν.

^h) Οἱ Τρηούεροι εἶχαν πρωτεύουσαν τὴν λεγομένην Λούδοταν τῶν Τρηούρων, τὴν νῦν Τρίερ, κειμένην παρὰ τὸν Μοσέλλαν. ⁱ) Ὁ Ῥήνος σχηματίζει ἐκτὶς τὴν μεγάλην νῆσον τῶν Βαταύων. Οἱ δὲ Βαταυοὶ ἦσαν μετανάστες τῆς Γερμανίας. ^{io}) Ὁ Οὐίστορλας, νῦν Βέλγικη.

quae frontibus tegunt. Nam diu eodem in loco morari periculosum arbitrantur libertati.

12. Agriculturae Germani non admodum student nec quisquam agri modum certum aut fines proprios habet. Lacte vescuntur et caseo et carne. Ubi fons, campus nemusve iis placuerit, ibi domos figunt, mox alio¹ transitori cum conjugibus et liberis. Interdum etiam hiemem in subterraneis specubus dicuntur transigere.

13. Germania altis montibus, silvis paludibusque invia redditur. Inter silvas maxima est Hercynia², ejus latitudinem Caesar novem dierum iter patere narrat. Insequenti tempore magna pars ejus excisa est. Flumina sunt in Germania multa et magna. Inter haec clarissimum nomen Rheni, de quo supra diximus, et Danubii³. Clari quoque omnes Moenus, Visurgis, Albis⁴. Danubius, omnium Europae fluminum maximus, apud Rhaetos⁵ oritur, flexoque ad ortum solis cursu, receptisque sexaginta amnibus, in Pontum Euxinum sex vastis ostiis effunditur.

14. Britanniam⁶ insulam Phoenicibus innotuisse, eosque stannum inde et plumbum pellesque petivisse, probabile est. Romanis eam Julius Caesar primus aperuit⁷; neque tamen prius cognita esse coepit, quam Claudio imperante⁸. Hadrianus eam, muro ab oceano Germanico ad Hibernicum mare⁹ ducto, in duas partes divisit, ut inferiorem insulae partem, quae Romanis parebat, a barbarorum populorum¹⁰, qui in Scotia¹¹ habitabant, incursionibus tueretur¹².

15. Maxima insulae pars campestris, collibus passim silvisque distincta. Incolae Gallos proceritate corporum vincunt, caeterum ingenio Gallis similes, simpliciores tamen illis magisque barbari. Nemora habitant pro urbibus. Ibi tuguria exstruunt et stabula pecori, sed plerumque ad breve tempus. Humanitate caeteris praestant ii, qui Cantium¹³ incolunt. Tota haec regio est maritima. Qui interiorem insulae partem habitant, frumenta non serunt, lacte et carne vivunt. Pro vestibus intuti sunt pellibus.

16. Italia Alpius usque ad fretum Siculum porrigitur inter mare Tuscum et Adriaticum. Multo longior est quam latior. In medio se attollit Apenninus mons, qui postquam continenti iugo progressus est

¹) In alium locum. ²) Ο Ἑρκύνιος δρυμὸς ἐμπεριείχεν ὅλα τὰ βασώδη ὄρη, ὅσα ἐκτείνοντο τὴν μέσσην Γερμανίαν ἀπὸ τῶν λεγόμενων Ἀρτζέως πρὸς τὰ ἀνατολικά σύνορα τῆς Γερμανίας. ³) Τὸ μέρος τοῦ Δανουβίου τὸ πρὸς τὰς ἐκβολὰς ὠνομάζετο Ἰστρος.

⁴) Μοῖνος ὁ νῦν Μάιν, Ούλσουργις ἡ νῦν Ούσιερ, Ἄλβις ἡ νῦν Ἑλβε. ⁵) Οἱ Ῥαί καὶ παύκουν σχεδὸν τὸ νῦν Τιρὼλον καὶ μέρος τῆς ἀνατολικῆς Ἑλβετίας. ⁶) Ἡ Βρετανία. ⁷) Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ μετέβη ἐκείσε δις ἀπὸ τῆν Γαλλίαν. ⁸) Ἐπὶ Κλαυδίου αὐτοκράτορος καθυπέταξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ νότια τῆς νήσου μέρος. ⁹) Ὁ μεταξὺ Βρετανίας καὶ Ἰέρνης, τῆς νῦν Ἰρλανδίας πορθμός. ¹⁰) Οἱ Πίκτοι καὶ Σκῶτοι.

¹¹) Σκωτία εἶπε Καληθονία. ¹²) Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀδριανοῦ ἐκτίσαν καὶ ἄλλα γόματα καὶ περιτοιγίσματα μὲ τὸν αὐτὸν σκοπόν. ¹³) Τὰ Κάντιον, νῦν Κάιντ, ἡ δυτικὴ ἄκρη τῆς Ἀγγλίας.

usque ad Apuliam, in duos quasi ramos¹ dividitur. Nobilissima regio ob fertilitatem soli coelique salubritatem. Quum longe in mare procurrat, plurimos habet portus, populorum inter se patentes commercio. Neque ulla facile est regio, quae tot tamque pulchras urbes habeat, inter quas Roma et magnitudine et nominis fama eminet.

17. Haec urbs, orbis terrarum caput, septem montes complectitur. Initio quatuor portas habebat; Augusti aëvo triginta septem. Urbis magnificentiam augebant fora, templa, porticus, aquaeductus, theatra, arcus triumphales, horti denique et id genus alia, ad quae vel lecta animus² stupet. Quare recte de ea praedicare videntur, qui nullius urbis in toto orbe terrarum magnificentiam ei comparari posse dixerunt.

18. Felicissima in Italia regio est Campania. Multi ibi vitiferi colles, ubi nobilissima vina gignuntur; Caecubum, Falernum, Massicum³. Calidi ibidem fontes saluberrimi⁴. Nusquam generosior oleae. Conchylio quoque et pisce nobili maria vicina scatent.

19. Clarissimi amnes Italiae sunt Padus⁵ et Tiberis. Et Padus quidem in superiore parte, quae Gallia Cisalpina⁶ vocatur, ab imis radicibus Vesuli⁷ montis exoritur; primum exilis, deinde aliis amnibus ita alitur, ut se per septem ostia in mare effondat. Tiberis, qui antiquissimis temporibus Albulae nomen habebat, ex Apennino oritur; deinde duobus et quadraginta fluminibus auctus, fit navigabilis. Plurimas in utraque ripa villas adspicit, praecipue autem urbis Romanae magnificentiam⁸. Placidissimus annuum raro ripas egreditur.

20. In inferiore parte Italiae clara quondam urbs Tarentum⁹, quae maris sinui, cui adjacet, nomen dedit. Soli fertilitas coelique jucunda temperies in causa fuisse videtur, ut incolae luxuria et deliciis enervarentur. Quumque aliquamdiu potentia florerent, copiasque haud contemnendas alerent, peregrinis tamen plerumque ducibus in bellis utebantur, ut Pyrrho, rege Epiri, quo superato¹⁰, urbs in Romanorum potestatem venit.

21. Proxima Italiae est Sicilia, insula omnium maris interni maxima. Antiquissimis temporibus eam cum Italia cohaesisse, marisque impetu aut terrae motu inde divulsam esse, verisimile est. For-

¹) Αἱ δύο ῥάγεις αὗται λήγουν ἡ μὲν πρὸς νότον εἰς τὴν Λευκοπέτραν, ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὴν Ἰαπυγίαν ἕκταν. ²) Τὰ ὀρεῖα καὶ ἀναγνώσκων μόνον ἐνθαυαίνεται ὁ νοῦς. ³) Ὁ Καϊκούβος, ὁ Φαλέρνιος, ὁ Μασσικὸς. ⁴) Αἱ Βαῖαι Bajae, πόλις πληρὸν τῆς Νεαπόλεως, εἶχε περίφημα θερμὰ λουτρά. ⁵) Ὁ Πάδος, νῦν Πά. ⁶) Ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Κελτικὴ ἐλέγετο τὸ μέρος τῆς ἀνω Ἰταλίας, ὅπου κείτῃ μετὰ τῶν Ἀλπεων, καὶ τοῦ Πάδου, τῶν Ἀπεννίνων καὶ τοῦ Ρουβίκωνος ποταμοῦ. Γάλλοι εἶτε Κελτοὶ μετανοστεύσαντες τὸ πάλαι ἐκ τῆς Γαλλίας, κατόικουν εἰς γαίᾳς ταύτας.

⁷) Ὁ Οὐέσουλός, ὅρος ὑψηλὸν τῶν Κοττίων Ἀλπεων. ⁸) Τοῦτῃσι magnificentissimam urbem Romam. ⁹) Ὁ Τάσας παρὰ τὸν Τυραντίνου κόλπον, τὸ νῦν Ταράντο.

¹⁰) Παρὰ τῶν Ῥωμαίων.

ma triangularis, ita ut litterae quam Graeci *Δέλτα* vocant, imaginem referat. A tribus promontoriis vocatur Trinacria⁴. Nobilissimus ibi mons Aetnae, qui urbi Catanae⁵ imminet, tum ob altitudinem, tum etiam ob ignes, quos effundit, quare Cyclosum in illo monte officinam esse, poëtae dicunt. Cineres e crateribus egesti agrum circumjacentem secundum et feracem reddere existimantur. Sunt ibi Piorum campi, qui nomen habent a duobus juvenibus Catanensibus, qui flammis quondam repente ingruentibus, parentes senectute confectos, humeris ublato, flammae eripuisse feruntur. Nomina fratrum Amphinomus et Anāpus⁶ fuerunt.

22. Inter urbes Siciliae nulla est illustrior Syracusis⁴, Corinthiorum colonia, ex quinque urbibus conflata. Ab Atheniensibus bello petita⁸ maximas hostium copias delevit; Carthaginienses etiam magnis interdum cladibus affecit. Secundo bello Punico per triennium oppugnata, Archimedis potissimum ingenio et arte defensa, a M. Marcello capta est. Vicinus huic urbi fons Arethusae Nymphae sacer, ad quam Alphēus amnis, ex Peloponneso per mare Ionium lapsus, commissori dicitur⁹; nam si quid ad Olympiam in illum amnem jactum fuerit, id in Arethusae fonte reddi. De illa fabula quid statuendum sit, sponte apparet.

23. In mari Ligustico⁷ insula est Corsica, quam Graeci Cynrum vocant. Terra aspera multisque locis invia, coelum grave, mare circa importunum. Incolae Iatrociniis dediti, feri sunt et horridi. Mella quoque illius insulae amara esse dicuntur corporibusque nocere. Proxima ei est Sardinia⁸, quae a Graecis mercatoribus Ichnusa vocatur, quia formam humani vestigii habet. Solum quam coelum melius. Illud fertile, hoc grave ac noxium. Noxia quoque animalia herbasque venenatas gignit. Multum inde frumenti Romam mittitur; unde haec insula et Sicilia nutrices⁹ Urbis vocantur.

24. Graecia nominis celebritate omnes fere alias orbis terrarum regiones superavit. Nulla enim magnorum ingeniorum fuit feracior neque ulla belli pacisque artes majore studio excoluit. Plurimas eadem colonias in omnes terrae partes deduxit. Multum itaque terra marique valuit et gravissima bella magnā cum gloria gessit.

25. Graecia inter Ionium et Aegaeum mare porrigitur. In plurimas regiones divisa est, quarum amplissimae sunt Macedonia et Epi-

⁴) Τρινακρία, ἀπὸ τῶ τρεῖς ἄκρας ἔχειν. Λέγεται δὲ παρ' Ὀμήρῳ θρινακίη. ⁵) Κατάνη, ἡ νῦν Κατάνια. ⁶) Ἀμφίνωμος καὶ Ἀναπίας. ⁷) ἢ Σαρδάνια, ἡ νῦν Σαρδάνια.

⁸) Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. ⁹) Ἡ πηγὴ τῆς Ἀρεθούσης ῥεῖει εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πλησίον τῆς ἐκβολῆς αὐτῆς ἀναβρεῖται θερμὸν ὕδωρ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν μυθολογίαν εἶναι ὁ ἀναπαινώμενος Ἀλφειὸς, ὁ ἱεραστὴς τῆς νύμφης. ¹⁰) Ὁ Αἰγυπτιακὸς κόλπος ἐκτείνεται παρὰ τὴν νῦν Γένουαν. ¹¹) Λέγεται παρὰ τοῖς Ἕλλησι Σαρδών. ¹²) Ἡ Σικελία ἐλέγχετο καὶ *hortium reipublicae*, ταμιεῖον εἶπε οἰταποθήκη τῆς Ῥώμης.

rus,—quamquam hae a nonnullis a Graecia sejunguntur¹—tum Thessalia, Macedoniam Philippi et Alexandri regnum illustravit; quorum ille Graeciam subegit, hic Asiam latissime domuit, ereptumque Peris imperium in Macedones transtulit. Centum ejus regionis et quinquaginta urbes númerantur; quarum septuaginta duas, Perseo, ultimo Macedoniae rege, superato², Paulus Aemilius diripuit.

26. Epirus, quae ab Acrocerauniis incipit montibus³, desinit in Acheloo⁴ flumine. Plures eam populi incolunt. Illustris ibi Dodona in Molosorum finibus, vetustissimo Jovis oraculo incluta. Columbae ibi ex arboribus oracula dedisse narrantur; quercusque ipsas et lebetes aeneos inde suspensos Deorum voluntatem tinnitu significasse fama est.

27. Acheloi fluvii ostiis insulae aliquot objacent, quarum maxima est Cephallenia. Multae praeterea insulae litori Epiri adjacent, interque eas Corcyra⁵, quam Homerus Scheriam appellasse existimatur. In hac Phaeacas posuit ille et hortos Alcinoi. Coloniam huc deduxerunt Corinthii, quo tempore Numa Pompilius Romae regnavit. Vicina ei Ithaca, Ulyssis⁶ patria, aspera montibus, sed Homeri carminibus adeo nobilitata, ut ne fertilissimis quidem regionibus cedat.

28. Thessalia late patet inter Macedoniam et Epirum, fecunda regio, generosis praecipue equis excellens, unde Thessalorum equitatus celeberrimus. Montes ibi memorabiles Olympus, in quo deorum sedes esse existimatur, Pelion et Ossa⁷, per quos gigantes⁸ caelum petivisse dicuntur; Oeta⁹ denique, in cujus vertice Hercules, rogo consenso, se ipsum cremavit. Inter Ossam et Olympum Peneus¹⁰, limpidissimus amnis, delabitur, vallem amoenissimam, Tempe¹¹ vocatum, irrigans.

29. Inter reliquas Graeciae regiones nominis claritate eminet Attica, quae etiam Atthis vocatur. Ibi Athenae, de qua urbe Deos¹² inter se certasse fama est. Certius est, nullam unquam urbem tot poetas tulisse, tot oratores, tot philosophos, totque in omni virtutis genere claros viros. Res autem bello eas gessit, ut huic soli gloria studere videretur; pacisque artes ita excoluit, ut hac laude magis etiam quam belli gloria splenderet. Arx ibi sive Acropolis, urbi imminens,

¹) Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἦσαν ὅχι μόνον ὡς πρὸς τὴν παιδείαν κατώτεροι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ κατὰ μέρος ἀλλόγλωσσοι. ²) Ἰδ. Ῥωμ. ἱστορ. IV. 3. σημ. δ.
³) Τὰ Ἀκροκεραυνία εἶναι τὸ ἀκρωτήριον τῶν Κεραυνίων ὄρων, τῶν νῦν βουνῶν τῆς Ἑπύρου. ⁴) Ὁ Ἀχελῷος, ὁ νῦν Ἀσπρος, ῥέει μεταξύ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

⁵) Τὴν Κέρκυραν, τοὺς νῦν Κορφούς, κατεῖχον ἐπὶ Ὀμήρου οἱ Φαίακες, τῶν ὅποιων βασιλεὺς ἦτον ὁ Ἀλκίνοος. ⁶) Ulysses εἶσι Ὑλῆες, ὁ Ὀδυσσεύς. ⁷) Ἡ Ὄσσα, ὁ νῦν Κίσσαβος, καὶ τὸ Πήλιον, τὰ νῦν βουνὰ τῆς Ζαγοράς, ἐκτείνονται παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Θεσσαλίας. ⁸) Οἱ γίγαντες ἐπεσώρευσαν τὴν Ὄσσαν, τὸ Πήλιον καὶ ἄλλα ὄρη, διὰ τὰ καλὸς κρήσασαι τὸν Ὀλυμπον, τὴν Ἔβραν τῶν ὁσῶν. ⁹) Ἡ Οἰτῆ.
¹⁰) Ὁ Πηνειός. ¹¹) Τὰ Τέμπη, πρὸς ἀνατολὰς τῆς νῦν Γονοῦσσης. ¹²) Ὁ Παισεῖδων καὶ ἡ Ἀθηναία.

unde latus in mare prospectus patet. Per propylaea ad eam adscenditur, splendidum Periclis opus. Cum ipsa urbe per longos muros conjunctus est portus Piraeus, post bellum Persicum secundum Themistocle munitus. Totissima ibi statio navium.

30. Atticam attingit Boeotia, fertilissima regio. Incolae magis corporibus valent, quam ingeniis. Urbs celeberrima Thebae, quas Amphion, musices ope mœnibus cinxisse dicitur. Illustravit eam Pindari poëtae ingenium, Epaminondæ virtus. Mons ibi Helicon, Musarum sedes et Cithaeron, plurimis poëtarum fabulis celebratus.

31. Boeotiae Phocis finitima, ubi Delphi^a urbs clarissima. In qua urbe oraculum Apollinis quantam apud omnes gentes auctoritatem habuerit, quod quamque praeclara munera ex omni fere terrarum orbe Delphos missa fuerint, nemo ignorat. Imminet urbi Parnassus mons, in cujus verticibus^b Musae habitare dicuntur, unde aqua fontis Castalii^c poëtarum ingenia inflammare existimatur.

32. Cum ea parte Graeciae, quam hactenus descripsimus, cohaeret ingens peninsula, quae Peloponnesus^d vocatur platani folio simillima. Angustus ille trames inter Aegaeum mare et Ionium, per quem cum Megaride cohaeret, Isthmus appellatur. In eo templum Neptuni est, ad quod ludi celebrantur Isthmici^e. Ibidem in ipso Peloponnesi aditu Corinthus sita est, urbs antiquissima, ex cujus summa arce (Acrocorinthon appellant) utrumque mare^f conspicitur. Quum opibus floretet, maritimisque valeret copiis, gravia bella gessit. In bello Achaico, quod Romani cum Graecis gesserunt, pulcherrima urbs, quam Cicero Graeciae lumen appellat, a L. Mummio expugnata funditusque deleta est. Restituit eam Julius Caesar, colonosque eo milites veteranos misit.

33. Nobilis est in Peloponneso Olympia^g, templo Jovis Olympii ac statuâ illustris. Statua ex ebore facta, Phidiae^h summi artificis opus praestantissimum. Prope illud templum ad Alphei fluminis ripas ludi celebrantur Olympici, ad quos videndos ex tota Graecia concurritur. Ab his ludis Graeca gens res gestas suas numeratⁱ.

34. Nec Sparta praetereunda est, urbs nobilissima, quam Lycurgi leges virorumque virtus et patientia illustravit. Nulla fere gens bellica laude magis floruit, pluresque viros fortes constantesque genuit.

^a) Κρόνοντος τοῦ Ἀμφίωνος τὰς χορδὰς τῆς λύρας, συνήγοντο καὶ συνηρμόζοντο ἀπ' ἐκινῶν αἱ πέτραι. ^b) Οἱ Δελφοὶ ἔκειντο ἐπὶ τοῦ κόπου τοῦ νῦν Καστρίου. ^c) Ὁ Πarnaσσός, ἡ νῦν Διάκουρα, ἔχει κλειστότερας κορυφάς, τῶν ὁποίων ἡ ὑψίστη ὀνομαζέται Λυκώρειον, νῦν δὲ Λυκίρι. Ἐπεράνω δὲ τῶν Δελφῶν φαίνονται δύο μικρότεροι κορυφαί, ὅθεν καταχρηστικῶς ἐνίοτε ὅλος ὁ Πarnaσσός διχοκόμῳρος ὀνομαζέται. ^d) Ἡ Κασταλία. ^e) Οὕτως ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τῶν Πέλοπα, ὅστις ἐμετοίκησεν ἐκεῖσε ἐκ τῆς Ἀσίας περὶ τὰ 1400 π. Χ. ^f) Πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος. ^g) Καὶ ὁ Κορινθιακὸς καὶ ὁ Σαρωνικὸς κόλπος. ^h) Τῆς Ὀλυμπίας τὰ εἰρεῖνια κείναισι πλησίον τοῦ νῦν Μαραῶνα. ⁱ) Ὁ Φειδίας, σύγχρονος τοῦ Περικλέους. ^k) Οἱ ἄγῳνας ἀγίνοντο εἰς διάστημα τεσσάρων ἑτῶν ἐκάστοτε. Ἡ ἐορτὴ ἤρχετο περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἡ δὲ πρώτη ἐωρτάσθη τὸ 777 πρὸ Χριστοῦ.

Ubi imminet mons Taygetus¹, qui usque ad Arcadiam procurrit. Proxime urbem Eurotas fluvius delabitur, ad cujus ripas Spartani se exercere solabant. In sinum Laonicum effunditur. Haud procul inde abest promontorium Taenarum, ubi altissimi specus, per quos Orpheum ad inferos descendisse narrant².

35. Mare Aegaeum, inter Graeciam Asiamque patens, plurimis insulis distinguitur. Illustres inter eas sunt Cyclades, sic appellatae, quia in orbem jacent³. Media earum est Delus⁴, quae repente e mari enata esse dicitur. In ea insula Latona Apollinem et Dianam peperit, quae numina ibi una cum matre summa religione coluntur. Urbi imminet Cynthus, mons excelsus et arduus. Inopis amnis⁵ pariter cum Nilo decrescere et augeri dicitur. Mercatus in Delo celeberrimus, quod ob portus commoditatem templique religionem mercatores ex toto orbe terrarum eo confluebant. Eandem ob causam civitates Graeciae post secundum Persicum bellum tributa ad belli usum in eam insulam, tamquam in commune totius Graeciae aerarium conferebant; quam pecuniam insequenti tempore Athenienses in suam urbem transtulerunt.

36. Euboea⁶ insula littori Boeotiae et Atticae praetenditur, angusto freto a continenti distans. Terrae motu a Boeotia avulsa esse creditur; saepius eam concussam esse constat. Fretum, quo a Graecia sejungitur, vocatur Euripus, saevum et aestuosum mare, quod continuo motu agitur. Nonnulli dicunt, septies quovis die statis temporibus fluctas alterno motu⁷ agitari; alii hoc negant dicentes, mare temere⁸, in venti modum, huc illuc moveri. Sunt, qui narrent, Aristotelem philosophum, quia hujus miraculi causas investigare non posset, aegritudine confectum esse.

37. Jam ad boreales regiones pergamus. Supra Macedoniam Thracia⁹ porrigitur a Ponto Euxino usque ad Illyriam¹⁰. Regio frigida et in iis tantum partibus fecundior, quae propiores sunt mari. Pomiferae arbores rarae; frequentiores vites; sed uvae non maturescunt, nisi frigus studiose arcetur. Sola Thasus, insula littori Thraciae adjacens, vino excellit. Amnes sunt celeberrimi Hebrus, ad quem Orpheus a Maenadibus discerptus esse dicitur; Nestus et Strymon. Montes altissimi, Haemus¹¹, ex cujus vertice Pontus et Adria¹² conspicitur; Rhodope et Orbelus.

*) Ο Ταύγετος ἀρχίζει ἀπὸ τῶ ἀνὸρα τῆς Ἀρκადίας, χωρίζει τὴν Μεσσηνίαν καὶ Ἀκαρικὴν καὶ τελειώνει εἰς τὸ Ταίναρον ἀκρωτήριον. Δι' ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ Ταύγετου λέγονται τὴν πῆμαρον Πεντεδάκτυλον. 2) Διὰ τὴν ἔκαστην ἀπὸ τὸν Πλούτωνα τὴν αὐξάναν του Εὐρύδικην. 3) Διότι κείνται κυκλῆδον. 4) Κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς ἡ Δήλος εἰς τὸ μέσον τῶν Κυκλάδων, κατὰ δὲ τὴν ἀκριβεστέραν γεωγραφικὴν θέσιν ἡ Σύρος. 5) Ὁ Ἰνῶπις εἶναι μικρὸν ποτάμιον ἢ μᾶλλον χειμάρρος. 6) Ἡ Εὐβοία. 7) Παλιβοῖα. 8) Ὅθεν καὶ ἑκαστος καὶ εὐμετέδωχτος ἄνθρωπος ἐλάγεται Εὐρύπης παρομιῶν. 9) Ἡ Θράκη. 10) Ἡ Ἰλλυρίς. 11) Ὁ Αἷμος, ὁ νῦν Βαλκάν. 12) Ὁ Εὐξείνιος πόντος καὶ ὁ Ἀδρίας εἶτε Ἀδριατικὸς κόλπος.

38. Plures Thraciam gentes incolunt, et nominibus diversae et moribus. Inter has Getae omnium sunt ferocissimi et ad mortem paratissimi. Animas enim post mortem redituras existimant. Recens nati apud eos desentur; funera autem cantu lusuque celebrantur. Plures singuli uxores habent. Hae omnes, viro defuncto, martari simulque cum eo sepeliri cupiunt, magnoque id certamine a iudicibus conlendant. Virgines non a parentibus traduntur viris, sed aut publice lucendae locantur, aut veniunt. Formosae in pretio sunt; caeterae matitos mercede data inveniunt.

39. Inter urbes Thraciae memorabile est Byzantium³ ad Bosphorum Thracicum⁴, urbs natura munita et arte, quae cum ob soli fertilitatem, tum ob vicinitatem maris omnium rerum, quas vita requirit, copia abundat. Nec Sestos praetereunda est silentio, urbs ad Hellespontum⁵ posita, quam amor Leandri⁶ memorabilem reddidit; nec Cy-nossema⁷, tumulus Hecubae⁸, ubi illa post Trojam dirutam in canem mutata et sepulta esse dicitur. Nomen etiam habet in iisdem regionibus urbs Aenos, ab Aenea⁹ e patria profugo condita; Zone, ubi nemora Orpheum canentem secuta esse narrantur; Abdēra¹⁰ denique, ubi Diomedes rex advenas equis suis devorandos objiciebat, donec ipse ab Hercule iisdem objectus est. Quae urbs, quam ranarum mariumque multitudo infestaretur, incolae, relicto patriae solo, novas sedes quaesiverunt. Illos Cassander, rex Macedoniae¹¹, in societatem accepisse, agrosque in extrema Macedonia assignasse dicitur.

40. Jam de Scythis pauca dicenda sunt. Terminatur Scythia¹² ab uno latere Ponto Euxino, ab altero montibus Rhupaeis¹³, a tergo Asia et Phaside flumine¹⁴. Vasta regio nullis fere intus finibus dividitur. Scythiae enim nec agrum exercent, nec certas sedes habent, sed armenta et pecora pascentes, per incultas solitudines errare solent. Uxores liberosque secum in plaustris vehunt. Lacte et melle vescuntur;

1) Οι κριταί αποφασίζουν, ποία εξ αυτών να αξιωθῇ τῆς τιμῆς τοῦ νᾶ ἀκολουθήσῃ τὸν ἀπεθανόντα σύζυγον. 2) Τὸ Βυζάντιον μετανομάσθη Κωνσταντινούπολις, ὅτε Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας τὴν κατεστάθη δευτέραν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καθέδραν. 3) Ὁ Θράκιος Βόσπορος, τὸ νῦν στεγὸν τῆς Κωνσταντινούπολεως. 4) Ὁ Ἑλλήσποντος, τὸ νῦν στεγὸν τῶν Δαρδανελλίων. 5) Ἀντικρὺ τῆς Σηστοῦ παρὰ τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν τοῦ Ἑλληνιστοῦ ἔκειτο ἡ Ἀβδῶς. 6) Ἡ Ἡρώ ἦτον ἡδρα τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὴν Σηστον. Ταύτην ἀγαπῶν ὁ εἰς Ἀβδῶν Ἀλέξανδρος διευκολύμεθα συγκρίνει τὸν Ἑλλήσποντον εἰς νηκτός. Τέλος πάντων, γεννημένη ἀνεμοσύνη καὶ πικροῦ ἀέρος, ἐπύλη εἰς τὰ κύματα. 7) Κυνὸς σῆμα. 8) Τὸ Ἑλένης μνημεῖον. 9) Ἡ Ἀλέξιας μεταβέβαιον εἰς τὴν Ἰαλίαν μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἄλωσιν προσωρισμένη ἔκει. 10) Τὰ Ἀβδῆρα, τὸ νῦν Πολύκυλον, ἡ πατρὶς Δημοκρίτου τοῦ Πιλαίου. 11) Ἡς ἐκ τῶν διαδογῶν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. 12) Σκύθαι ἐνομερίζονται παρὰ τοῖς παλαιῶι, ὅλα τὰ βάρβαρα Σλαβονικῶς ἔθνη, ὅσα κατέκουν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Γερμανῶν καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰατροῦ, οὗ εὐρέσινον Πόντου, τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. 13) Βαρβαρικοῦ λαοῦ ἡ Σκυθία, ἥτις καὶ Σαρματία ἐλέγετο, τῆς σημερινῆς Πολωνίαν, τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν καὶ τὴν ἀνατολικὴν Ἀστικὴν Ῥωσσίαν. 14) Ῥιπασα δὲν ἐλθόντο εἰς ἀγνωστα βόρεια ὄρη τῆς Εὐρώπης. 15) Ὁ Φάσις ποταμὸς παρὰ τοῖς νοτίους προποδὸς τοῦ Καυκάσου.

aurum et argentum, cujus nullus apud eos usus est, aspernantur. Corpora pellibus vestiunt.

41. Diversae sunt Scytharum gentes diversique mores. Sunt, qui funera parentum festis sacrificiis celebrant⁴, eorumque capitibus affabre expolitis auroque vinctis pro poculis utantur. Agathyrsi ora et corpora pingunt, idque tanto magis, quanto quis illustrioribus gaudet majoribus. II, qui Tauricam Chersonesum⁵ incolunt, antiquissimis temporibus advenas Dianae mactabant. Interius habitantes caeteris rudiores sunt. Bella amant, et quisque plures hostes interemerit, eo majore existimatione apud suos habetur. Ne foedera quidem incruenta sunt. Sauciant se, qui paciscuntur, sanguinemque permistum degustant. Id fidei pignus certissimum esse putant.

42. Maxima fluminum Scythicorum sunt Ister, qui et Danubius vocatur, et Borysthenes⁶. De Istro supra dictum est⁷. Borysthenes ex ignotis fontibus ortus, liquidissimas aquas trahit et potatu jucundas. Placidus idem laetissima pabula alit. Magno spatio navigabilis juxta urbem Borysthenida⁸ in Pontum effunditur.

43. Ultra Rhipaeos montes et Aquilonem gens habitare existimatur felicissima; Hyperboreos appellant⁹. Regio aprica, felix coeli temperies omnique afflatu noxio carens. Semel in anno sol iis oritur solstitio, brumam semel occidit¹⁰. Incolae in nemoribus et lucis habitant; sine omni discordia et aegritudine vivunt. Quum vitae eos taedeat, epulis sumtis ex rupe se in mare praecipitant. Hoc enim sepulturae genus beatissimum esse existimant.

44. Asia caeteris terrae partibus est amplior. Oceanus eam aluit, ut locis, ita nominibus differens; Eous ab oriente, a meridie Indicus, a septentrione Scythicus. Asiae nomine appellatur etiam peninsula, quae a mari Aegaeo usque ad Armeniam patet¹¹. In hac parte est Bithynia, ad propontidem sita, ubi Granicus in mare effunditur, ad quem amnem Alexander, rex Macedoniae, primam victoriam de Persis reportavit. Trans illum amnem sita est Cyzicus in cervice peninsulae¹², urbs nobilissima, a Cyzico appellata, qui in illis regionibus ab Argonautis pugna occisus est¹³. Haud procul ab illa urbe Rhyndacus in mare effunditur, circa quem angues nascuntur, non solum ob magnitudinem mirabiles, sed etiam ob id, quod, quum ex aqua emergunt et hiant, supervolantes aves absorbent.

45. Propontis cum Ponto jungitur per Bosporum, quod fretum

⁴) Sunt qui μετὰ ὑποτακτικῆς σημαίνει· εἶναι τοιαῦτοι, οἱ ὅποιοι. ⁵) Ἡ νῦν Κρίμ. ⁶) Ὁ Βορυσθένης, ὁ νῦν Δούπερ. ⁷) Κεφ. 13. σημ. 26. ⁸) Ἡ Βορυσθενίς, πρότερον Ὀλβία ὀνομαζομένη. ⁹) Οἱ Ὑπερβόρειοι, τοῦτέστιν οἱ πέραν τοῦ βορέου κατοικοῦντες, πλάσμα τῆς μυθολογίας καὶ τῶν ποιητῶν. ¹⁰) Ὅστε νὰ ἔχωσιν ἕξ μῆνας ἡμέραν, καὶ 22 νύκτα. ¹¹) Ἡ κοινῶς λεγομένη μικρὰ Ἀσία, εἴτε Ἀνατολή. ¹²) Ἀλῆξανδρος ὁ Μέγας· ἦντος τῆς νῆσου διὰ μεγάλου χώματος (μόλου) μετὰ τὴν στερεάν, καὶ τὴν κατέστησεν οὕτως χερσονῆσον. ¹³) Προσημιοθετοῖν ἐκεῖ εἰς τὸν πρὸς τὴν Κολχίδα πλοῦν.

quinque stadia latum, Europam ab Asia separat. Ipsa in faucibus Bospori oppidum est Chalcedon⁴, ab Archia, Megarensium principe, et templum Jovis, ab Iasone⁵ conditum. Pontus ipse ingens et maris sinus, non molli neque arenoso circumdatus litore, tempestatibus obnoxius, raris stationibus. Olim ob sævitatem populorum, qui circa habitant, Axenus⁶ appellatus fuisse dicitur; postea, mollitis illorum moribus, dictus est Euxinus⁷.

46. In litore Ponti, in Mariandynorum agro, urbs est Heraclēa, ab Hercule, ut fertur, condita. Juxta eam spelunca est Acherusia, quam ad Manes perviam esse existimant. Hinc Cerberus ab Hercule extractus fuisse dicitur. Ultra fluvium Thermodonta⁸ Mossyni habitant. Hi totum corpus distinguunt notis⁹. Reges suffragio eligunt; eosdem in turre lignea inclusos arctissime custodiunt, et si quid perperam imperitaverint, inedia totius diei afficiunt. Extremum Ponti angulum Colchi tenent ad Phasidem; quæ loca fabula de vellere aureo¹⁰ et Argonautarum expeditio illustravit.

47. Inter provincias Asiae proprie dictae illustris est Ionia, in duodecim civitates divisa. Inter eas est Milētus, belli pacisque artibus inelyta; eique vicinum Panionium, sacra regio, quo omnes Ionum civitates stales temporibus legatos solebant mittere. Nulla facile urbs plures colonias misit¹¹, quam Miletus. Ephesi, quam urbem Amazones¹² condidisse traduntur, templum est Dianae, quod septem mundi miraculis annumerari solet. Totius templi longitudo est quadrigentorum viginti quinque pedum, latitudo ducentorum viginti; columnæ centum viginti septem numero, sexaginta pedum altitudine; ex his triginta sex cælatæ. Operi praefuit Chersiphron architectus.

48. Aeolis olim Mysia appellata, et ubi Hellespontum attingit, Troas. Ibi Ilium¹³ fuit situm ad radices montis Idae, urbs bello, quod per decem annos cum universa Graecia gessit, clarissima. Ab Idaeo monte Scamander defluit et Simois, amnes fama quam natura majores. Ipsum montem certamen Dearum Paridisque judicium illustrem reddidit. In litore clarae sunt urbes Rhoeteum et Dardania¹⁴; sed sepulcrum Ajacis, qui ibi post certamen cum Ulysse¹⁵ gladio incubuit, utraque clarius.

49. Ionibus Cares sunt finitimi, populus armorum bellicae adeo

⁴) Ἀντικρὺ τοῦ Βοζανείου. ⁵) Ὁ Ἰάσων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀργοναυτῶν. ⁶) Ἀξενιοὶ ἢτε Ἀξεινοί, τοῦτέστιν ἀφιλόξενοί. ⁷) Εὐξείνιος ὠνομάσθη ὁ πόντος, ἀφ' οὗ ἐκστῆθησαν πολυάριθμοι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς τὰ περὶ αὐτοῦ. ⁸) Ὁ θερμῶδων διαρρέει τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Πόντου. ⁹) Οἱ Μωσύνοικοι ἐστίζον ἢ ἐχρωμάτιζον τὸ σῶμα, καθὼς καὶ οἱ Θρᾷκες κατὰ τὸν Ἡρόδοτον. ¹⁰) Τὸ χρυσόμαλλον δέντρον. ¹¹) Ἀποικίαι τῆς Μιλήτου ἀριθμοῦνται ὡς ὀγδοήκοντα. ¹²) Αἱ Ἀμαζόνες μυθικὸν ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες κατῴκουν τὸν θερμῶδοντα ποταμόν. ¹³) Τὸ Ἴλιον ἔτε ἡ Τροία. ¹⁴) Τὸ Τροίτειον καὶ ἡ Δαρδανία, ἡ πατρίς τοῦ Αἰνείου. ¹⁵) Περὶ τῶν ὅπλων τοῦ ἀποθανόντος Ἀχιλλεύος ἐφιλονεικοῦν.

amans, ut aliena etiam bella mercede accepta gereret. Princeps Cariae urbs Halicarnassus, Argivorum colonia, regum sedes olim. Unus eorum Mausolus fuit. Qui quum vita defunctus esset, Artemisia conjux⁴, desiderio mariti flagrans, ossa ejus cineresque contusa cum aqua miscuit ebibitque, splendidumque praeterea sepulcrum⁵ exstruxit, quod inter septem orbis terrarum miracula censetur⁶.

50. Cilicia sita est in intimo recessu maris, ubi Asia proprie sic dicta⁷ cum Syria conjungitur, Sinus ille ab urbe Issa Issici nomen habet. Fluvius ibi Cydnus aqua limpidissima, et frigidissima, in qua Alexander Macedo quum lavaret, parum absuit, quin frigore enecaretur. Antrum Corycium⁸ in iisdem regionibus ob singularem naturam memorabile est. Ingenti illud hiatu patet in monte arduo, alteque demissum undique viret lucis pendentibus. Ubi ad ima perventum est, rursus aliud antrum aperitur. Ibi sonitus cymbalorum ingredientes terrere dicitur. Totus hic specus augustus est et vere sacer, et a Diis habitari existimatur.

51. E Cilicia egressos Syria excipit, cujus pars et Phoenice in litore maris interni posita. Hanc regionem sollers hominum genus colit. Phoenices enim literarum formas a se inventas aliis populis tradiderunt; alias etiam artes, quae ad navigationem et mercaturam spectant, studiose coluerunt. Caeterum fertilis regio crebrisque fluminibus rigata, quorum ope terrae marisque omnes facili negotio inter se permutantur. Nobilissimae Phoenices urbes Sidon, antequam a Persis caperetur, maritimarum urbium maxima, et Tyrus, aggere cum terra conjuncta⁹. Purpura hujus urbis omnium pretiosissima. Conficitur ille color ex succo in conchis, quae etiam purpurae vocantur, latente.

52. Ex Syria descenditur in Arabiam, peninsulam inter duo maria, Rubrum et Persicum, porrectam. Hujus ea pars, quae ab urbe Petra Petraeae nomen accepit, plane est sterilis; hanc excipit ea, quae ob vastas solitudines deserta vocatur. His partibus adhaeret Arabia felix, regio angusta, sed cinnami, thuris aliorumque odorum feracissima. Multae ibi gentes sunt, quae fixas sedes non habeant, Nomades a Graecis appellatae. Lacte et carne ferina vescuntur. Multi etiam Arabum populi latrociniis vivunt¹⁰. Primus e Romanis Aelius Gallus in hanc terram cum exercitu penetravit¹¹.

53. Camelos inter armenta pascit Oriens. Duo harum sunt gene-

⁴) Η τοῦ Μουσώλου σύζυγος πρέπει νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὴν Ἀρτεμισίαν, ἥτις σύμμοχος οὕτα τῶν Περσῶν διέπρεψεν εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην. ⁵) Ὅθιν καὶ τὴν σήμερον μεγάλα καὶ μεγαλοπρεπὴ μνημεῖα δομαζονται μαυσωλεῖα. ⁶) Εἰς τὰ ἐκτὰ θεάματα καταριθμοῦνται αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, τὰ τεῖχη καὶ οἱ κρημαστοὶ κήποι τῆς Βαβυλωνος, ὃ ἐν Ῥώμῃ ναδὲ τῆς Ἀρτέμιδος, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τὸ Μουσωλεῖον καὶ ὁ Κολοσεὺς τῆς Ῥώου. ⁷) Ἡ μικρὰ Ἀσία ἐλέγετο καὶ ἰδίως Ἀσία. ⁸) Κωρύκιον ἄντρον λέγεται καὶ ἐβρύχρον τὴν σπηλαίον τοῦ Περνατσοῦ. ⁹) Ὁ Ἀλέξανδρος, πολιορκῶν τὴν Τύρον, κατεσκεύασε τὸ γῶμα. ¹⁰) Καθὼς οἱ σημιτικοὶ Βεδουῖνοι. ¹¹) Καὶ Ἀγούστου Αὐτοκράτορος.

ra, Bactrianae⁴ et Arabiae. Illae bina habent in dorso tubera, hae singula; unum autem sub pectore, cui incumbant. Dentium ordine superiore carent. Silim quadriduo tolerant; aquam antequam bibant, pedibus turbant. Vivunt quinquagenis annis; quaedam etiam centenis.

54. Ex Arabia pervenitur in Babyloniam, cui Babylon nomen dedit, Chaldaicarum gentium caput, urbs et magnitudine et divitiis clara. Semiramis eam condiderat, vel ut multi crediderant, Belus⁵, cuius regia ostenditur. Murus exstructus laterculo coctili, triginta et duos pedes est latus, ita ut quadrigae inter se occurrentes sine periculo commiscere dicantur; altitudo ducentorum pedum; turres autem denis pedibus quam murus altiores sunt. Totius operis ambitus sexaginta millia passuum complectitur. Mediam urbem permeat Euphrates. Arcem habet viginti stadiorum ambitum; super ea pensiles horti conspiciuntur, tantaeque sunt moles⁶ tamque firmas ut onera nemorum sine detrimento ferant.

55. Amplissima Asiae regio India primum patefacta est armis Alexandri magni, regis Macedoniae, cuius exemplum successores⁷ secuti in interiora Indiae penetraverunt. In eo tractu, quem Alexander subegit, quinque millia oppidorum fuisse, gentesque novem, Indiamque tertiam partem esse terrarum omnium, ejus comites scripserunt. Ingentes ibi sunt amnes, Indus et Indo major Ganges. Indus in Parnamisio⁸ ortus undeviginti amnes recipit; totidem Ganges interque eos plures navigabiles.

56. Maxima in India gignuntur animalia. Canes ibi grandiores caeteris. Arborea tantae proceritatis esse traduntur, ut sagittis superjaci nequeant. Hoc efficit ubertas soli, temperies coeli, aquarum abundantia. Immanes quoque serpentes alit, qui elephantos morsu et ambitu corporis⁹ conficiunt. Solum tam pingue et ferax, ut mella frondibus defluant, sylvae lanas ferant¹⁰, arundinum internodia fissa cymbarum usum praebeant, binosque, quaedam etiam ternos homines vehant.

57. Incolarum habitus moresque diversi. Lino alii vestiuntur et lanis arborum, alii ferarum aviumque pellibus, pars nudi incedunt. Quidam animalia occidere eorumque carnibus vesci nefas putant; alii piscibus tantum aluntur. Quidam parentes et propinquos, priusquam annis et macie conficiantur, velut hostias caedunt eorumque visceribus epulantur; ubi senectus eos morbusve invadit, mortem in solitudine aequo animo expectant. Ii, qui sapientiam profitentur, ab ortu solis ad occasum stare solent, solem immobilibus oculis intuentes; fer ven-

⁴) Ἡ Βακτριανή, γῶμα ἐκτεταμένη τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ὑξόν ποταμόν. ⁵) Ὁ Βήλος ἦτον κατὰ τοὺς Ἑλλήνας υἱὸς τοῦ Διὸς. ⁶) Τὰ τεῖχη δηλαδὴ καὶ οἱ ὅδοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ κήποι. ⁷) Σέλευκος ὁ Νικάτωρ ἐπικράτησε μέχρι τοῦ Γάγγου ποταμοῦ.

⁸) Ὁ Πανορπάμιος, ὅρος ὑψηλὸν τῆς Ἀσίας, κείμενον μετὰ Βακτριανῆς καὶ Ἰνδίας.

⁹) Τοῦτέστι· περιπλεκόμενι τὸ σῶμα τοῦ ἑλεφάντος. ¹⁰) Τὸ ἐρίβυλον (ἢ βαμβάκι).

tibus arenis toto die alternis pedibus insistent¹. Mortem non exspectant, sed sponte arcessunt, in rogos incensos se praecipitantes².

58. Maximos India elephantos gignit, adeoque feroces, ut Afri elephantum illos paveant nec contueri audeant. Hoc animal caetera omnia docilitate superat. Discunt arma jacere, gladiatorum more congredi, saltare et per funes incedere. Plinius³ narrat, Romae unum tardioris ingenii saepius castigatum esse verberibus, quia tardius accipiebat, quae tradebantur; eundem repertum esse noctu eadem meditantem. Elephantum gregatim semper ingrediuntur. Ducit agmen maximus natu, cogit is, qui aetate ei est proximus. Annem transitori minimos praemittunt. Capiuntur foveis. In has ubi elephas deciderit, caeteri ramos congerunt, aggeres construunt, omnique vi conantur extrahere. Domantur fame et verberibus. Domiti militant et turres armatorum in hostes serunt, magnaue ex parte Orientis bella conficiunt. Totas acies prosternunt, armatos proterunt. Ingens dentibus pretium. In Graecia ebur ad deorum simulacra tamquam pretiosissima materia adhibetur⁴; in extremis Africae postium vicem in domiciliis praebet, sepesque in pecorum stabulis elephantorum dentibus fiunt. Inter omnia animalia maxime oderunt murem. Infestus elephanto etiam rhinoceros, qui nomen habet a cornu, quod in naso gerit. In pugna maxime adversarii alvum petit, quam scit esse molliorem. Longitudine elephantum fere exaequat; crura multo breviora; color buxeus.

59. Etiam psittacos India mittit. Haec avis humanas voces optime reddit. Quum loqui discit, ferreo radio verberatur, aliter enim non sentit ictus. Capiti ejus eadem est duritia, quae rostro. Quum devolat, rostro se adjuvat, eique innititur.

60. Testudines tantae magnitudinis Indicum mare emittit, ut singularum testis casas integant. Insulas rubri praecipue maris his navigant cymbis. Capiuntur obdormiscentes in summa aqua⁵, id quod proditor stertentium sonitu. Tum terni⁶ adnatant; a duobus in dorsum vertitur; a tertio laqueus injicitur, atque ita a pluribus in litore stantibus trahitur. In mari testudines conchyliis vivunt; tanta enim oris est duritiæ, ut lapides comminuant; in terram egressae, herbis. Pariunt ova, ovis avium similia, ad centena numero, eaque extra aquam defossa⁷ terrā cooperiunt.

¹) Καθώς τὴν σήμερον εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Φακῆρες διὰ τῶν τοιούτων ἀποκτοῦν τὴν ἑσάν τῆς ἀγιότητος. ²) Τοῦτο λέγεται περὶ τῶν γυμνοσφοιστῶν. ³) Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος, εἰς ἓκ τῶν λογίων Ῥωμαίων, ὅστις ἔγραψε φυσικὴν ἱστορίαν Λατινιστὶ, τῆς ἰστορίας τὴν βλὴν ἱκανέως ἀπὸ περίπου 2000 ἔλλους συγγραφῆς. Ἀπέθανεν 79 μετὰ Χριστοῦ. ⁴) Τὰ περιφημότερα τοῦ Φειδίου ἀγάλματα, τὸ τοῦ Διὸς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἄλλα πολλὰ κατεσκευάσθησαν ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἰλίαντος. ⁵) Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. ⁶) Ῥκον. homines.

⁷) Τοῦτέστιν· οὐκ ἀποδοιοῦν καὶ ἐν τῇ γῇ ἀποκαλύπτειν.

61. Margaritae Indici oceani omnium maxime Iuuantur. Ioveniuntur in conchis, scopulis adhaerentibus. Maxima laus est in candore, magnitudine, laevore, pondere. Raro dupe inveniuntur, quae sibi ex omni parte sint similes. Has auribus suspendere, seminarum est gloria. Duos maximos uniones Cleopatra, Aegypti regina, habuisse dicitur. Horum unum, ut Antonium^a magnificentia superaret, in coena aceto solvit, solum hausit.

62. Aegyptus, inter Catabathmum^a et Arabas posita, a plurimis Asiae accensetur; alii Asiam Arabico sinu terminari existimant. Haec regio, quamquam expers est imbrium, mire tamen est fertilis. Hoc Nilus efficit, omnium fluviorum, qui in mare internum effunduntur, maximus. Hic in desertis Africae oritur, tum ex Aethiopia descendit in Aegyptum, ubi de ultis ripibus praecipitatus^a usque ad Elephantidem urbem fervens adhuc decurrit. Tum demum fit placidior. Juxta Cercasorum oppidum in plures amnes dividitur, et tandem per septem ora^a effunditur in mare.

63. Nilus, nivibus in Aethiopiae montibus solutis, crescere incipit lunā novā post solstitium per quinquaginta fere dies; totidem diebus minuitur. Justum incrementum est cubitorum sedecim. Si minores sunt aquae, non omnia rigant. Maximum incrementum sunt cubitorum duodeviginti, minimum quinque. Quum stetere aquae, aggeres aperiuntur, et arte aqua in agros immittitur. Quum annis recesserit, agri irrigati et limo obducti seruntur.

64. Nilus crocodilum alit, belluam quadrupedem in terra non minus quam in flumine hominibus infestam. Unum hoc animal terrestre linguae usu caret, dentium plures habet ordines; maxilla inferior est immobilis. Magnitudine excedit plerumque duodeviginti cubita. Parit ova anserimis non majora. Unguibus etiam armatus est et cute contra omnes ictus invicta. Dies in terra opit, noctes in aqua^a. Quum satur est et in litore somnum capit ore hiante, trochilus, parva avis, dentes ei faucesque purgat. Sed hiantem conspicatus ichneumon, per easdem fauces, ut telum aliquod immissus, erodit alvum. Hebetes oculos dicitur habere in aqua, extra aquam acerrimos. Tentyritae in insula Nili^o habitantes, dirae huic belluae obviam ire audent, eamque incredibili audacia expugnant.

65. Aliam etiam belluam Nilus alit, hippopotamum, ungulis binis,

^a) Μάρκον Αντωνιον, ὅστις τῶν ἐπιστρώγων, ὅστις ἐπιστρώφας ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Πέρων πολέμου, διέτρεψεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν Κλεοπάτραν εἰς τὴν ὁσώτατον. Μετὰ ταῦτα ἐνέκρησεν αὐτὸν ὁ Αὐγούστου. ^b) Καταβαθμοὶ λέγεται ἡ καταβόρῃς παραλία μεταξὺ Κυρηναίας καὶ Αἰγύπτου. ^c) Ὁ Νεῖλος, πρὶν εἰσεῖν εἰς τὴν Αἰγύπτου, σχηματίζει καὶ ἄλλον μεγαλύτερον καταβόρῃτην. ^d) Ἢ μεταξὺ τῶν στεμάτων τούτων κειμένη γῆ λέγεται ἄλλα διὰ τὸ ὅτι μεσσοῖν μετὰ τοὺς τοιαύτους τοῦτο σχῆμα. ^e) Τὸ ἑλληνικὸν μὲν—, δὲ—, ἐκφράζεται Ἀσινιστὶ διὰ παραλείψεις παντὸς συνδεδεμένου. ^f) Κατ' ἑλλήους εἶναι τὰ Τέντυρα πόλεις, κειμένης εἰς τὰς ἀριστερὰς ὀχθὰς τοῦ Νεῖλου, ἔπου τὰ νῦν Διόνερα.

dorso equi et juba et hinnitu, rostro resimo, cauda et dentibus aporum. Cutis impenetrabilis; praeterquam, si humore moleat. Primus hippopotamum et quinq̃ue crocodilos M. Scaurus aedilitatis suae Iudis Romae ostendit.

66. Multa in Aegypto mira sunt et artis et naturae opera. Inter ea, quae manibus hominum facta sunt, eminent pyramides, quarum maximae sunt et celeberrimae in monte sterili inter Memphin oppidum et eam partem Aegyp̃ti, quae Delta vocatur. Amplissimam earum trecenta sexaginta sex hominum millia annis viginti extruxisse traduntur. Haec octo jugera soli occupat; unumquodque latus octingentos octoginta tres pedes longum est; altitudo a cacumine pedum quindecim millium. Intus in ea est puteus octoginta sex cubitorum. Ante has pyramides sphinx est posita mirae magnitudinis. Capitis ambitus centum duos pedes habet; longitudo est pedum centum quadraginta trium; altitudo a ventre usque ad summum capitis apicem sexaginta duorum.

67. Inter miracula Aegyp̃ti commemoratur etiam Moeris⁹ lacus, quingenta millia passuum in circumitu patens labyrinthus⁵, ter mille domos et regias duodecim uno pariete amplexus, totus marmore exstructus tectusque; turris denique in insula Pharo, a Ptolemaeo, Lagi filio⁶, condita. Usus ejus navibus noctu ignes ostendere ad praenuntianda vada portusque introitum⁷.

68. In palustribus Aegyp̃ti regionibus papyrus nascitur. Radicibus incolae pro ligno utuntur; ex ipso autem papyro navigia texunt, e libro vela, tegetes, vestem ac funes. Succī causa etiam mandunt modo crudum, modo decoctum. Praeparantur ex eo etiam chartae. Chartae ex papyro usus post Alexandri demum victorias repertus est. Primo enim scriptum in palmarum foliis, deinde in libris quarundam arborum; postea publica monumenta plumbeis tabulis confici, aut marmoribus mandari coepta sunt. Tandem aemulatio regum Ptolemaei et Eumennis in bibliothecis condendis⁸ occasionem dedit membranas Pergami inveniendi. Ab eo inde tempore libri modo in charta ex papyro facta, modo in membranis scripti sunt¹.

¹) Οι Aediles ἦσαν εἰδὸς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ εἶχον ἐκτὸς τῆς ἐπιτηρήσεως τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ τὴν φροντίδα διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ θηρία εἰς ἀμάματα, εἰς τὰ ὅποια πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ ἐδείκνυντο συγνάμεις εἶναι καὶ σπάνια θηρία. ²) Ἡ νῦν Κοροὺν καλουμένη λίμνη. Λέγουσι, ὅτι τὴν ἔκαστε παλαιὰς τις βασιλεὺς Μοίρης. ³) Πρέπει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τῶν ἐν Κρήτῃ Λαδύρινθον. ⁴) Πτολεμαῖος ὁ Αἰγύου, ὁ πρῶτος τῶν Πτολεμαίων, οἰκιστὴς μετὰ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον ἐξουσίαζον τὴν Αἴγυπτον, ὡς οὗτος ἔγραψεν Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχίᾳ. ⁵) Ὅθεν ἐν γένει οἱ τοιοῦτοι κύργοι (φανάρια) λέγονται φάροι. ⁶) Ἡ βιβλιοθήκη ἣ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συσταθεῖσα παρὰ τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου (τοῦ Φιλαδέλφου) ὑψήθη κατ' ὀλίγον μέχρι 700,000 σωματίων. Μὲ τοὺς Πτολεμαίους ἡμιλλῶντο οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίδου, ἐκ τῶν ὁποίων εὐμένης ὁ δεύτερος λέγεται, ὅτι ἐσύστησεν ὁ πρῶτος βιβλιοθήκην, ἥτις μετὰ ταῦτα συνίστατο ἀπὸ 200,000 σωματίων. ⁷) Ἐν τῷ αἰ. ζηλότυποι τῆς Αἴγυπτου βασιλεῖς ἐμπόδιζον τὴν ἐξιστορίαν τοῦ παπύρου, ἐφευρίθη ἡ ἐκτελειοποιήθη εἰς τὴν Πέργαμον ἡ κατασκευὴ τοῦ γραμικοῦ δέριματος, ἐν ὁποίῳ ἔκτοτε ὀνομάζεται Περγαμινή.

69. Mores incolarum Aegypti ab aliorum populorum vehementer discrepant. Mortuos nec cremant, nec sepeliunt; verum arte medicatos¹ intra penetralia collorant. Negotia extra domos feminae, viri domos et res domesticas curant, onera illae humeris, hi capitibus gerunt. Colunt effigies multorum animalium et ipsa animalia. Haec interfecisse capitale est, morbo exstincta lugent et sepeliunt.

70. Apis omnium Aegypti populorum numen est; bos niger cum candida in dextro latere macula; nodus sub lingua, quem cantharum appellant. Non fas est eum certos vitae annos excedere. Ad hunc vitae terminum quum pervenerit, mersum in fonte enecant. Necatum lugent, aliūque quaerunt, quem ei substituant; nec tamen unquam diu quaeritur. Delubra ei sunt gemina, quae thalamos vocant, ubi populus auguria captat. Alterum intrasse laetum est, in altero dira portendit. Pro bono etiam habetur signa, si e manibus consulentium cibum capit. In publicum procedentem grex puerorum comitatur, carmenque in ejus honorem canunt, idque videtur intelligere.

71. Ultra Aegyptum² Aethiopes habitant. Horum populi quidam Macrobiani vocantur, quia paulo quam nos diutius vivunt. Plus auri apud eos reperitur, quam aeris; hanc ob causam aes illis videtur pretiosius. Aere se exornant, vincula auro fabricant. Lacus est apud eos, cujus aqua tam est liquida atque levis ut nihil eorum, quae immittuntur, sustinere queat; quare arborum quoque folia non imitant aquae, sed pessum aguntur.

72. Africa ab oriente terminatur Nilo³, a caeteris partibus mari. Regiones ad mare positae eximie sunt fertiles; interiores incultae et arenis sterilibus tectae, et ob nimium calorem desertae. Prima pars ab occidente est Mauritania⁴. Ibi mons praestaltus Abyla⁵, Calpae monti in Hispania oppositus. Hi montes columnae Herculis appellantur. Fama est, ante Herculem mare internum terris inclusum fuisse, nec exitum habuisse in Oceanum; Herculem autem junctos montes diremisit et mare junxisse cum Oceano. Caeterum regio illa est ignobilis et parvis tantum oppidis habitatur. Solum melius quam incolae.

73. Numidia⁶ magis culta et opulentior. Ibi satis longo a litore intervallo saxa cernuntur attrita fluctibus, spinae piscium ostreorumque fragmenta, ancorae etiam cautibus infixae et alia ejusmodi signa maris olim usque ad ea loca effusi. Finitima regio a promontorio Metagonio ad aras Philaenorum⁷ proprie vocatur Africa. Urbes in ea

¹) Οι τοιοῦτοι τεταρχευμένοι εἶτε βαλσαμωμένοι νεκροὶ λέγονται κομῆσαι τὴν στήθερον. ²) Πρὸς νότον τῆς Αἰγύπτου. ³) Ἡ Ἀφρική ἐλέγετο παρὰ τοὺς Ἕλλησι Λιβύη. Ἦσαν δὲ γνωστά εἰς τοὺς παλαιούς μόνον τὰ βόρεια μέρη αὐτῆς. Ὡς σύνορα μεταξὺ Λιβύης καὶ Ἀσίας ἤθουν οἱ μὲν τὴν Νεῖλον, οἱ δὲ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον καὶ τὸν κατὰ τὸ Πηλοῦσιον ἰσθμὸν, τὸν νῦν ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ. ⁴) Ἡ Μαυρουσία. ⁵) Τὸ ἀκρωτήριον ἢ Ἀδύλη καίτοι ἀντικρὺ τῆς Κάλης, τὸ νῦν Γιβραλτάρ. ⁶) Ἡ Νομαδική. ⁷) Τὸ Μεταγώνιον ἦκετο ἀντικρὺ τῆς νέας Καρχηδόνας, οἱ δὲ Φιλαίνων βωμοὶ ἦσαν λίγην εἰς τὰ

celeberrimae Utica et Carthago⁴ ambae a Phœnicibus conditae. Carthaginem divitiarum, mercatura in primis comparatae, tum bella cum Romanis⁵ gesta, excidium denique illustravit.

74. De aris Philaenorum haec narrantur. Pertinacissima fuerat contentio inter Carthaginem et Cyrenas de finibus. Tandem placuit, utrimque eodem tempore juvenes mitti, et locum, quo convenissent, pro finibus haberi Carthaginensium legati, Philaeni fratres, paulo ante tempus constitutum egressi esse dicuntur. Quod quum Cyrenensium legati intellexissent, magnaue exorta esset contentio, tandem Cyrenenses dixerunt, se tum demum hunc locum pro finibus habituros esse, se Philaeni se ibi vivos obrui passi essent. Illi conditionem acceperunt. Carthaginienses autem animosis juvenibus in illis ipsis locis, ubi vivi sepulti sunt, aras consecraverunt eorumque virtutem aeternis honoribus prosecuti sunt.

75. Inde ad Catabathmum Cyrenaica⁶ porrigitur, ubi Ammonis oraculum et fons quidam, quem Solis esse dicunt. Hic fons media nocte fervet, tum paulatim tepescit, sole oriente fit frigidus; per meridiem maxime riget. Catabathmus vallis est devexa versus Aegyptum. Ibi finitur Africa. Proximi his populi urbes non habent, sed in tuguriis vivunt, quae mapalia vocantur. Vulgus pecudum vestitur pellibus. Potus est lac succusque, baccarum; cibus caro. Interiores etiam incultius vivunt. Sequuntur greges suos, utque hi pabulo ducuntur, ita illi tuguria sua promovent. Leges nullas habent, nec in commune consultant.⁷ Inter hos Troglodytae in specubus habitant, serpentibusque aluntur.

76. Ferarum Africa feracissima, Pardos, pantheras, leones gignit, quod belluarum genus Europa ignorat. Leoni praecipua generositas. Prostratis parcere dicitur; in infantes nonnisi summa fame saevit. Animi ejus index cauda, quam, dum placidus est, immotam servat; dum irascitur, terram et se ipsum ea flagellat. Vis summa in pectore. Si fugere cogitur, contemtim cedit, quam diu spectari potest; in silvis acerrimo cursu fertur. Vulneratus percussorem novit, et in quantalibet multitudine appetit. Hoc tam saevum animal gallinaei cantus terret. Domatur etiam ab hominibus. Hanno Poenus⁸ primus leonem mansuifactum ostendisse dicitur. Marcus autem Antonius, triumvir, primus Romae leones ad currum junxit.

77. Struthiocameli Africi altitudinem equitis equo insidentis exaequant⁹, celeritatem vincunt. Pennae ad hoc demum videntur datae,

Βυτικὰ σύνορα τῆς Κυρηναίας. Παρατηρητέον δὲ, οὐκ ἄλλοι περιερίζουν τὰ σύνορα τῆς ἰδίως Ἀφρικῆς περὶ τοῦ εἰς τὴν νῦν ἐπικράτειαν τοῦ Τούρκου.

⁴) Ἡ Ἰγύκη καὶ ἡ Καρχηδών. ⁵) Οἱ Καρχηδόνιοι πόλεμοι, bella Punicia. ⁶) Πρωτεύουσα ἦτον ἡ Κυρήνη, Ἑλληνικὴ ἀποικία Βάτου τοῦ Θηραίου. ⁷) Ποεὺν εἶπε Πανὶ λέγονται παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ Καρχηδόνιοι, ἐπειδὴ ἦσαν τῆς Φοινίκης ἔποικοι.

⁸) Aequo, exaequo aliquem. φθάνω τινά, γίνομαι ὁμοιος. ἴσος τινί.

ut currentes adjuvent; nam a terra tolli non possunt. Ungulae cervicis sunt similes. His in fuga comprehendunt lapides, eosque contra sequentes jaculantur. Omnia concoquunt. Caeterum magna iis stoliditas, ita ut, quum caput et collum frutice occultaverint, se latere existiment. Pennae eorum quærentur ad ornatum.

78. Africa serpentes generat vicenum^a cubitorum; nec minores India. Certe Megasthenes^b scribit, serpentes ibi in tantam magnitudinem adolescere, ut solidos hauriant cervos taurosque. In primo Punico bello ad flumen Bagradam^c serpens centum viginti pedum a Regulo imperatore Romano^d, ballistis et tormentis expugnata esse fertur. Pellis ejus et maxillae diu Romae in templo quodam asservatae sunt. In India serpentes perpetuum bellum cum elephantis gerunt. Ex arboribus se in praetereuntes praecipitant gressusque ligant nodis. Hos nodos elephantis manu resolvunt. At dracones in ipsas elephantorum nares caput condunt spiritumque praeludunt. Plerumque in illa dimicatione utrique commoriuntur, dum victus elephas orruens serpentem pondere suo elidit.

^a) Εἴκοσι πῆχυν ἕκαστος. Τὰ διανεμητικὰ συναίρουσιν τὴν εἰς οὐρανὸν γενικὴν, vicenum ἔκ τῷ vicenorum. ^b) Ὁ Μεγασθένης ἦτον ιστοριογράφος καὶ ὑπουργὸς τοῦ Σελεύκου. ^c) Ὁ Βαγράδας ποταμὸς πλησίον τῆς Ἱταλίας. ^d) Ἰδ. ἀνωτ. Παμπλὸς βιβλ. II. § 2.

Ζ'. ΑΘΗΝΑΪΚΑ.

Τῶν Ἀθηναίων καταγωγή καὶ πρῶτοι βασιλεῖς.

Athenienses non solum incrementis suis, sed etiam origine gloriantur. Non enim a sordidis initiis crevere, nec ex aliis regionibus advenerunt, sed eodem innati solo, quod incolunt; et quae illis sedes, eadem origo est. Primi lanificii et olei et vini usum docuere. Arare quoque et serere frumenta glandem vescentibus monstrarunt. Litterae certe ac facundia, leges et civilis disciplina veluti templum Athenas habuere. Ante Deucalionis tempora regem habuere Cecrōpem quem, ut omnis antiquitas fabulosa est, biforem tradidere, quia primus marem feminae matrimonio junxit. Huic successit Cranaeus, cujus filia Atthis regioni nomen dedit. Post hunc Amphictyon regnavit, qui primus Minervae urbem sacravit, et nomen civitati Athenas dedit. Hujus temporibus aquarum illuvies majorem partem populorum Graeciae absumsit. Superfuerunt, quos refugia montium receperunt, aut ad regem Thessaliae Deucalionem ratibus eVecti sunt, a quo propterea genus humanum conditum dicitur. Per ordinem deinde successionis regnum ad Erechtheum descendit, sub quo frumenti satio apud Eleusin a Triptolemo reperta est. In hujus muneris honorem noctes initiorum sacratae. Tenuit et Aegeus, Thesei pater, Athenas regnum. Post Aegeum Theseus, ac deinceps Thesei filius, Demophon, qui auxilium Graecis adversus Trojanos tulit, regnum possedit.

Ὁ Κόδρος θυσιάζεται ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Erant inter Athenienses et Dorienses veteres offensae, quas vindicaturi bello Dorienses, de eventu praelii oracula consuluerunt. Res-

¹⁾ Magnitudine sua ejusque causis. ²⁾ Δὲν ἦσαν π. χ. μιγάδες, ὥς οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Πάλης. ³⁾ Ὅθεν ἐκαλοῦντο αὐτόχθονες indigenae. ⁴⁾ Τὴν ἐλαλιαν ἐφέτευσεν ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ Ἀθηνᾷ αὐτὴ εἰδὼς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὴν ὑφαντικὴν, ἣν καὶ ἐπροστάτευε καὶ ἐργάνῃ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο. ⁵⁾ Τὴν ἀμπελοργίαν εἰδὼς ἐδίδαξεν ὁ Βάκχος τὸν Ἰκάριον, ξενίσαντα αὐτόν. ⁶⁾ Τὴν γεωργίαν παρέλαβεν ἀπὸ τῆς Δήμητρας ὁ Τριπτόλεμος ὁ υἱὸς τοῦ Κελεῶ βασιλέως τῆς Ἑλευσίως πρότερον δὲ οἱ ἀνθρώποι ἐτρέφοντο μὲ βαλάνους καὶ ἄλλους ἀγρίους καρπούς. ⁷⁾ Καὶ ταῦτα ἐνομιζόντο δῶρα τῆς Δήμητρος, ἥτις διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο θεσμοφόρος. ⁸⁾ Τ. ε. ἐκεῖνοι μόνον ἐσώθησαν, ὅσοι κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. ⁹⁾ Τ. ε. ἐσυστήθησαν τὰ μυστήρια, τὰ ὅποια ἐτελοῦντο τὴν νύκτα· initia εἶναι τὰ εἰς τὴν Δήμητρα καθιερωμένα μυστήρια.

¹⁰⁾ Ὁ Θησεύς ὁ καὶ δι' ἄλλας μὲν πράξεις, ἀλλὰ μέγιστα διὰ τὸν φόνον τοῦ Μινωταύρου περίφημος.

ponsum, superiores fore, ni regem Atheniensium occidissent¹. Itaque quum ventum esset in bellum, militibus ante omnia custodia regis praecipitur. Atheniensibus eo tempore rex Codrus erat; qui et responso Dei, et praeceptis hostium cognitis, permutato regis habitu, pannosus, sarnientaque gerens, castra hostium ingreditur; ibique in turba militum, quum unum falce² sponte vulnerasset, occiditur. Cognito regis corpore, Dorienses sine proelio discedunt. Atque ita Athenienses virtute ducis, oro salute patriae morti se offerentis, bello liberantur.

Ὁ Σόλων γράφει νόμους τοῖς Ἀθηναίοις.

Post Codrum nemo Athenis regnavit³; quod memoriae nominis ejus tributum est. Administratio reipublicae annuis magistratibus permissa. Sed civitati nullae tunc leges erant⁴, quia libido regum pro legibus habebatur. Legitur itaque Solon, vir justitiae insignis, qui velut novam civitatem legibus conderet. Quo munere ita functus est, ut et apud plebem et optimates, diuturnis antea dissidiis agitados, pacem iniret gratiam. Hujus viri, inter multa egregia, illud quoque memorabile fuit. Inter Athenienses et Megarenses de Salamine insula, quam sibi uterque populus vindicabat, prope usque ad interitum dimicatum fuerat. Post multas clades acceptas, Athenienses legem tulerunt, ne quis illud bellum reparandum proponeret. Solon igitur quum opportunitatem quandam vidisset insulae vindicandae, dementiae simulat, habituque deformis, more vecordium, in publicum evolat; factoque concursu hominum, versibus suadere populo coepit, quod vetabatur; omniumque animos ita inflammavit, ut extemplo bellum adversus Megarenses decerneretur, et devictis hostibus insula Atheniensium fieret.

Ὁ Πεισίστρατος καταλαμβάνει τὴν τυραννίδα δολίως.

Legibus civitati scriptis, Solon peregre proficiscitur. Dum abest Pisistratus nobilis adolescens, propter res in bello praecclare gestas populo carus, tyrannidem⁵ per dolum occupat. Quippe quum domi se verberibus affecisset, lacerato corpore in publicum progreditur. Advocata concione, vulnera populo ostendit; de crudelitate principum⁶, a

¹) T. ε. θὰ νικῶσαιν, ἐὰν δὲν φονεύσαιν τὸν βασιλέα· τοῦτου ἕνεκα παρηγγέλλθη εἰς τοὺς στρατιώτας custodia regis, τ. ε. νὰ προσέχωσι νὰ μὴ φονεύσαιν τὸν βασιλέα.

²) Μὲ τὴν δρεπάνην, ἣν ἐμπροσθεῖς τοῦ νὰ κόπη ξύλα. ³) T. ε. rex fui. «Πρασιλεία κατηργήθη καὶ εἰσαχθῆσαν οἱ ἄρχοντες, οἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν διὰ βίου, εἴτα δεκαετίαι καὶ τελευταῖον ἐξελέγοντο κατ' ἔτος. ⁴) Οἱ νόμοι, οὓς ὁ Ἀράκων εἶχε γράψει διὰ τὴν ἀυστηρότητα τῶν δὲν ἐτηροῦντο, ὥστε ἡ πολιτεία ἐφαίνετο ἀνευ νόμων. ⁵) Τύραννος καλεῖται, πᾶς ὅστις ἐν πολιτείᾳ ἐλευθερίᾳ γίνεται κύριος τῆς υπερτάτης ἐξουσίας καὶ θεσπίζει διὰ σωματοφυλάκων ἡ δεσποτεία τοῦ καλεῖται τυραννίς, ὅσον πατρικὴ καὶ ἐὰν ᾖ. ⁶) Αἱ ἀρχαὶ καὶ πλοῦσιαι ἀριστοκρατικαὶ οἰκονομαίαι, οἵτινες ἀπετέλουν φαρτὴν ἐναντίαν τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποῦ τοὺς συμφέροντο

quibus hæc se passum simulabat, queritur, credulamque multitudinem et lacrymis et oratione accendit, dum se optimatibus propter populi amorem invisum esse significat. Sic ad custodiam corporis sui satellitum auxilium obtinet; per quos occupata tyrannide per annos triginta tres, inter varias rerum vicissitudines¹, regnavit.

Ὁ Ἱππίας καὶ Ἱππάρχος ὁ πρῶτος Περσικὸς πόλεμος.

Post ejus mortem Hipparchus et Hippias in paternum imperium successerunt. Qui quum per aliquot annos eadem, qua pater, clementia regnassent, Hipparchus ab Harmodio et Aristogitone, ob injuriam quandam acceptam in tyrannos ineensis, interficitur. Quorum virorum virtute quum admonita civitas libertatis² esset, tandem Hippias regno pulsus in exilium agitur, et in Persiam profectus, Dario, Atheniensibus bellum illaturo³, ducem se adversus patriam offert. Igitur Athenienses, nuntio de Persarum adventu accepto, auxilium a Lacedæmoniiis petiverunt. Quos ubi viderunt religione⁴ retineri, quominus statim auxilium ferrent, non expectata eorum ope, instructis decem millibus civium, et Platæensibus auxiliariis mille, in campos Marathonios⁵ in prælium egrediuntur. Militibus erat unus ducum exercitus, ejusque potissimum auctoritate impulsus Atheniensis copias ex urbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt. Deinde postero die sub montis radicibus acies instruitur. Datis, Persarum dux, etsi non æquum locum⁶ videbat suis, tamen, fretus numero copiarum suarum, configere cupiebat. Itaque in aciem peditum centum, equitum decem millia produxit, proeliumque commisit. Tanta vero Atheniensibus in pugnam euntibus alacritas animorum fuit, ut quum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ad hostem venirent. Nec audaciæ eventus defuit⁷. Pugnatum est enim tanta virtute, ut Persæ perterriti non castra sed naves peterent, ex quibus multæ suppressæ⁸, multæ captæ sunt.

Δείγματα τῆς ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἀνδρείας τῶν Ἀθηναίων.

In illo prælio tanta virtus singulorum fuit, ut cujus laus prima esset, difficile dictu videretur. Inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit. Cynegiri⁹ quoque, militis Atheniensis, glo-

ἐπροσποιεῖτο, δὲ προστατεύει ὁ Πεισίστρατος. ¹) Ἐξωρίσθη πολλάκις ἀλλ' ἐπανήρ-
χετο ὅτε μὲν διὰ δόλου ὅτε δὲ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἥτις, ἀφαιρέθέντος
τοῦ χρόνου τῆς ἐξορίας, διήρκεσε 18 ἔτη. ²) Ἡγέρθη ἡ ἀνάμνησις τῆς πρὸ τοῦ Πει-
σιστρατέου ὑπαρχούσης ἐλευθερίας· ὁ Ἱππίας ἐξωρίσθη τὸ τρίτον ἔτος μετὰ τὸν φόνον
τοῦ ἀδελφοῦ του. ³) Διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι παρέσχον εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ
βασιλέως ἀποστατήσαντας Ἰωνας. ⁴) Ἀπὸ θρησκευτικῆν δοξασίαν, ἥτις ἀπηγόρευε
ἐν ἐκστρατεύουσιν φθινοῦσθαι τῆς σελήνης. ⁵) Ἄθμος τῆς Ἀττικῆς παρὰ τὴν ἀνα-
τολικὴν παραλίαν αὐτῆς. ⁶) Διότι δὲν εἶδοντο νὰ μεταχειρισθῇ ἐνταῦθα ἀρμο-
νίαν τὴν πληθὺν τῶν στρατευμάτων του. ⁷) Ἡ τόλμη ἐπέφερε καλὴν ἐκβασιν τῆς
μάχης. ⁸) T. ε. deversas, κατεβύβισθησαν. ⁹) Ὁ κυνέγιτρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ποιη-
τοῦ Διόχουλου.

ria multorum scriptorum laudibus celebrata est. Qui post innumeras cædes, quum fugientes hostes ad naves egisset, onustam navem dextra manu tenuit, nec prius dimisit, quam manum amitteret, tum quoque amputata dextra, navem sinistra comprehendit; quam et ipsam quum amisisset, ad postremum morsu navem relinquit. Persæ magnam vim hominum eo proelio amiserunt. Cecidit et Hippias, tyrannus Atheniensis, auctor et concitor ejus belli, diis patriæ ultoribus poenas repetentibus.

Βραβεῖον τοῦ Μιλτιάδου.

Jam non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum docere. Huic viro, qui Athenas totamque Graeciam liberarat, hic honor tributus est, ut, quum in portico, quæ Poecile^a vocatur, pugna depingeretur Marathonica, in decem prætorum^b numero prima ejus imago poneretur, milites hortantis proeliumque committentis. Antiquissimis enim temporibus rari fuerunt honores et tenues^c, et propter id ipsum gloriosi. Idem populus postquam corruptus est, trecentas statuas Demetrio Phalereo^d decrevit.

Ὁ δεύτερος Περσικὸς πόλεμος.

Paulo post Xerxes majoribus viribus Graeciam aggressus est. Quo adventante quum oraculum Delphis consulissent^e, responsum est, mœnibus ligneis se tuerentur. Quod responsum, quo valeret^f, quum intelligeret nemo, Themistocles persuasit civibus, ut in naves se suaque conferrent; eum enim significari murum ligneum. Quo consilio probato navium augment numerum, suæque omnia, quæ moveri poterant, conjuges liberosque partim Salaminem, partim Troezenem asportant: arcem^g sacerdotibus paucisque majoribus natu ad sacra procuranda tradunt, reliquum oppidum relinquunt. Communis autem Graeciae classis trecentarum navium, quarum ducentae erant Atheniensium, primum apud Artemisium^h inter Euboeam continentemque terram cum classiariisⁱ regis confligit. Angustias enim Themistocles quaerebat, ne multitudines regiarum navium circumiretur. Hinc etsi

^a) Ἡ ποικίλη σκῶδ, κληθεῖσα οὕτω διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ζωγραφίας. ^b) Οἱ στρατηγοί, δέκα κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν δέκα φυλῶν· ὑπηρέτου δὲ οὐχὶ μόνον ὡς ἡγεμόνες ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς διαφόρους ὑποθέσεις ἐν καιρῷ εἰρήνης. ^c) Τ. ε. εἰσιγοί, εὐτελεῖς ἄνευ λαμπρότητος. ^d) Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἀνὴρ φιλόσοφος ἢ φιλόσοφος κατέστη ἐπιμελητὴς τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐκίρκει τὴν ὑπόληψιν τῶν συμπολιτῶν του ἐν τῇ θέσει ταύτῃ· ἀλλ' ἰδοὺ μᾶλλον τελευταῖον τὴν ἀσάθειαν τῆς εὐνοίας τοῦ πληθους. ^e) Εἰς ἀπάσας τὰς σοβαρὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, ἤρωσάντο τὸ μαντεῖον. ^f) Τ. ε. quid significaret: τί σημαίνει.

^g) Τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων, ἐν ᾗ ἦσαν ναοὶ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν.

^h) Τὸ βορειότατον ἀκρωτήριον τῆς Εὐβοίας· ἐὰν ἐνταῦθα ἐν μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου ἐκλείε τὸν πορθμὸν, δεῖς φέρει εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἄλλο δὲ μέρος περιέπλεε τὴν μεσημβρινὴν ἀκρὰν τῆς Εὐβοίας, ὃ Ἑλληνικὸς στόλος ἐβόωντο νὰ κλεισθῇ εἰς τὰ στενὰ ταῦτα. ⁱ) Τ. ε. militibus classis regiae.

pari proelio discesserant, tamen eodem loco non sunt ausi manere, quod erat periculum, ne, si pars navium adversariorum Euboeam superasset, ancipiti¹⁾ premerentur periculo. Quo factum est, ut ab Artemisio discederent, et adversum Athenas apud Salamina classem suam constituerent.

Ὁ Ξέρξης νικᾶται ἐν Σαλαμῖνι διὰ στρατηγήματος
τοῦ Θεμιστοκλέους.

At Xerxes, Thermopylis expugnatis, prolinus accessit Urbem, eamque nullis defendentibus, interfectis sacerdotibus, quos in arce incendio delevit; cujus flamma perterriti classarii, quum manere non auderent, et plurimi hortarentur, ut domos suas discederent, moenibusque se defenderent, Themistocles unus restitit, et universos quidem hosti pares esse posse aiebat, dispersos autem perituros. Quum vero socios minus, quam vellet, moveret, noctu de servis suis, quem habuit fidelissimum²⁾, ad regem misit, ut ei nuntiaret suis verbis Graecos in eo esse, ut fugerent, qui si discessissent, majore cum labore et loginquire tempore bellum confecturum, quum singulos consecrari cogeretur; quos si statim aggrederetur, brevi universos oppressurum. Hoc eo valebat, ut ingratis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re audita barbarus³⁾, nihil doli subesse ratus, postridie alienissimo sibi loco, contra opportunissimo hostibus, adeo angusto mari confligit, ut ejus multitudo navium explicari non posset. Victus ergo est magis consilio Themistoclis, quam armis Graeciae.

Hic etsi male rem gesserat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his Graeciam opprimere posset. Ne igitur bellare perseveraret, Themistocles eum certiore fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, quo ipse reditu in Asiam excluderetur. Idque ei persuasit. Celerrimo itaque itinere in Asiam reversus est, seque a Themistocle non superatum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri prudentia Graecia liberata est.

Quum tamen pars exercitus sub duce Mardonio, regis genero, in Graecia esset relicta, quae bellum continuaret, hae quoque copiae superatae sunt apud Plataeas, urbem Boeotiae; eoque ipse dux cecidit proelio. Eodem forte die in Asia ad montem Mycalem Persae a Graecis pugna superati sunt. Jamque omnibus pacatis, Athenienses belli damna reparare coeperunt. Quumque Phalereo portu neque magno neque bono uterentur, Themistoclis consilio triplex Piraei portus constitutus est, isque moenibus circumdatus, ut ipsam urbem di-

¹⁾ τ. ε. ab utraque parte hostium navibus circumventi. ²⁾ servorum suorum fidelissimum τὸν πιστότατον ἐκ τῶν δοῦλων τοῦ. ³⁾ Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.

gnitate equipararet, utilitate superaret. Idem muros Athenarum restituit, Lacedaemoniis¹ vetantibus, non sine periculo suo.

Παυσανίας, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιβουλεύεται τὴν Ἑλλάδα· ἀνακαλύπτεται καὶ καταδικάζεται εἰς θάνατον.

Post haec Lacedaemonii, ut his illatum Graeciae bellum ulciscerentur, ultro² fines Persarum depopulantur. Cui bello quum praefecissent Pausaniam, hic superbia elatus, majores res coepit appetere. Nam quum, Byzantio³ expugnato, cepisset plures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos, hos clam Xerxi remisit, simulans, eos ex vinculis publicis effugisse; et cum his Gongylum Eretriensem, qui litteras regi redderet, in quibus haec scripta fuisse tradunt: *Pausanias dux Spartae, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit⁴, seque tecum affinitate jungi cupit. Quare si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris et Spartam et caeteram Graeciam sub tuam potestatem se redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas fac⁵, cum quo colloquatur.*

Rex tot hominum sibi necessariorum salute⁶ magnopere gavisus, confestim Artabazum cum epistola ad Pausaniam mittit, in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quae polliceretur. Si fecerit, nullius rei a se repulsam esse laturum⁷. Hujus Pausanias voluntate cognita, alacrior ad rem gerendam factus, in suspicionem cecidit Lacedaemoniorum, nec multo post prodictionis accusatus damnatur. Mortem ut fugeret, in aedem Minervae quae Chalcioecus⁸ vocatur, se recepit. Hinc ne exire posset, statim Ephori⁹ valvas ejus aedis lapidibus obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, ut facilius sub dio interiret. Dicunt illo tempore matrem Pausaniae adhuc vixisse, eamque, postquam de scelere filii comperisset, in primis¹⁰ lapidem ad introitum aedis attulisse. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte commaculavit. Hic quum semianimis de templo elatus esset¹¹, confestim animam efflavit.

¹) Ἄν καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπηγόρευον αὐτό. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον τότε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τοὺς Ἀθηναίους. ²) Οἱ Ἑλληνες ἄγχι τοῦδε ἀμυνόμενοι, ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν Περσῶν.

³) Τὸ Βυζάντιον ἔκειτο ἔνθα ἡδὴ ἡ Κωνσταντινούπολις. Οἱ Πέρσαι εἶχον κατακυριεύσει τὴν πόλιν ταύτην. ⁴) Ἐπεμψεν, ἀντὶ πέμπει. Ὁ παρακείμενος εἰς τὴν ἐπιστολογραφίαν σημαίνει πρᾶξιν γινομένην, ἥτις καὶ ἦν στιγμὴν ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιστολὴ ἡδὴ εἶναι τετελεσμένη. ⁵) Certum cui confidere possit τὸ δὲ fac mittas, ἀντὶ mitte. ⁶) Libertate. ⁷) Nihil esse quod a se non sit impetraturus.

⁸) Τὸ ἐπιθετον γαλκίοκος ἀπεδίδετο καὶ εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὴν θεόν. ⁹) Οἱ Ἐφοροὶ ἦσαν ἡ ὑπεράτης ἀρχὴ ἐν Ἀθήρῃ· ἐξελέγοντο δὲ κατ' ἔτος πέντε, οἵτινες ἐπαγρύπνου τὴν τήρησιν τοῦ πολιτεύματος. ¹⁰) Inter primos fuisse, qui lapides afferebant. ¹¹) ἵνα προλάβωσι τὴν μίωσιν τοῦ ναοῦ, ἣν ἐπέφερον οἱ νεκροί.

Ὁ Θερμιστοκλῆς ἐξοστρακίζεται καὶ καταφεύγει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας.

Paulo ante Themistocles testarum suffragiis e civitate ejectus, Argos habitatum concessit. Hic quum propter multas virtutes magna cum dignitate viveret, Lacedaemonii legatos Athenas miserunt, qui eum absentem accusarent, quod societatem cum rege Persarum ad Graeciam opprimendam fecisset⁹. Hoc crimine⁹ absens prodicionis est damnatus. Id ut audivit, quod non satis tutum se Argis videbat, in Asiam confugit. Quo quum venisset, epistolam misit ad regem Artaxerxem his verbis: *Themistocles veni ad te, qui plurima mala omnium Graecorum in domum tuam intuli, quum mihi necesse esset patriam meam defendere. Idem multo plura bona feci, postquam Xerxes in periculo esse coepit. Nunc autem ad te confugi, exagitatus a cuncta Graecia, tuam petens amicitiam; quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habebis, quam sortem inimicum ille⁹ expertus est. Rogo autem ut de his rebus, de quibus tecum loqui volo, annum mihi temporis⁹ des, eoque transacto me ad te venire patiaris.*

Ad haec rex, tantam animi magnitudinem⁹ admiratus, cupiensque talem virum sibi conciliori, benigne respondit. Themistocles autem omne illud tempus⁹ litteris sermonique Persarum⁹ dedit; quibus adeo eruditus est, ut multo commodius⁹ dicatur apud regem verba fecisse, quam hi poterant, qui in Perside erant nati. Hic quum multe esset regi pollicitus, magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in Asiam¹⁰ rediit, domiciliumque Magnesiae sibi constituit. In hac urbe morbo obiisse dicitur. Fama tamen fuit, eum venenum sumsisse, quum se, quae Regi de Graecia opprimenda pollicitus esset, praestare posse desperaret¹¹. Sunt, qui narrent, ossa ejus ab amicis clam in Attica sepulta esse, quoniam legibus non concederetur, quod prodicionis esset damnatus¹².

Ὁ Κίμων ὑποτάσσει τὰς νῆσους εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐξοστρακίζεται καὶ πάλιν ἀνακαλεῖται.

Dum illa gerebantur, Athenienses maris imperium sine aemulo exercebant. Hoc et Themistoclis prudentiae et Cimonis virtuti de-

⁹) Διὰ τοῦ καλούμενου ὑστρακισμοῦ, δι' αὐτοῦ ἀπεμακρύνοντο τῆς πόλεως ἐπὶ τινα χρόνον, συνήθως 10 ἔτη, οἱ πολῖται, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιβροή ἐφαίνετο ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν. ¹⁰) Ἀνέφερον, ὅτι εὖρον ἀποδείξει τῆς προδοσίας του ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Πανσανίου. ¹¹) Διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην. ¹²) Ὁ Ξέρξης. ³) Ἀνελ (unus) unius anni. ⁴) Τὴν μεγάλην πόλιν αὐτοῦ, νὰ βίβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἑξουίου του. ⁵) Ὁλόκληρον τὸ χορηγηθὲν εἰς αὐτὸν ἔτος. ⁶) Discendo. ⁷) Discitius, μετὰ μεγαλητέρας εὐκολίας καὶ κομψότητος. ⁸) Ἡ Ἀσία ἡ ἐλάσσων καλούμενη· ἔστι δὲ ἡ Μαγνησία πόλις ἐν Αὐδίᾳ. ⁹) Κατ' ἄλλους διότι παρεμπόδιζεν αὐτὸν ἡ πρὸς τὴν πατρίδα του ἀγάπη. ¹⁰) Προδότης τῆς πατρίδος δὲν ἦτον συγχωρημένος νὰ ἐνταφιάζωνται ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς.

Ionis tempus expectantes, intra moenia se continebant. Deinde, paucis diebus interjectis, naves conscendunt, et, nihil sentientibus Lacedaemoniis, totam Laconiam depraedantur. Clara quidem haec Periclis expeditio est habita; sed multo clarior privati patrimonii contemptus fuit. Nam in populatione caeterorum agrorum, Periclis agros hostes intactos reliquerant, ut aut invidiam ei apud cives concitarent, aut in prodicionis suspicionem adducerent. Quod intelligens, Pericles agros reipublicae dono dedit. Post haec aliquot diebus interjectis, navali proelio⁴ dimicatum est. Victi Lacedaemonii fugerunt. Post plures annos, fessi malis pacem in annos quinquaginta facere, quam nonnisi sex annos⁵ servaverunt. Nam inducias, quas proprio nomine pepigerant, ex sociorum persona⁶ rumpebant. Hinc bellum in Siciliam translatum est.

Ἦ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων καὶ ἤττα αὐτῶν.

Quum enim jam antea, bello inter Catinienses⁷ et Syracusanos exorto, Athenienses Catiniensibus opem tulissent, tempore interjecto, quum pacis condiciones a Syracusanis non servarentur, illi denuo legatos Athenas miserunt, qui sordida veste, capillo barbaque promisso⁸ concionem adeunt, populumque lacrymis movent, ut quamvis Peloponnesiaco bello districtus, auxilium illis mittendum censeret. Igitur classis ingens decernitur; creantur duces Nicias, Alcibiades et Lamachus; tantaeque vires in Siciliam effusae sunt, ut iis ipsis terrori essent, quibus auxilio venerant.

Brevi post, quum Alcibiades, ob causas mox indicandas, revocatus esset, Nicias et Lamachus duo proelia pedestria secundo Marte⁹ pugnans; munitionibusque urbi Syracusarum circumdatis, incolas etiam marinis commeatibus intercludunt. Quibus rebus fracti Syracusani, auxilium a Lacedaemoniis petiverunt. Ab his mittitur Gylippus, qui, quum in itinere de belli jam inclinato⁷ statu audivisset, auxiliis partim in Graecia, partim in Sicilia contractis, opportuna bello loca occupat. Duobus deinde proeliis victus, tertio hostes in fugam conjecit, sociosque obsidione liberavit. In eo proelio Lamachus fortiter pugnans occisus est.

Sed quum Athenienses, terrestri bello superati, portum Syracusarum tenerent, Gylippus classem Lacedaemone cum auxilio arcessit.

⁴) Ἐν Ναυπάκτῳ ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Φορμίωνος. ⁵) Τὸ ἔννατον ἔτος τοῦ πολέμου. ⁶) Οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν διαφόρων αἰτιῶν ἕνεκα ἐξηκολούθουν τὸν πόλεμον ἐν καιρῷ ἀνάγκης, παρορυσόμενοι καὶ βοηθοῦμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης ὅτε μὲν περισσότερον ὅτε δὲ ἐλιγώτερον δημοσίως· ἐκ sociorum persona ἀντὶ persocios, ποιοῦντες τοὺς συμμάχους νὰ μάχωνται πρὸς ἀλλήλους ἀντὶ αὐτῶν. ⁷) Catina ἢ Catana πόλις τῆς Σικελίας παρὰ τὴν Ἀττικὴν. Syracusae, αἱ Συρακοῦσαι, μία τῶν μεγίστων καὶ πλουσιωτάτων πόλεων τῆς Σικελίας. ⁸) Τὸ σύνθημα σημεῖον τοῦ πένθους ἦτον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ παραμέλησις τῆς ἡδυμασίας καὶ τοῦ στολισμοῦ. ⁹) Τ. ε. felici successu, δηλ. μὲ εὐτυχῇ ἔκβασιν.

⁷) Περὶ τῆς κακῆς στάσεως τοῦ πολέμου.

Quo cognito¹ et ipsi Athenienses in locum amissi ducis Demosthēnem et Eurymedonta cum supplemento copiarum mittunt, et quasi Graeciae² bellum in Siciliam translatum esset, ita ex utraque parte³ sumis viribus dimicabatur. Prima igitur congressione navalis certaminis Athenienses vincuntur; castra quoque cum omni publica ac privata pecunia amittunt. Inter haec mala quom etiam terrestri proelio victi essent, Demosthenes censere coepit, *ut abirent Sicilia, dum res, quamvis afflictas, nondum tamen perditas essent*⁴. Nicias autem seu pudore male actae rei, seu impellente fato, manere contendit. Reparatur igitur navale bellum; sed inscitia ducum, qui Syracusanos, inter angustias maris⁵ facile se tuentes, temere aggressi fuerunt, Atheniensium copiae iterum vincuntur. Eurymedon dux in prima acie fortissime dimicans, primus cadit; triginta naves quibus praefuerat, incenduntur; Demosthenes et Nicias autem cum reliquiis exercitus terrestri itinere⁶ fugiunt. Ab his relictas centum triginta naves Gylippus invasit; ipsos deinde insequitur; fugientes partim capit, partim caedit. Demosthenes, amisso exercitu, a captivitate gladio et voluntaria morte se vindicat: Nicias autem cladem suorum auxit dedecore captivitatis.

Ὁ Ἀλκιβιάδης καταδικάζεται εἰς θάνατον καὶ καταφεύγει εἰς τὴν Σπάρτην.

Dum haec in Sicilia per biennium geruntur, belli illius concitor et dux Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris violasse⁷. Revocatus a bello ad causam dicendam, multa secum reputans de immoderata civium suorum licentia crudelitatemque erga nobiles, utilissimum ratus impendentem evitare tempestatem, fugit, et primum Elidem, deinde Thebas se contulit. Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicatis⁸, audivit, et id, quod usu venerat⁹, Eumolpidas¹⁰ sacerdotes a populo coactos, ut se devoverent, ejusque devotionis exemplum, in pila lapidea incisum, esse positum in publico. Lacedaemonem demigravit. Ibi reges impulit, ut Atheniensibus, adversa fortuna in Sicilia turbatis, bellum inferrent. Ejus quoque consilio Lacedaemonii cum Persarum rege amicitiam fecerunt, deinde Deceliam¹¹ in fini-

¹) Quod cum cognovissent. ²) Bellum quod civitates Graeciae inter se gerebant. ³) Lacedaemoniorum et Atheniensium. ⁴) Ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις των, ἂν καὶ ἐξησθέντων, δὲν εἶχον ὅμως συντρίβῃ. ⁵) Ὅπου ὁ κόλος των Ἀθηναίων δὲν ἐδύνατο νὰ παραταγῇ ἀρκούντως. ⁶) Κατὰ ξηράν. ⁷) Ἐλεγαν, ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης πρὸς ἐμπαιγμὸν παρέστησεν αὐτὰ μετὰ των φίλων του. Τοσούτων ἐσέβοντο τὰ μυστήρια ταῦτα, ὥστε πᾶσα αὐτῶν ἀποκάλυψις εἶπε χλευασμὸς ἐπιμωρεῖτο ὡς ἔγκλημα θανάτου ἔξιον. ⁸) Bona publicare, δημεύειν τὴν περιουσίαν. ⁹) Ὡς ἦν σύνηθες. ¹⁰) Εὐμολπίδαι· οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ οἰκγένεια, ἣτις εἶχε τὴν ἐν Ἐλευσίνι ἱερωσύνην, ἢ ἄλλον δὲ τὴν καταγωγὴν των παρὰ τοῦ Εὐμόλπου, ὅστις ἀνομιζέτο ὡς θεμελιωτὴς των μυστηρίων τούτων. ¹¹) Ἄσμος τῆς Ἀττικῆς καίμενος εἰς τὰ μεθόρια αὐτῆς τῆς Βοιωτίας.

bus Atticae munierunt, praesidioque perpetuo in obsidione quasi Athenas tenuerunt.

Κερδίζει τὴν εὐνοίαν τῶν Περσῶν.

Non contentus autem patriae hostes consilio adjuvisse, Alcibiades cum quinque navibus in Asiam contendit, et tributarias Atheniensium civitates auctoritate nominis sui ad defectionem compellit. Sed apud Lacedaemonios Alcibiadis virtus plus invidiae quam gratiae contraxit. Nam quum acerrimi viri praestantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent, pertimuerunt, ne quanto patriae caritate ductus ab ipsis descisceret, et cum suis in gratiam rediret. Itaque tempus^a ejus interficiendi quaerere instituerunt. Qua re cognita Alcibiades ad Tissaphernem praefectum regis Darii se contulit. Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset, ei persuadet, ne nimis enixe Lacedaemonios juvaret. Nam dissidentibus Graecis regem Persarum arbitrum pacis ac belli fore. Domesticis itaque bellis Graeciam atterendam esse, ne externis vacet^b; exaequandasque vires partium^c et inferiores auxilio levandos. Grata oratio Tissapherni fuit. Itaque Lacedaemoniis commelatus navesque maligne^d praebere coepit.

Συνδιαλλάττεται μετὰ τῶν Ἀθηναίων καταθραύει τὰς δυνάμεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐπανερχεται εἰς Ἀθήνας.

Per idem tempus Alcibiades cum duce exercitus Atheniensium, qui apud Samum^e morabatur, per internuntios colloquitur, polliceturque his amicitiam regis, si respublica a populo ad senatum translata foret: sperans fore, ut aut concordante civitate dux belli ab omnibus legeretur^f, aut discordia inter ordines facta, ab altera parte in auxilium vocaretur. Itaque, permittente populo, imperium ad Senatum transfertur. Qui cum crudeliter in plebem consuleret, ab exercitu Alcibiades exsul revocatur, duxque classi constituitur. Hac denuntiatione territi Senatores, primo urbem prodere Lacedaemoniis tentavere; dein, quum id nequissent, in exilium profecti sunt. Itaque Alcibiades, patria ab intestino malo liberata^g, summa cura classem instruit, atque ita in bellum adversus Lacedaemonios perrexit.

Hac expeditione tanta subito rerum commutatio facta est, ut Lacedaemonii, qui paulo ante victores vigerant, perterriti pacem pe-

^a) Δηλ. opportunum, εὐκαιρία. ^b) Ne otium Graecis suppetat ad externa bella gerenda. ^c) Πρέπει νὰ κρατῇ τις τὰς δυνάμεις τῶν πατριῶν εἰς ἰσορροπίαν, βοηθῶν τοὺς ἀσθενεστέρους. ^d) Παρεῖ ψεῖδωλῶς. ^e) Ἐνεαῦθα ἔκειτο σχεδὸν συμπασα ἡ ναυτικὴ δύναμις τῶν Ἀθηναίων. ^f) Αὕτη ἐστὶν ἡ μεταπολιτεῖα εἰς τοῦ Πεισάνδρου Ὀλ. 92, 1, δι' ἧς ἡ πολιτεία ἀπεσπάρθη ἀπὸ τῶν λαὸν ἔκπεδον εἰς συμπολίαν 430 ἀνδρῶν. Μετὰ τινὰς μῆνας κατηργήθη πάλιν, καὶ εἰς τὴν κατάργησιν ταύτην ἐδείξαν μεγάλην ἐνέργειαν οἱ φίλοι τοῦ Ἀλκιβιάδου. ^g) Καταργήσας τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἀποκαταστήσας πάλιν τὴν δημοκρατίαν.

terent; victi enim erant quinque terrestribus proeliis, tribus navalibus^a, in quibus trecentas triremes amiserant, quae captae in hostium venerant potestatem. Alcibiades simul cum collegis receperat Ioniam, Hellespontum, multas praeterea urbes Graecas, quae in ora sitae sunt Asiae; quarum expugnaverant quam plurimas, in his Byzantium; neque minus multas consilio^b ad amicitiam adjunxerant, quod in captos benevolentia fuerant usi. Inde praeda onusti, locupletato exercitu, maximis rebus gestis, Athenas venerunt.

Ad hunc redentis exercitus triumphum effusa omnis multitudo obviam procedit, et universos quidem milites, praecipue tamen Alcibiadem mirantur. Sic enim populo erat persuasum, omnes et adversas superiores^c et praesentes secundas res accidisse ejus opera. Itaque et cladem in Sicilia et Lacedaemoniorum victorias suae culpa tribuebant, quod talem virum e civitate expulissent. Hic ut navi egressus est, illum unum omnes prosequiebantur, et id^d quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiae victoribus, coronis^e aureis aeneisque vulgo donabatur. Postquam in Urbem venerat, concione advocata, sic verba fecit, ut nemo tam ferus esset, quin ejus casum lacrymaret, imicumque his se ostenderet, quorum opera patria pulsus fuerat. Restituta igitur huic sunt publice bona; et iidem illi sacerdotes, qui eum devoverant, rursus^f resacerare sunt coacti.

Οἱ Ἀθηναῖοι νικῶνται ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου.

Dum haec Athenis geruntur, a Lacedaemoniis Lysander classi belloque praeficitur; et in locum Tissaphernis Darius, rex Persarum, filium suum, Cyrum, Ioniae Lydiaeque praeposuit, qui Lacedaemonios^g auxiliiis opibusque ad spem fortunae prioris erexit. Aucti igitur viribus Alcibiadem cum centum navibus in Asiam profectum, dum agros populatur^h, repentino adventu oppressere. Magnae et inopinatae cladis nuntius quum Athenas venisset, tanta Atheniensium desperatio fuit, ut statim Cononem in Alcibiadis locum mitterent, ducis se fraude magis quam belli fortuna victos arbitantes. Alcibiades autem impetum multitudinis veritus, denuo in voluntarium exilium proficiscitur.

^a) Μάλιστα εἰς τὴν ἐν Κυζίκῳ μάχην, δι' ἧς οἱ Ἀθηναῖοι κύριοι τοῦ Ἑλληνιστοῦ γενόμενοι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξέβαλον ἐκ τῆς θαλάσσης. ^b) Prudentia διὰ πολιτικῆς συνέσεως. ^c) T. c. Calamitates, quibus superioribus temporibus affligerentur. ^d) Καὶ ὅπου. ^e) Στέφανοι ἐκδιδόντες τιμὴν ἕνα καὶ εἰς τοὺς πολίτας, δι' ἐκδοσὶν λεύσεις πρὸς τὴν πολιτείαν. Αὐτὸ τοῦτο ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς Ὀλυμπιονίκας ἐν τῇ περὶ αὐτῶν, διότι οἱ πόλεις ἐνομιζόντο εὐδαίμονες, ὅταν τις τῶν πολιτῶν ἐκρίνετο ἀμείων τοῦ ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι βραβεῖου. ^f) resacerare ἢ resacerare σημαίνει liberare ab imprecationibus, λύειν τῆς ἀρας. ^g) Ὁ Λυσάνδρος ἐδυνήθη καὶ κερδίσθαι τὴν φιλίαν τοῦ νεωτέρου κόρου, ὅστις ὑπεστήριξεν αὐτὸν μὲ χρήματα καὶ ναύτας. ^h) Κατ' ἄλλους ὁ Ἀλκιβιάδης ἀγκατέλειπε τὸν στόλον διὰ τὰ συλλεῖν χρήματα ὃ δὲ ἐν τῷ στόλῳ μένας στρατηγὸς ἐναυμάχησε παρὰ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ.

Itaque Conon Aleibiadi succellus classem maxima industria adornat; sed navibus exercitus deerat. Nam ut numerus militum expletur, senes et pueri arma capere coacti sunt. Pluribus itaque proeliis adverso Marte pugnatis, tandem Lysander, Spartanorum dux, Atheniensium exercitum, qui, navibus relictis, in terram praedatum exierat, ad Aegospotamos⁴ oppressit, eoque impetu totum bellum finivit. Hac enim clade res Atheniensium penitus inclinata est.⁵ Tributariae civitates, quas metus in fide retinuerat, Lysandro se tradiderunt, nec aliud dilionis Atheniensium⁶ relictum est praeter urbem ipsam.

Quae quum Athenis nuntiata essent, ingens omnium consternatio fuit; viri mulieresque relictis domibus, per urbem currere⁷ pavidi; alius alium sciscitari; auctorem nuntii requirere. In foro deinde coeunt, noctemque ibi inter timorem, questus, et lacrymas transigunt. Alii fratres, aut filios, aut parentes dellent, et cum privatis casibus querelam publicam⁸ miscunt: *Jam se ipsos, jam ipsam patriam perituram, miserioremque superstitum, quam amissorum fortunam esse. Nullam nunc classem superesse, in quam confugiant; nullum exercitum, cujus virtute servari possint.*

Αἱ Ἀθηναὶ παραδίδονται εἰς τὸν Λύσανδρον καὶ δέχονται τοὺς 30 τυράννους.

Dum haec Athenis fiunt, Lysander Graeciae civitates in Lacedaemoniorum potestatem redigit, et undique iis, qui Atheniensium rebus studerent, ejectis, decem in unaquaque civitate delegit viros⁹, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum commisit. His actis, Athenas navigavit, miseramque civitatem, obsidione circumdatam, fame urget. Sciebat enim, neque ex adveclis copiis multum superesse, et ne novae advehi possent, providebat¹⁰. Quibus malis Athenienses fracti, multis fame et ferro amissis, pacem petivere; quae an dari deberet, diu inter Spartanos sociosque deliberatum est. Quum nonnulli nomen Atheniensium¹¹ delendum, urbemque incendio consumendam censerent, Spartani negarunt, se passuros¹², ut ex duobus Graeciae oculis¹³ alter erueretur; pacemque Atheniensibus sunt polliciti, si longi muri brachia¹⁴ dejicerent, navesque, quae reliquae forent,

⁴) Τόπος ἐν τῇ δυτικῇ παραλίῳ τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπὶ τῆς θρηακικῆς χερσονήσου.

⁵) Prostrata est. ⁶) Ἀντί nec quidquam, quod in Atheniensium potestate fuit.

⁷) Τὰ ἀπαρέμματα currere sci scitari requirere κείνται ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ ῥήματος καλοῦνται (ιστορικά ἀπαρέμματα συμβαίνει δὲ τοῦτο συνήθως εἰς ζωγράφους διηγήσεις.

⁸) Ἦγουν dum de suis quisque casibus queritur etiam republicae calamitatem delect. ⁹) Αἱ δεκαθερχίαι καλούμεναι, δι' ὧν κατηργήθησαν αἱ δημοκρατίαι καὶ εἰσῆλθον αἱ καταλυτικαὶ ὀλιγαρχικαὶ κυβερνήσεις. ¹⁰) Αἱ ἀδυστηροτάτου ἀποκλείσμου τοῦ λιμένος. ¹¹) Ὡς ποιεῖται Romanum, ἀντὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὁ Ῥωμαῖος λαός. ¹²) T. e. Dixerunt se non passuros. ¹³) Οἱ δύο ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἦσαν αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη. ¹⁴) Τὰ σκέλη τοῦ μακροῦ τεύχους, τίς τὰ μακρὰ τεῖχη. Οὕτως ἐκαλοῦντο τὰ δύο 5000 βήματα μακρὰ τεῖχη, τὰ ὅποια ἤγωνον τὰς

traderent; denique si respublica triginta rectores¹, ex civili s deligendos, acciperet.

His legibus acceptis, tota civitas subito mutari² coepit. Triginta rectores reipublicae constituuntur. Laedaemoniis et Lysandro dediti, qui brevi tyrannidem in cives exercere coeperunt. Quippe a principio tria millia satellitum sibi statuunt; et quasi hic numerus ad continendam civitatem non sufficeret, septingentos milites a victoribus accipiunt. His copiis instructi exhaustam urbem caedibus et rapinis fatigant³; quumque hoc uni ex numero suo Therameni⁴ displicere didicissent, ipsum quoque ad terrorem omnium interficiunt. Quo factum est, ut multi, urbe relicta, exsilii miserias, quam domesticum terrorem⁵ pati mallent.

Ὁ Ἀλκιβιάδης φονεύεται.

Horum tyrannorum consiliis etiam Alcibiades perit. Qui quum castellum in Phrygia habitaret, ubi liberandae patriae agitabat consilia, Critias⁶ caeterique tyranni Atheniensium certos homines ad Lysandrum in Asiam miserunt, qui cum certiore facerent, nisi Alcibiadem sustulisset, nihil earum rerum⁷ ratum fore, quas ipse Athenis constituisset. Quare si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur. Lysander, his verbis commotus, Pharnabazo, satrapae, persuasit, ut homines mitteret, qui viciniori⁸, in qua Alcibiades erat, negotium darent⁹, ut eum interficerent. Ili, quum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt. Ille autem ut sonitu flammae est excitatus, quum ei gladius esset subductus, familiaris sui subalare¹⁰ telum arripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadia hospes, qui nunquam discedere¹¹ voluerat. Hunc sequi se jubet, et id, quod in praesentia vestimentorum¹² fuit, arripuit. His in ignem ejectis flammae vim¹³ transiit. Quem ut barbari incendium effugisse viderunt, telis eminus missis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. At mulier, quae cum eo vivere consuebat, muliebri sua veste¹⁴ contextum

¹ Ἀθήνας μετὰ τοῦ Πειραιῶς καὶ περιελάμβανον ἐκατέρωθεν τὴν εἰς Πειραιᾶ ὁδόν.

² Τρόπον τινὰ τριπλῇ δεκαδραχμῇ. ³ Ὁ λαὸς διὰ μᾶς ἔλασε τὰ δικαιώματά του, αἱ νόμοι ἐγένοντο δι' ὀλίγων καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν τριάκοντα ἐτετέλουντο διὰ στρατιωτῶν. ⁴ Ἀ Λαεδαίμονις. ⁵ Urbem bello exhaustam caedibus et rapinis conficiunt: fatigare σημαίνει τὴν διάρκειαν καὶ συγνήν ἐπανάληψιν ἐκλήρας πράξεως. ⁶ Ὁ Θηραμίνης ἐφάνη πολλὰ δραστήριος εἰς τὰς μετὰ τῆς Σπάρτης διαπραγματεύσεις, καὶ συνήρρησεν οὐχὶ μικρὸν εἰς παραδοχὴν τῶν σκληροτάτων συνθηκῶν, ἀντίεσθαι δ' ἔπειτα εἰς τὴν ὁμότητα τῶν συναρχόντων του. ⁷ Ὡς imminentia a tyrannis pericula. ⁸ Ὁ δραστηριώτατος καὶ ὁμότετος τῶν 30 τυράννων. ⁹ Firmum, durabile. ¹⁰ T. ε. vicinis. ¹¹ Negotium dare, demandare, jubere.

¹² Μάγειραν, ἣν δύνανται τις νὰ κρίψῃ ὑπὸ τὴν μασχάλην (sua). ¹³ Alcibiadem relinquere. ¹⁴ Id quod vestimentorum ἀντὶ ὅμια vestimenta, quae tum aderant. ¹⁵ Ἡ σφοδρότης τῶν φλογῶν κατηνύσθη ἐπ' ὀλίγον διὰ τῶν ἐπιβιβασθέντων ἐνδυμάτων. ¹⁶ Μὴ ὑπαρχόντων ἄλλων ἐνδυμάτων.

eremavit. Sic Alcibiades annos circiter quadraginta natus diem obiit supremum.

Ὁ Θρασύβουλος ἐλευθερώνει τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τοὺς 30 τυράννους.

Inter cives, qui tyrannorum furorē effugerant, Thrasybulus erat, qui, ad spem liberandae patriae erectus¹⁾, adunatis²⁾ triginta exsulibus Phylem, quod est castellum in finibus Atticae³⁾, occupavit. Hoc initium fuit salutis Atheniensium. Hinc viribus paulatim auctis, in Piraeum⁴⁾ transiit, Munychiamque⁵⁾ munivit. Hanc bis tyranni oppugnare sunt adorti, ab eaque turpiter repulsi protinus in urbem, armis impedimentisque amissis, refugerunt. Usus est Thrasybulus non minus prudentia quam fortitudine; nam cedentes violari vetuit; cives enim civibus parcere aequum censebat; neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit; neminem jacentem⁶⁾ veste spoliavit; nihil attigit praeter arma, quaeque ad victum pertinebant. In secundo proelio cecidit Critias, triginta tyrannorum acerrimus.

Dum haec geruntur, Pausanias, rex Lacedaemoniorum, tyrannis auxilio missus est. Is Lysandro infensus, inter Thrasybulum et eos, qui urbem tenebant⁷⁾, fecit pacem, his conditionibus *ne qui praeter triginta tyrannos, et decem, qui postea praetores⁸⁾ creati, eadem crudelitate in cives grassati erant, afficerentur exsilio, neve bona publicarentur; reipublicae procuratio populo redderetur⁹⁾*. Praeclarum hoc quoque Thrasybuli, quod reconciliata pace, quum plurimum in civitate posset, legem tulit: *ne quis anteactarum rerum accusaretur, neve multaretur*; eamque illi legem *Oblivionis*¹⁰⁾ vocant.

Οἱ Ἀθηναῖοι παραδίδονται εἰς τὴν ραθυμίαν.

Non ita multo post per victoriam, a Conone de Lacedaemoniorum classe reportatam¹¹⁾, fractae res Atheniensium nonnihil reparatae sunt; nec tamen pristinam inter Graecos auctoritatem potuerunt recipere. Magis magisque in torporem et segnitiam resoluti, non ut olim in classem et exercitum, sed in dies festos apparatusque ludorum reditus publicos effundebant, frequentiusque in theatris quam in castris

¹⁾ Exurgens, spem capiens erigi & se erigere (ἀντίθ. defici defectus, τὰσσεται ἐπὶ ἐνθάρρυνσως. ²⁾ Conjunctis. ³⁾ Ἡ Φυλὴ, κατὰ τὰ μεθόρια τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. ⁴⁾ Τὴν μετὰ τοῦ Πειραιῶς ἡνωμένην πόλιν. ⁵⁾ Εἰς τῶν λιμένων τῶν Ἀθηναίων, σχηματιζόμενος ἐξ ἀκρωτηρίου τινός, τὸ ὁποῖον διώρυσεν ὁ Θρασύβουλος.

⁶⁾ Interfectum & prostratum. ⁷⁾ Οἱ Ὀλιγαρχικοί. ⁸⁾ Praetor σημαίνει ἐνταῦθα ἐν γένει πάντα, ὅστις διευθύνει τὰς ὑποθέσεις πόλεως τινος. Οἱ διασωθέντες ἐκ τῶν 30 τυράννων ἐγκατέλειψαν τὰς Ἀθήνας μετὰ τὴν δυστυχῆ μάχην καὶ κατέφυγον εἰς τὴν Ἐλευσίαν· ἀντ' αὐτῶν δὲ ἐξελέχθησαν ἤδη δέκα ἄνδρες. ⁹⁾ Ἀπεκατεστάθη πάλιν ἡ δημοκρατία. ¹⁰⁾ Ὁ περὶ ἀμνηστίας νόμος. ¹¹⁾ Ὁ Κόνων μετὰ τὴν ἐν Αἰγίδι μάχην ἦταν τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἐρεῖνε ναύαρχος στόλου τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὅστις ἤδη εὐρίσκειτο εἰς διενέξεις μετὰ τῆς Σπάρτης. Τὴν ἐνταῦθα ἀναφερομένην νίκην ἔλαβον ἐν Κνίδι· οἱ δὲ Σπαρτιῖται ἔχασαν δι' αὐτῆς τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν.

versabantur. Tum vectigal publicum, quo milites et remiges elebantur, inter urbanum populum dividi coeptum. Quibus rebus effectum est, ut, Graecis otio torpescantibus obscurum antea Macedonum nomen emergeret; et Philippus, obses triennio Thebis habitus in Epaminonda domo, hujus praestantissimi viri et Pelopidae virtutibus eruditus, Graeciae servitutis iugum imponere et instituisse, adeo atheniensibus taliter

τοιαύτην ὁκνηροῦσε 10

Η' ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΚΑ

Λυκούργος νομοθέτης τῶν Σπαρτιατῶν καὶ νόμοι τινὲς αὐτοῦ.

Lacedaemoniorum respublica auctoritatem, qua inter Graecos pollebat, et incrementa debebat legibus et disciplinae Lycurgi. Qui vir quum fratri suo, Polydectae, regi Spartanorum, successisset, regnumque sibi vindicare potuisset, Charillao, filio ejus, qui natus posthumus fuerat, quum ad aetatem adultam pervenisset, regnum summa fide restituit; ut intelligerent omnes, quanto plus apud bonos pietatis jura, quam omnes opes valerent. Jam probitate ejus perspecta, populus et principes, diuturnis inter se dissidiis agitati, conjunctis precibus eum permoverunt, ut civitati leges scriberet. Quo difficilimo negotio suscepto, rem ita perfecit, ut, dum Lycurgi leges florebant, Spartanorum civitas principem locum inter Graecos obtineret.

Ac primum quidem populum in obsequia principum, principes ad justitiam imperiorum formavit. Parsimoniam omnibus suasit. Emi singula non pecunia, sed compensatione mercium jussit. Auri argenti-que usum, velut omnium scelerum materiam, sustulit. Fundos omnium aequaliter inter omnes divisit. Convivari omnes publicae jussit, ne cujus divitiae vel luxuria in occulto essent. Pueros puberes in agrum deduci praecepit, ut primos annos non in luxuria, sed in opere et laboribus agerent. Virgines sine dote nubere jussit, ut uxores eligerentur, non pecuniae. Maximum honorem senum esse voluit. Haec quoniam primo, solutis antea moribus, dura videbat esse, auctorem Apollinem Delphicum fingit. Dein, ut aeternitatem legibus suis da-

¹) Ἀπότῳ ἡ Σπάρτη 70 ἔτη μετὰ τὴν ἔλωση τῆς Τροίας ἐκτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀωριέων, ἐβασίλευον ἐνταῦθα ὁμοῦ 2 βασιλεῖς ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἑρακλειδῶν.

²) Οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ἐνηργήθησαν περίπου 500 ἔτη. ³) T. e. principes ita informavit ut justa imperia exercebant.

⁴) T. e. in molli ignavia. ⁵) ἵνα ἐκλέγων τις γυναῖκα παρατηρῇ τὰ εἰς οἰκοδόμειαν ἀπαιτούμενα προτερήματα καὶ οὐχὶ τὰ χρήματα. ⁶) Ὁ Λυκούργος ἐπέκυρωσε τοὺς νόμους τοῦ διὰ τοῦ ἐν Ἀλφειῷ μαντείου.

ret, jurejurando obligat civitatem, nihil eos de ejus legibus mutatu-
ros, priusquam revertereſſur, et ſimulat, ſe ad oraſulum Delphicum
proſciſci, conſulturum; quid addendum mutandumque legibus vide-
retur. Deo. Proſciſcitur autem Cretam¹⁾, ibique perpetuum exſilium
egit, abjicique in mare oſſa ſua moriens juſſit, ne, reliquiis ſuis La-
cedaemonem relatis, Spartani ſe religione juriſjurandi ſolatos arbi-
trarentur.

Οἱ Μεſſηνιακοὶ πόλεμοι.

His igitur moribus ita brevi civitas conſult, ut quum Meſſenias
bellum intuliſſent, graviffima ſe exſecratione obtingerent, non, pri-
uſquam Meſſeniam expugnaffent, reverſuros. Sed decem annis in ob-
ſidione urbis fruſtra conſumtis, Meſſenii tandem per inſidias expu-
gnantur. Deinde, quum per octoginta annos omnia ſervitutis mala per-
peſſi eſſent, poſt longam poenarum²⁾ patientiam bellum reſtaurat. La-
cedaemonii autem tanto majore confidentia ad arma concurrunt, quod
adverſus ſervos dimicaturi videbantur. Res tamen aliter cecidit, at-
que ipſi ſperaverant. Nam tribus proeliis uſi, eo uſque deſperationis
adducti ſunt Spartani, ut ad ſupplementum exercitus ſervos ſuos
manumitterent. Tum de belli eventu oraculo Delphis conſulto, jubentur
ducem belli ab Athenienſibus petere. Athenienſes autem, quum
hoc reſponſum cognoviſſent, in contemptum Spartanorum Tyrtaeum
poëtam claudum pede miſerunt. Qui quum veniſſet, carmina exerci-
tui recitavit, in quibus virtutis hortamenta, damnorum ſolatia, belli
conſilia, conſcripſerat³⁾. Itaque tantum ardorem militibus injecit, ut
omnes alacri animo mortem oppeterent. Raro unquam cruentius præ-
lium fuit. Ad poſtremum tamen victoria Lacedaemoniorum fuit.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡγοῦνται τῶν Ἑλλήνων.

Inſequenti aevo factum eſt, ut Lacedaemonii, ob inſtam quandam
populo nobilitatem et eximiam virtutis famam, principatum in Grae-
cia obtinerent⁴⁾. Quare in Perſicis bellis omnes Graeciae civitates,
quae ſe adverſus barbaros conjunxerant, eorum imperio parebant. Sed
poſt illa tempora quum Athenienſes maris ſibi imperium vindicas-
ſent, ingens Lacedaemoniorum contra eos exarſit invidia. Hinc inimi-
citiae, mox bella exorta; unumque graviffimum, quod per viginti ſe-
ptem annos extractum, univerſae Graeciae vires vehementer allixit⁵⁾.
Victoria penes Spartanos fuit; qui poſt pugnam apud Aegos flumen,
ubi Athenienſium robur fractum eſt, terra marique dominari cœperunt.

¹⁾ Ἐκ Κρήτης παρέλαβεν ὁ Λυκούργος τῶν νόμων του τινάς. ²⁾ Malorum et cala-
mitatum. ³⁾ Ὡδὰς, δι' ὧν παρώτρυνε τοὺς Σπαρτιάτας εἰς τὴν ἀνδρείαν, πᾶρηγόρει
διὰ τὰς ζημίας, ἀς εἶχον ὑποφέρειν καὶ ἐσυμβούλευε, τίνι τροπῇ νὰ διευσθύνωσι τὸν
πόλεμον. ⁴⁾ Εἶχον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. ⁵⁾ Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι πολεμοῦσιν ἐν Ἀσίᾳ κατὰ τῶν Περσῶν.

Jam auctis viribus, Laeadaemonii totius Asiae imperium affectare coeperunt. Circa illud tempus, Conon Atheniensis, qui, amissa bello patria, in exilio vivebat, contulit se ad Pharnabazum, Satrapem Ioniae et Lydiae, eundemque generum regis et propinquum, apud quem ut gratia valeret, multo labore perfecit. Nam quum Laeadaemonii in societate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam, maxime impulsus a Tissapherne, qui a regis amicitia defecerat, et cum Laeadaemoniis coierat societatem, hunc adversus Pharnabazum habitus est imperator; re vera autem exercitui praefuit Conon, ejusque arbitrio omnia gesta sunt. Hic summum ducem Agesilaum multum impedivit, saepeque ejus consiliis obstitit, neque non fuit apertum, si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi fuisse erepturum.

Hic quum jam animo medicaretur proficisci in Persas et ipsum regem adoriri, nuntius ei domo venit Ephorum⁴ jussu, bellum Athenienses et Boeotios indixisse Laeadaemoniis; quare venire non dubitaret. Qui quum⁵ victori praesset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potiundi, gloriosius tamen duxit, si institutis patriae⁶ paruisset, quam si bello superasset Asiam. Quum jam haud ita longe abesset Peloponneso, obsistere ei conati sunt Athenienses et Boeotii caeterique eorum socii apud Coroneam; quos omnes gravi proelio vicit. Huic victoriae vel maxima fuit laus, quod, quum plerique se ex fuga in templum Minervae conjecissent, quaerereturque ex eo, quid his fieri vellet, etsi aliquot vulnera acceperat eo proelio, et iratus videbatur omnibus, qui adversus eum arma tulerant, tamen antetulit irae religionem, et eos vetuit violari. Neque vero hoc solum in Graecia fecit, ut templa Deorum sancta haberet, sed etiam apud barbaros summa religione omnia simulacra arasque conservavit.

Αἱ πολιτεῖαι τῆς Ἑλλάδος ἐξασθενοῦσιν ἀλλήλας.

Πόλεμος Σπαρτιατῶν καὶ Θηβαίων.

Post hoc proelium collatum est omne bellum circa Corinthum, ideoque Corinthium est appellatum. Hic quum una pugna decem milia hostium Agesilao duce cecidissent, eoque facto opes adversariorum debilitatae viderentur⁷, tantum absuit ab insolentia gloriae, ut

⁴) Se conjunxerat, ἡνώθη. ⁵) Ὁ Ἀγessilaos σκοπόν εἶχε νὰ κατασφύρη τὴν μοναρχίαν τῶν Περσῶν καὶ νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν βασιλέα. ⁶) Ὁ Ταῦρος, ὅρας ἔχον πολλοὺς κλάδους, ἐξ ὧν εἰς ἐκτείνεσθαι ἐκ τῆς Λυκίας εἰς τὸν Εὐφρεῖνον Πόντον καὶ τὴν ἐπιτάδε Ἀσίαν διαιρεῖ εἰς δύο μέρη. ⁷) Συνηρημένον ἀντὶ Ephorum. ⁸) Ἄν καὶ.

⁹) Εἰς τοὺς νόμους, οἵτινες διατάττον αὐτὸν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς διατάξεις τῶν Ἑσπερίων. ¹⁰) T. ε. Agesilao. ¹¹) Αὐτ. debilitatae essent. πολλὰκις καίτοι videtur περιφραστικῶς ἐπὶ πράξεως ἀναμφιβόλου.

commiseraretur fortunam Graeciae, quod tam multi vitio adversariorum cepidissent; namque illa multitudo, si sana meos esset, Graeciam a Persis supplicium sumere potuisset. — Sed per idem tempus Conon, Persarum classi praefectus, Spartanorum vires in pugna navali apud Cnidum fregit. Victi Lacedaemonii fugam capessunt, multis navibus amissis, quas Conon partim ceperat, partim depresserat. Hoc initium Atheniensibus resumendae potentiae fuit. Conon cum parte navium in patriam venit; muros a Lysandro dirutos reficiendos curat; pecuniaeque quinquaginta talenta, quae a Pharnabazo acceperat, civibus suis donat.

Dum haec geruntur, Artaxerxes, rex Persarum, legatos in Graeciam mittit, per quos jubet omnes ab armis discedere; qui aliter fecisset, eum se pro hoste habiturum; civitatibus libertatem suaque omnis restituit. Fessi tot bellis Graeci cupide paruerunt. Sed Lacedaemonii securis^a insidiantes, castellum Arcadum expugnant, occupatoque praesidium imponunt. Itaque armato instructoque exercitu Arcades, adhibitis in auxilium Thebanis, qui jam, Epaminondae virtute excitati, ad Graeciae imperium adspirabant, bellum repetunt. In eo proelio Archidamus^b, dux Lacedaemoniorum, vulneratur; qui quum caedi suos videret, per praeconem corpora interfectorum ad sepulturam poscit. Hoc est enim signum apud Graecos victoriae traditae. Qua confessione contenti Thebani signum parcendi dederunt.

Paulo post Thebani, Epaminonda duce, occupandae urbis hostium spem ceperunt. Igitur principio noctis taciti Lacedaemona profiscuntur, non tamen aggredi incautos potuerunt. Quippe senes, et caetera imbellis aetas quum adventum hostium sensissent, in ipsis portarum angustiis armati occurrunt. Pauci igitur senes sustinuerunt aciem, cui paulo ante universa juvenus par esse non potuit. Agesilai autem adventu nuntiato, Thebani recessere. Nec bellum diu dilatatum; siquidem Spartanorum juvenus, senum virtute et gloria incensa, teneri non potuit, quin ex continenti^c acie decerneret. Quum victoria Thebanorum esset^d, Epaminondas, dum non ducis tantum, verum etiam fortissimi militis officio fungitur, graviter vulneratur. Hujus casu aliquantum retardati sunt Boeotii: neque tamen prius pugna excesserunt quam repugnantes profligarunt. At Epaminondas quum animadverteret, mortiferum se vulnus accepisse, simulque, si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim emissurum

^a) Διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου Ὀλ. 98 2. παρεδόθησαν ἑπασαι αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις εἰς τοὺς Πέρσας, ἑπασαι δὲ αἱ λοιπαὶ δημοκρατεῖαι ἐκτρώθησαν ἀνεξάρτητοι, καὶ οὕτως ἀπεσπάρθησαν ἀπὸ τοῦ ἀρχι τοῦδε κυρίου των. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπωφελήθησαν τὴν φαινόμενην ταύτην εἰρήνην. ^b) Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχιδάμου. ^c) Confestim, ex vestigio. ^d) Εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, γενομένην Ὀλ. 104, 2.

usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, viciisse Boeotios. Id postquam audivit, satis, inquit, vixi; invictus enim morior. Tum, ferro extracto, confestim exanimatus est.

Una cum Epaminonda Thebanorum quoque vires ceciderunt; ut non tam illum amisisse, quam cum illo interiisse omnes viderentur. Nam neque hunc ante ducem ullum memorabile bellum gessere; nec postea virtutibus, sed cladibus insignes fuere; ut manifestum sit, patriae gloriam et natam et extinctam cum eo fuisse. Fuit autem incertum, vir melior, an dux esset. Erat enim modestus, prudens, gravis, temporibus sapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo, adeo veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Paupertatem adeo facile perpessus est, ut de republica nihil nisi gloriam caperet; honores autem ita gessit ut ornamentum non accipere⁴; sed dare ipso honoribus videretur. Jam litterarum studium et philosophiae doctrina tanta fuit, ut mirabile videretur, unde tam insignis militiæ scientia homini inter litteras nato contigisset.

⁴) Ex honoribus, δηλ. ἐκ τῶν πολιτικῶν θέσεων.

Θ'. ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

Μακεδόνων καταγωγή καὶ πρῶτοι βασιλεῖς.

Macedonia ante, nomine Emathionis regis, Emathia cognominata est. Hujus, sicut incrementa modica, ita termini perangusti fuere. Antiquissimis temporibus Caranus, ex Herculis progenie, responso oraculi sedes quaerere jussus, cum magna multitudine Graecorum in Emathiam venit, ibique urbem Edessam, oppidanis propter imbrium et nebulae magnitudinem non sentientibus, gregem caprarum secutus, occupavit. Oraculum autem jusserat eum ducibus capris imperium quaerere. Hinc etiam postea in bellis, quae cum finitimis gerebat, capras ante signa habere solebat. Urbem quoque Edessam, ob memoriam muneris Aegae⁴, populum Aegeadas vocavit. Pulso deinde Mida, qui partem Macedoniae tenebat, aliisque regibus, in locum omnium solus successit, primusque adunatis gentibus variorum populorum⁵, veluti unum corpus Macedoniae fecit.

Post hunc Perdicca regnavit, cujus et vita illustris et mortis postrema memorabilia fuere; siquidem senex moriens Argaeo filio monstravit locum, quo condi vellet, ibique non sua tantum, sed et succe-

⁴) Beneficii a capris accepti. ⁵) Populi, λαοὶ διαφοροῦ καταγωγῆς Gentes, αἱ φυλαὶ τῶν λαῶν τούτων.

dentium sibi regum ossa poni jussit; praefatus¹, quoad ibi conditae posterorum reliquiae forent, regum ió familia mansurum: credantque extinctam in Alexandro stirpem², quod locum sepulturae mutaverit. Argaeus, moderate et cum amore popularium administrato regno, successorem filium Philippum reliquit; qui immatura morte raptus³ Aëropum, parvulum admodum, instituit heredem. Illis temporibus Macedonibus assidua certamina cum Thracibus et Illyriis⁴ fuere. Tota quoque Illyrii, infantiam regis pupilli contemnentes, bello Macedonas aggrediuntur. Qui quum primo proelio pulsí essent, rege suo in cunis prolato et pone aciem posito, acrius certamen repetivere. Conserto itaque proelio magna caede Illyrios ludere, ostenderuntque hostibus suis, priore bello regem Macedonibus, non virtutem desuisse.

Multis annis interjectis, per ordinem successionis, regnum ad Amyntam pervenit. Hic quoque rex insigni industria et omnibus imperatoris virtutibus instructus fuit. Ex Eurydice tres filios sustulit⁵, Alexandrum, Perdiccam et Philippum, Alexandri Magni patrem, et filium Euryōnen. Cum Illyriis et Olynthiis⁶ gravia bella gessit. Insidiis autem Euridices uxoris, quae regnum adultero tradendum susceperat, occupatus fuisset⁷, nisi filia matris consilia et scelus prodidisset. Functus itaque multis periculis senex decessit, regno maximo ex filiis Alexandro tradito.

Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος.

Alexander inter prima initia regni bellum ab Illyriis pacta mercede redemit; et interjecto tempore, Philippo fratre obside dato, cum Thebanis pacem conciliat⁸; quae res ad egregiam Philippi indolem formandam plurimum valuit. Siquid in per triennium Thebis obses habitus in domo Epaminondae, summi et philosophi et imperatoris, ad huius viri exemplum se composuit. Nec multo post Alexander, insidiis Eurydices matris petitus, occubuit; cui Amyntas, quum in scelere esset deprehensa⁹, propter communes liberos pepercerat, ignarus, eam his ipsis aliquando exitiosam fore. Frater quoque ejus Perdicca pari insidiarum fraude decipitur, parvo filio relicto. Nuntio de fratris morte accepto, Philippus clam Thebis aufugit, domumque rediit, ubi diu pupilli regis tutorum egit. At ubi graviora bella immincebant, se-

¹) Dicens, ἀλλὰ μετ' ἐπιστημότης τις καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀφορῶν. ²) Regum filius familiae, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἔλαβον τὴν βασιλείαν. ³) Extinctus.

⁴) Οἱ Θρᾷκες καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ, οἱ γείτονες τῶν Μακεδόνων, ἔχοντο μὲν ἀνατολικῶς, οὗτοι δὲ δυτικῶς, ἀμφοτέρωι πολεμικοὶ λαοί. ⁵) Suscepit et educavit. ⁶) Ἡ Ὀλυνθος, πόλις ἐλευθέρα ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, μεγάλην δύναμιν ἔχουσα. ⁷) Oppressus fuisset. ⁸) Οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας ἐπαπειλούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπροσκάλεσαν εἰς βοήθειαν τοὺς Θηβαίους καὶ τὸν Πελοπίδαν, οἵτινες ἡγάγασαν αὐτὸν εἰς εἰρήνην, καὶ ἔσπερώσαν αὐτὸν μετὰ ταῦτα εἰς τὸν θάνατον του.

⁹) Ὅτε ἐξήτει νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀμύνταν.

nunquam auxilium in expectatione ulantis erat, compulsus a populo regnum suscepit.

Principum imperii non satis prosperum videbatur, cum hinc insidiarum metus, inde idopia regni, continuis bellis exhausti, immatura adolescentis aetatem urgeret. Simul finitimae gentes, velut conspiratione facta ad opprimendum Macedoniam, ex diversis locis uno tempore regnum bello petebant. Quibus bellis omnibus quum par esse non posset, alia interposita pactione composuit, alio redemit, invalidissimos quosque aggressus vicit: quo factum est, ut et militem trepidos animos firmaret, et se in contemptu hostium vindicaret. Primum illi cum Atheniensibus certamen ad Amphipolim fuit; quibus per insidias victis quum interficere omnes posset, incolumes sine pretio dimisit. Post hæc, bello in Illyrios translato, multa millia hostium cecidit. Urbem nobilissimam Larissam capit in Thessalia, non praedae cupiditate, sed quod exercitui suo robur Thessalorum equitum adjungere gestiebat. His ita gestis, jam non contentus submovere bella, ultro etiam quietos lacessit. Quam Methonam urbem oppugnaret, iacta demuris sagitta dextrum oculum regis effodit. Quo vulnere nec signior in bellum, nec iracundior adversus hostes factus est; adeo ut interjectis diebus, pacem deprecantibus daret, nec moderatus tantum, verum etiam mitis adversus victos esset.

Ὁ Φίλιππος ἀναμιγνύεται εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα καὶ ἐπεκτείνει τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου του.

Rebus Macedoniae compositis, finitimisque hostibus aut devictis aut territis, Philippus Graecorum libertati coepit insidiari. Quare civitatum contentiones alit, et auxilium inferioribus ferendo victos pariter victoresque subire regiam servitutem coegit. Causa et origo hujus mali Thebani fuere; qui quum rerum potirentur, incredibili odio adversus Phocenses inflammati, bellum sacrum excitavere. Quod quum soli profligare non possent, Philippum ducem eligunt, qui sacrilegos puniret. Phocenses enim, templo Apollinis occupato, magnam inde vim auri in belli usum converterant. Igitur Philippus, quasi sacrilegii ultor esset, omnes milites coronas laureas sumere jubet, atque ita, veluti deo du-

¹⁾ Οὕτε ἦτον δυνατόν νά προσμείνωσι νά αὐξήσῃ ὁ παῖς καὶ νά τοῦς βοηθήσῃ.

²⁾ Ab una parte, δηλ. a matre Eurydice. ³⁾ Δηλ. adolescentie in immautae adhuc aetatis premeret. ⁴⁾ Πόλις παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἀποίκος τῶν Ἀθηναίων. ⁵⁾ Οἱ Ἰπποὶ τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ Ἰππικὸν τοῦ λαοῦ τοῦ τοῦ ἦσαν περίφημα. ⁶⁾ Ἡ Μεθώνη, πόλις ἐν τῷ θερματικῷ κόλπῳ. ⁷⁾ Τ. ε. ἰσχυροῦσι. ⁸⁾ Οἱ Φωκεῖς, γείτονες τῶν Θεβαίων, ἐκατηγόρηθησαν, ὅτι κατέλαβον χώραν ἀνήκουσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, καὶ κατεδικάσθησαν εἰς ποινὴν χρηματικὴν ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων. Μὴ θελήσαντες δὲ νά ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐπέφερον τὸν ἱερὸν πόλεμον, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐδοξήθησαν αὐτοῖς.

⁹⁾ Ὡς σημεῖον τρόπου τινὰ, ὅτι ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἡμέραν.

τε, in praelium pergit. Phocenses, insignibus dei cōspectis, conscientia delictorum territi, abjectis armis fugam capessunt, poenasque violatae religionis sanguine pendunt.

Philippus, quum magnam inde gloriam apud omnes nationes adeptus esset, Olynthios aggreditur. Receperant enim per misericordiam, post caedem unius, duos fratres¹ ejus, quos Philippus ex noverca genitos, velut aemulos regni, interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam et nobilem excindit, et fratres olim destinato supplicio tradit, simulque praeda ingenti fruitur. Inde auraria in Thessalia, argenti metalla in Thracia² occupat. His ita gestis sorte evenit, ut eum fratres duo³ reges Thraciae, disceptationum suarum iudicem eligerent. Sed Philippus ad iudicium, velut ad bellum, instructo exercitu supervenit, et regno utrumque spoliavit.

Paulo post Thebani iterum legatos ad eum miserunt, qui rogarent, ut bellum contra Phocenses susceptum renovaret. Contra Phocensium legati, adhibitis⁴ Laedaemoniis et Atheniensibus, bellum deprecabantur⁵, cujus ab eo dilationem ter jam emerant. Secreto igitur auditis utriusque populi legationibus, his⁶ veniam belli⁷ pollicetur; illis contra venturum se auxiliumque laturum. Utrosque vetat parare bellum aut metuere. Sic factum est, ut, securis omnibus, Thermopylarum angustias occuparet. Tunc primum Phocenses captos se⁸ fraude Philippi animadvertentes, trepidi ad arma confugiunt. Sed neque spatium erat instruendi belli, nec tempus ad contrahenda auxilia; et Philippus excidium minabatur, ni deditio fieret. Victi igitur necessitate, pacta salute⁹, se dediderant. At, deditioe facta, caeduntur passim rapiunturque, haud secus ac si proelio superati essent.

Πόλεμοι τοῦ Φιλίππου ἐν Χερσονήσῳ καὶ ἐν Σκυθίᾳ.

His peractis, rebusque Macedoniae compositis, Dardanos¹⁰ caeteroque finitimos expugnat, et Byzantium, nobilem urbem et maritimam, obsidione cingit. Quam quum expugnare non posset, profectus cum fortissimis, se ad Chersonensium urbes convertit, plurimasque earum sibi subiecit, filiumque Alexandrum decem et octo annos natum, ad se arcessit, ut prima stipendia sub patris militia faceret. In Scythiam quoque praedandi causa profectus est; Scythasque, et virtute et numero praestantes, dolo vicit. Viginti millia puerorum ac seminarum

¹) Τὸν Ἀριδαῖον καὶ Μανέλαον υἱοὺς τοῦ Ἀμόντιου ἐξ ἄλλης γυναίκας. ²) Παρὰ τὴν πόλιν Φιλίππου. ³) Ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κόττας. ⁴) Τ. ε. Ad causam suam defendendam assumptis. ⁵) Τ. ε. Bellum a se avertere conabantur.

⁶) Τ. ε. Phocensibus. ⁷) Veniam belli, se bellum remissurum esse promittit.

⁸) Decептос. ⁹) Συνθήκην ποιήσαντες νὰ φρεσθῇ τῆς ζωῆς αὐτῶν. ¹⁰) Οἱ βόραιοι γέγονες τῶν Μακεδόνων.

capta, pecoris magna vis, auri argentique nihil¹. Aliquot millia nobilium equarum ad genus faciendum in Macedoniam missa.

Ὁ Φίλιππος νικᾷ τοὺς Ἕλληνας ἐν Χαίρωνείᾳ· ἐτοιμάσται κατὰ τῶν Περσῶν δολοφονεῖται.

Ab hac expeditione reversus, diu dissimulatum bellum Atheniensibus inferit, quorum causae Thebani se junxerunt. Facta igitur inter duas antea infestissimas civitates societate, legationibus Graeciam fatigant². Communem hostem putant communibus viribus summoventum; neque enim cessaturum Philippum, nisi omnem Graeciam domuerit. Motae quaedam civitates Atheniensibus se jungunt, quasdam autem ad Philippum belli metus traxit. Proelio ad Chaeroneam³ commisso, quum Athenienses longe majore militum numero praestarent, tamen assiduis bellis indurata Macedonum virtute vincuntur. Non tamen immemores pristinae virtutis ceciderunt; quippe adversis vulneribus⁴ omnes loca, quae tuenda a ducibus acceperant, morientes corporibus texerunt. Hic dies universae Graeciae et gloriam dominationis et vetustissimam libertatem⁵ finivit.

Hujus victoriae callide dissimulata laetitia est. Non solita sacra Philippus illa die fecit; non in convivio risit; non coronas aut unguenta⁶ sumsit; et, quantum in illo fuit, ita vicit, ut victorem nemo sentiret. Atheniensibus, quos passus⁷ infestissimos fuerat, et captivos gratis remisit, et bello consumptorum corpora sepulturae reddidit. Compositis in Graecia rebus, omnium civitatum legatos ad formandum rerum praesentium statum evocari Corinthum jubet. Ibi pacis leges universae Graeciae pro meritissimarum civitatum statuit, conciliumque omnium veluti unum senatum, ex omnibus legit. Auxilia deinde singulorum civitatum describuntur; nec dubium erat, eum Persarum imperium et suis et Graeciae viribus impugnaturum esse.

Interea dum auxilia a Graecia coeunt, nuptiae Cleopatrae filiae, et Alexandri⁸, quem regem Epiri fecerat, magno apparatu celebrat. Ubi quum Philippus ad ludos spectandos, medius inter duos Alexandros, et filium et generum, contenderet⁹, Pausanias, nobilis ex Macedonibus adolescens, occupatis angustiis Philippum in transitu obtruncat. Hic ab Attalo¹⁰ indigno modo tractatus, quum saepe querelam ad Philippum frustra detulisset, et honoratum insuper adversarium videret, iram in

¹) Οἱ Σκόθαι ἤγον βίον νομαδικὸν καὶ εἶχον μόνον ποίμνια. ²) T. z. Plurimas legationes per totam Graeciam mittunt. ³) Χαίρωνεια πόλις τῆς Βοιωτίας.

⁴) T. z. Pectore. ⁵) Ἡ ἡγεμονία, ἣν πρῶτον οἱ Σπαρτιάται, εἶτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐτελευταῖοι οἱ Θηβαῖοι διὰ τινὰ καιρὸν εἶχον, μετέβη εἰς τοὺς Μακεδόνας.

⁶) Στέφανοι καὶ μύρα ἦσαν συνήθη ἐν τοῖς συμποσίοις. ⁷) T. z. Expertus.

⁸) Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Νεοπτολέμου, βασιλέως τῆς Ἑπείρου. ⁹) Incederat.

¹⁰) Ἀτταλός, τῶν στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου, θεῖος τῆς τότε συζύγου τοῦ Κλεοπάτρας.

ipsum Philippum verfit, ultionemque, quam ab adversario non poterat, ab inique iudice exegit.

Creditum est etiam, percussorem immissum ab Olympiade, matre Alexandri, fuisse; nec ipsum Alexandrum ignarum paternae caedis extitisse, quod Philippus, Olympiade repudiata, Cleopatram, Parmenionis sororem, in matrimonium duxisset. Olympias certe fugienti percussori equos praeparatos habuit. Ipsa deinde, quum regis nece audita accurrisset, eadem nocte, qua venit, Pausaniae in cruce pendentis capiti coronam auream¹ imposuit. Paucos deinde post dies reflexum corpus intersectoris super reliquias mariti cremavit, et tumulum ei fecit eodem in loco, parentarique eidem quotannis curavit. Post haec Cleopatram, a qua pulsa Philippi matrimonio fuerat, filii ejus in matris gremio interfecta, finire vitam suspendio coëgit. Novissime gladium, quo rex percusus est, Apollini consecravit. Caeterum decessit Philippus anno aetatis quadragesimo septimo, quum annis viginti quinque regnasset.

Philippo Alexander filius successit, et virtute et vitiis patre major. Vincendi ratio utrique diversa. Ille aperte, ille artibus bella traxerat. Deceptis ille gaudere² hostibus, hic palam fuis. Prudentior ille consilio, hic animo magnificentior. Iram pater dissimulare, plerumque etiam vincere; hic ubi exarsisset, nec dilatio ultionis, nec modus erat. Vini uterque nimis avidus; sed ebrietatis diversa ratio. Pater de convivio in hostem procurrare, manum conserere, periculis se temere offerre; Alexander non in hostem, sed in suos saevire. Regnare ille cum amicis volebat; hic in amicos regna exercebat. Amari pater malle, hic metui. Litterarum cultus utrique similis. Solertiae pater majoris, hic fidei. Verbis atque oratione Philippus, hic rebus moderatur. Parcendi victis filio animus promptior; ille nec sociis abstinerebat. Frugalitati pater, luxuriae filius magis deditus erat. Quibus artibus orbis imperii fundamenta pater jecit, operis totius gloriam filius consummavit.

Ἀρχαὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Imperio suscepto, prima Alexandro cura paternarum exsequiarum fuit; in quibus ante omnia caedis conscios ad tumulum patris occidi jussit. Inter initia regni multas gentes rebellantes compescuit; orientes nonnullas seditiones extinxit. Inchoatum deinde a patre Persicum bellum aggreditur. In cujus apparatu nuntiatur, Athenienses et Thebanos ab eo ad Persas defecisse³, auctoremque ejus defectionis Demos-

¹) Ὡς σημειῶν διὰ ἐθυσίασθι ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ²) Ἀπαρέμφατον ἱστορικῶς κείμενον, ὡς πολλάκις κατωτέρω. ³) Ἐνόμιζον διὰ τοὺς Ἕλληνας, ὑπεκινήθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἵνα ματαιώσωσι τὴν κατὰ τῶν Περσῶν μελετωμένην καταρτάειαν αὐτοῦ.

them oratorem extitisse; qui omnes Macedonum copias una cum rege a Triballis¹ deletas esse affirmaverit. Qua opinione mutatos omnium ferme civitatum animos esse; praesidia² Macedonum obsideri.

His motibus occursurus summa celeritate in Graeciam penetravit. Athenienses, sicuti primi defecerant, ita primos consilii poenitere cepit, missisque legatis bellum deprecantur. Quibus auditis et graviter increpatis Alexander bellum remisit³. Inde Thebas exercitum convertit, eadem indulgentia usus, si parem poenitentiam invenisset. Sed Thebani armis, non precibus, usi sunt. Itaque victi gravissima quaeque supplicia miserrimae captivitatis experti sunt. Urbs diruitur; agri inter victores dividuntur; captivi sub corona⁴ venduntur; miseranda rer Atheniensibus visa. Itaque profugos contra interdictum regis apud se receperunt. Quam rem ita graviter tulit Alexander, ut secunda legatione denuo bellum deprecantibus ita demum remitteret, ut oratores et duces, quorum fiducia toties rebellarent, sibi dederentur. Res co deducta est, ut, retentis oratoribus, duces in exilium agerentur; qui ex continenti⁵ ad Darium profecti, non medio cre momentum⁶ Persarum viribus accessere.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀναλαμβάνει τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον.

Jam ad Persicum bellum proficiscens, patrimonium omne suum, quod in Macedonia et Europa habebat amicis divisit: sibi *Asiam sufficere* praefatus¹. Nec exercitui alius quam regi animus fuit. Quippe omnes obliti conjugum liberorumque, et loquinquae a domo militiae, nihil nisi Orientis opes cogitabant. Quum delati in Asiam essent, primus Alexander jaculum velut in hostilem terram jecit; armatusque de navi tripudianti similis prosiluit, atque ita hostias caedit, precatus, ne se regem illae terrae invitae accipiant. In Illo quoque ad tumultos heroum², qui Trojano bello ceciderant, parentavit.

Inde hostem petens milites a populatione Asiae prohibuit, *parcendum suis rebus*³ praefatus, nec perdenda ea, quae possessuri venerint. In exercitu ejus fuere peditum triginta duo millia, equitum quatuor millia quingenti, naves centum octoginta duo. Hac tam parva manu universum terrarum orbem vincere est aggressus. Quum ad tam periculosum bellum exercitum legeret, non juvenes robustos, sed vetera nos, qui cum patre patruisque militaverant, elegit: ut non tam mili

¹) Οἱ Τριβαλλοί, ἔθνος Ἰλλυρικόν. ²) Τοὺς προϋρούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ Φίλιππος εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. ³) Ἀνωτέρω Belli ventiam dedit. ⁴) Ἐπωλύθησαν ὡς δοῦλοι. Κατὰ τινας ἡ ἔκφρασις sub corona vendere προήλθεν ἐκ τούτου, ὅτι οἱ αἰχμάλωτοι ἐπωλούντο ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐσφανωμένοι· κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ κόκλου στρατιωτῶν (coiona) περικυκλωμένοι. ⁵) T. e. E vertigio, statim, ἐκ τοῦ παραχρῆμα.

⁶) T. e. Persarum vires non parum auxerant. ⁷) Dicens, addens. ⁸) Δεικνύονται ἄχρι τοῦδε σήματά τινα ἐν τῇ παραλλῇ τῆς Τριφάδος, ἅτινα θεωροῦνται ὡς μνημεῖα τῶν ἡρώων ἐκείνων. ⁹) Τὴν χώραν ἐθεώρει ᾗδ᾽ ὡς ἐδικήν του.

tes, quam magistros militiae electos putares. Prima cum hoste congressio in campis Adrastiae⁴ fuit. In acie Persarum sexcenta millia⁵ militum fuerunt, quae non minus arte quam virtute Macedonum superata terga verterunt. Magna itaque caedes Persarum fuit. De exercitu Alexandro novem pedites, centum viginti equites cecidere; quos rex magnifice humatos statim equestribus donavit; cognatis eorum autem immunitates a publicis muneribus⁶ dedit. Post victoriam major pars Asiae⁷ ad eum defecit. Habuit et plura proelia cum praefectis Darii, quos jam non tam armis, quam terrore nominis sui vicit.

Post haec Gordium urbem petit, quae posita est inter Phrygiam majorem et minorem, quod audierat, in ea urbe, in templo Jovis, jugum plaustrum Gordii⁸ esse positum; cujus nexum si quis solvisset, cum tota Asia regnaturum, antiqua oracula cecinisse. Capta igitur urbe quum in templum venisset, illud jugum requisivit; quo monstrato, quum capita loramentorum intra nodos abscondita reperire non posset, gladio loramenta caedit, dicens, *nihil interest, quo modo nodus solvatur*; atque ita resolutis nexibus, latentia in nodis capita invenit.

Haec illi agenti nuntiatur, Darium cum ingenti exercitu adventore. Itaque timens angustias, magna celeritate Taurum transcendit. Quum Tarsum⁹ venisset, captus amoenitate Cydni fluminis, per mediam urbem influentis, projectis armis, plenus pulveris ac sudoris, in praefrigidam undam se projecit. Tum repente tantus nervos ejus occupat rigor, ut jam de eo actum esse videretur. Unus erat ex medicis, nomine Philippus, qui remedium polliceretur; sed hunc Parmenionis¹⁰ epistolae pridie e Cappadocia missae suspectum faciebant. Hic enim, ignarus infirmitatis Alexandri, scripserat, a Philippo medico caveret; nam corruptum illum a Dario ingenti pecunia¹¹ esse. Alexander tamen tutius est ratus, Iubiae se fidei medico credere, quam indubitato¹² morbo perire. Accepto igitur poculo, epistolas medica tradidit; atque ita inter bibendum oculos in vultum legentis intendit. Ut securum conspexit, lactator factus est, sanitatemque quarta die recepit.

Interea Darius cum quadringentis millibus pedum, ac centum milibus equum in aciem procedit. Movebat haec multitudo hostium respectu paucitatis suae Alexandrum; nec tamen bellum differre ratus,

(⁴) Παρὰ τὸν Γρανικὸν, ποταμὸν τῆς Μυσίας, ἐνθα ἔκειτο ἡ πόλις Ἀδράστεια, καλουμένη οὕτω ἀπὸ τῆν Ἀδράστειαν, θεᾶν τῆς ἐκδικήσεως. (⁵) Ὁ ἀριθμὸς οὗτος νομίζεται ὑπερβολικὸς πολλῶν δ' ἐλάσσων τοῦ ἀληθοῦς φαίνεται ὁ κατωτέρω ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων Μακεδόνων. (⁶) Μισσητα, οἱ φόροι καὶ αἱ ὑπηρεσίαι, ὥς οἱ παλαιοὶ παρέχουσιν εἰς τὴν πολιτείαν. (⁷) Τῆς ἐπιτάχης ἡ ἐλάσσωνος Ἀσίας. (⁸) Γόργιος, ἀρχαῖος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, ἀναβὰς εἰς τὸν ὄρθον αὐτῆς κατὰ θανύμασιον εἰς τὸν Δία. Τὴν ἄμαξαν δὲ, ἢ κατ' ἀρχὰς ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ἀνέρωσεν εἰς τὸν Δία. (⁹) Ἐν Βιθυνίᾳ, μεταμεμβρινόνατολικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς ἐλάσσωνος Ἀσίας. (¹⁰) Ὁ Παρμενίων, εἰς τῶν ἀρίστων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, προσπάστειλῃ εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἵνα καταλάβῃ τὰ σπένδ τοῦ ὕρου Ἀμανοῦ. (¹¹) Certo, ἀναμφίβολος.

circumvectus suos, singulas gentes diversa oratione alloquitur. Illyrios et Thrakas opum ac divitiarum ostentatione; Graecos veterum bellorum memoria, intermicivique cum Persis odii accendebat. Macedones autem nunc Europae victae admonet, nunc Asiae expetitae, nec inventas illis toto orbe pares vires gloriatur. Nec Darii segnis opera in ordinanda acie fuit. Quippe ipse omnia circumire, singulos hortari, veteris gloriae Persarum admonere. Post haec proelium ingentibus animis committitur. In eo uterque rex vulneratur. Tam diu certamen anceps fuit, quoad fugeret Darius. Exinde caedes Persarum secuta est. In castris eorum multum auri caeterarumque opum inventum. Inter captivos castrorum mater et uxor et filiae duae Darii fuerunt. Ad quas visendas cum Alexander venisset, conspectis armatis invicem se complexae, velut statim moriturae, complorationem edidere. Provolutae deinde genibus Alexandri mortis dilationem precantur, dum Darii corpus sepeliverint. Metus tanta mulierum pietate Alexander, et Darium vivere dixit, et timentibus mortis metum demisit, easque haberi ut reginas praecepit.

Post hoc proelium Parmenionem ad occupandam Persicam classem, aliosque amicorum suorum ad recipiendas Asiae civitates misit, quae statim audita fama victoriae, in potestatem victorum venerunt. Tunc in Syriam proficiscitur, ubi obvius cum infulis multos Orientis reges habuit. Ex his, pro meritis singulorum, alios in societatem recepit, aliis regnum ademit, suffectis in loca eorum novis regibus. Insignis praeter caeteros fuit Abdalonymus, rex ab Alexandro Sidoniae constitutus. Quem Alexander, quum operam locare ad puteos exhauriendos hortosque irrigandos solitus esset, regem fecerat, spreis nobilibus, ne generis id, non dantis, beneficium putarent. Quum Tyriorum legatis, qui ei coronam auream magni ponderis miserant, significasset, se Tyrum ire velle ad vota Herculi reddenda, iisque ejus introitum deprecarentur, ita exarsit, ut urbi excidium minaretur. Contestim admoto exercitu, post diuturnam obsidionem, Tyrii muros animose defendentibus, urbs tandem per prodicionem capitur.

Inde Rhodum Alexander, Aegyptum, Ciliciamque sine certamine cepit. Ad Jovem deinde Ammonem pergit, consulturus et de eventu futurorum et de origine sua. Nam mater ejus Olympias gloriosa erat, Alexandrum non ex Philippo, sed ex serpente ingentis magnitudinis

*) Τὰ πλοῦτη, δὲνα ἡδὲν καρδίαι ἐκ τῆς λαρυγγώδους τῶν ἑλδῶν. *) Ἡ Εὐρώπη, ἀντὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ νικῶν. *) Ἀγχι αὐτῆς χίρας inventas esse pecores, Illyriorum viribus. *) Ἀπαρμόρατον ἱστορικόν. Ἡ μέγλη, ἥτις αἱ προπαρσικαὶ περιγῶφονται ἐν ταῦτα, συνίστη ἐν Κίλικίᾳ παρὰ τὴν Ἰσσόν. *) Νομίζουσι, οὐ ἐπέκειτο αὐταῖς ὁ θάνατος. *) Infulae αἱ μάλλιναι ταινίαι, μὲν τὰς ἀπολαῖς περιέχοντες τοὺς ἰστίους τὰς χεῖρας τῶν ἢ τοὺς κλάβους οὗς ἔφερον. *) T. a. Posthabitis. *) ἵνα μὴ αἱ πολῖται νομίσωσι, ὅτι τὸν εἰς αὐτὸς θεόντα θεοσεύει μᾶλλον εἰς τὴν γένειαν αὐτοῦ, παρὰ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.

esse conceptum. Igitur Alexander, cupiens, originem divinam sibi tribui, subornat, antistites, quid sibi responderi velit per praemissos docens. Itaque ingredientem templum statim antistites, ut Ammonis filium, salutam. Simul victoriam omnium bellorum, possessionemque terrarum dari respondetur. Comilibus quoque ejus imperatum, ut Alexandrum pro deo, non pro rege colerent. Reversus ab Ammone Alexandriam condidit, et columniam Macedonum caput esse Aegypti jubet.

Darius quum Babyloniam profugisset, per epistolam Alexandrum precatur, redimendarum sibi captivarum potestatem faciat, inque eam rem magnam pecuniam pollicetur. Sed Alexander in pretium captivarum regnum omne, non pecuniam petit. Interjecto tempore aliae epistolae Darii Alexandro redduntur, quibus filiae matrimonium et regni portio offertur. Sed Alexander *sua sibi dari* rescripsit, jussitque regni arbitria victori permittere. Tum, spe pacis amissa, bellum Darius reparat, et cum quadringentis millibus equitum obviam vadit Alexandro. In itinere nuntiatur, uxorem ejus decessisse, ejusque mortem illacrymatum^a Alexandrum, exequiasque benigne prosecutum esse. Tunc Darius, quum se beneficiis quoque a rege superatum videret, tertias epistolas scripsit, et gratias egit, quod nihil hostile in suos fecerit. Offert deinde majorem partem regni usque ad flumen Euphraten, et alteram filiam uxorem; pro reliquis captivis triginta millia talentorum. Ad haec Alexander, *gratiarum actionem supervacaneam esse respondit; se didicisse non adversus calamitates hostium, sed vires eorum contendere. Ceterum neque mundum posse duobus solibus regi, neque orbem terrarum duo maxima regna salvo statu terrarum habere posse; proinde aut deditionem eo die, aut in posterum aciem paret.*

Postero die aciem producant. Tum repente ante proelium Alexandrum somnus oppressit; quumque ad pugnam solus rex deesset, a Parmenione aegre excitatus est. Ante proelium^b utraque acies hostibus spectaculo fuit. Macedones multitudinem hominum, corporum magnitudinem, armorumque pulchritudinem mirabantur; Persae a tam paucis victa suorum tot millia stupebant. Raro ullo proelio tantum sanguinis fusus est. Darius quum vinci suos videret, mori voluit et ipse, sed a proximis fugere compulsus est. Alexander autem periculosissima quaeque aggrediebatur, et ubi confertissimos hostes acerrime pugnare conspexisset, eo se semper ingerebat. Hoc proelio Asiae imperium ei obtigit, quinto post acceptum regnum anno. Post haec expugnat Persepolim, caput Persici regni^c, urbem antiquissimam plurimisque repletam opibus, quae interitu ejus primum apparuere.

^a) *Ἐν τῷ προοίτιον ἰσχυρίζεται ὁ συνθέτης ὅτι, ὅτις παραλείπονται πολλὰς πλείονα τὰ σημεῖα, παρακαλῶ, διατάττω, καλ.* ^b) *Συνθέτης οὐδὲν ἔχειν, μὴ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν θεόν, ὅτι ἐν ταύταις, οὐκ ἔστι μακρὸν πόλεος τινας ἐν Ἀσσυρίᾳ, ἥτις καλεῖται Ἀδύλα.* ^c) *Ἡ ὁ Ἀλέξανδρος κατέκαυσεν αὐτὴν.*

Inter ea Darius a cognatis suis in viço Parthorum Thara aureis compedi-
bus vincitur. Alexander postero die citato cursu supervenit. Ibi
que cognovit. Darium clauso vehiculo per noctem expositum. Jussu
cetero exercitu subsequi, eum sex milibus equitum fugientem inse-
quitur; in itinere multa et periculosa proelia fecit. Emeneas deinde
multum itineris quum nullum Darii invenisset indicium, respirandi
equis data potestate, unus ex militibus dum ad fontem proximum
pergit in vehiculo Darium multis quidem vulneribus confossum, sed
spirantem adhuc invenit, et unum e captivis ad eum adduxit. Quem
quum rex ex voce civem esse cognovisset, Alexandro dicere jubet, se
plurimam ei gratiam habere, quod in matrem liberosque suos regium
non hostilem animum exhibuisset. Quare se precari superum inferum-
que numina, et deos regni custodes et praesides, ut illi terrarum o-
mnium contigit imperium. Posthac porrecta manu expiravit. Quae ubi
Alexandro nuntiata sunt, viso corpore defuncti, tam indignam mor-
tem lacrymis prosecutus est; corpusque regio more sepeliri jussit.

Ταραχὰι ἐν Ἑλλάδι, πρὸς ἀνάγκην τῆς ἐλευθερίας.

Dum haec in Asia gerébantur, Graecia fere omnis, spe recuperan-
dae libertatis, ad arma concurreret, auctoritatem Lacedaemoniorum
secuta. Dux hujus belli Agis, rex Lacedaemoniorum, fuit. Quem mo-
tum Antipater, dux ab Alexandro in Macedonia relictus, in ipso ortu
oppressit. Magna tamen utrimque caedes fuit. Agis rex, quum suos
terga dantes videret, dimissis satellitibus, ut Alexandro felicitate, non
virtute inferior videretur, tantam stragem hostium edidit, ut agmina
interdum fugaret. Ad postremum, etsi a multitudine victus, gloria
tamen omnes vicit.

Ὁ Ἀλέξανδρος μιμνῆται τὰ ἥθη καὶ τὸν βίον τῶν Περσῶν.

Alexander autem, Hyrcanis Mardisque subactis, habitum regum
Persarum et diadema insolitum antea regibus Macedonicis assumit,
et amicos quoque longam vestem auratam et purpuream sumere ju-
bet. Ut luxum quoque Persarum imitaretur, ingentes epularum ap-
paratus fecit, et convivis juxta regiam magnificentiam instituit.

Tum etiam primum hostili odio in suos saevire coepit. Maxime
indignabatur, carpi se sermonibus suorum, quod Philippi patris pa-
triaeque mores subvertisset. Propter quae erimine Parmenio senex,
dignitate regi proximus, eum Philota filio interfecit. Fremere ita

η T. c. audivit. *) Διὰ τῆς ἐν Μεγαλοπόλει γενόμενης μάχης. *) Ὁ ἄγιος, ὁ ἐγ-
γόνος τοῦ Ἀγησίλαου, ἐπέσεν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ. ἀφ' οὗ ἐπὶ τινὰ χρόνον μόνος καὶ
ἐπὶ τῶν γονάτων κατὰ τῶν ἑχθρῶν ἠγωνίσθη. *) Τὸ μακρὸν καὶ ποδῶδες ἔνδυμα τῶν
βασιλέων τῆς Περσίας ἔπ' ἡν λευκὴν περὶ τὸ μέτωπον ταφέναν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπ' αὐτῇ
τοῦτο, ἵνα μὴ θεωρῆται ὡς ἕνός ὑπὸ τῶν ἰσθμῶν τῆς Ἀσίας. *) T. c. ob hanc causam
ἐπίτιδος ἐπέθη origina.

que omnes universis castris coepere innoxii senis filique casum miserantes; interdum, se quoque non debere melius sperare, dicentes. Quae quum nuntiata Alexandro essent, simulat, se ex amicis quosdam in patriam victoriae nuntios missurum. Hortatur milites ut suis scriberent; datasque epistolas tacite ad se deferri jubet; ex quibus cognito de se singulorum iudicio, in unam cohortem eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut consumpturus eos, aut in ultimis terris in colonias distributurus. Inde Drancas, Euergetas, ceterosque populos, qui ad radicem Caucasi habitabant, subegit. Inter ea unus ex amicis Darii, Bessus, victus adducitur, qui regem non solum prodiderat, verum etiam interfecerat. Quem in ultionem perfidiae fratri Darii excrucians tradidit. Et ut his terris nomen relinqueret, urbem Alexandriam super amnem Tanaïm condidit. In Bactrianis quoque Sogdianisque duodecim urbes condidit, ibique eos, quos in exercitu seditiosos cognoverat, habitare iussit.

Ὁ Ἀλέξανδρος φανεῖται τὸν Κλεότονον.

His ita gestis solempni die amicos in convivium vocat. Ubi orta inter ebrios rerum a Philippo gestarum mentione, ipse se patri praefere coepit, assentante maiore convivarum parte. Itaque quum unus e senibus, Clitus, fiducia amicitiae regiae, memoriam Philippi tueretur, laudaretque ejus res gestas, Alexander adeo ira exarsit, ut, telo a satellite raptο, Clitum in convivio trucidaret. Post, irae aestu subsidente, in poenitentiam versus, mori voluit. Mansit haec moriendi voluntas etiam insequentibus diebus, donec exercitus universi precibus exoratus est, precontis, ne ita unius mortem doleat, ut universos perdat, neque milites in ultimam deductos barbariam, inter infestas gentes destituat. Revocato igitur ad bellum animo, Chorasmos et Dahas in deditionem accepit.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ νικά τὸν Πωρόν.

Post haec Indiam¹⁾ petit, ut Oceano finiret imperium. Cui gloria, ut etiam exercitus ornamento convenirent, phaleras, equorum et armorum militum argento inducit; exercitumque suum, ab argenteis clypeis, Argyraspidas²⁾ appellavit. Quum ad Nysam urbem venisset, oppidanis non repugnatibus, fiducia Liberi patris, a quo condita urbs erat, parci iussit. Tunc ad sacrum montem duxit exercitum, vite hederaque non aliter vestitum, quam si manu cultus exornatusque esset. Ubi ad mon-

¹⁾ Ἄντ' αὐτὸν πενσεσαν, iudicaverant. ²⁾ T. v. eo consilio, ut hanc cohortem, quae vissumis periculis obiceret in quibus periret. ³⁾ Ὁ Ἰσλας Τάναϊς, πρὸ ἁν. χωρὶς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ χάνεται εἰς τὴν Μανασία λίμνην. Ἀλλὰ τὰ ἀπὸ ἁνομα. ἀπὸ δὸν καὶ εἰς τὸν Ιαζάρην ποταμὸν τῆς ἐν Ἀσίᾳ Σκυθίας καὶ οὕτως ἔγνωσται ἑνταῦθα. ⁴⁾ Ἰνδία ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαιστάτους χρόνους ἅπασα ἡ ἀνατολική χώρα τῆς Ἀσίας, ἡ περιχλωμένη ἀπὸ τοῦ Ἀρκτικού. ⁵⁾ Οἱ Ἀργυράσπιδες.

tem accessit, exercitus, repentino mentis impetu correptus, ululare coepit, et Bacchantium more discurrebat.

Unus et regibus Indorum fuit, Porus nomine, viribus corporis et animi magnitudine pariter insignis; qui ad famam de Alexandri adventu bellum paraverat. Commisso proelio, Alexandrum ad singulorum certamen provocat. Nec Alexander pugnae moram facit; sed prima congressione vulnerato equo, quum praeceps in terram decidisset, concursu satellitum servatur. Porus multis vulneribus obrutus capitur. Qui victum se adeo doluit, ut, quum veniam ab hoste invenisset, neque cibum capere vellet, neque vulnera curari pateretur; egregue ab eo obtentum est, ut vellet vivere. Quem Alexander ob honorem virtutis incolumem in regnum remisit. Duas ibi urbes condidit, unam Nicassam, alteram ex nomine equi Bucephalen vocavit.

Οἱ Μακεδόνες πεθοῦσι νὰ επιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα τῶν.

Quum ad Cephites venisset, ubi eum cum ducentis millibus equitum hostes opperiebantur, exercitus omnis laboribus fessus, lacrymis eum precatur, finem tandem belli faceret, ab quando patriae reditusque meminisset. Ostendens alius cunctiam, alius vulnera, alius acule consumptum corpus et cuncticibus obdactum. Motus eorum precibus, veluti finem victoris faeturas, castra solito magnificentiora fieri iussit, quorum molitionibus et hostis terreretur, et posteris sui admiratio relinqueretur. Nullum opus latius milites fecerunt. Itaque caesis hostibus cum gratulatione in haec castra reverterunt.

Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις σώζεται ἐκ τοῦ κινδύνου.

Inde Alexander ad omnem Arcsinem pergit; per quem in Oceanum devehitur, et in Ambros et Sigambros navigat. Quae gentes cum armatis octoginta millibus peditum, et sexaginta millibus equitum excipiunt. Quum proelio victor esset, exercitum ad urbem eorum duxit. Quam quum de muro, quem primus ceperat, a defensoribus desertam animadvertisset, in urbis planitiem sine ullo satellite desiliit. Itaque quum eum hostes solum conspexissent, clamore edito undique in eum concurrunt. Ubi obrui multitudine se vidit, trunco se, qui propter murum stobat, applicuit. Quum sic diu agmen sustinisset, tandem regis, periculo cognito, amici ad eum desiliunt, ex quibus multi caesi; praevumque tandiu anceps fuit, quoad omnis exercitus, muris dejectis, in

1) Ὁλοῦζων, νοσημένον ἐπὶ τῆς κραυγῆς, δι' ἧς ἔτιμων τὸν θεὸν Βάκχον· αἱ Μακεδόνες. 2) Παρὰ τὸν ποταμὸν Ἰνδόν. 3) Ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς νίκης. 4) Ἐκ τοῦ ἱπποῦ Βουκεφάλου. 5) Οὐτὲ τὸ ὄνομα οὐτὲ ὁ τόπος Ἰνδα καθάπερ ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀρκούντως γνωστόν. 6) Ἰσχυρὸν ἀπαρμυμένον. 7) Ποταμὸς τῆς βορείου Ἰνδίας, γνωστός εἰς τὸν Ἰνδόν. 8) Ἀδύσσεια εἰσι καὶ τὰ ἔθνη ταῦτα καὶ ὁ τόπος αὐτῶν.

9) Κατ' ἄλλους συνέβη τοῦτο ἐν ἄλλῃ τινὶ χώρῃ.

auxilium veniret. In eo proelio sagitta sub mamma trajectus est, cuius vulneris curatio ipso vulnere gravior fuit.

Tandem salutis redditus^{*)} Polysperchonta cum exercitu Babyloniam mittit. Ipse cum lectissima manu, navibus consensis, Oceani litora peragrat. Ibi Oceano libamenta dedit²⁾, prosperum in patriam reditum precatus³⁾, ac, veluti positis imperii terminis, otio fluminis Indi invehitur. Ibi in monumenta rerum a se gestarum urbem Barcen condidit, arasque statuit. Inde terrestri itinere Babyloniam⁴⁾ redit. Ibi filiam Darii regis Statiram in matrimonium recepit⁵⁾; sed et optimatibus Macedonum lectas ex omnibus gentibus nobilissimas virgines tradidit.

Ο Ἀλέξανδρος ἐπανέρχεται εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Ab ultimis oris Oceani Babyloniam revertenti nuntiatur, non solum legationes Carthaginensium ceterarumque Africae civitatum sed et Hispaniarum, Siciliae, Galliae, Sardiniae, nonnullas quoque ex Italia ejus adventum Babyloniam opperiri. Hac igitur ex causa Babyloniam festinanti quidam ex magis praedixit⁶⁾, ne urbem introiret, testatus⁷⁾, hunc locum ei fatalem fore. Sed ab Anaxarcho⁸⁾ philosopho compulsus, ut magorum praedicta contemneret, Babyloniam reversus, convivium solemnititer instituit. Ibi quum totus in laetitia effusus esset, recedentem jam e convivio Medius Thessalus, instaurata comessatione⁹⁾ invitat. Accepto poculo, inter bibendum veluti telo confixus ingemuit, elatusque e convivio semianimis, tanto dolore cruciatus est, ut ferrum in remedia posceret. Venenum accepisse¹⁰⁾ creditur.

Quarta die Alexander indubitata mortem sentiens, agnoscere se fatum domus¹¹⁾, majorum suorum, ait; namque plerosque Aeacidarum intra tricesimum annum defunctos. Tumultuantes deinde milites, insidiis peritis regem suspicantes, ipse sedavit, eosque omnes ad conspectum suum admisit, osculandamque dextram porrexit. Quum lacrymarent omnes, ipse non sine lacrymis tantum, verum etiam sine ullo tristioris mentis argumento fuit. Ad postremum corpus suum in Hammonis templo¹²⁾ condi jubet. Quum deficere¹³⁾ eum amici viderent, quaerunt, quem imperii faciat heredem; respondit, dignissimum. Hac voce omnes amicos suos ad aemulam regni cupiditatem accendit. Sexta die, praeclusa voce, exentum digito anulum Perdiccae tradidit.

*) In maiore periculo conjuncta. *) Θεραπευθίστης τῆς πληγῆς διεσώθη ἀπὸ τοῦ θανάτου. *) Τὸν Ἀλεξάνδρον, ὡς θεὸν, διὰ σπανδῶν ἡσίων ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ.

*) Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἅπαντας ταῦτα συνέβησαν ἐν Σούροις. *) Τ. ε. ποιοῦν.

*) Τ. ε. Dicens, affirmans. *) Φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐξ Ἀδδῆρων. *) Τ. ε. com-

potatione. *) Poculum regi propinat. **) Ἡ φῆμη αὕτη ἐγεννήθη ἐπὶ τινὰ μετὰ

τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὴν ἔδωκεν ἰσως ἀφορμὴν ἡ Ὀλυμπιάς. **) Gentil-

Ὀλυμπιάς ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου, θυγάτηρ τοῦ Νεοπολεμίου βασιλέως τῶν Μα-

λοσσιῶν, εἰλκε τὸ γένος τῆς ἀπὸ τοῦ Νεοπολεμίου οἰοῦ τοῦ Ἀρχιλλεύς, ὅστις ἔν αὐ-

λόγῳ. **) Ἐν Αἰδύρ. **) Ἐγγὺς τοῦ θανάτου εὐσε-

quae res gliscentem amicorum discordiam sedavit. Nam etsi non voce nuncupatus heres, iudicio tamen electus esse videbatur.

Decessit Alexander mensem unum tres et triginta annos natus, vir supra humanum modum vi animi praeditus. Omnia quaedam magnitudinem ejus in ipso ortu portendisse existimantur. Quo die natus est, pater ejus nuntium duarum victoriarum accepit; alterius belli Illyrici, alterius certaminis Olympici*, in quod quadrigas miserat. Puer acerrimis³⁾ litterarum studiis eruditus fuit. Exacta pueritia, per quinquennium Aristotele, philosopho praestantissimo, usus est magistro. Accepto tandem imperio tantam militibus suis fiduciam fecit, ut, illo praesente, nullius hostis arma timerent. Itaque cum nullo hoste unquam congressus est, quem non vicerit; nullam urbem obsedit, quam non expugnaverit. Victus denique est non virtute hostili, sed insidiis suorum et fraude⁴⁾.

Extincto in ipso aetatis et victoriarum flore⁵⁾ Alexandro Magno, triste apud omnes tota Babilone silentium fuit. Ut vero nuntius de ejus morte disseminatus est, omnes barbarae gentes, paullo ante ab eo devictae, non ut hostem, sed ut parentem luxerunt. Mater quoque Darii regis, audita morte victoris, in quo pietatem filii erat experta, mortem sibi ipsa conscivit. Contra Macedones, non ut civem, sed ut hostem defunctum gaudebant; severitatem nimiam et assiduum belli pericula exsecrantes. Huc accedebat, quod principes regum et imperia, vulgus militum thesauros, veluti praedam, spectabant. Erant enim in thesauris quinquaginta millia talentum⁶⁾, quae sibi divisum iri sperabant. Nec amici Alexandri frustra regnum spectabant. Nam tantae virtutis et venerationis erant, ut singulos reges putares. Neque unquam ante Macedonia vel ulla gens alia tanto clarorum virorum proveniunt floruit; quos primo Philippus, mox Alexander tanta cura legerat, ut non tam ad societatem belli, quam in successionem regni electi viderentur.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου βουλευόνται περὶ διαδόχου.

Cæterum, defuncto Alexandro, armati in regiam coeunt, ad formandum rerum praesentium statum. Perdices censet, Roxanes⁷⁾, regiae conjugis, quam gravidam reliquerat, partum esse expectandum, et si puerum peperisset, hunc patri successorem fore. Meleager negat, expectandum⁸⁾, dum reges nascerentur, quum jam genitis uti liceret. Esse Pergami puerum, filium Alexandri, natum ex

*) Voluntate δηλ. ἐφαίνετο, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ᾔθελε διδάσκειν τὸν Περδίκκην.

*) Καὶ βασιλεὺς ἐθήρεον τὴν ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκην, κέρποντες ἐκτὶ ἔργατα ἔλπουσε εἰς τοὺς ἀγῶνας. 3) T. s. acerrimo studio litteris operam dedit. 4) Ἐάν δηλ. ἡ φήμη περὶ τοῦ φαρμάκου ἦν ἀληθής. 5) T. s. in medio cursu victoriarum.

6) 300 περίπου ἑκατομύρια δραχμῶν. 7) Ἡ Ῥοδάνη θυγάτηρ τοῦ σατραπῆος τῆς Βακτριανῆς Ὀξάρτου. 8) Δηλ. δέχεσθαι.

Barsine^a nomine Herculem; seu mallet juvenem, esse in castris fratrem Alexandri, Aridaeum^b, comem et cunctis non suo tantum, verum et patris Philippi nomine acceptissimum. Ptolemaeus recusabat regem Aridaeum, tum, quod ex Larissaeo scorto natus esset, tum ob majorem, qua laborabat, valetudinem^c; nam verendum esse, ne ille nomen regis, alius imperium teneret; melius esse ex his legi, qui pro viri tute regi suo proximi fuerint. Vicit Perdiccae sententia, consensu universorum. Placuit itaque Roxanes expectari partum, et si puer natus fuisset, tutores Leonatum, Perdiccam, Crateron et Antipatrum constituit, confestimque in tutorum obsequia jurant.

Ὁ Ἀρρίδατος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου ἐκλέγεται βασιλεὺς.

Quum equites idem fecissent, pedites indignati, nullas sibi consiliorum partes relictas^d, Aridaeum, Alexandri fratrem, regem appellant, satellitesque illi ex turba sua legunt, et nomine Philippi patris vocari jubent. Magna hinc in castris seditione orta, tandem ab equitibus quoque Aridaeus rex agnoscitur. Servata est portio regni Alexandri filio, si natus esset. His ita compositis, Macedoniae et Graeciae Antipater praepositur: regiae pecuniae custodia Cratero traditur: castrorum et exercitus cura Meleagro et Perdiccae assignatur; jubeturque Aridaeus rex corpus Alexandri in Hammonis templum deducere. Tunc Perdicca, lustratione castrorum indicta, seditiosos supplicio occulte tradi jubet. Numerus inde, provincias inter principes dividit.

Ἐν Ἑλλάδι ἐγείρεται πόλεμος, ὃν καταπαύει ὁ Ἀντίπατρος.

Dum haec in Oriente geruntur, in Graecia Athenienses et Aetoli bellum, quod jam vivo Alexandro moverant, summis viribus instruebant. Causa belli erat, quod reversus ab India Alexander epistolas in Graeciam scripserat, quibus omnium civitatum exsules restituebantur. Quae litterae recitatae praesente universa Graecia, in mercatu Olympico^e, magnos motus excitaverunt, quod plurimi non legibus, sed potestatem principum pulsati fuerant, principesque verebantur, ne revocati potentiores in republica fierent. Palam igitur jam tum multas civitates libertatem bello vindicandam fremebant^f. Principes tamen omnium Athenienses et Aetoli fuerunt. Bollo igitur exorto, Antipater, cui Graecia sorte obvenerat, Leonatum ex Asia in auxilium vocavit. Qui quam venire cum exercitu nuntiatus esset, obvii ei Athenienses

^a) Ἡ χήρα τοῦ Πέρσου στρατηγοῦ Μένανος· ὁ παῖς αὐτῆς Ἡρακλῆς ἐφρονέθη μετὰ τοῦτα ὑπὸ τῶν διαδόχων. ^b) Ἀρρίδατος, παῖς ἐξ ἐταίρας τινὸς Φιλίνης ἐκ Θεσσαλίας. ^c) Ἐφρονέθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῆς Ὀλυμπιάδος. ^d) Ob inbecillitatem animi. ^e) Ὁρμίζονται ὅτι θέλουσι πεισθῆναι εἰς τοὺς κηδεμόνας (tutores). ^f) Ὅτι δὲν πρόσκληθησαν εἰς τὰ περὶ διαδοχῆς συμβούλια. ^g) Εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, καθ' οὓς ἐγένετο καὶ ἐμπόριον μέγα. ^h) Ἐλεγον μὲν ἀγανακτήσεις ὅτι ἔπρεπε νὰ τηρήσῃσιν τὴν ἐλευθερίαν τῶν μεγάλων κατὰ τῶν Μακεδόνων.

cum instructis copiis fuere, ibique equestri proelio, gravi vulnere ictus, extinguitur. Sed Antipater, exercitu extincto recepto, quum par hostibus etiam proelio videretur, solutus obsidione, qua cinctus fuerat Lamiae, in Macedoniam concessit; Graecorum quoque copiae, finibus Graeciae hoste depulso, in urbes dilapsae sunt.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου μάχονται πρὸς ἄλλήλους.

Καθόνται βασιλεῖς.

Post haec bellum inter Perdicam¹ et Antigonom² oritur, quod, velut incendium, mox latius serpsit. Macedonia in duas partes discissa restibus³ ducibus, in sua viscera armatur, ferrumque a barbaris in civilem sanguinem⁴ vertit. In hoc bello Perdiccas occisus est; pluresque ejusdem partis duces perierunt. Et jam finitum certamen inter successores Alexandri Magni videbatur, quum repente inter ipsos victores nata est discordia. Ptolemaeus⁵ et Cassander, Antipatri filius, inita cum Lysimacho et Seleuco societate, contra Antigonom bellum terra marique enixe instruunt. Tenebat Ptolemaeus Aegyptum cum Africae parte minore et Cypro et Phoenice. Cassander parebat Macedonia cum Graecia. Asiam et partes Orientis occupaverat Antigonus, cujus filius Demetrius⁶, prima belli congressione, a Ptolemaeo apud Gamalam vincitur. In quo proelia major Ptolemaei moderationis gloria, quam ipsius victoriae fuit. Siquidem et amicos Demetrii non solum cum suis rebus, verum etiam additis insuper muneribus, dimisit; et ipsius Demetrii privatum omne instrumentum⁷ ad familiam reddidit dicens; non se propter praedam, sed propter dignitatem inisso bellum, indignatum, quod Antigonus, devictis diversae factionis ducibus, solus communis victoriae praemia corripuisset.

Dum haec aguntur, Cassander Hereulem, Alexandri filium, qui fere annos quatuordecim exccesserat, ne favore paterni nominis in regnum Macedoniae vocaretur, occidi tacite cum matre Barsine jubet; tum alterum quoque filium cum matre Roxane pari fraude necavit. Interea Ptolemaeus cum Demetrio navali proelio⁸ iterato congreditur, et amissa classe in Aegyptum refugit. Hac victoria elatus, Antigonus regem se cum Demetrio filio appellari jubet. Ptolemaeus quoque, ne minoris apud suos auctoritatis esset, rex ab exercitu cognominatur. Quibus additis, Cas-

1) Ὁ πόλεμος ἐκλήθη διὰ τοῦτο Ἀρμακός. 2) Ὁ κηδεὼν τοῦ βασιλέως ἔστρατηγός τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ. 3) Ὁ Ἀντίγονος ἔλαβε μέρος τῆς ἐπιτάδης Ἀσίας ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἐπαρχιῶν. 4) T. e. discendentibus. 5) Ἀντίπατριος, διὰ τῆς περιγραφῆς ἐξυψοῦνται τὸ προμέρων. 6) Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς σωστῆρ, ἐξουσίαζε τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Κάσσανδρος κατέκτησε τὴν Μακεδονίαν. ὁ Λυσίμαχος ἦν σατράπης τῆς Θράκης. Ὁ Σέλευκος εἶχε τὴν σατραπίαν τῆς Βαβυλωνος, μετὰ ταῦτα ἐβελήωσε τὸ Συριακὸν βασίλειον. 7) Ὁ ἐπικληθεὶς πολιτορχητῆς διὰ τὴν περὶ τὰς πολιτορίας τῶν πόλεων ἱκανότητά του. 8) Instrumentum, τὰς ἰδιωτικὰς ἀνάγκες, familiam, τοὺς δούλους. 9) Ἐν Σελμαίνι. Ὀλ. 118, 3.

sander et Lysimachus et ipsi regiam sibi majestatem vindicarunt. Sed Ptolemaeus et Cassander caeterique factionis alterius duces, quum se singulos ab Antigono carpi ac lacessi viderent, per epistolas se invicem exhortati sunt ad bellum communibus viribus suscipiendum. Cui quum Cassander interesse propter finitimum bellum non posset, Lysimachus cum ingentibus copiis in auxilium sociis mittit.

Λυσίμαχου ἀνδρεία

Erat hic Lysimachus illustri inter Macedones loco natus, sed magis etiam virtute quam genere clarus. Quum Alexander Callisthenem philosophum miserandum in modum omnibus membris truncasset, et insuper cum cane in cavea clausum circumferret, Lysimachus, eum audire et praecepta virtutis ab eo accipere solitus, misertus tanti viri, venenum ei in remedium calamitatis dedit. Quod adeo aegre Alexander tulit, ut eum objici ferocissimo leoni juberet. Sed quum leo impetum fecisset in eum, Lysimachus manum amiculo involutam in os leonis immersit, arreptaque lingua feram exanimavit. Quod quum nuntiatum regi esset, admiratio irae successit, carioremque eum propter constantiam tantae virtutis habuit. Post mortem regis, quum inter successores ejus provinciae dividerentur, ferocissimae gentes, quasi omnium fortissimo, assignatae sunt.

Νέοι πόλεμοι μεταξύ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Priusquam bellum inter Ptolemaeum sociosque ejus adversus Antigonom committeretur, repente ex Asia majore Seleucus, novus Antigono hostis, accessit. Hujus quoque viri virtus clarissima fuit. Post mortem Alexandri, occupato regno Orientis, urbem condidit, patris nomine Antiochiam vocatam, et campos urbi vicinos Apollini dicavit, a quo generis originem ducebat. Multa in Oriente post divisionem inter socios regni Macedonici bella gessit. Principio Babyloniam cepit; inde auctis ex victoria viribus Bactrianos expugnavit. Compositis deinde in Oriente rebus, in bellum cum Antigono descendit. Coniunctis igitur omnium sociorum copiis, praelum committitur, in eo Antigonus occiditur; Demetrius filius ejus in fugam vertitur. Sed socii, profligato hostili bello, denuo in semet ipsos arma verterunt; et quum de praeda non convenirent, iterum in duas factiones diducuntur. Seleucus Demetrio, Ptolemaeus Lysimacho junguntur. Cassandro defun-

*) Ὁ Καλλισθένης προσκληθεὶς εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἵνα περιγράψῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἠρέθισεν αὐτὸν, φηνηθεὶς νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὰς εἰς αὐτὸν ἀπονειμμένας θείας τιμὰς. Ὡς ἐνταῦθα ἀναφερομένη πονὴρ ἐπεβλήθη εἰς αὐτὸν, κατηγορηθέντα ὡς ἐνοχὸν συννομασίας κινῆς κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. β) Τὸ ἐκ κυπαρίσσεων ἔδαφνων περίφημον ἄλσος, τὸ κακοσημνημένον μὲ οἰκοδομὰς καὶ ναοὺς, τὸ ὅποιον ἐκαλεῖτο Δάφνη. γ) Ὡς ἐν ἰψῷ μάχῃ, πολὺν. φ τῆς Φρυγίας.

eto Philippus filius succedit. Sic quasi ex integro nova Macedoniae bella pascuntur.

Post Cassandrei regis, filique ejus Philippi, continuas mortēs¹⁾, Thessalonice, uxor Cassandri, non multo post tempore, ab Antipatro filio occiditur. Causa parricidii fuit, quod, post mortem mariti, in divisione inter fratres regni, in alterum filium Alexandrum videbatur fuisse propensior. Quod facinus eo gravius visum est, quod nullum maternae fraudis vestigium fuit. Ob hæc igitur Alexander, in ultionem maternæ necis gesturus cum fratre bellum, auxilium a Demetrio petit; neo Demetrius, spe invadendi Macedonici regni, moram fecit. Cujus adventum verens Lysimachus persuadet genero Antipatro, ut nihil cum fratre suo in gratiam redire, quam paternum hostem in Macedonia admitti. Inchoatum igitur inter fratres reconciliationem quum præsensisset Demetrius, per insidias Alexandrum interfecit, regnumque Macedoniae occupavit. Lysimachus quoque quum bello Dromicheis, regis Thracum, premeretur, tradita ei altera parte Macedoniae, quam Antipatro ejus genero obvenerat, pacem cum eo fecit.

Igitur Demetrius totius Macedoniae viribus instructus, Asiam occupare statuit. Sed Ptolemaeus, Seleucus et Lysimachus, pacta societate conjunctisque copiis, bellum adversus Demetrium transferunt in Europam. His comitem se jungit Pyrrhus, rex Epiri, sperans, Demetrium non difficilius amittere Macedonia posse, quam acquisierat. Nec spes frustra fuit; quippe, exercitu ejus corrupto, ipsoque in fugam acto, regnum Macedoniae occupavit. Demetrius autem, a tot exercitibus circumventus, quum posset honeste mori, turpiter se dedere Seleuco maluit²⁾. Finito bello, Ptolemaeus cum magna rerum gestarum gloria moritur, regno minimo natu ex filiis relicto.

Sed mox inter Lysimachum et Pyrrhum, socios paullo ante adversus Demetrium, bellum exarsit. Victor Lysimachus, pulso Pyrrho, Macedonia occupavit. Inde Thraciae bellum intulit. Mox post varia ostenta, quæ Lysimacho dira portendebant, Agathoclem, filium, Arsinoë noverca veneno interfecit. Hoc parricidium principum secuta est cædes, luentium supplicia, quod occisum juvenem dolebant. Itaque et hi, qui caedibus superfluerant, et hi, qui exercitibus praeerant, certatim ad Seleucum deficiunt, eumque compellunt, ut bellum Lysimacho inferret. Ultimum hoc certamen commilitonum Alexandri fuit. Lysimachus quatuor et septuaginta annos natus erat; Seleucus septem et septuaginta. Sed in hac quoque aetate utrique juvenilis erat animus. imperique cupiditatem insatiabilem gerebant. Lysimachus in eo bello

¹⁾ Continuas mortēs, ὡς συμβῆσαι ἡ μὲν κατόπιν τῆς ἑλλης. ²⁾ Τὸν Δημήτριον ἀπολέσαντα τὰς κατακτῆσεις τοῦ καὶ τὸν στρατὸν τοῦ κατέπεισαν μόλις οἱ φίλοι τοῦ εὐ παραδοθῆ εἰς τὸν Σέλευκον.

strenue¹ moritur, amissis ante variis casibus quindecim liberis. Seleucus autem, solum se de cohorte Alexandri superesse gavisus, post septem menses a Ptolemaeo Cerauno², ejus sororem Lysimachus in matrimonio habuerat, per insidias circumventus, occiditur, regnumque Macedoniae, quod Lysimacho eripuerat, cum vita pariter amittit.

Ταραχὰι ἐν Ἑλλάδι.

Paulo post, dissidentibus inter se Ptolemaeo Cerauno et Antiocho et Antigono regibus, omnes ferme Graeciae civitates, ducibus Spartaniis, ad spem libertatis erectae, in bellum prorumpunt; et, ne cum Antigono³, sub ejus regno erant, bellum cepisse viderentur, socii ejus Aetolos aggreduuntur, causam belli praetendentes, quod sacrum Apollinei campum Cirthaeum⁴ per vim occupassent. Coniuncto exercitu, Aetolorumque finibus devastatis, magnam eladem passi sunt. Deinde, Spartanis bellum reparantibus, auxilium multae gentes negaverunt, existimantes, dominationem eos, non libertatem Graeciae quaerere. Interea inter reges bellum finitur. Nam Ptolemaeus, pulso Antigono, quom regnum totius Macedoniae occupasset, pacem cum Antiocho facit, affinitatemque cum Pyrrho, data ei in matrimonium filia sua, jungit. Sed brevi post, incredibilibus commissis sceleribus, a Gallis regno spoliatus captusque, vitam ferro, ut meruerat, amisit.

Οἱ Γαλάται εισβάλλουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα· νικῶνται ἐν Μακεδονίᾳ καὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Namque Galli, abundante multitudinae, quam eos non caperent terrae, quae genuerant, trecenta millia hominum ad sedes novas quaerendas miserunt. Ex his portio in Italia consedit, quae et Romam incendit⁵, alia portio in Illyricos sinus penetravit, et in Pannonia⁶ consedit ubi per multos annos bella cum finitimis gesserunt. Hortante deinde successu, divisus agminibus, alii Graeciam, alii Macedoniam petivere. Tantusque terror Gallici nominis fuit, ut etiam reges non cessiti ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. Solus rex Macedoniae Ptolemaeus adventum Gallorum intrepidus audiit, hisque cum paucis et incompositis, quasi parricidiorum furis⁷ agitatus, occurrit. Proelio commisso Macedones caeduntur. Ptolemaeus multis vulneribus

¹) Strenue π. ε. forte ἀνίμῳ, ἐν μάχῃ τινὶ γενομένη ἐν Φρυγίᾳ. ²) Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, τὸν ὁποῖον ἡ πρὸς τὸν Φιλίππετον τὸν νεώτερον υἱὸν κλιθεὶς τοῦ πατρὸς ἀπέκλεισεν ἀπὸ τῆς διαδοχῆς, ἔγενετο κύριος πάντων τῶν χωρῶν τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αἰμίανου. ³) Ἀντίοχος, ὁ υἱὸς ἡ δισύδοχος τοῦ Σελεύκου καὶ Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, ὁ υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ.

⁴) Τὸ ὁποῖον ἤδη καὶ πρότερον εἶχε δώσει ἀφορμὴν εἰς τὸν ἱερὸν κληθέντα πόλεμον κατὰ τῶν Φωκίων. ⁵) Μετὰ τὴν παρὰ τὸν Ἄλκιον πόλεμον διασκευὴν μάχην.

⁶) Ἡ μεταξὺ τῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ Δανουβίου ἀνατολικῆς χώρας. ⁷) Κατὰ τὴν δόξαν, ὅτι αἱ Ἑρινύες τοὺς κακούργους ἐλαύνουσι, ἐπεὶ τὴν ἄλκην ποινὴν λαδῶσιν.

saucius capitur: caput ejus amputatum et lancea fixum circumfertur. Paucos ex Macedonibus fuga servavit: caeteri aut capti aut occisi.

Paulo post Brennus, quo duce portio Gallorum in Graeciam se effuderat, cum centum et quinquaginta millibus peditum et quindecim millibus equitum in Macedoniam irrupit. Victo exercitu, totius regionis agros deprædatur. Tum Delphos iter vertit ad Apollinis templum spoliandum. Hoc templum positum est in monte Parnasso, in rupe undique impendente, ejus præcipitiis, ut naturali præsidio, defunditur. Multa ibi et opulenta regum populorumque visantur munera, quæque magnificentia sua et gratiam hominum voluntatem, et Apollinis veracitatem manifestant.

Brennus quum in conspectu haberet templum, ad accendendos suorum animos, prædæ ubertatem militibus ostendebat, statuasque cum quadrigis, quarum ingens copia procul visebatur, solido auro fusas esse affirmabat. Quæ asseveratione incitati Galli, simul et mero saucii, sine respectu periculorum in bellum ruebant. Habebat Brennus lecta ex omni exercitu peditum sexaginta quinque millia; Delphorum sociorumque nonnisi quatuor millia militum erant. Hi plus in Deo, quam in viribus spem ponentes, cum contemptu hostium resistebant. Gallosque cadentes e summo montis vertice, partim saxo, partim armis obruebant. Inter hæc templorum antistites, sparsis crinibus, cum insignibus et iaculis, in primam pugnantium aciem præcurrunt eos, hortantes, ne cunctarentur diis antesignanis hostem cadere. Quibus vocibus incensi omnes certatim in proelium prosiliunt. Præsentiam Dei statim sensere. Nam et terræ motu portio montis abrupta Gallorum stravit exercitum, et tempestas insecuta grandine et frigore saucios absumsit. Dux ipse Brennus, quum dolorem vulnerum ferro non posset, pugione vitam finivit. Alter ex ducibus cum decem milibus sauciorum citato augmine Graecia excedit. Sed nec fugientibus fortuna æquior fuit; nullus sine labore et periculo dies; assidui imbres et gelu nix, fames, lassitudo, et pervigilæ miseræ infelicis belli reliquias obterebant. Quo pacto evenit, ut brevi ex tanto exercitu nemo superesset.

Pace inter duos reges, Antigonum Conatam, Demetrii filium, et Antiochum, regem Syriae statuta, quum in Macedoniam Antigonus reversus esset, Gallorum exercitus, qui a Brenno et fines tuendos relicto erat, in Macedoniam irrupit. Qui quum classem in Hellesponti litoribus collocatam incautus diripiunt, a remigibus et ab exercitus parte, quæ eo cum conjugibus et liberis confugerat, frucidantur; tan-

1) Τα ἀγάλματα, τὰ οὐχὶ μακρὰν τοῦ παντὸς ἐπετρεχόμενα πρὸς τὴν τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς νικητῶν. 2) Τ. ε. ἐπὶ τοῖς πεδυσμένοι. saucius τάσσεται ἐπὶ βλάβος καὶ φθορᾶς πάντος· εἰδού. 3) Τ. ε. δις ἰσὺς δυνάμει. 4) Δαλ. λευκοφόροι. 5) Ἀντὶ τὸν ποταμὸν, ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ ἐκείνῃ.

taque caedes Gallorum fuit, ut opinio hujus victoriae Antigono parem, non a Gallis tantum, verum etiam a finitimis praestaret. Postea Galli, a Bithyniae rege in auxilium vocati, parva victoria regnum cum eis dividerunt; eamque regionem Gallograeciam cognominaverunt.

Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου εἰσβάλλει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Φονεύεται ἐν Ἀργεῖ.

Interea Pyrrhus rex Epiri fines Macedoniae invadit; cui Antigonus cum exercitu occurrit, victusque praelio in fugam vertitur. Atque ita Pyrrhus Macedonia in deditionem accipit; Antigonus autem cum paucis equitibus Thessalonicam se recepit, ut inde cum conducta Gallorum manu bellum repararet. Rursus a Ptolemaeo Pyrrhi filio, funditus victus, cum septem comitibus fugiens salutis latebras in solitudine quaerit.

Pyrrhus autem in tanto fastigio regni collocatus, Graeciae Asiaeque imperium meditatur. Primum illi bellum adversus Spartanos fuit; ubi majore mulierum quam virorum virtute exceptus, Ptolemaeam filium, et exercitus partem robustissimam amisit. Ptolemæus in oppugnatione urbis usque in mediam urbem procurrebat, ubi concursu multitudinis interfectus est. Cujus corpus ut relatum est patri dixisse Pyrrhum ferunt, aliquanto tardius eum, quam timeret ipse, vel temeritas ejus meruerit, occisum esse. Ipse Pyrrhus quum a Spartanis repulsus Argos petisset, ibi inter confertissimos violentissime dimicans saxo de muris ictus occiditur. Satis constans inter omnes auctores fama est, nullum nec ejus, nec superioris aetatis regem comparandum Pyrrho fuisse. Nam et vitae sanctitate atque iustitia optimos quoque aequavit; scientia rei militaris plurimos superabat, patriamque suam, angustam et ignobilem, fama rerum gestarum toto orbe illustrem reddidit.

Post mortem Pyrrhi non in Macedonia tantum, verum etiam in Asia Graeciaeque magni bellorum motus fuere; civitatesque mutuis inter se odiis in bellum ruebant. Inter hos motus Antigonus, qui in Macedoniae regnum redierat, quum multiplici bello et Ptolemaei regis et Spartanorum premeretur, novusque ei hostis, Gallograeciae exercitus, affluisset, parva manu adversus caeteros relicta, adversus Gallos totis viribus proficiscitur. Galli, quum hostiae ante pugnam caesae infausum pugnae exitum portenderent, in furore n versi conjuges et liberos suos trucidant, cruentique ex recenti suorum caede in praelium proficiscuntur. Omnes occisione caesi. Post hujus pugnae eventum,

* Ἀποὺ Νικαμήδης ἡ πρώτη ὅπ' αὐτῶν βοηθούμενος ἐνίκησε τὸν Ἀντίγονον, ἐκτολίσαν ἐν τῇ μέσῃ τῆς μικρᾶς Ἀσίας παρὰ τὸν ποταμὸν Σαγγάριον καὶ τὸν Ἄλυν.
 * Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. * Ἀντὶ ἰσχυρῶς accessisset, supervenisset.

Ptolemaeus et Spartanum victorem hostium exercitum declinantes, in tutiora se recipiunt. Antigonus ubi eorum discessum videt, bellum Atheniensibus infert. In quo quum occupatus esset, Alexander, rex Epiri ulcisci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedoniae depopulatur. Adversus quem quum reversus a Graecia Antigonus esset, transiitione militum destitutus, regnum Macedoniae cum exercitu amittit. Hujus filius Demetrius, puer admodum, absente parte, reparato exercitu, non solum amissam Macedoniam recipit, verum etiam Epiri regno Alexandrum spoliatur. Tanta fortunae varietas erat! Paulo post tamen Alexander, non minore Epirotarum desiderio, quam suorum auxilio in regnum restituitur.

Ἀντιγόγου καὶ Σελεύκου τῶν ἀδελφῶν κακουργήματα.

Mortuo Syriae rege Antiocho Seleucus, qui in ejus locum successerat, patricidia nocuerat; Ptolemaei sororis, inquinatus, a Ptolemaeo terra marique victus est. Quum, quo se verteret, non haberet, Antiochi fratris auxilium implorat, oblata ei Asia inter fines Tauri montis, in praemium latae opus. Antiochus autem, quum esset annos quatuordecim natus, supra aetatem regni avidus, occasione arrepta fratrem regno spoliare conatus est. Ea tempestate omnia bella in exitum Asiae gerebantur. Seleucus et Antiochus fratres bellum propter Asiam gerebant; Ptolemaeus, rex Aegypti, sub specie sororiae ultionis, Asiae inhiabat; hinc Bithyus Eumenes, inde Gallia Asiae depopulabantur. Victo Antiocho, quum Eumenes majorem Asiae partem occupasset, ne tunc quidem fratres a bello abstinuerunt. Antiochus victus, quum profugo nusquam tutus locus esset, ad Ptolemaeum hostem confugit. Sed Ptolemaeus cum servari arctissima custodia jubet. Hinc opera cujusdam mulieris, quam familiariter noverat, custodibus deceptis, relabitur; fugiensque a latronibus interficitur. Seleucus quoque iisdem ferme diebus, amisso regno, equo praecipitatus obiit. Sic fratres, ambo exules, ambo regno privati, similibus casibus, scelorum suorum poenas luerunt.

Ὁ Ἀντίγονος διευθύνει τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας καὶ νικά τοὺς Σπαρτιάτας.

Circa illa tempora Demetrius, rex Macedoniae, Antigoni Gonatae filius, relictio filio Philippo admodum parvulo, recessit. Cui Antigonus Dion^{us} tutor datus accepta in matrimonium matris pupilli, regem

¹⁾ Τὸν Ἀντίοχον, τὸν ἐπικαλούμενον θεόν, διεδέχθη ὁ Σελεύκος, ὁ κληθεὶς Καλλίνικος καὶ Πύργων, ὅστις κατὰ παρακίνησιν τῆς μητρὸς τοῦ Ἀναδίκου ἐπρόκειτο τὴν Ἀντροιδὸν τοῦ Βερνίκου. ²⁾ Ὁ ἐπικληθεὶς Ἰέρξ.

³⁾ Ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου. ⁴⁾ Ὅτι δηλ. ἐπρεπε νὰ ἐνωθῶσι κατὰ τῶν κοινῶν ἐχθρῶν. ⁵⁾ Ἐπεδουλόθη ὅπῃ τῶν Παρθῶν. ⁶⁾ Ἀπέπεσε ἀπὸ τοῦ ἵππου μὲν πάλυξ, οὐδέποτε δὲ ἀνακλήσας τὴν ἐκόςχασιν αὐτοῦ.

se constitui laborabat. Interjecto deinde tempore, quum seditione mi-
naci Macedonum clausus in regia teneretur, in publicum sine satelliti-
bus procedit projectoque in vulgus diademate ac purpura, dare haec
eos alteri jubet, qui aut imperare illis nesciat, aut cui parere ipsi-
sciant. Commemorat deinde beneficia sua, ut defectionem sociorum vin-
dicaverit: ut Dardanos, Thessalosque exultantes morte Demetrii regis
compescuerit: ut denique dignitatem Macedonum non solum defenderit,
verum etiam auxerit. Quorum si illos poenitet, deponere se imperium
et reddere illis munus suum: ipsi regem quaerant, cui imperent. Quum
populus pudore motus recipere eum regnum juberet, tamdiu recusavit,
quoad seditionis auctores supplicio traderentur.

Post haec bellum Spartanis infert, qui soli adhuc Macedonum arma
contemnebant. Inter duas nobilissimas gentes summis viribus pugna-
batur; quum hi pro vetere Macedonum gloria, illi non solum pro illi-
bata libertate, sed etiam pro salute certarent. Victi Lacedaemonii non
ipsi tantum, sed etiam conjuges liberique magno animo fortunam tu-
re. Nemo quippe in acie saluti perpegit; nulla amissum conjugem
flevit; filiorum mortem senes laudabant; patribus in acie caesis filii gra-
tulabantur suam vicem omnes dolebant, quod non ipsi pro patriae
libertate cecidissent. Inter haec nullus in urbe strepitus, nulla trepi-
datio; magis omnes publicam quam privatam fortunam lugebant. In-
ter haec Cleomenes rex, post multos hostium caecos, toto corpore
suo pariter et hostium serore madens, supervenit; ingressasque
urbem non humi consedit, non cibum aut potum poposcit, non
omnium onus deposuit, sed adclinis parieti, quum quatuor millia
sola ex pugna superfluo conspexisset, hortatur, ut se ad meliora
tempora reipublicae reservarent. Tum cum conjuge et liberis Aegy-
ptum ad Ptolemaeum proficiscitur, a quo honorifice susceptus, diu
in summa dignatione vixit. Postremo post Ptolemaei mortem a filio
ejus cum omni familia interficitur. Antigonus autem fortunam tan-
tae urbis miseratus a direptione milites prohibuit, veniamque his, qui
superfuerunt, dedit. Nec multo post ipse decessit, regnumque Philippo
pupillo, annos quatuordecim nato, tradidit.

Διὰ τῆς διαδοχῆς πολλὰ βασιλεία μεταβάλλονται.

Isdem ferme temporibus prope universi orbis imperia nova regum
successione mutata sunt. Nam et in Macedonia Philippus mortuo
Antigono, regnum suscepit; et in Asia, interfecto Seleuco, impubes

*) Εἰν δὲ ἀρσενίων ἐν αὐτοῖς. ἢ ἐν Σελασία, πῶς τῆς Λακωνικῆς.

*) Νίτα, τῆς ζωῆς. *) Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, ὃς καὶ εἶχεν ὑποσχισθῆ εἰς αὐτὸν
βασίλειαν κατὰ τὸν Λακωνικὸν καὶ τὸν Μακεδονικόν. *) Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ.

*) Σελεύκος ὁ τρίτος, ὁ ἐπικληθεὶς Κεραιυνός, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Καλλινίκου.

adhuc rex Antiochus¹ constitutus est. Aegyptum, patre ac matre interfectis, occupaverat Ptolemaeus, cui ex crimine facinoris cognomen *Philopator*² fuit. Etiam Spartani in locum Cleomenis suffecere Lycurgum; et apud Carthaginienses aetate immatura dux Hannibal constituitur, non penuria seniorum, sed odio Romanorum, quo cum a pueritia sciebant imbutum. In his regibus pueris magna indoles virtutis enituit. Solus Ptolemaeus, sicut scelestus in occupando regno, ita ei regnis in administrando fuit.

Ὁ Φίλιππος συνάπτει συμπαχίαν μετὰ τοῦ Ἀννίβου κατὰ τῶν Ῥωμαίων.

Philippus quum, Dardanis³ aliisque finitimis superatis, Aetolis bellum inferre gestiret, a Demetrio, Illyriorum rege, impulsus est, ut Romanos aggrediretur. Querebatur ille Romanorum injuriam, qui non contenti Italiae terminis imperium totius orbis spe compleari, bellum cum omnibus regibus gererent. Se cedere illi regno⁴, quod Romani occupaverint, profitetur; gratius habiturus, si in possessione imperii sui socium potius quam hostes videret. Hujusmodi oratione impulit Philippum, ut, omissis Aetolis, bellum Romanis inferret, minus negotii existimantem, quod jam victos ab Hannibale apud Thrasymenum latum audierat. Itaque ne eodem tempore multis bellis distineretur pacem cum Aetolis facit, navesque fabricare coepit, quibus in Italiam trajiceret. Legatum deinde ad Hannibalem, jungendas societatis gratia, cum epistolis mittit; qui a Romanis comprehensus et ad senatum perductus, incolumis dimissus est, non in honorem regis, sed ne, dubius adhuc, indubitatus hostis redderetur.

Paulo post autem quum Romanis nuntiatum esset, Philippum in Italiam copias trajecturum, Laevinum praetorem cum instructis navibus ad prohibendum transitum mittunt. Qui quum in Graeciam trajecisset, multis promissis impulit Aetolos, ut bellum adversus Philippum susceperent. Philippus quoque Achaeos in Romanorum bellum sollicitat. Interea et Dardani Macedoniae fines vastare coeperunt, et Laevinus praetor, juncta cum Attalo rege societate, Graeciam populatur. His aliisque rebus distractus rex Macedoniae cum Romanis pacem facit, contentis interim bellum Macedonicum distulisse; Philopoemeni julem, Achaeorum praetori, quem didicerat animos sociorum ad Romanos trahere, insidias praetendit. Quibus cognitis ille Achaeos auctoritate sua a rege Macedoniae prorsus abstraxit.

¹) Ἀντίοχος ὁ τρίτος, ὁ ἐπικληθεὶς μέγας. ²) Κλεοπατρικῶς δηλ. ³) Οἱ Δαρδανῶν, καὶς βόρειος ἐν τῇ νῦν Σερβίᾳ, οἱ ἕλως Δαρδανιάται. ⁴) Ἐλπίζοντες, θεοὶ ὁλοκαυτὸς διηνεκῆς καὶ κυριεύσωσιν ἅπασαν τὴν εὐκλειμένην. ⁵) Πλὴ, δηλ. εἰς τὸν Φίλιππον τὸν γινο, ἀφαιρ. παραχωρεῖ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατεχομένην βασιλείαν.

Τοῦ Πτολεμαίου πράξεις τινές.

Dum haec in Graecia geruntur, Ptolemaeus qui ad necem utriusque parentis fratris quoque caedem adjunxerat, luxuriae se tradiderat, nec amici tantum, verum etiam omnis exercitus regis exemplum secuti erant. Quibus cognitis, Antiochus, rex Syriae, repentino bello nullas urbes ejus oppressit, ipsamque Aegyptum aggreditur. Ptolemaeus autem exercitu in Graecia conducto, secundum proelium facit, spoliassetque regno Antiochum, si fortunam virtute juvisset. Sed contentus recuperatione urbium, quas amiserat, facta pace, in pristinam luxuriam revolutus, regnum perditissimis hominibus tanquam praedam permisit. Eo mortua Alexandrini, supplicio de praedonibus illis sumpto, legatos miserant ad populum Romanum, rogantes, ut tutelam populi susciperent, tuerenturque regnum Aegypti, quod jam Philippum et Antiochum, facta inter se pactione, inter se divisisse dicebant.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπιχειροῦσι πόλεμον κατὰ τοῦ Φιλίππου.

Grata legatio Romanis fuit, causam belli adversus Philippum quaerentibus, qui his belli Punici temporibus, insidiatos fuerat. Mittuntur itaque legati, qui Antiocho et Philippo denuntient, regno Aegypti abstineant. Mithridates et M. Lepidus in Aegyptum, qui tutorio nomine regnum populi administraret. Dum haec aguntur, legationes Attali et Rhodiorum, injurias Philippi quaerentes, Romam venerunt. Quae res binniem cunctationem Macedonici belli senatui exemit. Statim igitur titulo ferendi sociis auxilii, bellum adversus Philippum decernitur, legionesque cum consule in Macedoniam mittuntur. Neo multo post tempore tota Graecia, fiducia Romanorum ad spem pristinae libertatis effecta, bellum Philippo intulit; atque ita quum rex undique urgere-tur, pacem petere compellitur. Repudiata a Senatu paece proelium commissum est apud Cynoscephalas in Thessalia inter Philippum et Flaminium, Romanorum ducem, Macedonas Romana fortuna vicit. Fractus itaque bello Philippus, paece accepta, nomen quidem regium retinuit, sed omnibus Graeciae urbibus extra terminos antiquae possessionis amissis, solam Macedoniam retinuit.

Τὸν Ἀντίοχον βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀγνίβου προσβάλλουσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ νικῶσι κατὰ θάλασσαν.

Interem Antiochus, rex Syriae, Aegyptum occupare statuit. Itaque Phoenicem caeterasque Syriae quidem, sed juris Aegypti civitates, cum invasisset, legatos ad eum Senatus misit, qui denuntiarent ei, absti-

44) Ἐν τῇ ἱστορίᾳ. 4) Τῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου γενεαγενέας ἀδικίας. ὁ Φίλιππος εἶχε προσβάλῃ τὸν Ἀττάλον βασιλέα τῆς Περγάμου καὶ τοὺς Ῥωμαιοὺς, ἵνα ἐκασθενήσῃ τῇ ἐν Ἀσίᾳ ἰσχὺν τῶν Ῥωμαίων. 4) Ἐνὶ λόγῳ.

meret¹ regno pupilli populi Romani, postremis patris precibus fidei
aue traditi. Quibus spretis, bellum ei denuntiatum est. Eodem tem-
pore Nabis, Lacedaemoniorum tyrannus, multas Graeciae civitates oc-
cupaverat. Igitur Senatus, ne uno tempore duplici bello Romanae vi-
res distinerentur, scripsit Flaminio, si ei videretur, sicuti Macedo-
niam ita Graeciam a Nabide liberaret. Terribile quippe Antiochi bel-
lum nomen Hannibalis² fecit, quem aemuli ejus cum Antiocho inissa
societatem apud Romanos criminabantur. Qui quum sibi a Romanis
insidias strui intellexisset, clam nave conscensa, cursum ad Antiochum
direxit. Ad hunc quum pervenisset, negabat opprimi Romanos nisi in
Italia posse. Cujus consilia quum regi placerent, Romani ad Antio-
chum legatos misere, qui et regis apparatus specularentur, et Han-
nibalem assiduo colloquio³ suspectum invisumque redderent. Hic dolus
bene illis successit. Quippe Antiochus reconciliatam ejus cum Roma-
nis gratiam existimans, eum veluti hostem proditoremque sui odisse
coepit.

Dum igitur Antiochus, falsa suspitione deceptus, omnem belli ap-
paratum temere et negligenter agit, Acilius, Romanus consul, omnia
bello necessaria summa industria parat. Itaque prima belli congres-
sione⁴ rex victus et fugatus castra ditia victoribus reliquit. Deinde quum
in Asiam fugiendo pervenisset, poenitere neglecti consilii coepit, re-
vocatoque in amicitiam Hannibale, omnia ex sententia ejus agere. In-
terim nuntiatur, Aemilium, Romanum ducem, cum octoginta rostra-
tis navibus adventare. Itaque, priusquam sociae civitates ad hostes
deficerent, decernere navali proelio statuit, sperans, cladem in Grae-
cia acceptam nova posse victoria aboleri. Tradita igitur Hannibali
classe, proelium committitur⁵. Sed nec Asiani milites Romanis, neque
naves eorum pares rostratis navibus fuerunt; minor tamen clades du-
cis solertia fuit⁶.

Ὁ Ἀντίοχος ἀποκρούσας τὰς συνθήκας τῶν Ῥωμαίων
νικᾷται κατὰ κράτος.

Novae hujus victoriae fama nondum Romam venerat, quum jam
Lucius Scipio consul creatus esset, qui bellum in Asia gereret. Haic
datur legatus frater Africanus, cui Poeni et Hannibal superati nomen
fecerant. Trajicientibus autem in Asiam exercitum Scipionibus, jam
utrobique profligatum bellum nuntiatum est, victumque Antiochum
terrestri, Hannibalem navali bello invenerunt. Primo igitur adventu

¹) Ut abstinere. ²) Ὁ Ἀννίβας περαιώσας τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων πόλεμον, με-
τέω εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὅθεν ἐλέγετο, ὅτι συνεννοεῖτο μετὰ τοῦ Ἀντιόχου.

³) Συχνὰ λαλοῦντες μετὰ τοῦ Ἀννίβου. ⁴) Ἐν Θερμοπύλαις. ⁵) Ἐν Φωκαίᾳ τῆς
μικρᾶς Ἀσίας. ⁶) Ἡ τέχνη τοῦ Ἀννίβου ἔκαμιν, ὥστ' ἡ θύρα ἦτον μικροτέρα.

scilicet Antiochus mittit ad eos pacem petentem, percutere uocum. Africano ferentes ipsius filium, quem rex parvo saugio trajicientem ceperat. Leges pacis dicuntur: *Ut rex Asia Romanis cederet, contentus regno Syriæ esset, naves universas traderet, sumtumque annum belli Romanis restitueret.* Quæ quum cunctata Antiocho essent, nondum ita se victum esse respondit, *ut spoliari se regno pateretur.*

Igitur quum ab utrisque bellum pararetur, ingressique Asiam Romanæ Ilion^a venissent, mutua gratulatio Iliensium ac Romanorum fuit, Iliensibus, *Antiochum cæterosque duces cum eo a se profectos; Romanis, ab his procreatos, referentibus.* Tantaque lætitia omnium fuit, quanta esse post longum tempus inter parentes et liberos solet. Profectis ab Illo Romanis, Eumenes rex cum auxiliis occurrit, nec multo post prælium^a cum Antiocho commissum. Quum in dexteriore cornu pulsa legio Romana ad castra fugeret, M. Acilius, tribunus militum, ad tutelam castrorum relictus, *armare se milites suos et extra vallum progredi jubet, strictisque gladiis fugientibus minari, morituros, nisi in prælium revertantur; infestioraque via, quam hostium castra, inventuros.* Altonita tam ambiguo^a periculo legio in prælium revertitur, magnaque caede edita, initium victoriae fuit. Caesa hostium quinquaginta millia, capta undecim. Antiocho pacem petenti nihil ad superiores conditiones additum. Captas civitates inter socios dividere Romani.

Οἱ Αἰτωλοὶ νικῶνται ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πόλεμος τῶν Ἀχαιῶν καὶ Μεσσηνίων.

Aetoli^a, qui Romanis offensi, quod non omnem Macedoniam Philippo ademptum ipsis dedissent, Antiochum in bellum impulerant, illo victo soli remanserunt. Nec multo post victi, libertatem, quam adversus dominationem Atheniensium et Spartanorum inter tot Graeciae civitates soli retinuerant, amiserunt. Sub idem tempus bello inter Messenios et Achaeos exorto, Achæorum imperator Philopoemen, in transitu fossae equo præcipitatus, a multitudine hostium oppressus est. Hunc, velut in illo omne bellum confecerant^a, in modum triumphi per universam civitatem circumduxerunt. Deinde in carcerem ducto venenum dederunt; quod ille laetus, ac si vicisset, accepit, quaesito^a prius, *an Lycortas, praefectus Achaeorum, quem secundum se esse sciebat, incolumis effugisset?* Quem ut accepit effugisse, non in totum

¹⁾ "Οπου, ὡς λέγουν, ἔκειτο ποτὲ ἡ Τροία. ²⁾ Ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Αὐλίας.

³⁾ Ἐκατέρωθεν ἐπικείμενος κίνδυνος. ⁴⁾ Οἱ Αἰτωλοὶ ἐβοήθησαν τοὺς Ῥωμαίους κατὰ τοῦ Φιλίππου ἰθύντες δ' ἑπείτα, θεὶ ἡπατήθησαν εἰς τὰς ἑλπίδας αὐν, ἡνώθησαν μετὰ τῶν ἑλλήνων τῶν Ῥωμαίων. ⁵⁾ Ὡσεὶ αὐτὸν ζωγρήσαντες τὸν πόλεμον ἔπαυσα εἶχον τελειώσει. Ὁ Φίλοπομην ἦν εἰς τῶν ἀρίστων καὶ συνεσιωτάων στρατηγῶν καὶ καίρου τοῦ. ⁶⁾ Ἀπόλυτος ἀφαιρετικῶς ἀπὸ ἡρώτης πρότερον.

dicem, consultum male Achaeis, expiravit. Nec multo post reparatio bello, Messenii vineuntur, poenasque interfecti Philopoemenis pependerunt.

Ἡ ἀρλὴ τοῦ Φιλίππου μεταίρεται διὰ φόβων.

ὁ Φίλιππος ἀποθνήσκει.

Interim regis Macedonum domus intestinis malis agitatabat. Nam quum Demetrius, Philippi filius, a parte Romanam missus, ob insignem pudorem multa favoris documenta a senatu accepisset, patri invisus esse coepit, indignanti, plus momenti apud senatum personam filii, quam auctoritatem patris habuisse. Igitur Perseus, major filiorum regis, perspecta patris aegritudine, quotidie absentem Demetrium apud eum criminari, et primo invisum, mox etiam suspectum reddere; nunc amicitiam Romanorum, nunc prodicionem ei patris objectare. Ad postremum insidias sibi ab eo paratas congignit, ad ejus criminis probationem immittit indices, testesque subornat. Quibus rebus patrem impulit, ut supplicium de innocente sumeret.

Occiso Demetrio sublatoque aemulo, non negligentior tantum Perseus in patrem, verum etiam contumacior erat; nec heredem regni sed regem se gerebat. His rebus offensum Philippum impatientius in dies mortem Demetrii dolébat, et, denique fraude cognita, non minus scelere Persei, quam innoxii Demetrii morte ordeabatur. Brevi post tempore, morbo ex aegritudine animi contracto decessit, relicto magno belli apparatu adversus Romanos, quo postea Perseus usus est.

Ἡ ἐσχάτη τοῦ Ἀντίχου τύχη.

Hannibal, quum ab Antiocho Romani, inter caeteras condiciones pacis, deditionem ejus deposcerent, admonitus a rege, Cretam confugit. Ibi quum se propter nimias opes invidiosam videret, contendit ad Prusiam, regem Bithyniae. Qui quum terrestri proelio ab Elumene victus esset, et bellum in mare transtulisset, Hannibal novo commentu auctor victoriae fuit. Quippe omne serpentium genus in fictiles lagenas conjici jussit, medioque proelio in naves hostium mitti. Ubi serpentibus repleti vaves coepere, ancipiti periculo circumventi, hosti victoriam cessere. Quae ubi Romam nuntiata sunt, senatus legatos misit, qui utrumque regem in pacem cogerent, Hannibalemque deposcerent. His Prusias, quod petebant, negare non ausus, rogavit, ne

1) Consultum, provisum esse a fortuna. Τὰ πράγματα τῶν Ἀχαιῶν δὲν ἦσαν ἀκόμη εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν, δὲν εἶχαν ἐγκαταλείψει αὐτοὺς ἀκόμη ἡ τύχη ἐντελῶς. 2) T. e. modestiam. 3) Ἐπαρέμματα ἱστορικά. 4) Δηλ. Ὁ Πρυσίας ὁ δευτέρος, ὁ καλούμενος κυνηγός, ἐνικλήθη διὰ τὸν τοῦ Εὐμένους βασιλέως τῆς Περγᾶς, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. 5) Ὁμοίως ἄντὶς εἶδους, ἀντὶ περιφαντοῦς οὐκ αἰσθητοῦς γενεῆς.

ad a se fieri postulerent, quod adversus ius hospitii¹⁾ esset: ipsi, si possent comprehenderent, locum, ubi esset, facile inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat in castello, quod ei a rege datum erat maneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitum sibi haberet; semper verens, ne usu eveniret, quod accidit²⁾. Huc quum legati Romanorum venissent, ac multitudine domum ejus circumdedissent, puer³⁾ a janua prospiciens Hannibali dixit, plures praeter consuetudinem armatos apparere. Qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circummiret, ac propere sibi renuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. Puer quum omnes exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sese peti, neque sibi diutius vitam esse retinendam. Quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, venenum, quod semper secum habere consueverat, sumit.

Οἱ Ῥωμαῖοι νικῶσι τὸν Περσέα καὶ τὴν Μακεδονίαν
κατασταίνουσιν ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν.

Jam Macedonicum bellum⁴⁾ summa omnium virium contentione a Romanis geri coeptum est. Prima equitum congressio fuit, qua Perseus victor suspensam omnium expectationem⁵⁾ in sui favorem traxit: misit tamen legatos ad consulem, qui pacem peterent, quam patri suo Romani etiam victo⁶⁾ dedissent, impensas belli lege victi⁷⁾ suscepturus. Sed consul Sulpicius non minus graves, quam victo⁸⁾, leges dixit. Dum haec aguntur, Romani Aemilium Paulum consulem creant, eique extra ordinem⁹⁾ Macedonicum bellum decernunt: qui quum ad exercitum venisset, non magnam moram pugnae fecit. Pridie, quam proelium¹⁰⁾ consereretur, luna nocte defecit: quod ostentum Perseo cladem finemque Macedonici regni portendere vaticinabantur. Quod vaticinium non sefellit. Perseus, rex fuga cum decem millibus talentum Samothraciam desertur: quem Gnæus Octavius ad persequendum missus a consule, cum duobus filiis, Alexandro et Philippo, cepit, captumque ad consulem duxit. Macedonia Romanorum ditioni addita, Aetolorum, nova semper bella in Graecia excitantium, principes Romam missi, ibique, ne quid in patria novaret, diu detenti sunt. Tandem

¹⁾ Τὰ δίκαια τῆς ἐνείας ἀπῆλθον, νὰ προσταεῖ κῆρυξ ὁ ξένος κατὰ πάσης ἀδικίας καὶ παραβιάσεως. ²⁾ Δηλ. μὴ συμβῇ, ὅτι συνέβη, δηλ. μὴ ἔλθοσιν οἱ Ῥωμαῖοι ὥστε συλλάβωσιν αὐτήν. ³⁾ Τ. ε. πρῶτος, ὁ θυρωρός. ⁴⁾ Δηλ. ὁ Ἀννίβας. ⁵⁾ Ὁ Περσεὺς εἶχεν ῥῆθρ πρὸ πολλοῦ ἐτοιμασθῇ εἰς τὸν πόλεμον αὐτοῦ· τὰ σπλῆδιά του ἐπρόδωσεν εἰς τοὺς Ῥωμαῖους Εὐμένης ὁ βασιλεὺς τῆς Περγάμου. ⁶⁾ Ἡ μάχη ἦν ἐκέρδιον ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐλκυσεν εἰς τὸ μέρος τοῦ τὰς ἀμφιρῶ ἐπείε πόλεις. Τὸ δὲ σπράττωμα τῆς Περσίας ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἦτο τὸ πολυαριθμώτερον πάντων, ὅσων εἶχε ποτὲ ἡ Μακεδονία μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον. ⁷⁾ Δηλ. μισθὸν εἶναι, δηλ. μὴ τὰς αὐτὰς συμφωνίας, ὡς ἔδωσεν αὐτὴν εἰς τὸν πατέρα του νικηθέντα, ἐνῷ αὐτὸς δὲν ἦτον εἰς τοιαύτην κατάστασιν. ⁸⁾ Haud aliter ac si victus esset. ⁹⁾ Τ. ε. quavis vitia exeret. ¹⁰⁾ Οἱ ὁμοῦ ἐλάμβανον τὰς ἐπαρχίας κατὰ κλήρον. Εἰς περιστάσεις ἐκτάκτους παρημελεῖτο ἡ συνθήκη αὐτή. ¹¹⁾ Ἐν Πύδνᾳ τῆς Μακεδονίας.

per multos annos legationibus civitatum senatu fatigato, in suam quisque patriam remissus est.

Οἱ Ῥωμαῖοι ζητοῦσιν ἀφορμὴν πολέμου κατὰ τῶν Ἀχαιῶν, νικῶν αὐτοὺς καὶ καταστρέφουσι τὴν Κορίνθον.

Macedonibus subactis, Aetolorumque viribus debilitatis, soli adhuc ex universa Graecia Achaei nimis potentes tunc temporis Romanis videbantur, non propter singularum civitatum nimias opes, sed propter conspirationem universarum. Namque Achaei, licet per civitates divisi, unum tamen imperium habent, singularumque urbium pericula mutuis viribus propulsant. Quaerentibus igitur Romanis causas belli, tempestive fortuna querelas Spartanorum obtulit, quorum agros Achaei propter mutuum odium populabantur. Spartanis a senatu responsum est, legatos se ad inspiciendas res sociorum in Graeciam missuros. Legatis clam mandatum est, ut corpus Achaeorum dissolverent. Hi itaque omnium civitatum principibus Corinthum evocatis, decretum senatus recitant, dicentes, expedire omnibus, ut singulae civitates sua jura et suas leges habeant. Quod ubi omnibus innotuit, velut in furorem versi universum peregrinum populum trucidant; legatos quoque ipsos Romanorum violassent, nisi hi, audito tumultu, trepidi fugissent.

Haec ubi Romae nuntiata sunt, statim senatus Mummio consuli bellum Achaicum decernit, qui, omnibus strenue provisus, pugnandi copiam hostibus fecit. Sed apud Achaeos omnia neglecta et soluta fuerunt. Itaque praedam, non proelium agitantes, vehicula ad spolia hostium reportanda, secum duxerunt, et conjuges liberosque suos ad spectaculum certaminis in montibus posuerunt. Sed proelio commisso ante oculos suorum caesi sunt. Conjuges quoque et liberi eorum praeda hostium fuere. Urbs Corinthus diruitur: populus omnis sub corona venditur; ut hoc exemplo ceteris civitatibus metus novarum rerum imponeretur.

Ἡ Ἀσία μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων.

Non ita multo post etiam Asia Romanorum facta est Attalus ibi florentissimum ab Eumene patruo acceptum regnum caedibus amio-

¹) Κυρίως ἡ συνομοσία, ἐνταῦθα δὲ ἡ συμμαχία. ²) Ἐκδὴν πόλιν τῆς συμμαχίας αὐτῆς ἦτον ἐλευθέρια καὶ ἀνεξάρτητος κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κατάστασιν.

³) Ἡ συμμαχία, ἥτις τὰς πολιτείας ἀπάσας ὡς μέλη σώματος συνείχεν.

⁴) Διὰ τὰς ἀποστάσεις ταύτας διελύετο ἡ συμμαχία. ⁵) Σκεπτόμενος ὅχι περὶ τῆς μάχης ἀλλὰ περὶ τῶν λαφύρων. ⁶) Ἐκφρασις ἡπιωτέρα, ἀντὶ seditionum, ὅπως ἐκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ τοῦ καταθλιπτικοῦ πνεύματος ὀδηγοῦμενοι πᾶσαι ἐλευθέρων λαῶν δοκιμήν, νὰ ἀποτεινάζωσι τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγόν. ⁷) Ἀτταλὸς ὁ ἐπίτοcs ἡ βασιλεῖα τοῦ διήρκεσε τρία ἔτη.

rum et cognatorum suppliciiis foedabat. Post multa scelera squalidam vestem sumit, barbam capillumque in modum reorum summittit: non in publicum prodire, non populo se ostendere, non domi laetiora convivia inire, prorsus ut poenas scelerum pendere videretur. Omissa deinde regni administratione, hortos fodiebat, gramina seminabat, et noxia ignoxiis permiscebat, eaque omnia veneni succo infecta, velut peculiare munus amicis mittebat. Postea agrariae artis fabricae se tradidit, cerisque fingendis et aere fundendo, et procudendo oblectabatur. Matri deinde sepulcrum facere instituit; cui operi intentus, morbum ex solis fervore contraxit, et septima die decessit. Hujus testamento populus Romanus heres regni est institutus.

ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου (καὶ) ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου, καὶ οὕτως γέγοντα ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου οὐτὴ γένεσις οὐτὴ τὴν κομῆν. ¹) Noxia, φάρμακα βότανα. ²) Ceris, ἔργα πρωτότυπα ἐκ κηροῦ, καὶ κατ' αὐτὰ ἔχοντα χαλκόν, ἢ ἑσφρηλάται.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ δηλοῦν τὰς κλίσεις καὶ συζυγίας.

ἄρσ. ἀρσενικόν, ἄρσενικόν.
θῆλ. — θῆλ. — θῆλ. —
οὐδ. — οὐδ. — οὐδ. —
κοιν. — κοιν. — κοιν. —
πρὸς. — πρὸς. — πρὸς. —
ἡ. αἰ. — μετ. αἰτιατικῆς.
ἡ. αἰ. — μετ. ἀφαιρετικῆς.

Ἡ Ἀσία μεταβίβηται εἰς τὴν ἑβραϊκὴν τῶν Ρωμαιοῦν.

Non ita multo post etiam Asia Romanorum facta est. Atque ibi Romanissimum ab Eumene patrum nostrorum regnum cunctis amicis.

ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου (καὶ) ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου, καὶ οὕτως γέγοντα ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἡ δὲ βασιλεύς ἀποβύθου οὐτὴ γένεσις οὐτὴ τὴν κομῆν. ¹) Noxia, φάρμακα βότανα. ²) Ceris, ἔργα πρωτότυπα ἐκ κηροῦ, καὶ κατ' αὐτὰ ἔχοντα χαλκόν, ἢ ἑσφρηλάται.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ.

A ; σημαίνει τὸ προαυόμενον **Aulus**, **Aulus**,
q. ab, abs, abs. μετὰ ἀφ' αὐτοῦ, ἐκ, παρὰ
 τινος.
abdūsus, **a, um**, ἀπέκρυπτος, κρυπτή-
 νος, ἀποκακυσμένος, ἐκ τοῦ **abdo**, **ab-**
didi, **abitum**, **3.**
abdicō, **xi**, **otum**, **3.** ἀπαγο-
abco, **il**, **itum**, **ire**, **4.** ἀπέρχομαι, ἀνα-
 γχωρῶ.
aberro, **1.** ἀποπλανῶμαι.
abjicio, (**abjicis**), **jeci**, **jectum**, **3.** ἀπορ-
 βίπτω, ἀποβάλλω.
abluo, **ui**, **utum**, **3.** ἀπολούω, ἀποπλύω.
abscindo **scidi**, **scisum**, **3.** ἀποσχίζω,
 ἀποτέμνω, ἀποκόπτω.
absorbeo, **psi**, **ptum**, **2.** καταπίνω, κα-
 τάρβω.
absinentia, **ae**, **thl.** **1.** ἔγκρατος.
abstineo (**abstīnes**), **ui**, **entum**, **2.** ἀπέ-
 ρχομαι, ἀπέχω, ἐγκρατεύομαι, ἀbstīneo,
 ἐγκρατής.
absum, **abfui**, **abasse**, εἶμαι ἀπὸν, λεί-
 πτω, εἶμαι μακρὸν ἀπέχω, **absum**, ἀπὸν,
absumo, **umsi**, **utum**, (**umsi**, **umptum**)
3. καταναλίσκω, κατατρώγω, κατατρίβω,
abundantia, **ae**, **thl.** **1.** ἀφθονία, περισ-
 σεία.
abundo, **1.** περισσεύω, εὐπορῶ, πλουτῶ.
ac, καί.
accedo, **accessi**, **essum**, **3.** προσέρχομαι,
 πλησιάζω, προχωρῶ. **ad negotia**, ἀρχί-
 ζω τὰς ἐργασίας.
accendo, **cendi**, **cessum**, **3.** ανάπτω,
 καίω.
accenseo, **censui**, **cessum**, **2.** συγκατα-
 πάτω, συναριθμῶ.
accenseus, **us**, **4.** προσήκη, πρόσθεσις,
 προσέλευσις.
accido, **cidī**, **3.** προσπίπτω, **accidit**,
 συμβαίνει, τυχαίνει.
accipio (**accipis**), **cēpi**, **ceptum**, **3.** λαμ-
 βάνω, δέχομαι, **verba**, ἀκούω, μαθηάνω,
 παραδίδομαι λέξεις.
accipiter, **tris**, **aps**, **3.** ἑρπετ, ἑρπετίον.
accumbo, **cubui**, **cubitum**, **3.** ἀνάκει-
 μαι, κατακλινόμεν ἐπὶ δειπνῇ.
accurate, ἀκριβῶς.
accurro, **cucurri** καὶ **curri**, **cursum**, **3.**
 προστρέχω.
accipio, **1.** κατηγορῶ, ἐγκαλῶ.
acer, **acis**, **acro**, **acis**, σφοδρὸς, δεινός.

acerbus, **a, um**, πικρὸς, στυφὸς, δριμύς,
acervus, **i**, **aps**, **2.** σωρός.
acētum, **i**, **oūs**, **2.** ὀξεῖδιον.
Achilles, **is**, **3.** Ἀχιλλεύς.
acidus, **a, um**, ὀξύς, ξυνός, δριμύς.
acies, **iei**, **thl.** **δ** δόρυ, (**δ** ἀνέρας), ἀ-
 κωκή, παράταξις, στρατεύμα, μάχη.
acinus, **i**, **aps**, **2.** βῶγα, ἡ βῆξ.
acriter, σφοδρῶς.
actio, **ionis**, **thl.** **3.** πράξις.
aculeus, **i**, **aps**, **2.** κέντρον.
acumen, **inis**, **oūs**, **3.** ὀξύτης, ἀγλυνία.
adus, **us**, **thl.** **4.** βελόνη.
ad, **προθ**, **μ**, αἰτ. **πρός**, **παρὰ**, **εἰς**.
adamus, **antis**, **aps**, **3.** ἀδάμας.
addo, **didi**, **dium**, **3.** προσθέντω, προσά-
 πτω.
adduco, **xi**, **otum**, **3.** προσάγω, ὀδηγῶ
πρός, **in dubitationem**, ἀμφισβητῶ περί
 τινος.
adeo, τοσοῦτον, τόσον.
adeo, **il**, **itum**, **ire**, **4.** προσέρχομαι, πλη-
 σιάζω.
adhaereo, **haesi**, **haesum**, **2.** εἶμαι προσ-
 κολλημένος, προσκολλώμαι, κρίμαμαι.
adhuc, μέχρι τοῦδε, εἰσέτι.
adimo, **emi**, **entum**, **3.** ἀφαιρῶ, ἀφαι-
 ρίζω.
aditus, **us**, **aps**, **4.** πρόσδοξ, εἰσόδος.
adjaceo, (**adjaces**) **ui**, **2.** παράκειμαι, καί-
 μαι κοντά.
adjungo, **uxi**, **uctum**, **3.** προσάπτω, προσ-
 θέτω.
adipno, **jūvi**, **jūtum**, **i.** βοηθῶ, ὑπαστη-
 ρίζω.
administro, **1.** διοικῶ.
admiratio, **onis**, **thl.** **3.** θαυμασμός.
admiror, **atus**, **sum**, **ari**, **1.** θαυμάζω.
admitto, **miſi**, **missum**, **3.** δέχομαι, ἐπι-
 δέχομαι, ἀπὼν νὰ ἔμῳ, συγχωρῶ νὰ
 παρουσιασθῇ, συγχωρῶ.
admodum, ἐπὶ πολλὰ, κατὰ πολλὰ.
admoſneo, **ui**, **itum**, **2.** παραινῶ, νοουθετῶ.
admoſneo, **moſni**, **moſium**, **2.** προσάγω,
 προσκομίζω, κινῶ πρὸς, φέρω πρὸς.
adnāto, προσνήχομαι, πλησιάζω κολυμ-
 βῶν, προσπλέω.
adolescētia, **ae**, **thl.** **1.** νεότης, νεολαία.
adolesco, **olēvi**, **olitum**, **3.** γίνομαι ἔφη-
 βος, αὐξάνω τὴν ἡλικίαν, **adolescentis**,
 νέος.

adopto, 1. υιοθετῶ.
 adolor, oris sum, 1. 4. επιχειρῶ, προσβάλλω.
 adscendo, endi. ensum, 3. ἀναβαίνω.
 adsisto, stiti, 3. παρευρίσκομαι, παραστέκομαι.
 adspargo, si. sum, 3. ραντίζω, βρέχω.
 adspicio (adspicis), exi. actum, 3. βλέπω, προβλέπω, ἐναντινίζω, παρατηρῶ.
 adsto, stiti, 1. παραστέκομαι, παρευρίσκομαι, στέκομαι κοντά.
 adsum, adfui, adesse. εἶμαι παρὼν, παρευρίσκομαι.
 adulator, oris, ἀρσ. 3. κολαῖ.
 aduocus, a, um, καμπύλος, ἀγκύλος.
 advenio, veni. ventum, 3. προσκομίζω, εἰσκομίζω. advenhor, ἔρχομαι, φθάνω.
 advenia, ae, ἀρσ. 1. νηλεύς, ξένος, πάροικος.
 advenio (advenis), veni, ventum, 4. ἔρχομαι, προσέρχομαι, φθάνω.
 advenius, us, ἀρσ. 4. ἄφιξις, ἔργονός.
 adversarius, ii, 2. ἐναντίος, ἀντίζηλος, ἀνταγωνιστής.
 adversus καὶ adversum, προθ. μ. αἰτ. πρὸς τινα, κατὰ τινος.
 adversus, a, um, ἐναντίος, ἀντικείμενος, ἀντικρύνος. adverso corpore, εἰς τὰ ἐμπρὸς τοῦ σώματος, adversa vulnera, τραύματα εἰς τὸ ἐμπροσθεν, ἀνταῖα πληγαί.
 advoco, 1. προσκαλῶ.
 advolo, 1. προσίπτταμι, πλησιάζω πετῶν.
 aedifico, 1. οἰκοδομῶ.
 aedilitas, atis, θηλ. 3. ἀστυνομία, ἡ ἐπιστάσις τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν ἢ ἐορτῶν.
 aedilitius, (vtr), ὁ πρὶν αἰδῆλις, ὁ χρηματίας ἀστυνόμος.
 aeger, gra, grum, ἀρρώστος.
 aegre, χαλεπῶς, μόλις καὶ μετὰ βίας.
 aegritudo, inis, θηλ. 3. θλίψις, λύπη.
 aemulatio, onis, θηλ. 3. ἔμιλλα, φιλοτιμία.
 aemulus, a, um, ἀντίζηλος, ἀντίπαλος.
 Aeneas, ae, 1. Αἰνείας.
 aeneus, a, um, χάλκινος.
 aequalis, e, ὁμοίος, ὁμοῖος.
 aequitas, atis, θηλ. 3. ἐπιεικεία, τὸ φιλοδικαίον.
 aequus, e, um, ἴσος, ὁμοίος, ἐπιεικής.
 aequus, animus, ἀταραξία ψυχῆς.
 aër, aëris, ἀρσ. 3. ἀήρ.
 aerarium, ii, οὗδ. 2. ταμείον.
 aēs, aëris, οὗδ. 3. χαλκός.
 aestas, atis, θηλ. 3. καλοκαίριον, θέρος.
 aestimo, 1. τιμῶ, ἔκτιμῶ.
 aestuosus, a, um, θερμώδης.

aestus, us, ἀρσ. 4. καύσων, καύσις.
 aetas, atis, θηλ. 3. ἡλικία, αἰὼν.
 aeternus, a, um, αἰώνιος, παντοτεινός.
 Aethiops, opis, ἀρσ. 3. Αἰθίοψ, μαύρος.
 aevum, i, οὗδ. 2. αἰὼν, χρόνος.
 Afer, fra, frum. Ἀφρικανός.
 affābre, τεχνικῶς.
 affero, attuli, allatum, afferre, 3. φέρω, προσφέρω, ἐπιφέρω, προσενῶ.
 afficiō, (afficis), feci, factum, 3. διαβάτω. afficere aliquem gaudio, εὐφραίνω τινά. προσενῶ τινι χαρὰν. poena, τιμωρίῳ, praemia, βραβεῖόν. Afficior, διαβάτομαι, πάσχω. afficior sebei, κατέχομαι ἀπὸ πυρρῆς, πιδύνομαι ἀπὸ θερμῆς. cladibus, πάσχω ἥταν, ἥτιώμαι. beneficiis, ἐδερνεύομαι.
 affligo, ixi, izum, 3. προσκόλλω, ἐμψήγω, ἀνασκολοπίζω. ciui, σταυρώνω.
 affinis, e, συγγενής.
 affirmo, 1. βεβαιῶ, καταφάσκω.
 affatus, us, ἀρσ. 4. ἀρσπνευσίς, φύσημα, δῆρ.
 Africa, ae, θηλ. ἡ Ἀφρική.
 Africus, a, um, Αἰθικός, Ἀφρικανός.
 agellus, i, ἀρσ. 2. ἀγρίδιον, ἐπαύλιον.
 ager, gri, 2. ἀγρός, περιοχή, γῆ, ἐπικράτεια. agri, orum, ἡ ἔσοχῃ.
 agger, eris, ἀρσ. 3. χωμα, πρόχωμα, μέλος.
 aggreddior, gressus, sum, gredi, 3. προσβάλλω, ἐπιχειρῶ.
 agitator, oris, ἀρσ. 3. ἑλατήρ.
 agito, 1. ἔγω καὶ φέρω, ἑλαύνω, διώκω.
 agmen, inis, οὗδ. στίγος, στρατιά, στρατεύμα, πλῆθος.
 agnosco, novi, niti, 3. ἀναγνωρίζω, γνωρίζω, διακρίνω.
 agnus, i, 2. ἀρνίον.
 ago, egi, actum, 3. ἔγω, ἑλαύνω, κάμνω, πράττω. finis, κηδεύω. vitam, διώκω τὸν βίον, ζω. animum, εἶμαι τῆς δεινῆς ἡλικίας. bene, εἶμαι καλῶ, φέρομαι καλά. — διατρέβω, διαμένω.
 agricola, ae, ἀρσ. 1. γεωργός.
 agricultura, ae, θηλ. 1. γεωργία, καλλιεργεία.
 abenum, i, οὗδ. 2. γάλκωμα, λίθος.
 Ajax, acis, ἀρσ. ὁ Δίας.
 aja, ῥῆμα ἑλλειπτ. καταφάσκω, λέγω.
 ala, ae, θηλ. 1. τὸ πτερόν, ἡ μασχάλη.
 alacer, oris, ore, ζωηρός, ἔξυμνος, ἑτοίμος.
 albus, a, um, λευκός.
 alacunde, πολὺν, ἀπὸ τινα τοπον.
 alio, 1. ἀπαλλοτριῶ.
 aliēnis, a, um, ἀλλότριος.
 alio, ἑλλοος, ἄλλου (ἐκτὶ κινήσεως).

- aliquamdiu**, χρόνον τινά, κάμποσον και-
 ρόν.
aliquando, ποτέ, ένίοτε, κάποτε.
aliquantulum, τι, κάτι, κάμποσον, νίαι,
 κάποσον όρμον.
aliquis, aliquis, aliquid καί aliquod, τι,
 τι, κάποιος.
aliquot, (άκλιτ.) τινές, τινά.
aliquo, ποι (έγκλιτ.) κάπου, (επι κινή-
 τως).
alter, άλλως, άλλώς, έντός τουτου.
alius, ia, iud, άλλος.
alieno, 1. έλαφρόν, άνακοφίζω.
allicio, (allicis), texi, lectum, 3. έλκώ,
 περβώ.
allico, 1. προσδένω, δίνω.
aliquor, locutus sum, 3. προσαγορεύω,
 προσκαλώ.
alluo, ui, 3. προσκλύζω, βρέχω.
alo, ui, alium, καί alium, 3. τρέφω.
Alpinus, a, um, "Αλπειος, "Αλπιος, τών
 "Αλπεών.
alter, era, erum, ό έτερος.
alternus, a, um, αμοιβαίος, alternis pe-
 dibus, τόν ένα ποδα μετά τόν άλλον.
alternus motus, ή παλίσφοια.
alte, ius, issime, ύψηλως.
altitudo, iois, θηλ. 3. ύψος.
altus, a, um, ύψηλός, βαθύς, τρανός, al-
 ta voce, μεγαλοφώνως.
alumnus, i, άρσ. 2. θέμιμα.
alveus, i, άρσ. 2. ή τάμνος, τό βείθρον,
 βέθμα.
alvus, i, θηλ. 2. ή κοιλία.
amarus, a, um, πικρός.
ambitio, ionis, θηλ. 3. φιλοτιμία, σπου-
 δαρχία.
ambitus, us, άρσ. 4. περιφέρεια, περικύ-
 κλωσις, περιπελεις.
ambo, ae, o, άμφότεροι καί οι δύο.
ambulo, 1. περιπατώ, βαδίζω.
amicitia, ae, θηλ. 1. φιλία.
amicus, i, άρσ. 2. φίλος.
amicus, a, um, φίλος, φιλικός.
amitto, isi, issum, 3. αποβάλλω, χάνω.
amnis, is, άρσ. 3. ποταμός.
amo, 1. αγαπώ, amans patria, φιλόπα-
 τρις.
amoenus, a, um, τερπνός.
amor, oris, 3. αγάπη.
amplector, oris, sum, 3. περιλαμβάνω,
 άγκαλιζώ.
amplio, 1. πλατώνω, έντείνω, αύξάνω.
amplius, έτι, πλέον, περισσότερον.
amplus, a, um, μέγας, άφθονός.
an, άν, ή.
aniceps, cipitis, άμφίβολός, ισόβροχος.
ancrea, ae, θηλ. 1. άγκυρά.
ango, xi, actum, 3. θλίβω, στενεύω,
 βασανίζω.
anguis, is, κοιν. 3. όφίς, όφιδιον.
angulus, i, άρσ. 2. γωνία.
angustia, arum, θηλ. 1. στενόν, στε-
 νοπορία.
augustus, a, um, στενός, στενόχωρος.
anima, ae, θηλ. 1. άναπνοή, ζωή, ψυχή.
animam reddere, παραδίδω τό πνεύμα.
animam recipere, αναλαμβάνω, συνέρ-
 χομαι.
animadverto, ti, sum, 3. προσέχω, πα-
 ρατηρώ.
animas, anim, ούδ. 3. ζών.
animosus, a, um, θαρράλειος.
animus, i, άρσ. 2. ψυχή, νοός, γνώμη,
 σκοπός, υπο animo, όμοθυμαδόν, eo a-
 nimo, με αύτόν τόν σκοπόν.
Anio, ionis, καί Anien, ienis, άρσ. ό "Α-
 νίης είχε "Ανίων (ποταμός).
annecto, nequi, nequam, 3. προσαρτῶ,
 προσάπτω.
annuus, i, άρσ. 2. δακτυλίδιον.
annuero, 1. καταριθμώ, κατατάττω.
annuo, ui, utum, 3. κατανέω, καταφά-
 σκω.
annus, i, άρσ. 2. έτος, ένιαυτός.
annuus, a, um, έτησίος, ένιαυσίος.
anser, eris, άρσ. 3. χήν.
anserius, a, um, χήνιος, της χήνης.
ante, πρόθ. μ' α'τ πρό, ante—quam, πρό
 του νά.
antea, πρό του, πρότερον, προτιτέρα.
antecello, ui, 3. υπερβαίνω.
antegredior, gressus, sum, gradi, 3.
 προηγούμαι, προπορεύομαι.
antero, posui, positum, 3. προτιμῶ.
antequam, πριν.
Antipater, tri, άρσ. 5 "Αντίπατρος.
antiquus, a, um, παλαιός, άρχαίος.
antrum, i, ούδ. 2. άντρον, σπήλαιον.
aper, apri, άρσ. 2. κάπρος, άγριόχοιρος.
aperio, (aperis) ui, ertum, 4. άνοίγω.
aperius, a, um, άνοικτός.
apex, icis, άρσ. 3. κόρυφή, άκρα.
apis, ia, θηλ. 3. μέλισσα.
Apollo, ionis, άρσ. 6 "Απόλλων.
apparatus, us, άρσ. 4. παρασκευή, προ-
 τοιμασία.
appareo (appareas), ui, 3. φαίνομαι, άνα-
 φαίνομαι. apparei, είναι φανερόν, προ-
 φανές.
appello, 1. δομαζώ, προσαγορεύω.
appendo, odi, usum, 3. κρεμῶ, προσαρτῶ.
appeto, iui, καί ii, itum, 3. όρέγομαι,
 όρμῶ, τείνω πρός τι, άπιδυμῶ.
appro, osui, ositum, 3. προσφίρω,
 προσβλέπω, βλέπω.

appropriquo, 1. πλησιάζω
 arcticus, a, um, εὐήλιος, προσήλιος, πα-
 ῖδος, λαμπρός
 arto, 1. προσάρμοζω, προσάπτω.
 apud, πρό, μ. αἰ.τ. παρά τινι, πλησίον.
 aqua, ae, θηλ. 1 ὕδωρ
 aquaeductus, us, ἀρσ. ὑδραγωγεῖον.
 aquila, ae, θηλ. 1. ἀετός.
 aquilo, onis, ἀρσ. 3. βορέας.
 ara, ae, θηλ. 1. βωμός.
 arbitror, 1. νομίζω, κρίνω.
 arbor, ὄρις, θηλ. 3. δένδρον.
 arca, ae, θηλ. 1. κιβωτός.
 arceo, ui, itum, 2 ἀπειργώ, ἀποκρούω,
 ἐμποδίζω.
 arcesso, iui, itum, 3 μετακαλῶ, καλῶ,
 φέρω.
 architectus, i, ἀρσ. 2. ἀρχιτέκτων.
 arctie, στενός.
 arctus, a, um, στενός.
 arcus, us, ἀρσ. 4. τόξον triumphalis,
 θριαμβικὴ πόλη.
 ardeo, arsi, arsum, 2 καίομαι, κατα-
 καίομαι.
 arduus, a, um, ἀνωφερής, δύσβατος, δύ-
 ἀνοδος.
 arena, ae, θηλ. 1. ἄμμος.
 arenosus, a, um, ἀμώδης.
 argentum, i, οὐδ. 2 ἄργυρος.
 Argi, orum, ἀρσ. τὸ ἄργος.
 arguo, ui, ium, 3. ἐλέγγω, ἀποδει-
 κνύω.
 arma, orum, οὐδ. 2 θπλα.
 argumentum, i, οὐδ. 2 ἀγέλη.
 armilla, ae, θηλ. 1. ψάλλιον, περιθραχι-
 νιον, βραχιόλιον.
 armo, 1 ἐπλίζω, armatus, ἔνοπλος.
 arto, 1. ἀποτριῶ, ὀργάνω.
 arripio, (arripis) rīpi, rēptum, 3. συλ-
 λαμβάνω, ἀρπάζω, πιδάσκω.
 arrigo, 1. ὀλοποιούμαι, σφτερίζομαι.
 ars, artis, θηλ. 3. τέχνη.
 artífex, fctis, ἀρσ. 3. τεχνίτης.
 artificiosus, a, um, τεχνικός, πολύτεχνος.
 arundo, inis, θηλ. 3. κάλαμος, κάνα.
 arc, arcis, θηλ. 3. προύριον, ἀκρόπολις.
 ascendo, ndi, nsum, 3. ἀναβαίνα.
 asinus, i, ἀρσ. 2. ὄνος.
 asper, a, um, τραχύς, σκληρός.
 aspernor, 1. καταφρονῶ, ἀποποιούμαι,
 ἀποβάλλω.
 aspis, idis, θηλ. 3. ἡ ἀπίς, εἶδος θει-
 δίου.
 assaquo, quantus sum, 3. ἐπιτυχαίνω,
 φθάνω.
 asseruo, 1. φυλάττω, διαφυλάττω.
 assiguo, 1. ἐκρίνω, ἀποκρίνω.

assurgo, surrexi, eotum, 3. ἐπαναστα-
 τῶ, σηκώνομαι.
 astronomia, ae, θηλ. 1. ἀστρονομία.
 astutus, a, um, πανούργος.
 asylum, i, οὐδ. 2. ἀσυλον.
 at, de, ὁμοως, ἀλλὰ.
 Athenae, arum, θηλ. αἱ Ἀθῆναι.
 Atheniensis, e, Ἀθηναίος.
 atque, καί.
 atrociter, δαινός, ὁμοως, σκληρῶς.
 attēro, trivi, tritum, 3. προστριῶ, ἀπο-
 τριῶ.
 attingo, tigi, tactum, 3. ψάφω, ψηλαφῶ,
 ἐγγίζω, φθάνω τινά.
 attolo, ere, σηκώνω, ἀναβιβάζω, ἀνα-
 τείνω.
 auctor, oris, ἀρσ. 3. αἷτιος, πρωταίτιος.
 auctoritas, atis, θηλ. 3. δέξιμα, ὑπόλη-
 ψις.
 audacia, ae, θηλ. 1. τόλμη.
 audax, acis, τολμηρός.
 audeo, ausus sum, audere, τολμᾶ.
 audio, 4. ἀκούω.
 auditus, us, ἀρσ. 4. ἀκοή.
 aufero, abstuli, ablātum, auferre, ἀφαι-
 ρῶ.
 aufugio, (aufugis) ūgi, itum, 3. ἀπο-
 φεύγω.
 augeo, auxi, auctum, 2. αὐξάνω.
 augurium, ii, οὐδ. 2. οἰωνός, σημεῖον.
 augustus, a, um, σεβαστός.
 aureus, a, um, χρυσεύς.
 auriga, ae, ἀρσ. 1. ἡνίοχος, ἄρματῆ-
 ρης.
 auris, is, θηλ. 3. οὖς, αὐτίον.
 aurum, i, οὐδ. 2. χρυσός.
 auspicium, i, οὐδ. 2. οἰωνοσκοπία, ση-
 μεῖον τοῦ μέλλοντος, οἰωνός.
 aut, ἢ.
 autem, de, ὁμοως.
 autumnus, i, ἀρσ. 2. φθινόπωρον.
 auxilium, i, οὐδ. 2. βοήθεια, ἐπικουρία.
 avaritia, ae, θηλ. 1. κλεονεμία, φιλαρ-
 γυρία.
 avārus, a, um, κλεονέκτης, φιλόργυρος.
 aveho, exieotum, 3. ἀπάγω, ἀποκομίζω.
 avello, velli (vulsi), vulsum, 3. ἀπο-
 σπῶ, ἀποτίλλω, μαδίζω.
 averto, ti, sum, 3. ἀποτρέπω, ἀποστρέ-
 φω, aversa pars, τὸ ἀπεγραμμένον μέ-
 ρος, τὸ ὅπισθεν μέρος τοῦ σώματος.
 avicula, ae, θηλ. 1. πουλάκιον.
 avīdus, a, um, ἐπιθυμητικός, ἀπληγτος.
 avis, is, θηλ. 3. ὄρνις, πτηνόν.
 avēco, 1. ἀνακαλῶ, ἐμποδίζω.
 avēlo, 1. ἀποπετῶ, φεύγω πετῶν.
 avunculus, i, ἀρσ. 2. θείος, μητρῷδελφός.
 avus, i, ἀρσ. 2. πάππος.

B.

bacca, ac, θηλ. 1. κόκκος, βάγα (βώ-
γυ).

Bacchus, i, ἀρσ. 2. Βάκχος, Ἀπόλλωνος.

baculum, i, οὐδ. 2. ραβδόν.

ballista, ac, θηλ. πολεμικὴ μηχανή, πε-
τροβολός, καταπέλτης.

barbarus, a, um, βάρβαρος.

beatitudo, inis, θηλ. 3. εὐδαιμονία.

beatus, a, um, εὐδαίμων, μακάριος.

bellicosus, a, um, πολεμικός, φιλοπόλε-
μος.

bellicus, a, um, πολεμικός.

belliger, i, πολεμῶ, κάμνω πόλεμον.

bello, 1. πολεμῶ.

bellua, ae, θηλ. 1. θηρίον.

bellum, i, οὐδ. 2. πόλεμος.

bene (melius, optime) καλῶς.

beneficium, i, οὐδ. 2. εὐεργεσία, εὐποιία.

benevolentia, ae, θηλ. 1. εὐνοία.

benigne, εὐμενῶς, εὐεικῶς.

benignitas, atis, θηλ. 3. εὐνοία, καλο-
σύνη.

benignus, a, um, εἰλικρινής, ἀγαθός.

bestia, ae, θηλ. 1. ζῷον, θηρίον.

bibliotheca, ae, θηλ. 1. βιβλιοθήκη.

bibo, bibi bibitum, 3. πίνω, coloreσθαι,
προσδίδομαι χρώμα.

bini, ae, a, ἀνά δύο, ἕκαστος ἡ ἑκάστοτε
ἀνά δύο.

bipes, edis, δίπους.

bis, bis.

blanditiae, arum, θηλ. 1. κολακίαι.

blandior, itus, sum, 4. κολακεῖω.

blandus, a, um, κολακευτικός, δολικτικός.

bonitas, atis, θηλ. 3. χρηστότης, καλο-
σύνη, ἀγαθότης, ἀρετή.

bonus, a, um, καλός, χρηστός, ἀγαθός.

bonum, i, οὐδ. 2. τὸ καλόν, τὸ προτιμη-
τόν, τὸ ἀγαθόν.

borealis, e, βόρειος.

bos, bovis, κοιν. 3. βοῦς.

brachium, i, οὐδ. 2. βραχίον.

brevis, e, βραχύς, σύντομος.

brexitas, atis, θηλ. 3. βραχυτης.

bruma, ae, θηλ. 1. ἡ χειμερινὴ τροπή,
ἡ βραχυτάτη ἡμέρα, ὁ χειμὼν.

puer, a, um, πῦρνος, κίτρινος, ὡς ἂν
πυρρίον.

C.

C, σημαίνει τὸ προωνύμιον **Ca**ius, **T**atius,
καὶ τὸ centum, ἑκατόν.

Cacumen, inis, οὐδ. 3. κορυφή.

cado, cecidi, casum, 3. πίπτω.

caducus, a, um, σαθρός, φθαρτός.

caecus, a, um, τυφλός.

caedo, cecidi, casum, 3. κτυπῶ, ραπ-
ίζω, κόπτω, σπάτω.

caelo, 1. γλῶσσα, ἀναγλύφων, uelut in coe-
lum, παρὰ τοῦ οὐρανοῦ.

caere, ae, κλίε, κρήνη.

caestus, us, ἀρσ. 4. ὁ ἱμάς. Οὐτως ἐπὶ
τοῦ αἵματος χειρὸς αἵματι.

caeteri, i, ceteri, ae, a, oi λοιποί.

caeterum, ὅμως.

cafamitas, atis, θηλ. 3. συμφορά, δυστύ-
χημα.

calathiscus, i, ἀρσ. 2. καλαθίσκος, κα-
λαθάκιον.

calfacio, feci, factum, 3. θερμαίνω, ζε-
σταίνω.

calidus, a, um, θερμός, ζεστός.

callidus, a, um, παγούργος, πονηρός.

calor, oris, ἀρσ. 3. θερμότης, καύσων.

camelus, i, κοιν. 2. κάμηλος.

campestris, e, πεδινός, ὁμαλός.

campus, i, ἀρσ. 2. πεδίον, ἐκίπεδον, κάμ-
πος.

cancer, oris, ἀρσ. 3. καρκίνος.

candidus, a, um, λευκός.

candor, oris, ἀρσ. 3. λευκότης.

cans, is, κοιν. 3. σκόλος.

cano, cecini, cantum, 3. ἔδω, ψάλλω,
τραγουδῶ, λαλῶ (ἐπὶ ὀργάνων).

cantharus, i, ἀρσ. 2. κύνθαρος.

canto, 1. ἔδω, ψάλλω, τραγουδῶ.

capit, us, ἀρσ. 4. ἄστρο, φῶς, λάλημα
(τοῦ πέταινου).

carpesco, i, i, sum, 3. συλλαμβάνω, πίνω.

caprio, cepi, capium, 3. λαμβάνω, συλ-
λαμβάνω, πέρνω, πίνω, αἰχμαλωτίζω,
κυριεύω, ἀπολαύω.

capitalis, e, κεφαλαιώδης, capitale odium,
ἄσπονδον μίσος.

capra, ae, θηλ. 1. αἴξ, αἴγα.

captivus, a, um, αἰχμαλωτός.

capto, 1. θηρεύω, ζητῶ νάλειν.

caput, itis, οὐδ. 3. κεφαλή, πρωτεύουσα,
ζωή. capitis damnare, καταδικάζω εἰς
θάνατον. praecipua capita, τὰ κεφα-
λαϊκά.

carbonarius, ii, ἀρσ. 2. ἀνθρακίς, καρ-
βουνάρι.

carcer, eris, ἀρσ. 3. εἰρηκή, φυλακή.

careo, ui, 2. στερεοῦμαι, δέν ἔχω.

carium, ae, θηλ. 1. αἶδος σίκου, ἐν ᾧ σίκος.

carimen, inis, οὐδ. 3. ποίημα, φῶς.

cargo, carnis, θηλ. 3. κρέας.

caementum, i, οὐδ. 2. ὀχλήμα, δειροχόν.

caeruo, rei, ritum, 3. ὀρέω, τίλλω, μα-
δίω, ξεγχίζω.
Carthaginiensis, e. Καρχηδόνιος.
Carthago, inis, θηλ. ἡ Καρχηδών.
cautus, a, um, βαρύντιμος, προσφιλής, ἀ-
κρίβος.
cassa, ae, θηλ. 1. καλύβη, οἰκίσκος.
caseus, i, ἀρσ. 2. τυρίον.
casilio, i, τιμωρῶ, καλῶζω, σωφρονίζω.
castra, orum, οὐδ. 2. στρατόπεδον, πο-
νερε, στρατοπεδεύω.
casus, us, ἀρσ. 4. περίπτωσις, τύχη,
συμδάν.
cautulus, i, ἀρσ. σκύλαξ, ενύμνος, κου-
τάδιον.
cauda, ae, θηλ. 1. οὐρά.
caula, ae, θηλ. 1. σταθμός, σταῦλος.
causa, ae, θηλ. 1. αἰτία, δίκη, alicujus
causā, χάριν τινός.
cautes, is, θηλ. 3. πέτρα, βράχος.
caveo, cavi, cautum, 2. φυλάττομαι, εὐ-
λαδοῦμαι. sibi cavere, προφυλάττομαι.
cavus, a, um, κοίλος, κούφιος.
cedo, cessi, cessum, 3. υποχωρῶ, ἐνδίδω.
Ioco alicui, παραχωρῶ τινι τὸν τόπον.
celeber, bris, e, πολυάνθρωπος, γνωστός,
ἐνδοξος.
celebritas, atis, θηλ. 3. δόξα, φήμη.
celebro, 1. συγνάζω, δορτάζω, λαμπρύνω.
celebritas, atis, θηλ. 3. ταχύτης, τάχος.
celeriter, ius, errime, ταχέως.
celo, i, κρύπτω.
censeo, sui, sum, 2. κρίνω, νομίζω, συγ-
κατατάττω, συγκαταριθμῶ.
censor, oris, ἀρσ. ὁ Κεστωρ, τιμητής.
censorius, (vir), ii, ἀρσ. 2. τιμητικός,
ὁ πρῶν τιμητής.
census, us, 4. ἐκτίμησις, τίμημα.
centēvi, ae, a, ἀνὰ ἑκατόν, ἑκαστός, ἡ
ἑκαστοτε ἀνὰ ἑκατόν.
centesimus, a, um, ἑκατοστός.
centies, ἑκατοντάκις.
centum, ἑκατόν.
centurio, ionis, ἀρσ. 3. ἑκατόνταρχος,
λογαγός.
cera, ae, θηλ. 1. κηρίον.
Ceres, ēris, θηλ. 3. Δημήτηρ.
cerno, creni, crenum, 3. βλέπω, διακρί-
νω, παρατηρῶ.
certamen, inis, οὐδ. 3. ἀγών, ἀμιλλα.
certo, βέβαιος, τεύλαχιστον.
certo, 1. αγωνίζομαι, ἀμιλλώμαι.
certus, a, um, βέβαιος, ὠρισμένος.
cerva, ae, θηλ. 1. ἡ ἔλαφος.
cervinus, a, um, ἐλάφιος, τοῦ ἐλάφου.
cervix, icis, θηλ. 3. αἰχλήν, τράχηλος.
cervus, i, ἀρσ. 2. ὁ ἔλαφος.
cesso, 1. παύομαι, ἀναπαύομαι.

ceteri, id ceteri
cetus, i, ἀρσ. 2. τὸ κῆτος.
charta, ae, θηλ. 1. χαρτίον.
cibus, i, ἀρσ. 2. τροφή.
cicātris, icis, θηλ. 3. οὐλή.
Cicero, onis, ἀρσ. Κικέρων.
cinnānum, i, οὐδ. 2. κιννάμωμον, κα-
νίλα.
cingo, xii, actum, 3. ζώνω, περικυκλώ-
νω, περιστοιχίζω.
cinis, eris, ἀρσ. τέφρα, στάκτη.
circa, πρόθ. μ. αἰτ. περί τι.
circiter, περίπου.
circūitus, us, ἀρσ. 4. περίφορετα.
circūdo, didi, dātum, dare, i. περι-
βάλλω, περικυκλώνω.
circūmeo, eite circūneo, ivi, itum, ire,
περιέρχομαι.
circūfluo, xi, ctum, 3. περιρρέω.
circūjaceo, (circūjāces), ui, 2. πε-
ρίκειμαι.
circūsto, stēi, 1. περιστέκομαι, περι-
κυκλώνω.
circūvenio, (circūvenis), vāni, ven-
tum, 4. περικυκλώνω.
cito, ius, issime, ταχέως.
civis, a, um, πολιτικός, corona civi-
ca, στέφανος διὰ πολιτικὴν, δημοτικὴν
δέξαν.
civilis, e, πολιτικός, bellum civile, ἐμ-
φύλιος πόλεμος.
civis, is, ἀρσ. 3. πολίτης, συμπολίτης.
civitas, atis, θηλ. 3. πόλις, πολιτεία,
σύνταγμα, δικαίωμα πολίτου, πολιτο-
γράφησις.
clades, is, θηλ. 3. ἥττα, θραύσις.
clam, κρυφίως, clam aliquo, ἄγνοοῦντές
τινας, κρυφὰ ἀπὸ τινος.
clamor, oris, ἀρσ. 3. βοή, κραυγή.
clandestinus, a, um, λαθραῖος, κρυπτός,
κρύφιος.
claritas, atis, θηλ. 3. δόξα, λαμπρότης.
clarus, a, um, λαμπρός, ἐνδοξος, ἐπι-
φανής.
claudius, i, ἀρσ. Κλαύδιος.
claudio, clausi, sum, 3. κλείω, ἀποκλείω.
claudus, a, um, χωλός.
clavus, i, ἀρσ. 2. ἥλος, καρφίον.
clementia, ae, θηλ. 1. ἐπιεικεία, πραότης.
cloaca, ae, θηλ. 1. καμάρ, ὑπόνομος πρὸς
ἐκροὴν τῶν ἀκαθαρσιῶν.
clypeus, i, ἀρσ. 2. ἀσπίς.
Cn. σημαίνει τὸ προωνύμιον Cnaeus ἢ
τε Gnaeus, Γνάιος.
coccyx, cysis, ἀρσ. 3. κόκκυξ.
occulis, e, ὀπτός, ψημένος.
coelum, i, οὐδ. 2. οὐρανός, κλίμα.
coena, ae, θηλ. 1. δείπνον.

coerpi, coerpise, ἤρχισα.
 coetresco, cui, cūtum, 2. κολλάζω, θαλάζω, χαλιώνω, ἐξουσιάζω.
 cogitatio, ionis, θηλ. 3. διαλογισμός.
 cogitatum, i, ουδ. 2. διανόημα.
 cogito, 1. ἔγω, κατὰ νοῦν, διαλογίζομαι.
 cognominem, ius, ουδ. 3. ἐπωνύμιον, παρωνύμιον.
 cognosco, eni, ūtum, 3. γνωρίζω, ἀναγνωρίζω, μανθάνω. de causa, ἀπαρσιζώ, περὶ δίκης κτινός, cognitus, γνωστός.
 cogo, coegi, coactum, cogere, 3. συνάγω, ἀναγκάζω. agmen, κλειῶ, τὴν στρατίαν, οὐραγῶ.
 cohaereo, si, sum, 2. συνέχομαι, συνδέχομαι.
 cohibeo, (cohibes), ni, ūtum, 2. κατέχω, ἐμποδίζω, ἀναγκαιίζω.
 cohors, is, θηλ. 3. τάγμα (ἐξ λόγων εἶτε τὸ δεκάκτον τοῦ λεγιῶνος, ἢ 20 καὶ οἱ περίτω).
 collabor, lapsus, sum, 3. καταπίπτω, κρηνίζομαι.
 collare, is, ουδ. 3. κλοιός, κρίκος διὰ τὸν λαιμὸν τοῦ σκύλου.
 collega, ae, ἀρσ. 1. συνάρχων, συνεργός.
 collegium, i, ουδ. 2. σύλλογος, συντροφία.
 colligo, legi, lectum, 3. συλλέγω, συλλέγω.
 collis, is, ἀρσ. 3. λόφος.
 colludo, 1. θέτω, σταίνω.
 colludo, qus, sum, 3. συνομιλῶ.
 collum, i, ουδ. 2. τράχηλος, λαιμός.
 colui, colui, colui, 3. καλλιεργῶ, θεραπεύω, περιποιέομαι, σέβομαι.
 colonia, ae, θηλ. 1. ἐποικία.
 colonus, i, ἀρσ. 2. ἀποικός.
 color, oris, ἀρσ. 3. χρώμα.
 colubina, ae, θηλ. 1. περιστέρα.
 columbāre, is, ουδ. 2. περιστερῶν.
 columna, ae, θηλ. 1. στύλος, στήλη.
 coluburo, ussi, ustum, 3. κατακαίω.
 comedo, edi, esum, 3. τρώγω, κατατρώγω.
 comes, is, ἀρσ. 3. συνοδοιπόρος, ὁπαδός.
 commissor, 1. κωμάζω, ὑπάγω εἰς συμπόσιον, (ἢ νὰ εὐθυμῶ).
 comitor, 1. συνακολουθῶ, προπέμπω.
 comminatio, 1. ἀνάνηθις.
 comminatio, 1. συσταίνω.
 comminatio, ionis, θηλ. 3. σύστασις.
 committō, 1. ὑπάγω, κινούμαι, συμπορεύομαι.
 commercium, i, ουδ. 2. ἐμπόριον, ἐμπόριον.
 commigro, 1. μεταναστεύω, ἀποικίω, μεταοικίω.

committitum, ni, ūtum, 3. μετάνω, συντρέπω, κατακοιματιάζω.
 commito, mti, msum, 3. συμπίπτω, ἐπιτρέπω, ἀρχίζω, πράττω, ρυθίζω, συνάπτω μάχην.
 commoditas, ais, θηλ. 3. ἐπιτηδείτης, ευκολία, ευχέρεια.
 commodum, i, ουδ. 2. ὠφέλεια, συμφέρον, κέρδος.
 commorior, mortuus sum, mōri, 3. συνάποθνήσκω.
 commōtor, 1. διατρέφω, διακίνω.
 commoneo, (commōnes), mōni, mōtum, 2. κινῶ.
 communico, 1. κρινῶν, συγκοινωνῶ.
 communis, e, κοινός.
 comœdia, ae, θηλ. 1. κωμῳδία.
 compago, 1. παραβάλλω, συγκρίνω, πορίζω, παρασκευάζω, ἐτοιμάζω, ἀποκτείνω.
 compendo, 1. ἀντεκαταστάνω, ἀντιστηκῶ, ἀντισταθμίζω.
 compello, puli, pulsus, 3. συνάβω, διώκω, κινῶ. in fugam, τρέπω εἰς φυγὴν.
 comperio, (comperis), eri, erum, 4. πληροφοροῦμαι, μανθάνω.
 compector, ctus sum, 3. ἀναγκαιίζομαι, ἀγκαιίζω, ἀποκτείνω, ὑπεραγαπῶ.
 comprobo, sui, situm, 3. συνδέχομαι, κατασκευάζω.
 comprehendo, endi, ensus, 3. συλλαμβάνω.
 conceda, cessi, cessum, 3. συγχωρῶ, παραχωρῶ.
 concilio, ae, θηλ. 1. κόγχη, κοιλίς.
 concylium, i, ουδ. 2. κογχύλιον.
 concilio, 1. ἐνώνω, πορίζω. sibi, φιλιῶν, πορίζομαι, ἰδιοποιέομαι, κερδίζω.
 concio, idais, θηλ. 3. συνέδριον, συνέλευσις.
 concipio (conceptra), cepi, cepum, 3. συλλαμβάνω, συνθέτω.
 concipio, 1. διαγείρω, παροξύνω.
 concitor, oris, ἀρσ. 3. παροξυντής, προκαίτιος.
 concipio, oxi, actum, 3. γυνεύω.
 concordia, ae, θηλ. 1. ὁμόνοια.
 concordio, didi, ditum, 3. ἐμπιστευομαι.
 concordio, 1. συγκαταταίω.
 concurre, concurrei, concurre, concurre, 3. συντρέχω, συνέρχομαι.
 concutio, cussi, cussum, 3. συσσειώ, καταταράττω.
 concutio, ionis, θηλ. 3. καταστάσις, περίστασις, πρόβλημα, πρότασις, συνθήκη, ὁμολογία, συμφωνία.
 condo, didi, ditum, 3. κτιζώ, θεμελιώνω, κρύπτω.
 condudo, ei, ctum, 3. μετάνω.

confero, conficili, confutum, conferro, συναγωγή, συσσωρεύω. conféro in aliquam, επιτρέπω, παραδίδω εἰς τινα. se conferre, μεταβαίνειν, ἀπέρχεται.
conficio, (conficis), feci, factum, 3. κέμνω, ἐκτελώ, καταπονώ, ἀντιβίω, φονεύω. bellum, τελειώνω τὸν πόλεμον.
confido, fisis sum, fidere, 3. ἐμπιστευόμεναι, αἰσιν καὶ αἰκίω.
confugio, xi, lectum, 3. συμπλέκομαι, συγκροῦμαι.
conflo, 1. συγχωνεύω, ἐνώνω.
confuso, xi, ctum, 3. συρρίνω.
confodio (confodis), fodi, fossum, 3. διατρύκω.
cengero, essi, estum, 3. συναγώ, συγχωμίζω, συναβροίζω.
congregor, gressus sum, gredi, 3. συνέρχεται, συμπλέκομαι.
congrego, 1. συναβροίζω.
conjicio, (conjiéis), jeci, jectum, 3. ἐνρίπτω, βρίπτω εἰς, συμπεριβαίω.
conjugium, i, uob. 2. συνοικέσιον, γάμος.
conjugo, 1. συζευγνύω, ἐνώνω.
conjungo, xii, actum, 3. συνάπτω, ἐνώνω.
conjuro, 1. συνορκάζωμαι, συνορκίζω.
conjui, iis, coin. 3. ὁ ἢ ἡ σύζυγος.
conor, 1. δοκιμάζω, πειράζω, προσπαθῶ.
conquor, estus, sum, 3. παραπονέομαι.
conscendo, fidi, usum, 3. ἀνταβάνω.
conscientia, ae, 3. συνείδησις.
consciscor, scivi, scitum, 3. ἀποφασίζω.
sibi morietem, γίνεσθαι αὐτόχειρα.
consciscensco, scivi, 3. γηράσκω, γῆ ἀβιβδ-γῆρας.
consentio, si, sum, 4. συμφωνῶ.
consequor, quutus sum, 3. ἀκολουθεῖν, φθάνω, ἐκταγγέω.
conservo, ui, erium, 3. ἀρραδιάζω, πύγναι, συνάπτω μάχην.
conservo, 1. φυλάττω, διασώζω.
consido, sedi, sessum, 3. καθίζω, στήματω, στρατοπεδεύω.
consilium, i, uob. 2. σύμβουλαι, συμβούλη, σχέδιον, σκοπός.
consisto, stiti, stitum, 3. συνίσταμαι, στήματω.
consolator, 1. παρηγορῶ.
conspectus, us, 3. 4. ὄψις.
conspicio (conspicis), xi, ctum, 3. βλέπω, παρατηρῶ.
conspicor, 1. βλέπω.
conspicuous, a, um, περιδλεπτος, ἐξαιρετικός.
constans, ntis, σταθερός.

constituo, ur, ctum, 3. καταστάνω, ἀποφασίζω, ὀρίζω.
consto, sti, ctum, 1. συνίσταμαι. consto stat, εἶναι βέβαιον, γεωστόν.
construo, xii, ctum, 3. κατασκευάζω, συσσωρεύω.
consuesco, ueni, uetum, 3. συνειθίζω.
consularis (vir), is, 3. 3. ὑπατικός, ὁ χρηματίας ὑπατος.
consulio, 1. συμβουλεύομαι, σκέπτομαι.
consilio, ului, ultum, 3. συμβουλεύομαι.
consumo, xii, ctum, 3. ἀπανώ, κατατρίβω, καταναλίσκω.
contagiosus, a, um, μολυντικός, κολλητικός.
contemno, xii, ctum, 3. καταφρονῶ, ἀποβάλλω.
contemplor, 1. θεωρῶ.
contemtim, καταφρονητικός.
contemptus, us, 3. 4. καταφρόνησις.
contendo, ndi, ctum, 3. φιλονεικῶ, μάχομαι. aliquid, ab aliquo, ἀπαιτῶ παρὰ τινος. ad aliquem, διεκδύνομαι, ὑπάγω πρὸς τινα.
contentio, ionis, 3. 3. ἔρις, ἀγὼν, ἀμιλλα, σπουδή.
contentus, a, um, εὐχαριστήμενος.
contentus sum, εὐχαριστοῦμαι.
continens, ntis, συνεχής, ὑπεν. terra, 3. στερεά.
continueo (continēs), ui, ctum, 2. συνεχώ, κατέχω, κρατῶ, ἐμποδίζω.
contingo, tigi, ctum, 3. φθάνω, ἐγγίζω, contigit mihi, αὐτὸ συμβαίνει, ἐπιτυχαίω.
continuus, a, um, συνεχής.
contra, προθ. μ. αἰτ. κατὰ τινος, ἐναντίον, ἀντικρῶ.
contradico, xi, ctum, 3. ἀντιλέγω, ἀντιφάσκω.
contraho, xi, actum, 3. συναίρω.
contrarius, a, um, ἐναντίος.
conuincor, iultus sum, 3. θεωρῶ, προσβλέπω, κυττάζω.
contundo, tidi, ctum, 3. συντρίβω, στυμπίζω.
convalesco, xului, 3. ἀναλαμβάνω, ἐνδυναμώνω.
convenio (convēnis), veni, ventum, 4. συνέρχεται, συμπλέκομαι.
converto, ti, sum, 3. στρέφω, μεταβάλλω. in usum meum, μεταχειρίζομαι πρὸς χρῆσιν μου. convertor in fugam, τρέπομαι εἰς φυγὴν. me in preces conuerto, καταφεύγω εἰς δεήσεις.
convicium, i, uob. 2. κραυγή, κατακραυγή, λοιδορία, βλασφημία.
convivium, i, uob. 2. συμπόσιον.

conspicuo, 1. συγκαλῶ.
 consolino, volvi, volūtum, 3. συστρίψω.
 τυλίγω.
 cooperio, (coopēris), erui, ertum, 4. σκεπάζω.
 coria, ae, θηλ. 1. πλῆθος, ἀφθονία, ῥι-
 φοι. coriaae, δυνάμεις (στρατιωτικαί).
 coriose, ἀφθονῶς.
 corquo, coxi, coctum, 3. ψήνω, μαγει-
 ρεύω. lateres cocti, κλίνοιοι.
 cor, cordis, οὐδ. 3. καρδία.
 coram, προθ. μ. ἀφ. ἐνώπιον.
 corium, 1, οὐδ. 2. δέρμα, τομάριον, παρτί.
 cornix, icis, θηλ. 3. κορώνη.
 corru, u, οὐδ. 4. κέραιον.
 corōna, ae, θηλ. 1. στέφανος.
 corpus, dris, οὐδ. 3. σῶμα.
 corrigo, exi, ectum, 3. ῥοθῶνω, διορθῶνω.
 corripio, (corrūpis), cepi, ceptum, 3.
 συλλαμβάνω.
 corrūdo, si, sum, 3. κατατρώγω (βοκα-
 νίζω).
 corrumpo, rūpi, ruptum, 3. διαφθείρω.
 corruo, ui, 3. καταπίπτω, κρημνίζομαι.
 corvus, i, ἀρσ. 2. κόραξ.
 Cos. σημαίνει consui ἢ consolem.
 Coss. σημαίνει consulens ἢ consullibus.
 crater, ēris, 3. κρατήρ (χάσμα ἡραιεῶν
 ὄρου).
 creber, bra, brum, συχνός.
 crebro, συχνάκις.
 credo, didi, ditum, 3. πιστεύω.
 cremo, 1. κάω.
 creto, 1. κτίζω, πλάττω, ἐκλέγω.
 cresco, crevi, cretum, 3. αὐξάνω, γί-
 νομαι.
 crimen, ynīs, οὐδ. 3. ἔγκλημα, κακούρ-
 γημα. crimini dare alicui aliquid, θεω-
 ρῶ ὡς ἔγκλημα, μετατρέπω εἰς ἔγκλη-
 μα πρὸς τινος.
 crinis, is, ἀρσ. 3. κόμη, μαλλία.
 crocodilus, i, ἀρσ. 2. κροκόδειλος.
 cruciatus, us, ἀρσ. 4. βασανός.
 crucio, 1. βασανίζω.
 crudelia, e, ὡμός, ἀπάνθρωπος.
 crudeliter, ὡμός, σκληρῶς.
 crudus, a, um, ὡμός, ἄωρος, ἄψητος.
 cruor, ēris, ἀρσ. 3. λυθρον, αἷμα.
 crus, uris, οὐδ. 3. σκέλος.
 cruz, ucis, θηλ. 3. σταυρός.
 cubitum, i, οὐδ. καὶ cubitus, i, ἀρσ. 2.
 ἄγκυον, πήχη.
 culex, icis, ἀρσ. 3. κώνωψ, κανούπιον.
 culpa, ae, θηλ. 1. πᾶσιμα.
 cultellus, i, ἀρσ. 2. μαχαίριον.
 cultura, ae, θηλ. καλλιέργεια.
 cum, προθ. μ. ἀφ. μετὰ τινος.
 cum — tum, ἔσιν — τῶσιν καὶ.

ΣΤΟΙΧ. ΜΑΘ. ΟΥΑΕΡ.

cunctatio, ionis, θηλ. 3. μέλλησις, ἀρ-
 γοπορία.
 coniculus, i, ἀρσ. 2. κόνικλος, κουνέλιον.
 cupiditas, atis, θηλ. 3. ἐπιθυμία.
 curāus, a, um, ἐπιθυμητικός. ἐπιθυμη-
 τής. belli gerendi, φιλοπολέματος.
 curio, ivi, itum, 2. ἐπιθυμῶ.
 cur, διὰ τί;
 cura, ae, θηλ. 1. φροντίς.
 curia, ae, θηλ. 1. φρατρία, βουλευτήριον.
 curo, 1. φροντίζω, ἐπιμελούμαι.
 curro, cucurri; cursum, 3. τρέχω.
 currus, us, ἀρσ. 4. ὄρμος, τρέμιον.
 custodia, ae; 1. φυλακή, εἰρηκή.
 custodio, (custodia), ivi, itum, 4. φυ-
 λᾶτω.
 eustos, ōdis, ἀρσ. 3. φύλαξ.
 cutis, is, θηλ. 3. δέρμα.
 cyaneus, a, um, κυνέος, βαδός, γαλά-
 τιος.
 cymbalum, i, οὐδ. 2. κύμβαλον, (μουσι-
 κὸν ὄργανον) χάλκινοι δίσκοι).

D.

D, σημαίνει τὸ πρῶτον μὲν Dacymus, Δά-
 κμιος.
 damno, 1. κατακρίνω, καταδικάζω.
 dampnosus, a, um, βλαβερός, ἐπιλαβής.
 daps, dapis, θηλ. 3. τροφή, πλῆ. dapes,
 δείπνον.
 de, προθ. μ. ἀφαιρ. ἀπό, ἀπ' ἐπάνω. ἐκ,
 περί τινος.
 dea, θηλ. 1. θεά.
 debello, 1. καταπολέμω, κατοικῶ.
 debeo, ui, itum, 2. ὀφείλω, χρωστώ.
 debetur, ἀνήκει.
 debilis, e, ἀσθενής, ἀδύνατος, κολοβός,
 ἄλειπής.
 debilito, 1. ἀδυνατίζω, ἐλασθενίζω.
 debitus, a, um, ὀφειλόμενος, προσηκῶν,
 ἀνήκων.
 decedo, cessi, cessum, 3. ὑποχωρῶ, ἀ-
 ποβίω.
 decemvir, vīri, ἀρσ. 2. δεκάρχος, δεκά-
 ῥρχος.
 decerno, crevi, creturi, 3. ἀποραρίζω,
 ἐγκρίνω, διαρρίζομαι, μέχομαι.
 decerno, rui, ruum, 3. ἀπορίσκω, κἀπτω,
 ἀποσπῶ.
 deoat, decult, decēre, 2. προσήκει, πρί-
 πει, εἶναι εὐπροσέει.
 decido, cidi, 3. καταπίπτω, πλάτω.
 decipio, (decipis), ēpi, apium, 3. ἀπατώ.
 decitro, 1. κηρύττω, δηλοποιῶ.
 decosquo, cōxi, coctum, 3. ἀποξίω, βράζω.
 decorus, a, um, εὐπρεπής, ὀρθός.
 decumbo, cubui, cubitum, 3. κατακλι-
 νομαι, ἐκκλινόμεναι, κοινομαι.

decurro, decurri, καὶ decurrī, ur-
sum, 3. τρέχω, ἔλω κάτω.
dedito, ionis, θηλ. 3. παράδοσις, ὑπο-
ταγή.
dedo, dediti, deditum, 3. παραδίδο.
deduco, ti, ctum, 3. προσέμνω, ὀδηγῶ,
συνοδεύω.
defatigo, 1. κοπιάζω, κουράζω.
defendo, ndi, nsum, 3. υπερασπίζομαι.
desero, tili, litum, ferre, φέρω κάτω,
παραδίδο, συσταίνω, προσφέρω, ἐπιτρέ-
πω.
desicco, (desiccis), feci, lectum, 3. ξη-
ραστεύω, λειπώ, ἐκλείπω.
desilio, ivi, itum, 4. ὀρίζω, περιορίζω,
διορίζω.
desileo, flevi, lectum, 2. ὀρηνῶ, κλαίω.
desilio, xi, ctum, 3. καταρρέω, τρέχω
κάτω.
desodio, (desodis), fodi, fozsum, 3. κα-
τ'ορύττω, παραχώνω.
deformitas, atis, θηλ. 3. ἀσχημία.
desungor, unctus sum, 3. ἀπαλάττω-
μαι, ἐκτελώ, defunctus, ἀποθανών.
dego, degi, 3. διάγω, διατίθω.
degiusto, 1. γεύομαι, δοκιμάζω.
desicio, (desicis), jeci, jectum, 3. ῥίπτω
κάτω, κατακρημνίζω.
desinde, ἔπειτα, ἔτι.
deslabor, lapsus sum, 3. κατολισθαίνω,
καταπίπτω, χύνομαι.
deslecto, 1. ἐσφαλνῶ, τέρπω.
desleo, lavi, lectum, 2. ἐξαλείφω, διαλύω,
ἀφανίζω.
delicisce, arum, θηλ. 1. ἡδονή, τρυφή,
εὐχαριστίας.
delicium, i, ουδ. 2. ἀμάρτημα, πλημμέ-
λημα.
deligo, lēgi, lectum, 3. ἐκλέγω.
delphinus, i, ἀρσ. 2. δελφίν.
delubrum, i, ουδ. 2. ἱερὸν, ναός.
demitto, misi, missum, 3. ἐβάλλω κάτω,
καταβυθίζω, demissus, κατωφερής, τα-
πεινώφρων.
demonstro, 1. ἀποδεικνύω.
demum, μόνον, τέλος πάντων.
deni, ae, s, ἀνὰ δέκα, ἕκαστος ἢ ἑκάστο-
τε δέκα.
denique, τέλος πάντων, τελευταῖον.
dens, nris, ἀρσ. 3. δόσις.
depercor, passus sum, 3. κατανέμωμαι,
τρώγω, βόσκω.
depello, puli, pulsum, 3. ἀπώθω, ἀπε-
λαύνω, ἐκβάλλω.
depingo, inxi, inctum, 3. ἀπεικονίζω,
περιγράφω, εἰκονογραφῶ, ζωγραφῶ.
deridico, 1. κλαίω, θρηνῶ.

deridico, osui, ositum, 3. καταθίω, ἀπο-
θίω.
deropulo, 1. ἐκπορῶ, λεηλατῶ, ἀφα-
νίζω.
deprehendo, ndi, nsum, 3. συλλαμβά-
νω, πιάνω.
depulso, 1. ἀπώθω, ἀποκρούω, ἐξώθω.
descendo, ndi, nsum, 3. καταβαίνω.
describo, psi, ptum, 3. περιγράφω, δι-
οργάζω, διατάττω, διοργανίζω.
desero, ui, eritum, 3. ἐγκαταλείπω, ἀφί-
νω, παραιτῶ, desertus, s, uui, ἄρημος.
desiderium, i, ουδ. 2. πόθος.
desidero, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ.
desino, si, itum, 3. παύομαι, τελειώ-
νω, desino pereunotari, δὴν ἐξενάζω
πλέον.
despero, 1. ἀπελπίζω.
desponso, 1. νυμφεύω, ἀρραβωνίζω.
destino, 1. διορίζω, καταπίπτω.
desum, defui, deesse, λείπω, ἀπελείπω.
deterior, deterius, χειρότερος, χεί-
ριστος.
deterreo, ui, itum, 2. ἀποτρέπω, ἔμπο-
δίζω διὰ φόβου, δυνάμει.
detestor, 1. ἀπιστρέφωμαι.
detraho, axi, actum, 3. ἀποσύρω, ἀπο-
σπῶ, ἀφαίρω.
detrimentum, i, ουδ. 2. ζημία, βλάβη.
develo, exi, ectum, 3. ἀποκαλύπτω, φέρω
κάτω.
devenus, s, um, κατωφερής.
devinco, vici, lotum, 3. κατανικάω.
devōdo, 2. κατατρώγω.
devoneo (devōnes), vōvi, vōtum, 2. ἀφ-
οσιώ, ἀπειρώγω, θυσιάζω.
deus, i, ἀρσ. 2. θεός.
dexter, tra, trum, δεξιός.
dextra, ae, θηλ. 1. δεξιά.
diadema, atis, ουδ. 3. διάδημα.
diāna, ae, Ἄρτεμις.
dico, xi, ctum, 3. λέγω.
dictator, oris, ἀρσ. 3. δικτάτωρ.
dicto, 1. ὑπαγορεύω.
dictum, i, ουδ. 2. λόγος, ἀπόφθεγμα,
ῥητόν.
dies, ei, κοιν. 5. ἡμέρα.
differo, disticli, distatum, differere, dis-
fero.
difficile, δυσκόλως.
difficilis, δύσκολος, χαλεπός, δυσχερής.
difficultas, atis, θηλ. 3. δυσκολία, τὰ
δύεινα.
digitus, i, ἀρσ. 2. δάκτυλος.
dignus, s, uui, ἄξιος.
dignitas, atis, θηλ. 3. ἀξία, ἀξίωμα.
dignor, 1. ἀξιώνω.
dilatio, 1. κατασπαράγματα.

diligenter, ἐπιμελῶς, σπουδαίως.
 diligo, feci, lectum. 3. ἀγαπῶ.
 dimicatio, ionis, θηλ. 3. ἀγών, μάχη.
 dimico, 1. διαμάχομαι, μάχομαι.
 dimidium, i, οὐδ. 2. ἡμισυ.
 dimitto, misi, missum. 3. ἀφίνω, ἀπο-
 πέμπω.
 dirimo, emi, emtum. 3. χωρίζω, διαλύω.
 diripio, (diripis), ripui, reptum. 3. διαρ-
 πάζω, ἀσαρπάζω, λεηλατῶ.
 diruo, ui, uitum. 3. κατασκάπτω.
 dirus, a, um, ὠμός, σκληρός.
 discedo, cessi, cessum. 3. ἀναχωρῶ, ἀπ-
 ἔρχομαι.
 discerpo, rpsi, rptum. 3. διασπαράττω,
 διασχίζω.
 discipulus, i, ἀρσ. 2. μαθητής.
 disco, didici, 3. μανθάνω.
 discordia, ae, θηλ. 1. διχόνοια.
 discordo, 1. διχογνωμῶ.
 discrimen, iuis, οὐδ. 3. διάκρισις, δια-
 φορά.
 discolor, 1. διαφωνῶ, διαφέρω.
 disertus, sapwis, εὐγλωττός.
 disputatio, ionis, θηλ. 3. διάλεξις, φι-
 λονεικία, διατριβή.
 claspito, 1. φιλονεικῶ.
 dissemino, 1. διασπείρω.
 dissero, erui, ertum. 3. διαλέγομαι, δι-
 μιῶ.
 dissideo (dissyder), sedi, sessum. 2. δια-
 φέρω, διαφωνῶ.
 dissidium, i, οὐδ. 2. διαφορὰ, διαφωνία.
 dissimilis, e, ἀνόμοιος.
 distinguo, iuxi, iactum. 3. διακρίνω,
 διαποικίλλω, στολίζω.
 disto, distare, 1. ἀπέχω, διαφέρω, εἰ-
 μετ χωρισμένος.
 distribuo, ui, uitum. 3. διανέμω, δια-
 μερίζω.
 diu, diutius, diutissime, πολλὸν χρόνον,
 πολλὸν καιρὸν.
 diurnus, a, um, καθημερινός, μεθημε-
 ρινός.
 diutinus, a, um, πολυχρόνιος.
 diuturnitas, atis, θηλ. πολυχρονιότης,
 τὸ πολυχρόνιον.
 diuturnus, a, um, πολυχρόνιος.
 divello, vulsi, vulsum. 3. διασπῶ, δια-
 σχίζω.
 diversus, a, um, διάφορος, διαφορετικός.
 dives, divitis, πλούσιος.
 divido, visi, visum. 3. διαίρω.
 divinus, a, um, θεός.
 divitiae, arum, θηλ. 1. πλοῦτης.
 do, dedi, datum. 1. δίδω συγκατατενῶ-
 συναίνω, ποένας, δίδω δίκην, τιμωροῦ-
 μαι. crimini aliquid aliqui, μέμφομαι

ὡς ἀμαρτίαν πράττειν τις, λογιζομῶ
 ὡς ἔγκλημα.
 doceo, cui, ctum, 2. διδάσκω.
 docilitas, atis, θηλ. 3. εὐμαθήτης.
 doctus, ae, θηλ. 1. διδάχθης, διδασκα-
 λία.
 dolor, oris, ἀρσ. 3. πόνος, λύπη.
 domesticus, a, um, οἰκίος, οἰκουμένης.
 domicilium, i, οὐδ. οἰκία, κατοικία.
 domina, ae, θηλ. 1. κυρία.
 dominatio, ionis, θηλ. 3. διαποταμία, ἐ-
 ξουσία, τυραννίς.
 dominus, i, ἀρσ. 2. κύριος.
 domo, ui, itum, 1. διαμέζω.
 domus, us, θηλ. 4. οἶκος, οἶκός, domi,
 οἶκος, domum, οἶκος, domo, οἶκος.
 donec, ἕως.
 dono, 1. χαρίζω, φιλοδοξῶ.
 donum, i, οὐδ. 2. δῶρον.
 dormio, iui, itum, 4. κοιμῶμαι.
 dorsum, i, οὐδ. 2. νῶτον.
 dos, dotis, θηλ. 3. προίξ.
 draco, onis, ἀρσ. 3. δράκων.
 dubitatio, ionis, θηλ. 3. διαταγμός, ἀ-
 πορία, ἀμφιβολία.
 dubito, 1. διατάζω, ἀμφιβάλλω.
 ducenti, ae, a, διακόσιοι.
 duco, xi, ctum, 3. ὀδεύω, ὑποτάσσω, νη-
 γεύομαι, πέρνω γυναῖκα, σεqueias, κη-
 δεύω, συνοδεύω εἰς ἐνταφιασμόν.
 dulcis, e, γλυκύς.
 dum, εν ἡ, ἐφ' ὅσον, ἕως ὅτου.
 duo, duae, duo, δύο.
 duodecim, δώδεκα.
 duodeviginti, δεκαοκτώ.
 duritia, ae, θηλ. 1. σκληρότης.
 durus, a, um, σκληρός.
 dux, duois, ἀρσ. 3. ἡγεμών, ὁδηγός, κα-
 τηγός.

E.

E, ex, προθ. μ. ἀφαιρ. ἐκ, ἀπό, ἀπὸ μέρους.
 edibo, edibi, edibitum, 3. ἐκίνω.
 ebrietas, atis, θηλ. 3. μέθη.
 ebur, oris, οὐδ. 3. ἑλέφανς, ὁ ὀδὸς τοῦ
 ἑλεφαντος.
 edico, ixi, ictum, 3. κηρύττω, διατάττω.
 edo, edjdi, editum, 3. ἐκδίδω, δαικνῶ,
 ἀποτελῶ, προξενῶ.
 edo, edi, esum, 3. τρώγω.
 educo, xi, ctum, 3. ἐξάγω, ἐκκαμίζω, ἐκ-
 βάλλω.
 educo, 1. ἀνατρέφω.
 officio, (officis), offeci, effectum, 3. ἀ-
 ποτελῶ, ἐκτελῶ, καταρθώνω, κάμνω.
 effigies, iei, θηλ. 3. εἰκών.
 effluo, 1. ἐκφυσῶ, ἐκπνέω.

- effodis**, (effodis, fodi, ossum, 3. εξορύττω, ανορύττω, ανακαλύπτω.
effoetus, a, um, παρακαλυμμένος, δδύνατος, χυνός, εκνευρισμένος.
effugio (effugis), fagi, itum, 3. αποφεύγω, διαφεύγω.
effundo, fudi, fusum, 3. χύνω, εκχύνω, διασπένδω, σπαταλώ.
egredi, gressi, gesium, 3. εξελάνω, εκβάλλω, εκπρίτω.
ego, egō, 1. εγώ.
egredior, essus sum, egi, 3. εκβαίνω, εξέρχομαι.
egregius, a, um, εξαιρετός.
elabor, lapsus, sum, 3. εκφύγω, αποφεύγω, απορρίνω, γίνομαι φαντός, παρέρχομαι.
elegantia, ae, θηλ. 1. κομψότης, γλαφυρότης, φιλοκαλία.
elephantus, i, καὶ elephas, a, θηλ. 1. ελέφας.
elido, lidi, lsum, 3. εκθλίβω, καταθλίβω, συντρίβω.
eligo, egi, actum, 3. εκλέγω.
eliquens, entis, εύλωτος.
eloquentia, ae, θηλ. 1. εύλωτης.
eliquor, quivus, sum, 3. λέγω, εκφώνω.
eluceo (eluces), eluxi, 2. εκλάμπω, διαπρίτω.
emerge, emersi, sum, 3. εκδύομαι, προκύπτω, εξέρχομαι του ύδατος.
emineo (eminet), ui, 2. εξέχω.
emitto, misi, missum, 3. εκπέμπω, εξαποστέλλω. in mare, emitit, εκβάλλω εις την θάλασσαν.
emo, emi, emtum, 3. αγοράζω.
emior, emortuus sum, emori, 3. αποθνήσκω.
enascor, natus sum, 3. αναφύομαι, γεννώμαι, αναφαίνομαι.
eneco, 1. φονεύω.
energo, 1. εκνευρίζω, δδυνατίζω.
enuptio, 1. κρητύσις.
eo, ivi, itum, 1. εὐάγω.
erulae, arum, θηλ. 1. δοκίμιον.
erulor, atus, sum, 1. δοκίμιον γίνω, χαροκοπώ.
eques, is, 3. ιππέας.
equidem, εγώγε, εγώ τουλάχιστον.
equilatus, us, 3. ιππικόν.
equus, 1. άρσ. 2. ιππος.
erga, πρός, μ. αἰε. πρός.
eripio, (eripis), ripui, reptum, 3. αφαιράζω, αφαιρώ.
escudo, si, sum, 3. κατατρέφω.
erigo, 1. πλάνωμαι, περιπλανώμαι.
erudio, (erudit), i, itum, 4. εξημερώω, εκπαιδεύω, διδάσκω.
eruditio, ionis, θηλ. 3. παιδεία.
esurio (esuris), ivi, itum, 4. πεινώ, ξερείν.
ei, καί.
etiam, καί, προσέτι, ακόμη.
evado, si, sum, 3. εξέρχομαι, εκβαίνω, αποβαίνω, εκφύγω.
evenius, us, άρσ. 4. εκδασίς, συμπάν.
evarto, ti, sum, 3. ανατρέπω.
evoco, 1. εκκαλώ, προσκαλώ.
evolo, 1. αναπέταμαι, φεύγω πτεῶν.
evomo, ui, itum, 3. εξεμῶ.
exarquo, 1. εξίσω, εξισούμαι.
examino, 1. φονεύω, εξαπίνω, αποθνήσκω, εξεύγω.
exardesco, arsi, 3. εξαπτομαι.
exaspero, 4. παροξύνω, εξαγριώνω.
excedo, cessi, cessum, 3. εξέρχομαι, παρβαίνω.
excello, ui, 3. εξέχω, υπερέχω.
excelsus, a, um, εξέχων, ύψηλός.
excidium, i, ουδ. 2. καταστροφή, αφανισμός.
excido, cidi, csum, 3. εκτέμνω, εκκόπτω.
excipio, (excipis), cepi, ceptum, 3. εἰ-
 χομαι, εἰσιῶ.
excito, 1. διεγείρω, εξυπνώ, παροξύνω, προεῖνω.
excitatio, 1. άναδω, φωνάζω.
excludo, si, sum, 3. αποκλείω, κλώσσω, εκκολλάω.
excoeco, 4. αποτυφλώ, τυφλώνω.
excoho, ui, ullum, 3. μορφώνω, καλλιεργῶ.
excoquo, 1. βρασνίτω.
excoquibae, arum, θηλ. 1. φυλακή, νυκτοφυλακία.
excusatio, ionis, θηλ. άπολογία, δικαιο-
 λογία.
exedo, exedi, exesum, 3. κατατρέφω, τρώγω.
exemplum, i, ουδ. 2. παράδειγμα.
exterceo, ui, itum, 3. άσκῶ, γυμνάζω. a-
 grum, καλλιεργῶ την γην. odium, τρέ-
 φω μίσος.
exercitus, us, άρσ. 4. στρατεύμα.
exhaurio, si, itum, 4. εξαντλώ.
exigo, egi, actum, 3. εξελάνω, εξορίζω, εκδιώκω.
exiguus, a, um, μικρός, μικρός, όλιγός.
exilis, e, λεπτός, ίσχνός, ψιλός, δδύνα-
 τος.
exilium, i, ουδ. 2. εξορία, διφυγία.
eximie, εξαιρετως.
eximius, a, um, εξαιρετός.
existimatio, ionis, θηλ. 3. γνώμη, δόξα, ύπόληψις.

existitum, 1. νομίζω, κρίνω.
exitium, 1. οὐδ. 2. θλιβερός, ἀπώλεια, φ-
φανισμός.

exitus, us, ὄρεσ. 3. ἔκδοσις, ἔξοδος, ἐξ-
λος.

exiorior, ortus sum, ὀρίσθαι, 3. γεννώμαι,
γίνομαι, προκύπτω.

exornare, 1. διακοσμῶ, στολίζω.

exorire, 1. θερμῶς παρακαλῶ, καθύπευθεῶς.

exorari, δέχομαι τὴν ἵκεσιν, εἰσάγω.

expedio, (expedis) ivi, itum, 3. ἀπαλλάττω,
ἐλευθερῶ (ἀπὸ ἐμπέδου), ἀλαφρύνω, ἔξυρῖσκω.

expeditio, ionis, θηλ. 3. διαστράτειν, 1.
πυκνερῆσαι.

expello, pelli, pulsum, 3. ἐξωδῶ, ἐκδιώ-
λω, ἐξελκύω, ἐξορίζω.

expers, eris, ἀμέτοχος, μὴ μετέχων.

experta, ivi, itum, 3. ἐγνώτω, θηρεῖω, προσ-
παθῶ νὰ ἐπιτύχω.

expio, 1. ἐξελκύνω.

expireo, avi, eum, 3. ἐκπληρῶ, ἀναπλη-
ρῶ, γερνίζω.

expisco, avi, eum, καὶ ul, itum, 2. ἐ-
ναπτύσσω.

explorator, oris, ὄρεσ. κατάσκοπος.

expolio, (expolis) ivi, itum, 4. ἐξεργά-
ζομαι, στυλιδώνω.

expone, posui, positum, 3. ἐκθένω.

expulso, 1. ἐξονεκίζω, καθήγορῶ.

expugno, 1. καταπολεμῶ, κυριεύω.

exsequiae, arum, θηλ. 1. κηδεία, ἔτα-
φισμός.

exsilio (exsulis), silui, sultum, 4. ἐκπα-
δῶ, προσπηδῶ, ἀναπηδῶ.

expiro, 1. ἐκπνέω, ἀποδύνησκω.

extinguo, inxi, inctum, 3. σβέννω, πο-
νέω, ἐσθίω, ἀποδύνησκω.

extruo, uxi, uctum, 3. κατασκευάζω, ἀν-
εγείρω.

exsurgo, surrexi, surrectum, 3. ἀνίστα-
μαι, ὑψοῦμαι, σηκώνομαι.

exto, exiti, alitum, extare, 1. ἐξέχω,
ἐπάρχω.

extorqueo, orsi, ortum, 2. ἐκδασανίζω,
ἐκτρίβω, ἀναγκάζω, κατορθώνω.

extra, ἔξω, ἐκτός.

extraho, traxi, tractum, ἐξέλκω, ἐκσύρω,
ἐκβάλλω.

extremus, a, um, ἑσχατός.

F.

Faba, ae, θηλ. 1. κύαμος, φασιόλι, κυκλῖ

fabrico, καὶ fabricor, 1. κατασκευάζω,
τεχνουργῶ.

fabula, ae, θηλ. 1. μῦθος, λόγος, δράμα.

fabulosus, a, um, μυθώδης.

facile, facillius, facillime, εὐκόλως.

facilis, eris, οὐδ. 3. κατόρθωμα, ἔργον,
κακούργημα.

facio, feci, factum, 3. πρῶτον, κῆρυκα,
χορηγῶ. fac, κῆρυκα νῆ, φράντιζε καὶ

pluris, facio, 3. εἰς περισσοτέρην τιμὴν
έχω.

factum, i, οὐδ. 2. τὸ πεπραγμένον, ἔργον
ἔς, ἔργον.

facultas, atis θηλ. δύναμις, εὐκολία, δύ-
ναμις, ἐξουσία.

fama, ae, θηλ. 1. φήμη.

famelicus, a, um, πειναλῆς, πεινασμέ-
νός.

fames, is, θηλ. 3. πείνα.

familia, ae, θηλ. 1. οἶκος, οἰκογένεια,
οἱ οἰκίται, τὸ οἰκετικόν.

familiaritas, atis, θηλ. 3. φιλία, οἰκειότης.

famula, ae, θηλ. 1. θεραπῆννα, θεραπῆ-
τρια.

familus, i, ὄρεσ. 2. θεραπῶν, θεραπῆτῃ-
ς, ἀχλὺς, τὸ θύσιον, τὸ εἶκασιον.

fascis, is, ὄρεσ. 3. φάκελλος, δερμάτιον.

fatalis, e, εἰμαρμένος, πεπρωμένος, κα-
κοδιαίων, κακόμοιρος, ἐκτελεσθὲν τὸ ἀ-
ποθνήσκειν.

fateor, fatus sum, 2. ὁμολογῶ.

fatidicus, a, um, προφητικός.

fatigo, 1. κοπιᾶω, ἀναγλῶ.

fatum, i, οὐδ. 2. τὸ πεπρωμένον, ἡ μοῖρα.

fato fungi, ἀποδύνησκω.

fauz, faucis, θηλ. 3. λάρυγξ, στόμα.

faveo, favi, fautum, 2. εὖνοῶ.

favor, oris, ὄρεσ. 3. εὖνοια, εὐμένεια.

fabris, is, θηλ. 3. πυρετός.

felicitas, atis, θηλ. 3. εὐτυχία.

felicitate, εὐτυχῶς.

felis, is, θηλ. 3. αἴλουρος, γάτι.

felix, icis, εὐτυχής.

femina, ae, θηλ. 1. γυνή.

femineus, a, um, γυναικίος.

fera, ae, θηλ. 1. θήριον, ἄγριον ζῷον.

ferax, acis, εὐφορός, καρποφόρος.

fere, σχεδόν, περίπου.

ferinus, a, um, θήριος, οὐρο ferine,

κρέας ἄγριων ζῶων.

fero, tuli, latum, ferre, 3. φέρω, βαστά-
ζω, ἀναφέρω, λέγω, fertur, ἔσται, fer-
ri, φέρομαι, εἰσέως κινούμαι, περὶ.

feror, acis, ἄγριος, ἀνδρείος.

ferreus, a, um, σιδηρεύς.

ferrum, i, οὐδ. 2. σίδηρος, σπάθη.

fertilis, eukarpes, κάρπιμος, ἐπιτεχναίος
νὰ δώσῃ καρπόν.

fertilitas, atis, θηλ. 3. εὐκαρπία.

ferula, ae, θηλ. 1. ἡ νάρθηξ, κολήν ἢ
ῥαβδος.

ferus, α, um, θηρικός.
 ferreo, ferri καὶ ferul, 2. ῥάβδω, ῥαῖ.
 φερῖω, πυρῖνω.
 fessus, α, um, ἀπνηστῶν, κουρασμένος.
 festum, ι, οὐδ: 2. ἐορτή.
 festus, α, um, ἐορταστικός, πανηγυρικός.
 fides, ci καὶ us, θηλ. συκία.
 fidus, ο, ποτιφύς.
 fides, ci, θηλ. 3. πίστις. fidem, πρὸς πί-
 -στοσύνην. In fidem dormire, δέχομαι
 τὴν ὁποιαγὴν τοῦ ἔχθραυ, ὑπόσχομαι
 ὑπερσπασιν.
 filia, ae, θηλ. 1. θυγάτηρ.
 filius, i, ἀρσ. 2. υἱός.
 figo, xi, xum, 3. πηγνύω, ἐμπήγω, σά-
 -ζω. φεαλὴν κατοικίαν.
 fixus, α, um, στερεός, ἀκίνητος.
 fido, fidi, fissum, 3. σχιζώ.
 fingo, iuxi, ictum, 3. σχηματίζω, πλά-
 -νω, προσποιέμαι.
 finis, ivi, itum, 4. τελειώνω.
 finis, is, κοιν. 3. τέλος, σύνορον.
 finitimus, α, um, γειτονικός, πλησιόχω-
 -ρος.
 fio, factus sum, fieri, γίνομαι, συμβαί-
 -νω, προκύπτω.
 firmitas, atis, θηλ. 3. σταθερότης, εὐρω-
 -στία.
 firmiter, σταθερῶς.
 firmo, i, στερεώνω, βελτιώνω.
 firmus, α, um, ῥαβδρός, βέβαιος, δυνατός.
 flagello, i, μαστιγώνω.
 flagitiosus, α, um, μοχθηρός, αίσχρως,
 δεινός.
 flagitium, i, οὐδ. μοχθηρία, κακούργημα.
 flagro, i, φλέγομαι, καίω, desiderio,
 παθὼ θερμάτατα.
 flamma, ae, θηλ. 1. φλόξ.
 flecto, egi, egi, 3. στρίφω, κάμνω,
 κινῶ, λυγίζω.
 flecto, flevi, fletum, 2. κλάω.
 fletus, us, ἀρσ. 4. κλαυθμός.
 floreo, ui, 2. ἀνθώ.
 flos, oris, ἀρσ. 3. ἄνθος.
 fluctus, us, ἀρσ. 4. κύμα, κλύμα.
 flumen, inis, οὐδ. 3. ποταμός.
 folio, fodi, fossum, 3. σκάπτω.
 foecunditas, atis, θηλ. 3. εὐκαρπία, εὐ-
 -φορία.
 foecundus, α, um, εὐκαρπός.
 foedus, eris, οὐδ. 3. συνθήκη, συμμαχία.
 folium, i, οὐδ. 2. φύλλον.
 fons, nis, ἀρσ. 3. πηγή.
 foris, ἔξω τῆς οἰκίας.
 forma, ae, θηλ. 1. μορφή.
 formica, ae, θηλ. 1. μύρμηξ.
 formido, inis, θηλ. 3. φόβος.
 formidolosus, α, um, δειλός, περίφοβος.

formositas, atis, θηλ. 3. κάλλος, εὐμορ-
 -φία.
 formosus, α, um, εὐμορφος.
 fortasse, ίως.
 forte, κατά τύχην.
 fortis, e, ἀνδρικός.
 fortitudo, inis, θηλ. 2. θούρη.
 fortuna, ae, θηλ. 1. τύχη.
 forum, i, οὐδ. 2. ἀγορά, ἀκροατήριον.
 fossa, ae, θηλ. 1. τάφος.
 fovea, ae, θηλ. 1. λάκκος.
 foveo, fovi, fotum, 2. περιβάλλω, θερ-
 -μαίνω.
 fragilis, e, εὐθραυστός, φθαρτός.
 fragilitas, atis, θηλ. 3. τὸ εὐθραυστόν,
 φθαρτόν.
 fragmentum, i, οὐδ. 2. θραύσμα, κλάσμα,
 λείψανον.
 frango, frēgi, fractum, 3. θάω, πλά-
 -ζω, συντρίβω, ἀφανίζω.
 frater, tris, ἀρσ. 3. ἀδελφός.
 fraudulentus, α, um, δοληρός, απατηλός.
 frequens, ntis, συχνός.
 fretum, i, οὐδ. 2. πορθμός, σπέναν τῆς
 θαλάσσης.
 frigidus, α, um, ψυχρός.
 frigus, oris, οὐδ. 3. ψυχρός, ῥίγος.
 frons, ndis, θηλ. 3. τὰ φύλλα, τὸ φύλ-
 -λωμα, κλονάριον, φυλλοφόρον.
 frons, ntis, θηλ. 3. μέτωπον.
 fructuosus, α, um, καρποφόρος, πλήρης
 καρπῶν.
 fructus, us, ἀρσ. 4. καρπός.
 fruges, um, θηλ. 3. οἱ καρποί.
 frugifer, era, erum, καρποφόρος.
 frumentum, i, οὐδ. 3. σῖτος, γυνήσκων.
 fruar, fructus sum, 3. καρποῦμαι, ἀπο-
 -λαύω.
 frustra, ματαίως.
 frustror, i, ματαίω, ἀπατώ.
 feutez, icis, ἀρσ. 3. ὁμόνος, χαροδένδρον.
 fuga, ae, θηλ. 1. φυγή.
 fugio, fugi, fugitum, 2. φεύγω, ἀποφεύ-
 -γω.
 fugo, i, φύγατεύω, δέωω, τρίτω εἰς φυ-
 -γὴν.
 fuligo, inis, θηλ. 3. καπνός.
 fullo, ntis, ἀρσ. 3. πνεύμας, ἔστος πλέ-
 -ναι, λευκαίνει καὶ χρωματίζει μελλόντα
 φορέματα.
 fulmen, inis, οὐδ. 2. ἀστραπή.
 funale, is, οὐδ. 3. λαμπρός, κερκίον.
 funditus, ix, θεμελιών.
 fundo, fudi, fusum, 3. χύνω, ἵκτω,
 διασκορπίζω, τρίτω εἰς φυγὴν καὶ ἐν
 θρούς.
 fundus, i, ἀρσ. 2. ἄγρός, ὑποκαταμά.
 funestus, α, um, λυγρός, ἐλπίδιος.

fungor, habes sum, 3. ἐκαστῷ, ταῖο, δὲ
 πονήσας, ὅς δ' ἐπὶ πᾶσι, ὡς δ' ἐπὶ
 funis, is, ἀρσ. 3. σχοινίου, ὅς, ἰσθ.
 funus, is, οὐδ. 3. κηδεία, ἐκταφισμός.
 furculae, arum, θηλ. 1. δεικράνοντες, σκε-
 νόν, στενοπορία.
 furor, oris, ἀρσ. 3. μανία, λύσσα.
 futurus, a, um, μέλλον.

G.

Gallina, ae, θηλ. 1. ἀλεκτορίς, ὄρνις.
 gallinaceus, i, ἀρσ. 2. ἀλκυών, πετεινός.
 gallus, i, ἀρσ. 2. πετεινός.
 Ganges, is, hic. ὁ Γάγγης.
 gaudeo, gavisus sum, 2. χαίρωμαι.
 gaudium, i, οὐδ. 2. χαρά.
 geminus, a, um, διπλούς, διδμος.
 gemmo, 1. κοσμῶ με πολυτίμους λίθους.
 gemmatus, λιθοκόλλητος, στιλπνός.
 gener, eri, ἀρσ. 2. γαμβρός.
 genero, 1. γεννῶ.
 generositas, atis, θηλ. 3. γενναϊότης.
 generosus, a, um, γενναῖος.
 genitus, tō, gigno.
 gens, gentis, θηλ. 3. ἔθνος, φυλή, γένος.
 genus, eris, οὐδ. 3. γένος.
 geometria, ae, θηλ. 1. γεωμετρία.
 gero, gessi, gestum, 3. φέρω, βαστάζω,
 πράττω, κέκνω. bellum, κέννω πόλε-
 μον. odium, τρίγω μίσος. me gero, φέ-
 ρομαι.
 gesto, 1. φορῶ, βαστάζω, κομίζω.
 gigas, antiis, ἀρσ. 3. γίγας.
 gigno, genui, genitum, 3. γεννῶ.
 glaber, a, um, ὡς, brum, φαλακρός, γυμνός.
 gladiator, oris, ἀρσ. 3. μονομάχος.
 gladius, i, ἀρσ. 3. ἔσπερος, σπάθη.
 glans, adis, θηλ. 3. βάλανος, βαλάνιον.
 glisco, ere, ἐκτείνωμαι, αὐξάνομαι.
 gloria, ae, θηλ. 4. δόξα.
 glorior, 1. καυχώμαι.
 gracilis, e, λεγνός, λεπτός.
 gradior, gressus sum, 3. βαδίζω, περι-
 πατῶ.
 gradus, us, 4. βαθμός, βαθμός.
 Graecia, ae, θηλ. 1. Ἑλλάς.
 Graecus, a, um, Ἑλληνικός, Graecus, ὁ
 Ἕλληνας.
 grandis, e, μέγας, ἡλικιωμένος.
 grassor, 1. ὁρμῶ, προσβάλλω, φέρομαι
 σκληρῶς, μάχομαι.
 grates, um, θηλ. 3. χάρις, εὐχνομοσύνη.
 gratia, ae, θηλ. 1. χάρις, εὐχαρίστησις,
 εὐνοία. gratiam referre ἢ reddere, ἀ-
 ποδίδω χάριν, εἶμαι εὐχαρίστος. gratias
 agere, εὐχαριστῶ. gratias habere, δ-
 φείλω χάριτας, χάριστῶ εὐχαρίστησιν.
 gratulor, 1. συγχαίρω.

gratus, a, um, εὐχάριστος, εὐχνομῶν,
 εὐάριστος.
 gravas, e, βαρύνω.
 gravitas, atis, θηλ. 3. βαρύτης, βύσις,
 νησία.
 graviter, gravius, gravissime, βαρύνω,
 σφοδρῶς.
 gravo, 1. βαρύνω, ἐμβαρύνω.
 gregatim, ἀγέληδόν, σωρηδόν.
 gressus, um, ἀρσ. 4. βάδιμα.
 grex, egis, ἀρσ. ἀγέλη, ποιμνιον.
 grex, us, κοιν. 3. γίρηνος.
 gubernator, oris, ἀρσ. 3. κυβερνήτης,
 πηδάλουχος.
 gymnosophista, ae, ἀρσ. 1. γυμνοσοφι-
 στής.

H.

habeo, ui, itum, 2. ἔχω, κρατέω, νομίζω.
 habe me habeo, καλῶς ἔχω, εἶμαι καλῶς.
 habito, 1. κατοικῶ.
 habitus, us, ἀρσ. 4. ἔτις, κατάστασις,
 σχῆμα, φορεῖα.
 haecenus, εὐς ἔδω, μέχρι τοῦδε.
 halcyon, uis, θηλ. 3. ἀλκυών, εἶδος πτη-
 νοῦ τῶν βορείων μέγιστα κλιμάτων.
 Hamilcar, aris, ἀρσ. 3. Ἀμίλκας.
 Hannibal, alis, ἀρσ. 3. Ἀννίβας.
 haruspex, icis, ἀρσ. 3. ἱεροσκόπος, ἀντίς.
 Hasdruba, alis, ἀρσ. 3. Ἀσδρουβας.
 hasta, ae, θηλ. 1. δόρυ, λόγχη.
 haud, δέν, όχι, ὅχι ὅσον.
 haurio, ei, eum, 4. ἀνελῶ, πίνω.
 haustus, us, 4. πόσις, βόφησις, ἡ βο-
 φησία.
 hebes, etis, ἀμείλιος.
 hebesco, ebero, 3. ἀμβλύνωμαι.
 hedera, ae, θηλ. 1. κισσός.
 helleborus, i, ἀρσ. 2. ἑλλέβορος, σκάρ-
 ψη (σύνθετος καθάρσιον τῶν παλαιῶν).
 herba, ae, θηλ. 1. πόα, χλόη, χόρτα, βό-
 τανα.
 herbidus, a, um, βοτανώδης, γεμάτος
 χόρτα.
 hercule, μετὰ τὸν Ἡρακλέα, μετὰ τὸν θεόν.
 Hercules, is, ἀρσ. 3. Ἡρακλῆς.
 heres, edis, κοιν. 3. ὁ ἢ κληρονόμος.
 hesperus, i, ἀρσ. 2. ὁ ἑσπερος, ὁ ἑσπε-
 ρός.
 hes, eris, 4. ἄρσ. 4. χάσμα, τρύπα, σχι-
 σμάδα.
 hibernus, a, um, χειμερινός.
 hic, haec, haec, ὅστος, αὐτή, τοῦτο.
 hieus, omis, θηλ. 3. χειμῶν.
 hinc, ἐντεῦθεν, ἀπ' ἐδῶ, ἐκ τοῦδε, ἐκταῦ-
 τος.
 hinnitus, us, ἀρσ. 4. χριμετισμός.
 hinnuleus, i, ἀρσ. 2. νεβρός, ελαφρύπτερος.

bio, 1. χάσκω, χασιμῶμαι, ἀνοίγω τὸ στόμα.
 hippopotamus, i, ἀρσ. 2. ἵπποπόταμος.
 hodie, σήμερον.
 hoedus, i, ἀρσ. 2. ἑρπός.
 homo, inis, ἀρσ. 3. ἄνθρωπος.
 honestas, atis, θηλ. 3. τιμότης, καλοκάγαθία, εὐπρέπεια.
 honeste, τιμῶς, ἐντίμως.
 honestus, a, um, ἔντιμος, τίμιος, εὐπρεπής.
 honor, καὶ honos, oris, ἀρσ. 3. τιμή, εὐπρέπεια.
 honorifice, fientius, fientissime, ἐντίμως.
 hora, ae, θηλ. 1. ὥρα.
 horridus, a, um, τραχύς, λείσιος, ἀναφρίττων, ἀνατριχισμένος.
 hortatus, us, ἀρσ. 4. νοουλέτησις, προτροπή.
 hortor, 1. νοουτέω, προτρέπω.
 hortus, i, ἀρσ. 2. κήπος.
 hospes, itis, ἀρσ. 3. ξένος.
 hospitium, οὐδ. 2. φιλοξενία. hospitio accipere, ξενίζω.
 hostia, ae, θηλ. 1. σφάγιον, θύμα.
 hostis, is, ἀρσ. 3. πολέμιος, ἐχθρός.
 huc, δεῦρο, ἐδῶ (ἐπὶ κινήσεως) huc illuc, ὧδε κἀκεῖσε, ἐδῶ κ' ἐκεῖ.
 humanitas, atis, θηλ. 3. φιλανθρωπία, παιδεία, ἀνθρωπισμός.
 humanus, a, um, ἀνθρώπινος, φιλόανθρωπος.
 humerus, i, ἀρσ. 2. ὤμος.
 humilis, e, ταπεινός. humili loco natus, ἄνθρωπος δυσγένης, ἀπὸ μικροῦ, ταπεινοῦς γονεῖς.
 humor, oris, ἀρσ. 3. ὑγρότης.
 humus, i, θηλ. 2. χῶμα, ἔδαφος. humi, κατὰ γῆς.
 hyaena, ae, θηλ. 3. αἶψα.
 hydrus, i, ἀρσ. 2. ὕδρος, ὕδρα, νερόφιδον.
 hymnus, i, ἀρσ. 2. ὕμνος.
 hystrix, icis, θηλ. 3. ὑστρίξ, εἶδος ἀκανθοχοίρου.

I

ibi, ἐκεῖ, αὐτοῦ.
 ibidem, αὐτόθι, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον (ἐπὶ σταθεῶς).
 ibis, ibidis, θηλ. 3. ἡ ἰβίς (πηγνὸν τῆς Αἰγύπτου).
 ichneumon, onis, ἀρσ. 3. ἰχνεύμων (εἶδος ποντικοῦ).
 ico, icis, ictum, 3. πληττω, κτυπῶ, πληγῶνω, ἐπιτυχαίνω. icere foedus, κάμνω συνθήκην, εἰρήνην.

icius, us, ἀρσ. 4. ἰκτοσημα, βολή, πληγή.
 idem, eadem, idem, ὁ αὐτός.
 igitur, ὅθεν, λοιπόν.
 ignavus, a, um, χαῖνος, δειλός, δδρνής, ἀκνηρός.
 ignis, is, ἀρσ. 3. πῦρ, φωτιά.
 ignobilis, e, ἀδόξος.
 ignoro, 1. ἀγνοῶ.
 ignotus, a, um, ἄγνωστος.
 ille, illa, illud, ἐκεῖνος.
 illecebrae, arum, θηλ. 1. δάλχητρα.
 illico, πάραυτα, εὐθύς.
 illuc, ἐκεῖσε, εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, (ἐπὶ κινήσεως).
 illustris, e, λαμπρός, δογμαστός.
 illustro, 1. φωτίζω, λαμπρύνω, δοξάζω.
 imago, inis, θηλ. 3. εἰκών.
 imbecillilis, e, καὶ imbecillus, a, um, ἀδύνατος.
 imber, bris, ἀρσ. 3. ὀμβρός, βροχή.
 imitatio, ionis, θηλ. 3. μίμησις.
 imitor, 1. μιμῶμαι.
 immānis, e, ἄγριος, ὠμός, τεράστιος.
 immensus, a, um, ἀπειρος, ἀπείρατος.
 immeritus, a, um, ἀνάξιτος.
 imminuo, (immūno), ul, 2. ἐπικρέμαμαι, ἐπικειμαι, ἐπαπειλῶ.
 immitto, misi, missum, 3. ἐσπέμνω, ἐισδέχομαι, στέλλω, ἀφίγω νῆ ἑμῶ, ῥίπτω εἰς.
 immobilis, e, ἀκίνητος.
 immōtio, 1. θυσιάζω, σφάττω.
 immortalis, e, ἀθάνατος.
 immortuus, a, um, ἀκίνητος.
 immūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάττω.
 impatiens, ntis, ἀνυπομένητος. frigoris, ὁ μὴ ὑποφέρων τὸ ψύχος.
 impedio, (impēdis), ivi, itum, 4. ἐμποδίζω.
 impello, pūli, pulsum, 3. παροξύνω, κεντῶ, δτρύνω.
 impendeo, 2. ἐπικρέμαμαι, κρέμαμαι ὑπεράνω, ἐπαπειλῶ.
 impenetrabilis, e, ἀδιείρατος, ἀδιάπερατος.
 impense, σφοδρῶς.
 imperator, oris, ἀρσ. 3. στρατηγός.
 imperitus, a, um, ἀπειρος, ἀνεπείρητος.
 imperium, i, οὐδ. 2. ἀρχή, ἡγεμονία, ἐξουσία.
 impēro, 1. διατάττω, ἄρχω, ἐξουσιάζω.
 impertio, ivi, itum, 4. κοινωνῶ.
 impetro, 1. ἐπιτυχαίνω, κατορθώνω νῆ λάθω.
 impetus, us, ἀρσ. 4. ὀρμή, ἐπιδρομή, προσβολή.
 impius, a, um, ἀσεβής.

- impleo, ἐνί, εἶναι, 2. γεμίζω, ἀναπλη-
ρῶναι.
implico, 1. περιπλέκω, ἐμπεριβέω, mor-
bo implicari, πτώω εἰς νόσον.
imploro, 1. ἐπικαλοῦμαι, παρακαλῶ.
impōno, posui, posuium, 3. ἐπιβάτω, ἐ-
πιβάλλω, θέτω εἰς, ἐπάγω εἰς.
importunus, α, um, ὀρηκτικός, ἐνοχλη-
τικός.
improbo, 1. ἀποδοκιμάζω, καταδικάζω.
improbus, α, um, πονηρός, ἄτιμος.
imprudens, ntis, ἀνόητος, ἀπρόσφατος,
ἀσυλλόγιστος.
impugno, 1. προσβάλλω.
imprudens, ntis, ἀνατρίχτω.
improbo, ἀτιμώρηναι.
improbus, α, um, κατὰ δόξαν.
in, πρόθ. μ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ. in, εἰς, ἐνί,
κατὰ τινος. in dies, καθ' ἡμέραν. in so-
sum, ἄλλω τόπῳ.
inanis, e, μάταιος.
invenio, inveni, 3. εὑρίσκω, μαρτυρῶ, γί-
νομαι φηρέ.
incedo, cessi, cessum, 3. βαδίζω, περι-
πατῶ.
incendium, ι, οὐδ. 2. πορκαλῆς.
incestus, α, um, ἀδείκατος.
inchoo, 1. ἀρχίζω.
incido, cidi, cissum, 3. ἐμπνέω, πνέω
εἰς, συναντῶ.
incipio (incipis), cepi, ceptum, 3. ἀρ-
χίζω.
inoito, 1. παρακινῶ, κεντῶ.
includo, si, sum, 3. ἐγκλείω, κατακλείω.
inclusus, α, um, περιφρατός.
incubio, ae, dro, 1. κατὰ τοῦ.
incubo, olui, ulum, 3. κατὰ τοῦ.
incolūmis, e, ἀκράτος, πῶς, ἀτιμώρη-
τος.
incomperius, α, um, ἄγνωτος, ἄσηλος.
inconsiderate, ἀπερίσκεπτος, ἀσύνετος.
incredibilis, e, ἀπίστευτος.
incredibiliter, ἀπιστευτως.
incrementum, ι, οὐδ. 2. ἐπιδοσις, ἐπαύ-
ξησις.
increpo, ui, itum, 1. ἐπιπλήττω.
increuentus, α, um, ἀναίμακτος.
incolte, ἀγρίως, ἀπειθεύτως.
incoltus, α, um, ἀκαλλιέργητος.
incumbo, cubui, cubitum, 3. ἐπιστηρί-
ζομαι, ἀκουμῶ. gladio, πίπτω εἰς τὸ
ξίφος.
incursio, onis, θηλ. 3. ἐπιδρομή, προσ-
βολή.
indigo, 1. ἀνιχνεύω.
inde, ἐντεθεν, ἐκείθεν.
index, xcis, dro, 3. σημειωτής.
indico, xi, ctum, 3. ἐνδεικνύω, ἀπαγγέ-
λλω, κηρύττω.
indico, 1. μνησθῶ, δηλώ, δεικνύω.
indignus, α, um, ἀνέτιος.
indigēna, ae, dro, 1. αὐτόχθων.
indoles, is, θηλ. 3. φύσις, ἐμφύτων.
indūco, xi, ctum, 3. εἰσάγω, φέρω εἰς.
induo, ui, ctum, 3. ἐνδύω.
industria, ae, θηλ. 1. φιλοπονία, δραστή-
ριότης.
inedia, ae, θηλ. 1. νηστεία, ἀστία.
ineo, ii, itum, ire, ἐμβαλῶ. fœdus, κά-
μνα σπονδᾶς, ἐμβαλῶ εἰς συμμάχων.
inermis, e, ἄοπλος.
infamis, e, δόσημος, ἄτιμος.
infans, ntis, κοιν. 3. βρέφος, νήπιον.
inferi, orum, dro, 2. οἱ ὑπόγειοι, κατα-
χθόνιοι, οἱ ἐν ἔδω θεοί.
inferior, κατώτερος.
infesto, infestis, illatum, infestare, εἰσφε-
ρῶ, ἐπιφέρω. bellum alicui, κινῶ πόλε-
μον κατὰ τινος.
infesto, 1. ἐνοχλῶ, ἐπηρείζω, κάμνω ἐχ-
θροπραγίας.
infestus, α, um, ἀνεχθής, ἐχθρικός.
infigo, ii, xum, 3. ἐμπήγνω.
infinitas, α, um, ἀπείρος, ἀπερίοριστος.
infinitum argenti, ἀπείρος ποσότης ἀρ-
γύρου.
infirmus, α, um, ἀσθενής, ἀδύνατος.
inflammo, 1. φλογίζω, ἐξάπτω.
infligo, xi, ctum, 3. ἐπιβάλλω, κτυπῶ.
influo, 1. ἀναρυσθῶ, φουσκῶναι.
infra, πρόθ. μ. αἰτ. ὑποκάτω.
infrendo, 3. τρύχω τοὺς δόντας.
infringo, frangi, fractum, 3. κατακλάω,
τασκίζω, ἀναίρω.
infundo, fudi, fusum, 3. ἐγγίω, χύνω
εἰς, infundi, χύνομαι, ἐκβάλλω.
ingenium, ι, οὐδ. 2. φύσις, πνεῦμα, χρο-
ρακτήρ.
ingens, ntis, ὑπερμεγέθης, μέγιστος.
ingenus, α, um, ἐλευθερός, ἐλευθέριος,
γενναῖος, εὐγενής.
ingredior, gressus, sum, gradi, 3. περι-
πατῶ, βαδίζω.
ingrui, ui, 3. εἰσπρῶ, ἐπέρχομαι.
inhæreo, hæsi, 3. κρῆσμαι, προσκο-
λῶμαι, εἶμαι ἐμπηγμένος, cogitationi-
bus, εἶμαι βυθισμένος εἰς διαλογισμοὺς.
inhio, 1. χάσκω, ἐπιθυμῶ.
inimicus, α, um, ἐχθρικός.
inimicus, ι, dro, 2. ἐχθρὸς (ὁ ἰδιωτικὸς
ἐχθρὸς).
inique, ἀνομάτως, ἀνομοίως.
initium, ι, οὐδ. 2. ἀρχή.
injicio (injicis), ieci, jectum, 2. ἐμπνέω,

inimicus, ἐπιδέλω, δέλω αἰ. ἀνέμω
 etc.
 injuria, αε, θηλ. 1. ἀδικία.
 inuictus, 1. ἐπιπολέω, ἐπιπλέω, πολυμύ-
 ῳ.
 inuictor, ius sum, 3. ἐπιτεταζομαι,
 ἀπομύδω.
 innocentia, αε, θηλ. 1. ἀνομιή.
 inopotesco, tui, 3. γίνομαι γνωστός.
 innotius, α, um, ἀδολογή.
 innumerabilis, ε, ἀναριθμητός.
 innumerus, α, um, ἀναριθμητός.
 inopia, αε, θηλ. 1. ἐνδεία, ἑλλειψίς.
 imprimis, πρό πάντων.
 inquam, ὅμω, ἔλλειπτε, λέγω.
 inquit, 1. μολύνω, κηλιδώ.
 inguigo, inui, iustum, 3. ἐξετάζω, ἐρευνῶ.
 insanio (insanis), inui, iustum, 4. μαίνο-
 μαι, παραφρονῶ.
 inscribo, ipsi, iptum, 3. ἐπιγράφω, γρά-
 φω αἰ.
 insectum, 1, οὐδ. 2. ἔντομον.
 insequor, quatus sum, 3. ἔπομαι, ἀκο-
 λουθῶ.
 insideo, (insides), sedi, sessum, 2. ἐπι-
 κάθημαι, κάθημαι αἰ.
 insidiae, arum, θηλ. 1. ἐνέδραι, ἐπιδολή.
 insidior, 1. ἐπιβουλεύω, ἐνεδρεύω.
 insignis, ε, ἐπίσημος, ἐξαιρετός. Insi-
 gnis, τὰ παράσημα.
 insisto, stiti, stitum, 3. ἐπέρχω, σταμα-
 τῶ, ἐπιδίδωμι, δίδωμι.
 insolabiliter, ἀπαρηγόρητως.
 insolens, ntis, ἀσυνήθιστος, ὑπερήφανος,
 ὕβριστικός, ὕβριστής.
 insolentior, ὕβριστικώτερος.
 inspecto, 1. θεωρῶ, ἐνατενίζω.
 insituo, ui, iustum, 3. κατασταίνομαι, δια-
 τάττω.
 institutum, 1, οὐδ. 2. διδασκαλία. instituta,
 otum, τὰ καθεστῶτα, οἱ νόμοι καὶ τὰ
 ἔθιμα τῆς πολιτείας.
 isto, stiti, stare, 1. ἐπικείμεναι, πλησιάζ-
 ω, προσβάλλω, καταδίδωμι, θερμῶς πα-
 ρακαλῶ.
 instrumentum, 1, οὐδ. 2. ὄργανον, σκεῦος,
 ἔργαλείον.
 instruo, xi, ctum, 3. κατασκευάζω, δι-
 δάσκω, χορηγῶ, προμηθεύω.
 insuero, suavi, suatum, 3. συνειδίζω.
 iustitia, αε, θηλ. 1. νῆσις.
 insuper, προσέτι, προστούτοις.
 integer, gra, grum, ὁλόκληρος, ἀκέραιος.
 itego, xi, ctum, 3. ἀπεκάζω.
 integritas, atis, θηλ. 3. ἀκεραιότης, κα-
 θαρότης.
 intelligo, exi, ectum, 3. ἐννοῶ, κατα-
 λαμβάνω, συμπεραίνω, γνωρίζω.

intemperantia, ntis, ἀκραγία, ἀγαλῶνος.
 inter, πρό. μ. αἰ. μεταξὺ.
 intercipio, (intercipis), cepi, septum,
 1. προσκατέω, κτείνω.
 interdicto, xi, ctum, 3. ἀπαγορεύω.
 interdum, τὴν ἡμέραν.
 interdum, in(e), κέποις.
 interea, ἐν τούτῳ.
 intereo, xi, ctum, in(e), ἀπόλλομαι, χάνω
 μαι.
 intersector, oris, ἀρε. 3. φονεύς.
 interficio (interficio), feci, factum, 3.
 φονεύω.
 interim, ἐν τῷ μεταξύ.
 interimo, emi, emtum, 3. φονεύω.
 interjicio (interjicio), jeci, ectum, 3.
 παρεμβάλλω, βίπτω μεταξύ. anno inter-
 jectio, παρελθόντος ἐνός-ἑτους, μετὰ ἑ-
 ἑτος.
 interior, ius, ἐνδοξέστερος.
 internecio, ionis, θηλ. 3. ἐξόλεσι, ἡ-
 λώρευσις.
 internodium, 1, οὐδ. 2. κένδυλος, τὸ μέ-
 ρος τὸ μεταξύ δύο κόμβων εἰς γονάτιον
 τοῦ καλέμου.
 internus, α, um, δ, ἡ, ἐν ἐντός.
 interpres, ntis, ἀρε. 3. διερμηνεύς.
 interregnum, 1, οὐδ. 2. μεσοβασιλεία.
 intorogo, 1. ἐρωτῶ.
 intersum, fui, asse, παρευρίσκωμαι.
 interest mea, με μέλει, φρονιζέω.
 intervallum, 1, οὐδ. 2. διάστημα.
 intervenio (intervenis), veni, ventum,
 4. ἐπέρχομαι, ἐρχομαι μεταξύ.
 intexo, ui, extum, 3. ἐνυφαίνω.
 intimus, α, um, ἐνδοτάτος, αἰκιστάτος.
 intra, πρό. μ. αἰ. ἐσω, ἐντός, μέσα αἰ.
 intrepidus, α, um, ἀτρόχος, ἀτρόμος.
 intro, 1. ἐμβάινω, εἰσέρχομαι.
 introduco, xi, ctum, 3. εἰσάγω.
 introitus, us, ἀρε. 4. εἰσόδος.
 intueor, tuistis, sum, 2. ἐπιδέλω, ἀνα-
 τάζω, ἐνατενίζω.
 iustus, ἔνδος, μέσα αἰ.
 inusitatus, α, um, ἀσυνήθιστος.
 invado, xi, sum, 3. ἐπέρχομαι, ἐπιδί-
 λω, ἐπιπλέω, πλεονάζω.
 invenio (invenis), veni, ventum, 4.
 εὑρίσκω, ἐπευρίσκω.
 investigo, 1. ἐρευνῶ, ἀνιχνεύω.
 invicem, ἀμοιβαίως.
 invictus, α, um, ἀνίκητος.
 invidia, αε, θηλ. 1. φθόνος, μέσος.
 invisus, α, um, ἀπρόβλεπτος, μυστικός.
 invito, 1. προσκαλῶ, καλῶ.
 invius, α, um, ἄετος, ὁσάετος.
 invoco, 1. ἐπικαλοῦμαι, προσκαλῶ.
 Iphigenia, αε, θηλ. 1. Ἰφιγένεια.

pro, a, um, πρός, ἐπί, ὑπὲρ.
ira, ae, 1. ὀργή, θυμός.
iracundia, ae, θηλ. 1. θυμός, δέσποια.
iracundus, a, um, ὀργίλος, δέσποτος.
irascor, iratus sum, 3. ὀργίζομαι, θυμώνομαι.
irretio, ivi, itum, 4. ἐμπαλῶ, περιπλέκω.
irrideo, (irrides), isti, itum, 2. καταγελῶ.
irriguo, 1. ποτίζω, βρέχω.
irrito, 1. παροῦν, ἐρεθίζω.
irruo, ui, 3. εἰσπίπτω, προσβάλλω, ἐρημίζω.
is, es, id, ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο.
iste, a, ud, ἐκεῖνος, οὗτος.
ita, οὕτως.
itaque, ὅθεν.
iter, itineris, οὗδ. 3. ὁδοπορία, πορεία, δρόμος.
iternum, πάλιν, ἔκ δευτέρου.
itidem, ὁμοίως, ὡσαύτως.

J.

jaceo, jacui, jactum, 2. κείμαι, κοιτομαι.
jacio, jeci, jactum, 3. ρίπτω, βέλλω, σφενδονίζω.
jacto, 4. ριπτάζω, ρίπτω ὅδε κακῶς.
jaculor, 1. σκοτιζῶ, σφενδονίζω.
jam, ἤδη.
Janus, i, 2. Ἰανός.
jenua, ae, θηλ. 2. ὄρεα.
jejunus, a, um, νηστικός, πεινῶν.
juba, ae, θηλ. 1. χεῖτη.
jubeo, jussi, jussum, 2. κελεύω, διατάττω.
jucunditas, atis, θηλ. 3. τερπνότης, ἡδονή.
jucundus, a, um, τερπνός, εὐάρεστος.
index, icis, ἀρσ. 3. κριτής, δικαστής.
judicium, ii, οὗδ. 2. κρίσις, ἀπόφασις.
judico, 1. κρίνω.
jugerum, i, οὗδ. 3. πλῆθρον, στέρημα.
jugum, i, οὗδ. 2. ζυγός, ζυγός, κορυφή, ῥάχις.
jungo, xxi, notum, 3. ἐνώνω, ζευγνύω.
juno, onis, θηλ. 3. Ἥρα.
Jupiter, Jovis, ἀρσ. 3. Ζεύς.
jurgiosus, a, um, φιλονεικός.
juro, 1. ὀμνύω, ὀδοῶ ἔρκον.
jus, juris, οὗδ. 3. τὸ δίκαιον, δικαίωμα.
jus civitatis, δικαίωμα πολίτου. juro, δικαίω.
jussus, us, ἀρσ. 4. διαταγή, ἐνταλμα.
justitia, ae, θηλ. 1. δικαιοσύνη.
justus, a, um, δίκαιος.
juvenca, ae, θηλ. 1. δάμαλις, δαμάλα.
juvenis, is, κοιν. 3. νεανίας, νέος, νέος, νέος.

juno, juni, jutum, 1. ῥηθῆς, ὤφελος.
justa, prob. μ. αἰε. πλησίον, εἰμα.
L.
L, σημαίνει τὸ προνόμενον Lucius, Ἰούλιος.
labor, kai labos, oris, ἀρσ. 3. ἔργασίον, κόπος.
labor, lapsus sum, 3. γλιστερῶ, τίτω, βίω.
laboro, 1. κοπιῶ, πάσχω.
labyrinthus, i, ἀρσ. 2. λαβύρινθος.
lao, lactis, οὗδ. 3. γάλα.
lacro, 1. κατασπαρτάω, εσχίζω.
laccio, ivi, itum, 3. ἐρεθίζω, παροῦν.
lacryma, ae, θηλ. 1. δάκρυον.
lacus, us, ἀρσ. 4. λίμνη.
laedo, si, sum, 3. βλάπτω.
laetitia, ae, θηλ. 1. χαρά.
laetor, 1. χαίρομαι.
laetus, a, um, εὐδομος, χαρούμενος, ἔκ καρπός. laeta pabula, ἔσθονες νομῆ.
laevor, oris, ἀρσ. 3. λειότης, εὐπρόνοος.
lana, ae, θηλ. 1. ἔριον, μαλλίον.
lanatus, a, um, ἐριφόρος, μαλλοφόρος.
lanto, 1. κατασπαρτάω, κρεουργῶ.
lapicidina, ae, θηλ. 1. λατομεῖον.
lapideus, a, um, λίθινος, πετρώδης.
lapis, idis, ἀρσ. 3. λίθος, πέτρα.
laqueus, i, ἀρσ. 2. σχοινίον, βρόχος, τὸ βρόχιον.
largitio, onis, θηλ. 3. δῶρον, φιλοδωρημα.
late, μακρὸν, εἰς μακρὸν διάστημα.
latēbra, ae, θηλ. 1. κρησφύγετον, καταφύγιον.
lateo, ui, 2. λανθάνω, κρύπτομαι.
later, oris, ἀρσ. 3. πλίνθος.
laterculus, i, ἀρσ. 2. πλίνθος.
latinus, a, um, λατινικός.
Latium, i, οὗδ. 2. τὸ Λάτιον, ἡ Λατία.
latitudo, inis, θηλ. 3. πλάτος.
Latona, ae, θηλ. 1. Ἀρτέμις.
latro, 1. ὑλάκω, γανγίζω.
latro, onis, ἀρσ. 3. ληστής.
latrocinium, i, οὗδ. 2. ληστεία.
latus, a, um, εὐρύς, πλατύς, εὐρύχωρος.
latus, oris, οὗδ. 3. πλευρά, πλάγιον.
laudo, 1. ἐπαινώ.
laus, laudis, θηλ. 3. ἐπαινος.
laute, λαμπρῶς, πολυτελῶς.
lavo, lavi, lautum, (lotum, lavatum), 1. πλύνω, λούω.
laena, ae, θηλ. 1. λείνα.
lebes, etis, ἀρσ. 3. λέβης, (λεβήν).
legatio, onis, θηλ. 3. πρεσβεία.
legatus, i, ἀρσ. 2. πρέσβυς.
lemb, onis, θηλ. 3. ἡ λεγάων, (λεγάων).

- συνιστάμενον ἀπὸ 4200 πεζοῦς, καὶ 300
 (πτεῖς).
 legislator, oris, 3. νομοθέτης.
 lego, gi, ctum, 3. ἀναγιώσκω, ἐκλέγω.
 leo, onis, 3. λέων.
 letalis, e, θανατηφόρος, θανάσιμος.
 levis, o, ελαφρὸς.
 levitas, atis, θηλ. 3. κούφότης, ελαφρό-
 της.
 levo, 1. ἀνακουφίζω, ἐλαφρύνω.
 lex, legis, θηλ. 3. νόμος, συμφωνία.
 libenter, 3. ἀμείνω, μετὰ χαρᾶς.
 liber, ora, erum, ελευθέρος.
 liber, bri, 3. φλοιός, φλούδα, βί-
 βλιον.
 liberaliter, ελευθερίως, γενναίως.
 libere, ελευθέρως.
 liberi, orum, 3. τέκνα, παῖδες.
 libero, 1. ἐλευθερῶ.
 libertas, atis, θηλ. 3. ἐλευθερία.
 libidinosus, o, um, ἀκόλαστος, ἀσελγής.
 li bido, uis, θηλ. 3. ἐπιθυμία, δρεξίς.
 licet, licui, (licuium est), licere, 3.
 συγχωρεῖται.
 lienosus, o, um, σπληνικός, ὑποχονδρια-
 κός.
 ligneus, a, um, ξύλινος.
 lignum, i, οὐδ. 2. ξύλον.
 ligo, 1. δένω, ἐμπαδίζω.
 limpidus, a, um, διαυγής, καθάρος.
 lingua, ae, θηλ. 1. γλῶσσα.
 linum, i, οὐδ. 2. λινάριον.
 liquēdus, a, um, ὑγρός, ρευστός, καθάρος,
 διαυγής.
 lis, lis, θηλ. 3. δίκη, ἔρευνα.
 littera est littera, ae, θηλ. 1. γράμμα,
 στοιχεῖον, litterae, arum, τὰ γράμματα,
 τα, ἡ ἐπιστολή, αἱ ἐπιστήμαι.
 litus, oris, οὐδ. 3. ἀκτή, αἰγιαλός.
 loco, 1. θέτω, βάζω. virgo ducenda lo-
 catur, παρθένος ὑπανδρεύεται.
 locus, i, 3. τόπος, θέσις, χωρίον.
 locusta, ae, θηλ. 1. ἀχρεῖς.
 longe, μακράν, πολύ.
 longinquus, a, um, μακράν, καίμανας,
 μακρυνός.
 longitudo, inis, θηλ. 3. μήκος.
 longus, a, um, μακρός, πολὺς.
 loquor, quītur, (cutis) sum, 3. ὁμιλῶ,
 λαλῶ.
 lorica, ae, θηλ. 1. θώραξ.
 lorum, i, οὐδ. 2. ἱμάς, κουρίον.
 lubido, uis, θηλ. 3. ἐπιθυμία.
 luctifer, ri, 3. φθοροφόρος, ἀγχερινός.
 luctus, us, 3. πένθος, λύπη.
 luctus, i, 3. πένθος.
 ludus, i, 3. παίγνιον, παίγνιδιον.
 ludus litterarius, σχολαῖον, gladiatio, 3.
 μάχη.
 rius, παλαιότερος τῶν μονομάχων.
 ludi magister, διδάσκαλος.
 lugeo, luxi, 2. κενθῶ, λυποῦμαι.
 lumen, inis, οὐδ. 3. φῶς, ὀφθαλμός.
 luna, ae, θηλ. 1. σελήνη.
 lupa, ae, θηλ. 1. λύκαινα.
 lupus, i, 3. λύκος.
 lusciniā, ae, θηλ. 3. ἀηδών.
 lustro, 1. ἀγνίζω, καθαρίζω, ἐξετάζω, ὁ-
 πλοσκοπῶ.
 lustrum, i, οὐδ. 2. φεῖλα, κοίτη θηρίων.
 lusus, us, 3. παίγνιον. per lusum,
 πρὸς ἀστεῖον.
 lutum, i, οὐδ. 2. πηλός, γῆμα, λάσπη.
 lux, uis, θηλ. 3. φῶς.
 luxuria, ae, θηλ. 1. τρυφή.
 M.
 M, σημαίνει τὸ προνόμιον Marcus, Μάρ-
 κος. M' τὸ Manius, Μάνιος.
 macies, iei, θηλ. 3. λαχνότης, λιγνότης.
 mactio, 1. σφάττω.
 macula, ae, θηλ. 1. κηλὶς.
 mado, ui, 2. εἶμαι ὑγρός, βρεγμένος,
 κατάδροχος.
 magis, μᾶλλον, περισσότερον.
 magister, tri, 3. διδάσκαλος. magi-
 ster equitum, ἵπταρχος.
 magistratus, us, 3. ἀρχή, τὸ ὑ-
 πουργημα, ὁ ὑπουργός.
 magnifice, centius, centissime, μεγα-
 λοπρεπῶς.
 magnificentia, ae, θ. 1. μεγαλοπρέπεια.
 magnificus, a, um, μεγαλοπρεπής, πο-
 λύτιμος.
 magnitudo, uis, θηλ. 3. μέγεθος.
 magnopere, μεγάλως, πολύ.
 magnus, a, um, μέγας.
 majores, um, 3. πρόγονοι.
 maledixio, xi, ctum, 3. κακολογία, βλα-
 σφημῶ.
 maledicus, centior, centissimus, κακο-
 λόγος, βλάσφημος.
 maleficus, centior, centissimus, κα-
 κουργός.
 malo, malui, malle, προτιμῶ.
 malum, i, οὐδ. 2. μῆλον.
 malus, o, um, κακός.
 mando, 1. παραγγέλλω, διατάττω, ἐμπι-
 στεύομαι.
 mando, adi, sum, 3. μασσῶ.
 mane, ἑνωρίς, πρωί.
 maneo, manui, sum, 2. μένω.
 manes, um, 3. τὰ πνεύματα, αἱ ψυ-
 χαὶ εἰτε σκιά τῶν ἀποθανόντων.
 mano, 1. φέω.
 mansuetudo, ficio, factum, 3. θαμνίζω,
 ἡμερώνω.

manubiae, arum, θηλ. 2. χεῖρες.
 mansuetitio, misel, missum, 3. ἀπειθα-
 γαγία.
 manus, us, θηλ. 4. χεῖρ, προσοχή.
 marale, is, οὐδ. 3. καλὸν.
 mare, is, οὐδ. 3. ὁ ὁκεανός.
 margarita, ae, θηλ. 1. μαργαρίτις.
 maritus, a, um, θαλάσσιος.
 martitimus, a, um, θαλάσσιος, θαλασ-
 σινός, παραθαλάσσιος.
 maritus, i, ἀρσ. 2. σύζυγος.
 marmor, oris, οὐδ. 3. μάρμαρον.
 Mars, is, ἀρσ. 3. Ἄρης.
 massa, ae, θηλ. 1. σπός, πλῆθος.
 mater, matris, θηλ. 3. μήτηρ.
 materia, ae, θηλ. 2. ὕλη.
 matrimonium, i, οὐδ. 2. γάμος, ὁ παν-
 θρεῖα.
 matrōna, ae, θηλ. 1. οἰκονόμος, ἀρ-
 χόντισσα.
 maturesco, turus, 3. ὀριμάζω.
 maxilla, ae, θηλ. 1. σιαγόν.
 maxime, μέγιστον.
 medeor, moderi, 2. ἰατρῶν.
 medicamentum, i, οὐδ. 2. ἱατρικόν.
 medicōna, ae, θηλ. 1. ἡ ἱατρικὴ, τὸ ἱα-
 τρικόν.
 medīcus, i, ἱατρῶν, corpus, βέλταμῶν.
 medīcus, i, ἀρσ. 2. ἱατρός.
 medītor, i, μελετῶ.
 medius, a, um, μέσος, μετὰ τοῦ in me-
 dium agmen, eis τὸ μέσον τοῦ πλῆθους,
 per medios ignes, διὰ μέσου τοῦ πυρός.
 mehesteule, ae, τὸν Ἑράκλειον τῷ ἀλφ-
 οῖ.
 mel, mellis, οὐδ. 3. μέλι.
 membrana, ae, θηλ. 1. μεμβράνη, περ-
 γαμνή.
 membrum, i, οὐδ. 2. μέλος.
 meminī, isse, 3. ἐνθυμούμεναι.
 memor, oris, μνήμων, ἐνθυμούμενος.
 memorabilis, a, αξιομνημόνευτος, ἀξιό-
 λογος.
 memoria, ae, θηλ. 1. μνήμη, μνημονεύον.
 memōro, i, μνημονεύω, διηγούμαι.
 mendacium, i, οὐδ. 2. ψεῦδος.
 mēdax, acis, ψεύστης, ψευδολόγος.
 mens, ntis, θηλ. 3. νοῦς, ψυχὴ.
 mensis, is, ἀρσ. 3. μήνη.
 mentior, mentitus, aum, 4. ψεύδομαι,
 λέγω ψευδώς, ἀπατώ.
 mercator, aris, ἀρσ. 3. ἑμπορὸς.
 mercatus, us, ἀρσ. 4 ἀγορά, πανήγυρις.
 mercatura, ae, θηλ. 1. ἑμπορία.
 merces, cedis, θηλ. 3. μισθός, ἀνταμοιβή.
 Mercurius, i, ἀρσ. 2. Ἑρμῆς, ὁ ἄγγελος
 εἶπε μετ' ὁδὸς τῶν θεῶν.
 mereo, ui, uium, καὶ mereor, meritus,

aum, 2. μετ' ὁδοῦμαι, περιβῆαι.
 meritis de republica, ὁ ἐπαίτιος
 τῇ πατρίδι, ὁ ἔχων ἐκδοτέας διὰ
 τῇ πολιτείᾳ.
 meteo, meae, aum, 3. βυθίζω, καταδυ-
 θίζω.
 meridjanus, a, am, μεσημβρινός.
 meridianus, is, ἀρσ. 6. μεσημβρία.
 merito, ἔλιος, δικαίως.
 meritum, i, οὐδ. 2. ἔλιος, ἐκδότης.
 merula, ae, θηλ. 1. κόκκυφος.
 merx, eis, θηλ. 3. πραγματεία, ἐμπο-
 ρεύμα.
 messis, is, θηλ. 3. ὄρος, ὀρισμός.
 meta, ae, θηλ. 1. σκοπός, σημείον.
 metallum, i, οὐδ. 2. μέταλλον.
 metus, us, ἀρσ. 4. φόβος.
 meus, a, um, ἑμός, ἰδικός μου.
 migro, i, πορεύομαι, ἀποικίω, μεταβαί-
 νω.
 miles, mililis, ἀρσ. 3. στρατιώτης.
 militaris, e, στρατιωτικός, res militaris,
 ἡ πολεμική.
 militia, ae, θηλ. 1. στρατεία, στρατιω-
 τικὴ ὑπηρεσία.
 milixio, i, πολεμῶ.
 miles, χίλιοι, mille passus, ἔν (Ῥωμαί-
 κόν) μίλιον.
 miliarium, i, οὐδ. 2. μιλίαιον, σημεῖον
 τοῦ μίλου.
 milvius, i, ἀρσ. 2. γύψ, ἱεράκιον.
 minae, arum, θηλ. 1. ἀπειλαί, φοβέ-
 σμοι.
 Minerva, ae, θηλ. 1. Ἀθηνᾶ.
 minimo, ἐλάχιστος, πολλὰ ὀλίγον, μεθ' α-
 μῶς.
 ministerium, i, οὐδ. 2. ὑπηρεσία.
 minium, i, οὐδ. 2. ἡ μίλος (κόκκινη
 μεταλλικὴν χροίαν).
 minor, i, ἀπειλῶ, φοβερίζω.
 misero, ui, uium, 3. ἱλατόναι, σιμπε-
 ρῶ, ὀλιγοστεύω.
 misericordia, i, οὐδ. 2. θάνη.
 mirabilis, e, θαυμασίος.
 mire, θαυμασίως.
 miro, i, θαυμάζω.
 mirus, a, um, θαυμάσιος, θαυμαστός.
 miser, oris, arum, ἔλιος, δυστυχής.
 misereor, miseritius (miseritius) aum, 3.
 εὐπλαγχνίζομαι, λυποῦμαι.
 misēres, miseruit, (miseritum est), mi-
 serere, 2. εὐπλαγχνίζομαι, συλλυποῦ-
 μαι, ἱλεῶ.
 miseria, ae, θηλ. 1. ἡ ὀλιότης, δυστυχία.
 misericordia, ae, θηλ. 1. ἔλιος, εὐπλαγ-
 χνία.
 misis, e, ἱτακῆς, εὐμένης.
 mitto, misel, missum, 3. ἐλλῶ, ἀπο-
 στέλλω, βάλλω.

modestia, αε, θηλ. 1. μετριοφροσύνη, σωφροσύνη.
 modicus, α, um, μέτριος.
 modius, ι, άρσ. 2. μέτρος (μέτρον σίτου).
 modo, άντι του dummodo, εάν μόνον, φάναί να.
 moenia, ι, άρσ. 2. μέτρον, τρέπος.
 moenia, ium, ούδ. 3. τά τείχη.
 moere, ui, 2. λυποῦμαι.
 moles, ις, θηλ. 3. βάρος, όγκος, σωρός, μέγα οικεδόμενα.
 molestus, α, um, ενοχλητικός.
 mollis, ινι, itum, 4. μαλακόν.
 mollis, ε, μαλακός.
 monere, ui, itum, 2. νουθετώ, παραινῶ, ένθυμιζώ.
 mons, atis, άρσ. 3. όρος.
 mora, αε, θηλ. 1. άναβολή, μέλλησις.
 morbus, ι, άρσ. 2. νόσος, άρρώστια.
 mordax, acis, θηκτικός, δακνίτης.
 mortis, mortuus sum, 3. άποθνήσκω.
 mortor, ι, διατρίβω, άργοπορώ, nihil πο-
 ρος, εάν με μέλει.
 mortuus, α, um, σκυθρωπός.
 mors, tris, θηλ. 3. θάνατος.
 mortuus, us, άρσ. 4. δηγμός, δάγκωμα.
 mortalis, e, θνητός.
 mors, oris, άρσ. 3. ήθος, συνέπεια.
 motus, us, άρσ. 4. κίνησις, terras, σει-
 σμός.
 moveo, vi, tum, 2. κινῶ.
 mox, per' άλλογόν.
 mullebris, e, γυναικείος.
 muller, tris, θηλ. 3. γυνή.
 multitudo, inis, θηλ. 3. πληθος.
 multo, 1. τιμωρώ, ζημιώνω.
 multus, α, um, πολύς.
 mulx, πολός, κατά πολλά.
 mundus, ι, άρσ. 2. κόσμος.
 munio, ινι, itum, 4. περιτεγίζω, όπερα-
 σκίζομαι, viam, στρώνω δδόν.
 munus, tris, ούδ. 3. υπόδωγμα, δώρον.
 muralis, e, τειχικός.
 murus, ι, άρσ. τείχος.
 mus, muris, άρσ. 3. μύς, ποντίκιος.
 musca, αε, θηλ. 1. μυία.
 musculus, ι, άρσ. 2. ποντίκιον.
 musice, es, θηλ. 1. μουσική.
 musicus, α, um, μουσικός.
 mutatio, onis, θηλ. 3. μεταβολή, άλλαγή.
 mutuo, 1. μεταβάλλω, άλλάττω.

N

Nac, vul.
 Nam, γάρ, διότι.
 nasciscor, natus sum, 3. έντευχάινω, άποκτά.
 nates, ium, θηλ. 3. ρώθωνες (βουθώνια).

natio, ι, άρσ. 2. δηγούμεν, αίτη, αίμα.
 natus, sum, 3. γεννῶμαι, πα-
 gina annos natus, έξήκοντα έτη γη-
 νός, έξήκοντα έτων γήνηται.
 natus minor, ό νεώτερος, natus maior, ό πα-
 σότερος.
 natus, ι, άρσ. 2. βίς, μύτη.
 natalis, e, γενέθλιος, dies natalis, η
 γενέθλις.
 nato, 1. κολυμβώ, κλέω, έρχομαι.
 natura, αε, θηλ. 1. φύσις.
 naturalis, e, φυσικός.
 natus, ι, άρσ. 2. υιός (εκ του πατρός).
 naufragium, ι, ούδ. 2. ναυάγιον.
 nauta, αε, άρσ. 1. ναύτης.
 navalis, e, ναυτικός.
 navigabilis, e, πλουσιτός.
 navigatio, onis, θηλ. 3. πλοῦς.
 navigium, ι, ούδ. 2. πλοῖον.
 navigo, 1. πλέω.
 navis, is, θηλ. 3. ναῦς, πλοῖον.
 ne, μή, διά να μή, ne quidem, ούδέ, το
 έγκλιτικόν ne εἰς έρωτήσεις, εάν άκρῶ-
 ζεται, dausne? άμολογείσθαι.
 nec, ab. neque.
 necessarius, α, um, άναγκαῖος.
 neco, 1. φονεύω.
 nefas, άκλιτ. άνόσιον, άδικόν, άδύμετον.
 negligo, ει, ειμην, 3. άμελῶ.
 nego, 1. άρνούμαι.
 negotium, ι, ούδ. ούδ. 2. έργον, άργασία.
 facili negotio, εύεχώς.
 nemo, inis, άρσ. 3. μηδείς.
 nepos, tris, ούδ. 3. έπείος, δάσος.
 nepos, tris, άρσ. 3. έγγονος.
 Neptunus, ι, άρσ. 2. Ποσειδών.
 nequaquam, μηδώς, διόλου δέν, πο-
 σώς δέν.
 neque, (άντι του et non), ούτε, μήτε.
 nequeo, ινι, 4. δέν δυνάμαι.
 nescio, ινι, itum, 4. άγνοῶ.
 neuter, tra, trum, ούδέτερος, μηδείς τῶ
 δύο.
 nidifacio, 1. νεοτεύω, φωλεύω.
 nidus, ι, άρσ. 2. νεοτεία, φωλιά.
 niger, er, grum, μέλας, μαύρος.
 nihil, ούδέν. Άντι του non, κατ' ούδέν,
 διόλου δέν.
 nihilominus, ούχ ήττον, μελοντότα.
 nimis, α, um, υπερβολικός.
 nisi, εἰ μή, εάν δέν.
 nitidus, α, um, στίλπνός, φαειρός, λάμ-
 πρυν.
 nitior, tris, άρσ. 3. λαμπρής.
 nitrosus, α, um, νιτρούς.
 nix, nivis, θηλ. 3. χιών.
 nobilis, e, ένδοξος, γυναικός, εύγενής.
 nobilitas, atis, θηλ. 3. εύγένεια.

nobilis, 1. δοξάζω, λαμπρύνω.
 nocere, cui, eium, 2. βλάπτω.
 noctu, διά νυκτός.
 nocturnus, α, um, νυκτερινός.
 nodus, 1. ἀρσ. 2. κόμβος.
 nois, noisi, noile, δέν βίβω.
 nomen, inis, οὐδ. 3. ὄνομα.
 nominativum, νομινάσι.
 non, ἐν, οχι.
 nonagesimus, α, um, ἐννενηκοστός.
 pondum, μηκέτι, ἀκομή δέν.
 uonne, μήπως δέν.
 opothil, μικρόν τι, κατι.
 opopisi, μόνον, δέν. . . εἰ μή.
 poster, tra, trum, ἡμέτερος.
 nota, ae, θηλ. 1. σημεῖον.
 nota, 1. σημειώνω.
 novem, ἐννέα.
 novi, novisse, γνωρίζω, ἐμάθα.
 novus, α, um, νέος, καινούριος.
 nox, noctis, θηλ. 3. νύξ. de nocte, ἀπὸ
 τὴν νύκτα, πρὶν ἐξημερῶσθ.
 novius, α, um, βλαδερός, ἐπιλαθής.
 nubes, is, θηλ. 3. νέφος, σύννεφον.
 nubo, unsi, aurium, 3. ὑπανδρεύομαι
 (μὲ ἄνδρα).
 nudo, 1. γυμνώνω.
 nudus, α, um, γυμνός.
 nullus, α, um, μηδείς.
 num, μήπως, μηχανή.
 numen, inis, οὐδ. 3. νεῦμα, τὸ θεῖον, ἢ
 θεῖα δύναμις.
 numero, 1. ἀριθμῶ.
 numerus, 1. ἀρσ. 2. ἀριθμός.
 nucupro, 1. ὀνομάζω.
 nunquam, μηδέποτε, ποτέ δέν.
 nuntio, 1. ἀγγέλλω, ἀπαγγέλλω.
 nuntius, 1. ἀρσ. 2. ὁ ἀγγέλος, ἢ ἀγγελία,
 εἰδήσις.
 nuriae, arum, θηλ. 1. γάμος.
 nusquam, μηδαμῶ, πούποτε, δέν.
 nutritio, ivi, itum, 4. τρέφω, ἀνατρέφω.
 nutritia, icis, θηλ. 3. ἡ τροφή, βουδερία.
 nympha, ae, θηλ. 1. νύμφη (θεὰ τῶν πη-
 γῶν, δένδρων, ὀρνῶν καὶ κοιν. νεράιδες).

O.

oh, κρόθ. μ. αἰε. ἐξ αἰτίας, διὰ τίνος.
 obdormisco, mivi, mium, 3. ἀποκοιμώ-
 μαι.
 obdoso, xi, ctum, 3. ἐπικαλύπτω, σκε-
 πάζω.
 obedio (obedia) ivi, itum, 4. ὑπακούω.
 obeo, fi, itum, 4. πρέτω, κάμνω, ἐκτε-
 λῶ, ἀποθυῶσθω.
 obferro, 1. περιπλανώμαι.
 objaceo (objaces), jacui, 2. κείμαι ἐμ-
 προσθέν εἰνος.

ohio o (objicis), jecti, jectum, 3. ῥίπτω
 ἐμπροσθέν εἰνος.
 oblige, 1. ὑποχρεώνω.
 oblique, πλαγίως.
 obliquus, α, um, πλαγίος, λοξός, τρα-
 δός.
 obliviscor, litus sum, 3. λησμονεύω.
 obnoxius, α, um, ὑποκαταμένος, ἐκτεθει-
 μένος.
 obruo, rui, ritum, 3. παρεχώνω, σκα-
 πάζω.
 obscurio, 1. ἐπισκοπίζω, ἀμεινῶ.
 obsecro, 1. ἐξορκίζω.
 obsequor, quatus sum, 3. ἀκολουθεῖν.
 observe, 1. ἐπιτηρῶ, παράτηρῶ.
 obse, xdis, ἀρσ. 3. ὀμνέω.
 obsideo (obsides), sedi, sessum, 2. πο-
 λιρκῶ.
 obsidio, onis, θηλ. 3. πολιορκία.
 obsidionalis, e, πολιορκητικός.
 obstruere, icis, θηλ. 3. ματα, μηχανή.
 obiestor, 1. ἐπιμυρτύρομαι, ἐπιμονος
 παρακαλῶ.
 obliuo (oblitus), tioni, tentum, 2
 κατέχω, κρατῶ, λαμβάνω, obliui sen-
 tentia, ὑπερισχέει-ἡ γνώμη.
 obviem, icis ἀπάντησι, illu, απάντω, ire,
 προῦπαντώ, ὑπάγω εἰς ἀπάντησιν.
 occasio, onis, θηλ. 3. εὐκαιρία, ἀφορμή.
 occasus, us, ἀρσ. 3. δύσις.
 occidens, entis, ἀρσ. ἐσπέρα, δύσις.
 occidentalis, e, ἐσπερινός, δυτικός.
 occido, cidi, cismus, 3. φονεύω.
 occuro, 1. τυφλώνω.
 occulto, 1. κρύπτω.
 occultus, α, um, κρυφύς, κρυπτός.
 occipio, 1. κυριεύω.
 occuro, occucurri καὶ occurrí, eursum,
 3. τρέχω, ἢ ἔρχομαι εἰς ἀπάντησιν.
 occidus, 1. ἀρσ. 2. ὠκεανός.
 oclingenti, ae, α, ἐκπικροῦσι.
 octo, ὀκτώ.
 ocluginta, ὀγδοήκοντα.
 oculus, 1. ἀρσ. 2. ὀφθαλμός, ὀμμάτιον.
 odi, odisse, misit.
 odium, i, οὐδ. 2. μισός.
 odor, oris, ἀρσ. 3. ὀσμή, μυρωδία.
 odior, 1. διαφραίνωμαι, μισῶ.
 offero, obtuli, oblatus, offerre, προσ-
 φέρω.
 officina, ae, θηλ. 1. ἐργαστήριον.
 officio, (officis), feci, fecium, 3. ἀντι-
 φέρομαι, βλάπτω, ἐμποδίζω.
 officium, i, οὐδ. 2. καθήκον, χρέος, ὑπο-
 χρέωσις.
 olea, ae, θηλ. 1. ἐλαία.
 oleum, i, οὐδ. 2. ἔλαιον.
 olim, ποτέ, τὸ πάλαι.

olor, ὄρις, ἀρσ. 3. κόκκος.
 olus, ὄρις, οὐδ. 3. λάχανον.
 omnia, ὄνις, οὐδ. 3. ὅλων, σημείον.
 omnis, ε, πᾶς.
 opus, ὄρις, οὐδ. 3. φορτίον, βάρος.
 opusius, α, um, φορτορισμένος, βεβα-
 ρυμένος.
 opera, αε, θηλ. 1. ἐργασία. operam dare
 alicui, ἐνασχολοῦμαι, καταγίνομαι εἰς τι.
 opertor, 1. ἐργάζομαι.
 opimus, α, um, παχύς.
 oportet, uit, 2. πρέπει.
 oppidum, i, οὐδ. 3. πόλις, τόπος.
 oppono, posui, alium, 3. ἀντιτίθω. op-
 positus, ἀντικείμενος, ἀντικρινός.
 opportunus, α, um, εὐθετος, ἐπιτήδειος.
 opprimo, essi, essum, 3. καταπίπτω, κα-
 θυποτάττω.
 oppugatio, onis, θηλ. 3. ἡ πολιορκία.
 oppugno, 1. πολιορκῶ.
 ops, opis, θηλ. 3. βοήθεια, δύναμις, πληθ.
 opes, um, πλούτης, δυνάμεις.
 optio, onis, θηλ. 3. ἐκλογή.
 opulentus, α, um, πλούσιος.
 ora, ὄρις, οὐδ. 3. ἔργον, πόνημα.
 ora, αε, θηλ. 1. αἰγιαλός, ἀκτὴ.
 oraculum, i, οὐδ. 2. χρησμός, μαντεῖον.
 oratio, onis, θηλ. 3. λόγος.
 orator, oris, ἀρσ. 3. ῥήτωρ.
 orbis, is, ἀρσ. 3. κύκλος. in orbem jacē-
 re, πέττει κύκλῳ. orbis terrarum, ἡ οἰ-
 κομένη.
 orbo, 1. στερῶ, φαιρώ.
 ordino, 1. διατάττω, τακτοποιῶ.
 ordo, ὄνις, θηλ. 3. τάξις, τάγμα.
 origo, ginis, θηλ. 3. γένεσις, ἀρχή, πα-
 ραγωγή. originem ducō, γενεολογῶμαι,
 κατάγομαι.
 orior, ortus sum, 4. γίνομαι, ἀνατίλ-
 λω, προκύπτω.
 ornamentum, i, οὐδ. 2. κόσμημα, στο-
 λίδιον.
 ornatus, us, ἀρσ. 4. κόσμημα, στολή.
 erto, 1. προσεύχομαι, παρακαλῶ.
 ertus, us, ἀρσ. 4. δυνατός.
 os, ὄρις, οὐδ. 3. στόμα, πρόσωπον.
 os, ossis, οὐδ. 3. ὀστέον, κόκκαλον.
 ostendo, adi, nsum καὶ ntum, 3. δει-
 κνύω, παρασταίνω.
 ostium, i, οὐδ. 3. στόμα, ἐκβολή.
 ostreum, i, οὐδ. 2. ὄστρεον, ὀστρίδιον.
 otiosus, α, um, σχολάζων, εὐχαιρος.
 otium, i, οὐδ. 2. σχολή, ἔνισις.
 ovis, is, θηλ. 3. πρόβατον.
 ovum, i, οὐδ. 2. αὐγόν.

P.

P, σημαίνει τὸ προωνόμιον Publius, Πέ-
 κλιος.
 pabulum, i, οὐδ. 2. τροφή, βοσκή.
 pascor, pascus sum, 3. συμφωνῶ, κά-
 μνω συνθήκην.
 pactum, i, οὐδ. 2. συνθήκη, ὁμολογία.
 quo pacto, κατὰ τίνα τρόπον, πῶς.
 paeae, σχεδόν.
 palea, αε, θηλ. 1. ἄχυρον.
 pallidum, i, οὐδ. 2. γλαυδίον, ἱμάτιον.
 palma, αε, θηλ. 1. φοινίς, φοινικία.
 palpebra, αε, θηλ. 1. βλέφαρον.
 palus, udis, θηλ. 3. ἔλος, λίμνη.
 palustris, e, ἐλώδης, λιμνώδης.
 pando, ndi, nsum, 3. ἐκτείνω, ἐκπλώνω.
 panthera, αε, θηλ. 1. πανθήρ, κάρδαλις.
 papyrus, i, οὐδ. 2. πάπυρος.
 Parca, αε, θηλ. 1. Μοῖρα.
 parco, peperi καὶ parsi, parctum καὶ
 parsum, 3. φρίδομαι.
 pardus, i, ἀρσ. 2. πάρδος, κάρδαλις.
 parens, ntis, κοιν. 3. γονεύς, γονήτρις
 (πατήρ, μήτηρ), κτίστης, αἰτίας, ἐρευ-
 ρητής, συγγενής.
 parco, ui, 2. ὑπακούω.
 paries, ietis, ἀρσ. 3. τοίχος.
 pario, peperī, partum, 3. γέννω, εἰκτώ,
 κάμνω, ἐποτεῖω, ἀποκτώ.
 pariter, ὁμοίως, ὡσαύτως.
 paro, 1. ἐτοιμάζω, κατασκευάζω, παρα-
 τῶ, ἑτοιμοί.
 pars, rtis, θηλ. 3. μέρος, μέρος, πατρία,
 κόμμα.
 parsimonia, αα, θηλ. 1. φειδωλία, οἰκο-
 νομία.
 particula, αε, θηλ. 1. μερίδιον.
 partim, μέρος, κατὰ μέρος.
 partior, partitus sum, 4. μερίζω, μοιρά-
 ζομαι.
 pascus, us, ἀρσ. 4. γέννα, γένεσις.
 parum, ὀλίγον.
 parvulus, α, um, μικρός, μικρούτσικος.
 parvus, α, um, μικρός.
 pascor, pavi, pascum, 3. βόσχω, κρέσσω.
 pascor, eris, ἀρσ. 3. σπουδάζω, σπουργί-
 πτιον.
 passim, ἔδω καὶ ἐκεῖ, σποράδην.
 passus, us, ἀρσ. 4. βήμα, ἀνδρασκέλις.
 'Ο Ῥωμαῖκός passus ἦτον μέτρον πέντε
 ποδῶν. Erat mille passus, 2. Ῥωμαῖκόν
 μίλιον, εἴτε 5000 ποδῶν. Tria millia
 passum, τρία μίλια.
 passus, α, um, ἐπὶ πέντε, una passus, δεκά-
 τις (σταδίον).
 pastor, oris, ἀρσ. 3. ποιμήν, βοσκός.

patet factio, (patet factis), facti, factum, 3.
 πατέω, υί, 2. ελπίαι ανοικτός, εκτείνωμαι.
 pater, tris, δρος. 3. πατήρ, βουλευτής.
 paterfamilias, οικοδεσπότης.
 paternus, α, um, πατρικός.
 patientia, ae, θηλ. 1. υπομονή, καρτερία.
 patior, passus sum, 3. πάσχω, υποφέρω.
 patria, ae, θηλ. 1. πατρίς.
 patrimonium, i, οὐδ. 2. πατρική κληρονομία, εὐ πατρικά.
 patrocinium, i, οὐδ. προστασία, πατρωαία.
 patzōnis, i, δρος. 2. προστατής, υπερασπιστής, κήρυξ.
 patricius, is, δρος. 3. ἐξάδελφος (ὡς τοῦ θεοῦ ἢ τῆς θεᾶς).
 paucus, α, um, ὀλίγος.
 paulatim, κατ' ὀλίγον.
 paulo, ὀλίγον τι. paulo post, ὀλίγον ἔσπερον.
 paululum, ὀλίγον τι, ὀλίγα.
 pauper, eris, πτωχός.
 paveo, vi, 2. φοβέσθαι, εκπλήττομαι.
 pavo, opis, δρος. 3. ταῖς, παώνιον.
 pax, acis, θηλ. 3. ἡ εἰρήνη.
 pecco, 1. πλημμελῶ, ἀμαρτάνω.
 peccatus, eris, οὐδ. 3. αἵθετος.
 pecunia, ad, θηλ. 1. ἀργύριον, χρήματα.
 pecus, tidis, θηλ. 3. πρόβατον, βόσκημα, ζῶον.
 pecus, eris, οὐδ. 3. θήματα, πρόβατα, κτήνη, ποιμνιον.
 pedes, idis, δρος. 3. ὁ πεζός.
 pellagus, i, οὐδ. 2. πείλαγος.
 pellicio (pellis), lexi, lectum, 2. ἐλκῶ, ἐφίλκω, δελιάζω.
 pellis, is, θηλ. 3. δέρμα.
 pello, pepuli, pulsum, 3. ἐξάω, ἐξορίζω, διώκω.
 pendeo, pendē, pensum, 2. κρέμαμαι.
 penetrabile, is, οὐδ. 2. τὸ ἐνδοτερον (ὀκίας ἢ ναοῦ), πυλός.
 penditro, 1. ἐμβαίνω, εἰσπνέω.
 penitus, ae, θηλ. 1. γερόννητος.
 penna, ae, θηλ. 1. πτερόν.
 pensilis, e, κρεμαστός.
 penuria, ae, θηλ. 1. ἐνδεία, σπάνις.
 per, προθ. μ. αἰτ. διὰ τινος, διὰ μέσου.
 pera, ae, θηλ. 1. πήρα.
 peragro, 1. περιέρχομαι, διαπορεύομαι.
 percontor και percontator, 1. διερωτῶ, ἐξετάζω, ἐρωτάω.
 percussor, oris, δρος. 3. ὁ τραυματίζων, τινά, φονεύς, δολοφόνος.
 percussio, (percutis), cussit, cussum, 3. τρυπή, διατρύκω, περσῖ, κατόμω.
 clypeos, κλυπὼ τὰς ἀσπίδας.

(ΠΟΙΧ. ΜΑΘ. ΟΥΑΕΡ.

perdis, is, θηλ. 3. πέρδω.
 perdo, didi, ditum, 3. ἀφανίζω, χάω.
 perducō, uxi, ctum, 3. ὁδηγῶ εἰς, φέρω εἰς.
 peregrinatio, onis, θηλ. 3. ἀποδημία, περιόδια.
 peregrinus, α, um, ἑξωτερικός, ἀλλοδαπός.
 perennis, e, διαρκής, πολυχρόνιος αἰώνας.
 pereō, si, itum, 4. ἀπόλλυμαι, χάνομαι, ἀφανίζομαι.
 perfidia, ae, θηλ. 1. ἀπιστία.
 perfidus, α, um, ἀπιστός.
 pergo, perexi, perrectum, 3. προχωρῶ, ἐξακολουθῶ, πορεύομαι.
 periculum, is, periculum.
 periculus, α, um, ἐπικίνδυνος.
 periculum, i, οὐδ. 2. κίνδυνος.
 peritus, α, um, ἐπιστήμων, ἐμπειρός.
 pernio, 1. πέρνω, διαπορεύομαι.
 permisceo, isci, itum, (istum), 3. συμμιγνύω, ανακατώνω.
 permitto, misi, missum, 3. ἐπιτρέπω, ἀφίνω, συγχωρῶ.
 permultus, α, um, πλείστος, permultas res, κάμπολλα πράγματα.
 permutatio, onis, θηλ. 3. ἀλλαγὴ.
 permuto, 1. ἀλλάττω.
 pernicios, is, θηλ. 3. ὀλεθρός.
 perniciosus, α, um, ὀλεθρικός.
 perpendo, ndi, nsam, 3. σταθμίζω, ἐξετάζω, σκέπτομαι.
 perperam, κακῶς, ἀδίκως.
 perpatior, passus sum, pēti, 3. σκοπῶ, πάσχω.
 perpetuus, α, um, συνεχής, αἰώνιος.
 perscutor, atus sum, 3. καταπύω, καταδιώκω.
 perspicio, (perspicis), cxi, csum, 3. διορῶ, καταλαμβάνω, γινώσκω.
 persuadeo, (persuades), suasi, suasum, 3. καταπειθῶ, persuadeatur mihi, καταπειθομαι.
 perterreo, vi, itum, 2. φοβίζω, εκπλήττω.
 pertinaciter, δυσπειθῶς, ισχυρογνώμωνος.
 perdinax, asis, δυσπειθής, ισχυρογνώμων, πεισματικός.
 pertineo, (pertines), tui, tentum, 2. ἐκτείνωμαι, φθάνω εἰς.
 pervenio, (pervenis), veni, ventum, 4. ἔρχομαι εἰς εἰς, φθάνω εἰς.
 perverto, ti, sum, 3. ἀνατρέπω.
 pervius, α, um, διαβατός.
 pes, pedis, δρος. 3. ποδός.
 pessum agi, καταβυθίζομαι.
 pesillens, ae, θηλ. 1. λαιμός, πανόλη.

19

petilio, onis, θηλ. 3. ζήτησις, αίτησις.
 peto, ivi, itum, 3. παρακαλώ, ζητώ,
 προσβάλλω, υπάγω.
 petulantia, ae, θηλ. 1. ἀκαλασία, αὐθά-
 ρεια.
 phalaris, arum, θηλ. 1. τὰ φάλαρα,
 στελεσμός της κεφαλῆς τοῦ ἱπποῦ.
 philocephus, i, ἀρσ. 2. φιλόκεφαλος.
 piceas, alis, θηλ. 3. εὐπείθεια, ἀπακ-
 τή.
 pignus, oris, οὐδ. 3. ἐνέχυρον.
 pila, ae, θηλ. 1. σφαίρα, πᾶλλα.
 pileus, i, ἀρσ. 2. πῖλος (ἵδιος καπέλου
 τῶν παλαιῶν).
 pilus, i, ἀρσ. 2. δαίς, τρίχα.
 pingo, i, i, ium, 3. χρωματίζω, χρομα-
 τίζω, χέντω.
 pinguis, e, παχὺς.
 pirata, ae, ἀρσ. 1. πειρατής.
 piscator, oris, ἀρσ. 3. ἄλιεύς, ψαράς.
 piscis, is, ἀρσ. 3. ἰχθύς.
 pistinum, i, οὐδ. 3. κύλας, χειρομύλον.
 pius, e, um, εὐσεβής.
 placeo, ui, itum, 2. ἀρέσκω, μίλλω pla-
 ceo, παταίσθησθαι, placui, ἀποσπαιί-
 ται.
 placidus, e, um, ἡσυχός.
 plaga, ae, θηλ. 1. δίκτυον, πληγή.
 plango, παντὶ.
 platus, ae, θηλ. 1. πλατάν. (ἵδιος ἔρω-
 διου).
 plastrum, i, οὐδ. 2. ὄχημα.
 plebs, ebris, θηλ. 3. ὄχλος, ὄχλος.
 plecto, ere, 3. τιμωρῶ.
 plenus, e, um, πλήρης, γεμάτος.
 plenumque, ae, iai, τὸ πλήρες.
 plumbeus, e, um, μολυβδίνος.
 plumbum, i, οὐδ. 3. μολυβδός.
 plura, ui, 3. ὅω, βρῆχω.
 plus, πλείονος.
 Pluio, ōis, ἀρσ. 3. πλουῖον, ἄδω.
 poëllum, i, οὐδ. 2. ποτήριον.
 poëma, ōis, οὐδ. 3. ποίημα.
 poena, ae, θηλ. 1. ποινή, τιμωρία. pœ-
 nam do, τιμωροῦμαι.
 Poënus, i, ἀρσ. 2. ὁ Καραχθόνιος.
 poenitet (me), poenituit, 2. μεταμέ-
 νω.
 poëtis, ae, ἀρσ. 1. ποιητής.
 poi, μά τὸν θεόν!
 pollex, icis, ἀρσ. 3. ἀντίχειρ.
 pollicor, citus sum, 2. ὑπόσχομαι.
 pomifer, era, erum, ὀπωροφόρος.
 pompa, ae, θηλ. 1. πομπή.
 pomum, i, οὐδ. 2. μήλον.
 pondus, oris, οὐδ. 3. βάρος.
 pono, posui, situm, 3. θέτω, βάλλω.
 pons, nris, ἀρσ. 3. γέφυρα.
 populus, i, ἀρσ. 3. διακροῦμαι.
 populus, i, dco, 2. λαός.

porrigo, porrexi, rectum, 3. ἐκτείνω,
 προσφέρω.
 porta, ae, θηλ. 1. πύλη.
 portendo, nuli, itum, 3. προσφέρω,
 προσητεύω, σημαίνω.
 porticus, us, θηλ. 4. πύλος.
 portio, i, oris, βασιλεία.
 portus, i, ἀρσ. 2. λιμὴν.
 posco, poposci, 3. ζητώ, ἀπαιτώ, προσ-
 κάλω.
 possessio, onis, θηλ. 3. κτήσις, κτήσις.
 possessor, oris, ἀρσ. 3. κτήτωρ, ἰδιοκτή-
 τής.
 possideo (possides), sed, cessum, 2 κα-
 τέμαι, ἔχω, κατέχω.
 possum, potui, posse, δυναμαι.
 post, προθ. μ. αἶς, μετὰ τίνα. ὅς ἐστι
 ὑστερον. aliquot annis post, ἔχ. τίνα
 ὑστερον.
 postes, ὑστερον, μετὰ ταῦτα.
 posterus, e, um, ὁ, ἡ, τὸ ὑστερον, ἀπο-
 λουθός. in posterum, εἰς τὸ ἔτι.
 postei, orum, οἱ μεταγενέστεροι.
 postis, is, ἀρσ. 3. παραστάς, παραστάτης
 τῆς θύρας.
 postulo, 1. ἀπαιτώ.
 potens, ōis, δυνατός.
 potestas, ae, θηλ. 1. δύναμις.
 potestas, alis, θηλ. 3. δύναμις, ἐξουσία.
 potio, onis, θηλ. 3. πόσις, ποτόν.
 possor, itus sum, 3. κυριεύω, κατέχε-
 ρω, ἀποκτάω.
 potius, potissimum, μάλλον, μάλιστα.
 pote, i, πῶς.
 potius, us, ἀρσ. 4. πῶς, ποτόν.
 pote, προθ. μετ' ἀπαρ. ἀπό, εἰς τι, ὅς
 πρός.
 prealtus, e, um, ὑψηλότερος, βαθύτατος.
 praeheo, ui, xium, 2. προσφέρω, speci-
 em, ἔχω δῆν, φαίνομαι ὡς δῆ.
 praecedo, cessi, cessum, 3. προηγούμεναι,
 προκοπεύομαι.
 praecceptor, oris, ἀρσ. 3. διδασκαλός,
 καθηγητής.
 praeciptum, i, οὐδ. 2. ἐντολή, διδάχη.
 praecido, cidi, eisum, 3. ἀκρωτηριάζω,
 κόπτω.
 praecipio, (praecipis), cepi, ceptum, 3.
 προγράφω, διατάττω.
 praecipito, 1. κρημνίζω.
 praecipue, ἐξαιρέτως, μάλιστα.
 praecipuus, e, um, ἐξαιρετός, κυριώτατος.
 praeclear, ενδοξέως.
 praeclarus, e, um, ενδοξός.
 praecido, ei, sum, 3. ἀποκλείω, τιπο-
 δίζω.
 praeco, onis, ἀρσ. 3. κηρύττω.
 praeda, ae, θηλ. 1. λεία, λείψον.

πραεδο, 1. διδάσκω, ἡγανώ, ἐκτενέ-
 ρομαι, ἀφύπνω. 2. διδοί, ἀφύπνω.
 praedico, 11, otium, 3. προλέγω, προφη-
 τεύω.
 praedor, 1. ἀπαρτίζω, ἀπαρτίζω.
 praefero, 111, latum, ferre, προεργάζω,
 προτιμάω.
 praefinio, (praefinitis), 111, latum, 4. ὀρί-
 ζω, προορίζω.
 praefor, atus sum, 1. προλέγω, λέγω,
 προφητεύω.
 praeflor, 1. μάχομαι.
 praemium, 1, eod. 2. βραβεῖον, praemlis
 afficio, βραβεύω.
 praemitto, misi, missum, 3. προσκο-
 πίζω, προπομπεύω.
 praemuntio, 1. προγγύλλω, κηρύττω.
 praeparo, 1. προετοιμάζω, ετοιμάζω.
 praeporo, posui, altum, 3. πρότιμα, προσ-
 φέρω.
 praescens, ntis, παρών.
 praesepere, is, eod. 3. παύειν, παύω.
 praesidium, 1, eod. 3. φρουρά, ὑπερασπι-
 σις, βοηθεία, praesidio esse allicui, ὁ-
 περασπίζω τινά.
 praestans, ntis, ἔξοχος.
 praestantia, ae, θηλ. 1. ὑπεροχή.
 praesto, stiti, stitum, 1. παρίτω, se
 praestare, διακινδυνεύω, praestari, κάλ-
 λιον εἶναι.
 praesum, ful, esse, ἀπιστατώ, προσπύ.
 praetendo, ndi, ntum, 3. ἐκτείνω πρό-
 τιμος.
 praeter, pro, 1. εἰς, ἔκτος, παρά.
 praeteres, ἔκτος τούτου, πρὸς τούτοις.
 praetereo, ii, itum, 4. παρέρχομαι, δια-
 δαίνω.
 praeteritus, a, um, παρελθών.
 praeterquam, ἔκτος, πλην.
 praetorius (vir), στρατηγικός, (ὁ χρημα-
 τιστὴς πραιτωρ).
 pratum, 1, eod. 2. λιμνὴν, λιβάδιον.
 pravus, ails, θηλ. 3. κακία, κνηρία.
 pravus, a, um, κνηρὸς, κακός, διεταμ-
 νίως.
 proces, cum, θηλ. 3. δεήσεις, παρακλή-
 σεις.
 precor, 1. προσεύχομαι, παρακαλῶ.
 prehendo, ndi, usum, 3. πιάνω, συλ-
 λαμβάνω, λαμβάνω.
 premo, essi, essum, 3. πιέζω, θλίβω.
 pretiosus, a, um, πολύτιμος.
 pretium, 1, eod. 2. τιμή.
 pridie, τὴν προλαβούσαν ἡμέραν.
 primoris, e, πρώτος, ὁ, ἡ τὸ ἐμπροσθεν.
 primus, a, um, πρώτος, prima nocte ἡ
 ἀρχὴ τῆς νυκτός, quum primum, ἅμα,
 εὐθὺς ἀπ' οὗ.

principes, eipre, πρώτος, πρῶτος, ἀρ-
 χων, ἡγεμόν.
 principatus, us, d. eod. 4. ἡγεμονία, πρ-
 ωτεία.
 principium, 1, eod. 2. ἀρχή.
 prior, ius, πρότερος, (πρώτος πρὸς δύο).
 priusquam, prius, πρὸ τοῦ ὅτι.
 privatus, a, um, στερημένος, ἑξωτερικός,
 ἰδιώτης.
 pro, pro, 1. ἀπὸ, ἀπὸ, ἀπὸ, ἀπὸ.
 probabilis, a, πιθανός.
 proboscis, cidis, θηλ. 3. προβοσκίς.
 procedo, cessi, cessum, 3. προβαί-
 νω, προχωρῶ, ἐκτενέχομαι.
 proceritas, ails, θηλ. 3. ἰσχυρότης, τὸ
 εὐμηκεῖ.
 procerus, a, um, ὑψηλός, ἐκτεταμένος,
 μακρός.
 proclamo, 1. ἀνακρῶ, ἀναβάν.
 procreo, 1. γέννω.
 proci, μακρόν.
 procuro, 1. φροντίζω, ἐπιμελούμαι.
 procuro, curre, cal, curre, curre, 3. προτρέχω, ἐκτενέχομαι.
 prodigium, ii, eod. 3. τίσις, δαίμων.
 proditor, oris, ἀπὸ. 3. προδοτής.
 prodo, didi, ditum, 3. προδίδω, παραδί-
 δω, διηγούμεναι.
 proellor, atre praellor, 1. μάχομαι.
 proellum, 1, eod. 2. μάχη.
 profligator, sectus sum, 3. παρανομία,
 ὀπάγω, προτρέχομαι.
 profiteor, fessus sum, 2. ὁμολογῶ, δι-
 αχυρίζομαι, ἐπαγγέλλομαι.
 profugio (profugis), fugi, fugitum, 3.
 καταφεύγω.
 profusus, a, um, φεύγων, ροιζός, ἑορί-
 στος.
 profundus, a, um, βαθύς.
 progredior, gressus, sum, gredi, 3. προ-
 χωρῶ, προβαίνα.
 prohibeo, (prohibes), hui, itum, 2. ἐπι-
 ποδίζω, ἀπαγορεύω.
 projicio (projicis), jeci, jectum, 3. ὀ-
 πτω κάτω.
 prolabor, lapsus sum, 3. πίπτω, κατα-
 πίπτω.
 prolato, 1. ἐκτείνω, αὐξάνω.
 proles, is, θηλ. 3. γενεά, ἀπόγονος.
 promitto, misi, missum, 3. ὁλοκαύτω.
 promentorium, 1, eod. 2. ἀκρωτήριον.
 promoueo (promoves), movi, mo um,
 3. προάγω, κινῶ ἑμπρός, προχωρῶ.
 propago, 1. αὐξάνω καὶ πληθύνω τὸ γέ-
 νος, τὸ εἶδος.
 prope, propius, proxime, πλησίον.
 propero, 1. ἐκπύδω, ἐκτενέχομαι.

propinquitas, α, um, ὁ, ἡ, τὸ πλησίον, συγγενής.
 propius, ius, πλησιέστερος.
 propius, posui, posuim, 3. προθέτω, προβάλλω, προστείνω, ἐκθέτω. mihi propositum est, ἀπεφασίσα, προτίθεμαι.
 proprius, α, um, ὁ, ἡ, τὸ δικῆτος, ἰδιαιτέρας.
 propter, προθ. μ. αἰτ. ἐξ αἰτίας, διὰ τινα.
 propulsio, 3. ἀποκρούω, φυγαδεύω, διώκω.
 propylaea, orum, ὁδὸς. 2. προπύλαια.
 prora, αε, θηλ. 1. πῶρα.
 proscribo psi, ptum, 3. προγράφω.
 prosēquor, ūtus sum, 3. ἀκολουθῶ, συνακολουθῶ. honoribus, βραβεύω με τιμᾶς.
 prospectus, us, ἀρσ. 4. θεωρεῖα, θέα.
 prospera, εὐτυχῶς.
 prosterno, stravi, stratum, 3. βέπτω κατὰ γῆς, στρώνω.
 prosum, profui, prodesset, ὠφελῶ.
 profectus, πάρευτα.
 protēro, trivi, tritum, 3. συντρέβω, καταπατῶ.
 protraho, traxi, tractum, 3. ἀναβάλλω, βραδύνω.
 provenio (provēnio), vēni, ventum, 4. ἀναφανισκομαι, προκύπτω.
 providentia, αε, θηλ. 1. πρόνοια.
 provocatio, onis, θηλ. 3. πρόκλησις.
 provoco, 1. προκαλῶ. ad aliquem, ἐκ καλῶ εἰς τινα.
 prudentia, αε, θηλ. 1. φρόνησις, σύνεσις.
 psittacus, i, ἀρσ. 2. ψιττάκος.
 publice, δημόσιως.
 publicus, α, um, δημόσιος.
 pudeo, puduit, (puduit est), 2. ἐντρέπομαι.
 pudibundus, u, um, αἰδέμων, ἐντροπαλός.
 puer, eri, ἀρσ. 2. παῖς.
 puerilis, e, παιδικός.
 pueritia, αε, θηλ. 1. παιδικὴ ἡλικία.
 pugna, αε, θηλ. 1. μάχη.
 pugno, 1. μάχομαι.
 Punicus, α, um, Καρχηδονιάκος.
 punio, ivi, itum, 4. τιμωρῶ.
 pupillus, i, ἀρσ. 2. ὁρψανός.
 puppis, is, θηλ. 3. πρύμνα.
 purgo, 1. καθαρίζω.
 purpura, αε, θηλ. 1. πορφύρα.
 purpuratus, α, um, πορφυροφόρος, σάβλος.
 purpureus, α, um, πορφυρέος.
 pusillus, α, um, μικρός.
 puteus, ei, ἀρσ. 2. πηγάς.
 putio, 1. νομίζω.
 putresco, trui, 3. σήπομαι, σαπίζω.

pyra, αε, θηλ. 1. πυρᾶ.
 pyramis, idis, θηλ. 3. πυραμίς.

Q.

Q, σημαίνει ὅτι προαναβέβητο Quintus, Εὐέντος.
 quadragesimus, α, um, τεσσαρακοστός.
 quadraginta, τεσσαράκοντα.
 quadriga, αε, θηλ. 1. τεθρίπκον, ὄχημα με τέσσαρας ἵππους.
 quadringentesimus, α, um, τετρακοσιοστός.
 quadringenti, αε, α, τετρακόσιοι.
 quadrupes, pedis, τετραπόος.
 quāero, quāeriv, q̄itum, 3. ζητῶ, ἐρωτῶ.
 quāestio, onis, θηλ. 3. ζητήσις, ἐρωτήσις.
 quāestus, us, ἀρσ. 4. κέρδος.
 qualis, α, ποῖος; τί λογής; ἀναφορικῶς ὁποῖος.
 quam, παρὰ, ἡ.
 quamdiu, πῶσον καιρόν; πῶσθην ὥραν; ἀναφορικῶς ὅσον, ὅπουσον καιρόν.
 quāquam, 2u καὶ, ὅσον καὶ ἄν.
 quāvis, ἄν καὶ, μολονότι.
 quanto, . . . tanto, ὅσο, . . . τόσῳ.
 quantopore, πῶσον; πῶσον πολὺ; ἀναφορικῶς ὅσον.
 quantus, α, um, πῶσον μέγας; πῶσος; ἀναφορικῶς ὅσος; ὅπως.
 quānduslibet, quāntalibet, quāntumlibet, ὅσος καὶ ἄν, ὅσον μέγας ἢ πολλὸς καὶ ἄν.
 quāpropter, διὰ τί; ἀναφορικῶς ὅθεν.
 quare, διὰ τί; ἀναφορικῶς ὅθεν.
 quārtus, α, um, τέταρτος.
 quāsi, ὡσάν, τρόπον τινά, ὡσάν νά.
 quātriduum, i ὁδ. 2. τετραήμερον.
 quātuor, τέσσαρες.
 queo, quiv, quitum, q̄ire, δύναμαι.
 quercus, us, θηλ. 4. ἔρως.
 quāduordecim, δεκατέσσαρες.
 quēro, quēstus sum, 3. παρακυνούμαι.
 qui, quae, quod, τίς; ποῖος; ἀναφορικῶς ὅστις, ὁ ὅποιος.
 qui, πῶς; ἀναφορικῶς ὅπως.
 quis, ἰδίῳ, ἐπειδὴ.
 quidē, quāedam, quoddam, τίς, τί, κάποιος.
 quidē, μέν, τοῦλάχιστον. ne quidē, οὐδέ.
 quin, μή, μήπως, ὥστε νά μή, non dubito quin, δέν ἀμφιβάλλω νά.
 quinquagēni, αε, α, ἀνὰ πενήκοντα, ἑκαστός ἢ ἑκάστοτε πενήκοντα.
 quinquaginta, πενήκοντα.
 quinq̄ue, πέντε.
 quingules, πεντάκις.
 quis, quid, τίς; τί;

quisnam, quidnam, τίς, τί;
 quisquam, quidquam, τίς, τί, κάποιος,
 κάποτε.
 quisque, quidque, καὶ quodque, πᾶς τις,
 ὁ καθέ τις, εἰς ἕκαστος.
 quisquis, quidquid, ὅστις ἔστι, ὅποσος-
 δήποτε.
 quivis, quavis, quodvis, καὶ quidvis,
 πᾶς τις, ὁ καθέ τις.
 quio, ποιῶ, ποιῶ; ἀναφορικῶς· ἔποι, ἔποιω
 (ἐπὶ κινήσεως).
 quod, διότι.
 quomodo, πῶς, κατὰ τίνα τρόπον, ἀνα-
 φορικῶς· ὅπως, κατὰ τὸν ὅποιον τρόπον.
 quondam, ποτέ.
 quoniam, ἐπειδὴ.
 quosque, καὶ, ὡς πῶς, ὁμοίως.
 quot, ὅσκι, πόσοι; ἀναφορικῶς· ὅσοι.
 quotannis, κατ' ἔτος.
 quotidie, καθ' ἡμέραν.
 quoties, πῶς, ἀναφορικῶς, ὡσάκις.
 quum, ὅτε, ὅταν, ἐπειδὴ. Μετὰ ὑπερσυν-
 τελικοῦ· ἀφ' οὗ.

R.

radius, ἀρσ. 3. ῥάδιος, ἀκτίς.
 radix, ἰκίς, θηλ. 3. ῥίζα.
 ramus, ἰ, ἀρσ. 2. κλάδος, κλωνάριον.
 rana, αε, θηλ. 1. βάτραχος.
 rapina, αε, θηλ. 1. ἀρπαγή.
 rapio, ρυί, ριπτι, 3. ἀρπάζω.
 raptor, ορίς, ἀρσ. 3. ἄρπαξ.
 raro, σπανίως.
 rarus, α, um, σπανίως, ἀραιός.
 ratio, ὄνις, θηλ. 3. λόγος, αἰτία, τρόπος,
 νοῦς, τὸ λογικόν.
 ralis, is, θηλ. 3. σχεδία.
 rebello, 1. ἀνανεῶναι τὸν πόλεμον, ἀπο-
 στατῶ.
 recedo, cessi, cessum, 3. ὑποχωρῶ, ἀ-
 ναχωρῶ, ἀπέρχομαι.
 recens, nris, νέος. recens natus νεόγ-
 νος.
 recessus, us, ἀρσ. 4. μυχός, μοναξία.
 recipio, (recipi-), cepi, ceptum, 3. πά-
 λιν ἢ ὅπως λαμβάνω, ἀναλαμβάνω, ἔ-
 χωμαι. se recipere, ὑποχωρῶ, ὁπισθο-
 δρομῶ.
 recognosco, novi, novum, 3. ἀναγνωρίζω.
 recelligo, legi, lectum, 3. πάλιν συλ-
 λέγω, ἀναλαμβάνω.
 reconditus, a, um, ἀποκρυφός.
 recondo, dixi dictum, 3. κρύπτω.
 recordatio, ὄνις, θηλ. 3. ἀνάμνησις, ἐν-
 θύμησις.
 recro, 1. ἀποκατασταίνω, ἀναψύχω, ἀ-
 ναζωπορεύω.

recte, ὀρθῶς.
 rectus, a, um, εὐθύς, ὀρθός, ὀρθός.
 recupero, 1. ἀναλαμβάνω, λαμβάνω, πω-
 ρεύω· πάλιν.
 redde, dixi, dictum, 3. ἀποδίδω, δίδω ὁ-
 πῶς, κατασταίνω, ἀποκατασταίνω, γα-
 λήνην, ἀναφέρειν αἰτίαν, γὰρ, ἀπαν-
 λαμβάνω ἀξίως.
 redeo, ii, itum, ire, ἐπανέρχομαι, ἐπι-
 στρέφω.
 redigo, egi, actum, 3. ἐπαναφέρειν ὁπίσω.
 in potestatem, καθυποτάττω.
 redimo, emi, emtum, 3. λυτρῶναι, ἐπα-
 γοράζω.
 reditus, us, ἀρσ. 4. ἐπάνοδος, ἐπιστροφή.
 redūco, xi, uctum, 3. ἀπανάγω, ὀδηγῶ
 ὁπίσω. in gratiam, ἐξαναφιλῶναι.
 refero, tūli, lātum, ferre, ἐξαναφέρειν,
 φέρω ὁπίσω. gratiam, ἀποδίδω χάριτας.
 beneficium, ἀνακαλεῖσθαι εὐεργεσίαν, vi-
 ctarium, νικῶ νίκην, ἐκδίδω νικητῇ.
 imaginem, παρασταίνω εἰκόνα, παρο-
 μιάζω.
 refert, retulit, referro, συμφέρει, μέλει.
 refugio, xi, xum, 3. ἀναρρέω, μένει εἰς
 τὰ ὅπισθα.
 refugio, (refugis), fūgi, itum, 3. κατα-
 φύγω, φεύγω ὀπίσω.
 regia, ae, θηλ. 1. τὴ ἀνακτορία, τὸ πα-
 λάτιον.
 regina, ae, θηλ. 1. βασίλισσα.
 regio, onis, θηλ. 3. περιχώ, χώρα.
 regius, a, um, βασιλικός.
 regno, 1. βασιλεύω.
 regnum, i, οὗδ. 2. βασιλείον, βασιλεία,
 βασιλικὴ διοίκησις.
 rego, xei, reatum, 3. διευθύνω, διοικῶ.
 regredior, gressus sum, gredi, 3. ἐπι-
 στρέφω, ὁπισθοδρομῶ.
 regressus, us, ἀρσ. 4. ἐπιστροφή.
 religio, onis, θηλ. 3. εὐσέβεια, λατρεία,
 θρησκεία.
 relinquo, liqui licum, 3. ἀφίνα ὀπίσω,
 καταλείπω, ἐγκαταλείπω.
 reliquiae, arum, θηλ. 1. λείψανα.
 reliquus, a, um, λοιπός, ἐπιλοιπός.
 remaneo (remanes), mansi, sum, 3. μέ-
 νω ὀπίσω.
 remedium, i, οὗδ. 2. θεραπεία, ιατρικόν.
 remitto, misi si, missum, 3. ἀναπέμψω,
 στέλλω ὀπίσω.
 removeo (removes), movi, motum, 3.
 ἀπομακρύνω.
 remus, i, ἀρσ. 2. κωπύον.
 removo, 1. ἀνακαίνω.
 renuntio, 1. ἀπαγγέλλω, κοινοποιῶ.
 reor, ratus sum, rexi, 2. νομίζω, κρίνω.
 repeti, 1. ἀνανεῶναι, ἐπισκευάζω.

repente, ἐξαίφνης.
 reperio (repēris), repēti, repertum, 4. εὕρισκω.
 repeto, tēti, itum, 3. ἀπαιτῶ, ζητῶ, ἐκ-
 πύσω, beneficium, ζητῶ ἀντιμεταλήψιν.
 reperio, tēti, itum, 2. γαίω, γίνομαι.
 reperio, posui, positum, 3. πάλιν θέτω, ἀποβάλλω.
 reperio, 1. φέρω ὅπισθεν, ἀποκτῶ, λαμβάνω.
 repraesento, 1. παραστήτω.
 repudio, 1. καταφρονῶ, ἀποβάλλω, ἀποκ-
 πέμπω.
 repugno, 1. ἀντιμάχομαι, ἀντιφύρομαι.
 requiro, requisivi, requisitum, 3. ζη-
 τῶ, ἀναζητῶ, ἀπαιτῶ.
 res, rei, θηλ. 5. πράγμα, ὑπόθεσις, res, κατά τὴν πρᾶξιν, re vera, τῷ ὄντι, res gestae, τὰ πεπραγμένα, τὰ κατορθώμα-
 τα, res familiaris, οἰκιακὴ περιουσία, κατὰ οἶκον, res militaris, ἡ πολέμικη περιουσία, 1. φολάτω, διασώζω, ἀποκρί-
 resideo (resides), sedi, sessum, 2. κά-
 θημαι.
 resitinus, a, um, ἀνάσμιος, σιμός.
 resisto, stiti, stitum, 3. ἀντιστάω, ἀν-
 εσθίω, solvi, solutum, 3. ἀναλύω.
 respondo, nāi, neum, 2. ἀποκρίνομαι, ἀρμόζω, εἶμαι ἀνάλογοι.
 responsum, 1, οὐδ. 2. ἀποκρίσις.
 respublica, respublicae, θηλ. 1. πολιτεία, διοίκησις τῆς πολιτείας, τὰ πράγματα.
 respuo, ui, itum, 3. ἀποκτῶ, ἀποβά-
 λλω, καταφρονῶ.
 resituo, ui, itum, 3. ἀποκαταστήνω, κατεστήνω πάλιν.
 retineo (retines), tēui, tentum, 2. κα-
 ἔχω, κρατῶ ὅπισθεν.
 reversa, fē. res.
 reverentia, ae, θηλ. 1. σέβας.
 revertero, rēi, rsum, καὶ reuerto, rsus
 sum, 3. ἐπιστρέφω, ἐπανέρχομαι.
 reviresco, vireui, 3. ἀναβάλλω, ἐξαναρ-
 σιζῶ.
 revēdo, 1. ἀνακαλῶ, καλινρθῶ.
 revēdo, 1. ἀναπετῶ, πετῶ ὀπίσω.
 rex, regis, ἀρσ. 3. βασιλεὺς.
 rhinoceros, otis, ἀρσ. 3. ρινόκερος.
 rideo, tēi, sum, 2. γελῶ, καταγελῶ.
 rigeo, ui, 2. ψύγω, κρυάω.
 rigo, 1. ποτίζω, βρέγω.
 rira, ae, θηλ. 1. ὄχθη.
 risus, us, ἀρσ. 4. γέλως, γέλασμα.
 rixor, atus sum, 1. ἐρίζω, μαλόνω.
 robor, oris, οὐδ. 3. ῥώμη, δύναμις.
 rogo, 1. ἐρωτῶ, παρακαλῶ.
 rogas, i, ἀρσ. 2. πυρά.
 rostrum, 1. οὐδ. 2. τὸ ῥύγχος, rostrum

navis, ἑμβολόν, (σίδηρον μυτερόν ἐμ-
 προσθεν τῆς πλώρης.)
 rotundus, a, um, στρογγύλος.
 ruber, bra, brum, ἀσπράς, κόκκινος.
 rudis, e, ἀπείληκτος, ἀκαίδευστος.
 ruina, ae, θηλ. 1. κρημνισμός, ἐρείπιον.
 rumpo, rupi, ruptum, 3. θραύω, κόπτω, ἐκείζω.
 ruo, ui, ruxum (rutum), 3. πίπτω, κρη-
 μνίζομαι.
 rures, is, θηλ. 3. κρημνός, πέτρα, ῥα-
 χος.

rursus, ὀπίσω, αὖτις, πάλιν.
 rus, ruris, οὐδ. 3. ἀγρός, χωρίον, ἐσοχὴ
 rusticus, a, um, χωρικός, ἀγροίκος.

S.

S, σημαίνει τὸ προωνύμιον Sextus, Σέξ-
 τος.
 Sacerdos, otis, κοιν. 3. ἱερεὺς, ἱερεὺς.
 sacer, era, erum, ἱερός, sacer, orum, τὸ
 ἱερόν, λατρεία, θυσία.
 sacrificium, i, οὐδ. 2. θυσία.
 sacrifico, 1. θύω, θυσιάζω.
 sacro, (sacrius, sacrissime), πολλὰς,
 συχνάκις.
 saevio, ii, itum, 4. ἀγριάζω, φέρομαι
 ὀμῶς.
 saevitas, atis, θηλ. 3. ἀγριότης, ὀμότης.
 saevus, a, um, ὀμρός, ἄγριος.
 sagino, 1. σιτῶ, τρέφω διὰ τὰ παχύνειν.
 sagitta, ae, θηλ. 1. βέλος, σάκος.
 salio, salii (salui), saltum, 4. κηδῶ.
 salto, 1. χορεύω.
 salubris, e, καὶ saluber, bris, bre, ὀ-
 γεινός.
 salubritas, atis, θηλ. 3. τὸ ὕγιον.
 salum, i, οὐδ. 2. πέλαγος, σάλας.
 salus, ūlis, θηλ. 3. σωτηρία.
 salutatis, e, σωτήριος, ὕγιον.
 saluto, 1. συγχάζω, χαίρω.
 salvus, a, um, σῶος, ἀκέραιος, ἀσφαλής,
 ἄβλαπτος, ἀτιμώρητος.
 sanctus, a, um, ἅγιος, σεβαστός, ἐμπε-
 πτος.
 sase, βέβαια, τῷ ὄντι, μάλιστα.
 sanguis, ūis, ἀρσ. 3. αἷμα.
 sapiens, ūis, σοφός.
 sapienter, σοφῶς.
 sapienti, ae, θηλ. 1. σοφία.
 sapio, ui, 3. εἶμαι σοφός, σοφρονῶ.
 sacrina, ae, θηλ. 1. σκευὴς, ἐπισκευή.
 satelles, ūis, ἀρσ. 3. δορυφόρος.
 satia, 1. χορταίνω.
 satis, ἐφαρκούντως, ἀρκετῶς.
 saturo, ūi, ūum, κόρσσις, χορτάσ-
 sancio, 1. τραπέζω, πληρώνω.

- socordia**, ae, θηλ. 1. ἀμέλεια, βραδυ-
της, ἀφρονεσία, βλαβυμία.
sol, solis, ἀρσ. 3. ἥλιος.
solio, solius, εὐμ, solere, 2. συνειθίζω,
εἶμαι συνειθισμένος.
solidus, a, um, στερεός, ὁλόκληρος.
solitudo, inis, θηλ. 3. ἐρημία, μοναξία.
sollers, eris, ἐπιτήδειος, ἐφευρετικός,
ἀγχινοῦς.
sollertia, ae, θηλ. 1. τὸ ἐφευρετικόν, ἡ
ἀγχινοία.
solstitium, i, οὐδ. 2. ἡ τροπή τοῦ ἡλίου.
 *Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ θερινὴ τροπή, ἡ
μεγίστη ἡμέρα.
solum, i, οὐδ. 2. ἔδαφος, γῆ.
solus, a, um, μόνος, μοναχός.
solvo, lvi, lūtum, 3. λύω, ἀναλύω.
somnio, i, δνειρεύομαι.
somnus, i, ἀρσ. 2. ὕπνος.
somylus, us, ἀρσ. 4. ἡχος, κτύπος.
sonus, i, ἀρσ. 2. ἡχος.
sordidus, a, um, ῥυπαρός, ἀπασπρος.
soror, oris, θηλ. 3. ἀδελφή.
Sp. σημαίνει τὸ προσωμόιον **Spurius**,
Σπίριος.
spargo, rsi, rsum, 3. σκορπίζω, δια-
σπείρω.
spartum, i, οὐδ. 2. σπάρτον.
spatiosus, a, um, εὐρύχωρος.
spatium, i, οὐδ. 2. τόπος, εὐρυχωρία, δι-
στήμα.
species, ois, θηλ. 5. ὄψις, τὸ φαινόμε-
νον.
spectaculum, i, οὐδ. 2. θέαμα.
specto, i, θεῶμαι, κυττάω, ἀποβλέπω.
specus, us, ἀρσ. 4. σπήλαιον.
spelunca, ae, θηλ. 1. σπήλαιον, ἄντρον.
spernō, spervi, spertum, 3. ἀποβάλλω,
καταφρονῶ.
spero, i, ἐλπίζω.
spes, ei, θηλ. 5. ἐλπίς. praeter spem,
παρ' ἐλπίδα.
spheinx, ingis, θηλ. 3. σφίγξ.
spina, ae, θηλ. 1. ἀκανθὰ, κέντρον.
spiritalis, us, ἀρσ. 4. πνευμα, ἀναπνοή.
spiro, i, πνέω, ἀναπνέω.
splendeo, ui, 2. λάμπω.
splesundus, a, um, λαμπρός.
spolio, i, σπύλω, ἐκδύνω.
spolium, i, οὐδ. 2. λεία, λάφυρον.
spondeo, spondendi, sponsam, 2. ὑπόσχο-
μαι, ἐγγύω, δεῖω ἐγγύησιν.
sponsa, ae, θηλ. 1. νύμφη.
spronte, εκουσίως, ἀφ' ἑαυτοῦ.
squama, ae, θηλ. 1. λέπιον.
stabilitas, atis, θηλ. 3. σταθερότης.
stabilium, i, οὐδ. 2. σταθμός, σταύλος.
stadium, i, οὐδ. 2. στάδιον, μέτρον 600
 Ἑλληνικῶν ποδῶν, εἴτε 625 Ῥωμαϊκῶν.
 40 στάδια ἀποτελοῦν ἐν γεωγραφικῶν μί-
λιον.
stagnum, i, οὐδ. 2. κασιπτερος, καλὰ,
statim, εὐθύς.
statio, onis, θηλ. 3. στάσις, σταθμός.
navis, εἰμος, ναύσταθμος.
statua, ae, θηλ. 1. ἀγαλμα, ἀνδριάς.
statuarius, i, ἀρσ. 2. ἀγαματοποιός.
statuo, ui, utum, 3. διορίζω, ἀποφασίζω,
κρίνω.
status, a, um, ἴδ. sisto.
stella, ae, θηλ. 1. ἀστήρ, ἀστρον.
stercyllis, e, στείρος, ἀκαρκος.
sterto, i, πέγω, βροχαλίζω.
stipes, itis, ἀρσ. 3. κορμός, στύλος.
stirps, is, θηλ. 3. κορμός, βλαστός, γε-
νιά.
stis, steli, statum, 1. στέκομαι. ad all-
quo, εἶμαι μετὰ τινος.
stoliditas, atis, θηλ. 3. ἀελητηρία, ἀνοη-
σία.
solidus, a, um, ἀέλιτερος, ἀνόητος, μω-
ρός.
strages, is, θηλ. 3. ἥττα, φθορά, ἀφανι-
σμός.
strangulo, i, στραγγαλίζω τὸν λαίμον,
πνίγω.
strango, δραστηρίως, φιλοπόνως.
strenus, a, um, δραστήριος, φιλόπονος.
struo, i, ctum, 3. κατασκευάζω, κτίζω.
insidias, ἐνεδρεύω.
struthioacamilius, i, ἀρσ. 2. στρουθοκά-
μηλος.
studeo, ui, 1. σπουδάζω, καταγινομαι,
προσπαθῶ.
studiose, σπουδαίως, ἐπιμελῶς.
studium, i, οὐδ. 2. σπουδή, ζήλος.
stultitia, ae, θηλ. 1. ἀνοησία.
stultus, a, um, ἀνοήτος, εὐήθης, μωρός.
stupeo, ui, 2. θαμβῶ, ἐκπλήττομαι, μέ-
νω ἐκθαμβός.
sturnus, i, ἀρσ. 2. ψάρ, ψάρος.
suadeo, si, sum, 2. συμβουλεύω, πείθω.
suavitas, atis, θηλ. 3. γλυκύτης, χάρις,
τὸ εὐάρεστον.
suaviter, εὐάρεστα, τερπνῶς.
sub, προθ. μ. αἶψ. ἐπὶ κινήσεως, μετ. ἀ-
φαιρ. ἐπὶ στάσεως, ὑποκάτω, ὑπὸ, πρὸς,
πλησίον.
subduco, xi, ctum, 3. ὑφαίρω, ἀφαιρῶ,
στερῶ.
subeo, ii, ctum, ire, ὑπάγω ὑπὸ, ἀναδύ-
νομαι, πείνω ἐπάνω μου.
subigo, exi, actum, 3. ὑπατάτω.
subito, ἀφηνήτως.
subitus, a, um, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.
sublimis, a, ὑψηλός.

submergo, rei, rsum, 3. βυθίζω, καταποντίζω.
 submisce, ταπεινός.
 subrideo, (subrides), risi, risum, 2. μειδίζω.
 subsequor, quātus kai cūtus sum, 3. ακολουθῶ, επακολουθῶ.
 subsidio, (subsiliis), siliū kai silui, sultum, 4. αναπηδῶ.
 substituo, ui, ūtum, 3. αντικαταστάνω.
 subter, προθ. μ. αἰτ. υποκάτω.
 subterraneas, a, um, υπόγειος.
 subvenio (subvenis), veni, ventum, 4. βοηθῶ, ἔρχομαι πρὸς βοήθειαν.
 subvulo, 1. ἀναπέτα.
 succedo, cessi, cessum, 3. διαδέχομαι, ἀκολουθῶ.
 successor, ois, ἀρσ. 3. διάδοχος.
 succus, i, ἀρσ. 2. χυμός.
 sufficio (sufficis), feci, factum, 3. ἐφαρκῶ.
 suffodio (suffodis), fodi, fossum, 3. ὑπορύττω, υποκαίπτω.
 suffragium, i, οὐδ. 2. ψήφος.
 sui, sibi, se, εἰς τοῦ αὐτοῦ κατ.
 sum, fui, esse, εἶμαι, ὑπάρχω.
 summus, a, um, ἀνώτατος, ὑψιστος, ἄκρος. in summa aqua, ἐπάνω τοῦ ὕδατος, εἰς τὴν ἐπιφανέσαν τοῦ ὕδατος.
 sumo, sumsi (sumpsi), sumtum (sumptum), 3. λαμβάνω, πέρνω.
 sumtus, us, ἀρσ. 4. δαπάνη.
 supellex, ectilis, θηλ. 3. ἐπιπλα, σκεύη.
 super, προθ. μετ' αἰτ. ὑπέρ, ἐπάνω, μετ' ἀφαιρ. περί τινας. super ea, πρὸς τοῦτοίς.
 superbe, ὑπερηφάνως.
 superbia, ae, θηλ. 2. ὑπερηφάνεια.
 superbio, 3. ὑπερηφανεύομαι.
 superbus, a, um, ὑπερήφανος.
 superfluous, a, um, περισσός, περισσεύων.
 superior, ius, ἀνώτερος, ὑπέρτερος.
 superjacio, (superjacies), jeci, factum, 3. ῥίπτω ἐπάνω, ῥίπτω πέραν.
 supero, 1. ὑπερβαίνω, ὑπερτερῶ, νικῶ.
 superstitio, onis, θηλ. 3. δεισιδαιμονία.
 superstitiosus, a, um, δεισιδαίμων.
 supersum, fui, esse, περισσεύω, μένω ἐπιλοιπός.
 supervacuous, a, um, περιττός, μάταιος.
 supervenio (supervenis), veni, ventum, 4. ἐπέρχομαι, προσέρχομαι.
 supervulo, 1. ὑπερπίπτω, περνώ ἐπάνω τινός πετών.
 suppeto, ivi, itum, 3. ἐφαρκῶ, ὑπάρχω.
 supplex, uis, ἱκέτης.
 supplicium, i, οὐδ. 2. τιμωρία, θανάτωσις.
 suppono, posui, situm, 3. υποβάλλω, θέτω ὑποκάτω.
 suppre, προθ. μ. αἰτ. ἐπάνω, ὑπέρ, ὑπέρ.

sus, suis, κοιν. 3. χοῖρος.
 suscipio (suscipis), cepi, ceptum, 3. ὑποδέχομαι, ἀναδέχομαι, παραλαμβάνω.
 suspectus, a, um, ὑποπτος.
 suspende, adi, ausum, 3. ἀναρτῶ, κρεμῶ.
 suspicio, 1. ὑποπτεύω, συμπεριβαίνω.
 sustento, 1. υποστηρίζω, διατηρῶ. sustentor, τρέφομαι, ζῶ ἀπὸ τι.
 sustineo (sustines), i, i, sustinui, sustineto, 2. ἀνέχω, ὑποφέρω, βαστάω.
 suus, a, um, ὁ, ἡ, τὸ αὐτοῦ, αὐτοῦ κατ.

T.

T, σημαίνει τὸ πρῶτόν τι.
 tabesco, tabui, 3. φθίνω, ἀφαινίζομαι.
 tabula, ae, θηλ. 1. πίναξ. picta, ζωγραφία, εἰκὼν.
 taceo, ui, 2. σιωπῶ.
 tacitus, a, um, σιωπηλός.
 tactus, us, ἀρσ. 4. ἀφή.
 taedet, taeduit, 2. (me) δυσχερατεύομαι, ἀγιάζω. taedet me vitae, ἐβαρεθὴν ἀπὸ τῆς ζωῆς.
 talentum, i, οὐδ. 2. τάλαντον, ποσότης 6000 δραχμῶν.
 talis, e, τοιοῦτος.
 talpa, ae, θηλ. 1. ἀσπίλαξ, τυφλοπόντικος.
 tam, τόσον. tam diu, τόσον καιρὸν.
 tamen, ὅμως, μολοντούτα.
 tametsi, ἂν καὶ.
 tandiu, τόσον καιρὸν, τόσην ὥραν.
 tandem, τέλος πάντων.
 tango, tetigi, tactum, 3. ψάω, ψηλαφῶ, ἔγγιζω.
 tanquam, ὥς, ὡςάν, ὡςάν νά.
 tanto, τοσούτῳ, τόσον.
 tantopere, τόσον πολὺ, τοσούτον.
 tantum, μόνον.
 tantus, a, um, τοσούτος, πόσος. tantū est, ἀξίζει τὸν κόπον.
 tarditas, atis, θηλ. 3. βραδύτης.
 tardus, 1. βραδύνω.
 tardus, a, um, βραδύς, ἀκνηρὸς.
 taurus, i, ἀρσ. 2. ταῦρος.
 teclum, i, οὐδ. 2. στήλη, δῶμα, οἰκία.
 tego, xi, otum, 3. στεγάζω, ἐκκενῶ.
 tegumentum, i, οὐδ. 2. σκέπασμα, σκέπη.
 telum, i, οὐδ. 2. βέλος.
 temere, ἀλόγως, αἰκῇ, κατὰ τύχην, ὅπως τύχη.
 temeritas, atis, θηλ. 3. θρασυτης, τόλμη, τὸ φιλοκίνδυνον.
 temperantia, ae, θηλ. 1. ἐγκράτεια.
 temperies, iei, θηλ. 5. εὐκρασία, μετριότης.
 tempestas, atis, θηλ. 3. κακοκαιρία, ἀνεμοεῖλη.
 templum, i, οὐδ. 2. ναός.

sumptus, i, ἀρσ. 2. θόρυβος, παραχρη-
 tumptus, i, ἀρσ. 2. γήλορος, τάρος.
 tunicas, ae, θηλ. 1. χιτών.
 turba, i, τάρετω, συγχίζω, βολώνω.
 turpia, ae, θηλ. 1. ἴλη, πληθος, εἶρος.
 turpis, e, αἰσχρός.
 turpitud, ius, θηλ. 3. αἰσχροτήτης, ἀ-
 σχημα.
 turri, is, θηλ. 3. πύργος.
 tuto, ασφαλώς.
 tutor, oris, ἀρσ. 3. ἐπίτροπος.
 tutus, a, um, ασφαλής.
 tuus, a, um, ὁ, ἡ, τό—σου, σός.
 tyrannis, idis, θηλ. 3. τυραννίς.
 tyrannus, i, ἀρσ. 2. τυράννος.

U

Uber, eris, οὐδ. 3. βυζέν.
 ubi, ποῦ· ἀναφορικῶς ὅπου.
 ubertas, alis, θηλ. 3. εὐφορία, εὐκαρπία.
 ubique, πανταχοῦ.
 ulciscor, ultus sum, 3. ἐκδικῶ, ἐκδι-
 κοῦμαι.
 ulius, a, um, γεν. ultius, εἰς, εἰ, κανείς.
 ultimus, a, um, ἔσχατος, τελευταίος.
 ultra, ultterius, πέραν, περαιτέρω.
 Ulysses, is, ἀρσ. 3. Ὀδυσσεύς.
 umbra, ae, θηλ. 1. σκιά.
 una, ὁμοῦ.
 unde, πόθεν· ἀναφορικῶς ὅθεν, ὅθεν.
 undequingenta, τεσσαράκοντα ἑννέα.
 untetrescimus, a, um, εἰκοτὸς ἑννατὸς.
 undevicesimus, a, um, δεκάτος ἑννατὸς.
 undique, πανταχοῦθεν.
 unguis, is, ἀρσ. 3. δνυς, δνυχίον.
 ungula, ae, θηλ. 1. δνυς, δνυχίον.
 unicus, a, um, μοναχός, μοναδικός, ἑ-
 ξάρετος.
 unio, ois, ἀρσ. 3. μαργαρίτης.
 univertus, a, um, ὅπας, ὅλας.
 unquam, ποτέ, nec unquam, μήτε ποτέ.
 unus, a, um, εἰς, μόνος.
 unusquisque, unaquaque, unumquod-
 que, εἰς ἕκαστος.
 urbanus, a, um, ἀστικός, πολιτικός, ἀ-
 στείος.
 urbs, bis, θηλ. 3. πόλις. Οὕτως λέγεται
 καὶ ἡ Ῥώμη κατ' ἐξοχήν.
 uto, ussi, utum, 3. καίω, κατακαίω.
 ursus, i, ἀρσ. 2. ἄρκτος, ἀρκούδα.
 usque, ἕως, μέχρι.
 usus, us, ἀρσ. 4. χρῆσις.
 ut, ἵνα, διὰ τὸ, ὥστε, τὸ, καθώς, ὥσάν.
 utique, ὅπως ἂν, ὅπως καὶ ἂν ᾖται
 uter, utrum, γεν. utrius, πότερος.
 uterque, utrumque, ἑκάτερος, ἀ-
 μφοτέρος.
 utilis, e, χρήσιμος, ὠφέλιμος.

utilitas, alis, θηλ. 3. ὠφέλεια, τὸ χρη-
 σιμόν.
 utior, usus sum, 3. μετοχειρίζομαι.
 utrinque, ἀμφοτέρωθεν.
 utrum, πότερον, utrum -- an, πότερον
 -- ἢ.
 una, ae, θηλ. 3. σφυλή, σφυλίκον, ὑπε-
 ρασσα, ἀσφαλές.
 uxor, oris, θηλ. 3. γυνή, σύζυγος.

Vaco, 1. σχολάζω, εὐκαιρῶ, εἶμαι· ἔλεθ-
 θερος.
 vacuus, a, um, κενός, ἄδειος, ἐλευθερος.
 vadous, a, um, διαβάτος, βήχης.
 vadum, i, οὐδ. 2. πόντος, ῥήχον μέρος.
 vagina, ae, θηλ. 1. ὄχη, ἐξοδήκη.
 vagitus, us, ἀρσ. 4. κλαυθμυρισμός.
 vagor, 1. περιπλανῶμαι.
 valeo, ui, 2. ὑγιαίνω, ἰσχύω, ἔχω δύναμιν.
 vallido, inis, θηλ. 3. ὑγίεια.
 vallis, is, θηλ. 3. κοιλία.
 varie, ποικίλως, μετὰ ποικιλίας, διαφόρως.
 varietas, alis, θηλ. 3. ποικιλία.
 vario, 1. ποικίλλω, ἀλλάττω.
 varius, a, um, ποικίλος, μεταβλητός,
 διάφορος.
 vasto, 1. ἐρημόνως.
 vastus, a, um, εὐρύχωρος, ἐκτεταμένος,
 μέγας.
 vales, is, ἀρσ. 3. μάντις, ποιητής.
 recordia, ae, θηλ. 1. παραφροσύνη.
 rectigal, alis, οὐδ. 3. φόρος.
 vehemens, ntis, σφοδρός.
 vehementer, σφοδρῶς, παραπολύ.
 vexa, vexi, vectum, 3. ἔχω, φέρω, με-
 ταφορικῶς: curru vehos, ὀχεύομαι ἐπὶ ὀ-
 χήματος. equo, ἵππεύω.
 vel, ἢ vel lecta, ἢ ἀναγνωσθέντα μόνον.
 vello, vulsi, vulsum, 3. εἴλω, μαδίζω.
 vellus, eris, οὐδ. 3. ἑρπας, ἑρπας (μὲ τὴν
 μαλλίαν).
 velox, ocis, ταχὺς, ἐνεργητικός, δραστή-
 ριος.
 velum, i, οὐδ. 2. ἱστίον, παννίον.
 velut, καθὼς, ὡσάντι.
 venalis, e, ὄντιος, πωλητός.
 venaticus, a, um, κυνηγετικός, θηρευμα-
 τικός.
 venator, oris, ἀρσ. 3. κυνηγός.
 vendito, 1. πωλῶ.
 vendo, didi, ditum, 3. πωλῶ.
 venenatus, a, um, φαρμακερός.
 venenum, i, οὐδ. 2. φάρμακον, δηλητήριο.
 venio, ii, itum, ire, εἶμαι· ὄντιος, πω-
 λῶμαι.
 venio, veni, ventum, 4. ἔρχομαι.
 venor, 1. κυνηγῶ.

venter, tris, ἀρσ. 3. κοιλία.
 Venus, tris, θηλ. 3. Ἀφροδίτη.
 verber, tris, οὐδ. 3. ράπισμα.
 verbero, 1. ραπίζω, δέρνω.
 verbum, i, οὐδ. 2. λέξις.
 verso, 2. σέβωμαι, σκυβώμαι.
 vergo, si, 3. πέπω, κλίνω.
 verisimilis, e, πιθανός.
 vero, δέ.
 versor, 1. στρέφομαι, περιφέρωμαι, δια-
 τρέβω.
 versus, προσ. μ. αἰτ. πρὸς τι.
 vertex, iois, ἀρσ. 3. κορυφή.
 verto, ti, sum, 3. στρέφω, τρέπω.
 veru, u, οὐδ. 4. ὀστέον, σούδα.
 verum, ἄλλᾳ.
 verus, a, um, ἀληθής, ἀληθινός, φιλαλή-
 θης.
 vescor, 3. τρέφομαι.
 vespēri, ἐσπεράς. iam vespēri, πόσον ἄργά.
 Vestia, ae, θηλ. 1. Ἑστία (θεά).
 vestibulum, i, οὐδ. 2. προαύλιον, προ-
 πύλαια, εἰσοδος.
 vestigium, ii, οὐδ. 2. ἵχνος.
 vestio, iui, itum, 4. ἐνδύω.
 vestis, is, θηλ. 3. ἔνδυμα, φόρεμα.
 vetetanus, a, um, παλαιός, ἀπόμαχος.
 veto, ui, itum, 1. ἐπαγορεύω, ἐμποδίζω.
 vetus, tris, παλαιός.
 via, ae, θηλ. 1. ὁδός.
 viator, oris, ἀρσ. 3. ὁδοπόρος.
 vicem, (ὀνομαστικῇ λείπει, γεν. vicis) τὴν
 ἀλλαγὴν. heu miseraam vicem, φεῦ τῆς
 παλαιᾶς μετεβολῆς! postum vicem
 praebet, χρησιμεύει ἀντὶ παρατάξος.
 viceni, as, a, ἀνὰ εἴκοσι ἕκαστος, ἡ ἑ-
 καστοτὴ εἴκοσι.
 vicesimus, a, um, εἰκοστός.
 vices, εἰκοσάκις.
 vicinitas, atis, θηλ. 3. γειτονία.
 vicinus, a, um, γειτονικός, γείτων.
 victima, ae, θηλ. 1. σφάγιον. humanae
 victimae, ἀνθρωποθυεῖαι.
 victor, oris, ἀρσ. 3. νικητής.
 victoria, ae, θηλ. 1. νίκη.
 victus, i, ἀρσ. 2. κόμη, χωρὶν.
 video, di, sum, 2. βλέπω, φαίνομαι.
 viduus, a, um, ἀπόχρητος, χηρεύων. mu-
 lier vidua, χήρα.
 vigeo, ui, 3. ισχύω, ἀκμάζω.
 vigil, iis, ἀρσ. 3. φύλαξ, νυκτοφύλαξ.
 vigilans, ntis, ἀγρυπνός, ἐκ τοῦ vigilo,
 1. ἀγρυπνῶ.
 vigilia, ae, θηλ. 1. ἀγρυπνία, νυκτοφυ-
 λασία.
 vigilo, 1. ἀγρυπνῶ.

viginti, εἴκοσι.
 villis, e, εὐθηνός, ὀλιγέτης, ἀχαμνός.
 villa, ae, θηλ. 1. ἐπαύλιον, ὑποκατάκον.
 villicus, i, ἀρσ. 2. ἀγροκόμος, ἐπιστάτης
 τοῦ ἐπαυλίου.
 villus, i, ἀρσ. 3. φλόκος, χαιτή.
 vincio, nxi, actum, 4. δένω.
 vinco, vici, ctum, 3. νικῶ. vinco, νικᾶ-
 μαι, ἀποτυχαίνω, τοῦ σκοποῦ.
 vinculum, i, οὐδ. 2. δεσμός.
 vindex, tris, ἀρσ. ἐκδικητής, ὑπερασπιστής.
 vindico, 1. ἰδιοποιεῖμαι, ἐκδικοῦμαι.
 vindicta, ae, θηλ. 1. τιμωρία, ἐκδίκησις.
 vinum, i, οὐδ. 3. οἶνος.
 violently, σφοδρῶς, βιαίως.
 visio, 1. βλέπω, δέχομαι.
 vir, viri, ἀρσ. 2. ἀνὴρ.
 vireo, ui, 3. θάλλω, πρασινίζω.
 virga, ae, θηλ. 1. βέργα, ράβδος, ραβδόν.
 virgo, iis, θηλ. 3. παρθένος.
 virgula, ae, θηλ. 1. ραβδόν.
 virtus, utis, θηλ. 3. ἀρετή.
 vis, θηλ. 3. βία, δύναμις, ισχύς, πλῆθος.
 vim facere, βιάζω, πληθύνω, virum.
 viscera, erum, οὐδ. 3. ἔντερα, σπλάγχνα.
 visus, us, ἀρσ. 4. ὄψις, ὁράσις.
 vita, ae, θηλ. 1. ζωή, βίος.
 vitis, is, θηλ. 3. ἀμπέλος, κλήμα.
 vitifer, era, erum, ἀμπελοφόρος.
 vitium, i, οὐδ. 2. ἐλάττωμα.
 vito, 1. ἀποφεύγω.
 vituperō, 1. ψέγω, μεμφομαι.
 vividus, a, um, ζωής.
 viro, vixi, ctum, 3. ζῶ.
 vivus, a, um, ἐμψυχος, ζωντανός.
 vix, μόλις.
 voco, 1. καλῶ, φωνάζω, ὀνομάζω.
 volo, 1. πετῶ.
 volo, volui, velle, θέλω.
 volucer, tris, e, πτερωτός. volucris,
 θηλ. (ὕπνον. bestia) πτηνόν.
 voluntas, atis, θηλ. 3. θέλησις, θέλημα.
 voluptas, atis, θηλ. 3. ἡδονή, εὐχαρίστησις.
 volūto, 1. κολλία.
 votum, i, οὐδ. 2. εὐχή.
 voveo, vovi, ctum, 2. εὐχομαι, ὑπόσχομαι.
 vox, vocis, θηλ. 3. φωνή, λέξις, λόγος.
 vulgo, κοινῶς.
 vulgus, i, ἀρσ. καὶ συνηθέστερον οὐδ. 2.
 ὄχλος, πλῆθος, τὸ κοινόν, αἱ πολλοί.
 vulnēro, 1. τραυματίζω.
 vulnus, tris, οὐδ. 3. τραῦμα.
 vulpecula, ae, θηλ. 1. ἀλώπεκος.
 vulpes, is, θηλ. 3. ἀλώπηξ.
 vultus, us, ἀρσ. 4. πρόσωπον, ὄψις, χα-
 ρακτηρὴς τοῦ προσώπου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ἢ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΤΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ,

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Β. Ὑπουργείου.

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΝ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ,

Ἐπιδιορθωμένη μετὰ προσθήκης Γραφικῶν ὑποσημειώσεων.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ Αριθ. 215,

1849.

Αρ. Εισ. 3809

Δημόσια Κέντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀξιότιμοι ἑστέ

*ἐν Βιβλ.
ἐστέ*

ἡ κατὰ

Κατὰ

σι

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ.

ΙΔΟΥ τὸ ὄγδοον ἤδη προβαίνει ἐκ τῶν πιεστηρίων μου ἡ Ἱερὰ Κατή-
χσις, ἡ παρὰ τοῦ μακαρίτου Δαρβάρεως ἐκ τοῦ Ῥωσσικοῦ πρὸ ἐτῶν μετα-
φρασθεῖσα. Προβαίνει δὲ προσλαβοῦσα τὴν ἐκ τῆς Στερεοτυπίας εὐκο-
λίαν, καὶ πλουτισθεῖσα μὲ τὰς παραθέσεις τῶν Γραφικῶν χωρίων, ὅσα
πρὸς μαρτυρίαν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ κειμένῳ ἔκρινε μὲν ἀναγκαῖον ὃ
συντάκτης αὐτῆς νὰ καταχωρήσῃ ἐν εἵδει ὑποσημειώσεων εἰς τὸ πόνημά
του, παρέλιπε δ' οὐκ οἶδ' ὅπως περὶ τὰ πρῶτα κεφάλαια. Ἐχω λοιπὸν τὴν
πεποιθῆσιν ὅτι θέλει φανῇ ἄξια τῆς τε προθυμίας μεθ' ἧς οἱ εὐσεβεῖς διδά-
σκαλοι τὴν ἡσπάσαντο εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεώς της, καὶ τοῦ μεγά-
λου καὶ θείου σκοποῦ, τὸν ὅποιον προέθετο ὃ ταύτην φιλοπονήσας, λέγω
δὴ τὴν διὰ τῆς θρησκείας ἠθικὴν διάπλασιν τῶν μαθητιῶντων, χωρὶς τῆς
ὁποίας ὅστις ἐλπίζει τελεσφόρους καρποὺς ἀπὸ τῆς παιδείας, ὁμοιάζει τὸν
ἐπιχειροῦντα νὰ κτίσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου· διότι πῶς θέλει διαπλεύσει τὸ πο-
λυκύμαντον τοῦτο τοῦ βίου πέλαγος ἀκατήχητος, ταῦτόν εἰπέῖν ἀνεργά-
τιστος, ὁ νέος Ἑλλήν, ὁ καυχώμενος ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου; ἢ πῶς
θέλει ἀντικρούσῃ τὰς βιαιὰς ἐπιφορὰς τῶν βιωτικῶν περιστάσεων, μὴ
προκατηρτισμένος εἰς τὴν τῆς εὐσεβείας ὁδόν;

Τῶν ἀληθειῶν τούτων ὅλην τὴν δύναμιν ἐγνώρισαν πρὸ πολλοῦ ἤδη καὶ
οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι
ἡ βίβλος θέλει εὖρῃ ἐκ μέρους των τὴν αὐτὴν πρὸς παραδοχὴν αὐτῆς προ-
θυμίαν, ὅσην ἐγὼ κατέβαλα πρὸς τελειοποίησίν της.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἀπριλίου 1848.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ.

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ εἶνε σύντομος διδασκαλία τοῦ πῶς νὰ γνωρίζῃ τις τὸν Θεὸν καὶ νὰ πολιτευῇται κατὰ τὰς ἐντολάς του. Εἰς τοῦτο δὲ μᾶς ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ φύσις, καὶ ἡ θεία ἀποκάλυψις· καὶ οὕτως ἡ κατήχησις διαιρεῖται εἰς θεογνωσίαν

α'. φυσικὴν·

β'. ἐξ ἀποκαλύψεως.

{ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως,
{ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας,
{ περὶ τῆς θεοσεβείας.
{ περὶ τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως,
{ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ νόμου,
{ περὶ τῆς κυριακῆς προσευχῆς.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΘΕΟΓΝΩΣΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΥΠΑΡΞΕΩΣ.

Θεὸν ὀνομάζομεν ἐκεῖνο τὸ ὄν, τὸ ὁποῖον ἐπλασεν ἡμᾶς καὶ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ διοικεῖ πάντα τὰ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ¹.

Α'. Ἡ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξις ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν γνῶσιν ἡμῶν αὐτῶν· διότι, συλλογιζόμενοι ἡμεῖς, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ πλάσωμεν ἑαυτοὺς, συνάγομεν ἀναγκαίως, ὅτι ὑπάρχει ὄν, τὸ ὁποῖον ἐκτίσεν ἡμᾶς καὶ ὅλα τὰ κτίσματα².

¹) Οὕτως ἔρετε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. Τοῦτό μου ἐστὶν ὄνομα αἰώνιον, καὶ μνημόσυνον γενεᾶς γενεῶν. Ἐξοδ Γ'. 15. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου. αὐτοῦ κεφ. κ'. 2. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ ὄνομα. Ἠσ. κεφ. μδ'. στίχ. 8. Θεὸς Πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλεύους σου, ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σοφίᾳ σε κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον ἵνα δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων. Σοφ. Σολ. κεφ. θ' στίχ. 1, 2. Βασιλεῦ μεγαλοκράτωρ, ὤψιστε, Παντοκράτωρ Θεέ, τὴν πᾶσαν διακυβερνῶν ἐν οἰκτιρμοῖς κτίσιν. Γ'. Μακκαβ. κεφ. ζ' στίχ. 2.

²) Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἐπλάσαν με. Ψαλ. ρη'. στίχ. 72. Ἰδοὺ κεφ. ι. στίχ. 8. Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς οὐ. Ψαλμ. ρ'. στίχ. 3. Κύριος ἐκτίσεν ἐκ γῆς ἄνθρω-

Β'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως μᾶς πληροφορεῖ καὶ ἡ θεωρία τοῦτου τοῦ κόσμου^α. ἐπειδὴ, θεωροῦντες εἰς τὸν οὐρανὸν μὲν τὴν ἡμέραν τὸν ἥλιον, καὶ τὴν νύκτα τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εὐτάκτως κινούμενα^β εἰς τὴν γῆν δὲ τὰ γόρτα, τὰ ὕδατα καὶ τὰ ζῶα, ἐπιτήδεα νὰ μᾶς χρησιμεύωσι, καὶ νὰ μᾶς δουλεύωσι^γ, καὶ βλέποντες τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ὑετοὺς, οἱ ὅποιοι συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, καὶ εὐφορίαν τῶν καρπῶν τῆς γῆς, τὰ ὅποια ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ δυνάται νὰ φέρῃ εἰς τὸ εἶναι, καὶ νὰ διατάξῃ συνάγομεν, ὅτι ὑπάρχει ὃν, τὸ ὅποιον διέταξε καὶ διοικεῖ πάντα ταῦτα.

Γ'. Εἰς ἀπόδειξιν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως συντείνει καὶ ἡ καθολικὴ ἡ πάντων τῶν ἐθνῶν συμφωνία περὶ τοῦτου· διότι πανταχοῦ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, κατὰ τὰ ἄλλα βάρβαρα καὶ ἄγρια, ἐφαίνοντο βωμοί, πανταχοῦ ἐκάπνιζαν τὰ θυσιαστήρια, καὶ ἡ αἰσθησις, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ἦτον εἰς τὸν ἄνθρωπον τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε κάλλιον ἐπρόκρινε νὰ προσκυνῇ ὡς Θεὸν λίθον ἢ ἄλλο τι φαρτὸν^δ, παρὰ νὰ πιστεύῃ, ὅτι δὲν εἶναι Θεός.

Δ'. Ἡ ἐσωτερικὴ πληροφορία τῆς συνειδήσεώς μας ἀποδεικνύει ὁμοίως τὴν ὑπάρξιν τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ, ὅταν πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν ἢ συνειδήσις μᾶς χαροποιεῖ· ὅταν δὲ πράττωμεν τὸ πονηρὸν, αὐτὴ μᾶς ἐλέγχει, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦτου μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὑπάρχει ὃν λογικὸν καὶ δίκαιον, τὸ ὅποιον διακρίνει τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ τοῦτο μὲν κολλάζει, ἐκεῖνο δὲ ἀνταμείβει^ε.

πον, καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν· ἡμέρας φριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. Σοφ. Σιράχ. κεφ. ιζ'. στίχ. ι. Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ, αὐτίθι κεφ. ιη'. στίχ. 4.

^α) Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι φύσει, οἷς παρὴν Θεοῦ ἀγνοσία, καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθαροῦται. Ῥωμ. α. στίχ. 20. Ἐκ γὰρ μεγέθους ἡ καλλουῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. Σοφ. Σολ. κεφ. ιγ'. στίχ. 1, 8.

^β) Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανούς ἐν συνέσει. . . . τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὕδατων. . . τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. . . τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. Ψαλμ. ρλβ'. στίχ. 5, 9. Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο ἡ ἐκτίσθησαν. Ψαλμ. ρμή. στίχ. 5. Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, ἡ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ψαλ. λβ'. στίχ. 6.

^γ) Καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ψαλμ. η'. στίχ. 7, 8.

^δ) Ἠλλάξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. Ῥωμ. α. στίχ. 23.

^ε) Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 29. Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ διμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ ἰδίου σώματος πρὸς

Ε'. Ἡ ἔμφυτος εἰς ἡμᾶς ἐπιθυμία τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, ἡ τῆς τελείας μακαριότητος, ὡσαύτως εἶνε ἀποδείξεις τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως· διότι ἔχομεν ἐπιθυμίαν πάντοτε νὰ ἀπολαύωμεν ὁποιονδήποτε καλόν, καὶ αὕτη ἡ ἐπιθυμία εἶνε τόσο μεγάλη, ὥστε δὲν δύναται κανὲν ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ ἐντελῶς· καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν τελείαν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπιθυμίας ἡμῶν, εἶναι ἀναγκαῖον τὸ παντέλειον ἀγαθόν. Τοιοῦτον δὲ ἀγαθὸν εἶναι ὁ Θεός.⁸ Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἡ ἀθεία, τούτεστι νὰ πιστεῦται τις ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός, εἶνε ἐναντία εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΟΥΣΙΑΣ.

Ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ἀναγκαῖον εἶναι ἔτι νὰ ἡξεύρωμεν, ὁποῖον ὄν εἶνε ὁ Θεός· διότι ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας πηγάζει ἡ γνῶσις τῶν θεῶν αὐτοῦ τελειοτήτων.

Ὁ Θεός εἶνε ὄν πάντων ὑπέρτατον, τὸ ὁποῖον μὴ ὑποκείμενον εἰς ἄλλο κανέν, ὑπάρχει ἄφ' ἑαυτοῦ, καὶ δὲν δύναται νὰ μὴ ὑπάρχῃ.

Α'. Ὅταν ὁ Θεός ἦεν ὄν ὑπέρτατον πάντων, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπόκειται εἰς ἄλλο κανέν, ἔπεται·

α.) ὅτι ὁ Θεός εἶνε εἷς.⁹ διότι δὲν εἶνε κανέν ἄλλο ὄν ἀνώτερον αὐτοῦ, ἢ ὅμοιον αὐτῷ.¹⁰ Ὅθεν ἡ πολυθεΐα εἶνε παντάπασιν ἀσύμφωνος μὲ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὅποιαν ἡμεῖς ἔχομεν περὶ Θεοῦ. προσέτι συνάγομεν,

β.) ὅτι ὁ εἷς καὶ μόνος Θεός εἶνε ἀνεξάρτητος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ πλάσματα καὶ πράγματα ἐξαρτῶνται.¹¹

Β'. Ὅταν ὁ Θεός ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχῃ, ἔπεται, ὅτι αὐτὸς ἀπὸ κανένου δὲν εἶχεν ἀρχήν.¹² καὶ οὕτως ὁ Θεός εἶνε ἀναρχος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πάντα τὰ λοιπὰ πλάσματα ἔχουσι τὴν ἀρχήν των

Γ'. Ὅταν ὁ Θεός δὲν δύναται νὰ μὴ ὑπάρχῃ, ἔπεται, ὅτι

ἂ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν. Β'. Κορινθ. κεφ. ε. στίχ. ι. Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πᾶσαν πνοὴν αὐτοῦ οἶδε πάντα, δε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Παροιμ. κδ'. στίχ. 12.

⁸) Χορτασθήσομαι ἐν τῷ θεῷ καὶ μοι τὴν δόξαν σου. Ψαλμ. ις'. στίχ. 15.

⁹) Ἀκούε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστι. Δευτερ. γ'. στίχ. 5. ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. Α'. Κορινθ. κεφ. ι. στίχ. 5, 6.

¹⁰) Πόθεν ὁμοίος σοι κύριε; μέγας εἶ σὺ. Ἱερειμ. κεφ. ι. στίχ. 6. Οὐκ ἔστιν ὁμοίος σοι ἐν θεοῖς κύριε. Ψαλμ. πς'. στίχ. 8. Ὁ θεὸς τίς ὁμοίος σοι; Ψαλμ. ο. στίχ. 20.

¹¹) Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτόν τὰ πάντα. Ῥωμ. κεφ. ια'. στίχ. 36.

¹²) Πρὸ τοῦ ὅρη γεννηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν, καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος αὐ εἶ. Ψαλμ. πθ'. στίχ. 2.

αὐτὸς εἶνα ἀτελεύτητος καὶ αἰώνιος⁴³. Ὁ αἰώνιος πρέπει νὰ ᾔηται αἰώνιος⁴⁴, ἀσώματος καὶ ἀθάνατος⁴⁵, ἀκολουθῶς πνεῦμα καθαρῶτατος⁴⁶, καὶ διὰ τοῦτο λογικός, παντεπιστήμων⁴⁷, πάνσοφος⁴⁸, παντελεύθερος⁴⁹, πανάγαθος⁵⁰, δικαιοτάτος⁵¹, πανάγιος⁵², παντοδύναμος⁵³. Ἐκ τούτου δὲ ἀναγκαιῶς συνάγομεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ἀπειροτέλειος, παρμυκαρίστος καὶ ὑπέρτατος κύριος πάσης τῆς κτίσεως⁵⁴, ἐπομένως,

Δ'. Ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἐκ τοῦ μηδενοῦς τοῦτον τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα⁵⁵. Ὅθεν πλανῶνται, ἔτσι δοξάζουσιν, ὅτι ὁ κόσμος μετέχει ἀπὸ τινος ὕλης αἰώνιον διότι, ἐν ἡ ὕλη τοῦτου τοῦ κόσμου ἦτον αἰώνιος, ἤθελεν ὑπάρχει ἀπ' ἐαυτῆς, καὶ δὲν ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι ἐξ οὐδενός, οὐδὲ ἐδύνατο νὰ γένῃ παρ' ἄλλου τινός· ἐπομένως ἡ ὕλη ἤθελεν ἔχει τὴν τοῦ Θεοῦ ιδιότητα. Ἀλλὰ καθὼς δὲν δυνάμεθα οὐδὲ περὶ λογικοῦ τινος πλάσματος, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον περὶ ὕλης ὑφ' ἡμεῶν, ἥτις δὲν ἔχει οὔτε αἰσθήσεις, οὔτε ἰδεῖν καὶ ἁρμύην, νὰ εἰπωμεν, ὅτι αὐτὸ δύναται ἐαυτὸ νὰ πλάσῃ· συνάγομεν ὅτι αὐτῇ, πρὶν πλάσθῃ, ἦτον οὐδὲν ἐπομένως, καθὼς ἡ ὕλη, οὕτω καὶ ὅλη ἡ κτίσις, παρήχθη ἐκ τοῦ μηδενοῦς. Ὅθεν πρὸ καταβολῆς κόσμου οὐδὲν ὑπῆρχεν, εἰμὴ ὁ Θεός.

⁴³) Κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί, αὐτοὶ ἀπολούνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. Ψαλμ. ρβ'. στίχ. 23. ⁴⁴) Ὁ δὲ Κύριος ἀληθινὸς θεὸς ἐστὶ, θεὸς ζώντων, καὶ βασιλεὺς αἰώνιος. Ἱερ. κη. ι. στίχ. 10. ⁴⁵) Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀπειροχρὴν νομίζον χρυσῶν, ἢ ἀργύρων, ἢ λίθων χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμησίσεως ἀνθρώπου· τὸ θεῖον εἶναι ὁμοίον. Πράξ. ιε'. στίχ. 29. ⁴⁶) Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, ὥς οἱ κτὼν ἀπρόσβαντον. Τιμ. ε'. στίχ. 16. ⁴⁷) Πνεῦμα ὁ θεός. Ἰωάν. κη. δ'. στίχ. 24. ⁴⁸) Οὐκ ἐστὶ κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γινώσκων, καὶ τετραχρηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Ἑβρ. δ'. στίχ. 13. Κύριε σὺ ἔγνωσ πάντα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Ψαλμ. ρλγ'. στίχ. 5. Οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου μερσιπλασίως ἡλίου φωτεινότεροι εἰσὶν, ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ κατανοοῦντες ἀπόκρυφα μέρη, πρὶν ἡ κτισθῆναι τὰ πάντα ἐγινώσκων αὐτῷ, οὕτω καὶ μετὰ τὸ κελυσθῆναι καθ' ἑαυτὸν τὰ πάντα. Σοφ. Σιράχ. κγ'. 19 καὶ κη. 19. ⁴⁹) Ὡς ἐμεγαλύνθη καὶ ἔργα σου κύριε πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ψαλμ. ργ'. 24. Ἐξ ἔρι σφοδρὸς φοβερός σφόδρα, καθήμενος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ κύριος. Σοφ. Σιράχ. κη. 8. ⁵⁰) Ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν πᾶσι οὐρανῶν καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν. Ψαλμ. ργ'. στίχ. 11. ⁵¹) Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰμὴ εἰς ὁ θεός. Λουκ. ιη. στίχ. 19. ⁵²) Δίκαιος κύριος, ἢ δικαιοσύνας ἡγάπησεν, εὐθιότητος εἶδεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ψ. ι. 7. ⁵³) Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Πέτρ. Α'. 4. στίχ. 16. Ἅγιοι ἐσσεσθε, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Λευϊτ. ια. στίχ. 44.

⁵⁴) Οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δὲ σοι οὐδὲν. Ἰωβ. ιβ'. στίχ. 2.

⁵⁵) Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ θεσποτεία σου ἐν πάσῃ γεννιᾷ καὶ γεννεᾷ. Ψαλμ. ρμδ'. στίχ. 13. Φοβερός κύριος καὶ σφόδρα μέγας, καὶ θαυμαστὴ ἡ θεσποτεία αὐτοῦ. Σοφ. Σιρ. μγ'. στίχ. 29. ⁵⁶) Ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Κολασ. Α'. 16. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Γεν. 1. στίχ. 31.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ε'. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν κόσμον τοῦτον οἰκειοθελῶς διὰ τὴν κάμην αὐτὸν μέτοχον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἀγαθότητος. Ἐπειδὴ, ἂν οὐ ὁ Θεὸς, πανυπερέλειος ὢν ἀπ' αἰῶνος, δὲν εἶχε χρεῖαν οὐδεμίαν τῶν κτισμάτων, συνάγεται ἐκ τούτου, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔκτισε τὸν κόσμον τοῦτον ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐξ οἰκείας θελήσεως, διὰ τὴν κάμην αὐτὸν μέτοχον τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος. Αὕτη δὲ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ ἡ μετοχή εἶνε συγκοινωνία τινῶν τελειοτήτων καθ' ὅσον ἡ κτίσις εἶνε αὐτῶν ἐπιδεκτική. Αἱ δὲ τελειότητες τῶν κτισμάτων συνεδέθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν σφικτότατα, ὥστε αὐτὰ νὰ συνυπηρετῶνται, καὶ ὅλα ὁμοῦ νὰ συντρέχουσιν εἰς σύστασιν καὶ διατήρησιν τοῦ παντός⁸⁶

ς'. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔκαμεν αὐτὸν περισσότερον κοινωνὸν τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος· διότι ἐπλασεν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἑαυτοῦ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν⁸⁷

Εἰκὼν δὲ καὶ ὁμοίωσις Θεοῦ εἶνε ἡ ὁμοιότης τῶν θεῶν τελειοτήτων. π. χ. ὁ Θεὸς ἔχει νοῦν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νοῦν· ὁ Θεὸς ἐξ ἰδίας του φύσεως προαιρεῖται τὸ καλόν, καὶ ἀποστρέφεται τὸ κακόν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἔμφυτον τινα ἐπιθυμίαν τοῦ καλοῦ, καὶ ἀποστροφὴν τοῦ κακοῦ.

ζ'. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ψυχὴν ἀθάνατον.

Προσηλόνοντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν προσοχὴν ἡμῶν, αἰσθανόμεθα ὅτι ἐν ἡμῖν εἶνέ τι τὸ ὅποιον διαφέρει ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ ἔχει δύναμιν νὰ γνωρίζῃ ἑαυτὸ καὶ τὰ ἄλλα πράγματα. Τοῦτο ὀνομάζεται ψυχὴ⁸⁸. Αὕτη δὲ εἶνε ἀθάνατος, διότι εἶνε ἀσώματος· ἐπειδὴ τὸ σῶμα, ὑποκείμενον εἰς τὴν φθορὰν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὔτε νοῦν, οὔτε θέλῃσιν, τὰ ὅποια ἀμφοτέρα ἀνακαλύπτονται εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν.

Η'. Ὁ Θεὸς ὅστις ἐπλασε τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔχει καὶ πρόνοιαν περὶ αὐτῶν· ἐπειδὴ συντηρεῖ ὅλων τῶν κτισμάτων τὴν ὑπαρξιν καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ κατευθύνει ὅλα πρὸς κάλλιστον τέλος⁸⁹.

⁸⁶) Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο, εἰς τί τοῦτο; πάντα γὰρ εἰς χρεῖαν αὐτῶν ἔκτισται. Σιράχ, κεφ. λθ'. στίχ. 21.

⁸⁷) Καὶ εἶπε κύριος ὁ Θεὸς, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν ἢ καθ' ὁμοίωσιν. Γενέσ. Α'. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. Γεν. α. 26, 27.

⁸⁸) Καὶ ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Γενέσ. Β'. 7.

⁸⁹) Ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν· ὁμοίως τε προνοεῖ περὶ πάντων. Σοφ. Σολ. ε'.

Ἡ περὶ τοῦ κόσμου πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶνε τοῦτο, ὅτι αὐτὸς ὄλων τῶν κτισμάτων συντηρεῖ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὰς δυνάμεις· διότι ὁ Θεὸς ἡδύοκῃσε, νὰ ἔχῃ ἕκαστον τῶν κτισμάτων τὴν ὑπαρξίν του, καὶ τὰς εἰς ἐνέργειάν τινα δυνάμεις του· ἀλλ' ἂν αὕτη τοῦ Θεοῦ ἡ εὐδοκία ἔπαυεν, εὐθὺς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὰ πάντα ἤθελαν μηδενισθῆ⁸⁰. Ὅθεν εἰς τὸν κόσμον δὲν γίνεται οὐδὲν κατὰ τύχην καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτου, ἡγουν εἰς τὸν κόσμον δὲν γίνεται οὐδὲν οἷχως τὴν θέαν θέλῃσιν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ Θεὸς συνέδεσε τὰ πάντα πρὸς ἀλλήλα, διὰ νὰ συνυπηρετῶνται ὅλα, τὴν δὲ κοινὴν ταύτην καὶ ἀμοιβαίαν ὑπηρεσίαν ὀνομάζουσι κάλλιστον τέλος· συνάγεται τὸ ἐξῆς, ὅτι ὁ Θεὸς ὅλα τὰ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον κατευθύνει πρὸς τὸ κάλλιστον τέλος.

Θ'. Ὁ Θεὸς ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου· διότι θεέθεσεν ὅλα πρὸς τὴν χρείαν τοῦ ἀνθρώπου⁸¹.

Βλέπομεν, ὅτι ὅλα τοῦ κόσμου τούτου τὰ πράγματα, συνδεδεμένα μὲ δεσμὸν σφικτότατον πρὸς ἀλλήλα, τείνουσιν εἰς μίαν τινὰ ἐνέργειαν, καθὼς ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα, τὰ ὕδατα, οἱ ἀνεμοὶ καὶ οἱ βετοί. Ὅλα ταῦτα δὲν ἐνεργοῦσι, δὲν τείνουσι τόσον πρὸς ἰδίαν, ἢ τὴν ἀλλήλων ὠφέλειαν, ὅσον πρὸς τὸ κατὰ καιροὺς συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου⁸². Ἐκτὸς δὲ τούτων πρὸς δόξηγιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀρετὴν ὁ Θεὸς μεταχειρίζεται πολλοὺς τρόπους· ἐπειδὴ τοῦτον μὲν ἀποτρέπει μὲ τὸν φόβον ἀπὸ τοῦ κακόν· ἐκεῖνον δὲ προτρέπει πρὸς τὸ καλὸν μὲ τὴν ἀνταμοιβήν, καὶ μὲ ἄλλους ἀναριθμήτους τρόπους διευθύνει τὰς πράξεις κατὰ τοὺς σκοποὺς τῶν ἀνθρώπων εἰς καλὸν τέλος, καὶ οὕτω συνάγομεν ἀναγκαιῶς, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου.

στίχ. 8. Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας· καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Ματθ. 5'. 26.

80) Τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχυεῖν σοι, πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχίονός σου τίς ἀντιστῆσεται; ὅτι ὡς ῥοπή ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου, καὶ ὡς βάνις δρόσου δερβινὴ κατελθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν. . . Φεῖδῃ δὲ πάντων, ὅτι σὰ ἐστί πάντα, φθλοῦχε δέσποτα. Σοφ. Σολ. κεφ. ια' 22. 27.

81) Τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμησῇκε αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ἡλάντωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξη καὶ τιμὴν ἐστεφάνωσας αὐτόν καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, πάντα ὑπέταξας ὑπὸ κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ματθ. 23. στίχ. 5. 8.

82) Καὶ τοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀγαθοποιῶν, οὐρανέθεν ἡμῖν ὑετοὺς θιδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Πράξ. ιδ' 17.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΣΕΒΕΙΑΣ.

Θεοσεβεία εἶνε ἔνδειξις τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν εἰς τὸν Θεόν. Αὕτη δὲ εἶνε ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ. Καὶ ἐσωτερικὴ μὲν θεοσεβεία εἶνε ἔνδειξις τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας⁵⁵. αὕτη δὲ ὑφίσταται εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην⁵⁶, εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ⁵⁷, εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ ὀνόματός του⁵⁸, εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ ἀβλιότητος⁵⁹, καὶ εἰς τὴν ἐπικλησίν του εἰς βοήθειαν⁶⁰. Ἐξωτερικὴν δὲ θεοσεβείαν ὀνομάζομεν τὴν δι' ἐξωτερικῶν σημείων ἔνδειξιν τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἐνταῦθα δὲ ἀνήκει ἡ προσκύνησις⁶¹, ἡ ἀνάγνωσις τῶν προσευχῶν⁶², ἡ ἀκρόασις τῶν διδασκῶν⁶³, ἡ συντριβὴ εἰς τὴν ἐξομολόγησιν⁶⁴, ἡ ἱλαρότης τοῦ προσώπου εἰς τὴν εὐχαρι-

⁵⁵) Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ. ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. Ἰακ. θ'. στίχ. 7, 10. Ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ καὶ ἰκέτευσον αὐτόν. Ψαλμ. λς' στίχ. 6.

⁵⁶) Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου. Λουκ. ι. στίχ. 27. Δευτερ. γ'. στίχ. 8. Δευτ. ιθ'. στίχ. 18.

⁵⁷) Τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλασσε, οὗτο τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος. Ἐκκλησι. ιθ'. στίχ. 13. Ἐν φόβῳ Κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. Παροιμ. κγ'. στίχ. 17. καὶ κεφ. ιη'. στίχ. 23. καὶ ιθ'. 27. καὶ Σοφ. Σιράχ κεφ. α. στίχ. 11, 21, 13.

⁵⁸) Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, Ματθ. γ'. στίχ. 9. Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ψαλμ. η'. στίχ. 2.

⁵⁹) Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπολλύμαι· Λουκ. ιε'. στίχ. 17. Ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός. Γεν. ιη'. στίχ. 23.

⁶⁰) Καὶ ἐπικάλυψαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαι σε ἐξ ἐχθρῶν μου. Ψαλμ. μθ'. στίχ. 15. Ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπιτε, ἐξέσωσάμεν αὐτόν· σκεπάσω αὐτόν ὅτι ἔργον τὸ ὄνομά μου, ἐπικαλέσεται πρὸς με, καὶ εἰσακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει, ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν. Ψαλμ. 90. στίχ. 14, 16. καὶ Ψαλμ. ρθ'. 1. καὶ Σοφ. Σιρ. ιγ'. 14.

⁶¹) Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὗτο ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσῃ ὑμῖν. Ἰωάν. ις'. στίχ. 23. Λουκ. κδ'. στίχ. 36. Ματθ. γ'. στίχ. 6. Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Θεσσαλ. κεφ. γ'. στίχ. 17. Βούλομαι προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. Δ'. Τιμ. β'. στίχ. 8. αὐτοῖς 1, 2. Κορινθ. 14, 16. Ὅτι δὲ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίαν σου καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτός ἐντυγχάνειν σοι. Σοφ. Σολ. ις'. στίχ. 18. καὶ Σοφ. Σιράχ. γ'. στίχ. 10. ιγ'. 14. λθ'. 15 νά, 11.

⁶²) Ὅλοι οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ, καὶ ἄλλαι γραφικαὶ προσευχαί, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ᾠσματα εἰς τοῦτο ἀποστέλλουσιν.

⁶³) Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Λουκ. ια'. στίχ. 28. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ψαλμ. α' στίχ. 2. Πρὸς τὴν ἀναγνώσιν, τῇ πίστει, τῇ διδασκαλίᾳ. Δ'. Τιμ. θ'. 12, 14.

⁶⁴) Πάτερ ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, Λουκ. ιε'. 17. Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῷ βασιλείᾳ σου, Λουκ. κγ'. στίχ. 42. Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-

σαν⁵⁸ ἡ σύγκρασις εἰς τὸν ναὸν⁵⁹, ἡ ἀποχὴ παντὸς κακοῦ· οἶον, τῆς μέθης καὶ τῶν λοιπῶν⁶⁰. Καὶ οὕτω τὴν ἐνδείξιν τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν εἰς τὸν Θεὸν ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τελείαν θεοσέβειαν⁶¹.

Α'. Χρεωστοῦμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν ἄκρον σέβας, διὰ τὴν θείαν τοῦ ὑπαρξίν, καὶ διὰ τὰς θείας τοῦ τελειότητος· διότι, ὅταν ἡμεῖς εἴμεθα πληροφορημένοι, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε εἷς, καὶ αὐτὸς μόνος ἄναρχος, ἀτελεύτητος, καὶ αἰώνιος, χρεωστοῦμεν νὰ συμφωνήσωμεν ὅλα τὰ διανοήματα καὶ ἔργα ἡμῶν μετὰ τὴν θέλησίν του, καὶ νὰ τὸν σεβώμεθα ὡς τὸ ὕψιστον ὄν⁶².

Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾔνε τὸ ἄκρον καὶ παντέλειον ἀγαθόν, πρέπει καὶ ἡ καρδίᾳ ἡμῶν μετὰ ἄκραν προθυμίαν νὰ προσκολλᾶται εἰς αὐτόν, καὶ νὰ ζητῇ νὰ ἐνωθῇ μετ' αὐτόν⁶³.

Ἐὰν ὁ Θεὸς ᾔνε δίκαιος καὶ ἀπροσωπώληπτος κριτῆς, πρέπει νὰ φυλαττώμεθα νὰ μὴ ὑποπέσωμεν μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ αἰωνίου τοῦ νόμου εἰς τὴν δικαίαν του ὀργήν⁶⁴.

εὐλογ. Λουκ. ιη'. στίχ. 13. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός. Ψαλμ. ν'. 3 καὶ λβ'. 5, 6.

⁵⁸) Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖται, τοῦτο γὰρ τὸ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς, Α'. Θεσο. β'. στίχ. 18. Εἴη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, ὡς τῇ Κυρίῳ ἔδοξε αὐτῷ καὶ ἐγένετο. Ἰωβ α'. στίχ. 21.

⁵⁹) Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πληθύνει τοῦ ἑλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίων σου ἐν φόβῳ σου. Ψαλμ. ε'. στίχ. 8. « Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου πορεύσασθαι. ρκζ'. 1.

⁶⁰) Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἶνον ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτεία. Ἐφεσ. ε' στίχ. 18. Φανερά δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς· ἀτιμία ἐστὶ μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζήλος, θυμὸς, ἐριθεία, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προείπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν Γαλ. β'. 19, 21. Α'. Κορινθ. γ'. 10. Ῥωμ. ιγ'. 13. Λουκ. κα'. 34.

⁶¹) Ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Α'. Τιμ. μδ'. 8, 9. Τὸ ἐπίστασθαι σε ὁλόκληρος δικαιοσύνη· καὶ τὸ εἶθῆναι σε τὸ κράτος ῥίζα ἀθανασίας, Σοφ. Σοφ. ιε'. 3.

⁶²) Ὅπως γέννησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅς τις ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς. . . . Γίνεσθε οὖν τέλειοι, ὥσπερ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. Ματθ. ε'. 43, 48. Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ὁ Χριστοῦ. Α'. Κορινθ. ια'.

⁶³) Κύριον τὸν θεὸν σε φοβήσῃς, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃς. Δευτερ. γ'. 13. Ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὕδατων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σὲ ὁ θεός· ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἱσχυρὸν τὸν ζῶντα, πότε ἤξωμαι ἢ ὀρθήσωμαι· τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ· Ψαλμ. μα'. 1, 2, 3. ⁶⁴) Φοβερόν τὸ ἱμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ

Β'. Ἐὰν αὐτὸς ᾔητε πανάγιος, πρέπει νὰ προσφέρωμεν τὸ ὄνομά του μὲ ὅλον τὸ σέβας, καὶ νὰ προσέχωμεν, ὥστε μήτε νὰ στοχαζώμεθα, μήτε νὰ πράττωμεν τίποτε, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνδέχεται νὰ ἀμαυρωθῇ ἡ δόξα του ἐνώπιον τῶν ἄλλων⁵⁰. Καὶ οὕτως ἡ προτροπή μας εἰς τὴν θεοσεβείαν θεμελιούται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως καὶ τῶν θείων αὐτοῦ τελειοτήτων.

Β'. Ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ σεβώμεθα τὸν Θεόν, τὸν ποιητὴν καὶ προνοητὴν ἡμῶν, διὰ τὴν πλάσιν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τὴν θείαν του πρόνοιαν περὶ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ, βλέποντες τὴν τάξιν καὶ ἀρμονίαν τούτου τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ποικιλίαν τῶν ζώων καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ παρατηροῦντες, ὅτι ταῦτα πάντα, πανσόφως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντα, συντρέχουσιν εἰς τὴν ἡμετέραν διατήρησιν καὶ τροφήν, συναισθανόμεθα ἐνδομύχως, ὅτι εἶνε χρέος ἡμῶν νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν διὰ τὰς εὐεργεσίας του⁵¹.

Γ'. Χρεωστοῦμεν νὰ σεβώμεθα τὸν Θεόν καὶ διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν⁵² ἔπειδὴ, καθὼς ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ Θεοῦ βεβαίως ἀποσρέφεται ἐκείνον, ὅστις καταφρονεῖ τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας, καὶ παραβαίνει τὰς ἀγίας του ἐντολὰς⁵³. οὕτως ἡ αὐτὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἀναντιρρότως ἀγαπᾷ καὶ ἀνταμείβει ἐκείνον, ὅστις τὸν σέβεται καὶ τὸν προσκυνεῖ⁵⁴.

α.) Αὐτὴ ἡ ἀνταπόδοσις γίνεται εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, καὶ ὑψίσταται εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς συνειδήσεώς μας, καὶ ἡμεῖς ἀπολαύομεν αὐτήν, ὅταν πράττωμεν τι καλὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ⁵⁵.

β.) Ἀνταπόδοσιν ἐλπίζομεν καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν⁵⁶. Αὐτὴ δὲ ὑψίσταται εἰς τὴν τελείαν μακαριότητα ἡμῶν, ὅταν ἐδῶ διευθύνωμεν πάσας ἡμῶν τὰς πράξεις κατὰ τὴν θείαν ἐντολήν. Ἐπειδὴ γνωστὸν εἶνε, ὅτι εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, ἂν καὶ ἔχωσι τὴν

ζῶντος. Ἑβρ. ι, 81. ⁵⁰ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι. Ῥωμ. β', 24. ⁵¹ Τί ἀνταποδώσει τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. Ψαλμ. ρι', 3.

⁵² Οὐ παρακίση σοι πανηρευόμενος, οὐδὲ διαμάνουσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου· ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν. Ψαλμ. ε', 8. 9. Ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἀμαρτωλοὺς, καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώσει ἐκδίκησιν. Σοφ. Σιράχ ιδ', 6.

⁵³ Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν. Ῥωμ. β', 10. καὶ 11. 23. Ὅτι τὸν ὕψιστον ἔβη καταφυγὴν σου, οὐ προσελύσεται πρὸς σέ κακὰ. Ψαλμ. 7', 9.

⁵⁴ Ταῦτα γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνειδήσιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάντων ἀδίκως. Α'. Πέτρ. β', 19. ⁵⁵ Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Σοφ. ἄρ. 11, 12. Ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. Οὐκ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Ἑβρ. ιγ', 14. β'. Κορινθ. ι, 1.

ἐσωτερικὴν εὐχαρίστησιν τῆς συνειδήσεώς των, ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἀπολαύουσιν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν πάντοτε τὴν δικαίαν ἀνταμοιβήν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ διώκονται, καὶ παντοίας θλίψεις ὑπομένουσιν⁵⁰. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐξ ἐναντίας ὄχι σπανίως ἐν παντοίαις ἡδοναῖς καὶ εὐφροσύναις τελειοῦνσι τὰς ἡμέρας των. Καὶ ὅλα ταῦτα γίνονται κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ Θεοῦ πάνσοφον οἰκονομίαν⁵¹. ἀλλ' ἐπειδὴ, καθὼς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἡ θεοσέβεια δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀβράβευτος, ἤτοι χωρὶς ἀνταπόδοσιν, καὶ ἡ ἀρετὴ ἐδῶ δὲν ἀνταμείβεται πάντοτε κατ' ἀξίαν⁵². ἔπεται, ὅτι πρέπει νὰ ᾔγνε ἄλλη ζωὴ μετὰ θάνατον, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐνάρητοι μέλλουν νὰ λάβωσι τὴν ἀνταπόδοσιν των⁵³.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΘΕΟΓΝΩΣΙΑΣ.

Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε νὰ παραβαίνει πᾶσαν ὥραν τὸν φυσικὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, τούτέστιν ἔπεσαν εἰς ἀπρεπεῖς κλίσεις, εἰς δυναστείας, εἰς αὐδικίας, εἰς πανουργίας, εἰς ἀπάτας, εἰς συκοφαντίας, εἰς τὰ αἰσχροτάτα πάθη τῆς σαρκὸς, εἰς τὴν μέθην, εἰς τὴν φιλαργυρίαν, εἰς τὴν υπερηφάνειαν, εἰς τὸ μῖσος, εἰς τὸν φθόνον, καὶ ἄλλα ἀποτρόπαια κακὰ, καὶ διαφθαρείς ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἐλαττώματα, δὲν εἶδοντο πλέον μόνος νὰ εὕρῃ ἱκανῶς ἰσχυρὰ μέσα εἰς τὸ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεόν⁵⁴. τότε δὴ τότε ὁ Θεὸς, μὴ βουλόμενος νὰ ἀφίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐσχάτην του ἀπόγνωσιν καὶ παντελεῖ πτωσιν, ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς σωτηρίας του, τὸ ὅποιον ἡμεῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Θεείας ἀποκαλύψεως σεβόμεθα⁵⁵. Εἰς ταύτην τὴν θείαν

[⁵⁰] Ἦν, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλῶσι ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, ματιγοὶ δὲ πάντα οὐδὲν ὄν παραδέχεται. Παροιμ. γ'. 12. Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῇ Κυρίῳ, ἐτοιμάσου τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν. Σοφ. Σιράχ. ζ'. 10. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔχετε. Ἰωάν. ις' 52.

[⁵¹] Τί ἐστι δὲ αἰσθῶν εὐδοῦται, εὐθύνησαν πάντες οἱ ἀθετοῦντες ἀθετήματα· ἐγγὺς εἶ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν. Ἰερειμ. ιδ'. 1, 2. Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῇ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεις δικαιοκρασίας Θεοῦ. Ῥωμ. ε'. 5.

[⁵²] Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ῥωμ. ἡ. 18 β'. Θεοσ. α. 6, 7. Θεὸς οὐ μικτερίζεται. ὁ γὰρ ἐάν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Γαλ. ς'. 7.

[⁵³] Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διεκύψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἴ ἔστι συνιών, ἡ ἐκζητῶν τὸν Θεόν· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχραιώθησαν, οὐκ ἔστι παιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. Ψαλμ. ιγ'. 2, 3. Γεν. ς'. 11, 12.

[⁵⁴] Κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιαις σεσηγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ

ἀποκάλυψιν περιέχεται τὸ εἰς τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν, τὸ τί νὰ πράττωμεν, καὶ τὸ τί νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, κατὰ τὴν πίστιν καὶ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν. Καὶ οὕτως ἀπὸ τὴν θείαν ἀποκάλυψιν μαθάνομεν τὴν εὐαγγελικὴν πίσιν, τὸν Θεὸν νόμον, καὶ τὴν κυριακὴν προσευχὴν.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Πίστις εἶνε ἡ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἀποδοχὴ τοῦ εὐαγγελίου.

Α'. Ἡ περὶ τῆς πίστεως διδασκαλία περιέχεται εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν. Ἡ ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Διαθήκην. Ἡ παλαιὰ Διαθήκη περιέχει τὸν νόμον, ὅστις προετοιμάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τελείαν ἀποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως. Ἡ νέα Διαθήκη μᾶς ἀποκαλύπτει τῶν προφητειῶν καὶ τῶν προεικονισμάτων τὴν πλήρωσιν, μᾶς κηρύττει τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχτίαν, τῆς ὁποίας ἡξιώθημεν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν μὲν παλαιὰν Διαθήκην συνέγραψαν οἱ προφῆται· τὴν δὲ νέαν Διαθήκην οἱ ἀποστολοι διὰ πνεύματος ἁγίου, καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς αὕτη, οὕτω καὶ ἐκείνη, καλοῦνται κοινῶς ἁγία Γραφή^α.

Β'. Συντόμως δὲ ἡ περὶ τῆς πίστεως διδασκαλία ἐξηγεῖται εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον συνετέθη ὑπὸ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων εἰς τὴν πρώτην οἰκουμένην σύνοδον, ἧτις ἐγένετο ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὸ 325 ἔτος. Τοῦτο δὲ τὸ σύμβολον διαιρεῖται εἰς ἑξάδεκα ἄρθρα κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Δεύτερον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος. Ῥωμ. ιε' 23, 28. Α'. Κορινθ. β' 7. Ἐφεσ. α. 19, 20. γ'. 9, 11.

^α) Οὗ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἄγγι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι. Β'. Πέτρ. α. 21.

Τρίτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Τέταρτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Πέμπτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς.

Ἑκτόν τε ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς.

Ἑβδόμην ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Ὀγδοὺν ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

Ἐννέατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν.

Δέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Ενδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Δωδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

1. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως ἀποδεικνύει

Α'. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε κατὰ τὴν οὐσίαν εἰς⁶², ἀλλ' εἰς τρία πρόσωπα, πατέρα, υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα· τουτέστι, Θεὸς ὁ πατὴρ, Θεὸς ὁ υἱός, Θεὸς τὸ ἅγιον πνεῦμα· ὅμως δὲν εἶνε τρεῖς θεοί, ἀλλ' εἰς Θεός, καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται ἁγία Τριάς. Τὸ δὲ πρῶτον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος εἶνε Θεὸς ὁ πατὴρ⁶³.

⁶²) Ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ. Δευτερ. κεφ. 32. στίχ. 39. Ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι πλὴν ἐμοῦ Θεός. Ἠσ. κεφ. 45. στίχ. 5. — Οὐδαίς Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἰς. Α. Κορινθ. κεφ. 12. στίχ. 4. Εἰς γὰρ Θεός. Α. Τιμ. κεφ. β'. στίχ. 5.

⁶³) Τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ

Β'. Ὁ Θεὸς εἶνε ὕψιστος ὄν⁶⁴. Αὐτὸς εἶνε αἰώνιος⁶⁵, πνεῦμα καθαρῶτα-
τον⁶⁶, παντεπιστήμων⁶⁷, πάνσοφος⁶⁸, παντοδύναμος⁶⁹, πανταχοῦ παρὼν⁷⁰,
πανάγιος⁷¹, ἀληθινός⁷², ὑπεράγαθος⁷³, πανοικτίρων⁷⁴, δικαιοτάτος⁷⁵, ἀντα-
μείβων τοὺς καλοὺς, καὶ κολάζων τοὺς κακοὺς⁷⁶.

Γ'. Ὁ Θεὸς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου τοῦ ἐπλασεν εἰς ἑξ ἡμέρας ὅλα
τὰ ὁρατὰ, καὶ τὰ ἀόρατα, τουτέστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὰ πνεύματα,
καὶ τὸν ἄνθρωπον⁷⁷.

Εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν, τουτέστιν ὅλην τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας σύγκειται οὗτος ὁ

οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσι. Α'. Ἰωάν. κεφ. ἑ. στίχ. 7. — Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ
ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
Ματθ. κεφ. κη. στίχ. 19. — Εἰς ἀπόδειξιν τούτου συντείνουσι προσετιὰ τὰ ῥητὰ τῆς ἁγίας γρα-
φῆς. Γεν. κεφ. ἁ. στίχ. 26. κεφ. β'. στίχ. 18. Ματθ. κεφ. γ'. στίχ. 16, 17. Α'. Πέτρ. κεφ. ἁ.
στίχ. 2. ⁶⁴) Οὐκ ἔστιν ὁμοίος σοι, Κύριε. Ἱερ. κεφ. ι. στίχ. 6. — Ὅτι ἐξ αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ)
καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. Ῥωμ. κεφ. ια'. στίχ. 36.

⁶⁵) Πρὸ τοῦ ὄντος γεννηθῆναι, καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην ἤ ἀπὸ τοῦ αἰῶ-
νος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἰ. Ψαλμ. πθ'. στίχ. 2.

⁶⁶) Πνεῦμα ὁ Θεός. Ἰωάν. κεφ. δ'. στίχ. 24. — Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι. Β'. Κορινθ.
κεφ. γ'. στίχ. 17.

⁶⁷) Ὅτι πάσας καρδίας ἐτάζει Κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει. Α'. Παραλ. κεφ. κη.
στίχ. 9. — Καὶ οὐκ ἔστι καί τις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα γυμνά καὶ τετραχλησμένα
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Ἑβρ. κεφ. δ'. στίχ. 13.

⁶⁸) Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ψαλμ. ρλ'. στίχ. 24. —
Τῷ θεῷ βασιλεῖ πῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀόρατῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Α. Τιμ. κεφ. ἁ. στίχ. 17.

⁶⁹) Ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· πάντα ὅσα ᾔθλησεν, ἐποίησε. Ψαλμ.
ριγ'. στίχ. 11. Δουκ. κεφ. ἁ. στίχ. 37.

⁷⁰) Πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην. Σοφ. Σολ. κεφ. ἁ. στίχ. 17. Μὴ οὐκὶ τῶν
οὐρανῶν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ; λέγει Κύριος. Ἱερ. κεφ. κγ'. στίχ. 24.

⁷¹) Ἄγιοι ἔσεσθε, οὗτοι ἅγιοι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Α. Πέτρ. κεφ. ἁ. στίχ. 15. — Δευτ.
κεφ. ια'. στίχ. 44. κεφ. ιθ'. στίχ. 2. κεφ. κ'. στίχ. 7.

⁷²) Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Ἰωάν. κεφ. ιδ'.
στίχ. 6. Ὁ λόγος ὁ σὺς ἀλήθεια ἐστίν. Ἰωάν. κεφ. ιζ'. στίχ. 17.

⁷³) Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰμὶ εἰς ὁ Θεός. Δουκ. κεφ. ιθ'. στίχ. 19. καὶ Ψαλμ. ρδ'. στίχ. 3.

⁷⁴) Κύριος ὁ Θεός, οἰκτίρων καὶ ἐλεῆμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος ὁ ἀληθινός. Ψαλμ.
πέ. στίχ. 15. Ἐξοδος κεφ. λδ'. στίχ. 6.

⁷⁵) Δίκαιος καὶ ὁσιος Κύριος. Δευτερ. κεφ. λδ'. στίχ. 4.

⁷⁶) Κατὰ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡ-
μέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάςῃ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
τοῦ. Ῥωμ. κεφ. β'. στίχ. 5, 6.

⁷⁷) Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅσα ἐποίησε. Γεν.
β'. στίχ. 2.

κόσμος, καὶ ἐπρόσταξε νὰ γείνη φῶς. Καὶ τὸ μὲν φῶς ὠνόμασεν ἡμέραν, τὸ δὲ σκότος νύκτα⁷⁸.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, τοῦτο-στιν ὅλον ἐκεῖνο τὸ εὐρύχωρον διάστημα, τὸ ὅποιον βλέπομεν ἀπὸ τὴν γῆν ἕως τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὅποιον περιέχει τὰ σύννεφα καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις ὑπεράνω τῆς γῆς⁷⁹.

Τὴν τρίτην ἡμέραν διεχώρισεν ὁ Θεὸς τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ὕδαρ, καὶ οὕτως ἐφάνησαν αἱ θάλασσαι καὶ αἱ λίμναι, καὶ ἤρχισαν νὰ τρέχωσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ βρῦσεις. Ἡ δὲ διαχωρισθεῖσα γῆ ἀπὸ τοῦ ὕδαρ ἐστολίσθη μὲ διάφορα δένδρα, ἄνθη καὶ χόρτα⁸⁰.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς ταύτην τὴν τάξιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται καὶ τώρα αὐτὰ, διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ ἄνθρωποι ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ διὰ νὰ μᾶς δεικνύωσι τοὺς διαφόρους καιροὺς⁸¹.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν μὲ τὸν ἰσχυρὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐφάνησαν τὰ ὀφάρια, ὅσα πλεονεῖν εἰς τὰ ὕδατα, καὶ τὰ πετεινὰ, ὅσα πετῶσιν εἰς τὸν ἄέρα⁸².

Τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐποίησεν ὁ Θεὸς πάντα τὰ θηρία, τὰ ἐρπετὰ καὶ πάντα τὰ χερσαῖα ζῶα, καὶ τέλος πάντων καὶ τὸν ἄνθρωπον⁸³.

⁷⁸) Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς. καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα μία. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 1, 3, 5.

⁷⁹) Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα. . . Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα δευτέρα. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 7, 8.

⁸⁰) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συνχωρήτω τὸ ὕδωρ καὶ ὑψήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο οὕτως. . . Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. . . Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· βλαστήσάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου. . . Καὶ ἔβλεψεν ὁ Θεός· καὶ εἶπεν ὁ Θεός· καὶ ἐγένετο οὕτως. . . Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα τρίτη. Γεν. κεφ. α'. σ. 9, 13.

⁸¹) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῖσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τοὺς διαχωρίζειν ἀναμέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀναμέσον τῆς νυκτός. Καὶ ἐστῶσιν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα τετάρτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 14, 15, 19.

⁸²) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτωσαν τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζῶων καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα πέμπτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 20, 23.

⁸³) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἐρπετὰ καὶ θηρία ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· « Παιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, » Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ,

Δ'. Ὁ Θεὸς, πλάσας τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, προνοεῖ περὶ αὐτῶν, διὰ νὰ διατηρῶσι πάντα τὰ πλάσματα τὴν ὑπαρξίν των καὶ τὰς δυνάμεις⁸⁹. Ὅμως βλέπομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅτι τὰ ἄψυχα πράγματα διατηροῦνται εἰς τὴν τάξιν των, ὡς ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, καὶ ἡ γῆ· διότι, καθὼς πρὸ ἐνῶν χιλιάδων ἐτῶν ἐγένετο, οὕτω καὶ τώρα βλέπομεν, ὅτι διὰ τῆς θείας προνοίας τὴν νύκτα διαδέχεται ἡ ἡμέρα, τὴν δὲ ἄνοιξιν τὸ καλοκαίριον, τὸ καλοκαίριον δὲ τὸ φθινόπωρον, καὶ τὸ φθινόπωρον ὁ χειμὼν.

Εἰς δὲ τὰ ἔμψυχα πράγματα ἔδωκεν ὁ Θεὸς ὄχι μόνον δύναμιν καὶ ἰσχὺν νὰ πληθύνωσι τὸ γένος των, ἀλλὰ προητοίμασεν εἰς αὐτὰ καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς των, προστάτων τὴν γῆν νὰ βλαστάνῃ τοιαῦτα φυτὰ, ὅποια συντείνουσι πρὸς τροφήν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄλων τῶν ζώων⁹⁰. Ἐκαστον πλάσμα ἔγεινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ γρείαν τοῦ ἄλλου, ἔχουν τὸ χόρτον διὰ τὰ κτήνη, τὰ δὲ κτήνη καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, διὰ τὸν ἄνθρωπον⁹¹. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἦτον ὁ Ἀδὰμ, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐκ τῆς γῆς, καὶ τὸν ἐχάρισεν ἀθάνατον ψυχὴν⁹². Βοηθὸν δὲ αὐτοῦ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὴν γυναῖκα⁹³, ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀδὰμ. Εὐάν, τὴν ὁποίαν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ, ἐνῶ ἔκοιματο⁹⁴.

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἐπλάσθησαν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ⁹⁵, ταυτέστιν ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἦτον ἀγία, καθαρὰ, δικαία καὶ ἀναμάρτητος⁹⁶. Ὁ Θεὸς τοὺς κατέστησεν εἰς τὸν παράδεισον, καὶ τοὺς ἐπρόσταξε νὰ μὴ φάγωσιν ἀπὸ τὸ ἀκηγορευμένον εἰς αὐτοὺς δένδρον, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσιν⁹⁷. Ἀλλ' ἀμφότεροι παρέβησαν τὴν θείαν ἐντολήν, καὶ διὰ τῆς

ἡμέρα ἕκτη. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 24, 16 31. ⁸⁹ Ἐν αὐτῇ γὰρ (τῇ Θεῷ) ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν. Πράξ. κεφ. ιζ'. στίχ. 28. ⁹⁰ Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς. Ψαλμ. ργ'. στίχ. 14.

⁹¹ Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς (τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα) ὁ Θεὸς λέγων ἃ Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. » Γεν. κεφ. α'. στίχ. 28.

⁹² Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἄνθρωπον (λαβὼν) ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Γεν. κεφ. β'. στίχ. 7.

⁹³ Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 27. Καὶ ποιήσωμεν αὐτῷ (τῷ Ἀδὰμ) βοηθόν. Γεν. κεφ. β'. στίχ. 18. ⁹⁴ Γεν. κεφ. β'. στίχ. 21, 22.

⁹⁵ Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἃ Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡ. Γεν. κεφ. α'. στίχ. 26. ⁹⁶ Πλὴν ἴδε τοῦτο εὖρον, ὃ ἐποίησεν ὁ Θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς. Ἐκκλησι. κεφ. ζ'. στίχ. 30. ⁹⁷ Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φά-

παραβάσεως ὅχι μόνον αὐτοί, ἀλλὰ δι' αὐτῶν καὶ ὅλοι οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν καθυπεβλήθησαν εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ αἰώνιον θάνατον, καὶ εἰς διαφόρους ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀρρώστιας⁹³.

Ὁ Θεὸς ὅμως ἀπὸ εὐσπλαγχνίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὅποιον ἐπλάσθη διὰ τὴν αἰώνιον εὐδαιμονίαν, δὲν ἤβηλε νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν πτώσιν του ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν νὰ ἐξαποστείλῃ τὸν ἐλευθερωτὴν⁹⁴, περὶ τοῦ ὁποίου μετὰ ταῦτα οἱ προφῆται εἰς διαφόρους περιστάσεις προέλεξαν, ὥστε ὅταν ἔωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐπηγγελμένον ἐλευθερωτὴν, μετὰ χαρᾶς νὰ τὸν δεχθῶσι⁹⁵, καὶ οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν νὰ ἔχωσι ζωὴν αἰώνιον⁹⁶.

2. Τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος, Θεὸς ὁ υἱός, δὲν εἶνε κτιστός, ἀλλὰ πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννητός⁹⁷, ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα⁹⁸. Αὐτὸς εἶνε πανταχοῦ παρὼν⁹⁹, παντογνώστης¹⁰⁰, παντοδύναμος¹⁰¹, καὶ ὡς θεὸς ἀλγβινὸς κατὰ τὴν οὐσίαν, ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα ἔπλασε τὸν κόσμον¹⁰². Αὐτὸς καλεῖται Κύριος¹⁰³.

γεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ἢ ὅ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Γεν. κεφ. β'. σ. 17.

⁹⁵ Διὰ τοῦτο, ὡς περ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος· καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ῥωμ. κεφ. έ. στίχ. 12. ⁹⁶ Καὶ ἔχθραν θήσω ἀναμίστον σου καὶ ἀναμίστον τῆς γυναικός, καὶ ἀναμίστον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμίστον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν. Γεν. κεφ. γ'. στίχ. 15.

⁹⁸ Τοῦτο πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Πρ. κεφ. ι. στίχ. 43.

⁹⁹ Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ἰωάν. κεφ. 3. στίχ. 16.

¹⁰⁰ Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ψαλμ. β'. στίχ. 7.

¹⁰¹ Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν. Ἰωάν. κεφ. ι. στίχ. 30. — Ὁ ἐωρακὼς ἐμὲ, εώρακε τὸν πατέρα. . . Ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοὶ ἐστι. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 9—11.

¹⁰² Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμὴν. Ματθ. κεφ. κή. στίχ. 20.

¹⁰³ Αὐτὸς δὲ (ὁ Χριστὸς), εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς. Λουκ. κεφ. ιά. στίχ. 17.—Εἰς τὸν Χριστὸν ἦτον γνωστὴ ἡ πολιτεία τῆς Συμαρείτιδος (Ἰωάν. κεφ. ιά. στίχ. 18), ἡ προδοσία του ἀπὸ τὸν Ἰούδαν, (Ἰωάν. κεφ. ιγ'. στίχ. 11), τὸ πάθος, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις του (Λουκ. κεφ. κή. στίχ. 31, 32, 33), ἡ καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ (Ματθ. κεφ. κδ'. στίχ. 2). Ταῦτα δὲ εἰς τὸν μόνον τὸν Θεόν εἶναι θυνάτά.

¹⁰⁴ Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Ματθ. κεφ. κή. στίχ. 18.

¹⁰⁵ Πάντα δι' αὐτοῦ (τουτέστι τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ) ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονε. Ἰωάν. κεφ. α. στίχ. 3.—Καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἀφ' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. Δ. Κορ. κεφ. ή. στίχ. 6. ¹⁰⁶ Ἡμεῖς φωνεῖτ' με « Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ

Α'. Ἀπὸ τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μαυθάνομεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, ἐγεννήθη ἐπελεύσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν³⁰⁰, ἀνεδέχθη τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, καὶ ἔγεινε τέλειος ἄνθρωπος πλὴν τῆς ἁμαρτίας³⁰¹. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ὥρας τῆς ἐνανθρωπήσεώς του καλεῖται Ἰησοῦς³⁰², ἦγουν Σωτὴρ ἢ ἐλευθερωτὴς* ἐπειδὴ ἠλευθέρωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὸν αἰώνιον θάνατον. Ὀνομάζεται δὲ Χριστὸς, τοῦτέστι κεχρισμένος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐπηγγελμένος εἰς ἡμᾶς Μεσίτης* ἐπειδὴ αὐτὸς ὡς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος, ἦτον πλήρης τῶν ἐξαιρέτων χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος³⁰³, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστὸν, ὀνομαζόμεθα Χριστιανοί. Αὐτὸς καλεῖται καὶ Μεσίτης ἡμῶν διὰ τοῦτο, ὅτι ἐφίλωσε μὲ τὸν Θεὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς παραβάσεώς του εἶχεν ὑποπέσει εἰς τὴν αἰώνιον θείαν ὀργήν³⁰⁴. Διὰ τὴν φιλιότην ὅμως ὁ Θεὸς μὲ τὸν ἄνθρωπον, δὲν ἐδύνατο ἄλλος τις νὰ ἀναδεχθῇ ταύτην τὴν μεσιτείαν, ἔργον τόσον μέγα καὶ ὕψλόν, εἰ μὴ εἰς μόνος, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διότι ὁ ἄνθρωπος, παραβὰς ἅπας τὴν ἐντολήν τοῦ ἀπειρου καὶ αἰωνίου ὄντος, ἔγεινε διὰ τοῦτο εἰς τὸν αἰῶνα παντοτεινὸς καὶ αἰώνιος παραβάτης, καὶ ἀκολούθως ἐχρειάζετο νὰ ᾔηνε ἀναμάρτητος καὶ αἰώνιον καὶ τὸ ὄν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ θυνῇθῃ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν φιλιώσῃ μὲ τὸν Θεόν, καὶ ὁ ἄνθρωπος³⁰⁵. διότι τὸ φθαρτὸν, καὶ εἰς τὰς ἀσθενείας ὑποκείμενον πλάσμα, ποτὲ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὰ τὰ πταίσματά του, καὶ νὰ ἐξιλεύσῃ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον παρώργισεν. Ἀλλὰ κανὲν ἄλλο πλάσμα, ὃν

κύριος, » καὶ καλῶς λέγετε· εἰμί γάρ. Ἰωάν. κεφ. 13. στίχ. 13. — Ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς. Φιλιπ. κεφ. β'. στίχ. 11.

³⁰⁰) Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὕψιστη ἐπισκιάσει σοί. Λευκ. κεφ. α'. στίχ. 35. ³⁰¹) Καὶ εἶδαντες, ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Δ'. Ἰωάν. κεφ. 3. στίχ. 6.

³⁰²) Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Λευκ. κεφ. α'. στίχ. 31. ³⁰³) Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς βίβης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς βίβης αὐτοῦ ἀναθήσεται, καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας. Ἠσα. κεφ. ια', στίχ. 1, 2. — Ὡς ἔχρισεν αὐτὸν (τὸν Ἰησοῦν) ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. Πράξ. κεφ. 10. στίχ. 38. ³⁰⁴) Εἰς γὰρ Θεὸς, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς. Δ'. Τιμ. β'. στίχ. 5.

³⁰⁵) Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅστις, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὕψιότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. Ἑβρ. κεφ. γ', στίχ. 26.

(ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΗΧ.)

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτό καθ' ἑαυτὸ ἀτελές καὶ ὄχι αἰώνιον, δὲν ἐδύνατο ἐντελῶς καὶ αἰώνιος
 νὰ στερεώσῃ τὴν φιλιῶσιν ἡμῶν μὲ τὸν Θεόν· δὲν ἐδύνατο ἐντελῶς καὶ
 αἰώνιος νὰ μᾶς υἱοθετήσῃ· δὲν ἐδύνατο ἐντελῶς καὶ αἰώνιος νὰ καθαρίσῃ
 ὅλας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ
 τῆς τελείας καὶ αἰωνίου μεσιτείας του πρὸς τὸν Θεόν, εἰ μὴ εἰς μόνος ὁ
 υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅστις, αἰώνιος ὢν Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος γενόμενος,
 ἔχει διγενεκή μεσιτείαν¹¹⁰, καὶ διὰ τῆς μεσιτείας του ἐλάβαμεν τὴν τε-
 λείαν καὶ αἰωνίαν ἄφρεσιν τῶν ἁμαρτιῶν¹¹¹. Ἐπρεπε δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ
 γείνη καὶ ἄνθρωπος,

α.) διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὁ οὐράνιος πατὴρ μεσίτην καὶ ἐγγυητὴν
 ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως, ὥς νὰ ᾔτον μόνον ἄνθρωπος, τοῦ
 ὁποίου τὴν μορφήν ἐλάβεν· ἀλλὰ διὰ νὰ γείνη τοῦτο, ᾔτον ἀδύνατον εἰς
 αὐτὸν νὰ μὴ λάβῃ ἀνθρωπίνην σάρκα¹¹².

β.) διὰ νὰ μᾶς ἐλύσῃ εὐκολώτερα πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῆς ὁρατῆς πρὸς
 ἡμᾶς παρουσίας του, καὶ νὰ μᾶς ἀναγγείλῃ ἐκ στόματος τοῦ θέλημα τοῦ
 οὐρανοῦ πατρὸς, καὶ τὴν οὐδὲν τῆς σωτηρίας¹¹³.

γ.) διὰ νὰ τελειώσῃ ἐντελῶς τὸν νόμον, καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον τὴν
 τοῦ νόμου παράβασίν μας νὰ συγκαλύψῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγνωστάτην του ζωὴν
 νὰ μᾶς ἀφῇσῃ ὅλων τῶν πράξεων ἡμῶν κανόνα, τὸν ὅποιον ἔχομεν χρέος
 νὰ ἀκολουθώμεν, ἐὰν θέλωμεν νὰ σωθῶμεν¹¹⁴.

δ.) διὰ νὰ ἀπολύῃ, καὶ ἱκανοποιῶν μὲ τὸν θάνατόν του τὴν θείαν
 δικαιοσύνην, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν, τῆς ὁποίας ἐγείναμεν
 ἄξιοι, καὶ νὰ μᾶς κερδίσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν¹¹⁵.

¹¹⁰) Ὁ δὲ (Ἰησοῦς), διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατόν ἔχει τὴν ἐρωσύνην.
 Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε
 ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἑβρ. κεφ. ζ'. στίχ. 24, 25.

¹¹¹) Ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
 αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἑβρ. κεφ. γ'. στίχ. 12.

¹¹²) Τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενόμεθα δι-
 καιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Β'. Κορ. κεφ. ε'. στίχ. 21.

¹¹³) Οὐκέτι ἡμᾶς λέγω δούλους· ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιῇ αὐτοῦ ὁ κύριος· ἡμᾶς δὲ
 εἴρηκα φίλους· ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Ἰωάν. κεφ. ιε'.
 στίχ. 15. ¹¹⁴) Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ
 νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ Γαλάτ. κεφ. δ'. στίχ. 4.

¹¹⁵) Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἷματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως με-
 πέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου-καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦ-
 ἐσσι τὸν διάβολον· καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺς, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι

Ἦ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἔγεινεν αἰῶνάς τινας μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου. Ὁ θεὸς ἡμῶν μεσίτης δὲν ἠδούκησεν εὐθὺς μετὰ τὴν πτῶσιν νὰ φανερωθῇ ἐν σαρκὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ προητοίμασεν ἑαυτῷ τὴν ὁδὸν διὰ τοῦ φυσικοῦ καὶ γραπτοῦ νόμου, διὰ τῶν προφητῶν διὰ τῶν διαφόρων τιμωριῶν τῶν παρανομῶν, διὰ τῶν πλουσιοπαρόχων ἀνταμοιβῶν τῶν δικαίων, καὶ διὰ πολλῶν ἐπαγγελιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ μὲ ὅλα ταῦτα τὰ ἀνθρώπινον γένος ἔκλινεν εἰς τὴν πτῶσιν του, καὶ τὸ κακὸν τῆς ἀμαρτίας διεσχύνετο εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ δὲν ἦσαν ἐλπίς σωτηρίας χωρὶς τὴν ἄμεσον τοῦ Θεοῦ βοήθειαν· τότε δὴ τότε, μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ διωρισμένου καιροῦ εἰς τὴν προαιώνιον τοῦ Θεοῦ βουλήν, ἐφανερώθη τελευταῖον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ διὰ τῶν προφητῶν πάσαι λαλήσας Θεός, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ¹¹⁰. Αὕτη ὅμως ἡ μετὰ παρέλευσιν τινῶν αἰῶνων τοῦ σωτῆρος παρουσία, δὲν φέρει καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἁγίων ἀνδρῶν, ὅσοι ἔζησαν πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας· διότι, καθὼς ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς τὸν ἔλθοντα σωτῆρα, οὕτως αὐτοὶ ἐπίστευαν εἰς τὸν μέλλοντα λυτρωτὴν· Ἡ δὲ πίστις αὐτῶν δὲν διέφερεν ἀπὸ τῆν ἰδικήν μας¹¹¹, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Παῦλος ὄχι μόνον ὀνομάζει τὸν Ἀβραάμ πιστὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν προβάλλει ὡς παράδειγμα εἰς ὅλους, ὅσοι θέλουν νὰ δικαιοθῶσι διὰ τῆς πίστεως¹¹².

Καθὼς εἰς τὴν φιλίωσιν γίνονται συνήθως συνήλκται, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ μεσίτης ἡμῶν, διατρέθων μεταξὺ ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἠδούκησε νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀφῇσῃ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, εἰάν ἡμεῖς μετανοήσωμεν εἰλικρινῶς δι' αὐτάς¹¹³, καὶ οὕτως ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δεῖξῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μέσον πρὸς διαλλαγὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ, μᾶς ἐφανερώσε τὴν ἁγίαν του θέλησιν, καὶ ἐκήρυξε μετάνοιαν καὶ τὴν ἀληθῆ

ἦσαν δουλείας. Ἑβρ. κεφ. β'. στίχ. 14, 15. ¹¹⁰ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάσαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατέράν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ. Ἑβρ. κεφ. α'. στίχ. 1.

¹¹¹ Ἐν ταύτῃ γὰρ (τῇ πίστει) ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Ἑβρ. κεφ. α'. στίχ. 2. — Ἰησοῦς Χριστὸς γὰρ καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἑβρ. κεφ. ιγ'. στίχ. 8.

¹¹² Ἐπίστευσεν Ἀβραάμ τῷ Θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Ῥώμ. κεφ. δ'. στίχ. 3. ¹¹³ Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἑνενηκόντα ἑννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρῆσαν ἔχουσι μετανόιας. Λουκ. κεφ. ιε'. στίχ. 7. — Βιβλήνιν δώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὀφείλει τὸν Κύριον. Ἑβρ. κεφ. ιε'. στίχ. 14.

θεογνωσίαν. Αὐτὸς μᾶς ἐδίδαξε νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης καρδίας⁴²⁰, νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς εἰς τὸν ἀπεσταλμένον παρὰ Θεοῦ⁴²¹, νὰ αἰτῶμεν ὅλα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ⁴²², καὶ νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας⁴²³. Πρὸς τούτοις μᾶς ἐξηγήσεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τί ὑψίσταται ἡ ἀληθὴς τοῦ ἀνθρώπου μακαριότης⁴²⁴, μᾶς ἐδίδαξε μὲ τὸ παράδειγμά του πῶς νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας⁴²⁵, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς, καὶ νὰ εὐεργετῶμεν αὐτοὺς, καὶ νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν⁴²⁶. Ὅλην δὲ τὴν διδασκαλίαν του, αὐτὴν καὶ ἑαυτὴν πάσης ἀποδοχῆς ἀξίαν, ἐβεβαίωσε διὰ παραδόξων θαυμάτων, τὰ ὅποια φανερὰ ἀπεκάλυπταν τὴν θεότητά του, ὥστε ὅλοι οἱ ἀκούοντες αὐτὸν μὲ ἀνέκφραστον θαυμασμόν ἔλεγαν, ὅτι δὲν ἐφάνη ἀκόμη ποτὲ τοιοῦτος εἰς τὴν γῆν⁴²⁷.

Β'. Εἰς τὸ τέταρτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ δεῖξῃ τὴν ἄκραν του ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς, καὶ διὰ νὰ καθαρίσῃ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἐπλήρωσε τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεώς μας. Τὴν δὲ ἡμέραν καὶ ἣν ἐμελλε νὰ παραδοῖται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων, ἔφαγεν ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς μαθητάς του τὸ πάσχα⁴²⁸, καὶ κατέστησε τὸ μυστήριον τῆς μεταλήψεως⁴²⁹.

⁴²⁰ Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἰωάν. κεφ. β'. στίχ. 24.

⁴²¹ Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμφαντός με ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱόν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Ἰωάν. γ'. στίχ. 40.

⁴²² Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. Ματθ. κεφ. γ'. στίχ. 33. — Καὶ ὅτι ἂν αἰτήσητε (παρὰ τοῦ πατρὸς) ἐν τῇ ὑπόματί μου, τοῦτο ποιήσω. Ἰωάν. κεφ. ιθ'. στίχ. 13.

⁴²³ Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ. Ἐφεσ. κεφ. α'. στίχ. 4. ⁴²⁴ Ματθ. κεφ. ε' & γ'.

⁴²⁵ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν (τὸν Ἰησοῦν) λεπτὸς, παρακαλῶν αὐτόν καὶ γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ «Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρῶσαι». Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἔκτεινας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ «Θέλω, καθαρῶσθαι». Μάρκ. κεφ. α'. στίχ. 40, 41.

⁴²⁶ Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσευχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς. Ματθ. κεφ. ε'. στίχ. 44.

⁴²⁷ Καὶ ἐκβλήθεις τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κοφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· «Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῇ Ἰσραήλ». Ματθ. κεφ. θ'. στίχ. 33.

⁴²⁸ Καὶ ἐποίησαν αἱ μαθηταί, ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὁφείας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. Ματθ. κεφ. κς'. στίχ. 19, 20.

⁴²⁹ Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδομένον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. «Ὡσαύτως &

Μετὰ ταῦτα ἐπωλήθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην⁴³⁰. Οἱ Ἰουδαῖοι διέβαλαν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἔλεγεν, ὅτι δύναται νὰ χαλάσῃ τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάλιν εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν κα-
ταστήσῃ, καθὼς ἦταν⁴³¹, καὶ ὅτι ὠνόμαζεν ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ⁴³², καὶ βα-
σιλέα τῶν Ἰουδαίων⁴³³, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέμεινε τιμωρίας ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους
εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πιλάτου, ἐπάρχου τότε τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Ἰουδαίαν,
καὶ προσηλώθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν σταυρόν⁴³⁴. Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς παραδόσεώς
τοῦ τὴν παρασκευὴν, πρὸς τὸ ἑσπέρας, κατεβιβάσθη ἐκ τοῦ σταυροῦ ὑπὸ
Ἰωσήφ τοῦ ἐξ Ἀριμαθαίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου, καὶ ἐτέθη εἰς μνῆμα
καινόν⁴³⁵. Ἐν ταφῇ τοῦ Σωτῆρος ἀποδεικνύει, ὅτι ἀληθῶς ἀπέθανεν. Εἰς τοῦτο
δὲ τὸ ἄρθρον πρέπει νὰ σημειώσωμεν καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε
τιμωρίαν καὶ θάνατον ὅχι ὡς Θεὸς, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὅτι αὐτὸς ἂν καὶ
δὲν εἶχεν οὐδεμίαν ἁμαρτίαν, ὅμως ἠθέλησε νὰ παραδῶσθαι ἑαυτὸν εἰς τι-
μωρίαν καὶ εἰς σταυρικὸν θάνατον, διὰ νὰ μᾶς ἀποκτήσῃ τὴν ψυχικὴν σω-
τηρίαν⁴³⁶, ἥτις ὑφίσταται εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν στερεάν ἐλπίδα μας, εἰς
τὴν φιλιώσιν μας μὲ τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν τελείαν πληροφορίαν, ὅτι ὁ Θεὸς
μᾶς ἀγαπᾷ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστὸς, χωρὶς κανέν πταίσμα, καὶ ἀπὸ μόνῃν

τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι λέγων. « Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵ-
ματι μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον ». Λουκ. κεφ. κβ', στίχ. 19, 20.

⁴³⁰) Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς τὸν Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ
πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. Λουκ. κεφ. κβ', στίχ. 3, 4.

⁴³¹) Ἄστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες, εἶπον· « Οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν ». Ματθ. κεφ. κς', στίχ.
60, 61. ⁴³²) Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ (τῷ Πιλάτῳ) οἱ Ἰουδαῖοι· « Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ
κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν ». Ἰωάν. κεφ.
εθ', στίχ. 7.

⁴³³) Ἐκ τούτου ἐζήτησε ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκρα-
ζον λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Ἡδὲ ὁ βασιλεὺς αὐτόν
ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. κεφ. ιθ', στίχ. 12. ⁴³⁴) Τότε οὖν (ὁ Πιλάτος) παρέδωκεν αὐ-
τόν (τὸν Ἰησοῦν) αὐτοῖς (τοῖς Ἰουδαίοις), ἵνα σταυρωθῇ. Ἰωάν. κεφ. ιθ', στίχ. 16.

⁴³⁵) Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας... ἵνα ἔρῃ τὸ
σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος· ἦλθεν οὖν καὶ ἔρα τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἠλθε
δὲ καὶ Νικοδήμος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον), φέρων μίγμα σμύρνης καὶ
ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδεσαν αὐτὸ θωανίσκῃ μετὰ
τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυ-
ρώθη, κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν, διὰ
τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν. Ἰωάν.
κεφ. ιθ', στίχ. 38, 39, 40, 41, 42. ⁴³⁶) Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρ-
τίαν ἐπέθηκεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. β'. Κορινθ. κεφ. ε', στίχ. 21.

τὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀγάπην, ὑπέμεινε τιμωρίαν καὶ θάνατον, χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, οἱ ὅποιοι φέρομεν τὸ ὄνομά του νὰ μιμώμεθα τὸ παράδειγμά του, καὶ νὰ φυλαττώμεθα, διὰ νὰ μὴ κολαζώμεθα διὰ τὰ πλημμελήματά μας· τὰς δὲ συκοφαντίας καὶ τοὺς χλευασμοὺς, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐνὸς μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθήκοντων μας, καὶ μετὰ τὴν σεμνὴν πολιτείαν ἐπισύρομεν κατ' ἡμῶν αὐτῶν, νὰ ὑπομένωμεν ἀγογγύστως, μᾶλλον δὲ προθύμως, ὥστε, ὑποφέροντες ταῦτα ὅχι κατ' ἀξίαν, νὰ πλησιάσωμεν περισσότερον εἰς τὴν ἁμωμον καὶ ἁγίαν πολιτείαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν⁴³⁷.

Γ'. Τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς δεικνύει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατόν του, ἦτις ἦταν πρώτη τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς τῶρα ὀνομάζεται Κυριακὴ, ἀνέστη μετὰ τὴν δύναμιν τῆς θεότητός του ἐκ τοῦ τάφου⁴³⁸, καὶ διὰ τοῦτο ἐπλήρωσε τὰς προφητείας τῆς παλαιᾶς Διαθήκης⁴³⁹, καὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ προῶρησιν περὶ τῆς ἀναστάσεώς του⁴⁴⁰, καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ὅτι ἡ εἰς αὐτὸν ἐλπίς ἡμῶν εἶνε στερεὰ καὶ βεβαία⁴⁴¹. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος ἐπιστηρίζεται καὶ τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως ἡ ἐλπίς⁴⁴².

Δ'. Εἰς τὸ ἕκτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μανθάνομεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν ἀνάστασίν του

⁴³⁷) Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαποποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεοῦ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολημπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, Ὅς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Δ' Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 20, 21, 22.

⁴³⁸) Τῇ δὲ μιᾷ τῶν Σαββάτων, ὁσθρὸν βαθείος, ἤλθον (αἱ μυροφόροι γυναῖκες) ἐπὶ τὸ μνήμα, φέρονσαι ἅ τ' ἐτοιμάσαν ἀρώματα· καὶ τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθεῖσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Δευκ. κεφ. κδ'. στίχ. 1, 2, 3. — Ὅντως ἠγέρθη ὁ Κύριος. Δευκ. κεφ. κδ'. στίχ. 34.

⁴³⁹) Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδου, οὐδὲ θώσεις τὸν ἐσθὼν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ψαλμ. ιδ'. στίχ. 1.

⁴⁴⁰) Ἐβίβασκε γὰρ (ὁ Χριστὸς) τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Μάρκ. κεφ. θ'. στίχ. 31.

⁴⁴¹) Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν. Δ'. Κορινθ. κεφ. ιε'. στίχ. 14.

⁴⁴²) Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Δ'. Θεσσαλ. κεφ. δ'. στίχ. 14. — Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Δ'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 21.

ἐφάνη εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἀληθῶς ἀνέστη.⁴⁴⁵ Ἐώρακε δὲ εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν σωτηριώδη διδασκαλίαν περὶ τῆς ἀποστολῆς των καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου.⁴⁴⁶ ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποστείλῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.⁴⁴⁷ Καὶ μέινας ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀνελήθη μετὰ τὸ σῶμά του πρὸς τὸν πατέρα εἰς τὸν οὐρανόν.⁴⁴⁸ ὅπου κάθηται ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς.⁴⁴⁹ τουτέστιν, ἔλαβε τὴν θείαν ἐξουσίαν καὶ δόξαν, ἥτις, ἂν καὶ ἦτον εἰς αὐτὸν ἀπ' αἰῶνος πάντοτε οἰκεία, ὅμως ἐπὶ τῆς γῆς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἦτο κεκρυμμένη ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἀνθρωπότητος.⁴⁴⁸

Ε'. Τὸ ἐβδόμον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς προστάττει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του⁴⁵⁰ θέλει ἔλθῃ πάλιν μετὰ δόξης, ὡς κριτὴς καὶ βασιλεὺς, εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς.⁴⁵¹ καὶ βασιλεὺς δηλαδὴ, καὶ ἡγεμόνα, καὶ ἀρχιερέα, πλούσιον καὶ πτωχόν, μικρόν καὶ μέγαλον, καὶ ἄλλους κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.⁴⁵² Ὁ Χριστὸς δὲν θέλει μᾶς κρίνει, ὡς κρίνουσιν οἱ κριταὶ τοῦ κόσμου διότι οἱ κριταὶ τοῦ κόσμου, ὡς μὴ γινώσκοντες τὰ πάντα, καὶ διὰ τοῦτο μὴ γνωρίζοντες τοὺς διαλογισμοὺς ἡμῶν, μᾶς κρίνουσι μόνον κατὰ τοὺς λόγους καὶ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ὁ Χριστὸς ὅμως, ὡς κριτὴς ὅστις γινώσκει τὰ πάντα, θέλει μᾶς κρίνει ὅχι μόνον διὰ τὰ βαρέα καὶ φανερά

⁴⁴⁵) Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ, ἀναγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εώρακε τὸν Κύριον. . . Ἐλεγον οὖν αὐτῇ (τῇ Θωμᾷ) οἱ ἄλλοι μαθηταί· α' Εώρακαμεν τὸν Κύριον ». Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 18, 23. ⁴⁴⁶) Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσητε, καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ὃν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ὃν τινῶν κρατῆτε, κεκράτηνται. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 21, 22, 23.

⁴⁴⁷) Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Ἰωάν. κεφ. ιδ'. στίχ. 16, 17. — Ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα. στίχ. 26.

⁴⁴⁸) Δεῖ ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὑπανόμενος (ὁ Χριστὸς). . . Βλεπόντων αὐτῶν (τῶν μαθητῶν) ἐπήρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλασεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Πράξ. κεφ. α'. στίχ. 3, 9. ⁴⁴⁹) Οὗδ' ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. Κολασ. κεφ. γ'. στίχ. 1.

⁴⁴⁸) Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ πάντων τῇ δόξῃ, ἣ ἔχον προ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἰωάν. κεφ. ιε'. στίχ. 3. ⁴⁵⁰) Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. . . Καὶ, ἔρχομαι ταχύ. Ἀποκ. κεφ. κδ'. στίχ. 7, 20. ⁴⁵¹) Ὅτι αὐτὸς (ὁ Χριστὸς) ἐστὶν ὁ ὀριζόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζῶντων καὶ νεκρῶν. Πράξ. κεφ. ιε'. στίχ. 42.

⁴⁵²) Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσθῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν εἴτε κακόν. Β'.

ἁμαρτήματα ὅσον, διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ βλασφημίαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὰ λοιπὰ¹⁵⁸. ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα κακὸν λογισμόν¹⁵⁹. Πότε δὲ θέλει γείνει ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ¹⁶⁰, δὲν μᾶς τὸ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς ποῦποτε εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν¹⁶¹. τοῦτο δὲ ἔκαμε, διὰ νὰ εἴμεθα, μὴ γινώσκοντες τὸν καιρὸν ταύτης τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως, πάντοτε εἰς τὰ ἔργα ἡμῶν καθαροὶ καὶ ἁμωμοί¹⁶². Ὁ Κύριος ὅμως δὲν ἀργεῖ νὰ ἔλθῃ, ἀλλὰ προσμένει μόνον νὰ καθαρίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ μετανοήσωμεν¹⁶³.

3. Τὸ ὄγδοον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως περιέχει τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ τρίτου προσώπου τῆς ἁγίας Τριάδος, περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐκπορεύεται ἀκατάληπτος ἐκ τοῦ Πατρὸς¹⁶⁴, καὶ εἶνε ἀληθὴς Θεὸς¹⁶⁵, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ μὲ μίαν ἀδιαίρετον προσκύνησιν καὶ λατρείαν τιμώμενον καὶ δοξαζόμενον¹⁶⁶, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ προφῆται ἐπροφήτευσαν, καὶ οἱ ἀπόστολοι εὐγγ-

Κορ. κεφ. ε' στίχ. 10. ¹⁵⁸) Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίοις αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελεῖσθαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέδωσαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Ἰουδ. κεφ. α', στίχ. 14, 15.

¹⁵⁹) Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσεται περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ματθ. κεφ. 16', στίχ. 36.

¹⁶⁰) Ἐν ἡμέρᾳ, ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ῥωμ. κεφ. β', στίχ. 16.

¹⁶¹) Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἀφνήδιος ἐρ' ὑμῶν ἐπιστῇ ἡ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Λυκ. κεφ. κ'. στίχ. 34. Ὁ δὲ θεὸς Παῦλος ὑπαινίσσεται τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας οὕτως. » Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· » ἐπὶ ταῖς γὰρ ἄνθρωποι φιλαυτοὶ, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦ- » σιν ἀπειθεῖς, ἈΧΑΡΙΣΤΟΙ, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, » ἀφιλόγαθοι, προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, μόνωσιν » εὐσεβεῖας ἔχοντες τὴν δὲ δύναμιν αὐτοῖς ἡρνημένοι ». Β'. Τιμ. γ'. 1, 4. Β'. Θεσσαλ. β'. στίχ. 3. καὶ Α'. Τιμ. β'. 1.

¹⁶²) Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ματθ. κεφ. κθ'. στίχ. 13.

¹⁶³) Οὐ βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας (ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται), ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλομένους τινὰς ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι Β'.

Πέτρ. κεφ. γ'. στίχ. 9. ¹⁶⁴) Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Ἰωάν. κεφ. ιε'. στίχ. 26.

¹⁶⁵) Εἶπε δὲ Πέτρος· » Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον... Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ ». Πράξ. κεφ. ε'. στίχ. 3, 4.

¹⁶⁶) Πορευθέντες σὺν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

γέλισαν³⁶¹, καὶ ὅτι αὐτὸ ζωοποιεῖ πνευματικῶς ὅλους τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, τουτέστιν, ἀνακαινίζει καὶ πληθύνει εἰς ἡμᾶς τὴν σωτήριον χάριν τοῦ Θεοῦ³⁶² φωτίζει τὸν νοῦν ἡμῶν³⁶³ καὶ κατευθύνει τὴν θέλησίν μας εἰς τὸ καλόν³⁶⁴. Ὁ τοιοῦτος πνευματικὸς ἁγιασμός, ἡ ζωοποίησις ἡμῶν, εἶνε ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἀποδοιμένη εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Πνεῦμα ἅγιον, κύριον, ζωοποιόν. Αὕτη δὲ ἡ θεία χάρις πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρός· κερδαίνεται εἰς ἡμᾶς ἐκ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποκτᾶται ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἡμεῖς, ἁγιασθέντες δι' αὐτῆς, λαμβάνομεν περισσοτέραν δύναμιν καὶ ἰσχὺν εἰς τὸ νὰ φυλάττωμεν τὴν εὐσέθειάν μας³⁶⁵, καὶ νὰ διατηρῶμεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ὥς αὐτοῦ τοῦ θανάτου μας³⁶⁶. Ἄν καὶ ὁ Κύριος ἦνε αἷτιος ταύτης τῆς ζωοποιήσεώς μας³⁶⁷, ὅμως μᾶς μεταχειρίζεται εἰς τοῦτο ὡς λογικὸν πλάσμα, τουτέστι, χαρίζει εἰς ὅλους ἡμᾶς τοῦτον τὸν ἁγιασμόν³⁶⁸, πλὴν ἀφίνει εἰς ἐκάστου τὴν προαίρεσιν διὰ νὰ τὸν λάβῃ ἢ ὄχι³⁶⁹. Ἀλλὰ, διὰ νὰ λάβωμεν τοῦτον τὸν ἁγιασμόν, πρέπει νὰ ὑποτάσσωμεν τὰς σωματικὰς μας αἰσθήσεις εἰς τὸ λογικόν, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἀπὸ τὰ πάθη μας νικᾶται³⁷⁰. Διὰ νὰ νικήσωμεν δὲ τὰ πάθη μας, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὁ Χριστὸς ἀπὸ ὁ-

Πατὴρ καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ματθ. κεφ. κη'. στ' χ. 19. ³⁶¹) Οὐ γὰρ θελήματα ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἄγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι. Β'. Πέτρ. κεφ. α'. στ' χ. 21.

³⁶²) Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς· ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λατρικῆς παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου. Τιτ. κεφ. γ'. στ' χ. 5. ³⁶³) Ὁ δὲ παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμπει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ἡμᾶς διδάξει πάντα. Ἰωάν. κεφ. 14'. στ' χ. 26.

³⁶⁴) Ὁ Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Φιλίπ. κεφ. β'. στ' χ. 13.

³⁶⁵) Ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἰωάν. κεφ. 15' στ' χ. 5.

³⁶⁶) Πειποθῶς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμετέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Φιλίπ. κεφ. α'. στ' χ. 6.

³⁶⁷) Χάριτι δὲ Θεοῦ εἴμι ὃ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκουσίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. Δ'. Κορινθ. κεφ. 15' στ' χ. 10.

³⁶⁸) Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ματθ. κεφ. 11' στ' χ. 28. ³⁶⁹) Ἐποίησέ τε ἐξ ἐνόου αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων... Ζητεῖν τὸν Κύριον. Πράξ. κεφ. 17' στ' χ. 26, 27.

³⁷⁰) Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὁ ἄνθρωπος ποιῇ ταῦτα. Γαλ. κεφ. 5' στ' χ. 17.

λους⁴⁷¹, εἶνε ἀναγκαῖα ἡ συνέργεια τῆς θείας χάριτος⁴⁷². Ὅστις θέλει νὰ ἐξεύρη, ἂν κατοικῇ εἰς αὐτόν ἡ θεία χάρις, καὶ ἂν ἡγιασθῇ διὰ πνεύματος ἁγίου, πρέπει νὰ ἐρευνᾷ ἑαυτόν, ἂν ἔχῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, χρηστότητα, ἀγιοσύνην, πίστιν, πραότητα καὶ ἐγκράτειαν· τουτέστιν, ἂν ζῇ εἰρηνικῶς, φιλικῶς, συγκαταβατικῶς, καὶ ἂν ἀναπαύηται εἰς τὴν συνείδησίν του· ἂν βοηθῇ τὸν πλησίον του εἰς τὴν ἀνάγκην· ἂν ἔχῃ πίστιν καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν· ἂν ᾔνη εὐσεβὴς καὶ ἐγκρατὴς ἀπὸ παντὸς ἁμαρτήματος καὶ πλημμελήματος. Ταῦτα δὲ εἶνε τὰ ἀσφαλῆ σημεῖα τῆς ἐνοικήσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τὸν ἄνθρωπον⁴⁷³. Ὅστις δὲ ταῦτα τὰ σημεῖα δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν του, εἰς αὐτόν δὲν κατοικεῖ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῶν τρόπων, διὰ τῶν ὁποίων λαμβάνομεν τὸν ἁγιασμόν, εἶνε πρῶτος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οὗτος μᾶς ὑπαγορεύει τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, ἢ νὰ μὴ κάμνωμεν, εἰς τί νὰ πιστεύωμεν, καὶ τί νὰ ἐλπίζωμεν. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιθυμῶμεν νὰ γίνωμεν ἄξιοι τοῦ ἁγιασμοῦ, πρέπει νὰ ἀκούωμεν καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

α.) Διὰ νὰ ὁδηγηθῶμεν δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίσιν εἰς τὸν Χριστόν⁴⁷⁴.

β.) Διὰ νὰ μάθωμεν ἐξ αὐτοῦ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μᾶς προγράφει τὰς πράξεις ἡμῶν⁴⁷⁵.

γ.) Διὰ νὰ παρηγορηθῶμεν εἰς τὰς θλίψεις καὶ δυστυχίας ἡμῶν⁴⁷⁶.

δ.) διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ παραδείγματα τῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς αὐτόν⁴⁷⁷.

Ὅταν τοιοῦτοτρόπως ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν ἁγίαν Γραφὴν, θέλομέν ἐνισχυθῇ μεγάλως εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πνευματικοῦ ἁγιασμοῦ ἢ τῆς ζωοποιήσεως ἡμῶν.

⁴⁷¹) Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἄρατω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Λουκ. κεφ. θ'. στίχ. 23. ⁴⁷²) Οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἔσμεν ἄφ' ἑαυτῶν λογισασθαι τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Β'. Κορ. κεφ. γ'. στίχ. 5.

⁴⁷³) Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια. Γαλ. κεφ. ε'. στίχ. 22.

⁴⁷⁴) Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 31. ⁴⁷⁵) Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, Ἰωάν. κεφ. ε'. στίχ. 39. ⁴⁷⁶) Μακάριος ἄνθρωπος ὅς ἐστιν ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δοκιμὸς γινόμενος, λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέειλετο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ιακώβ. κεφ. α'. στίχ. 12. ⁴⁷⁷) Συμμεμετᾶται μὲν γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Φιλιπ. κεφ. γ'. στίχ. 17.

Δεύτερος δὲ τρόπος τοῦ πνευματικοῦ μας ἁγιασμοῦ εἶνε ἡ ὀρθὴ χρῆσις τῶν διατεταγμένων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν μυστηρίων ἢ ἱερῶν τελετῶν.

Μυστήρια, ἥτοι ἱεραὶ τελεταὶ, καλοῦνται τοιοῦτοι τρόποι, εἰς τοὺς ὁποίους δι' ὁρατῶν σημείων διδεται εἰς τὸν πιστεύοντα ἡ ἀόρατος τοῦ Θεοῦ χάρις. Ὅταν τις προσέρχεται εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ δεικνύῃ τὴν ἐσωτερικὴν του ἐπιστροφὴν δι' ὁρατοῦ τινος σημείου, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Θεός, διὰ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περισσύτερον περὶ τῆς ἀψευδοῦς πληρώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν του, τὰς βεβαιῶι μὲ ἐξωτερικά τινα σημεῖα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ πιστεύῃ τις, ὅτι ὁ Θεὸς χωρὶς ταῦτα τὰ αἰσθητὰ σημεῖα δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν, ἢ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ τῆς πληρώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν του, καὶ νὰ μᾶς δεχθῇ εἰς τὴν διαθήκην τῆς χάριτός του· μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τὸ κάμνει μόνον διὰ περισσοτέραν στερέωσιν τῆς ἐκκλησίας του· διότι, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν σύγκειται μόνον ἐκ ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ σώματος, καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἐντυπῶνται ἰσχυρότερον εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ ἡ ἐκκλησία εἶνε ὁρατὴ κοινότης εἰς τὸν κόσμον· ὁ προνοῶν περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας Κύριος ἠρώδουσε νὰ διατάξῃ ὁρατάς τινας τελετάς, ὅπως διὰ τῆς τούτων τηρήσεως, καὶ τὴν πίστιν ἡμῶν ἐνώπιον πάντων νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ νὰ βεβαιώσωμεν, καὶ περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον νὰ πληροφορηθῶμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ τούτων τῶν ὁρατῶν σημείων σφικτότερα πρὸς ἀλλήλους νὰ συνδεθῶμεν, καὶ ἡ ἐκκλησία φανερὰ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην κοινότητα νὰ διακρίνηται. Ταύτας λοιπὸν τὰς τελετάς ἡ ἐκκλησία ὀνομάζει Μυστήρια· ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς αὐτὰ ἄλλο βλέπομεν, καὶ ἄλλο πιστεύομεν· π.χ. εἰς τὸ βάπτισμα βλέπω, ὅτι τὸ σῶμα λούεται μὲ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ πιστεύω, ὅτι ἐν ταύτῳ λούεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ἔχει ἑπτὰ μυστήρια, τὸ βάπτισμα, τὸ μῦρον, τὴν θείαν κοινωνίαν, τὴν μετάνοιαν, τὴν ἱερωσύνην, τὸν γάμον καὶ τὸ εὐχέλαιον. Καὶ δύο μὲν εἶνε τὰ κυριώτερα καὶ ἐπισημότερα τῆς καινῆς Διαθήκης μυστήρια, τὸ βάπτισμα καὶ ἡ εὐχαριστία, ἥτοι μετάληψις· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν λαμβάνει ἕκαστος χριστιανὸς τὸ μῦρον καὶ τὴν μετάνοιαν ἡ ἱερωσύνη ὅμως καὶ ὁ γάμος καὶ τὸ εὐχέλαιον δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὰ δι' ὅλους.

Τὸ βάπτισμα εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅταν τὸ σῶμα λούηται μετὰ τὸ ὕδωρ, λούεται καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ πιστεύοντος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦτο τὸ μυστήριον διετάχθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν αὐτὸν μετὰ τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του⁴⁷⁸.

Ὁ βαπτιζόμενος βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ, ἐνῷ ὁ λειτουργὸς τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι ὁ ἱερεὺς, ἐκφωνεῖ ταῦτα τὰ λόγια· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ διὰ ταύτης τῆς ὁρατῆς πράξεως λαμβάνει αὐτὸς ἀοράτως κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ὑπόσχεσιν τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν⁴⁷⁹.

Ἡ ὠφέλεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἶνε διττή.

α.) Ἐξωτερικὴ, ἥτις ὑφίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ βαπτιζόμενος γίνεται μέτοχος ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα τόσον φανερά διακρίνουσι τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἑτεροθρήσκους. Ταῦτα δὲ τὰ πλεονεκτήματα εἶνε ἐξαίρετος φιλανθρωπία, ἐπιείκεια καὶ συγκατάθεσις ἐφαπλουμένη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε χρεὸς ἔχουσιν οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀγαπῶσι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς των. Ἐντεῦθεν εἶνε πασίδηλον, πόσον μεγάλη εὐεργεσία διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶνε ὁ χριστιανισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἡμεῖς διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἰσερχόμεθα⁴⁸⁰.

β.) Ἡ ἐσωτερικὴ ὠφέλεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἶναι αὕτη, ὅτι ὁ βαπτισμένος ἄνθρωπος διὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἀξιῶται τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ⁴⁸¹. τουτέστι, λούεται ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ· διότι ὁ οὐράνιος πατὴρ συγχωρεῖ εἰς τὸν μετὰ πίστεως βαπτιζόμενον τὰς ἁμαρτίας, διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὸν θάνατον

⁴⁷⁸) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ματ. κεφ. κη'. στίχ. 19.

⁴⁷⁹) Ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ἔλθαι (τουτέστιν ὁκτὼ) ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος, ᾧ καὶ ἡμεῖς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα. Α'. Πέτρ. κεφ. γ'. στίχ. 20, 21.

⁴⁸⁰) Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα, ἀρνυσάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. Τιτ. κεφ. β'. στίχ. 11, 12.

⁴⁸¹) Κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινίστους πνεύματος ἁγίου. . . Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Τιτ. κεφ. γ'. στίχ. 5, 7.

τοῦ μεσίτου ἡμῶν Χριστοῦ¹⁸⁹. Ὁ βαπτιζόμενος παραλαμβάνεται εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ, τουτέστιν, ὑπόσχεται εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἀφιερῶσθαι τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν τῆς ζωῆς τοῦ εἰς τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν¹⁹³, τὸ ὅποιον καὶ δηλοῖ τὸ, βαπτίζεσθαι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Διὰ τούτου δὲ λαμβάνει αὐτὸς καὶ τὸ αἶμα καὶ τῆς κληρονομίας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ὅστις δὲν ἔλαβε τὸ ἅγιον βάπτισμα, δὲν ἔχει ἐλπίδα νὰ σωθῇ¹⁹⁴, καθότι δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἀπόλαυσιν δὲ τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος προερχομένων εἰς ἡμᾶς ὠφελειῶν, χρειάζεται ὁ προσερχόμενος εἰς τὸ βάπτισμα, ἐὰν ἔχῃ ἡλικίαν, νὰ διδασχθῇ ἱκανῶς τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν¹⁹⁵. εἰς τὸ βάπτισμα δὲ τῶν ἀνηλικίων, ἀντὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, συντελεῖ καὶ ἐνεργεῖ ἡ πίστις τῶν γονέων καὶ τῶν προσφερόντων αὐτὰ ἀναδόχων. Πρέπει ὅμως μετὰ ταῦτα, καθὼς φανῶσιν ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνωσιν, εὐθὺς νὰ τὰ διδάσκωσι τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν, διὰ νὰ τὰ στερεόνωσιν ἀξίως εἰς τὸ κάλεσμα, τὸ ὅποιον ἔλαβαν νὰ ᾔη μελὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας¹⁹⁶. Ἐὰν δέ τις μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀπαρνηθῇ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, τουτέστι δὲν ζήσῃ οὕτω, καθὼς βαπτιζόμενος ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ ζήσῃ· ὁ τοιοῦτος δὲν θέλει ἀπολαύσει τὴν ἐσωτερικὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν ἐδύνατο νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα· διότι ὁ Χριστὸς λέγει· Ὅστις πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῇ, θέλει σωθῇ· ὅστις δὲ ἀπιστήσῃ καὶ δὲν φυλάξῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν ἐβαπτίσθῃ, θέλει κατακριθῇ¹⁹⁷.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΡΟΥ.

Τὸ Μῦρον εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον, ὅταν χρίνται τὰ μέλη τοῦ σώματος διὰ τοῦ μύρου, ἐκχύνεται εἰς τὸν βαπτισθέντα ἄνθρωπον τὸ πνευματικὸν μῦρον, τουτέστι, τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος.

¹⁸⁹) Οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἡ χρυσῷ ἐλυτρώθητε, . . ἀλλὰ τιμῇ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ. Α'. Πέτρ. κεφ. α'. στίχ. 18, 19. ¹⁹³) Ὅστις θέλει ὅπως μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Μάρκ. κεφ. ι'. στίχ. 34. ¹⁹⁴) Ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. γ'. στίχ. 5.

¹⁹⁵) Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν. Πράξ. κεφ. β'. στίχ. 41. ¹⁹⁶) Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ματθ. κεφ. ιθ'. στίχ. 14. ¹⁹⁷) Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Μάρκ. κεφ. ιγ'. στίχ. 14.

Τοῦτο τὸ μυστήριον ἐπιτελεῖται εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα ἀπὸ τὸν λειτουργὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅστις, χρίων μὲ τὸ μῦρον τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος, προσφέρει ταῦτα τὰ λόγια· Σφραγίς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου⁴⁸⁸. Διὰ ταύτης τῆς ἱεροπραξίας κατέρχεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸν βαπτιζόμενον, καὶ βεβαίῳ αὐτὸν εἰς τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε διὰ τοῦ βαπτίσματος, καθὼς κατέβη εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ καθὼς αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ μετὰ τὸ βάπτισμα ἐπέβησαν τὰς χεῖρας εἰς τοὺς πιστεύοντας, καὶ διὰ τῆς χειροθεσίας ταύτης τῶν Ἀποστόλων ἐλάβαν οἱ βαπτιζόμενοι τὸ ἅγιον πνεῦμα⁴⁸⁹. Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν μεταχειρίζεται προσέτι τοῦτο τὸ μῦρον, ὅταν δέχεται τινα ἐκ τῶν ἑτεροδόξων χριστιανῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον ὁρησκίαν, καὶ διὰ ταύτης τῆς ὁρατῆς τελετῆς τὸν συναριθμεῖ εἰς τὰ μέλη τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ.

Ἡ εὐχαριστία, ἥτοι μετέληψις εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πιστεύων μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου, αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Τοῦτο τὸ μυστήριον διετέχθη ἀπὸ αὐτὸν τὸν σωτῆρα Χριστὸν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, ὡς γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, Α'. Κορ. κεφ. ια'. σ. 23, 26.

α Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτί, ἣ παρεδίδετο, ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καὶ νὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. »

Ἡ διάταξις τούτου τοῦ μυστηρίου εἶνε κοινὴ εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, διότι ἡ ἐντολὴ τοῦ σωτῆρος, α Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν », ἥτις ἐδόθη εἰς τοὺς μαθητὰς, εἶνε κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς χριστιανούς, μάλιστα δὲ, ἀφοῦ ὁ σωτὴρ ῥητῶς παρήγγειλε νὰ ἐπιτελῇται ἡ ἱεροπραξία αὕτη

⁴⁸⁸) Καὶ χρίσας ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀράδωκα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Β'. κεφ. α. στίχ. 21. ⁴⁸⁹) Τότε ἐπέβησαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάβαν Πνεῦμα ἅγιον. Πράξ. κεφ. ἡ. στίχ. 17.

εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, ἕως ὅτου αὐτὸς ἔλθῃ νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς⁴⁰⁰. Ἐντεῦθεν εἶνε φανερόν, ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία δὲν πρέπει κατ' ἄλλον τρόπον νὰ τελῇ τοῦτο τὸ μυστήριον, παρὰ καθὼς ἐτέλεσεν αὐτὸ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ Δεσπότης αὐτῆς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸς ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκύρας χειρὰς του ἄρτον, ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μὲ τὸν οἶνον, καὶ προσευχήθει εὐλόγησε, καὶ εὐχαρίστησε τὸν οὐράνιον του πατέρα, ἔπειτα χωρίζων τὸν ἄρτον εἰς κομμάτια, τὸν ἐμοίρασεν εἰς τοὺς μαθητάς του· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸ ποτήριον ἐπρόσταξε νὰ μεταλαμβάνωσιν ὅλοι. Ἀπαρallάκτως κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἡμετέρα ὁρθόδοξος ἐκκλησία.

Πρὸς τοῦτοις πᾶς ἀληθινὸς χριστιανὸς πρέπει νὰ ᾔνῃ πληροφορημένος, ὅτι εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν μυστήριον δὲν λαμβάνει ἀπλοῦν ἄρτον, οὐδὲ ἀπλοῦν οἶνον, ἀλλ' ὑπὸ τὸ εἶδος τούτου τοῦ ἡγιασμένου ἄρτου, μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐπροσφέρθη θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ ὡς ἄρτος κατεκόπη ἀπὸ τὰ διάφορα πάθη, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τούτου τοῦ ἡγιασμένου οἴνου, μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἔρρυσεν ἀπὸ τὴν ἁχαρντον αὐτοῦ πλευρὰν, καὶ ἐγεινεν ἐξιλασμός ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἐπειδὴ, οἶδων ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητάς του τὸν ἄρτον, εἶπε, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου· καὶ οἶδων τὸν οἶνον, εἶπε· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου.

Τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ Σωτὴρ, διατάττων τὸ μυστήριον τοῦτο, μᾶς τὸ ἐφανερώσαν ῥητῶς οἱ Εὐαγγελισταὶ του, καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, δηλαδὴ νὰ ἐνδυνάμωμεθα εἰς τὸν καιρὸν ταύτης τῆς ἱερᾶς τελετῆς ὅλας τὰς εὐεργεσίας του⁴⁰¹, καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν ἡμῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ θανάτου μᾶς ἤξιωσε τῆς τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίας καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Συλλογισζόμενος τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας ταύτης τοῦ Χριστοῦ, χρεώσται πᾶς χριστιανὸς συχνὰ νὰ μεταλαμβάνῃ τὸ μυστήριον. Οἱ χριστιανοὶ τῆς πρώτης ἐκκλησίας ἐλάβαναν ταύτην τὴν πνευματικὴν τροφὴν κατὰ πᾶσαν ἐβδόμαδα, καὶ δὲν ἐγένετο λειτουργία, χωρὶς νὰ μεταλαμβάνωσι τινες. Ὑστερον ἐπλησίαζαν εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον κατὰ τὰς ἐπισήμους

⁴⁰⁰) Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. Δ'. Κορ. κεφ. ια'. στίχ. 26.

⁴⁰¹) Τοῦτο ποιεῖτε, ὅσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Δ'. Κορ. κεφ. ια'. ς. 25.

ἐορτάς. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα τὸ εὐσεβὲς αὐτῶν παράδειγμα, διὰ νὰ μὴ γένη ἡ πολλὰ σπανία μεταλήψις σημείων τῆς ψυχρᾶς ἡμῶν καρδίας πρὸς τὸν Χριστόν.

Τὸ ὅφελος τὸ ὁποῖον λαμβάνομεν ἀπὸ τὴν ἀγίαν μεταλήψιν, ὑφίσταται εἰς τοῦτο*

α.) ὅτι διὰ τῆς μεταλήψεως γινόμεθα ἐν πνεῦμα μετὰ τὸν Κύριον⁴⁹².

β.) ὅτι διὰ τῆς μεταλήψεως λαμβάνομεν τὴν ἄφασιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τὸ δίκαιον τῆς κληρονομίας τῆς οὐρανοῦ ζωῆς⁴⁹³.

Ὅμως εἰς τὴν πνευματικὴν γεῦσιν τοῦ μυστικοῦ δέιπνου εἶνε ἀναγκαία ἡ προσήκουσα προετοιμασία⁴⁹⁴. Ἡ δὲ προετοιμασία αὕτη, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου, ὑφίσταται εἰς τὴν ἐξέτασιν, τουτέστιν, εἰς τὴν ἔρευναν ἑαυτῶν, ὁηλονότι πῶς διάγομεν τὴν ζωὴν, πῶς φροντίζομεν διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ ἂν ἐκπληρῶμεν τὰ χρεή, τὰ ὁποῖα ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ βάπτισμα. Ἐὰν δὲ εὕρωμεν ἑαυτοὺς εἰς πολλὰ παραβάτας, πρέπει διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἐλικοκρινουῆς ἐξομολογήσεως πρὸς τὸν ἱερέα, νὰ καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας* διότι, ἐάν τις ἐκ συνήθειας μόνον ἢ ἐξ ὑποκρίσεως, χωρὶς τὴν προσήκουσαν προετοιμασίαν, προσέρχεται εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον, αὐτὸς τόσον περισσότερον σύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν θείαν ὀργήν, ὡς καταφρονήτης τοῦ ἀγιάσματος τοῦ Κυρίου⁴⁹⁵.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Ἡ Μετάνοια εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πιστεὺς, γνωρίζων τὰς ἁμαρτίας του, καὶ ἔχων στερεὰν πεποίθησιν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λαμβάνει παρὰ Θεοῦ τὴν ἄφασιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ πνευματικοῦ.

Δὲν εἶνε ἄνθρωπος χωρὶς ἁμαρτίαν⁴⁹⁶. ἀλλ' ἐὰν ἁμαρτήσῃ τις ἀφοῦ ἀπελούσθῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας διὰ τοῦ βαπτίσματος, δὲν ἔχει ἄλλον τρόπον νὰ ἀποκτήσῃ τὴν θείαν χάριν καὶ εὐσπλαγγνίαν, παρὰ τὴν μετάνοιαν⁴⁹⁷. Ἡ δὲ ἀληθὴς μετάνοια ἀπαιτεῖ*

⁴⁹²) Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. Ἰωάν. κεφ. 6'. στίχ. 36. ⁴⁹³) Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἰωάν. κεφ. 6'. στίχ. 51. ⁴⁹⁴) Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. Α'. Κορ. κεφ. 14. στίχ. 28.

⁴⁹⁵) Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρίμα ἐαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Α'. Κορ. κεφ. 14. στίχ. 29. ⁴⁹⁶) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Α'. Ἰωάν. κεφ. 4. στίχ. 8.

⁴⁹⁷) Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφ' ἡμῶν τὰς

α.) Νὰ γνωρίσῃ τις τὰς ἁμαρτίας του, καὶ νὰ κατακρίνῃ ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ¹⁹⁸.

β.) Νὰ στοχασθῇ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτωλὸν ἐν ἀποβάλλει¹⁹⁹.

γ.) Νὰ πιστεύσῃ στερεῶς ὅτι ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δι' ἡμᾶς ἀπέθανε, καὶ μὲ τὸν θάνατόν του ἀπέκτεψε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ οὐρανίου πατρὸς δι' ὅλους, ὅσοι ἔχουν ὅλγην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας των εἰς αὐτόν²⁰⁰.

δ.) Νὰ ἀποφασίσῃ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πολιτεύηται ὁρθότερα καὶ προφυλακτικώτερα²⁰¹.

Αὕτη ἡ μετάνοια πρέπει νὰ γίνηται ἐνώπιον τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο μάλιστα.

α.) διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ διδασκαλίαν καὶ πνευματικὴν συμβουλὴν πρὸς τὴν εὐέλπιστον εἰς τὸ ἐξῆς διόρθωσίν του.

β.) διὰ νὰ ἀναγγέλῃ αὐτὸς ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν μετανοοῦντα τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου περὶ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔχει ἐλπίδα νὰ σωθῇ²⁰².

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ.

Ἡ ἱερωσύνη εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον χειροτονεῖ διὰ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ τὸν ἐκλεγμένον, διὰ νὰ τελῇ τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ποιμαίνῃ τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς εἰς εὐνομούμενην κοινότητα, εἶνε ἱεραρχία, ἥτοι ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, συνισταμένη ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς προεστώτας καὶ διοικητάς. Τούτους δὲ τοὺς πνευματικούς διοικητάς ἐκλέγει τὸ ποίμνιον, καὶ διὰ τούτου αὐτὸς ὁ Κύριος ἐκλέγει τὸν ἅγιον ἄνδρα. Αὕτη δὲ ἡ ἀξία ἀπαιτεῖ νὰ ᾔνῃ ὁ ἐκλεγόμενος εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν ἔργον, πρῶτον, πο-

ἁμαρτίας, καὶ καθάρσις ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Α'. Ἰωάν. κεφ. α'. στίχ. 9. ¹⁹⁸) Γνωθὶ τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς Κύριον τὸν Θεόν σου ἠσέβησας. . . Ἐπιστρέφητε υἱοὶ ἀφροσχηκότες. Ἱέρ. κεφ. γ'. στίχ. 13, 14. ¹⁹⁹) Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει. Ψαλμ. ν'. στίχ. 17. ²⁰⁰) Καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας Α'. Ἰωάν. κεφ. α'. στίχ. 7.

²⁰¹) Οἵτινες ἀπεβάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ἐξήσωμεν ἐν αὐτῇ; . . . Μὴ οὖν βασιλεύτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακοῦσιν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Ῥωμ. κεφ. ε'. στίχ. 2, 12.

²⁰²) Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς; ἂν τινων κρατῆτε, κεκρατῆνται. Ἰωάν. κεφ. κ'. στίχ. 23.

λιτείας ἀμύμπτου, καὶ δεύτερον, διδασκτικός· διότι, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου (πρὸς Τιμόθ. Α', κεφ. δ', στίχ. 12.) ὁ Ὁ ποιμὴν ὀφείλει εἶναι τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει ἐν ἀγνεΐᾳ ἡ, καὶ (πρὸς Τιμόθ. Β', κεφ. δ', στίχ. 2.) ὁ Κληρὺς ῥύττειν τὸν λόγον, ἐπιστῆναι, εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἐλέγχειν, ἐπιτιμᾶν, ὁ παρακαλεῖν ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ ὁ. Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν γίνεται ἡ χειροτονία τῶν ἱερέων παρὰ τῶν μεγαλειτέρων ποιμένων τῆς ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι εἶνε οἱ ἐπίσκοποι, τῶν δὲ ἐπισκόπων παρ' ἄλλων ἀρχιερέων. Τελεῖται δὲ αὕτη ἡ χειροτονία διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, εἰς τὴν σύναξιν τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἐπιβεβαιῶσι ταύτην τὴν ἐκλογὴν, ἐπιφωνοῦσα ἁξίως. Αὕτη ἡ χειροτονία ἡ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν γινομένη, ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἀλληλοδιαδόχως ἔφθασε καὶ ἕως εἰς ἡμᾶς. Οὕτω γράφουσι περὶ τούτου αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων κεφ. ιδ' στίχ. 23, χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ.

Ὁ γάμος εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας στεφανώνει δύο ἡνωμένα πρόσωπα, καὶ εὐχεται εἰς αὐτοὺς τὴν παρὰ Θεοῦ ἐλλογίαν²⁰³.

Εἰς ταύτην τὴν ἱεροπραξίαν πρέπει νὰ ᾔνη δύο πρόσωπα, ἀνὴρ καὶ γυνή, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὴν ἀμοιβαίαν συμφωνίαν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, εἰσέρχονται εἰς νόμιμον γάμον. Ἀφοῦ δὲ τοὺς φέρωσιν εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ ᾔνη βεβαιωμένη αὕτη ἡ ἀμοιβαία ἔγνωσις μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν ἄλλων, τοὺς στεφανώνει ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ παρακαλεῖ ὁμοῦ μετ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς χαρίσῃ ἀγάπην, εἰρήνην καὶ εὐτεχνίαν. Καὶ οὕτω διὰ ταύτης τῆς τελετῆς γίνεται καὶ ὁ σύνδεσμος στερεώτερος, ὥς βεβαιωμένος ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Κυρίου. Εἰς μόνον ἀνὴρ καὶ μία μόνη γυνὴ συνιστῶσι τοῦτον τὸν σύνδεσμον²⁰⁴. Διὰ τοῦτο ὁ χριστιανι-

²⁰³) Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ Ἐφ. κεφ. ε' στίχ. 32.

²⁰⁴) Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, Γεν. κεφ. β' στίχ. 24.

κὸς νόμος δὲν συγχωρεῖ παντάπασιν τὴν πολυγαμίαν. Ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ γάμου εἶνε ἡ διατήρησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους²⁰³. Ὁ ἀνὴρ ὡς κεφαλὴ²⁰⁴ ταύτης τῆς συντροφίας, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ἐκ καρδίας τὴν γυναῖκα του²⁰⁵, καὶ νὰ τὴν ἔχῃ εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων πιστοτάτην του βοηθήτριαν²⁰⁶, νὰ μὴ τὴν μεταχειρίζεται αὐστηρῶς καὶ σκληρῶς, ἀλλὰ μὲ φρονίμην συγκατάβασιν νὰ διορθῇ τὰς ἀδυναμίας τῆς²⁰⁷. τῆς γυναικὸς δὲ χρέος εἶνε νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἄνδρα τῆς²⁰⁸, τοῦτέστι νὰ ῥυθμίζῃ τὰ ἤθη τῆς κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπομένῃ καὶ αὐτὰς τὰς κακώσεις του μὲ προύτητα πνεύματος. Ἀμφοτέρων δὲ χρέος εἶνε νὰ φυλάττωσιν ἁμωμον τὴν ἀμοιβαίαν τῆς κοίτης των πίστιν²⁰⁹, καὶ νὰ συνοικῶσιν ὁμοῦ, ἕως οὗ τοὺς χωρίσῃ ὁ θάνατος²¹⁰.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΧΕΛΑΙΟΥ

Τὸ εὐχέλαιον εἶνε μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας, χρίων τὸν ἀσθενοῦντα μὲ τὸ ἔλαιον, αἰτεῖ δι' αὐτὸν παρὰ Θεοῦ τὴν ἐλάφρωσιν τῆς ἀρρώστιας, καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν.

Αὕτη ἡ ἱεροπραξία θεμελιούται εἰς ταῦτα τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Ἰακώβου κεφ. ε'. στιχ. 19, 10, 11. « Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸ ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν καμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος. Καὶ ἁμαρτίας ἡ πεποικῶς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. »

4. Τὸ ἔννατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως διαλαμβάνει περὶ μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Ἐκκλησία δὲ καλεῖται ἡ σύναξις τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, τῆς ὁποίας μία εἶνε ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός. Ὀνομάζεται μία, ὅτι εἷς Θεός, μία πίστις, ἐν θεμέλιον

²⁰³ Δύξασθε καὶ πληθύνετε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. Γεν. 4. στιχ. 28.

²⁰⁴ Καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστρέφῃ σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει. Γεν. κεφ. γ'. στιχ. 16. ²⁰⁵ Οἱ ἄνδρες ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν. Κολασ. κεφ. γ'. στιχ. 10.

²⁰⁶ Οὗ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ποιήσωμεν αὐτῇ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Γεν. κεφ. 4. στιχ. 18. ²⁰⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες (ταῖς ἰδίαις γυναῖξιν) κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκευεῖ τῇ γυναικίῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν. Α'. Πέτρ. κεφ. γ'. στιχ. 7.

²⁰⁸ Ἡ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα, Ἐφεσ. κεφ. 5. στιχ. 33. ²⁰⁹ Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. Ἐβρ. κεφ. 13. στιχ. 4.

²¹⁰ Δέδεσται γυναικί· μὴ ζῆτει λύσιν... Γυνὴ δεδεσται νόμῳ, ἑφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Α'. Κορ. κεφ. 7. στιχ. 27, 39.

τῆς πίστεως, καὶ μία κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ὁ Χριστός· μία ὁδὸς σωτηρίας, καὶ μία ἐλπίς πάντων²¹⁵. Ἡ ἐκκλησία καλεῖται ἁγία, ὅτι πάντες οἱ ἀληθῶς πιστεύοντες ἡγιασθήσαν καὶ ἐξηγοράσθησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ²¹⁶. Καθολικὴ δὲ ὀνομάζεται ὡς οἰκουμενικὴ, καὶ ὑπὸ ταύτην πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὴν συνάθροισιν τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, ὅσοι εἶνε διεσπαρμένοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον· διότι ὁ ἀληθῶς πιστεύων, εἰς ὅποιον θήποτε τόπον καὶ καιρὸν κ' ἔαν ᾔνε, ἀνήκει εἰς τὴν συνάθροισιν τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· ἐπειδὴ κυβερνᾶται μὲ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν νόμον τοῦ εὐαγγελίου ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους, καὶ τρέχει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔσχατον μακάριον τέλος²¹⁷. Ἀποστολικὴ ἐκκλησία καλεῖται, διότι φυλάττει ἀπαρασλεύτως τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀποστόλων, ἐπομένως δὲ καὶ τῶν προφητῶν, μὲ τὴν ὁποίαν αὐτὴ συμφωνεῖ, καὶ ἐπὶ ταύτης ἐθεμελιώθησαν οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί²¹⁸.

Οἱ ἄρχιερεῖς, οἱ ποιμένες, καὶ οἱ διδάσκαλοι εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν εἶνε ὑπερέται τοῦ Θεοῦ, οἰκονόμοι τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, καὶ ἐπιστάται τῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμένης, τοὺς ὁποίους κατέστησε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον νὰ ποιμαίνωσι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν²¹⁹.

Β. Εἰς τὸ δέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως περιέχεται ἡ ἄφεςις τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἥτοι ἡ δικαιοσύς μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Αὕτη δὲ γίνεταί,

Α'. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν σωτῆρα ἡμῶν, ὅστις διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος μᾶς ἐκαθάρισεν ἀπὸ ὅλης τῆς ἁμαρτίας²²⁰.

²¹⁵ Ἐν σῶμα ἢ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Εἰς Κύριον, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. . . Ὁ ἐστὶν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός. Ἐφess. κεφ. 8'. στίχ. 4, 5, 15. ²¹⁶ Ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Α'. Κορ. κεφ. 5' στίχ. 11. — Ὁ Χριστὸς ἡγάγησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. . . ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἑαυτῶν ἑαυτόν, τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν στίλον ἢ ῥυτίδα, ἥ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἁμώμος. Ἐφess. κεφ. 5' στίχ. 25, 27.

²¹⁸ Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἑλλήν· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Γαλάτ. κεφ. 3'.

²¹⁹ Ἐτακοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐφess. κεφ. 2' στίχ. 20.

²¹⁷ Προσέχετε ὅν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Πράξ. κεφ. 20' στίχ. 28. ²¹⁸ Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Α'. Ἰωάν. κεφ. 1' στίχ. 7.

Πρὸς καθαρισμόν δὲ τῶν ἁμαρτιῶν μας συντείνει·

α.) Τὸ ἅγιον βάπτισμα.

β.) Ἡ εὐχαριστία, ἥτοι ἡ θεία κοινωνία.

γ.) Ἡ μετάνοια.

Β'. Ἡ δικαιοσύνη μας γίνεται καὶ διὰ τῶν καλῶν ἔργων, τὰ ὅποια ὑφίστανται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θείου νόμου²¹⁹.

6. Εἰς τὸ ἐνδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν θέλει γίνεαι ἀναμφιβόλως²²⁰. Οἱ νεκροὶ καὶ οἱ ζῶντες θέλουσι παρασταθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλουσιν ἀποδώσει λόγον περὶ τῶν ἰδίων ἔργων.

Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς εὐσεβείας ἀσκεῖται ὄχι μόνον κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα διὰ τοῦτο, ἂν καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἔπειτα φθίρεται, ὅμως θέλει ἀναστηθῇ εἰς τὸν καιρὸν του, καὶ θέλει ἐνωθῇ πάλιν μετὰ τὴν ψυχὴν, διὰ τὴν ἣν ὁ ἄνθρωπος εἰς ὅλην του τὴν σύστασιν ἐντελῶς μακάριος, ἢ αὐστηρῶς τιμωρούμενος²²¹. Τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν, καθὼς εἶνε ἀρχηγός, οὕτω θέλει εἶσθαι καὶ τελειωτής ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός²²². Θέλουσι δὲ ἀναστηθῇ ὄχι μόνον οἱ καλοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ κακοὶ, οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι²²³. Μὲ ποῖον ὅμως τρόπον θέλει γείνει ἡ ἀνάστασις τῶν σωμάτων, ὅσα ἐφάρησαν καὶ ἔγειναν πλέον κοινοῦ, τοῦτο ὁ ἀνθρώπινος ἡμῶν νοῦς δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ. Ἄν ὁ Θεὸς ἐδυνήθη ἐκ τοῦ μηδενός νὰ φέρῃ εἰς τὸ εἶναι ὅλα τὰ πράγματα, δὲν θέλει εἶσθαι ἀδύνατον εἰς αὐτὸν καὶ φθαρέντα νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν προτέραν μορφήν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Παῦλος ἐλέγχει τὴν μορίαν ἐκείνων, ὅσοι τολμῶσι περὶ τῆς ἀλη-

²¹⁹) Οὗ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, ἐσσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ματθ. κεφ. ε', στίχ. 21. — Ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. . . Ὡς περὶ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. Ἰακ. κεφ. β' στίχ. 24, 26. ²²⁰) Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουνται. Ἰωάν. κεφ. ε' στίχ. 28. ²²¹) ἵνα κριθῇται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν. Β'. Κορ. κεφ. ε' στίχ. 10.

²²²) Ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν ταῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. κεφ. ε' στίχ. 28.

²²³) Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Ἰωάν. κεφ. ε' στίχ. 29.

θείας ταύτης νὰ ἀμφιβάλλωσιν²²¹. Αὕτη ἡ κοινὴ ἀνάστασις μέλλει νὰ γείνη εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ²²². Ὅσοι δὲ ἂν ἀπομείνωσιν ἕως ἐκείνης τῆς ἡμέρας ζωντανοί, δὲν θέλουσιν ἀποθάνει, ἀλλὰ θέλουσι λάβει ἀπροσδόκητον καὶ παράδοξον ἀλλαγὴν²²³.

7. Τὸ δωδέκατον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μᾶς δεικνύει, ὅτι ὅλοι θέλομεν ἀπολαύσει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβὴν κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἤγουν οἱ μὲν δίκαιοι θέλουσιν εἶσθαι αἰωνίως μακάριοι, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ αἰωνίως καλασμένοι. Ὁ αἰώνιος δὲ μακαριότης, τὴν ὁποίαν θέλουσιν ἀπολαύσει οἱ δίκαιοι διὰ τὴν ἁμωμον αὐτῶν πίστιν, δὲν μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀποκεκαλυμμένη· ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ τὴν καταλάβωμεν θέλει εἶσθαι ὅμως καλλιωτέρα παρ' ὅσον ἐμποροῦμεν νὰ τὴν φαντασθῶμεν²²⁴. Αὕτη δὲν θέλει ὑφίστασθαι εἰς σαρκικὰς ἡρόνδας²²⁵, ἀλλ' εἰς τὴν μακκρωτάτην κατάστασιν ἀπεράντου χαρᾶς· αὕτη δὲ ἡ χαρὰ θέλει εἶσθαι ἀληθής, στερεὰ καὶ μεγίστη, καὶ θέλει πηγάζει ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν. Καὶ εἰς μὲν τὸν νοῦν ἡμῶν θέλει εἶσθαι αὐτὸ τὸ καθαρόν φῶς τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως· τότε θέλει ἀπακαλυφθῇ ὁ ὑψίστος Θεὸς μετ' ὅλας τὰς ἀπείρους καὶ ὥραιότητας τελειότητας²²⁶. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ ὑπέρλαμπρον τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας κάτοπτρον θέλομεν ἰδεῖ καὶ τὰ ἄλλα πράγματα μετὰ τὰς τελειότητας αὐτῶν τύσαν, ὅσας δύναται ὁ ἀνθρώπινος ἡμῶν νοῦς νὰ χωρῇ. Εἰς τὴν θέλησιν δὲ πάλιν θέλει εἶσθαι τελεία ἀγιότης καὶ ἀτάραχος γαλήνη· διότι ὁ σωτὴρ ὑπεσχέθη νὰ παραστήσῃ τότε τὴν ἐκκλησίαν του ἑνδοξον, μὴ ἔχουσαν σπῖλον, ἢ ρυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων²²⁷. Καὶ αὕτη μὲν

²²¹) Ἀλλ' ἔρεϊ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖρ δὲ σώματι ἔρχονται; Ἄρρον, οὐδ' ἀσπείρεις, οὐδ' ὡσπορεύεται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· Καὶ ὁ ἀσπείρεις, οὐδ' τὸ σῶμα τὸ γεννησόμενον ἀσπείρεις, ἀλλὰ γυνὴν κέκον, εἰ τόχοι, αἵτου, ἢ τινος τῶν λοιπῶν· Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ᾗ θέλησιν. Α'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 23—38.

²²²) Καὶ ἀποστέλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ επισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ματθ. κεφ. κδ'. στίχ. 31. ²²³) Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. Α'. Κορ. κεφ. ιε'. στίχ. 51. ²²⁴) Ἄ ὑψαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὗς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Α'. Κορ. κεφ. β'. στίχ. 9. ²²⁵) Ἐν τῇ ἀναστάσει οὕτε γαμοῦσιν, οὕτε ἐγκαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Ματθ. κεφ. κβ'. στίχ. 30.

²²⁶) Πλέπομεν ἄρτι ὁ ἐσώπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Α'. Κορ. κεφ. ιγ'. στίχ. 12. ²²⁷) Ἐβρεσ. κεφ. ε'. στίχ. 27.

εἶνε ἢ τῶν δικαίων μακαριότης· ἡ δὲ αἰώνιος κόλασις τῶν ἁμαρτωλῶν θέλει εἶσθαι φορικτοτέρα παρ' ὅσον δυνάμεθα νὰ τὴν φαντασθῶμεν²⁵¹. Αὐτοὶ θέλουσιν ἔχει ἀκατάπαυστον καὶ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τῆς αἰωνίου μακαριότητος, ἀλλὰ χωρὶς καμμίαν ἐλπίδα νὰ τὴν ἀπολαύσωσιν²⁵². Ἐπειδὴ ἡ συνειδήσις θέλει τοὺς τύπτει διὰ τὰ ἴδιά των ἔργα, καὶ θέλει τοὺς βασανίζει φοβερά, μάλιστα δὲ, ὅταν ἴδωσι τοὺς μὲν ἄλλους εὐτυχεῖς, ἑαυτοὺς δὲ εἰς ἄκρον δυστυχεῖς²⁵³, καὶ θέλουσιν ἀποβληθῇ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸ ἄκρον ἐκεῖνο ἀγαθόν, τὸν ποιητὴν τῶν²⁵⁴.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Οἱ κανόνες τῶν καλῶν ἔργων μᾶς προεγράφησαν εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὅστις περιέχεται εἰς τὰς δέκα ἐντολάς, τὰς δοθείσας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ²⁵⁵.

Πρώτη ἐντολή.

Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ θεός σου· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλην ἐμοῦ.

Δευτέρα ἐντολή.

Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Τρίτη ἐντολή.

Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσῃ Κύριος ὁ Θεός σου τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ.

Τετάρτη ἐντολή.

Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν· ἐξ ἡμέρας

²⁵¹) φοβερόν τὸ ἐμπειεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἑβρ. κεφ. ι. στίχ. 31.

²⁵²) Πέμψον Αἰζαρον, ἵνα βίβῃ τὸ ἄκρον τοῦ θακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Λουκ. κεφ. ις'. στίχ. 24.

²⁵³) Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραάμ μακρόθεν καὶ Αἰζαρον ἐν ταῖς κόλποις αὐτοῦ. Λουκ. κεφ. ις'. στίχ. 23.

²⁵⁴) Ὅστινες εἰκὴν τίσωσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Β'. Θεσσαλ. κεφ. α. στίχ. 9. ²⁵⁵) Ἐξ. κεφ. κ'. 1-17.

ἔργῳ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ
σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Πέμπτη ἐντολή.

Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται,
καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς,

Ἑκτὴ ἐντολή.

Οὐ φονεύσεις.

Ἑβδόμη ἐντολή.

Οὐ μοιχεύσεις.

Ὀγδόη ἐντολή.

Οὐ κλέψεις.

Ἐνάτη ἐντολή.

Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.

Δεκάτη ἐντολή.

Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις
τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παιῖδα
αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ
ὕποζυγιου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλη-
σίον σου ἐστί.

Εἰς ταῦτας τὰς δέκα ἐντολάς τοῦ Θεοῦ περιέχεται γενικῶς ἡ ἀγάπη
πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Πλησίον δὲ εἶνε πᾶς ἄν-
θρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ οὕτως·

Α'. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν περιλαμβάνεται εἰς τὴν πρώτην,
δευτέραν, τρίτην καὶ τετάρτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

1. Ἡ πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ μᾶς διδάσκει μὲ τὴν καρδίαν νὰ
πιστεύωμεν, καὶ μὲ τὸ στόμα νὰ ὁμολογῶμεν ἓνα μόνον Θεόν, καὶ αὐτὸν
μόνον περισσότερον ἀπ' ὅλα ν' ἀγαπῶμεν καὶ νὰ τιμῶμεν²³⁶, καὶ εἰς αὐ-
τὸν μόνον νὰ ἐλπίζωμεν²³⁷. Τοὺς ἀγίους νὰ τιμῶμεν ὅχι ὡς αὐτὸν τὸν
Θεόν, ἀλλ' ὡς θεράποντας τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι παρακαλοῦσι τὸν Θεὸν διὰ
τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. Ὅθεν ἀμαρτάνει ἀναπολογήτως καὶ πολλὰ ἐναντίον
ταύτης τῆς ἐντολῆς, ὅστις προσφέρει εἰς τοὺς θεράποντας τοῦ Θεοῦ τὴν
αὐτὴν σκληρὰν τιμὴν, τὴν ὅποιαν προσφέρει καὶ εἰς τὸν Θεόν· ἐλπίζει τόσον

²³⁶) Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, ὃ
ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Ματθ. κεφ. κβ'. στίχ. 37, 38.

²³⁷) Ὁ Θεὸς τῆς βοήθειάς μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ Θεῷ. Ψαλμ. ξα'. στίχ. 7.

σχεδὸν εἰς αὐτοὺς, ὅσον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν· προσεύχεται περισσότερα καὶ συχνότερα εἰς αὐτοὺς παρὰ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν· ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ τὰς ἡμέρας αὐτῶν μὲ περισσότεράν εὐλάβειαν παρὰ τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς· τιμᾷ περισσότερον τὰς εἰκόνας αὐτῶν παρὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διότι οἱ τοῦ Θεοῦ θεράποντες, ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν ᾖ κατ' ἑαυτοὺς, εἶνε ὅμως δοῦλοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς.

ά.) Οἱ ἄθεοι, τοιούστιν, ὅσοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τὸν Θεόν· διότι χωρὶς πίστιν ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀρέσῃ τις εἰς τὸν Θεόν²³⁸.

β.) Οἱ παλῦθιοι, ὅποιοι ἦσαν οἱ ἔθνηκοι, οἵτινες ἐθεοποίησαν ἀνθρώπους καὶ ἄλλα κτίσματα²³⁹.

γ.) Οἱ μάγοι ἢ γόητες, οἵτινες μὲ τὸν ψιθυρισμὸν τινῶν λέξεων ὑπόσχονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαν, ἢ θέλουν νὰ ἀποτρέψωσιν ἀσθενειάν τιναν· προλέγουσι πράγματα τινὰ ἀπὸ τὰς γραμμὰς τῶν χειρῶν κρεμῶσιν εἰς τοὺς λαιμοὺς τῶν φυλακτήρια ἢ πιττάκια, διὰ νὰ ἀποδιώξωσιν ὅποιαδήποτε κακὰ, καὶ ἄλλα μαγικὰ ἐφευρέματα μεταχειρίζονται, διὰ ν' ἀπατήσωσι τὸν κοινὸν λαόν. Ἄλλ' ὅχι ὀλιγώτερον ἀμαρτάνουσιν, ὅσοι προστρέχουσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐλπίζουσι βοήθειάν τιναν παρ' αὐτῶν· διότι ὅλα αὐτὰ εἶνε ἐναντίον τῆς θείας προνοίας, καὶ ἐξαιροῦσι τρόπον τινὰ τὸν Θεόν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ κόσμου τούτου. Ταῦτα δὲ πάντα εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένα ἀπὸ τὸν Θεόν²⁴⁰.

δ.) Οἱ δεισιδαίμονες, οἵτινες κατὰ τὰ πράγματα ἢ κατὰ τὰ πρόσωπα κάμνουσιν ἀτόπους τινὰς ἐξηγήσεις, ἢ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰ κρυφίαν τινὰ ἐνέργειαν. Τοιοῦτοι εἶνε, ὅσοι ἐξηγοῦσι τοὺς ὀνείρους καὶ τοὺς πιστεύουσι, τεχνολογοῦσι τὰς προὑπαντήσεις, καὶ παρατηροῦσι τὰς ἡμέρας, ποῖαι εἶνε εὐτυχεῖς εἰς ἐπιχειρήσιν τινος ἔργου, καὶ ποῖαι ἀποφράδες.

ε.) Οἱ αἵρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ, οἵτινες παραμυγνύουσι τὰς βλαβεράς αὐτῶν δοξασίας εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τούτου λυποῦσι τὴν θείαν μεγαλειότητα, καὶ ἀπάγουσι τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς ὁδοῦ.

²³⁸) Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι τῷ Θεῷ. Ἑβρ. κεφ. ιά. στίχ. 6. ²³⁹) Ἦλλαξαν τὴν ὁξάν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων, καὶ ἐρπετῶν. Ῥωμ. κεφ. α. στίχ. 28.— Λευίτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 4.— Α'. Κορ. κεφ. ι. στίχ. 7. ²⁴⁰) Οὐκ ἐπακολούθησατε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαιδοῖς οὐ προσκοληθήσαθε ἐκμανθῆναι ἐν αὐτοῖς. Λευίτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 31.

ζ.) Οἱ ἀθετοῦντες τὴν θείαν πρόνοιαν. Ὅταν τις πιστεύῃ, ὅτι δὲν γίνονται ὅλα εἰς τὸν κόσμον κατὰ τὴν πάνσοφον τοῦ Θεοῦ οἰκονομίαν, ἀλλὰ κατὰ τινα τυφλὴν τύχην καὶ ἄφρευκτον εἰμαρμένην, τὴν ὅποιαν καλοῦσι μοῦραν.

ζ'). Ἀπαγορεύει αὐτὴ ἡ πρώτη ἐντολὴ νὰ ἐλπίζῃ τις ὑπὲρ τὸ μέτρον εἰς τὸν πλοῦτόν του, ἢ νὰ θαρρῇ εἰς τὴν ἰδικήν του ἢ εἰς ξένην τινὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν, ἢ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἰς τὴν σύνεσίν του, καὶ ὡς μηδὲν λογιζόμενος τὴν παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν, ἀλλὰ θαρρῶν μόνον εἰς τὴν τούτων βοήθειαν, νὰ ἐλπίζῃ πᾶσαν ἀσφάλειαν καὶ εὐτυχίαν ἀπὸ αὐτά.

2. Ἡ δευτέρα ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἀπαγορεύει νὰ προσκυνῇ τις τὰ εἰδῶλα, ἢ ἄλλο κήνεν πλάσμα ὡς Θεόν. Καὶ οὕτως ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον τῆς ἐντολῆς ταύτης.

α.) Οἱ εἰδωλολάτραι, οἵτινες προσκυνοῦσι τὰ ξόανα, εἰς εἶδος ἀνθρώπου ἢ κτήνους κατεσκευασμένα, ὡς Θεόν²¹¹.

β.) Οἱ πλεονέκται καὶ οἱ φιλήδονοι, οἵτινες προσκολλῶσιν ὅλην τὴν καρδίαν των εἰς τὸ κέρδος καὶ εἰς τὴν κοιλίαν²¹².

γ.) Οἱ ὑποκριτικοὶ προσκυνηταὶ, τῶν ὁποίων ἡ προσευχὴ ὑφίσταται μόνον εἰς λόγους τινάς, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν παντάπασι δὲν συμφωνοῦσι μὲ αὐτήν²¹³.

δ.) Οἱ ὑποκριτικοὶ νηστευταί, οἵτινες ἐγκρατεύονται ἀπὸ τινος τροφῆς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ μεθύουσι καὶ πράττουσι παντοίας ἀτοπίας.

ε.) Οἱ δεισιδαίμονες, οἵτινες ἐφευρίσκουσι θαύματα καὶ ὀπτασίας τινὰς δι' αἰσχροκέρδειαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀμαρτάνει ἐναντίον τῆς ἐντολῆς ταύτης ἕκαστος, ὅστις κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἔχει ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του εἰς ἐξωτερικά τινα πράγματα, καὶ ἀθετεῖ τὰ κυριώτερα τοῦ νόμου, δηλονότι τὴν δικαιοσύνην, τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν²¹⁴.

²¹¹) Ἀρκτεὺς ὡμῶν ὁ παρεληλυθὸς χρόνος τοῦ βίου τοῦ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπνευμένους ἐν ἀπελγείαις... καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. Α'. Πέτρ. κεφ. δ'. στίχ. 3.

²¹²) Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὡμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία. Κολασ. κεφ. γ'. στίχ. 5.

²¹³) Ἔπον... ἔγχεῖ μοι ὁ λόγος οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χεῖρεσσι με τιμῇ... ὅτι καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ... Ματθ. κεφ. κέ. στίχ. 7, 8. ²¹⁴) Οὐαὶ τῶν... ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡρόσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφῆκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. Ματθ. κεφ. κγ'. στίχ. 23.

Πρέπει ὅμως νὰ τιμῶμεν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ νὰ μὴ τὰς θεοποιώμεν διότι αἱ εἰκόνες εἶνε μόνον μορφώματα, καὶ συντείνουσιν εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. Ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων εἰκόνων δύναται νὰ καταστήσῃ εἰς ἀνυπόφορον ἐλάττωμα, ὅταν τις προσφέρῃ ὅλην τὴν λατρείαν εἰς αὐτάς, καὶ ἔχῃ τὴν ἐλπίδα τοῦ εἰς τὴν ὕλην αὐτῶν ὅταν, λόγου χάριν, εὐρίσκῃ τις περισσότεραν ἀγνότητα ἢ ἐλπίδα σωτηρίας εἰς τινὰ εἰκόνα παρὰ εἰς ἄλλην· καθὼς τινες φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν εἰκόνα των καὶ αὐτὴν μόνον προσκυνοῦσιν ἢ σέβονται, καὶ τιμῶσι περισσότερον τὴν στολισμένην εἰκόνα παρὰ τὴν ἀστόλιστον, τὴν παλαιὰν παρὰ τὴν νέαν· ἢ δὲν θέλουν νὰ προσεύχωνται ἐκεῖ, ὅπου δὲν βλέπουσιν εἰκόνας. Οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι παρόμοιοι πολλὰ ἁμαρτάνουσι, καὶ προξενοῦσι μεγάλην ἐντροπὴν εἰς τὴν ἀληθινὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν.

3. Ἡ τρίτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἀπαγορεύει νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς μάτην²²⁵, ἀλλὰ συγχωρεῖ νὰ τὸ μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς προσευχὰς καὶ δοξολογίας καὶ ὑμνωδίας²²⁶, εἰς τοὺς ἀπὸ τὰ δικαστήρια ἐπαγομένους ὅρκους, ὡς δίδοντας τέλος πάσης ἀντιλογίας²²⁷, καὶ εἰς τὰς ἀπὸ τὴν νόμιμον ἐξουσίαν ἀπαιτούμενας ὀρκωμοσίας. Ὅμως πρέπει νὰ ὁμνῇ τις ὅχι εἰς πλάσμα, ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν μόνον, ὡς πανταχοῦ παρόντα, καὶ μόνον γινώσκοντα πάσας τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν²²⁸. Πλὴν καὶ τοῦτο χρειάζεται νὰ γίνεται μὲ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ συστολὴν διότι μεγάλη ἁμαρτία εἶνε, εἴαν τις ὁμιλῇ ἀνυποστάτως ἐναντίον τοῦ Θεοῦ²²⁹, τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· εἴαν τις πατῇ τὸν ὅρκον, ἢ ἐπιорκῇ²³⁰. εἴαν τις ὁμνῇ χωρὶς ἀνάγκην²³¹. εἴαν τις ζητῇ ἀπρεπῆ τινα πράγματα ἀπὸ τὸν Θεόν, ἢ παραβαλὴν τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις του²³².

4. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ προστάσσει καθ' ὅλας τὰς κυρια-

²²⁵) Ἑβρ. κεφ. κ'. στίχ. 7. ²²⁶) Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νοθευόμενοι ἐαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, Κολασ. κεφ. γ'. στίχ. 16.

²²⁷) Πάσης ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος ἐστί. Ἑβρ. κεφ. ζ'. στίχ. 16.

²²⁸) Κύριον τὸν Θεόν σου φοβηθήσῃ... καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὁμῇ. Δευτερ. κεφ. ζ'. στίχ. 13. ²²⁹) Ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω. Λευίτ. κεφ. κδ'. στίχ. 16.

²³⁰) Οὐκ ὁμείσθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ. Λευίτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 12.

²³¹) Μὴ ὁμνῶτε μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἦτω δὲ ἡμῶν τὸ ναὶ, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ. Ἰακ. κεφ. ε'. στίχ. 12.

²³²) Ἐάν εὖξῃ εὐχὴν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ χρονιεῖς ἀποδοῦναι αὐτήν. Δευτερ. κεφ. κγ'. στίχ. 21.

κἄς²³⁵ καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ἀφίνοντες τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ τὰς ἐνασχολήσεις, νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς νὰ στεκώμεθα εὐτάκτως, νὰ μὴ ὀμιλῶμεν, νὰ μὴ γελῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀκούωμεν καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν μετὰ προσοχῆς τὰς πνευματικὰς διδασκαλίας, καὶ νὰ φυλαττώμεθα νὰ μὴ μολύνωμεν καὶ πάσας μὲν τὰς ἡμέρας κοινῶς, ἐξαιρέτως ὅμως τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας μὲ ἀτίμους πράξεις καὶ ἐνασχολήσεις, μάλιστα δὲ μὲ τὴν μέθην. Εἰς τὸν οἶκον χρεωστοῦν οἱ γονεῖς κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ πᾶς προσεστώς χρεωστεῖ κατὰ πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ ὠφελῇ πνευματικῶς τὸν ὑποτακτικόν του μὲ τὸ καλὸν παρ᾽δειγμα. Πρὸς τοῦτοις χρεωστοῦμεν νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὰς χρεῖας τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ εἰς διατήρησιν αὐτῶν, ἔτι δὲ εἰς οἰκοδομὴν νοσοκομείων καὶ γηροκομείων, εἰς σύστασιν σχολείων, εἰς ὑποδοχὴν ξένων, εἰς ἀγορὰν αἰγματοκλάτων, καὶ νὰ πράσσωμεν τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Β'. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη περιέχεται εἰς τὴν πέμπτην, ἕκτην, ὀδόνην, ὀγδόην, ἐνάτην καὶ τὴν δεκάτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

1. Εἰς τὴν πέμπτην ἐντολὴν προτάσσει ὁ Θεὸς νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν²³⁶, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτῶν τὸν βασιλέα²³⁷ τοὺς πνευματικὸς ποιμένας²³⁸ καὶ τοὺς πνευματικὸς διοικητάς²³⁷, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς κυριοὺς²³⁸ καὶ τοὺς γεροντοτέρους, καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ βοηθῶμεν τὸν πλησίον μας κατὰ τὸ δυνατόν εἰς πᾶσαν χρεῖαν καὶ ἀνάγκην.

Οἱ γονεῖς χρεωστοῦν νὰ ἀνατρέψωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τὰ διδάσκωσι τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ²³⁹, νὰ τὰ συνειθίζωσιν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν φιλοπονίαν, τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὴν σεμνὴν μετὰ τῶν ἀνθρώπων συμπεριφορὰν νὰ τὰ προφυλάττωσιν ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς· μάλιστα ὅτε αὐτοὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν μῆτε νὰ λέγωσι, μῆτε

²³⁵) Ἐξ. κεφ. κ'. στίχ. 8. ²³⁶) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 2. ²³⁷) Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 1.

²³⁸) Πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπακούετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Ἐφρ. κεφ. ιγ'. στίχ. 17.

²³⁷) Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 13.

²³⁸) Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 18.

²³⁹) Οἱ πατέρες, ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουσίᾳ Κυρίου. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 4.

να πράττωσι τι σκανδαλωδῶς· να τὰ διορθώσωσι περισσότερον με πρόθυγα παρὰ με αὐστηρότητα, καὶ να ἐντυπώνωσιν εἰς τὴν καρδίαν των, ὅτι μόνῃ ἡ ἀρετὴ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς, ἡ δὲ κακία εἶνε ὀλέθριος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τῶν τέκνων δὲ χρέος εἶνε να ἀγαπῶσι τοὺς γονεῖς των, να τοὺς τιμῶσι, καὶ να πείθωνται εἰς αὐτούς²⁶⁰, ἐν δὲ καιρῷ τῆς ἐνδεείας τοῦ γήρατος, να τοὺς τρέφωσι καὶ να τοὺς περιποιῶνται, καὶ διὰ τούτου να πληρόνωσι τὸ χρέος δικαίας εὐγνωμοσύνης²⁶¹.

Τὸ χρέος τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἡγεμόνων εἶνε να προσέχωσι τὸ να φυλάττεται ἡ δικαιοσύνη²⁶², να ἐκπληρῶσιν ἀκριβῶς τὸ χρέος των οἱ πνευματικοὶ προσεστώτες καὶ οἱ πολιτικοὶ ἐξουσιασταί, να ἀνταμειδῶνται οἱ καλοὶ, καὶ να διορθώνωνται οἱ κακοί²⁶³. Οἱ δὲ ὑπήκοοι ἔχουν χρέος να ἀγαπῶσιν ἐκ καρδίας τὸν βασιλέα των, ὡς πρῶτον διοικητὴν μετὰ Θεόν, καὶ να προσφέρωσιν ἄκρον εἰσέbas εἰς αὐτὸν²⁶⁴, να ὑποτάσσωνται εἰς αὐτὸν, να ἐκτελῶσι προθύμως τὰς προσταγὰς του χωρὶς γογγυσμόν, να πληρόνωσι μετὰ χαρᾶς τὸ ὀσίμιον²⁶⁵, να παρακαλῶσι τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ καὶ εὐημερίαν²⁶⁶, εἰς καιρὸν δὲ ἀνάγκης να μὴ φείδωνται διὰ τὴν τιμὴν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ μηδὲ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν ζωὴν ἐναντίον τῶν πολεμίων, τῶν ἀποστατῶν καὶ τῶν προδοτῶν. α Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε. α Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 1, 2.

Τῶν ποιμένων τῆς ἐκκλησίας χρέος εἶνε να ὀδηγῶσι τὸ ποίμνιον εἰς ὁδὸν σωτηρίας, να τοῦ διδάσκωσι τὰ χρηστὰ ἤθη, να εἰρηνεύωσι τὰς διχονομίας καὶ ἐριδας αὐτοῦ, να ἔχωσι τὴν πρέπουσαν μέριμναν περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, καὶ να καταταστήσωσιν ἑαυτοὺς εἰς ὅλα παράδειγμα

²⁶⁰) Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' αὐτῶν. Σειρ. κεφ. γ'. στίχ. 8.

²⁶¹) Τέκνον ἀντιλαβοῦ ἐν γῆρᾳ πατέρος σου. Σειρ. κεφ. γ'. στίχ. 12.

²⁶²) Ὁ Θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δός... κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ... Ὅτι ἐβρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστε, ἢ πένητα, ὃ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός. Ὑαλμ. σά. στίχ. 1, 2, 12.

²⁶³) Οἱ ἄρχοντες οὐκ εἰσι φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 3. ²⁶⁴) Τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 17.

²⁶⁵) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος. Ῥωμ. κεφ. κγ'. στίχ. 7. ²⁶⁶) Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιῆσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐνευχίας, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων. Α'. Τιμοθ. κεφ. β'. σχ. 1, 2.

τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς²⁰⁷. Τοῦ ποιμνίου δὲ χρέος εἶνε νὰ ἀγαπᾷ αὐτοὺς μὲ υἱικὴν στοργήν²⁰⁸, νὰ ἀκούῃ τὴν καλὴν των διδασκαλίαν, καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τὴν προσήκουσαν τιμὴν²⁰⁹ καὶ βοήθειαν²¹⁰.

Οἱ κύριοι χρεωστοῦν ὡς πατέρες νὰ φέρωνται πρὸς τοὺς δούλους, νὰ τοὺς διδάσκωσι τὸν θεῖον νόμον καὶ τὰ καλὰ ἔθνη, νὰ τοὺς δίδωσιν ἀρκούντως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, νὰ μὴ τοὺς βεβρύνωσι μὲ ὑπερμέτρους ἀγχαρείας καὶ μὲ χρέη²¹¹, καὶ νὰ τοὺς τιμωρῶσι μετρίως μὲ σκοπὸν νὰ τοὺς διορθώσωσι, καὶ ὅχι νὰ χορτάσωσι τὴν ἀσπλαγγχον αὐτῶν καρδίαν²¹². Οἱ δοῦλοι δὲ χρεωστοῦν νὰ φοβῶνται τοὺς κυρίους των μὲ υἱικὸν φόβον²¹³, νὰ τοὺς δουλεύωσι πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτοὺς ἀγογγύστως²¹⁴, νὰ ὑποφέρωσι καὶ τὰς ἐναντιότητάς των μὲ ὑπομονήν²¹⁵, νὰ μὴ κλέπτωσιν, ἀλλὰ νὰ φυλάττωσι τὰ τῶν κυρίων ὑπάρχοντα ὡς τὰ ἴδια ἑαυτῶν· καὶ εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα αὐτῶν²¹⁶.

Οἱ Πλούσιοι πρέπει νὰ μὴν ἐλπίζωσιν εἰς τὸν ἴδιον πλοῦτον²¹⁷ νὰ μὴ θησαυρίζωσιν ὑπὲρ τὸ μέτρον πλούτη, τουτέστι, νὰ μὴ νομίζωσι πάντα τρόπον συγχωρημένον εἰς αὐξήσιν τοῦ πλούτου αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ τρυφῶσι,

²⁰⁷) Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκυσίως καὶ κατὰ Θεόν· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθυμῶς, μηδὲ ὡς κατακυριευόντες τῶν κληρῶν, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. Α'. Πέτρ. κεφ. ἑ. στίχ. 2, 3.

²⁰⁸) Ἐρωτῶμεν ὑμᾶς ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νοουστούντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Α'. Θεσσαλ. κεφ. ἑ. στίχ. 12, 13.

²⁰⁹) Οἱ καλῶς προσετώτες προσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Α'. Τιμ. κεφ. ἑ. στίχ. 17.

²¹⁰) Ἰέσιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστί. Λουκ. κεφ. ἑ. στίχ. 7.

²¹¹) Οἱ κύριοι τὸ δικαίον καὶ τὴν ἰσότητά τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς. Κολασ. κεφ. β'. στίχ. 1.

²¹²) Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἴκῳ σου, καὶ φαντασισκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου. Σειρ. κεφ. δ'. στίχ. 30.

²¹³) Υἱὸς δοῦσαι πατέρα, καὶ δούλος τὸν κύριον αὐτοῦ φοβηθήσεται. Μαλαχ. κεφ. α'. στίχ. 6.

²¹⁴) Μὴ κατ' ἐμβαλμοδουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς. Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις. Ἐφεσ. κεφ. ζ'. στίχ. 6, 7.

²¹⁵) Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπ' εἰκείν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκληροῖς. Α'. Πέτρ. κεφ. β'. στίχ. 13.

²¹⁶) Δοῦλους (παρκαλῶ) ἴδιοις δεσπότηται ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας. Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθῶν. Τιτ. κεφ. β'. στίχ. 9, 10.

²¹⁷) Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὠψιλοφρονεῖν, μηδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλούτου φθελότητι. Α'. Τιμόθ. κεφ. ζ' στίχ. 17.

μηδὲ νὰ σπαταλῶσιν, ὅμως μηδὲ ἀκριβοὶ καὶ φιλάργυροὶ πάλιν νὰ ᾔνε, ἀλλ' ἐλευθέριοι καὶ πλουσιοπάροχοι πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πένητας²⁷⁸. νὰ μεταχειρίζωνται τὸν πλοῦτον εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς κοινὴν ὠφελειαν, καὶ καλῶς εἰς τὴν κατὰστασιν τῶν ἀριμύζει. Τῶν πτωχῶν δὲ χρέος εἶνε μὲ ἐντιμον τρόπον νὰ ἀποκτῶσι τὰ πρὸς ζῳάρκειαν²⁷⁹, νὰ μὴ φθονῶσι τοὺς πλουσίους, νὰ μὴν ὑποκρίνωνται πτωχεῖαν, νὰ ὑποφέρωσι τὴν πενίαν χωρὶς γογγυσμὸν καὶ μὲ καλὴν καρδίαν, καὶ εἰς τοὺς ἐλεοῦντας νὰ πληρώσωσι τὸ χρέος τῶν μὲ τὴν πρόθυμον εὐγνωμοσύνην, καὶ μὲ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις.

2. Διὰ τῆς ἕκτης ἐντολῆς ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς νὰ μὴ κάμνωμεν εἰς κανένα καμμίαν ἀδικίαν μήτε ἀμέσως, μήτε ἐμμέσως, μήτε μὲ ἔργον, μήτε μὲ λόγον, ἀλλὰ μάλιστα προστάσσει νὰ προφυλάττωμεν ἕκαστον ἀπὸ πᾶσαν βλάβην· καὶ διὰ τοῦτο εἶνε μεγάλη ἀμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ θανατώσῃ τις ἄνθρωπον μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον, ἢ νὰ ἐδώῃ συμβουλὴν καὶ βοήθειαν εἰς ὅποιονδήποτε κακὸν ἔργον. Ὅθεν ἀμαρτάνουσιν ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς.

α.) Ὅσοι φονεύουσιν ἄνθρωπον²⁸⁰ ἢ μὲ δαρμὸν, ἢ μὲ ὄπλον, ἢ μὲ ἀγχόνην, ἢ μὲ πνιξιμὸν, ἢ μὲ φαρμάκιον, ἢ μὲ ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον. Εἰς τὸν φόνον συναριθμοῦνται αἱ μονομαχίαι, αἱ προδοσίαι, αἱ ἀποστασίαι, οἱ ἄδικοι πόλεμοι.

β.) Καὶ ἐκεῖνος φονεὺς λογίζεται παρὰ τῷ Θεῷ, ὅστις, ἂν καὶ δὲν ἐφόνευσεν, ὅμως εἴχετ βουλὴν νὰ φονεύσῃ, ἢ ἐδῶκε συμβουλὴν, ἢ ἀφορμὴν, ἢ βοήθειαν εἰς καμμίαν ὅποιανδήποτε βλάβην τοῦ πλησίον²⁸¹.

γ.) Ἀμαρτάνουσι δὲ καὶ οἱ ἄδικοι κριταί, οἵτινες διὰ δωροληψίαν, ἢ διὰ συγγένειαν, ἢ διὰ κολακείαν, ἢ ἀπὸ φόβον, δικαιοῦσι τὸν πταίστην, καὶ καταδικάζουσι τὸν ἀθῶον. Τοιοῦτοι κριταί εἶνε χειρότεροι ἀπὸ τοὺς φονεῖς ἐπειδὴ προδίδουσι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν χρεώστούσι μάλιστα νὰ διατηρῶσι καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται²⁸².

²⁷⁸) Δανείζει Θεὸς ὁ ἐλεῶν πτωχόν· κατὰ δὲ τὸ θέμα αὐτοῦ ἀνταποδῶσει αὐτῷ. Παρ. Σολ. κεφ. κβ'. στίχ. 17. ²⁷⁹) Λογισμοὶ συντέμνοντος πλην εἰς περίσσειαν· καὶ πᾶς ἀπισπεύδων πλην εἰς ὑστέρημα. Παρ. Σολ. κεφ. κβ'. στίχ. 5.

²⁸⁰) Οὐ φονεύσεις. Δευτερ. κεφ. 6. στίχ. 17. ²⁸¹) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ, ἄνθρωπον κτλ. ἐστὶ. Δ'. Ἰωάν. κεφ. γ'. στίχ. 15. ²⁸²) Ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐξαιρέσαθε διηρησμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν. Ἱερειμ. κεφ. κβ'. στίχ. 3.

δ'.) Παρόμοιοι μὲ τοὺς φονεῖς εἶνε καὶ ὅσοι ἀφίνουσι ἄλλους νὰ φονεύωσιν, ἢ νὰ βλάψωσιν, ἐνῷ ἔχουν δύναμιν καὶ τρόπον νὰ τοὺς ἐμποδίζωσι· π. χ. ἐξεύρουσι κακὸν σκοπὸν, καὶ δὲν τὸν φανερόνουν, ἢ κρύπτουσι τοὺς κλέπτας εἰς τὸν οἰκόν των, ἢ βλέποντες ἀλληλομαχίαν, δὲν τὴν ἡπυγάζουσιν, ἢ δὲν σθύνουσι πυρκαϊάν, ἢ δὲν διδουσι βοήθειαν εἰς τὸν κινδυνεύοντα νὰ πνιγῇ, ἢ δὲν παρηγοροῦσιν ἄνθρωπον πεσόντα εἰς ἀπελπισίαν, οὐδὲ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ συλλογισμοῦ του, ἢ, ζῶντες πλοισιοπαρόχως, ἀφίνουσι τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν πείναν, ἢ ἀπὸ τοῦ κρυοῦ, ἢ, βλέποντες ἄλλους κακῶς πάσχοντας ὑπὸ ἀρρώστων, καὶ ἔχοντες τρόπον νὰ τοὺς βοηθήσωσι, δὲν τοὺς βοηθοῦν καὶ ὅσοι πράττουσιν ἄλλα παρόμοια.

ε'.) Ὅσοι κύριοι ἐπιφορτίζουσι τοὺς δούλους των μὲ βαρεῖας δουλείας, ἢ τοὺς θλίβουσι μὲ αὐστηρὰς τιμωρίας²⁸³.

ς'.) Οἱ αὐτόχειρες· ἐπειδὴ ἡ ζωὴ ἡμῶν καὶ ἀναπνοὴ δὲν εἶνε εἰς τὸ θέλημα ἡμῶν, ἀλλ' εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς μόνος ἔχει τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ καθὼς ἡμεῖς δὲν εὐώκαμεν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ζωὴν, οὕτως οὐδὲ ἐξουσίαν ἔχομεν νὰ στερήσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν νὰ προσμένωμεν τὴν προσταγὴν τοῦ ποιητοῦ, διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ ταύτην τὴν ζωὴν, ὅταν εὐδοκήσῃ τὸ ἅγιόν του θέλημα· διότι ἄλλῃως ἡ αὐτοχειρία εἶνε τολμηρὰ ἀρπαγὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κυρίου· καὶ ὁ τοιοῦτος θρασὺς παραβάτης τοῦ Θεοῦ νόμου ὑποβάλλει αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν αὐτοπροαίρετον ταύτην τιμωρίαν. Αὐτόχειρες δὲ πρέπει νὰ νομιζῶνται ὅχι μόνον ὅσοι ἐξεπίτηδες φονεύουσιν ἑαυτοὺς, καθὼς ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης²⁸⁴, ἀλλὰ καὶ ὅσοι μὲ τὴν ἄτακτον αὐτῶν πολιτείαν, οἶον, μὲ τὴν μέθην καὶ μὲ τὰ παραπλήσια, συντέμνουσι τὴν ζωὴν των²⁸⁵, ἢ χωρὶς καμμίαν ἀνάγκην ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς προφανῆ κίνδυνον θανάτου²⁸⁶. π. χ. ἐὰν πλὴρ τις ποταμὸν μὲ φανερόν κίνδυνον νὰ πνιγῇ, ἢ χω-

²⁸³) Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκῇ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου. Σειρὰ, κεφ. δ', στίχ. 30. ²⁸⁴) Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναφ', ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπηγγέματο. Ματθ. κεφ. κζ', στίχ. ²⁸⁵) Μὴ μεθύσκεσθε ἐν οἴνοις. . . Ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ εἰς τὰ ποτήρια ὁψὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχατον, ὡς περὶ ὑπὸ ὄψεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὡς περὶ ὑπὸ κενάστου διαχέεται αὐτοῦ ὁ λόγος. Παρ. Σολ. κεφ. κγ'. στίχ. 30, 31, 32. ²⁸⁶) Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνους, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις. Σειρ. κεφ. γ'. στίχ. 27.

ρίς ἀνάγκην συχνάζει εἰς τοιοῦτους τόπους, ὅπου κυριεύει πανῶλη, καὶ ἄλλα παρόμοια.

ζ'). Διὰ ταύτης τῆς ἐντολῆς ἀπαγορεύονται καὶ ὅλα, ὅσα δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς φόνον, ἢ εἰς βλάβην ἄλλου, ὡς ἡ ὀργή²⁸⁷, ἡ διχόνοια, αἱ φιλονεικίαι, αἱ ἀλληλομαχίαι, ἡ μνησικακία, τὸ μίσος²⁸⁸, ὁ φόβος, ἡ θρασυτής, ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ ἀπανθρωπία²⁸⁹. Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως δὲ τούτων τῶν ἐλαττωμάτων ὑπαγορεύονται αἱ ἐξῆς ἀρεταί· ἡ φιλικὴ καὶ εἰλικρινὴς συμπεριφορὰ, ἡ πραότης, ἡ ὑπομονή, ἡ μεγαλοψυχία, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ πρὸς ὅλους φιλοφροσύνη²⁹⁰. Καὶ οὕτω πρέπει πᾶς ἄνθρωπος νὰ πολιτευῇται μὲ ὅλους εἰλικρινῶς, φιλικῶς, πολιτικῶς, συγκαταβατικῶς, καὶ νὰ ᾔηνε οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων. Τῆς δὲ ἐλεημοσύνης ἔργον εἶνε νὰ τρέφωμεν τὸν πεινῶντα, νὰ ποτίζωμεν τὸν διψῶντα, νὰ ἐνδύωμεν τὸν γυμνόν, νὰ ἐπισκεπτώμεθα τὸν ἄρρώστον καὶ τὸν φυλακισμένον, νὰ ὑποδεχώμεθα μετὰ χαρᾶς τὸν ξένον, νὰ ἐμποδίζωμεν τὴν ζημίαν καὶ πᾶσαν βλάβην τοῦ πλησίον, ἢ ἄλλῶς νὰ ἐπιμελώμεθα διὰ τὸ καλόν του. Εἶνε δὲ καὶ ἄλλα ἔργα τῆς πνευματικῆς ἐλεημοσύνης, δηλονότι, νὰ ἀπομακρύνωμεν τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ διδάσκωμεν τὸν ἀμαθῆ τὸν θεῖον νόμον καὶ τὴν πίστιν, νὰ δίδωμεν καλὴν συμβουλὴν, νὰ ὑπομένωμεν ὄχι μόνον τὴν παρὰ τῶν ἄλλων γινομένην εἰς ἡμᾶς ἀδικίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν συγχωρῶμεν, καὶ νὰ παρακαλῶμεν τὸν πολυέσπληχρον Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν ἐνός ἐκάστου.

3. Εἰς τὴν ἐδωδὴν ἐντολὴν ἀπαγορεύει ὁ Θεὸς τὴν πορνείαν, τὴν μοιχείαν καὶ πᾶσαν σαρκικὴν ἀκαθαρσίαν²⁹¹, καὶ προσέτι ὅλα ὅσα δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὴν σαρκικὴν ἡδονήν, ὅποια εἶνε ἡ μέθη²⁹², ἡ ἀργία, ἡ αἰσχρολογία, οἱ χοροὶ, τὰ ἀπρεπῆ μέτωρα καὶ τ' ἄσεμνα τραγῳδία²⁹³, ἡ ἀνάγνωσις τῶν σκανδαλωδῶν βιβλίων, καὶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοί²⁹⁴.

²⁸⁷) Πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκὴ, ἔνχορος ἔσται τῇ κρίσει. Ματθ. κεφ. ε'. στίχ. 22. ²⁸⁸) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἔσται. Α'. Ιωάν. κεφ. γ'. στίχ. 15. ²⁸⁹) Καθὼς ὁλῆσε ἵνα ποιῶσιν ὅτιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ ἡμεῖς ποιῶμεν αὐτοῖς ὁμοίως. Λουκ. κεφ. γ'. στίχ. 31. ²⁹⁰) Μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. . . Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Ρωμ. κεφ. ιβ'. στίχ. 18, 21.

²⁹¹) Φεύγετε τὴν πορνείαν. Α'. Κορ. κεφ. γ' στίχ. 18.

²⁹²) Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ· ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτεία. Ἐφεσ. κεφ. ε', στίχ. 18.

²⁹³) Μηδὲ ὀνομαζέσθε ἐν ὀνόματι. . . Αἰσχροτέρας καὶ μωρολογίας, ἢ εὐτραπέλει, τὰ οὐκ ἀνήκοντα. Ἐφεσ. κεφ. ε' στίχ. 3, 4.

²⁹⁴) Πᾶς ὁ βλεπών γυναικα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἥδη ἡμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ματθ. κεφ. ε' στίχ. 28.

Ἀπὸ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν γεννῶνται φρικτὰ ἀποτελέσματα οἷον·

α.) Λήθη, ἥτοι ἀληθμονησία τοῦ Θεοῦ.

β.) Σκοτισμὸς τοῦ νοῦς.

γ.) Διαστροφή τῆς θελήσεως.

δ.) Φοβεραὶ καὶ αἰσχυραὶ σωματικαὶ ἀρρώστιαι.²⁰⁵

ε.) Ὁργὴ τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτιμωρήθησαν τὰ Σόδομα, καὶ Γόμορρα.

4. Εἰς τὴν ὁγδόην ἐντολὴν ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς μηδεὶς μηδενὸς μηδὲν μὴ ἐπάρῃ, μήτε φανερῶς, μήτε κρυφίως· νὰ μὴ κρύψῃ τὸ εὐρεθὲν πράγμα²⁰⁶, νὰ μὴ δώσῃ καταφύγιον εἰς τὸν δραπέτην δούλον· νὰ μὴ ἀφῇσῃ τὰ ζωὰ του νὰ βόσκωσιν εἰς ξένον χωράφιον, λιβάδιον, ἢ περιθόλιον²⁰⁷, νὰ μὴ σφετερισθῇ ξένον τόπον· εἰς τὴν πώλησιν, ἀγορὰν καὶ ἀλλαγὴν νὰ μὴ ἀπατᾷ κανέναν· νὰ μὴ κρατῇ τὸν μισθὸν τῶν ἐργατῶν²⁰⁸. νὰ μὴ κλέπτῃ τὰ βασιλικὰ, ἐκκλησιαστικὰ, ἢ ἄλλα χρήματα, καὶ νὰ τὰ κρύπτῃ. Ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς ἁμαρτάνουσιν.

α.) Οἱ λησταί, οἵτινες ἐκδύνουσι δυναστικῶς τὸν ἄλλον· οἱ κλέπτει, οἵτινες κλέπτουσιν οἴκους, ἐργαστήρια, σιταποθήκας, ἐπαύλεις, ἐχθυστροφεῖα, κήπους, δάση, χορτοβολῶνας, καὶ τὰ λοιπὰ· οἱ λαθρέμποροι καὶ ἱερόσυλοι, οἵτινες ζημιόνουσιν τὸ κράτος, εἰσάγοντες καὶ ἐξάγοντες κρυφίωςπραγματείας, ἢ κλέπτοντες τὸν βασιλικὸν θησαυρὸν, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σκεύη, ἢ τῶν μοναστηρίων τὰ κειμήλια, ἢ τῶν νοσοκομείων τὰ ἀφιερώματα· ἀλλ' ἀπανθρωπότεροι ἀπ' ὅλους τοὺς κλέπτας εἶνε ὅσοι κλέπτουσι τι εἰς τὴν πυρκαϊάν, καὶ κατασταλίνουσι τὸν ταλαίπωρον εἰς ἐσχάτην πτωχείαν.

β.) Οἱ ἀσυνειδήτοι πωληταί, οἵτινες εἰς τὴν μεγίστην τοῦ ἄλλου ἀνάγκην, π. γ. εἰς καιρὸν πείνης, δὲν πωλοῦσι τὸν σῖτον, εἰμὴ εἰς μεγάλην τιμὴν, ἢ ζητοῦν νὰ λάβωσι δι' αὐτὸν ἀντάλλαγμα οἶκον, ἢ τόπον, ἢ ἵππον, ἢ ἄλλο πρᾶγμα. Μὲ τούτους συναριθμοῦνται καὶ ὅσοι εἰς ἄκραν τινὸς δυστυχίαν ὑπόσχονται νὰ τὸν δώσωσι βοήθειαν, μὲ βαρυτάτας ὁμῶς

²⁰⁵) Ὁ κολλώμενος πόρνος πολμηρότερος ἔσται· σῆψις καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτὸν, καὶ ἡ ψυχὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται. Σειρ. κεφ. ιθ'. στίχ. 2, 3.

²⁰⁶) Ὡς ἡ ἐκ τῆς ἀμαρτίας. . . ἢ εὐρεῖν ἀπώλειαν, ἢ ψεύσεται περὶ αὐτῆς. Λευίτ. κεφ. γ'. στίχ. 2, 3. ²⁰⁷) Ἐξ. κεφ. κδ'. στίχ. 5.

²⁰⁸) Οὐαί. . . παρ' ᾧ [ὁ] πλησίον αὐτοῦ ἐργάζεται δωρεάν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσῃ αὐτῷ. Ἰερεμ. κεφ. κδ'. στίχ. 23.

συμφωνίας, ἂν καὶ ἦτον εὐκόλον εἰς αὐτοὺς νὰ τὸ κάμωσι· καὶ ὅσοι βλέποντες τοῦ ἄλλου τὴν ἀνάγκην, δὲν τὸν δανειζοῦσιν ἄλλῶς χρήματα, ἢ ἄρτον, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, εἰμὴ μόνον μὲ πολὺν τόκον⁸⁰⁰, κρατοῦσι τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰς παρακαταθήκας⁸⁰¹, καὶ μὲ ἄλλους παρομοίους τρόπους ἀδικοῦσι φανερά τὸν πλησίον.

* γ.) Προσέτι ἀμαρτάνει ἐναντὶον ταύτης τῆς ἐντολῆς, ὅστις σφετερίζεται ξένον πρᾶγμα μὲ ἀπάτην. Ὁ τοιοῦτος δὲ σφετερισμὸς γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους· τουτέστιν ὅταν τις ἀπατᾷ εἰς τὸ μέτρον ἢ εἰς τὸ ζύγιον⁸⁰², ἢ πωλῇ ἀχρεῖον πρᾶγμα ἀντὶ καλοῦ π. γ. μίγνυθι πίτυρα εἰς τὸν ἄρτον, καὶ ὕδωρ εἰς τὸν οἶνον· ἢ διδῇ ψευδὲς νόμισμα ἀντὶ ἀληθινοῦ· μάλιστα δὲ ὅστις παραχαράσσει τὸ νόμισμα, ἢ ὅστις συνάγει περισσότερα εἰσοδήματα ἀπὸ τὰ διωρισμένα, πλάσσει ψευδεῖς ὁμολογίας, ἀποδείξεις καὶ διαθήκας, καὶ διὰ τούτων σφετερίζεται τὰ ξένα ὑπάρχοντα, ἢ, προσποιούμενος ὅτι εἶνε πλησιέστερος συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος, γίνεται κληρονόμος. Εἰς τοῦτο συγκαταλέγονται καὶ ἐκεῖνοι, ὅσοι μισθωμένοι μὲ καλὴν πληρωμὴν, δουλεύουσιν ἀπίστως καὶ ἀμελῶς, καὶ ἐξοδεύουσι τὸν καιρὸν ἄργῶς⁸⁰³. ὁμοίως καὶ οἱ δόλιοι ἐπαῖται, ὅσοι, ὑγιεῖς ὄντες, καὶ μὴ ἔχοντες χρεῖαν, προσποιούνται ἀρρώστιας καὶ πενίαν, καὶ ἐπινοοῦσι δυστυχίαν τινα, ὅτι τάχα τοὺς ἔκαυσε πυρκαϊᾷ, ἢ τοὺς ἐξεγύμνωσαν λησταί, ἢ ζητοῦσιν ἐλεημοσύνην εἰς ὄνομα ἄλλων, π. γ. διὰ νοσικομεῖον, διὰ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ διὰ ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων. Ὅχι ὀλιγώτερον πρέπει νὰ συναριθμῶνται εἰς τούτους τοὺς ἄρπαγας καὶ ὑποκριτάς, ὅσοι ὑπὸ πρόσχημα ψευδοῦς ἀγιότητος ἐξαπατῶσι τὸν ἀπλοὺν λαὸν νὰ διδῇ ἐλεημοσύνην. Ὁμοῖοι μὲ αὐτοὺς εἶνε καὶ οἱ κόλακες καὶ συκοφάνται, οἵτινες μὲ τὰς κολακείας των καὶ μὲ τὰς συκοφαντίας προσπαθοῦν δολίως νὰ κερδήσωσιν ὅ,τι ἂν δυνηθῶσι⁸⁰³. Ταῦτα πάντα, ὅσα λαμβάνουσιν αὐτοί, πρέπει νὰ λογίζωνται κλεμμένα.

⁸⁰⁰) Ἐὰν ἀργύριον ἐκδανείσῃς τῷ ἀδελφῷ τῷ πεινιγρῷ παρὰ σοί, οὐκ ἔσθ' αὐτὸν κατεπίγνων, οὐκ ἐπιθήσεις αὐτῷ τόκον. Ἐξ. κεφ. κβ'. στίχ. 28.

⁸⁰¹) Πυχὴ ἢ ἂν ἀμάρτη, παρίδων παρίδῃ τὰς ἐντολάς Κυρίου, καὶ ψεύσεται τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἐν παραθήκῃ. Λευίτ. κεφ. σ'. στίχ. 2.

⁸⁰²) Ζυγὰ δίκαια, καὶ στάθμισι δίκαια, καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται ἐν ὑμῖν. Λευίτ. κεφ. ιθ'. στίχ. 36. ⁸⁰³) Ὁ μὴ ἰώμενος αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀδελφός ἐστι τοῦ λημαινομένου ἑαυτοῦ. Παρ. Σολ. κεφ. ιη'. στίχ. 9. — Μὴ γίνου... νωρὸς καὶ παρεμμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου. Σειρ. κεφ. δ'. στίχ. 29. ⁸⁰⁴) Ἀκούομεν τιγὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως,

δ.) Παρόμοια μὲ τοὺς ἀμαρτάνουσι ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς οἱ ἄρχοντες, οἵτινες γυμνώνουσι τοὺς ὑποκειμένους των, καὶ οἱ δυνατοί, οἵτινες ἀρπάζουσιν ἀπὸ τοὺς ἀδυνάτους βιαίως τὰ ὑπάρχοντά των, οἰκίας, δούλους, τόπους καὶ τὰ λοιπά· ἢ τοὺς βιάζουσι νὰ πωλήσωσιν εἰς αὐτοὺς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι δὲν θέλουν νὰ πωλήσωσιν, ἢ νὰ τοὺς τὸ πωλήσωσιν εὐθηνότερα· ἢ ἀναγκάζουσι τοὺς ἐργάτας εἰς περισσώτερας ἐργασίας, ἔξω τῆς συμφωνίας καὶ τῆς πληρωμῆς· ἢ δυναστικῶς μηχανεύονται νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους, ἢ αὐτεξουσίως μεταχειρίζονται τὰ ξένα πράγματα.

ε.) Εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον κατατάσσονται προσέτι ὅσοι κριταὶ δωροδοκοῦνται, καὶ ἐπομένως εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως κρίνουσι, πάντοτε κλέπται λογιζονται³⁰⁴· ἢ ὅσοι ἀποβάλλοντες τοὺς ἀξίους ἀνθρώπους, προβιβάζουσιν εἰς ἀξίας τοὺς ἀναξίους καὶ ἀνεπιτηδεύους· διότι τοιοῦτοτρόπως στεροῦσι τοὺς ἀξίους, βλάπτουσι τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, καὶ φέρουσι μεγάλην ζημίαν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρόν.

ς.) Ἐνταῦθα ἀνέχουσι καὶ οἱ πρόεδροι τῶν ἐκκλησιῶν, οἵτινες ἐπὶ χρήμασι χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἱερεῖς καὶ ἄλλους κατωτέρου βαθμοῦ καὶ αὕτη ἡ παρανομία καλεῖται σιμωνισμός. Ἐν γένει δὲ κλέπτουσι καὶ ὅλοι, ὅσοι, ἔχοντες ὅποιονδήποτε ἐπάγγελμα, ἢ παντελῶς ὅν ἐκπληροῦσι τὰ καθήκοντά των, ἢ τὰ ἐκτελοῦσι μὲν, ὁμῶς ἀμελῶς καὶ ἀπίστως. Καὶ οὕτως ἡ ὁγδόη ἐντολή τοῦ Θεοῦ προστάσσει νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἕκαστον τὸ δίκαιον³⁰⁵, νὰ ἐπιστρέφωμεν τὸ ἡρπασμένον, καὶ νὰ ἱκανοποιῶμεν τὴν ζημίαν καὶ ἀδικίαν, ἣ ὁποία ἔγινεν εἰς τὸν πλησίον.

ζ. Ἡ ἐννάτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ μᾶς διδάσκει νὰ μὴ ψευδομαρτυρῶμεν κατὰ τοῦ ἄλλου, μηδὲ νὰ διαβάλλωμεν ψευδῶς. Προσέτι μᾶς διδάσκει νὰ μὴ συκοφαντῶμεν, νὰ μὴ ἀτιμάζωμεν, νὰ μὴ περιγελῶμεν, νὰ μὴ κατακρίνωμεν, νὰ μὴ παρεξηγῶμεν τῶν ἄλλων τοὺς λόγους, καὶ νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ παντὸς ψεύδους καὶ ἀπάτης. Ἐναντίον ταύτης τῆς ἐντολῆς ἀμαρτάνουσι.

α.) Πᾶς ψεύστης ἐν γένει.³⁰⁶

μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. Τοῖς τοιοῦτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσι. Θεσ. Β'. κεφ. γ'. στίχ. 11, 12. ³⁰⁴) Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει. Λευϊτ. κεφ. ιβ'. στίχ. 33. ³⁰⁵) Ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφείλας. Ῥωμ. κεφ. ιγ'. στίχ. 7.

³⁰⁶) Οὐ κλέψετε, οὐ ψεύσεσθε. Δευτ. κεφ. ιβ'. στίχ. 11.

β'). "Οστις ἐγκαλεῖ ψευδῶς τινα εἰς τὸ κριτήριον⁵⁰⁷, ἢ διαβάλλει ἄλλον ἀπὸ ἐβελοκακίαν⁵⁰⁸.

γ'). "Οστις περιπαλεῖ τὸν ἄλλον, ἢ σκόπτει προφανῶς ἢ πлагίως φυσικά τινα ἐλαττώματα τοῦ σώματος ἢ τοῦ νοός του⁵⁰⁹.

δ'). "Οστις φέρει ἀνησυχίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διαβολὴν του, καὶ σκανδαλίζει τοὺς ἄλλους⁵¹⁰.

Καὶ οὕτω προστάσσει ἡ ἐνάτη ἐντολὴ νὰ λέγωμεν πάντοτε τὴν ἀληθειαν⁵¹¹, καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα τὴν τιμὴν ἐνός ἐκάστου⁵¹².

6. Ἡ δεκάτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ διδάσκει ὅχι μόνον νὰ μὴ πράττη τις τὸ κακὸν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ τὸ στοχάζεται, μηδὲ νὰ ἐπιθυμῇ μηδεὶν κακόν· διότι ἐκ τῶν κακῶν λογισμῶν δύναται πολλὰ εὐκόλως νὰ ἀκολουθήσῃ κακὸν ἔργον.

Διὰ τῆς δεκάτης ἐντολῆς ὑπαγορεύει ὁ Θεὸς νὰ ἔχωμεν καθαρὰν καρδίαν⁵¹³, νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὰ πάθη μας⁵¹⁴, καὶ νὰ μὴ ἐπιθυμῶμεν ξένον πρᾶγμα. Ἐντεῦθεν γνωρίζομεν

α.) "Ὅτι ὁ Θεὸς μόνος εἶνε Κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς τῶν καρδιῶν ἡμῶν⁵¹⁵.

β.) "Ὅτι αἱ τῆς καρδίας ἡμῶν ἐπιθυμίαι ὅλαι εἶνε γνωστὰ εἰς τὸν Θεόν⁵¹⁶.

γ.) "Ὅτι οἱ θεοὶ νόμοι εἶνε πληρέστεροι καὶ ἐντελέστεροι τῶν ἀνθρωπίνων, ὅτινες ἀποβλέπουσι μόνον τὰς ἐξωτερικὰς ἡμῶν πράξεις, ὅχι ὅμως καὶ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐγκαρδίους ἐπιθυμίας⁵¹⁷.

δ.) Καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκκόψωμεν αὐτὴν τὴν ρίζαν τῆς ἁμαρτίας, τούτεστι, πᾶσαν κακὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας ἡμῶν⁵¹⁸.

⁵⁰⁷) Μάρτυς ψευδῆς, οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Παρ. Σολ. κεφ. ιθ'. στίχ. 5.

⁵⁰⁸) Μὴ καταλαλήτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ἰακ. κεφ. δ'. στίχ. 11.

⁵⁰⁹) Περὶ ἐλε σσαυτοῦ σχολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄψωσαι. Παρ. Σολ. κεφ. δ'. στίχ. 24. ⁵¹⁰) Ὑψιθρον καὶ διγλωσσον καταράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν. Σειρ. κεφ. κη'. στίχ. 13. ⁵¹¹) Αποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. Ἐφεσ. κεφ. δ'. ς. 24.

⁵¹²) Ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρῖνε δικαίως· διάκρινε δὲ πένθητα καὶ ἀσθενῇ. Παρ. Σολ. κεφ. λδ'. στίχ. 9. ⁵¹³) Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁφυνται. Ματθ. κεφ. ε'. στίχ. 8. ⁵¹⁴) Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν ταῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Γαλάτ. κεφ. ε'. στίχ. 24. ⁵¹⁵) Καρδία βασιλεὺς ἐν χειρὶ Θεοῦ. . . Κατεμαθῆναι καρδίας Κύριος. Παρ. Σολ. κεφ. κδ'. στίχ. 1, 2. ⁵¹⁶) Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει· καὶ ὃ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα. Παρ. Σολ. κεφ. κδ'. στίχ. 12.

⁵¹⁷) Οἶδαμεν ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ῥωμ. κεφ. ζ' στίχ. 14. ⁵¹⁸) Ἐκαστος πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος, καὶ δελεαζόμενος. Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον. Ἰακ. κεφ. α'. στίχ. 14, 15.

ΚΕΦΑΛ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

Εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἶνε ἀναγκαῖα ἡ συνέργεια τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἥτις, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο καλόν, ἀποκτάται διὰ τῆς ἐν-
θερμοῦ προσευχῆς.

Ἡ προσευχή εἶνε ἀπόστασις τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ τὴν ψυχωρελὴ ἀγαθία. Ἐκαστος χρεω-
στεῖ νὰ προσεύχηται πρὸς τὸν Θεὸν μὲ βεβαίαν πεποίθησιν εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ Θεοῦ³¹⁰, ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τίποτε ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὅλα τὰ ἐλ-
πίζομεν ἀπὸ τὸν Θεόν³²⁰. Πρέπει δὲ νὰ προσευχώμεθα διὰ ἡμᾶς αὐτοὺς
καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐξαιρέτως δὲ διὰ τὴν ὑγίαν τοῦ βασιλείως,
διὰ τὴν εὐστάθειαν τῆς πατρίδος, διὰ τοὺς πνευματικούς καὶ πολιτικούς
διοικητάς· διότι ἡ κοινὴ αὐτῶν ευημερία εἶνε καὶ ἡ ἰδική μας μερικὴ ευ-
τυχία³²¹. Δυνάμεθα δὲ ἐν παντὶ καιρῷ³²² καὶ τότῃ³²³ νὰ προσευχώμεθα.
Ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα, τοῦτο μᾶς προεγράφη εἰς τὴν κυρια-
κὴν προσευχὴν, ἥτις εἶνε αὕτη.

« Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου,
» ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρα-
» νῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν
» σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς
» ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
» πειρασμόν· ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ ἐστιν
» ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν³²⁴.

Ἡ κυριακὴ δὲ προσευχὴ διαιρεῖται εἰς προοίμιον, εἰς ἑπτὰ αἰτή-
ματα, καὶ εἰς ἐπίλογον.

Α'. Τὸ προοίμιον εἶνε· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς³²⁵.
Μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς διδάσκει ὁ σωτὴρ νὰ πλησιάζωμεν διὰ τῆς προ-
σευχῆς εἰς τὸν Θεόν, ὅχι ὡς δοῦλοι πρὸς δεσπότην μετὰ φόβου, ἀλλ' ὡς
τέκνα πρὸς πατέρα μετὰ θάρρους, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε κοινὸς ἡμῶν πατὴρ³²⁶,
καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι ἡμεῖς, οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν, εἴμεθα ἀδελφοί.

Β'. Τὰ ἑπτὰ αἰτήματα εἰς τὴν κυριακὴν προσευχὴν εἶνε τὰ ἑξῆς·

³¹⁰) Ἀμήν ἀμήν λέγω ἡμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. Ἰωάν. κεφ. ις'. στίχ. 23. ³²⁰) Χωρὶς ἡμοῦ (τοῦ Θεοῦ) οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἰωάν. κεφ. ιε', στίχ. 5. ³²¹) Παρακαλῶ σὺν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευ-
χάς, ἐντευχάς, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλείων καὶ πάντων τῶν ἐν
ὑπεροχῇ ὄντων. Α'. Τιμόθ. κεφ. β' στίχ. 1, 2. ³²²) Ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι. Λουκ.
κεφ. κα'. στίχ. 36.—Ἀδελφίμως προσευχόμεθα. Α'. Θεσσαλ. κεφ. ε' στίχ. 17.

³²³) Πάντοτε προσεύχεσθε τοὺς ἀνδρας ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τότῃ. Α'. Τιμόθ. κεφ. β',
στίχ. 8. ³²⁴) Ἰη-Ϟ. κεφ. ς', στίχ. 9—13. ³²⁵) Ματθ. κεφ. ς', στίχ. 9. — ³²⁶) Ἐξ
Θεοῦ ὁ πατὴρ πάντων. Ἐφεσ. κεφ. δ' στίχ. 6.

Δ. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου⁵²⁷. Ἐνταῦθα ζητοῦμεν νὰ ἀγιάζηται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ παρ' ἡμῶν καὶ δι' ἡμῶν. Παρ' ἡμῶν μὲν ἀγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅταν ζῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ δι' ἡμῶν δὲ πάλιν ἀγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅταν διὰ τῆς θεαρέστου πολιτείας, καὶ διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος παρακινῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ δοξάζωσι τὸν οὐράνιον πατέρα.

Β'. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου⁵²⁸. Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ ᾔγῃ μεθ' ἡμῶν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν διὰ νὰ ζήσωμεν θεαρέστως, καὶ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανίου μακαριότητος.

Γ'. Γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς⁵²⁹. Ἐνταῦθα παρακαλοῦμεν νὰ ἐκπληρῶνῃμεν πάντοτε καὶ ἐν παντί τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου πατρὸς, καὶ νὰ ὑποτάσσωμεν τὴν θέλησιν ἡμῶν εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ θέλησιν καὶ καθὼς οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανὸν δοξάζουσιν αὐτὸν, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς νὰ τὸν δοξάζωμεν.

Δ'. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον⁵³⁰. Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς χαρίξῃ ὁ οὐράνιος πατὴρ καθ' ἐκάστην τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρόσκαιρον ἡμῶν ζωὴν, καὶ νὰ πληθύνῃ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, καὶ νὰ εὐλογῇ τοὺς κόπους ἡμῶν.

Ε'. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὥς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν⁵³¹. Ἡμεῖς, ἁμαρτάνοντες πᾶσαν ὥραν, παρακαλοῦμεν νὰ ᾔγῃ ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς ὁ οὐράνιος πατὴρ καὶ νὰ μᾶς συγχωρῇ τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια ἁμαρτήματα, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλομεν μετὰ χαρᾶς νὰ συγχωρῶμεν τὰς γινομένας εἰς ἡμᾶς παρὰ τῶν ἄλλων ἀδικίας.

Σ'. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν⁵³². Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν νὰ ἀποδιώξῃ ὁ οὐράνιος πατὴρ ἀπὸ ἡμᾶς, ὅλους τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ σαλεύσωσι τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα καὶ πίστιν ἡμῶν.

Ζ'. Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πανηροῦ⁵³³. Διὰ τούτου παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ οὐράνιος πατὴρ ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἀφορμὴν, ἐλκύουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Γ'. Ὁ ἐπίλογος τῆς κυριακῆς προσευχῆς εἶνε ὁ ἀκόλουθος, Ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν⁵³⁴. Οὗτος ὁ ἐπίλογος περιέχει τὴν πίστιν ἡμῶν διότι πιστεύομεν, ὅτι ὁ οὐράνιος πατὴρ, ὡς παντοδύναμος, δύναται τὰ πάντα, καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ὡς πανάγαθος, θέλει μᾶς δώσει ὅλα τὰ ἀγαθὰ.

⁵²⁷) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 9.

⁵²⁸) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 10.

⁵²⁹) Ματθ. κεφ. ζ'. σ. 10.

⁵³⁰) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 11.

⁵³¹) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 12.

⁵³²) Ματθ. κεφ. ζ'.

στίχ. 13.

⁵³³) Ματθ. κεφ. ζ'. στίχ. 13.

⁵³⁴) Ματθ. κεφ. ζ', στίχ. 33.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Περὶ τῆς φυσικῆς θεογνωσίας.

- ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρξεως
ΚΕΦ. Β'. Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας
ΚΕΦ. Γ'. Περὶ θεοσεβείας

Σελ.,

1

3

7

ΜΕΡΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θεογνωσίας.

- ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως

11

Περὶ τοῦ Βαπτίσματος.

28

Περὶ τοῦ Μύρου

29

Περὶ τῆς Εὐχαριστίας

30

Περὶ τῆς Μετανοίας

32

Περὶ τῆς Ἱεροσύνης

33

Περὶ τοῦ Γάμου

34

Περὶ τοῦ Εὐχελαίου

35

- ΚΕΦ. Β'. Περὶ τοῦ Θεοῦ νόμου

39

Περὶ τῶν δέκα ἐντολῶν

—

Ἑντολὴ Α'.

—

Β'.

—

Γ'.

—

Δ'.

—

Ε'.

40

Ζ'.

—

Ζ'.

—

Η'.

—

Θ'.

—

Ι.

—

- ΚΕΦ. Γ'. Περὶ τῆς κυριακῆς προσευχῆς

54

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

A circular postmark from London, dated 11 OCT 1964. The text "LONDON" is at the top, "11 OCT 1964" is in the center, and "AIRMAIL" is at the bottom. A central emblem is visible within the date.

[illegible]

No 3

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

400

ΣΤ

ΕΠΟΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

THE LANTERN GAZETTE

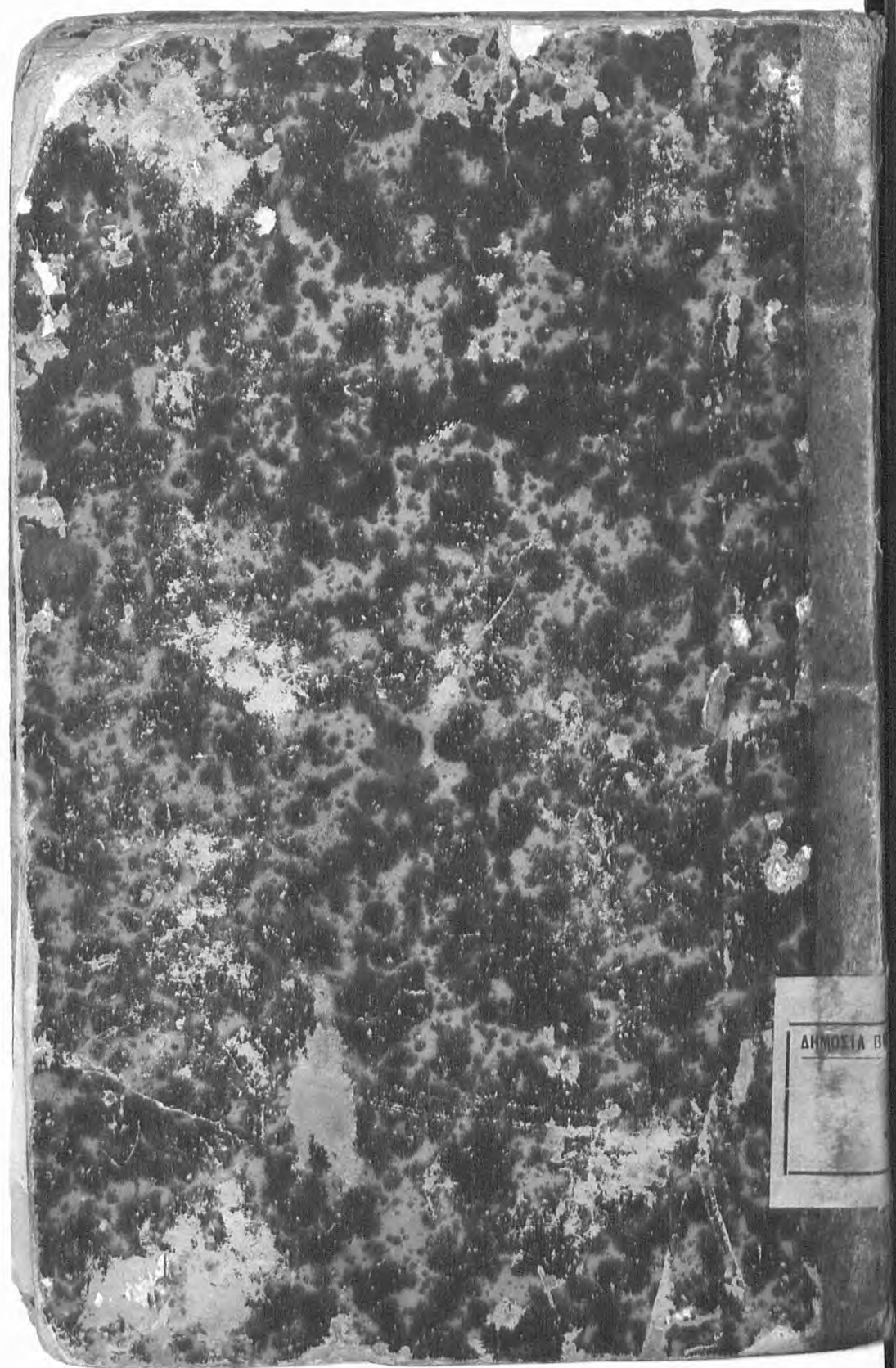
ἀριθ. χρ. 5809

*Ημερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας